

KODEKS

USTAVNOG PRAVA BOSNE I HERCEGOVINE

uredio:
Nedim Ademović

Konrad
Adenauer
Stiftung

K O D E K S
USTAVNOG PRAVA
BOSNE I HERCEGOVINE

K O D E K S
USTAVNOG PRAVA
BOSNE I HERCEGOVINE

Urednik:

Dr. iur. Nedim Ademović

Fondacija Konrad Adenauer

Sarajevo, 2012

Kodeks

Ustavnog prava
Bosne i Hercegovine

Urednik:

dr. iur. Nedim Ademović

Izdavač:

Fondacija Konrad Adenauer e. V.
Predstavništvo u Bosni i Hercegovini
Ferhadija 19, 71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
Telefon: (+387) (33) 215 240
Telefaks: (+387) (33) 215 239
<http://http://www.kas.de/bosnien-herzegowina>
<http://www.kas.de>

Lektura:

Fadila Gušo

Priprema za štampu i oblikovanje naslovnice:

Amela Harba-Bašović

Štampa:

Grafomark, Laktaši

Tiraž:

400

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

342(497.6)(094.5)

KODEKS ustavnog prava Bosne i Hercegovine /
urednik Nedim Ademović. - Sarajevo : Fondacija
"Konrad Adenauer", Predstavništvo u Bosni i
Hercegovini, 2011. - 232 str. ; 30 cm

Lat. i ćir. - Tekst na bos., hrv. i srp. jeziku.

ISBN 978-9958-9963-3-7

COBISS.BH-ID 19273734

SADRŽAJ

Spisak skraćenica korištenih za pojedine pravne akte	7
Predgovor	9
1. Ustavi	
Predgovor za Ustav Bosne i Hercegovine	11
a. Ustav Bosne i Hercegovine – UBiH (prevod Ureda Visokog predstavnika)	13
b. Ustav Federacije Bosne i Hercegovine – UFBiH (hrvatski jezik)	18
c. Ustav Republike Srpske – URS (srpski jezik)	29
2. Brčko distrikt – lokalna samouprava	
a. Statut Brčko distrikta Bosne i Hercegovine – SBD (bosanski jezik)	38
3. Državna obilježja i simboli	
a. Zakon o državnoj himni Bosne i Hercegovine – ZDH (hrvatski jezik)	47
b. Zakon o upotrebi i zaštiti naziva Bosne i Hercegovine – ZUZNBiH (srpski jezik)	48
c. Zakon o grbu Bosne i Hercegovine – ZG (bosanski jezik)	49
d. Zakon o zastavi Bosne i Hercegovine – ZZ (hrvatski jezik)	50
4. Državljanstvo	
a. Zakon o državljanstvu Bosne i Hercegovine – ZD (srpski jezik)	51
5. Ljudska prava i slobode	
Predgovor za Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda	55
a. Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda – EKLJP (bosanski jezik)	57
b. Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini – ZRS (hrvatski jezik)	67
c. Zakon o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica u Bosni i Hercegovini – ZSV (srpski jezik)	71
d. Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina – ZNM (bosanski jezik)	74
e. Zakon o udrugama i zakladama Bosne i Hercegovine – ZUZ (hrvatski jezik)	76
f. Zakon o zabrani diskriminacije – ZZD (srpski jezik)	81
g. Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine – izvod – ZKP (bosanski jezik)	85
6. Političke partije	
a. Zakon o financiranju političkih partija – ZFPP (hrvatski jezik)	88
7. Izbori	
a. Izborni zakon Bosne i Hercegovine – IZ (srpski jezik)	90
8. Podjela vlasti	
a. Zakonodavna vlast	
i. Poslovnik Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine – PDNPSBiH (bosanski jezik)	121
ii. Poslovnik Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine – PZDPSBiH (hrvatski jezik)	136
b. Egzekutivna vlast	
i. Poslovnik o radu Predsjedništva Bosne i Hercegovine – PPBiH (srpski jezik)	152
ii. Zakon o popunjavanju upražnjenog mjesta člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine – ZPUM (bosanski jezik)	158
iii. Zakon o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine – ZVM (hrvatski jezik)	159
iv. Zakon o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine – ZCB (srpski jezik)	166
c. Ustavno sudstvo	
i. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – PUSBiH (bosanski jezik)	175
ii. Kazneni zakon Bosne i Hercegovine – izvod – KZ (hrvatski jezik)	183
d. Sudska vlast	
i. Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom savjetu Bosne i Hercegovine – ZSTS (srpski jezik)	184
ii. Zakon o Sudu Bosne i Hercegovine – ZSBiH (bosanski jezik)	196
iii. Zakon o Tužiteljstvu Bosne i Hercegovine – ZT (hrvatski jezik)	199
iv. Zakon o Pravobranilaštvu Bosne i Hercegovine – ZP (srpski jezik)	201
v. Zakon o Ombudsmanu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu – ZOLJP (bosanski jezik)	203

e. Upravna vlast i odgovornost uprave	
i. Zakon o ministarstvima i drugim tijelima uprave Bosne i Hercegovine – ZMiDU (hrvatski jezik)	207
ii. Zakon o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine – ZDS (srpski jezik)	212
iii. Zakon o sukobu interesa u institucijama vlasti Bosne i Hercegovine – ZSI (bosanski jezik)	221
9. Finansijski ustav	
a. Zakon o sustavu neizravnog oporezivanja u Bosni i Hercegovini – ZSNO (hrvatski jezik)	224
10. Pristup informacijama	
a. Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini – ZPI (srpski jezik)	229

SPISAK SKRAĆENICA KORIŠTENIH ZA POJEDINE PRAVNE AKTE

EKLJP	Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda
IZ	Izborni zakon Bosne i Hercegovine
KZ	Kazneni zakon Bosne i Hercegovine
PDNPSBiH	Poslovnik Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine
PPBiH	Poslovnik o radu Predsjedništva Bosne i Hercegovine
PUSBiH	Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
PZDPSBiH	Poslovnik Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine
SBD	Statut Brčko distrikta
UBiH	Ustav Bosne i Hercegovine
UFBiH	Ustav Federacije Bosne i Hercegovine
URS	Ustav Republike Srpske
ZCB	Zakon o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine
ZD	Zakon o državljanstvu Bosne i Hercegovine
ZDH	Zakon o državnoj himni Bosne i Hercegovine
ZDS	Zakon o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine
ZFPP	Zakon o financiranju političkih partija
ZG	Zakon o grbu Bosne i Hercegovine
ZKP	Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine
ZMiDU	Zakon o ministarstvima i drugim tijelima uprave Bosne i Hercegovine
ZNM	Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina
ZOLJP	Zakon o Ombudsmanu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu
ZP	Zakon o Pravobranilaštvu Bosne i Hercegovine
ZPUM	Zakon o popunjavanju upražnjenog mjesta člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine
ZRS	Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini
ZSBiH	Zakon o Sudu Bosne i Hercegovine
ZSI	Zakon o sukobu interesa u institucijama vlasti Bosne i Hercegovine
ZSNO	Zakon o sustavu neizravnog oporezivanja u Bosni i Hercegovini
ZSPI	Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini
ZSV	Zakon o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica u Bosni i Hercegovini
ZT	Zakon o Tužiteljstvu Bosne i Hercegovine
ZUZ	Zakon o udrugama i zakladama Bosne i Hercegovine
ZUZNBiH	Zakon o upotrebi i zaštiti naziva Bosne i Hercegovine
ZVM	Zakon o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine
ZVSTS	Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom savjetu
ZZ	Zakon o zastavi Bosne i Hercegovine
ZZD	Zakon o zabrani diskriminacije

PREDGOVOR

Kodeks ustavnog prava sadrži najvažnije propise bosanskohercegovačkog državnog materijalnog ustavnog prava. Dodatno, Kodeks uključuje i ustave entiteta i Statut Distrikta Brčko, kao važne pravne akte koji su u uskoj vezi sa Ustavom Bosne i Hercegovine. Svi tekstovi ustava, zakona i drugih propisa su ažurirani, tj. prečišćeni, zaključno sa 2011. godinom. Ipak, treba naglasiti da su ovo nezvanične verzije normi materijalnog ustavnog prava, što je bitno imati u vidu kada se koriste, jer su, u principu, samo „službene novine/glasnici” ovlašteni da objavljuju službene verzije.

Tekstovi propisa su objavljeni na službenim jezicima u Bosni i Hercegovini, vodeći pri tome računa o njihovom balansu. Razlozi za to što svi ovi propisi nisu objavljeni na sva tri službena jezika su tehničke i finansijske prirode. Takođe, vodilo se računa i o ravnopravnosti latiničnog i ćirilichnog pisma. Osim ove publikacije, predstavništvo njemačke Fondacije „Konrad Adenauer” u Sarajevu objaviće CD putem kojeg će svi ovi pravni akti biti dostupni stručnoj i akademskoj javnosti na sva tri službena jezika u Bosni i Hercegovini.

Razloga i motiva za objavljivanje ove publikacije ima više. Prije svega, ona treba da posluži studentima pravne i politološke orijentacije pri izučavanju ustavnopravnog uređenja Bosne i Hercegovine, kako bi svoje teoretsko znanje mogli preispitati putem zakona, ali i koristiti ih na vježbama, rješavajući konkretne slučajeve. Dalje, Kodeks materijalnog ustavnog prava može biti koristan i svim pravnim praktičarima koji imaju doticaja sa materijom ustavnog prava, jer će imati na raspolaganju na jednom mjestu sve važeće relevantne akte. Nema sumnje da država prolazi kroz epohu veoma dinamične aktivnosti zakonodavne vlasti. Međutim, malo se vodi računa o stepenu pristupačnosti pravnih akata. Ona je bitna sa aspekta pravne sigurnosti kao inherentnog elementa principa pravne države. Tako, danas se koriste pojedini zakoni koji su doživjeli višestruke i sveobuhvatne izmjene i dopune, a donosilac akta nije usvojio prečišćene tekstove. Najplastičniji primjeri za to su ustavi entiteta. To je vjerovatno razlog što mnoge institucije imaju svoje „interne” prečišćene verzije kako bi sebi olakšale svakodnevni rad.

Prema sadržaju, ova publikacija je sastavljena od (ustavno) pravnih cjelina, pri čemu ustavno-formalno pravo – ustavi države i entiteta, te Statut Distrikta Brčko – predstavljaju bazične dokumente. Značajan dio čine i ljudska prava i slobode, što je, inače, jedna od osnovnih odlika ne samo Ustava Bosne i Hercegovine već cjelokupnog Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i njegovih pojedinih aneksa (aneksi 3, 6, 7).

Na kraju, iskoristio bih ovu priliku da zahvalim predstavništvu njemačke Fondacije „Konrad Adenauer” u Sarajevu i njenoj direktorici Sabini Woelkner na interesu i pomoći koje su iskazali za objavljivanje ove publikacije. Takođe, iskoristio bih priliku da zahvalim kolegici Sanji Salčić, koja je u znatnoj mjeri pomogla da ova publikacija bude pripremljena.

Nedim Ademović, dr. iur.

Sarajevo, septembar 2011. godine

PREDGOVOR ZA USTAV BOSNE I HERCEGOVINE

Opšti okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini, uključujući sve njegove anekse, trebalo je da bude sačinjen na četiri jezika: bosanskom, hrvatskom, engleskom i srpskom. Tako je naznačeno u posljednjoj rečenici Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Ipak, to nikada nije učinjeno. **Zvanični tekst Ustava Bosne i Hercegovine**, kao, uostalom, i cjelokupan tekst Dejtonskog mirovnog sporazuma, postoje isključivo na engleskom jeziku, jer su strane potpisnice Ustava Bosne i Hercegovine – Republika Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska – potpisale samo tu jezičku verziju. Nadležni organi Bosne i Hercegovine nisu nikada zvanično preveli i objavili Ustav Bosne i Hercegovine na službene jezike.

Postoji više **neformalnih prevoda**. Jedan od njih je i onaj koji je objavio Ured Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, a koji koristi Ustavni sud Bosne i Hercegovine. Ustavni sud Bosne i Hercegovine je ustavna institucija sa ustavnom nadležnošću da zvanično tumači i štiti Ustav Bosne i Hercegovine (član VI/3, prva rečenica Ustava BiH). To je bio isključivi razlog za to što se autor odlučio da objavi ovaj prevod bez obzira na lični stav prema kvalitetu prevoda.

Tekst **Amandmana I na Ustav Bosne i Hercegovine** je zvanično objavljen na tri službena jezika u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/09. Zvanični engleski tekst Amandmana I na Ustav Bosne i Hercegovine ne postoji, mada je Ured Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu pripremio neslužbenu verziju na engleskom jeziku koju je pripremio.

Međunarodnopravni mehanizmi za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda na koje ukazuje **Aneks I na Ustav Bosne i Hercegovine** predstavljaju dio formalnog (i materijalnog) Ustava Bosne i Hercegovine. Međutim, Aneks I na Ustav Bosne i Hercegovine ne sadrži zvanične tekstove ovih konvencija, već samo pravi referencu na njih. Zvanični tekstovi ovih konvencija su oni koje su u relevantno vrijeme, u ustavnoj i zakonskoj proceduri, usvojile i objavile nadležne institucije. Tako je, naprimjer, zvanični tekst Konvencije o pravima djeteta objavljen u „Službenom listu SFRJ” broj 15/90. Konvencije koje su potpisane, ratifikovane i objavljene prije stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine nadležne institucije Bosne i Hercegovine nikada nisu zvanično i putem nadležne procedure prevele na službene jezike Bosne i Hercegovine. Neke državne institucije, kao što je Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (2003), objavljivale su nezvanične tekstove konvencija.

Aneks I na Ustav Bosne i Hercegovine sadrži ukupno 15 međunarodnopravnih konvencija. Na osnovu izjave o sukcesiji iz 1993. godine, Bosna i Hercegovina je preuzela članstvo u gotovo svim ovim sistemima. Republika Bosna i Hercegovina je 15. decembra 1993. godine u „Službenom glasniku RBiH”¹ objavila pregled svih multilateralnih međunarodnih ugovora koji Bosnu i Hercegovinu pravno obavezuju nakon notifikacije prema članu 1. prvi dio, stav 4. tačka 4. Uredbe sa zakonskom snagom o preuzimanju i primjenjivanju saveznih zakona koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini kao republički zakoni². Nakon stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine, država je potpisala i ratifikovala dodatne konvencije. Dva akta još uvijek nisu ratifikovana:

1. Opcioni protokol iz 1989. godine na Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (1966);
2. Evropska povelja za regionalne jezike i jezike manjina (1992) je potpisana 2006. godine, ali do danas³ nije ratifikovana.

U članu I/2. Ustav Bosne i Hercegovine propisuje princip vladavine prava. Jedan od njegovih inherentnih elemenata je i princip legaliteta. U više svojih odluka Ustavni sud Bosne i Hercegovine je naglašavao da princip legaliteta nameće obavezu državi da svi pravni akti ispoštuju određene demokratske standarde.⁴ Ti standardi, na kraju, proizlaze i iz Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, koja je, takođe, dio Ustava Bosne i Hercegovine. Jedan od tih standarda je, svakako, i obaveza da pravni akti budu pristupačni. Pod „pristupačnosti” pravnog akta podrazumijeva se da akt bude objavljen na adekvatan način, da bude razumljiv, jasan i precizan, kako bi oni na koje se on odnosi mogli razumjeti svoju pravnu poziciju, ovlaštenja ili obaveze koji proizlaze iz akta.

Nažalost, sâm Ustav Bosne i Hercegovine, koji zahtijeva poštivanje principa vladavine prava, ne ispunjava te standarde. Naime, tekst Ustava nije nikada objavljen. Osim Amandmana I na Ustav Bosne i Hercegovine, zvanični tekst ne postoji ni na jednom službenom jeziku Bosne i Hercegovine. Dijelovi teksta Ustava Bosne i Hercegovine, kao što je 15 međunarodnopravnih konvencija iz Aneksa I, nisu dostupni na zvaničnim jezičkim

1 „Službeni glasnik Republike Bosne i Hercegovine” broj 25/93.

2 „Službeni glasnik Republike Bosne i Hercegovine” broj 2/92.

3 Stanje: 1. mart 2011. godine.

4 Naprimjer, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3453/09 od 28. aprila 2010. godine.

verzijama ne samo građanima već i pravnim profesionalcima. Postojanje različitih neformalnih prevoda često izaziva konfuziju kada je u pitanju shvatanje teksta Ustava Bosne i Hercegovine. Sjetimo se predmeta broj U 5/04, koji je rješavao Ustavni sud Bosne i Hercegovine, u kojem se postavilo pitanje da li je ustavotvorac namjeravao da uspostavi unutar Ustava različitu normativnu hijerarhiju tako što će Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda dati viši položaj od ostatka normativnog dijela Ustava Bosne i Hercegovine. Ovaj spor je upravo prouzrokovan različitim prevodima zvanične engleske verzije Ustava Bosne i Hercegovine.

Ako možemo naći opravdan razlog za to što je u inicijalnom periodu nakon stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine (14. decembar 1995. godine) bilo teško ispuniti ove standarde, danas, više od 15 godina od stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine, ne postoji razumno opravdanje za ovakvu situaciju. Zato bi bilo poželjno da se kompletan tekst Ustava Bosne i Hercegovine zvanično prevede i službeno objavi, uključujući tekstove svih 15 međunarodnih konvencija iz Aneksa I na Ustav Bosne i Hercegovine.

USTAV BOSNE I HERCEGOVINE

(„Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 20/09)

PREAMBULA

Oslanjajući se na poštovanje ljudskog dostojanstva, slobode i jednakosti,

Posvećeni miru, pravdi, toleranciji i pomirenju,

Ubijedeni da demokratski organi vlasti i pravične procedure najbolje stvaraju miroljubive odnose unutar pluralističkog društva,

U želji da podstaknu opšte blagostanje i ekonomski razvoj kroz zaštitu privatnog vlasništva i unapređenje tržišne privrede,

Vodeni ciljevima i načelima Povelje Ujedinjenih naroda,

Opredijeljeni za suverenitet, teritorijalni integritet i političku nezavisnost Bosne i Hercegovine u skladu sa međunarodnim pravom,

Odlučni da osiguraju puno poštovanje međunarodnog humanitarnog prava,

Inspirisani Univerzalnom Deklaracijom o ljudskim pravima, Međunarodnim paktovima o građanskim i političkim pravima, odnosno o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, i Deklaracijom o pravima lica koja pripadaju nacionalnim ili etničkim, vjerskim i jezičkim manjinama, kao i drugim instrumentima ljudskih prava,

Podsjećajući se na Osnovna načela usaglašena u Ženevi 8. 9. 1995. godine i u Njujorku 26. 9. 1995. godine, Bošnjaci, Hrvati i Srbi, kao konstitutivni narodi (u zajednici s ostalima), i građani Bosne i Hercegovine ovim utvrđuju Ustav Bosne i Hercegovine:

Član I

Bosna i Hercegovina

1. Kontinuitet

Republika Bosna i Hercegovina, čije je zvanično ime od sada „Bosna i Hercegovina”, nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država, sa unutrašnjom strukturom modificiranom ovim Ustavom, i sa postojećim međunarodno priznatim granicama. Ona ostaje država članica Ujedinjenih naroda i može kao Bosna i Hercegovina zadržati članstvo ili zatražiti prijem u organizacijama unutar sistema Ujedinjenih naroda, kao i u drugim međunarodnim organizacijama.

2. Demokratska načela

Bosna i Hercegovina je demokratska država koja funkcioniše u skladu sa zakonom i na osnovu slobodnih i demokratskih izbora.

3. Sastav

Bosna i Hercegovina se sastoji od dva entiteta: Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske (u daljem tekstu „entiteti”).

4. Kretanje roba, usluga, kapitala i lica

Postoji sloboda kretanja širom Bosne i Hercegovine. Bosna i Hercegovina i entiteti neće ometati punu slobodu kretanja, lica, roba, usluga i kapitala širom Bosne i Hercegovine. Nijedan entitet neće provoditi bilo kakvu kontrolu na granici između entiteta.

5. Glavni grad

Glavni grad Bosne i Hercegovine je Sarajevo.

6. Simboli

Bosna i Hercegovina će imati one simbole koje svojom odlukom odredi Parlamentarna skupština i potvrdi Predsjedništvo.

7. Državljanstvo

Postoji državljanstvo Bosne i Hercegovine, koje reguliše Parlamentarna skupština, i državljanstvo svakog entiteta koje regulišu sami entiteti, pod uslovom da:

a) Svi državljani bilo kojeg entiteta su, samim tim, državljani Bosne i Hercegovine.

b) Nijedno lice ne može biti arbitrarno lišeno državljanstva Bosne i Hercegovine, ili državljanstva entiteta, ili na drugi način ostavljeno bez državljanstva. Niko ne može biti lišen državljanstva Bosne i Hercegovine, ili entiteta, po bilo kojem osnovu kao što je pol, rasa, boja, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili bilo koji drugi status.

c) Sva lica koja su bila državljani Republike Bosne i Hercegovine, neposredno prije stupanja na snagu ovog Ustava, su državljani Bosne i Hercegovine. Državljanstvo lica koja su naturalizovana poslije 6.4.1992. godine, a prije stupanja na snagu ovog Ustava, regulisaće Parlamentarna skupština.

d) Državljanji Bosne i Hercegovine mogu imati državljanstvo druge države, pod uslovom da postoji bilateralni ugovor između Bosne i Hercegovine i te države kojim se to pitanje uređuje, a koji je odobrila Parlamentarna skupština u skladu sa članom IV, stav 4, tačka (d). Lica sa dvojnim državljanstvom mogu glasati u Bosni i Hercegovini i u entitetima samo ako je Bosna i Hercegovina država njihovog prebivališta.

e) Državljanin Bosne i Hercegovine u inostranstvu uživa zaštitu Bosne i Hercegovine. Svaki entitet može izdavati pasoše Bosne i Hercegovine svojim državljanima, na način kako je to regulisala Parlamentarna skupština. Bosna i Hercegovina može izdavati pasoše onim državljanima kojima pasoš nije izdat od strane entiteta. Uspostaviće se centralni registar svih pasoša izdatih od strane entiteta i od strane Bosne i Hercegovine.

Član II

Ljudska prava i osnovne slobode

1. Ljudska prava

Bosna i Hercegovina i oba entiteta će osigurati najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda. U tu svrhu postoji Komisija za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu, kao što je predviđeno u Aneksu 6 Opšteg okvirnog sporazuma.

2. Međunarodni standardi

Prava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njenim protokolima se direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ovi akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima.

3. Katalog prava

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

- Pravo na život.
- Pravo lica da ne bude podvrgnuto mučenju niti nečovječnom ili ponižavajućem tretmanu ili kazni.
- Pravo lica da ne bude držano u ropstvu ili potčinjenosti, ili na prisilnom ili obaveznom radu.
- Pravo na ličnu slobodu i sigurnost.
- Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.
- Pravo na privatni i porodični život, dom i prepisku.
- Slobodu misli, savjesti i vjere.
- Slobodu izražavanja.
- Slobodu mirnog okupljanja i slobodu udruživanja s drugima.
- Pravo na brak i zasnivanje porodice;
- Pravo na imovinu.
- Pravo na obrazovanje.
- Pravo na slobodu kretanja i prebivališta.

4. Nediskriminacija

Uživanje prava i sloboda, predviđenih u ovom članu ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovog Ustava, osigurano je svim licima u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što je pol, rasa, boja, jezik, vjera, političko i drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.

5. Izbjeglice i raseljena lica

Sve izbjeglice i raseljena lica imaju pravo da se slobodno vrate u svoje domove. Oni imaju pravo, u skladu s Aneksom 7 Opšteg okvirnog sporazuma, da im se vrati imovina koje su bili lišeni za vrijeme neprijateljstva od 1991. i da dobiju kompenzaciju za svu takvu imovinu, koja im ne može biti vraćena. Sve obaveze ili izjave u vezi sa takvom imovinom, koje su date pod prisilom, ništave su.

6. Implementacija

Bosna i Hercegovina, i svi sudovi, ustanove, organi vlasti, te organi kojima posredno rukovode entiteti ili koji djeluju unutar entiteta podvrgnuti su, odnosno primjenjuju ljudska prava i osnovne slobode na koje je ukazano u stavu 2.

7. Međunarodni sporazumi

Bosna i Hercegovina će ostati ili postati strana ugovornica međunarodnih sporazuma pobrojanih u Aneksu I ovog Ustava.

8. Saradnja

Svi nadležni organi vlasti u Bosni i Hercegovini će saradivati sa, i obezbijediti neograničen pristup: svim međunarodnim posmatračkim mehanizmima ljudskih prava koji se uspostave za Bosnu i Hercegovinu;

nadzornim tijelima koja se uspostave bilo kojim međunarodnim sporazumom navedenim u Aneksu I ovog Ustava; Međunarodnom tribunalu za bivšu Jugoslaviju (a naročito će se pridržavati naredbi koje su izdate po članu 29. Statuta Tribunala); i bilo kojoj drugoj organizaciji ovlaštenoj od strane Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda sa mandatom koji se tiče ljudskih prava ili humanitarnog prava.

Član III

Nadležnosti i odnosi između institucija Bosne i Hercegovine i entiteta

1. Nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine

Sljedeća pitanja su u nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine:

- a) Vanjska politika.
- b) Vanjskotrgovinska politika.
- c) Carinska politika.
- d) Monetarna politika, kao što je predviđeno članom VII.
- e) Finansiranje institucija i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine.
- f) Politika i regulisanje pitanja imigracije, izbjeglica i azila.
- g) Provođenje međunarodnih i međuentitetskih krivičnihopravnih propisa, uključujući i odnose sa Interpolom.
- h) Uspostavljanje i funkcionisanje zajedničkih i međunarodnih komunikacijskih sredstava.
- i) Regulisanje međuentitetskog transporta.
- j) Kontrola vazdušnog saobraćaja.

2. Nadležnosti entiteta

a) Entiteti imaju pravo da uspostavljaju posebne paralelne odnose sa susjednim državama, u skladu sa suverenitetom i teritorijalnim integritetom Bosne i Hercegovine.

b) Svaki entitet će pružiti svu potrebnu pomoć vladi Bosne i Hercegovine kako bi joj se omogućilo da ispoštuje međunarodne obaveze Bosne i Hercegovine, s tim da će finansijske obaveze u koje je ušao jedan entitet bez saglasnosti drugog, a prije izbora Parlamentarne skupštine i Predsjedništva Bosne i Hercegovine, ostati obaveza tog entiteta osim ukoliko je ta obaveza neophodna za nastavak članstva Bosne i Hercegovine u nekoj međunarodnoj organizaciji.

c) Entiteti će ispuniti sve uslove za pravnu sigurnost i zaštitu lica pod svojom jurisdikcijom, održavanjem civilnih ustanova za primjenu pravnih propisa, koje će funkcionisati u skladu sa međunarodno priznatim standardima uz poštovanje međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda, iz člana II ovog Ustava, i poduzimanjem ostalih odgovarajućih mjera.

d) Svaki entitet može također sklapati sporazume sa državama i međunarodnim organizacijama uz saglasnost Parlamentarne skupštine. Parlamentarna skupština može zakonom predvidjeti da za određene vrste sporazuma takva saglasnost nije potrebna.

3. Pravni poredak i nadležnosti institucija

a) Sve vladine funkcije i ovlaštenja koja nisu ovim Ustavom izričito povjerena institucijama Bosne i Hercegovine pripadaju entitetima.

b) Entiteti i sve njihove administrativne jedinice će se u potpunosti pridržavati ovog Ustava, kojim se stavljaju van snage zakonske odredbe Bosne i Hercegovine i ustavne i zakonske odredbe entiteta koje mu nisu saglasne, kao i odluka institucija Bosne i Hercegovine. Opšta načela međunarodnog prava su sastavni dio pravnog poretka Bosne i Hercegovine i entiteta.

4. Koordinacija

Predsjedništvo može odlučiti da podstakne međuentitetsku koordinaciju u stvarima koje se ne nalaze u okviru nadležnosti Bosne i Hercegovine predviđenim ovim Ustavom, izuzev ako se u konkretnom slučaju jedan entitet tome usprotivi.

5. Dodatne nadležnosti

a) Bosna i Hercegovina će preuzeti nadležnost u onim stvarima u kojima se o tome postigne saglasnost entiteta; stvarima koje su predviđene u Aneksima 5-8 Opšteg okvirnog sporazuma; ili koje su potrebne za očuvanje suvereniteta, teritorijalnog integriteta, političke nezavisnosti i međunarodnog subjektiviteta Bosne i Hercegovine, u skladu sa podjelom nadležnosti među institucijama Bosne i Hercegovine. Dodatne institucije mogu biti uspostavljene prema potrebi za vršenje ovih nadležnosti.

b) U periodu od 6 mjeseci od stupanja na snagu ovoga Ustava, entiteti će početi pregovore s ciljem uključivanja i drugih pitanja u nadležnost institucija Bosne i Hercegovine, uključujući korištenje izvora energije, i zajedničke privredne projekte.

Član IV

Parlamentarna skupština

Parlamentarna skupština ima dva doma: Dom naroda i Predstavnički dom.

1. Dom naroda

Dom naroda se sastoji od 15 delegata, od kojih su dvije trećine iz Federacije (uključujući pet Hrvata i pet Bošnjaka) i jedna trećina iz Republike Srpske (pet Srba).

a) Nominovane hrvatske, odnosno bošnjačke delegate iz Federacije biraju hrvatski odnosno bošnjački delegati u Domu naroda Federacije. Delegate iz Republike Srpske bira Narodna skupština Republike Srpske.

b) Devet članova Doma naroda sačinjava kvorum, pod uslovom da su prisutna najmanje tri bošnjačka, tri hrvatska i tri srpska delegata.

2. Predstavnički dom

Predstavnički dom sastoji se od 42 člana, od kojih se dvije trećine biraju sa teritorije Federacije, a jedna trećina sa teritorije Republike Srpske.

a) Članovi Predstavničkog doma biraju se neposredno iz svog entiteta, u skladu sa izbornim zakonom kojeg će donijeti Parlamentarna skupština. Međutim, prvi izbori će biti održani u skladu sa Aneksom 3. Opšteg okvirnog sporazuma.

b) Većina svih članova izabranih u Predstavnički dom sačinjava kvorum.

3. Procedura

a) I jedan i drugi dom će biti sazvani u Sarajevu, najkasnije 30 dana nakon njihovog izbora.

b) Svaki dom će većinom glasova usvojiti svoj poslovnik o radu i izabrati među svojim članovima jednog Srbina, jednog Bošnjaka i jednog Hrvata za predsjedavajućeg i zamjenike predsjedavajućeg, s tim da će mjesto predsjedavajućeg rotirati između ova tri lica.

c) Sve zakonodavne odluke moraju biti odobrene od strane oba doma.

d) Sve odluke u oba doma donose se većinom glasova onih koji su prisutni i glasaju. Delegati i članovi će ulagati najveće napore kako bi većina uključivala najmanje jednu trećinu glasova delegata ili članova sa teritorije svakog entiteta. Ukoliko većina ne uključuje jednu trećinu glasova delegata ili članova sa teritorije svakog entiteta, predsjedavajući i njegovi zamjenici će, radeći kao komisija, nastojati da u roku od tri dana od glasanja postignu saglasnost. Ukoliko ta nastojanja ne uspiju, odluke će se donijeti većinom onih koji su prisutni i glasaju, pod uslovom da glasovi protiv ne uključuju dvije trećine, ili više, delegata ili članova izabranih iz svakog entiteta.

e) Predložena odluka Parlamentarne skupštine može biti proglašena destruktivnom po vitalni interes bošnjačkog, hrvatskog ili srpskog naroda većinom glasova iz redova bošnjačkih, hrvatskih ili srpskih delegata izabranih u skladu sa stavom 1, tačka (a). Za donošenje takve odluke biće potrebna saglasnost Doma naroda, izglasana od strane većine bošnjačkih, većine hrvatskih i većine srpskih delegata koji su prisutni i glasaju.

f) Kada većina bošnjačkih, hrvatskih ili srpskih delegata stavi primjedbu na pozivanje na tačku (e), predsjedavajući Doma naroda će odmah sazvati Zajedničku komisiju, koja se sastoji od tri delegata, od kojih je svaki izabran iz redova bošnjačkih, hrvatskih i srpskih delegata, u cilju razrješenja tog pitanja. Ukoliko to Komisija ne uspije u roku od pet dana, predmet se upućuje Ustavnom sudu koji će po hitnom postupku preispitati proceduralnu ispravnost slučaja.

g) Dom naroda se može raspustiti odlukom Predsjedništva ili samog Doma, pod uslovom da je odluka Doma o raspuštanju donijeta većinom koja uključuje većinu delegata iz reda najmanje dva naroda, bošnjačkog, hrvatskog ili srpskog. Dom naroda koji je izabran u prvim izborima poslije stupanja na snagu ovog Ustava ne može biti raspušten.

h) Odluke Parlamentarne skupštine neće stupiti na snagu prije nego što budu objavljene.

i) Kompletni zapisnici sa rasprava u oba doma biće objavljivani, a njihove sjednice će, osim u izuzetnim situacijama u skladu sa poslovnikom, biti javne.

j) Delegati i članovi ne mogu biti pozivani na krivičnu ili građansku odgovornost u pogledu bilo kojeg čina izvršenog u okviru dužnosti u Parlamentarnoj skupštini.

4. Ovlaštenja

Parlamentarna skupština je nadležna za:

a) Donošenje zakona koji su potrebni za provođenje odluka Predsjedništva ili za vršenje funkcija Skupštine po ovom Ustavu.

b) Odlučivanje o izvorima i iznosu sredstava za rad institucija Bosne i Hercegovine i za međunarodne obaveze Bosne i Hercegovine.

- c) Odobranje budžeta za institucije Bosne i Hercegovine.
- d) Odlučivanje o saglasnosti za ratifikaciju ugovora.
- e) Ostala pitanja koja su potrebna da se provedu njene dužnosti, ili koja su joj dodijeljena zajedničkim sporazumom entiteta.

Član V Predsjedništvo

Predsjedništvo Bosne i Hercegovine se sastoji od tri člana: jednog Bošnjaka i jednog Hrvata, koji se svaki biraju neposredno sa teritorije Federacije, i jednog Srbina, koji se bira neposredno sa teritorije Republike Srpske.

1. Izbor i trajanje mandata

a) Članovi Predsjedništva biraju se neposredno u svakom entitetu (tako da svaki glasač glasa za popunjavanje jednog mjesta u Predsjedništvu), u skladu sa izbornim zakonom kojeg donosi Parlamentarna skupština. Međutim, prvi izbori će se održati u skladu sa Aneksom 3. Opšteg okvirnog sporazuma. Bilo koje upražnjeno mjesto u Predsjedništvu će biti popunjeno od strane odgovarajućeg entiteta, u skladu sa zakonom koji će donijeti Parlamentarna skupština.

b) Mandat članova Predsjedništva koji su izabrani na prvim izborima traje dvije godine; mandat članova izabranih nakon toga će biti četiri godine. Članovi Predsjedništva mogu biti birani još jedan uzastopni mandat, a nakon toga nemaju pravo izbora u Predsjedništvo prije isteka četvorogodišnjeg roka.

2. Procedura

a) Predsjedništvo će usvojiti svoj poslovnik o radu koji će predvidjeti adekvatan vremenski rok za najavu sjednica Predsjedništva.

b) Članovi Predsjedništva će između sebe imenovati jednog člana za predsjedavajućeg. U prvom mandatu Predsjedništva, predsjedavajući će biti onaj član koji je dobio najveći broj glasova. Poslije toga, način izbora predsjedavajućeg, rotacijom ili na drugi način, odrediće Parlamentarna skupština u skladu sa članom IV, stav 3.

c) Predsjedništvo će nastojati da usvoji sve odluke Predsjedništva – tj. one koje se tiču pitanja koja proizilaze iz člana V (3), tačke (a) do (e) – putem konsenzusa. Takve odluke mogu, pod uslovima iz tačke (d) ovog stava, usvojiti dva člana ukoliko svi pokušaji da se dostigne konsenzus ne uspiju.

d) Član Predsjedništva koji se ne slaže sa odlukom, može odluku Predsjedništva proglasiti destruktivnom po vitalni interes entiteta za teritoriju sa koje je izabran, pod uslovom da to učini u roku od tri dana po njenom usvajanju. Takva odluka će biti odmah upućena Narodnoj skupštini Republike Srpske, ukoliko je tu izjavu dao član sa te teritorije; bošnjačkim delegatima u Domu naroda Federacije, ukoliko je takvu izjavu dao bošnjački član; ili hrvatskim delegatima u istom tijelu, ukoliko je tu izjavu dao hrvatski član. Ukoliko takav proglas bude potvrđen dvotrećinskom većinom glasova u roku od 10 dana po upućivanju, osporavana odluka Predsjedništva neće imati učinka.

3. Ovlaštenja

Predsjedništvo je nadležno za:

- a) Vođenje vanjske politike Bosne i Hercegovine.
- b) Imenovanje ambasadora i drugih međunarodnih predstavnika Bosne i Hercegovine, od kojih najviše dvije trećine mogu biti odabrani sa teritorije Federacije.
- c) Predstavljanje Bosne i Hercegovine u međunarodnim i evropskim organizacijama i institucijama i traženje članstva u onim međunarodnim organizacijama i institucijama u kojima Bosna i Hercegovina nije član.
- d) Vođenje pregovora za zaključenje međunarodnih ugovora Bosne i Hercegovine, otkazivanje i, uz suglasnost Parlamentarne skupštine, ratifikovanje takvih ugovora.
- e) Izvršavanje odluka Parlamentarne skupštine.
- f) Predlaganje godišnjeg budžeta Parlamentarnoj skupštini, uz preporuku Vijeća ministara.
- g) Podnošenje izvještaja o rashodima Predsjedništva Parlamentarnoj skupštini na njen zahtjev, ali najmanje jedanput godišnje.
- h) Koordinaciju, prema potrebi, sa međunarodnim i nevladinim organizacijama u Bosni i Hercegovini.
- i) Vršenje drugih djelatnosti koje mogu biti potrebne za obavljanje dužnosti, koje mu prenese Parlamentarna skupština, ili na koje pristanu entiteti.

4. Vijeće ministara

Predsjedništvo će imenovati predsjedavajućeg Vijeća ministara koji će preuzeti dužnost po odobrenju Predstavničkog doma. Predsjedavajući će imenovati ministra vanjskih poslova, ministra vanjske trgovine i druge

ministre po potrebi, a koji će preuzeti dužnost po odobrenju Predstavničkog doma.

a) Predsjedavajući i ministri zajedno sačinjavaju Vijeće ministara i odgovorni su za provođenje politike i odluka Bosne i Hercegovine u oblastima kako je naznačeno u stavovima 1, 4 i 5 člana III, o čemu podnose izvještaj Parlamentarnoj skupštini (uključujući, najmanje jedanput godišnje, izvještaj o rashodima Bosne i Hercegovine).

b) Najviše dvije trećine svih ministara mogu biti imenovani sa teritorije Federacije. Predsjedavajući će, također, imenovati zamjenike ministara (koji neće biti iz istog konstitutivnog naroda kao i njihovi ministri), koji će preuzeti dužnost nakon odobrenja Predstavničkog doma.

c) Vijeće ministara će podnijeti ostavku ukoliko mu Parlamentarna skupština izglasa nepovjerenje.

5. Stalni komitet

a) Svaki član Predsjedništva će, po službenoj dužnosti, vršiti funkciju civilnog zapovjednika oružanih snaga. Nijedan entitet neće prijetiti silom niti upotrebljavati silu protiv drugog entiteta i ni pod kakvim okolnostima oružane snage jednog entiteta ne smiju uči niti boraviti na teritoriji drugog entiteta bez saglasnosti njegove vlade i Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Sve oružane snage u Bosni i Hercegovini će funkcionisati u skladu sa suverenitetom i teritorijalnim integritetom Bosne i Hercegovine.

b) Članovi Predsjedništva će izabrati Stalni komitet za vojna pitanja koji će koordinirati aktivnosti oružanih snaga u Bosni i Hercegovini. Članovi Predsjedništva ujedno su i članovi Stalnog komiteta.

Član VI

Ustavni sud

1. Sastav

Ustavni sud Bosne i Hercegovine sastoji se od devet članova.

a) Četiri člana bira Predstavnički dom Federacije, a dva člana Skupština Republike Srpske. Preostala tri člana bira predsjednik Evropskog suda za ljudska prava nakon konsultacija sa Predsjedništvom.

b) Sudije će biti istaknuti pravnici visokog moralnog ugleda. Svako ko udovoljava takvoj kvalifikaciji i ima pravo glasa može biti imenovan za sudiju Ustavnog suda. Sudije koje bira predsjednik Evropskog suda za ljudska prava ne mogu biti državljani Bosne i Hercegovine ili bilo koje susjedne države.

c) Mandat sudija imenovanih u prvome sazivu biće pet godina, izuzev ako podnesu ostavku ili budu s razlogom razriješeni na osnovu konsenzusa ostalih sudija. Sudije koje su imenovani u prvome sazivu ne mogu biti reimenovani. Sudije koje će biti imenovani nakon prvog saziva služiće do navršanih 70 godina života, izuzev ako podnesu ostavku ili budu s razlogom razriješeni na osnovu konsenzusa ostalih sudija.

d) Za imenovanja koja se budu vršila nakon isteka perioda od pet godina od prvih imenovanja, Parlamentarna skupština može zakonom predvidjeti drugačiji način izbora troje sudija koje bira predsjednik Evropskog suda za ljudska prava.

2. Procedure

a) Većina svih članova suda sačinjava kvorum.

b) Sud će, većinom glasova svih članova, usvojiti svoja pravila o radu. Sud će voditi javne rasprave, a svoje odluke će javno obrazlagati i objavljevati.

3. Jurisdikcija

Ustavni sud će podržavati ovaj Ustav.

a) Ustavni sud je jedini nadležan da odlučuje o bilo kojem sporu koji se javlja po ovom Ustavu između dva entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, te između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući ali ne ograničavajući se na to pitanje:

- Da li je odluka entiteta da uspostavi poseban paralelan odnos sa susjednom državom u skladu sa ovim Ustavom, uključujući i odredbe koje se odnose na suverenitet i teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine.
- Da li je bilo koja odredba ustava ili zakona jednog entiteta u skladu sa ovim Ustavom.

Sporove može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući, ili njegov zamjenik, bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina članova bilo kojeg doma zakonodavnog organa jednog entiteta.

b) Ustavni sud također ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

c) Ustavni sud je nadležan u pitanjima koja mu je proslijedio bilo koji sud u Bosni i Hercegovini u pogledu toga da li je zakon, o čijem važanju njegova odluka ovisi, kompatibilan sa ovim Ustavom, sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama i njenim protokolima, ili sa zakonima Bosne i Hercegovine; ili u pogledu postojanja ili domašaja nekog opšteg pravila međunarodnog javnog prava koje je bitno za odluku suda.

4. Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine

Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine, koji postoji pod suverenitetom Bosne i Hercegovine i spada pod nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine onako kako te nadležnosti proizilaze iz ovog ustava, čija je teritorija u zajedničkoj svojini (kondominiju) entiteta, jedinica je lokalne samouprave s vlastitim institucijama, zakonima i propisima i s ovlaštenjima i statusom konačno propisanim odlukama Arbitražnog tribunala za spor u vezi s međuentitetskom linijom razgraničenja u oblasti Brčkog. Odnos između Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine i institucija Bosne i Hercegovine i entiteta može se dalje urediti zakonom koji donosi Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine nadležan je da odlučuje o bilo kakvom sporu u vezi sa zaštitom utvrđenog statusa i ovlaštenja Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine koji se može javiti između jednog ili više entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine ili između Bosne i Hercegovine i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine po ovom ustavu i odlukama Arbitražnog tribunala.

Svaki takav spor također može pokrenuti većina poslanika u Skupštini Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine koja uključuje najmanje jednu petinu izabраних poslanika iz reda svakog od konstitutivnih naroda.

5. Odluke

Odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Član VII

Centralna banka

Centralna banka Bosne i Hercegovine je jedina ovlaštena institucija za štampanje novca i monetarnu politiku na cijelom području Bosne i Hercegovine.

1. Nadležnosti Centralne banke određuje Parlamentarna skupština. Međutim, u periodu od šest godina od stupanja na snagu ovog Ustava, Centralna banka neće moći davati kredite štampanjem novca, niti funkcionisati kao valutna komisija; nakon tog perioda Parlamentarna skupština može tu nadležnost dati Centralnoj banci.

2. Prvi Upravni odbor Centralne banke će se sastojati od Guvernera kojega imenuje Međunarodni monetarni fond, nakon konsultacija sa Predsjedništvom, i tri člana koja imenuje Predsjedništvo, od kojih su dva iz Federacije (jedan Bošnjak i jedan Hrvat, koji će dijeliti jedan glas) i jedan iz Republike Srpske - svi sa mandatom od 6 godina. Guverner, koji neće biti državljanin Bosne i Hercegovine niti bilo koje susjedne države, može imati odlučujući glas u slučaju neriješenog ishoda glasanja.

3. Nakon tog perioda, Upravni odbor Centralne banke Bosne i Hercegovine će se sastojati od pet lica koja imenuje Predsjedništvo na period od 6 godina. Odbor će među svojim članovima imenovati Guvernera na period od 6 godina.

Član VIII

Finansije

1. Parlamentarna skupština će svake godine, na prijedlog Predsjedništva, usvojiti budžet kojim se finansiraju troškovi potrebni za izvršavanje nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine.

2. Ukoliko se takav budžet ne usvoji blagovremeno, budžet za prethodnu godinu će biti korišten na privremenoj osnovi.

3. Federacija će obezbijediti dvije trećine, a Republika Srpska jednu trećinu prihoda koji su potrebni za budžet, osim ako se prihodi ne prikupljaju na način kako je utvrdila Parlamentarna skupština.

Član IX

Opšte odredbe

1. Nijedno lice koje se nalazi na izdržavanju kazne, izrečene presudom Međunarodnog tribunala za bivšu Jugoslaviju, i niti jedna osoba koja je pod optužnicom Tribunala a koja se nije povinovala naredbi da se pojavi pred Tribunalom, ne može biti kandidat ili imati bilo koju neimenovanu, izbornu ili drugu javnu funkciju na teritoriji Bosne i Hercegovine.

2. Naknada za lica koja obavljaju funkcije u institucijama Bosne i Hercegovine ne može biti umanjena za vrijeme trajanja mandata nosioca funkcije.

3. Funkcioneri imenovani na položaje u institucijama Bosne i Hercegovine, u pravilu, odražavaju sastav naroda Bosne i Hercegovine.

Član X

Izmjene i dopune

1. Amandmanska procedura

Ovaj Ustav može biti mijenjan i dopunjavao odlukom Parlamentarne skupštine, koja uključuje dvotrećinsku većinu prisutnih i koji su glasali u Predstavničkom domu.

2. Ljudska prava i osnovne slobode

Nijednim amandmanom na ovaj Ustav ne može se eliminisati, niti umanjiti bilo koje od prava i sloboda iz člana II ovog Ustava, niti izmijeniti ova odredba.

Član XI

Prelazne odredbe

Prelazne odredbe u vezi sa javnim funkcijama, važenjem zakona i drugim pitanjima izložene su u Aneksu II ovog Ustava.

Član XII

Stupanje na snagu

1. Ustav će stupiti na snagu po potpisivanju Opšteg okvirnog sporazuma kao ustavni akt, kojim se amandmanski zamjenjuje i stavlja van snage Ustav Republike Bosne i Hercegovine.

2. U roku od tri mjeseca od stupanja na snagu ovog Ustava, entiteti će amandmanskim postupkom izmijeniti svoje ustave da bi se osigurala saglasnost sa ovim Ustavom u skladu sa članom III, stav 3, tačka (b).

Aneks I Dodatni sporazumi o ljudskim pravima koji će se primjenjivati u Bosni i Hercegovini

1. Konvencija o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida (1948)
2. Ženevske konvencije I-IV o zaštiti žrtava rata (1949) i Dopunski protokoli I-II (1977)
3. Konvencija koja se odnosi na status izbjeglica (1951) i Protokol (1966)
4. Konvencija o državljanstvu udatih žena (1957)
5. Konvencija o smanjenju broja lica bez državljanstva (1961)
6. Međunarodna konvencija o uklanjanju svih oblika rasne diskriminacije (1965)
7. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (1966) i Opcioni protokoli (1966 i 1989)
8. Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (1966)
9. Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije u odnosu na žene (1979)
10. Konvencija protiv mučenja i drugih surovih, nehumanih ili ponižavajućih tretmana ili kažnjavanja (1984)
11. Evropska konvencija o sprečavanju mučenja, nehumanog ili ponižavajućeg tretmana ili kažnjavanja (1987)
12. Konvencija o pravima djeteta (1989)
13. Međunarodna konvencija o zaštiti prava svih radnika-migranata i članova njihovih porodica (1990)
14. Evropska povelja za regionalne jezike i jezike manjina (1992)
15. Okvirna Konvencija za zaštitu nacionalnih manjina (1994)

Aneks II Prelazne odredbe

1. Zajednička prelazna komisija

a) Strane ovim ustanovljavaju Zajedničku prelaznu komisiju koja će biti ovlaštena da raspravlja o praktičnim pitanjima u vezi sa implementacijom Ustava Bosne i Hercegovine, Opšteg okvirnog sporazuma i njegovih aneksa, i daje preporuke i prijedloge.

b) Zajednička prelazna komisija se sastoji od četiri lica iz Federacije, tri iz Republike Srpske i jednog predstavnika Bosne i Hercegovine.

c) Sastancima komisije predsjedava Visoki predstavnik ili lice koje on odredi.

2. Kontinuitet pravnih propisa

Svi zakoni, propisi i sudski poslovници, koji su na snazi na teritoriji Bosne i Hercegovine u trenutku kada Ustav stupa na snagu, ostaće na snazi u onoj mjeri u kojoj nisu u suprotnosti sa Ustavom dok drugačije ne odredi nadležni organ vlasti Bosne i Hercegovine.

3. Pravni i administrativni postupci

Svi postupci u sudovima ili organima uprave, koji su u toku na prostoru Bosne i Hercegovine u trenutku stupanja na snagu ovog Ustava, biće nastavljeni ili preneseni na druge sudove ili organe u Bosni i Hercegovini u skladu sa propisima kojima se uređuje nadležnost ovih institucija.

4. Državni organi

Dok ne budu zamijenjeni novim sporazumom ili zakonom, organi vlasti, institucije i druga tijela Bosne i Hercegovine će funkcionisati u skladu sa važećim propisima.

5. Ugovori

Svi ugovori koje je ratifikovala Republika Bosna i Hercegovina između 1.1.1992. godine i stupanja na snagu ovog Ustava biće dati na uvid članovima Predsjedništva u roku od 15 dana od njihovog stupanja na dužnost; svaki ugovor koji ne bude dat na uvid biće proglašen poništenim. U roku od 6 mjeseci poslije prvog zasjedanja Parlamentarne skupštine, na zahtjev bilo kojeg člana Predsjedništva, Parlamentarna skupština će razmotriti da li da otkáže bilo koji drugi ugovor.

Izjava u ime Republike Bosne i Hercegovine

Republika Bosna i Hercegovina odobrava Ustav Bosne i Hercegovine u Aneksu IV Opšteg okvirnog sporazuma.

Muhamed Šaćirbegović

Za Republiku Bosnu i Hercegovinu

Izjava u ime Federacije Bosne i Hercegovine

Federacija Bosne i Hercegovine u ime svojih konstitutivnih naroda i građana odobrava Ustav Bosne i Hercegovine u Aneksu IV Opšteg okvirnog sporazuma.

Krešimir Zubak

Za Federaciju Bosne i Hercegovine

Izjava u ime Republike Srpske

Republika Srpska odobrava Ustav Bosne i Hercegovine u Aneksu IV Opšteg okvirnog sporazuma.

Nikola Koljević

Za Republiku Srpsku

USTAV FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

(„Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”
br. 1/94, 13/97, 16/02, 22/02, 52/02, 60/02, 18/03, 63/03,
9/04, 20/04, 33/04, 71/05, 72/05, 32/07 i 88/08)

Uvjereni da demokratske institucije temeljene na poštivanju ljudskih prava i sloboda najbolje stvaraju sklad između svojih zajednica,

Odbijajući nasilje rata,

U želji da pridonese unapređenju mira,

U želji da promiču slobodu pojedinca i razvijaju slobodno tržište,

Vodeni načelima Povelje Ujedinjenih naroda, Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, i Općim okvirnim sporazumom o miru u Bosni i Hercegovini kao i njegovim aneksima (Opći okvirni sporazum),

Bošnjaci, Hrvati i Srbi, kao konstitutivni narodi, zajedno sa ostalima, i građani Federacije Bosne i Hercegovine, koja je sastavni dio suverene države Bosne i Hercegovine, odlučni da osiguraju punu nacionalnu ravnopravnost, demokratske odnose i najviše standarde ljudskih prava i sloboda, ovim donose Ustav Federacije Bosne i Hercegovine.

I. USPOSTAVA FEDERACIJE

Članak 1

1. Federacija Bosne i Hercegovine je jedan od dva entiteta države Bosne i Hercegovine i ima svu vlast, nadležnosti i odgovornosti koje Ustavom Bosne i Hercegovine nisu date u isključivu nadležnost institucija Bosne i Hercegovine.

2. Bošnjaci, Hrvati i Srbi kao konstitutivni narodi, zajedno sa ostalima, i građani Federacije Bosne i Hercegovine, ravnopravno uređuju Federaciju Bosne i Hercegovine, definiranu Aneksom II Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

Članak 2

Federacija Bosne i Hercegovine sastoji se od federalnih jedinica (kantona). Metode i postupci fizičkog određivanja granica između kantona utvrdit će se federalnim propisima. Kantoni će se imenovati isključivo po gradovima sjedištima kantonalnih vlasti ili po regionalno-zemljopisnim karakteristikama.

Članak 3

Službeno je ime Federacije: Federacija Bosne i Hercegovine.

Članak 4

Glavni je grad Federacije Sarajevo.

Članak 5

1. Federacija ima grb, zastavu, himnu i pečat, kao i druga znamenja kako odluči Parlament Federacije u skladu s točkom (2) ovog članka.

2. Za prihvaćanje znamenja potrebna je većina glasova u svakom domu Parlamenta Federacije, uključujući većinu glasova bošnjačkih izaslanika, hrvatskih izaslanika i većinu glasova srpskih izaslanika u Domu naroda.

Članak 6

1. Službeni jezici Federacije Bosne i Hercegovine su: bosanski jezik, hrvatski jezik i srpski jezik. Službena pisma su latinica i cirilica.

2. Ostali jezici mogu se koristiti kao sredstvo komunikacije i nastave.

II. LJUDSKA PRAVA I TEMELJNE SLOBODE

A. OPĆE ODREDBE

Članak 1

Budući da se načela, prava i slobode utvrđeni u članku II Ustava Bosne i Hercegovine, primjenjuju na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine, sljedeće odredbe odnose se na Federaciju.

Članak 2

Federacija će osigurati primjenu najviše razine međunarodno priznatih prava i sloboda utvrđenih u dokumentima navedenim u Dodatku ovog ustava. Osobito:

1. Sve osobe unutar teritorija Federacije uživaju sljedeća prava:
 - a) na život;
 - b) na slobodu time da su uhiđba i pritvor dopustivi samo po zakonu;
 - c) na jednakost pred zakonom;

- d) na slobodu glede diskriminacije temeljem rase, boje kože, spola, jezika, vjere ili uvjerenja, političkih i drugih stavova, nacionalnog ili socijalnog podrijetla;
- e) na pravičan krivični postupak;
- f) na zabranu mučenja, te okrutnog i nehumanog postupka ili kažnjavanja;
- g) na privatnost;
- h) na slobodu kretanja;
- i) na azil,
- j) na zaštitu obitelji i djece;
- k) na imovinu;
- l) na temeljne slobode: slobodu govora i tiska; slobodu mišljenja; savjesti i uvjerenja; slobodu vjere, uključujući privatni i javni vjerski obred; slobodu okupljanja; slobodu udruživanja; uključujući slobodu osnivanja i pripadanja sindikatima; te slobodu neudruživanja; slobodu na rad;
- m) na izobrazbu;
- n) na socijalnu zaštitu;
- o) na zdravstvenu zaštitu;
- p) na prehranu;
- r) na utočište; i
- s) na zaštitu manjina i potencijalno ugroženih skupina;

2. Svi građani uživaju sljedeća prava:

- a) na osnivanje i pripadanje političkim strankama; i
- b) na politička prava: sudjelovanja u javnim poslovima; jednako-pravnog pristupa javnim službama; da biraju i da budu birani.

Članak 3

Sve izbjeglice i prognanci imaju pravo na slobodan povratak domovima svog podrijetla i obitavanja.

Članak 4

Sve osobe imaju pravo, u skladu s Aneksom VII Općeg okvirnog sporazuma na povrat svekolike imovine koje su lišene tijekom etničkog progona i neprijateljstva od 1991. godine, te na nadoknadu svekolike imovine koja im se ne može povratiti. Svi iskazi i obveze dane i preuzete pod prisilom, posebice one što se odnose na odreknuće od prava na zemlju i drugi imetak, su ništavne.

Ostvarivanje prava iz stavka 1. ovoga članka uredit će se federalnim zakonodavstvom.

Članak 5

Stjecanje i prestanak državljanstva Federacije Bosne i Hercegovine propisuje federalni zakon, uz sljedeće uvjete:

- a) nijedna se osoba ne može lišiti državljanstva proizvoljno, ili na način koji bi je ostavio bez državljanstva;
- b) nijedna se osoba ne može lišiti državljanstva Federacije po osnovu spola, rase, boje kože, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog i društvenog podrijetla, pripadnosti nekoj nacionalnoj manjini, imovine, rođenja ili bilo kojeg drugog statusa;
- c) svi državljani Federacije su, sukladno Ustavu Bosne i Hercegovine, i državljani Bosne i Hercegovine, a ovisno o uvjetima o državljanstvu utvrđenim Ustavom Bosne i Hercegovine imaju pravo i na državljanstvo druge države.

Članak 6

Svi sudovi, upravne ispostave, tijela koja obnašaju javna ovlaštenja i druga tijela federalne vlasti primjenjivat će i poštovati prava i slobode predviđene u dokumentima navedenim u Dodatku.

Članak 7

Sve mjerodavne vlasti u Federaciji surađivat će sa svim međunarodnim promatračkim tijelima za ljudska prava osnovanim za Bosnu i Hercegovinu kao i s nadzornim tijelima osnovanim instrumentima navedenim u Dodatku.

B. OMBUDSMENI FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

1. Opće odredbe

Članak 1

1. Postoje tri ombudsmana koje imenuje Parlament Federacije Bosne i Hercegovine sukladno federalnim zakonom. Po jedan ombudsman se imenuje iz svakog konstitutivnog naroda Bosne i Hercegovine.

Članak 2

1. Ombudsmeni dužni su štiti ljudsko dostojanstvo, prava i slobode zajamčene ovim ustavom, instrumentima navedenim u Dodatku, te ustavima kantona. Oni posebice djeluju na otklanjanju posljedica povreda tih prava i sloboda, a osobito posljedica etničkog progona.

2. U obnašanju svojih dužnosti, ombudsmeni se moraju rukovoditi zakonom i načelima čudoređa i pravde.

Članak 3

Svaki ombudsman obavlja svoje dužnosti samostalno, osim kad je u ovom ustavu drukčije predviđeno. Ombudsmeni mogu surađivati u obnašanju bilo koje od svojih dužnosti.

Članak 4

Ombudsmeni su neovisni u obnašanju svojih dužnosti, i nijedna se osoba ili državno tijelo ne smije miješati u te dužnosti.

2. Nadležnosti i ovlasti ombudsmana**Članak 5**

Ombudsmeni mogu ispitivati djelatnost bilo koje ustanove Federacije, kantona, grada ili općine, kao i bilo koje druge ustanove ili osobu koja negira ljudsko dostojanstvo, prava ili slobode, uključujući i slučajeve u kojima se to čini etničkim progonom ili održavanjem njegovih posljedica.

Članak 6

1. Ombudsman ima pravo pokretati postupke pri mjerodavnim sudovima i intervenirati u postupcima koji su u tijeku.

2. Kao što je predviđeno člankom IV. C. 8, Ombudsman ima pravo tražiti pomoć sudbene policije.

Članak 7

1. U obavljanju svojih dužnosti ombudsman može pregledavati sve službene dokumente, uključujući i tajne, kao i sudske i upravne spise, te zahtijevati suradnju bilo koje osobe, uključujući i službene, posebice suradnju u pribavljanju relevantnih informacija, dokumenata i spisa. Ombudsman može prisustvovati sudskim i upravnim postupcima, kao i sastancima drugih tijela, te može stupiti na bilo koje mjesto gdje borave ili rade osobe lišene slobode i prekontrolirati ga.

2. Ombudsmeni, njihovi zamjenici i sve osobe koje obavljaju ispitivanja prema točki (1) ovog članka, dužni su čuvati tajnost dobivenih informacija, te sa svim dokumentima i spisima postupati u skladu s vežećim propisima, osim u slučaju predviđenom u članku II. B. 8.

3. Izvješća ombudsmana**Članak 8**

1. Svaki ombudsman podnosi godišnje izvješće Premijeru i zamjenicima Premijera i Konferenciji o europskoj sigurnosti i suradnji.

2. Ombudsman može u bilo koje vrijeme podnijeti posebno izvješće mjerodavnom federalnom, kantonalnom, općinskom ili međunarodnom tijelu. Domaće ustanove dužne su odgovoriti u roku koji odredi ombudsman.

3. U izvješća navedena u točkama (1) i (2) ovog članka ombudsman može uključiti bilo koji materijal opisan u članku II. B. 5 i poduzeti mjere za zaštitu informacija koje zahtijevaju tajnost.

4. Propisi ombudsmana**Članak 9**

Svaki ombudsman, sastavlja, ili ombudsmeni zajednički sastavljaju, propise koji određuju njihovu organizaciju i načine obavljanja dužnosti. Propisi se objavljuju u službenom glasilu Federacije. Parlament Federacije može zakonom promijeniti te propise.

III. PODJELA OVLASTI IZMEĐU FEDERALNE I KANTONALNE VLASTI**Članak 1**

U isključivoj su ovlasti Federacije:

- državljanstvo Federacije,
- utvrđivanje gospodarske politike, uključujući planiranje i obnovu, te politiku korištenja zemljišta na federalnoj razini,
- donošenje propisa o financijama i finansijskim institucijama Federacije i fiskalna politika Federacije,
- suzbijanje terorizma, međukantonalnog kriminala, neovlaštene trgovine drogom i organiziranog kriminala,
- odjela elektronskih frekvencija za radio, TV i druge svrhe, sukladno Ustavu Bosne i Hercegovine,

f) utvrđivanje energetske politike, uključujući raspodjelu između kantona, te osiguranje i održavanje potrebne infrastrukture,

g) financiranje djelatnosti federalnih vlasti, ustanova i institucija koje federalne vlasti osnivaju oporezivanjem, posudbom ili drugim sredstvima.

Članak 2

Ovlasti su federalne vlasti i kantona slijedeće:

- jamčenje i provedba ljudskih prava;
- zdravstvo;
- ekološka politika;
- komunikacijska i prometna infrastruktura, sukladno Ustavu Bosne i Hercegovine;
- socijalna politika;
- provedba zakona i drugih propisa o državljanstvu i putnim ispravama državljana Bosne i Hercegovine sa teritorija Federacije, i o boravku i kretanju stranaca.
- turizam; i
- iskorištavanje prirodnih bogatstava.

Članak 3

1. Prema potrebama, ovlasti iz članka III. 2 mogu se ispunjavati zajednički ili zasebno, ili od strane kantona koordinirano od federalne vlasti.

2. U skladu s tim kantoni i federalna vlast međusobno se dogovaraju na trajnoj osnovi glede svojih ovlasti.

3. U ispunjavanju svojih ovlasti, kada je riječ o zakonima i propisima koji su obvezujući na cijelom području Federacije, u skladu s ovim ustavom i odlukama Parlamenta Federacije, federalna vlast djeluje poštujući ovlasti kantona, specifičnu situaciju u pojedinim kantonima i potrebu za fleksibilnost u provedbi. Federalna vlast ima pravo stvarati politiku i donositi zakone glede svake od ovih ovlasti.

4. U ispunjavanju ovih ovlasti, u skladu s ovim ustavom i svojim kantonalnim ustavom, kantoni se obraćaju međukantonalnom vijeću za usklađivanje međukantonalnih pitanja i dosljedno rješavanje pitanja što uključuju interese koji su izvan njihovih kantonalnih granica, te provode, dopunjavaju i u slučaju potrebe razrađuju ili predlažu odluke u zakonodavnim tijelima. Kantoni imaju pravo stvarati politiku i u skladu s tim provoditi zakone glede svake od ovih ovlasti.

Članak 4

Kantonima pripadaju sve ovlasti koje nisu izričito dodijeljene federalnoj vlasti. Posebice su mjerodavni za slijedeće:

- uspostava i nadziranje snaga policije koje nose jedinstvene federalne uniforme s kantonalnim oznakama,
- stvaranje naobrazbene politike, uključujući donošenje propisa o naobrazbi te osiguranje naobrazbe;
- stvaranje i provedba kulturne politike;
- stvaranje stambene politike, uključujući donošenje propisa o uređivanju i izgradnji stambenih objekata;
- stvaranje politike u svezi s reguliranjem i osiguravanjem javnih službi;
- donošenje propisa o korištenju lokalnog zemljišta, uključujući zoniranje;
- donošenje propisa o lokalnim poslovnim i karitativnim djelatnostima i njihovo unapređivanje;
- donošenje propisa o lokalnim energetske postrojenjima i osiguranje njihove dostupnosti;
- stvaranje politike glede radio i TV postaja, njihove gradnje uključujući donošenje propisa o radio i TV postajama, te osiguranje njihova rada;
- provedba socijalne politike i uspostava službi socijalne zaštite;
- stvaranje i provedba politike kantonalnog turizma, razvoj turističkih resursa;
- financiranje djelatnosti kantonalne vlasti ili njenih agencija oporezivanjem, posudbom ili drugim sredstvima.

IV. USTROJ FEDERALNE VLASTI**A. ZAKONODAVSTVO**

a) Zakonodavnu vlast će u Federaciji Bosne i Hercegovine vršiti Zastupnički dom i Dom naroda.

PARLAMENT FEDERACIJE**1. Zastupnički dom****Članak 1**

1. Najmanje četiri člana jednog konstitutivnog naroda biti će zastupljeno u Zastupničkom domu Federacije Bosne i Hercegovine.

2. Zastupnički dom sastoji se od devedeset osam zastupnika.

Članak 2

Mandat zastupnika u Zastupničkom domu traje četiri godine, osim ako se Dom ne raspusti u skladu s ovim ustavom.

Članak 3

1. Zastupnike u Zastupničkom domu demokratski biraju birači s prvom glasa na izravnim izborima, na području cijele Federacije. Svaki glasač ima pravo tajno glasovati jednim glasačkim listićem za bilo koju registriranu stranku.

2. Prije svakih izbora, svaka registrirana stranka dužna je objaviti popis svojih kandidata. Izabrani zastupnici u Zastupničkom domu iz svake stranke osobe su s vrha izborne liste te stranke, prema broju dobijenih glasova. Zamjene za zastupnike biraju se između onih koji su na vrhu ostatka liste.

Članak 4

Svaki glasač s pravom glasa može biti zastupnikom u Zastupničkom domu.

Članak 5

Zastupnički se dom saziva prvi put najkasnije dvadeset dana nakon objave rezultata izbora.

2. Dom naroda**Članak 6****Sastav Doma naroda i izbor članova**

1. Sastav Doma naroda Federacije Bosne i Hercegovine biti će paritetan tako da svaki konstitutivni narod ima isti broj delegata.

2. Dom naroda sastoji se od pedeset osam delegata, i to po sedamnaest delegata iz reda svakog od konstitutivnih naroda i sedam delegata iz reda ostalih.

3. Ostali imaju pravo ravnopravno sudjelovati u postupku većinskog glasovanja.

Članak 7

Mandat izaslanika u Dom naroda traje četiri godine, osim ako se Dom naroda ne raspusti u skladu s ovim ustavom.

Članak 8

1. Delegate Doma naroda biraju kantonalne skupštine iz reda svojih delegata proporcionalno nacionalnoj strukturi pučanstva.

2. Broj delegata za Dom naroda koji se biraju u svakom kantonu srazmjerni su broju stanovnika kantona, s tim što se broj, struktura i način izbora delegata utvrđuju zakonom.

3. U Domu naroda bit će najmanje jedan Bošnjak, jedan Hrvat i jedan Srbin iz svakog kantona koji imaju najmanje jednog takvog zastupnika u svom zakonodavnom tijelu.

4. Delegate Bošnjake, Hrvate i Srbe iz svakog kantona biraju zastupnici iz reda tog konstitutivnog naroda sukladno izbornim rezultatima u zakonodavnom tijelu tog kantona, a izbor delegata iz reda ostalih uredit će se zakonom.

5. U Domu naroda ne može vršiti funkciju delegata ni jedan zastupnik u Zastupničkom domu, niti vijećnik općinskog vijeća.

Članak 9 (stavljen van snage)**Članak 10**

Dom naroda saziva se prvi put najkasnije dvadeset dana nakon što su izabrana kantonalna zakonodavna tijela.

3. Opće odredbe**Članak 11**

Svaki dom će većinom glasova usvojiti svoj poslovnik o radu i izabrati među svojim članovima predsjedatelja i dva potpredsjedatelja, koji ne mogu biti iz reda istog konstitutivnog naroda ili iz reda ostalih.

Članak 12

Rad oba doma je javan, osim u iznimnim slučajevima, predviđenim njihovim pravilnicima, te oni objavljuju zapise o svojim raspravama i odlukama.

Članak 13

Članovi i delegati zakonodavnih organa Federacije ne podliježu kazneno-pravnoj, ni građansko-pravnoj odgovornosti za radnje koje čine u okviru svojih dužnosti u zakonodavnim organima Federacije.

Članak 14

Članovi oba doma bit će plaćeni kako je predviđeno zakonom. Plaća se ne povećava niti smanjuje tijekom mandata, osim u svrhu prilagodbe troškova života.

Članak 15

Svaki dom treba odbiti ili usvojiti potrebne zakone u razumnom roku od njihova prihvatanja u drugom domu. Kada Premijer ocijeni da jedan dom neopravdano odgađa odlučivanje o nekom zakonu, on može sazvati zajedničku komisiju, koju sačinjava najviše deset članova iz svakog doma, kako bi se u roku od deset dana utvrdio prijedlog zakona prihvatljiv za oba doma.

Članak 16

1. Kada Predsjednik Federacije utvrdi da domovi nisu u mogućnosti donositi potrebne zakone, on može, uz suglasnost Dopredsjednika Federacije, raspustiti jedan ili oba doma, time da se dom ne može raspustiti u tijeku jedne godine od njegova prvog saziva.

2. Predsjednik Federacije raspušta oba doma kad oni ne uspiju usvojiti proračun Federacije prije početka proračunske godine.

4. Odlučivanje u domovima**Članak 17**

Ukoliko Ustav ne predviđa drukčije, odluke Parlamenta Federacije zahtijevaju odobrenje oba doma, osim za pravilnike i deklaracije koje domovi samostalno donose.

5. Definicija vitalnog interesa**Članak 17a**

Vitalni nacionalni interesi konstitutivnih naroda su definirani na sljedeći način:

- ostvarivanje prava konstitutivnih naroda da budu adekvatno zastupljeni u zakonodavnim, izvršnim i pravosudnim organima vlasti;
- identitet jednog konstitutivnog naroda;
- ustavni amandmani;
- organizacija organa javne vlasti;
- jednaka prava konstitutivnih naroda u procesu donošenja odluka;
- obrazovanje, vjeroispovijest, jezik, njegovanje kulture, tradicije i kulturno nasljeđe;
- teritorijalna organizacija;
- sustav javnog informiranja i druga pitanja koja bi se tretirala kao pitanja od vitalnog nacionalnog interesa, ukoliko tako smatra 2/3 jednog od klubova delegata konstitutivnih naroda u Domu naroda.

6. Parlamentarna procedura za zaštitu vitalnih interesa**Članak 17b**

1. Zakoni ili drugi propisi ili akti koji se podnesu Zastupničkom domu u Federaciji Bosne i Hercegovine, također se usvajaju u Domu naroda Federacije Bosne i Hercegovine.

2. U Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine osniva se Vijeće za zaštitu vitalnih interesa, kako bi odlučivalo o pitanjima vitalnog interesa, prema proceduri sukladno ovim ustavom. Ovo vijeće razmatra sva pitanja koja su od vitalnog interesa.

3. Vijeće za zaštitu vitalnog interesa sastoji se od sedam članova, dva iz svakog konstitutivnog naroda, i jedan član iz reda ostalih. Sudije bira Zastupnički dom i Dom naroda.

Članak 18**Procedura za zakone u vezi s vitalnim interesom, kako je to definirano u listi iz članka 17a.**

1. Ukoliko više od jednog predsjedatelja ili potpredsjedatelja Doma naroda smatra da zakon spada u pitanja od vitalnog nacionalnog interesa definirana u Amandmanu XXXVII na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine, zakon će biti uvršten u dnevni red Doma naroda kao pitanje od vitalnog interesa.

2. Ako samo jedan od predsjedatelja ili potpredsjedatelja tvrdi da zakon spada u pitanja od vitalnog interesa, 2/3 većina odgovarajućeg kluba može proglasiti da je riječ o pitanjima sa liste vitalnih interesa. U tom slučaju će se slijediti procedura opisana u Amandmanu XL.

3. Predsjedatelj i potpredsjedatelj moraju donijeti odluku u roku od jednog tjedna.

4. Ukoliko većina svakog kluba koji ima delegate u Domu naroda glasuje za takve zakone ili druge propise ili akte, smatrat će se da su oni usvojeni.

5. Ukoliko se u Domu naroda postigne suglasnost o amandmanima, takav zakon, propis ili akt se ponovno podnosi Zastupničkom domu na odobrenje.

6. Ukoliko suglasnost nije moguća u Domu naroda ili ukoliko se na prijedlog amandmana ne dobije suglasnost, formirat će se zajedničko povjerenstvo od predstavnika Zastupničkog doma i Doma naroda. Zajedničko povjerenstvo je sastavljena na paritetnom osnovu i odluke donosi konkonzusom. Zajedničko povjerenstvo usaglašava tekst zakona. Ukoliko se tekst zakona usuglasi zakon se smatra usvojenim.

7. Ukoliko se ne postigne suglasnost, zakon neće biti usvojen, te se isti vraća predlažaču na novi postupak. U tom slučaju predlažač ne može ponovno podnijeti isti tekst zakon, propisa ili akta.

Članak 18a

Procedure za zakone koji se odnose na vitalni nacionalni interes, ukoliko je odlučeno 2/3 većinom jednog od klubova konstitutivnih naroda u Domu naroda

1. U slučaju da 2/3 jednog od klubova konstitutivnih naroda u Domu naroda odluči da se zakon, drugi propis ili akt odnosi na vitalni interes, zakon će razmatrati Dom naroda.

2. Ukoliko većina svakog kluba zastupljenog u Domu naroda glasuje za taj zakon, drugi propis ili akt, isti se smatra usvojenim.

3. Ukoliko se Dom naroda usuglasi o amandmanima, zakon, propis ili akt se ponovno dostavlja na odobrenje Zastupničkom domu.

4. Ukoliko Zajedničko povjerenstvo iz Amandmana XXXIX ne postigne suglasnost, pitanje se prosljeđuje Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine da donese konačnu odluku da li se predmetni zakon odnosi na vitalni interes jednog od konstitutivnih naroda.

5. Vijeće za zaštitu vitalnog interesa pri Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine odlučuje o prihvatljivosti takvih slučajeva 2/3 većinom u roku od jednog tjedna, a u roku od mjesec dana odlučuje o meritumu slučajeva koji se smatraju prihvatljivim.

6. U slučaju da proceduru prema ovom amandmanu pokrene 2/3 većina jednog od klubova, potreban je glas najmanje dvojice sudija da bi Sud odlučio da se radi o vitalnom interesu.

7. Ukoliko Sud donese pozitivnu odluku o vitalnom interesu, taj zakon se smatra neusvojenim, te se dokument vraća predlažaču koji treba pokrenuti novu proceduru. U tom slučaju predlažač ne može ponovno dostaviti isti tekst zakona propisa ili akta.

8. U slučaju da sud odluči da se predmetni zakon ne odnosi na vitalni interes, smatra se da je zakon usvojen/biti će usvojen prostom većinom.

Članak 19

Druge se odluke donose jednostavnim većinskim glasovanjem u svakom od domova, osim ako je pravilnikom tog doma ili u ovom ustavu predviđeno drukčije.

7. Ovlasti Parlamenta Federacije

Članak 20

1. Uz ostale ovlasti predviđene ovim ustavom, Parlament Federacije je odgovoran za:

- izbor Predsjednika Federacije i dva potpredsjednika Federacije, kako je predviđeno člankom IV. B. 2;
- traženje u skladu s člankom IV. B. 3 (1) od Ustavnog suda da odluči treba li smijeniti Predsjednika Federacije ili jednog od potpredsjednika Federacije;
- potvrda članova Vlade Federacije većinskom glasovanjem;
- donošenje zakona o obnašanju dužnosti u federalnoj vlasti, koji stupaju na snagu kako je u njima predviđeno, ali ne prije no što su objavljeni u službenom glasilu Federacije;
- (brisan);**
- davanja ovlasti kantonima da zaključuju sporazume sa državama i međunarodnim organizacijama, uz suglasnost Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, osim za sporazume one vrste za koje Parlamentarna skupština zakonom odluči da im nije potrebna takva suglasnost;
- (brisan);**
- odobranje, većinom glasova, sporazuma sa državama i međunarodnim organizacijama, uz prethodnu suglasnost Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine osim sporazuma one vrste za koje Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine zakonom odluči da im nije potrebna takva suglasnost;
- (brisan);**
- donošenje proračuna Federacije i donošenje zakona kojima se razrezuje porez ili na drugi način osigurava potrebno financiranje; i
- obnašanje drugih dužnosti koje su mu dodijeljene.

Članak 21

Svaki dom može provoditi istragu i u tu svrhu pribavljati svjedočenja, dokaze i dokumente.

B. IZVRŠNA VLAST FEDERACIJE

1. Predsjednik i Dopredsjednik Federacije

Članak 1

Predsjednik Federacije predstavlja i zastupa Federaciju i šef je federalne izvršne ovlasti. Predsjednik Federacije ima dva dopredsjednika iz različitih konstitutivnih naroda. Oni se biraju sukladno ovim ustavom.

Članak 2

1. U izboru predsjednika i dva dopredsjednika Federacije Bosne i Hercegovine, najmanje trećina delegata iz klubova bošnjačkih, hrvatskih ili srpskih delegata u Domu naroda mogu kandidirati predsjednika i dva dopredsjednika Federacije Bosne i Hercegovine.

2. Izbor za predsjednika i dva dopredsjednika Federacije Bosne i Hercegovine zahtijeva prihvatanje zajedničke liste tri kandidata za predsjednika i dopredsjednika Federacije, većinom glasova u Zastupničkom domu, a zatim i većinom glasova u Domu naroda, uključujući većinu kluba svakog konstitutivnog naroda.

3. Ukoliko ni jedna lista kandidata ne dobije potrebnu većinu u oba Doma, postupak kandidiranja se ponavlja.

4. Ukoliko u ponovljenom postupku jedan od Domova odbije zajedničku listu, smatrat će da su kandidirane osobe izabrane prihvatanjem liste u samo jednom domu.

5. Mandat predsjednika i dopredsjednika Federacije Bosne i Hercegovine je četiri godine.

Članak 3

1. Predsjednik ili jedan od dopredsjednika Federacije mogu se smijeniti odlukom Ustavnog suda koji postupuje po zahtjevu Parlamenta Federacije, odnosno po zahtjevu dvije trećine članova svakog doma, uz obrazloženje da je dotični dužnosnik prekršio prisegu ili iz drugih razloga nedostojan obavljati tu dužnost.

2. Ako Predsjednik ili jedan od dopredsjednika Federacije umre, bude smijenjen ili je po mišljenju Vlade, usvojenom konsenzusom, trajno nesposoban ispunjavati svoje ustavne dužnosti, u roku od trideset dana pokreće se postupak predviđen člankom IV. B. 2 od strane klubova izaslanika u Domu naroda da bi se popunilo ispraznjeno mjesto do kraja mandata.

2. Vlada Federacije

Članak 4

Minimalna zastupljenost u Vladi Federacije Bosne i Hercegovine u prijelaznom periodu do potpune provedbe Aneksa 7.

1. Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (premijer/predsjednik Vlade i šesnaest ministara) sastoji se od osam ministara iz reda bošnjačkog, pet ministara iz reda hrvatskog i tri ministra iz reda srpskog naroda. Jednog ministra iz reda ostalih može imenovati premijer/predsjednik Vlade iz kvote najbrojnijeg konstitutivnog naroda. Vlada ima i premijera/predsjednika Vlade koji ima dva zamjenika, iz različitih konstitutivnih naroda, koji se biraju iz reda ministara.

2. Nakon potpune provedbe Aneksa 7., najmanje 15% članova Vlade mora biti iz jednog konstitutivnog naroda. Najmanje 35% članova Vlade mora biti iz dva konstitutivna naroda. Jedan član Vlade mora biti iz reda ostalih.

Članak 5

Izbor Vlade

1. Predsjednik Federacije, uz suglasnost oba dopredsjednika Federacije, imenuje Vladu Federacije nakon konzultacija sa premijerom ili sa kandidatom za tu funkciju. Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je izabrana, nakon što je njeno imenovanje potvrdio većinom glasova Zastupnički dom Federacije. Svako upražnjeno mjesto popunjava se istim postupkom.

2. Ukoliko Zastupnički dom ne potvrdi imenovanje Vlade, predsjednik Federacije u suglasnosti s dopredsjednicima Federacije, a uz konzultaciju s premijerom ili kandidatom za tu funkciju, ponovno će postupiti sukladno stavku 1. ovog članka.

3. Vlada se može smijeniti bilo odlukom Predsjednika Federacije, uz suglasnost dopredsjednika Federacije, bilo većinskim izglasavanjem nepovjerenja Vladi u jednom i drugom Domu. Predsjednik Federacije smjenjuje ministre na prijedlog Premijera.

Članak 6 (prestao da važi)**3. Raspodjela izvršnih ovlasti****Članak 7**

Osim ako ovim ustavom nije drukčije utvrđeno:

- a) Predsjednik je Federacije odgovoran za:
 - (I) Imenovanje Vlade, šefove diplomatskih misija, sudaca Ustavnog suda Federacije na prijedlog kandidata od strane Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća, u skladu s člancima IV. B. 5, IV. B. 8 i IV. C. 6;
 - (II) **(brisan);**
 - (III) vođenje konzultacija u svezi s imenovanjem ombudsmana i sudaca u skladu s člankom II. B. 1 (2) i IV. C. 6. b);
 - (IV) potpisivanje odluka Parlamenta Federacije nakon njihova donošenja u skladu s člankom IV. A. 17 do 19;
 - (V) potpisivanje i ratificiranje međunarodnih sporazuma u ime Federacije i
 - (VI) davanje pomilovanja za krivična djela utvrđena federalnim zakonima, osim u slučajevima ratnih zločina, zločine protiv čovječnosti i genocida.
- b) Dopredsjednici Federacije odgovorni su da:
 - (I) zamjenjuju Predsjednika Federacije u oknostima navedenim u članku IV. B. 3;
 - (II) djeluju zajedno s Predsjednikom Federacije u onim situacijama kad se od Predsjednika traži da postupa u suglasju s njima; i
 - (III) obnašaju one dužnosti koje im dodijeli Predsjednik ili Parlament Federacije.
- c) Premijer je odgovoran da:
 - (I) provodi politiku i izvršava zakone federalne vlasti uz obvezu da se brine o provedbi sudskih odluka sudova Federacije;
 - (II) predlaže smjenjivanje Predsjednika Federacije kako je utvrđeno člankom IV. B. 3 (2);
 - (III) podnosi prijedloge i preporuke glede zakonodavstva; i
 - (IV) izrađuje prijedloge proračuna Parlamentu Federacije.
- d) Zamjenici Premijera odgovorni su da:
 - (I) vrše dužnosti ministra;
 - (II) pomažu Premijeru u provedbi politike i izvršavanju zakona Federacije;
 - (III) odlučuju da li će se tražiti mišljenje Ustavnog suda; i
 - (IV) obnašaju dužnost Premijera kad to ovaj ne može ili kad je mjesto ispražnjeno sve dok novi Premijer ne preuzme dužnost.
- e) Svaki je ministar odgovoran da:
 - (I) provodi federalnu politiku i izvršava federalne zakone u okviru ovlasti svojega ministarstva ili kako mu odredi Premijer;
 - (II) podnosi prijedloge i preporuke glede zakona u okviru ovlasti svojega ministarstva ili kako mu odredi Premijer;
 - (III) koordinira i nadzire, te upravlja radom svojega ministarstva;
 - (IV) izdaje upute, instrukcije, direktive i donosi propise glede provedbe zakona koji se odnose na njegovo ministarstvo i u svezi sa zadaćama što mu ih dodijeli Premijer, a u skladu s ovim ustavom i zakonima Federacije;
 - (V) priprema, objašnjava i analizira prijedlog proračuna u svezi s ovlastima svojeg ministarstva ili obavlja druge zadaće što mu ih Premijer stavi u dužnost;
 - (VI) odgovara na pitanja bilo kojeg doma Parlamenta Federacije iz djelokruga svojeg ministarstva ili izvršava svaku drugu zadaću koju mu povjeri Premijer;
 - (VII) pomaže Premijeru u provedbi federalne politike i izvršenju federalnih zakona; i
 - (VIII) odlučuje da li će odobriti pokretanje postupka predviđenog u članku IV. B. 6 (1).

Članak 8 (brisan)**Članak 9**

Vlada Federacije je ovlaštena donositi uredbe sa zakonskom snagom u slučaju opasnosti po zemlju ukoliko Parlament Federacije nije u stanju djelovati. Ovakva će uredba imati snagu zakona, te ne smije umanjiti prava i slobode utvrđene Ustavom. Svaka uredba prestaje važiti najkasnije krajem tridesetog dana nakon njena proglašenja, osim ako odmah ne prestane važiti negativnom odlukom Parlamenta ili krajem desetog dana nakon njena proglašenja, ukoliko Parlament Federacije zasjeda u vrijeme kada se uredba proglašava. Uredba proglašena dok Federacija

upotrebljava oružane snage u skladu s ovim ustavom ostaje na snazi do petog dana iduće sjednice Parlamenta Federacije i tada prestaje važiti, ukoliko nije odobrena, ali ni u kojem slučaju duže od šest mjeseci. Nakon prestanka važenja uredba se ne produžava i ne obnavlja niti djelomice mijenja mimo odluke Parlamenta Federacije i njegove suglasnosti.

4. Imunitet**Član 10 (brisan)****C. SUDBENA VLAST FEDERACIJE****1. Opće odredbe glede sudova****Članak 1**

1. Sudbene funkcije u Federaciji obavljaju sudovi Federacije navedeni u točki (2) ovog članka, kantonalni sudovi navedeni u članku V. 11 i općinski sudovi navedeni u članku VI. 7.

2. Sudovi su Federacije:

- a) Ustavni sud,
- b) Vrhovni sud

Članak 2

Sva tijela vlasti izvršavaju sve presude i naloge svih sudova navedenih u ovom ustavu, te pomažu u njihovoj provedbi.

Članak 3

Ako ovim ustavom nije drukčije određeno, pravilnici kakvi budu potrebni za osiguranje jedinstvenosti postupka i osnovnih načela pravičnosti postupaka u sudovima i ustrojstvu svih sudova utvrdit će se zakonima Federacije. Kantonalno zakonodavno tijelo može propisati dopunska pravila za ravnjanje sudovima dotičnog kantona i općinskim sudovima. Podliježući tim pravilima, svaki se sud može sam organizirati i donijeti dopunska pravila.

Članak 4

1. Sudbena vlast u Federaciji obavlja se neovisno i samostalno.
2. Sudovi osiguravaju jednak tretman svim strankama u sudskim postupcima.
3. Sudska vlast je samostalna i neovisna od izvršne i zakonodavne vlasti Federacije.
4. Visoko sudačko i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine, kao tijelo na državnoj razini, osigurava samostalnost, neovisnost, nepristranost, stručnost i učinkovitost sudova i tužiteljske dužnosti u Federaciji. Nadležnosti Visokog sudačkog i tužiteljskog vijeća, između ostaloga, uključuju imenovanje, vođenje stegovnog postupka protiv i smjenjivanja sudaca, osim sudaca Ustavnog suda Federacije, i obuhvaćaju i tužitelje i zamjenike tužitelja u Federaciji. Sastav i dodatne nadležnosti Visokog sudačkog i tužiteljskog vijeća utvrđuju se zakonom na razini Bosne i Hercegovine.
5. Sudski postupci su otvoreni ako za određena iznimna stanja nije zakonski drukčije određeno. Presude se objavljuju javno.

2. Opće odredbe glede sudova Federacije**Članak 5**

1. Suci sudova Federacije trebaju biti istaknuti pravnici najviših moralnih kvaliteta.
2. Suci sudova Federacije neće biti krivično gonjeni niti odgovorni u građanskom postupku za bilo kakva djela učinjena u vršenju svoje dužnosti.

Članak 6

1. Suce Vrhovnog suda, uključujući i predsjednika Suda, odabira, imenuje, provodi stegovni postupak protiv i smjenjuje Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće, sukladno zakonu.
2. Suce Ustavnog suda predlaže predsjednik Federacije uz suglasnost dopredsjednika, a za imenovanje je potrebna potvrda većine izaslanika Doma naroda koji su prisutni i glasuju.
3. Suci Vrhovnog suda, osim sudaca u pričuvi, imenuju se doživotno, ukoliko ovim ustavom nije drugačije utvrđeno, osim ako ne podnesu ostavku, ne odu u mirovinu ili ne budu s razlogom smijenjeni od strane Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća, sukladno zakonu. Sucima Vrhovnog suda također može iznimno prestati sudbena dužnost kao rezultat procesa odabira nakon preustroja Vrhovnog suda tijekom prijelaznog razdoblja, kako se utvrđuje zakonom kojim se osniva Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Federacije. Navršene starosne dobi propisane za obvezan odlazak u mirovinu za suce Vrhovnog suda utvrđuje se zakonom.
4. Suci Ustavnog suda bit će u službi do dobi od 70 godina, osim ako ne podnesu ostavku ili ne budu s razlogom smijenjeni konsenzusom ostalih sudaca tog suda.

Članak 7.

1. Plaća i druge naknade sucu ne mogu biti umanjene tijekom vršenja sudbene dužnosti, osim kao posljedica stegovnog postupka sukladno zakonu.

2. Plaća i drugi uvjeti obavljanja dužnosti, uključujući i imunitet, za sve suce sudova Federacije utvrđuju se zakonom.

Članak 8

1. Ustanovljuje se sudbena policija radi pomoći sudovima u Federaciji u osiguranju informacija i nazočnosti svjedoka, privođenja optuženih osoba, u održavanju reda u sudnici i sigurnosti suda, te izvršavanju sudskih naloga.

2. Ukupni nacionalni sustav sudbene policije treba odražavati ukupni nacionalni sastav pučanstva Federacije, a za svaku od lokalnih jedinica sastav dotičnog kantona ili općine.

3. Predsjednik Vrhovnog suda odgovoran je za upravljanje sudbenom policijom.

4. Predsjednik Vrhovnog suda donosi pravila po kojima sudbena policija može pomagati ombudsmanu, na njegov zahtjev, u obavljanju njegovih dužnosti.

3. Ustavni sud**Članak 9**

Ustavni sud sastoji se od devet sudija, od kojih su najmanje po dva iz reda sva tri konstitutivna naroda i jedan iz reda ostalih.

Članak 10

1. Poglavitna je funkcija Ustavnog suda rješavanje sporova:

- a) između kantona;
- b) između kantona i federalne vlasti;
- c) između grada i njegovog kantona ili federalne vlasti;
- d) između općine i grada;
- e) između općine i njezina kantona ili federalne vlasti; i
- f) između ustanova federalne vlasti ili pak unutar pojedine ustanove federalne vlasti.

2. Ustavni sud:

- a) na zahtjev Predsjednika Federacije, Dopredsjednika Federacije, Premijera, zamjenika Premijera ili na zahtjev jedne trećine članova bilo kojeg od domova Parlamenta Federacije, utvrđuje je li neki prijedlog zakona koji je usvojen u jednom domu Parlamenta ili pak prijedlog zakona koji je usvojen u oba doma, u skladu s ovim ustavom;
- b) na zahtjev Premijera, kantona ili jedne trećine zastupnika zakonodavnog tijela dotičnog kantona, utvrđuje je li prijedlog zakona ili zakon koji je usvojen u tom zakonodavnom tijelu, uključujući kantonalni ustav i njegove eventualne amandmane, u skladu s ovim ustavom;
- c) na zahtjev Predsjednika Federacije, Dopredsjednika Federacije, Premijera ili zamjenika Premijera, utvrđuje je li predloženi ili usvojeni propis koji je donijelo neko tijelo federalne vlasti, u skladu s ovim ustavom;
- d) na zahtjev Premijera ili kantona, utvrđuje je li neki predloženi ili usvojeni propis koje je donijelo neko tijelo kantonalne, gradske ili općinske vlasti sukladan ovom ustavu.

3. Zaštitu prava na lokalnu samoupravu osigurava Ustavni sud. Takav postupak pred Ustavnim sudom mogu pokrenuti općine i gradovi, kao i udruženja općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine. Ustavni sud odlučuje o sporovima između jedinica lokalne samouprave i kantona ili Federacije na zahtjev općinskog ili gradskog vijeća, načelnika općine ili gradonačelnika grada, ili udruženja općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine.

4. Ustavni sud također odlučuje o ustavnim pitanjima koja mu predloži Vrhovni sud ili pak neki kantonalni sud a koja se jave tijekom postupka pred dotičnim sudom.

5. Ustavni sud odlučuje o pitanjima koja proističu iz zakona kojima se uređuje imunitet u Federaciji.

Članak 11

Kad Vrhovni sud, ili neki kantonalni sud procijene, tijekom aktualnog postupka pred dotičnim sudom, da odgovarajući zakon nije u skladu s ovim ustavom, zaustavit će postupak i predložiti to pitanje Ustavnom sudu u skladu s člankom IV. C. 10 (3).

Članak 12

Odluke Ustavnog suda konačne su i obvezujuće, osobito ako:

a) Sud odlučuje o nekom sporu iz članka IV. C. 10 (1). Sve stranke u sporu pokoravaju se toj odluci i pridržavaju se svih naloga koje Sud izda tijekom postupka ili po njegovu dovršetku.

b) Sud utvrdi da neki zakon ili pak prijedlog zakona ili drugi propis Federacije, nekog od kantona, grada ili bilo koje općine nije u skladu s ovim ustavom, takav zakon ili drugi propis neće se primjenjivati i ne stupa na snagu, ukoliko se ne izmijeni na način koji odredi Sud, ili pak dok Sud ne odredi neke prijelazne mjere, koje ne mogu biti na snazi duže od šest mjeseci.

c) Sud odlučuje u nekom ustavnom pitanju predloženom po članku IV. C. 10 (3), njegova odluka obvezujuća za sud koji je predložio dotično pitanje u svezi s postupkom tijekom kojega se ono javilo, te ima isti učinak kao u (b).

Članak 13

1. U bilo kojem postupku prema članku IV. C. 10 (1) imaju pravo biti zastupljene obje stranke u sporu. Sud može dopustiti sudjelovanje u sporu i drugim tijelima vlasti za koja drži da ih se taj spor tiče.

2. U bilo kojem postupku prema članku IV. C. 10 (2) imaju pravo biti zastupljene osoba ili osobe koje su podnijele Sudu zahtjev za utvrđivanje ustavnosti jednako kao i predstavnik doma ili zakonodavnog tijela koje je usvojilo dotični zakon.

3. U bilo kojem postupku prema članku IV. C. 10 (3) imaju pravo biti zastupljene sve stranke u postupku tijekom kojega se javilo sporno ustavno pitanje.

4. Vrhovni sud**Članak 14**

Broj sudaca Vrhovnog suda prema potrebi utvrđuje se zakonom Federacije, ali nije manji od devet.

Članak 15

1. Vrhovni sud najviši je žalbeni sud Federacije, uključujući i odlučivanje o žalbama na odluke kantonalnih sudova glede pitanja koja se odnose na Ustav, zakone i propise Federacije i druga pitanja predviđena zakonodavstvom Federacije, osim onih iz djelokruga Ustavnog suda.

2. Vrhovni sud također ima takvu izvornu nadležnost kakvu mu osigurava zakonodavstvo Federacije.

Članak 16

Presude Vrhovnog suda konačne su i obvezujuće. Presude kao i svi nalози Suda glede priziva prema članku IV. C. 15 (1) posebice su obvezujuće za stranke u postupku kao i za sud na čiju je odluku žalba bila uložena.

Članak 17

Kad Vrhovni sud obavlja poslove iz svoje izvorne nadležnosti prema članku IV. C. 15 (2), on ima, dodatno ovlastima što ih zakonodavstvo izričito daje, iste ovlasti kao i drugi prvostepeni sudovi prema zakonima spomenutim u članku IV. C. 3.

5. Sud za ljudska prava**D. DISTRIBUCIJA KLJUČNIH FUNKCIJA U STRUKTURI FEDERALNE VLASTI****Članak 1.**

(1) Premijer/predsjednik Vlade i zamjenici premijera/potpredsjednici Vlade ne mogu biti iz reda istog konstitutivnog naroda. Od niže narečenih funkcija najviše dvije se mogu popuniti iz reda jednog konstitutivnog naroda ili iz reda ostalih:

1. premijer/predsjednik Vlade
2. predsjedatelj Zastupničkog doma
3. predsjedatelj Doma naroda
4. predsjednik Vrhovnog suda
5. predsjednik Ustavnog suda
6. federalni tužitelj.

Članak 1a.

Nakon izbora za zakonodavno tijelo Federacije i imenovanja premijera, predsjedavajućeg Zastupničkog doma i predsjedavajućeg Doma naroda, predsjednik Ustavnog suda, predsjednik Vrhovnog suda i tužitelj Federacije Bosne i Hercegovine biraju se sukladno raspodjeli mjesta na temelju predviđenog u članku IV. D. 1.

V. KANTONALNE VLASTI**1. Opće odredbe****Članak 1**

Svaki kanton pri provedbi obveza opisanih u člancima III. 2 i 4:

U članku V.1.(b) riječi: „gradu ili” dodaju se prije riječi „općini”;

a) Poduzima sve potrebne mjere zaštite ljudskih prava i sloboda navedenih u člancima II. A. 1 do 7 i predviđenih u instrumentima u Dodatku, te djeluje u skladu s ovim ustavom;

b) Izvršava svoje obveze vodeći računa o nacionalnom sastavu pučanstva u svakom gradu ili općini i

c) osigurati da konstitutivni narodi i pripadnici skupine ostalih budu proporcionalno zastupljeni u ministarstvima kantona. Takva proporcionalna zastupljenost u skladu je s popisom stanovništva iz 1991. godine do potpune provedbe Aneksa 7.

Članak 2

1. Svaki kanton može prenijeti svoje ovlasti na općinu i grad na svom teritoriju ili na federalnu vlast.

2. Svaki kanton može na općinu i grad na svom teritoriju prenijeti ovlasti u svezi s naobrazbom, kulturom, turizmom, lokalnim poslovanjem i karitativnom djelatnošću te radiom i televizijom, a dužan je to učiniti ako glede nacionalnog sastava većinsko pučanstvo te općine, odnosno grada nije većinsko pučanstvo u kantonu kao cjelini.

3. Svaki kanton može zaključivati međunarodne sporazume uz prethodnu suglasnost Parlamenta Federacije i Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, osim sporazuma one vrste za koje je po zakonu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine njena suglasnost nije potrebna.

Članak 3

Kantoni mogu osnovati vijeća kantona u cilju uskladbe politike i djelatnosti u pitanjima od zajedničkog interesa za njihove zajednice, te radi izvješćivanja svojih predstavnika u Domu naroda. Vijeća mogu osnovati koordinacijska tijela, kao što su odbori i radne skupine, radi razmjene informacija i usklađivanja djelatnosti pojedinih kantona u provedbi njihovih ovlasti ali ne mogu uključivati vojne i političke dogovore.

Članak 4

Svaki kanton ima ustav koji osigurava:

- a) dolje spomenute institucije; i
- b) zaštitu prava i sloboda utvrđenih u ovom ustavu.

Ustavi kantona moraju biti u skladu s ovim ustavom.

2. Kantonalna zakonodavna tijela**Članak 5**

1. Svaki kanton ima zakonodavno tijelo koje se sastoji od jednog doma čiji se broj zastupnika određuje razmjerno nacionalnom sastavu pučanstva.

2. Zastupnici u kantonalnom zakonodavnom tijelu biraju se na rok od četiri godine.

3. Zastupnike u kantonalnom zakonodavnom tijelu demokratskim putem biraju glasači s pravom glasa na izravnim izborima na cijelom teritoriju kantona. Svaki glasač ima pravo tajnog glasovanja za bilo koju od registriranih stranaka.

4. Prije izbora, svaka registrirana stranka dužna je objaviti popis svojih kandidata. Kantonalni zastupnici iz redova svake stranke biraju se među osobama koje su na vrhu izborne liste dotične stranke; zamjene za zastupnike biraju se između onih koji su na vrhu ostatka liste.

5. Svaki glasač s pravom glasa može biti biran za zastupnika u kantonalnom zakonodavnom tijelu.

6. Kantonalno zakonodavno tijelo prvi put će se sazvati najkasnije deset dana nakon objave rezultata izbora.

Članak 6

Kantonalno zakonodavno tijelo:

- a) priprema i dvotrećinskom većinom glasova odobrava kantonalni ustav;
- b) donosi druge propise potrebne za provedbu ovlasti kantona;
- c) odobrava proračun kantona i donosi zakone o ubiranju poreza, te na drugi način osigurava potrebno financiranje.

Članak 7

1. Svako zakonodavno tijelo kantona donosi većinom glasova svoj poslovnik.

2. Klub izaslanika konstitutivnog naroda formira se uz uvjet da postoji najmanje jedan izaslanik tog konstitutivnog naroda u zakonodavnom tijelu kantona.

3. Svaki klub izaslanika predlaže jednog kandidata iz reda svojih članova za izbor na mjesto predsjedavajućeg ili dopredsjedavajućeg, koje potvrđuje zakonodavno tijelo kantona.

4. Zakonodavno tijelo kantona potvrđuje kandidate sukladno svom poslovniku. Ako jedan konstitutivni narod nije zastupljen u zakonodavnom tijelu, jedno od mjesta dopredsjedavajućih ostaje upražnjeno.

5. Tri kandidata koja potvrdi skupština kantona odlučuju između sebe tko će biti predsjedavajući.

6. Kantonalno zakonodavno tijelo vijeća javno, osim u izvanrednim slučajevima predviđenim njegovim poslovnikom, a izvješća o vijećanju i odlukama objelodanjuje.

7. Kantonalni zakoni stupaju na snagu kao što je u njima utvrđeno, ali ne prije no što su objavljeni.

8. Članovi zakonodavnih organa kantona ne podliježu kazneno-pravnoj, ni građansko-pravnoj odgovornosti za radnje koje čine u okviru svojih dužnosti u zakonodavnim organima kantona.

9. Kantonalna zakonodavna tijela mogu voditi istrage i u tu svrhu zahtijevati pribavljanje dokaza u vidu isprava i iskaza svjedoka.

Mehanizam zaštite vitalnog nacionalnog interesa**Članak 7a.**

1. Lista vitalnih nacionalnih interesa koji se štite u kantonima identična je listi sadržanoj u članku IV.5.17.a. ovog Ustava. Klubovi iz članka IV. 5. 17. a. ovog Ustava su u kantonima klubovi delegata formirani sukladno članku V.2.7. stavak 2. ovog ustava.

2. Ako više od jednog predsjedavajućeg ili dopredsjedavajućeg zakonodavnog tijela kantona tvrde da neki zakon spada u listu vitalnih interesa utvrđenih u članku IV.5.17. a. ovog ustava, za usvajanje takvog zakona potrebna je:

- većina glasova unutar svakog od klubova konstitutivnih naroda zastupljenih u datoj skupštini kantona.

3. Predsjedavajući i dopredsjedavajući zakonodavnog tijela kantona dužni su u roku od sedam dana odlučiti da li neki od zakona, propisa ili akata potpada pod listu iz stavka 2. ovog članka.

4. Ako samo jedan predsjedavajući ili dopredsjedavajući tvrdi da zakon, propis ili akt potpada pod listu vitalnih interesa, dvotrećinska većina odgovarajućeg kluba jednog od konstitutivnih naroda datog zakonodavnog tijela može proglasiti da je riječ o pitanju sa liste vitalnih nacionalnih interesa.

Članak 7b.

1. U slučaju da dvotrećinska većina jednog od klubova konstitutivnih naroda u skupštini kantona odluči da se neki zakon, propis ili akt odnosi na vitalni nacionalni interes, za usvajanje takvog zakona, propisa ili akta, potrebna je većina glasova unutar svakog kluba konstitutivnih naroda zastupljenih u zakonodavnom tijelu kantona.

2. Ako se većina iz stavka 1. ovog članka ne može postići, pitanje se proslijeđuje Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine koji donosi konačnu odluku o tome da li se dati zakon, propis ili akt odnosi na vitalni interes konstitutivnog naroda.

3. Ustavni sud Federacije, u slučaju iz ovog članka, postupa na način predviđen člankom IV. 6. 18.a. ovog Ustava.

4. Ako Sud odluči da se radi o vitalnom interesu, zakon, propis ili akt se smatra neusvojenim, te se dokument vraća predlagatelju koji treba pokrenuti novu proceduru. U tom slučaju predlagatelj ne može podnijeti isti tekst zakona, propisa ili akta.

5. U slučaju da Ustavni sud odluči da se ne radi o vitalnom interesu, zakon, propis ili akt se smatra usvojenim/usvaja se prostom većinom glasova.

3. Kantonalna izvršna vlast**Članak 8**

1. Konstitutivni narodi i pripadnici ostalih bit će proporcionalno zastupljeni u Vladi. Takva zastupljenost će odražavati popis stanovništva iz 1991. godine do potpune provedbe Aneksa 7 sukladno članku IX.11.a. ovog ustava.

2. Kandidata za mjesto premijera kantona imenuje predsjedavajući kantonalnog zakonodavnog tijela u konzultaciji sa dopredsjedavajućima. Kandidat za mjesto premijera kantona predlaže ministre. Ministri nemaju zamjenike.

3. Ministri zajedno sa premijerom čine vladu kantona. Vladu kantona potvrđuje zakonodavno tijelo kantona većinom glasova.

4. Izuzetno od odredaba stavka 3. ovog članka, u kantonima u kojima prema posljednjem popisu stanovništva svaki od dva ili više konstitutivnih naroda čine više od 30% stanovništva kantona, vladu potvrđuje zakonodavno tijelo kantona dvotrećinskom većinom glasova.

5. Vlada preuzima dužnost nakon potvrđivanja od strane zakonodavnog tijela kantona.

Članak 8a.

Ministri odgovaraju premijeru i zakonodavnom tijelu kantona. Premijer je također odgovoran zakonodavnom tijelu kantona. Ministri snose krajnju odgovornost za rad svojih ministarstava. Vlada podnosi ostavku ako joj u bilo koje vrijeme zakonodavno tijelo kantona izglasa nepovjerenje.

Članak 9

Kantonalna vlada odgovorna je za:

- provedbu kantonalne politike i ostvarivanje kantonalnih zakona, izvršavanje odluka bilo kojeg kantonalnog ili federalnog suda te svih obveza koje dotičnom kantonu dodijeli federalna vlast;
- pripremu prijedloga proračuna na odobravanje zakonodavnom tijelu kantona;
- osiguranje suradnje kantonalne vlade s ombudsmanima;
- nadzor nad kantonalnom policijom, posebice u smislu udovoljavanja odredaba članka V. 10;
- obavljanje drugih dužnosti utvrđenih zakonom ili kantonalnim ustavom; i
- sve odluke vlade donose se prostom većinom glasova prisutnih koji glasaju.

Članak 10

U vršenju svojih nadležnosti glede kantonalne policije, vlada kantona osigurava da nacionalna struktura policije odražava nacionalnu strukturu pučanstva kantona uz uvjet da nacionalna struktura policije svake općine odnosno grada odražava nacionalnu strukturu pučanstva tog grada ili općine.

4. Kantonalno sudstvo

Članak 11

1. Kantoni imaju sudove koji imaju prizivnu nadležnost u odnosu na općinske sudove u svom kantonu i prvostupanjsku nadležnost u stvarima koje ne spadaju u nadležnost tih sudova, te druge nadležnosti utvrđene zakonom.

2. Suce kantonalnih sudova, uključujući i predsjednike sudova, odabira, imenuje, provodi stegovni postupak protiv i smjenjuje Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Federacije sukladno zakonu.

3. Suci kantonalnih sudova, osim sudaca u pričuvi, imenuju se doživotno, osim ako ne podnesu ostavku, ne odu u penziju ili ne budu s razlogom smijenjeni od strane Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća sukladno zakonu Federacije. Suci kantonalnih sudova isto tako može iznimno prestati sudbena dužnost kao rezultat procesa odabira nakon preustroja kantonalnih sudova tijekom prijelaznog razdoblja, kako se utvrđuje zakonom kojim se osniva Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće. Navršnje starosne dobi propisane za obvezan odlazak u mirovinu za suce kantonalnih sudova utvrđuje se zakonom Federacije. Uvjeti obavljanja dužnosti, uključujući i imunitet, za suce kantonalnih sudova utvrđuju se zakonom Federacije. Plaća i druge naknade suda ne mogu biti umanjene za vrijeme obavljanja sudbene dužnosti, osim kao posljedica stegovnog postupka sukladno zakonu.

4. Konstitutivni narodi i pripadnici ostalih biće proporcionalno zastupljeni u kantonalnim i općinskim sudovima. Takva zastupljenost će odražavati popis stanovništva iz 1991. do potpune provedbe Aneksa 7. sukladno članku IX. 11.a. ovog ustava.

Članak 12 (brisan)

VI. OPĆINSKA VLAST

Članak 1

U obnašanju svojih dužnosti svaka općina:

- preduzima sve potrebite korake u cilju osiguranja zaštite prava i sloboda navedenih u člancima II. A. 1 do 7 i u instrumentima u Dodatku;
- vodi računa o nacionalnom sastavu svojega pučanstva; i
- konstitutivni narodi i pripadnici ostalih bit će proporcionalno zastupljeni u općinskim organima vlasti. Takva zastupljenost će odražavati popis stanovništva iz 1991. godine do potpune provedbe Aneksa 7 sukladno članku IX.11.a. ovog ustava.

Članak 2

- U općini se ostvaruje lokalna samouprava.
- Općina ima statut usklađen s ovim ustavom, kantonalnim ustavom te sa kantonalnim zakonima.

Članak 3

- Općina ima općinsko vijeće i općinskog načelnika.
- Mandat članova općinskog vijeća i općinskog načelnika je četiri godine.
- Općinske vijećnike i općinskog načelnika biraju, demokratskim putem, birači na neposrednim i tajnim izborima na cijelom području općine na način utvrđen zakonom.
- Svaki birač, sukladno zakonu, može biti biran za općinskog vijećnika ili za općinskog načelnika.
- Općinski načelnik i predsjedatelj općinskog vijeća u općinama ili općinskim vijećima višenacionalnog sastava ne mogu biti iz reda istog konstitutivnog naroda odnosno iz reda ostalih, izuzev u onim općinama u kojima jedan konstitutivni narod čini više od 80% pučanstva, prema posljednjem popisu stanovništva u Bosni i Hercegovini.

Članak 4

Općinsko vijeće:

- izrađuje i dvotrećinskom većinom izglasava općinski statut;
- odobrava općinski proračun i donosi propise i uredbe o ubiranju poreza, te općenito osigurava ona potrebna financijska sredstva što ih ne prijavlja kanton ili federalna vlast;
- donosi druge propise i uredbe potrebite u izvršavanju obveza općine.

Članak 5

- Općinsko vijeće organizira izbor načelnika općine, te utvrđuje poslovnik podložan federalnom i kantonalnom zakonodavstvu.
- Općinsko vijeće zasjeda javno, osim u iznimnim okolnostima predviđenom u njegovom poslovniku, te vodi zapisnike o donesenim odlukama.
- Općinski propisi stupaju na snagu kao što je u njima propisano ali ne prije nego što se objave.

Članak 6

Odgovornost općinskog načelnika:

- postavljanje i smjenjivanje općinskih dužnosnika;
- provedba općinske politike i izvršavanje općinskih propisa kao i obnašanje svih dužnosti što ih na općinu prenose kantonalna i federalna vlast;
- osiguranje suradnje općinskih dužnosnika s ombudsmanima;
- podnošenje izvješća općinskom vijeću i javnosti o provedbi općinske politike i svoje djelatnosti.

Članak 7

- Općinski sudovi, koji se mogu osnovati za područje jedne ili više općina, imaju nadležnost u svim građanskim i kaznenim stvarima, osim ako ovim ustavom, kantonalnim ustavom ili zakonom Federacije ili zakonom kantona izvorna nadležnost nije dodijeljena nekom drugom sudu.
- Općinski sudovi se osnivaju zakonom i financira ih kantonalna vlast.

3. Suce općinskih sudova, uključujući i predsjednike sudova, odabira, imenuje, provodi stegovni postupak protiv i smjenjuje Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Federacije sukladno zakonu.

4. Suci općinskih sudova, osim sudaca u pričuvi, imenuju se doživotno, osim ako ne podnesu ostavku, ne odu u mirovinu ili ne budu smijenjeni od strane Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća sukladno zakonu. Suci općinskih sudova isto tako može iznimno prestati sudbena dužnost kao rezultat procesa odabira nakon preustroja općinskih sudova tijekom prijelaznog razdoblja, kako se utvrđuje zakonom kojim se osniva Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće. Navršnje starosne dobi propisane za obvezan odlazak u mirovinu za suce općinskih sudova utvrđuje se zakonom. Uvjeti obavljanja dužnosti, uključujući i imunitet, utvrđuje se zakonom Federacije. Plaća i druge naknade sucima ne mogu biti umanjene za vrijeme vršenja sudbene dužnosti.

VI. A. GRADSKE VLASTI

- Za područje dvije ili više općina koje su urbano i teritorijalno povezane svakodnevnim potrebama građana, formira se grad kao jedinica lokalne uprave i samouprave, u skladu sa federalnim zakonom.

Odgovornosti grada obuhvataju:

- financije i poreznu politiku, u skladu sa federalnim i kantonalnim zakonima,
- zajedničku infrastrukturu,
- urbanističko planiranje,
- javni promet,

- e) druge nadležnosti koje gradu povjeri kanton, odnosno koje prenesu općine.

2. (brisan)

3. Grad ima statut koji mora biti sukladan ovom ustavu, kantonalnom ustavu i kantonalnom zakonodavstvu.

4. Osim ako nije drugačije propisano ovim Ustavom, grad ima gradsko vijeće koje se sastoji od jednakog broja vijećnika iz svake općine, a broj vijećnika, izborna procedura i dužina trajanja mandata se utvrđuje Statutom. Gradsko vijeće ne može imati manje od 15 niti više od 31 vijećnika.

5. Gradsko vijeće:

- priprema i dvotrećinskom većinom usvaja statut grada,
- bira gradonačelnika,
- donosi budžet grada,
- donosi propise u izvršavanju prenesenih ovlasti i vrši druge ovlasti utvrđene statutom.

6. Odgovornost gradonačelnika je:

- imenovanje i smjenjivanje gradskih dužnosnika,
- provedba gradske politike i izvršavanje gradskih propisa,
- osiguranje suradnje gradskih dužnosnika sa ombudsmanima,
- podnošenje izvještaja gradskom vijeću i javnosti o provedbi gradske politike.

7. Grad ostvaruje prihode oporezivanjem, zaduživanjem i na drugi način, sukladno zakonu.

VII. B. ORGANIZACIJA SARAJEVO

1. U Kantonu Sarajevo osniva se Grad Sarajevo kao jedinica lokalne samouprave. Ustavom kantona Sarajevo bit će uređeno koje općine ulaze u sastav Grada Sarajeva.

2. Sastav i način odlučivanja organa Grada Sarajeva održava multietničnost i posebnost Grada Sarajeva kao glavnog grada Federacije Bosne i Hercegovine.

3. Nadležnost, organizaciona struktura i način odlučivanja organa Grada Sarajeva utvrđuje se Ustavom kantona, kantonalnim zakonima i Statutom Grada, u skladu sa ovim Ustavom.

VII.C. ORGANIZACIJA MOSTARA

1) U Hercegovačko-neretvanskom kantonu, Grad Mostar se organizira kao jedna teritorijalna jedinica uprave i lokalne samouprave.

2) Grad Mostar ima nadležnosti općine, osim ako zakonom nije drugačije propisano.

3) Organizacija Grada Mostara se regulira zakonom i Statutom Grada Mostara. Statutom se određuju gradska područja u kojima gradska uprava ima svoje podružnice isključivo u svrhu pružanja usluga građanima u njihovom okruženju. Statutom se određuje broj gradskih područja.

4) Gradska područja su izborne jedinice. Statutom se određuje sastav Gradskog vijeća, a izborni postupak se regulira Izbornim zakonom Bosne i Hercegovine i Statutom na način koji može odstupati od uvjeta propisanih u članku VI. A ovog Ustava.

5) Postupak donošenja odluka se određuje Statutom Grada Mostara. Izuzetno od odredaba bilo kojeg zakona koji propisuje postupke glasanja, Statutom Grada Mostara može se odrediti poseban postupak glasanja Gradskog vijeća za usvajanje određenih odluka.

6) Vitalni nacionalni interesi konstitutivnih naroda su zaštićeni u Gradu Mostaru. Pitanja od vitalnog nacionalnog interesa su definirana u članku IV.A.17.a ovog Ustava, pod uvjetom da su klubovi poslanika iz članka IV.A.17.a, u svrhu Grada Mostara, oni klubovi poslanika koji su određeni Statutom Grada Mostara. Postupak zaštite vitalnih nacionalnih interesa se regulira Statutom Grada Mostara. Taj postupak uključuje mogućnost upućivanja pitanja od vitalnog interesa Ustavnom sudu Federacije sukladno postupku predviđenim u članku IV.A.18.a) toč. 5. do 8. ovog Ustava, u slučaju da se ne može doći do dogovorenog rješenja.

7) Svaki građanin Bosne i Hercegovine koji ispunjava uvjete za glasanje u Gradu Mostaru može biti izabran za gradonačelnika Grada Mostara. Gradonačelnika bira i smjenjuje dvotrećinska većina izabranih vijećnika. Postupak izbora i smjenjivanje gradonačelnika se detaljnije određuje Statutom Grada Mostara.

8) Konstitutivni narodi i ostali su proporcionalno zastupljeni u gradskoj upravi. Takva proporcionalna zastupljenost se temelji na popisu iz 1991. godine, dok se Aneks 7. u potpunosti ne sprovede, sukladno članku IX.11. a ovog Ustava.

VII. MEĐUNARODNI ODNOSI

Članak 1

Međunarodni odnosi Federacije moraju biti sukladni kontinuitetu, suverenitetu, teritorijalnome integritetu i međunarodnom subjektivitetu Bosne i Hercegovine, sukladno članku III. Ustava Bosne i Hercegovine.

Članak 2

Međunarodni odnosi Federacije temelje se na poštovanju međunarodnog prava, obveza iz međunarodnih ugovora te na načelu da se međunarodni sporovi moraju rješavati mirnim putem.

Članak 3

Međunarodni ugovori i drugi sporazumi koji su na snazi glede Bosne i Hercegovine i Federacije, te opća pravila međunarodnog prava čine dio zakonodavstva Federacije. U slučaju nesuglasja međunarodnog ugovora, odnosno sporazuma i zakonodavstva, prevladava međunarodni ugovor, odnosno sporazum.

Članak 4

1. Sporazume s državama i međunarodnim organizacijama potpisuje, u ime Federacije, predsjednik Federacije. Oni stupaju na snagu u Federaciji samo ako ih ratificira Parlament Federacije, uz prethodnu suglasnost Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, osim ako Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine svojim zakonom nije predvidjela da za takve vrste međunarodnih sporazuma nije potrebna takva suglasnost.

2. Predsjednik Federacije, na prijedlog premijera, može otkazati međunarodne sporazume ukoliko mu to dopusti Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, a dužan je tako postupiti kad to zahtijeva Parlament Federacije uz suglasnost ili po zahtjevu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

VIII. AMANDMANI NA USTAV

Članak 1

1. Amandmane na Ustav može predlagati predsjednik Federacije, u suglasnosti sa potpredsjednicima, Vlada Federacije, većina delegata u Zastupničkom domu ili većina bošnjačkih, hrvatskih i srpskih delegata u Domu naroda.

2. Predloženi amandman usvaja se:

- u Domu naroda prostom većinom uključujući većinu bošnjačkih, većinu hrvatskih i većinu srpskih delegata;
- u Zastupničkom domu dvotrećinskom većinom zastupnika.

Članak 2

Nikakav amandman na Ustav ne može ukinuti ni umanjiti bilo koje pravo ili slobodu navedenu u članku II. A. 1 do 7 niti izmijeniti ovaj članak.

IX. PRIHVATANJE I STUPANJE NA SNAGU USTAVA TE PRIJELAZNE MJERE

Članak 1

1. Ustavotvorna skupština sastavljena od zastupnika izabranih na izborima 1990. u Skupštinu Republike Bosne i Hercegovine s još uvijek važećim mandatom, prihvatit će i proglasiti Ustav Federacije.

2. Za prihvatanje Ustava potrebna je dvotrećinska većina u Ustavotvornoj skupštini uključujući konsenzus između većine poslanstva hrvatskog naroda, sastavljenog od svih zastupnika hrvatskog naroda, i većine poslanstva bošnjačkog naroda, sastavljenog od svih zastupnika bošnjačkog naroda.

3. Ovaj Ustav stupa na snagu u ponoć onog dana kad ga prihvati Ustavotvorna skupština.

Članak 2

1. Ustavotvorna skupština:

- prihvaća Ustav Federacije u skladu s člankom IX. 1;
- bira Predsjednika Federacije u prijelaznom razdoblju, Dopredsjednika Federacije u prijelaznom razdoblju i Vladu Federacije u prijelaznom razdoblju, kako je utvrđeno prema odredbama članka IX. 3 (3).

2. Svi zakoni koje usvoji Ustavotvorna skupština ostaju na snazi tek do isteka pet mjeseci nakon što je po prvi put sazvan Parlament Federacije, osim ako ih Parlament ne potvrdi.

Članak 3

1. Do prvog saziva Zastupničkog doma, njegove funkcije po ovom ustavu obavlja Ustavotvorna skupština iz članka IX. 1 (1).

2. Do prvog saziva Doma naroda, njegove funkcije po ovom ustavu obavljat će Ustavotvorna skupština. Kod odlučivanja za koje je izričito potrebno zasebno glasovanje bošnjačkih i hrvatskih izaslanika u Domu naroda, glasovanja poslanstva Bošnjaka i Hrvata u Ustavotvornoj skupštini ispunit će taj zahtjev.

3. Čim ovaj ustav stupi na snagu, Ustavotvorna skupština bira Predsjednika Federacije i Dopr predsjednika Federacije u prijelaznom razdoblju, primjenjujući na odgovarajući način odredbe članka IV. B. 2 zajedno s točkama (1) i (2). Ti dužnosnici u prijelaznom razdoblju, primjenjujući odredbe članka IV. B. 5 zajedno s točkom (1), kao i suce sudova Federacije u prijelaznom razdoblju, potom imenuju Vladu Federacije u prijelaznom razdoblju, primjenjujući odredbe članka IV. C. 6 (b). Predsjednik Federacije i Dopr predsjednik Federacije u prijelaznom razdoblju te članovi Vlade Federacije u prijelaznom razdoblju obavljaju funkcije odgovarajućih stalnih dužnosnika po ovom ustavu sve dok se ne zamijene dužnosnicima biranim ili imenovanim u skladu s člankom IX. 4 (2).

4. U roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog ustava ustanovljuju se kantonalna zakonodavna tijela u prijelaznom razdoblju, koja se sastoje od pet odbornika u svakoj općinskoj skupštini koje između sebe biraju odbornici svake takve skupštine izabrani na izborima 1990. godine, s još uvijek važećim mandatom. Ta zakonodavna tijela u prijelaznom razdoblju u roku od 10 dana biraju sva druga tijela u prijelaznom razdoblju u skladu s ovim ustavom.

5. Čim ovaj ustav stupi na snagu, odbornici u svakoj općinskoj skupštini izabrani 1990. godine, s još uvijek važećim mandatom, u najkraćem mogućem roku biraju tijela u prijelaznom razdoblju u skladu s ovim ustavom.

Članak 4

1. Prvi izbori za Zastupnički dom, Dom naroda, kantonalna zakonodavna tijela i općinska vijeća održat će se sukladno Aneksu III Općeg okvirnog sporazuma. Kasniji izbori odvijat će se po izbornim zakonima koje donese Parlament Federacije.

2. U roku od dva tjedna nakon što se po prvi put sazove svaki od domova Parlamenta Federacije, domovi biraju Predsjednika i Dopr predsjednika Federacije. U roku od dva tjedna nakon toga izbora, Predsjednik Federacije, u suglasju s Dopr predsjednikom Federacije, imenuje Vladu Federacije, a Zastupnički dom po hitnom postupku razmatra imenovanja Vlade.

3. Nijedna osoba koja izdržava kaznu izrečenu od strane Međunarodnog suda za bivšu Jugoslaviju i nijedna osoba koja je optužena od strane Međunarodnog suda za bivšu Jugoslaviju, a koja se ne pojavi pred Sudom po njegovom pozivu, ne može se kandidirati ili obnašati naimevanu, izbornu ili neku drugu javnu funkciju na teritoriju Federacije.

Članak 5

1. Svi zakoni, drugi propisi i pravosudni poslovnici na snazi u Federaciji na dan stupanja na snagu ovog ustava ostaju na snazi u mjeri u kojoj se ne kose s ovim ustavom, ukoliko mjerodavno tijelo vlasti ne odredi drukčije.

2. Svi međunarodni ugovori i sporazumi na snazi u Federaciji na dan stupanja na snagu ovog ustava ostaju na snazi ukoliko ih ne opozove Predsjednik Federacije prema članku VII. 4. (2).

Članak 6

Sve osobe na nekoj državnoj funkciji u Federaciji na dan stupanja na snagu ovog ustava zadržavaju tu funkciju dok ne budu razriješene u skladu s odgovarajućim zakonom, ili pak dok se ta funkcija ne ukine.

Članak 7

Objavljeni rezultati popisa pučanstva iz 1991. godine na odgovarajući način će se koristiti za sva izračunavanja koja zahtijevaju demografske podatke dok se Aneks 7. u potpunosti ne provede.

Članak 8

Svi aktualni postupci pred sudovima ili upravnim tijelima što djeluju na području Federacije na dan stupanja na snagu ovog ustava nastavljaju se ili ih se prenosi na druge sudove ili tijela koja se imaju ustanoviti prema ovom ustavu a u skladu sa zakonodavstvom koje određuje ovlasti tih sudova i tijela.

Članak 9

Slijedeće odredbe u svezi s određenim prijelaznim međunarodnim aranžmanima primjenjuju se na razdoblja navedena kako slijedi:

a) Dok Federacija ne usvoji propise predviđene člankom IV. C. 3, sudovi u Federaciji mogu primjenjivati propise koji se ne kose s ovim ustavom.

b) Tijekom prijelaznog razdoblja predsjednik Vrhovnog suda može sklopiti aranžmane s odgovarajućim međunarodnim tijelima radi obavljanja funkcija koje se ovime dodjeljuju sudskoj policiji.

c) Tijekom prvih pet godina nakon stupanja Ustava na snagu trojicu sudaca Ustavnog suda, iz redova stranaca koji nisu državljani nijedne susjedne države, imenovat će predsjednik Međunarodnog suda pravde nakon konzultacija s Predsjednikom i Dopr predsjednikom Federacije.

d) (I) Sud za ljudska prava djelovat će u okviru mehanizama kojega je ustanovilo Vijeće Europe Rezolucijom 93 (6) svojega Ministarskog odbora, s tim da se ta rezolucija može mijenjati sve dok bude primjenjiva na Federaciju.

(II) Sud za ljudska prava u početku se treba sastojati od sedam sudaca, od kojih će trojica biti imenovana i obnašati dužnosti u skladu s odredbama članka IV.C.6. Ministarski odbor Vijeća Europe imenuje četvoricu sudaca u skladu s Rezolucijom 93 (6). Ti suci će biti stranci koji nisu državljani nijedne susjedne države.

(III) Ukoliko Sud za ljudska prava zaključi da mu je za rad potrebno sudjelovanje više sudaca kako bi se izbjeglo nepotrebno zavlacenje predmeta, Predsjednik Federacije dogovara s Vijećem Europe imenovanje dodatnih sudaca, u skladu s omjerom domaćih i inozemnih sudaca navedenim u članku IX.9.d) (II).

e) Tijekom razdoblja ne manje od tri godine i u slučaju dok Parlament Federacije ne donese zakon u svezi s imenovanjima ombudsmana, njih imenuje i razrješava Konferencija o europskoj sigurnosti i suradnji nakon konzultacija s Predsjednikom i Dopr predsjednikom Federacije.

Članak 10 (stavljen van snage)

Članak 11

1. Ustavotvorna skupština Federacije koju čine zastupnici Skupštine Republike Bosne i Hercegovine izabrani na izborima 1990. godine nastavlja s radom do konstituiranja Parlamenta Federacije sukladno Aneksu III i IV Općeg okvirnog sporazuma.

2. U periodu do konstituiranja Predsjedništva Bosne i Hercegovine sukladno Aneksu III i IV Općeg okvirnog sporazuma, civilno zapovijedanje Armijom Bosne i Hercegovine, uključujući i imenovanje vojnih časnika, vršit će predsjednik Predsjedništva Bosne i Hercegovine, a civilno zapovijedanje Hrvatskim vijećem obrane, uključujući i imenovanje vojnih časnika vršit će predsjednik ili potpredsjednik Federacije koji je iz reda hrvatskog naroda.

3. (stavljen van snage)

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 11a.

1. Proporcionalna zastupljenost u svim javnim organima vlasti, uključujući i sudove

Konstitutivni narodi i skupina ostalih biti će proporcionalno zastupljeni u javnim institucijama u Federaciji BiH. Kao ustavno načelo, takva proporcionalna zastupljenost bazirat će se na popisu iz 1991. godine, dok se Aneks 7. u potpunosti ne provede, sukladno Zakonu o državnim službi Bosne i Hercegovine. Ovo opće načelo će se precizirati entitetskim zakonima. Entitetski zakoni će utvrditi konkretne rokove i regulirat će narečeno načelo sukladno regionalnom etničkom strukturom entiteta i kantona. Javne institucije u smislu ovog članka su ministarstva u Vladi Federacije BiH i vladama kantona, općinski organi vlasti, kantonalni općinski sudovi u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Članak 11b.

2. Usaglašavanje načela u vezi s kantonima Federacije Bosne i Hercegovine

U roku od devet mjeseci od usvajanja ovih amandmana, načela sadržana u ovim amandmanima primjenjuju se na kantone. U kantonima će se formirati organi za zaštitu vitalnog interesa, a garantirat će se minimalna zastupljenost u pogledu kantonalne vlade.

Članak 11c.

3. Dužnosti Doma naroda

Od datuma usvajanja amandmana na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine, Dom naroda Federacije Bosne i Hercegovine će se pridržavati načela sadržanih u ovim amandmanima.

Članak 11d.

U roku od devet mjeseci od dana usvajanja ovih amandmana, ustavi kantona, zakoni, drugi propisi i akti i sudska pravila bit će usklađeni sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine.

Članak 11.e.

U roku od tri mjeseca od dana usvajanja ovih amandmana prestat će se primjenjivati odredbe ovog ustava koje se odnose na Sud za ljudska prava Federacije Bosne i Hercegovine. Zakonom će se urediti pitanje preuzimanja poslova, opreme, arhive i drugih sredstava, kao i radno pravni status uposlenih u Sudu za ljudska prava Federacije Bosne i Hercegovine.

Članak 11.f.

(1) Kao izuzetak od načela iz stava 1. članka IV.C.7, stavka 3. članka V.4.11 i stavka 4. članka VI.7 ovog Ustava, plaća i/ili druge naknade sucu mogu biti umanjene zakonom donesenim do 10. siječnja 2006. godine.

(2) Umanjenje iz stavka 1. ovog članka može se izvršiti samo jednom.

(3) Stavci 1. i 2. ovog članka ne mogu se tumačiti tako da je na bilo koji način ili u bilo kojem obliku, izravno ili neizravno, dozvoljeno neko drugo umanjenje plaće i/ili drugih naknada sucu zaštićenih stavkom 1. članka IV.C.7, stavkom 3. članka V.4.11 i stavkom 4. članka VI.7 ovog Ustava.

**DODATAK USTAVU FEDERACIJE BOSNE I
HERCEGOVINE**

**INSTRUMENTI ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA KOJI
IMAJU PRAVNU SNAGU USTAVNIH ODREDBI**

1. Konvencija o spriječavanju i kažnjavanju zločina genocida iz 1948.
2. Opća deklaracija o ljudskim pravima iz 1948.
3. Ženevske konvencije I-IV. o zaštiti žrtava rata iz 1949. i Ženevski dopunski protokoli I-II. iz 1977.
4. Europska konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljenih sloboda iz 1950. te Protokol uz nju.
5. Konvencija u svezi s pravnim statusom izbjeglica iz 1951. te dopunski protokoli iz 1966.
6. Konvencija o nacionalnosti udanih žena iz 1957.
7. Konvencija o smanjenju broja osoba bez državljanstva iz 1961.
8. Europska socijalna povelja iz 1961. i Protokol 1 u dodatku.
9. Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije iz 1965.
10. Međunarodni ugovor o građanskim i političkim pravima iz 1966. i dodatni Opcionalni protokoli iz 1989.
11. Međunarodni ugovor o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima iz 1966.
12. Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena iz 1979.
13. Deklaracija Ujedinjenih naroda o ukidanju svih oblika netolerancije i diskriminacije temeljene na vjeri ili uvjerenju iz 1981.
14. Konvencija protiv mučenja i drugog okrutnog, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja iz 1984.
15. Europska konvencija o spriječavanju mučenja i nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja iz 1987.
16. Konvencija o pravima djeteta iz 1989.
17. Konvencija o pravima radnika na privremenom radu u inozemstvu i članova njihovih obitelji iz 1990.
18. Dokument sastanka u Kopenhagenu Konferencije o ljudskoj dimenziji KESS-a, Dio IV. iz 1990.
19. Preporuke parlamentarne skupštine Vijeća Europe o pravima manjina, točke 10-13. iz 1990.
20. Deklaracija Ujedinjenih naroda o pravima osoba koje su pripadnici nacionalnih ili etničkih, vjerskih ili jezičnih manjina iz 1992.
21. Europska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima iz 1992.
22. Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina iz 1994.

УСТАВ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

(„Службени гласник Републике Српске” бр. 21/92, 28/94, 8/96, 13/96, 15/96, 16/96, 21/96, 21/02, 31/02, 98/03 и 117/05; закључно са амандманом СХХИ)

Прембула

Поштујући вољу својих конститутивних народа и грађана да образују и очувају Републику Српску и да уставно уређење Републике утемеље на поштовању људског достојанства, слободе и једнакости, националној равноправности, демократским институцијама, владавини права, социјалној правди, плуралистичком друштву, гарантовању и заштити људских слобода и права као и права мањинских група у складу са међународним стандардима, забрани дискриминације и уважавању правила тржишне економије;

у жељи да обезбеди мир, толеранцију и опште благостање;

у намери да допринесе развоју пријатељских односа међу народима и државама;

изражавајући опредељеност Републике Српске за потпуно поштовање и доследно примењивање Општег оквирног споразума о миру за Босну и Херцеговину, којим се недвосмислено прихвата, потврђује и гарантује уставноправни положај Републике Српске, као једног од два ентитета у саставу Босне и Херцеговине;

Народна скупштина Републике Српске доноси

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Република Српска је јединствен и недељив уставноправни ентитет.

Република Српска самостално обавља своје уставотворне, законодавне, извршне и судске функције.

Република Српска је један од два равноправна ентитета у Босни и Херцеговини.

Срби, Бошњаци и Хрвати, као конститутивни народи, Остали и грађани, равноправно и без дискриминације учествују у вршењу власти у Републици Српској.

Члан 2.

Територија Републике је јединствена, недељива и неотуђива.

Споразум о промени међуентитетске линије разграничења између Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине може се изнети на потврду путем референдума у Републици.

Члан 3.

Републици припадају све државне функције и надлежности осим оних које су Уставом Босне и Херцеговине изричито пренесене на њене институције.

Члан 4.

Република може, сходно Уставу Босне и Херцеговине, да успоставља специјалне паралелне односе са Савезном Републиком Југославијом и њеним републикама чланицама.

Члан 5.

Уставно уређење Републике темељи се на:

- гарантовању и заштити људских слобода и права у складу са међународним стандардима;
- обезбеђивању националних равноправности и заштити виталних интереса конститутивних народа;
- социјалној правди;
- владавини права;
- тржишној привреди;
- вишестраначком систему;
- парламентарној демократији и подели власти;
- слободним изборима;
- локалној самоуправи;
- заштити права етничких група и других мањина.

Члан 6.

Грађани Републике имају држављанство Републике Српске.

Грађанин Републике Српске не може бити лишен држављанства.

Члан 7.

Службени језици Републике Српске су: језик српског народа, језик бошњачког народа и језик хрватског народа. Службена писма су ћирилица и латиница.

На подручјима где живе друге језичке групе у службеној употреби су и њихови језици и писма, на начин одређен законом.

Члан 8.

Република има заставу, грб и химну.

Изглед заставе и грба и текст химне уређују се уставним законом.

Члан 9.

Главни град Републике је Сарајево.

II. ЉУДСКА ПРАВА И СЛОБОДЕ

Члан 10.

Грађани Републике су равноправни у слободама, правима и дужностима, једнаки су пред законом и уживају исту правну заштиту без обзира на расу, пол, језик, националну припадност, вероисповест, социјално порекло, рођење, образовање, имовно стање, политичко и друго уверење, друштвени положај или друго лично својство.

Члан 11.

Живот човека је неприкосновен.

Смртна казна може се изузетно прописати и изрећи само за најтеже облике тешких кривичних дела.

Члан 12.

Слобода и лична безбедност човека су неповредиви.

Никоме се не може одузети или ограничити слобода, осим у случајевима и по поступку који су утврђени законом.

Члан 13.

Људско достојанство, телесни и духовни интегритет, човекова приватност, лични и породични живот су неповредиви.

Члан 14.

Нико не сме бити подвргнут мучењу, свирепом, нехуманом или понижавајућем поступању или кажњавању.

Забрањено је и кажњиво свако изнуђивање признања и изјава.

Забрањено је на било ком лицу, без његовог пристанка, вршити медицинске и друге научне огледе.

Члан 15.

Незаконито лишавање слободе је кажњиво.

Лишење слободе може трајати само док постоје законски услови за то.

Лице за које постоји основана сумња да је извршило кривично дело може бити притворено и задржано у притвору само кад је то неопходно ради вођења кривичног поступка или ради безбедности људи.

Притвор се одређује одлуком суда, а само изузетно, под условима одређеним законом, одлуком другог законом овлашћеног органа - најдуже до три дана.

Лицу које је притворено мора се уручити писмено образложено решење у часу притварања. Против овог решења притворено лице има право жалбе.

Члан 16.

Свако има право на једнаку заштиту својих права у поступку пред судом и другим државним органом и организацијом.

Свакоме је зајамчено право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се решава о његовом праву или на законом заснованом интересу.

Члан 17.

Свако има право на накнаду штете коју му незаконитим или неправилним радом наносе службено лице или државни орган, односно организација која врши јавна овлашћења.

Лице које је неоправдано осуђено или незаконито и без основа лишено слободе, има право на рехабилитацију, накнаду штете, јавно извињење и друга законом утврђена права.

Члан 18.

Лицу оптуженом за кривично дело јамчи се праведно суђење.

Оптужено лице мора бити у најкраћем законском року обавештено о разлозима оптужбе.

Оптуженом лицу не може се судити у његовој одсутности.

Оптуженом који није доступан суду може се судити у одсутности само у законом одређеним случајевима.

Члан 19.

Зајамчено је право на одбрану.

Ламчи се право на слободан избор браниоца и несметано општење са њим.

Бранилац не може бити позван на одговорност за радње предузете у поступку одбране.

Члан 20.

Нико не може бити кажњен за дело које, прије него што је учињено, није било законом предвиђено као кажњиво дело, нити му се може изрећи казна која за то дело није законом била предвиђена.

Нико не може бити сматран кривим за кривично дело док то не буде утврђено правоснажном судском одлуком.

Члан 21.

Грађани се могу слободно кретати, настањивати и боравити на територији Републике, слободно напуштати ту територију и на њу се слободно враћати.

Законом се могу увести ограничења кретања само ако је то неопходно ради вођења кривичног поступка или ради заштите безбедности и здравља људи.

Никаква ограничења из политичких разлога не могу бити уставновљена.

Члан 22.

Слобода и тајност дописивања и других облика општења су неповредиви.

Законом се може прописати да се само на основу одлуке суда може одступити од начела неповредивости слободе и тајности дописивања и других облика општења, ако је то неопходно ради провођења кривичног поступка или ради безбедности Републике.

Члан 23.

Зајамчена је заштита тајности података о личности. Прикупљање, обрада и сврха коришћења личних података, уређују се законом.

Забрањено је коришћење података о личности које је супротно утврђеној сврси њиховог прикупљања.

Грађани имају право да траже и добијају све податке о себи, садржане у актима државних органа и у другим службеним евиденцијама.

Члан 24.

Стан је неповредив.

Законом се може прописати да службено лице на основу налога суда може ући у стан или друге просторије против воље њиховог држаоца и извршити претрес. Претрес се врши у присуству два сведока.

Службено лице може, под условима утврђеним законом, ући у туђи стан или друге просторије и без одлуке суда извршити претрес ако је то неопходно ради хватања учиниоца кривичног дела или ради спасавања људи и имовине.

Члан 25.

Зајамчена је слобода мисли и опредељења, савести и уверења, као и јавног изражавања мишљења.

Члан 26.

Зајамчена је слобода штампе и других средстава јавног обавештавања.

Слободно је оснивање новинских и издавачких предузећа, издавање новина и јавно обавештавање другим средствима у складу са законом.

Цензура штампе и других видова јавног обавештавања је забрањена.

Средства јавног обавештавања дужна су да благовремено, истинито и објективно обавештавају јавност.

Ламчи се право на исправку неистинитог обавештавања којим се повређује нечије право или на закону засновани интерес, као и право на накнаду штете настале по том основу.

Члан 27.

Научно, културно и уметничко стварање је слободно.

Зајамчена је заштита моралних и имовинских права по основу научног, културног, уметничког и другог интелектуалног стваралаштва.

Члан 28.

Ламчи се слобода вероисповести.

Верске заједнице су једнаке пред законом, слободне у вршењу верских послова и верских обреда, могу оснивати верске школе и изводити верску наставу у свим школама свих степена образовања, бавити се привредним и другим делатностима, примати поклоне, стварати задужбине и њима управљати, у складу са законом.

Српска православна црква је црква српског народа и других народа православне вере.

Члан 29.

Грађанин који је навршио 18 година живота има право да бира и да буде биран.

Бирачко право је опште и једнако, избори су непосредни, а гласање тајно.

Бирачко право на основу члана 29. стиче се након претходног пребивалишта у одређеном месту у трајању које се утврђује законом.

Члан 30.

Грађани имају право на мирно окупљање и јавни протест.

Слобода окупљања може се законом ограничити само ради заштите безбедности људи и имовине.

Члан 31.

Зајамчена је слобода политичког организовања и деловања у складу са законом.

Забрањено је политичко организовање и деловање усмерено на угрожавање демократије, нарушавање интегритета Републике, кршење Уставом зајамчених слобода и права и расприравање националне, расне или верске мржње и нетрпељивости.

Члан 32.

Грађани имају право да јавно износе мишљење о раду државних и других органа и организација, да им подносе представке, петиције и предлоге и да на њих добију одговор.

Нико не може бити позван на одговорност нити трпети друге штетне последице због јавно израженог мишљења о раду државних органа или ставова изнесених у представци, петицији и предлогу, осим ако је тиме учинио кривично дело.

Члан 33.

Грађани имају право да учествују у обављању јавних послова и да под једнаким условима буду примљени у јавну службу.

Члан 34.

Грађанину се гарантује слобода изражавања националне припадности и културе и право употребе свог језика и писма.

Нико није дужан да се изјашњава о својој националној припадности.

Члан 35.

Човек има право на здраву животну средину. Свако је, у складу са законом, дужан да у оквиру својих могућности штити и унапређује животну средину.

Члан 36.

Породица, мајка и дете имају посебну заштиту.

Брак и односи у браку и породици уређују се законом.

Право је човека да слободно одлучује о рађању деце.

Родитељи имају право и дужност да се старају о подизању и васпитању деце.

Деца су дужна да се старају о својим родитељима којима је потребна помоћ.

Деца рођена ван брака имају једнака права и дужности као и деца рођена у браку.

Малолетници о којима се родитељи не старају, као и лица која нису у могућности да се сама старају о себи и заштити својих права и интереса, имају посебну заштиту.

Члан 37.

Свако има право на заштиту здравља.

Зајамчено је право на здравствену заштиту, у складу са законом.

Деца, труднице и стара лица имају право на здравствену заштиту из јавних прихода, а друга лица под условом утврђеним законом.

Члан 38.

Свако има право на школовање под једнаким условима.

Основно школовање је обавезно и бесплатно.

Свакоме је под једнаким условима доступно средњошколско и високошколско образовање.

Грађани могу оснивати приватне школе, у складу са законом.

Члан 39.

Свако има право на рад и слободу рада.

Принудни рад је забрањен.

Свако је слободан у избору занимања и запослења и под једнаким условима му је доступно радно место и функција.

Запосленима може престати радни однос противно њиховој вољи на начин и под условима који су утврђени законом и колективним уговором.

Свако по основу рада има право на зараду, у складу са законом и колективним уговором.

Члан 40.

Запослени имају право на ограничено радно време, дневни и седмични одмор, те плаћени годишњи одмор и одсуства, у складу са законом и колективним уговором.

Запослени имају право на заштиту на раду, у складу са законом.

Омладина, жене и инвалиди имају посебну заштиту.

Члан 41.

Зајамчена је слобода синдикалног организовања и деловања.

Члан 42.

Запослени имају право на штрајк, под условима утврђеним законом.

Члан 43.

Право запослених и чланова њихових породица на социјалну сигурност и социјално осигурање уређује се законом и колективним уговором.

Јамчи се, под условима утврђеним законом, право на материјално обезбеђење за време привремене незапослености.

Грађанима који су делимично способни за рад обезбеђују се оспособљавање за одговарајући посао и услови за њихово запошљавање, у складу са законом.

Република обезбеђује помоћ и социјалну сигурност грађанима који су неспособни за рад и немају средства за издржавање.

Члан 44.

Странци имају људска права и слободе утврђене уставом и друга права утврђена законом и међународним уговорима.

Члан 45.

Свако је дужан да се придржава Устава и закона.

Свако је дужан да савесно и одговорно врши поверену му јавну функцију.

Члан 46.

Свако је дужан да другом пружи помоћ у невољи и да учествује у отклањању опште опасности.

Члан 47. (брисан)

Члан 48.

Права и слободе зајамчени овим уставом не могу се одузети ни ограничити.

Обезбеђује се судска заштита слобода и права зајамчених овим уставом.

Ко се огрешио о људска права и основне слободе зајамчене овим уставом, лично је одговоран за то и не може се правдати ничијим наређењем.

Члан 49.

Слободе и права се остварују а дужности испуњавају непосредно на основу устава, осим када је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих од њих утврђују законом.

Законом се може прописати начин остваривања појединих права и слобода само када је то неопходно за њихово остваривање.

У случају различитости у одредбама о правима и слободама између Устава Републике Српске и Устава Босне и Херцеговине, примењују се оне одредбе које су за појединца повољније.

Одредбе чланова 10, 21, 30, 32, 33, 34, 38. и 43. Устава о правима и слободама грађана третирају се као одредбе о људским правима и основним слободама и односе се на све, а не само на грађане.

Одредбе чланова 13, 22, 23, 24, 25, 26, 28. и 30. Устава о правима и слободама оствариће се у складу са одговарајућим одредбама чланова 8. до 11. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода.

III. ЕКОНОМСКО И СОЦИЈАЛНО УРЕЂЕЊЕ

Члан 50.

Економско и социјално уређење заснива се на равноправности свих облика својине и слободном привређивању, самосталности предузећа и других облика привређивања у стицању и расподели добити и слободном кретању робе, рада и капитала у Републици као јединственом привредном простору.

Члан 51.

Република мерама економске и социјалне политике подстиче економски развој и повећање социјалног благостања грађана.

Члан 52.

Слободно предузетништво може се законом ограничити ради заштите интереса Републике, човекове околине, здравља и безбедности људи.

Забрањени су монополи.

Члан 53.

Република обезбеђује заштиту потрошача.

Члан 54.

Сви облици својине имају једнаку правну заштиту.

Члан 55.

Јамчи се право наслеђивања, у складу са законом.

Члан 56.

Законом се може ограничити или одузети право својине, уз правичну накнаду.

За време ратног стања, непосредне ратне опасности или ванредног стања законом се може ограничити располагање или утврдити посебан начин коришћења дела средстава правних и физичких лица.

Члан 57.

Страна лица могу стицати право својине и права на основу улагања капитала, у складу са законом.

Својинска и друга права страног улагача стечена на основу уложеног капитала, не могу се ограничити или одузети законом или другим прописом.

Јамчи се право страном лицу да обавља привредну или другу делатност и права по основу пословања, под условима који се не могу мењати на његову штету.

Страном улагачу јамчи се слободно изношење добити и уложеног капитала из Републике.

Законом се може, изузетно, када то захтева општи друштвени интерес, утврдити у којим делатностима, односно подручјима, страном лице не може основати властито предузеће.

Члан 58.

Својинска права и обавезе над средствима у друштвеној својини и услови под којима се та средства преносе у друге облике својине уређују се законом.

Средства у друштвеној и државној својини могу се отуђивати, по правилу, само по тржишним критеријима.

Члан 59.

Употреба и искоришћавање ствари од посебног културног, научног, уметничког или историјског значаја или од значаја за заштиту природе и човекове околине могу се на основу закона ограничити, уз пуну накнаду власнику.

Законом се уређује заштита, коришћење, унапређивање и управљање добрима од општег интереса, као и плаћање накнаде за коришћење добара од општег интереса и градског грађевинског земљишта.

Члан 60.

Физичка и правна лица остварују својинска права на непокретности према њиховој природи и намени, у складу са законом.

Јамчи се својина на пољопривредно земљиште, а на шуме и шумско земљиште у закону утврђеним границама.

Члан 61.

Република јамчи минимум социјалне сигурности грађана и обезбеђује функционисање јавних служби, у складу са законом.

Финансирање јавних служби врши се преко фондова и буџета, у складу са законом.

Члан 62.

Република и општина буџетом утврђују јавне приходе и јавне расходе.

Средства буџета су порези, таксе и други законом утврђени приходи.

Члан 63.

Обавеза плаћања пореза и других дацбина је општа и утврђује се према економској снази обвезника.

Члан 64.

Република штити и подстиче:

- рационално коришћење природних богатстава у циљу заштите и побољшања квалитета живота и заштите и обнове средине у општем интересу;
- очување и обогаћивање историјског, културног и уметничког блага;
- научноистраживачки рад;
- штедњу у свим њеним облицима, а посебно штедњу која је усмерена на привредне активности и откуп станова;
- задруге и задрugarство;
- занатство;
- физичку културу и спорт.

Члан 65.

Запослени имају право учешћа у управљању предузећем, у складу са законом.

У управљању фондовима и добрима у државној својини законом се обезбеђује утицај грађана.

IV. ПРАВА И ДУЖНОСТИ РЕПУБЛИКЕ**Члан 66.**

Права и дужности Републике врше Уставом одређени републички органи.

Људска права и слободе, једнакост пред законом, самосталност и једнак положај предузећа и других организација, уставни положај и права јединица локалне самоуправе основа су и мера овлашћења и одговорности републичких органа.

Члан 67.

Републички органи, у оквиру Уставом утврђених права и дужности Републике, утврђују политику, доносе и извршавају законе, друге прописе и опште акте, врше заштиту уставности и законитости.

Органима и организацијама у општинама може се поверити извршавање закона и осталих прописа и општих аката из оквира права и дужности Републике.

Законом се уређује одговорност за извршавање закона, других прописа и општих аката.

Члан 68.

Република уређује и обезбеђује:

- 1) интегритет, уставни поредак и територијалну целокупност Републике;
- 2) безбедност;
- 3) мере из своје надлежности за случај ратног стања и ванредног стања које прогласе институције Босне и Херцеговине, као и мере за случај ванредног стања које прогласе институције Републике Српске.
- Одредбе тачке 3. овог члана се не односе на употребу војске и друге мере из надлежности институција Босне и Херцеговине;
- 4) уставност и законитост;
- 5) остваривање и заштиту људских права и слобода;
- 6) својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине, правни положај предузећа и других организација, њихових удружења и комора, економске односе са иностранством, који нису пренесени на институције Босне и Херцеговине, тржиште и планирање;
- 7) банкарски и порески систем;
- 8) основне циљеве и правце привредног, научног, технолошког, демографског и социјалног развоја, развоја пољопривреде и села,

коришћење простора, политику и мере за усмеравање развоја и робне резерве;

- 9) контролу законитости располагања средствима правних лица и прикупљање статистичких и других података од општег интереса;
- 10) организацију, надлежности и рад државних органа;
- 11) систем јавних служби;
- 12) радне односе, заштиту на раду, запошљавање, социјално осигурање и друге облике социјалне заштите, здравство, борачку и инвалидску заштиту, бригу о деци и омладини, образовање, културу и заштиту културних добара, физичку културу;
- 13) заштиту животне средине;
- 14) систем јавног информисања;
- 15) међународну сарадњу, осим оне која је пренесена институцијама Босне и Херцеговине.
- 16) (брисана)
- 17) финансирање остваривања права и дужности Републике;
- 18) друге односе од интереса за Републику, у складу са Уставом.

V. ОРГАНИЗАЦИЈА РЕПУБЛИКЕ**Члан 69.**

Државна власт у Републици организује се на начелу поделе власти.

Уставотворну и законодавну власт остварује Народна скупштина.

Законодавну власт ће у Републици Српској вршити Народна скупштина и Веће народа. Закони и други прописи које изгласа Народна скупштина, а који се тичу питања виталног националног интереса било којег од конститутивних народа ступају на снагу тек након усвајања у Већу народа.

Републику представља и њено државно јединство изражава председник Републике.

Извршну власт врши Влада.

Судска власт припада судовима.

Заштиту уставности и законитости обезбеђује Уставни суд.

Од ниже наведених функција, највише две се могу попунити из реда једног конститутивног народа или из реда Осталих:

- 1) председник Владе,
- 2) председавајући Народне скупштине Републике Српске,
- 3) председавајући Већа народа,
- 4) председник Врховног суда,
- 5) председник Уставног суда,
- 6) републички јавни тужилац.

1. Народна скупштина**Члан 70.**

Народна скупштина:

1. одлучује о промени Устава;
2. доноси законе, друге прописе и опште акте;
3. доноси план развоја, просторни план, буџет и завршни рачун;
4. утврђује територијалну организацију Републике;
5. расписује републички референдум;
6. расписује републички јавни зајам и одлучује о задужењу Републике;
7. расписује изборе за народне посланике и за председника Републике;
8. бира, именује и разрешава функционере, у складу са Уставом и законом;
9. врши контролу рада Владе и других органа који су јој одговорни, у складу са Уставом и законом;
10. даје амнестију;
11. обавља и друге послове у складу са Уставом и законом.

Народна скупштина:

1. бира делегате из Републике у Веће народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине;
2. ратификује споразуме које Република закључи са државама и међународним организацијама уз пристанак Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине.

Народна скупштина, у складу са Уставом и законом, проглашава:

Ванредно стање за Републику или део Републике у случају угрожавања безбедности, услед елементарних непогода (поплава, земљотреса и пожара), природних катастрофа, епидемија, повреда људских права и слобода и нормалног функционисања уставних органа Републике.

Одредбе става 3. овог члана се не односе на употребу војске и друге мере из надлежности институција Босне и Херцеговине.

Витални национални интереси конститутивних народа су дефинисани на следећи начин:

- остваривање права конститутивних народа да буду адекватно заступљени у законодавним, извршним и правосудним органима власти;
- идентитет једног конститутивног народа;
- уставни амандмани;
- организација органа јавне власти;
- једнака права конститутивних народа у процесу доношења одлука;
- образовање, вероисповест, језик, неговање културе, традиције и културно наслеђе;
- територијална организација;
- систем јавног информисања;
- и друга питања која би се третирали као питања од виталног националног интереса уколико тако сматра 2/3 једног од клубова делегата конститутивних народа у Већу народа.

а) Процедура за законе у вези са виталним интересима како је дефинисано у листи из Амандмана LXXVII.

Закони или други прописи или акти које изгласа Народна скупштина ће се доставити и разматрати од стране Већа народа ако се исти односи на витални интерес дефинисан у Амандману LXXVII.

Уколико више од једног председавајућег или потпредседавајућег Већа народа сматра да закон спада у питања од виталног интереса дефинисана у Амандману LXXVII закон ће бити уврштен на дневни ред Већа народа као питање од виталног интереса.

Ако само један председавајући или потпредседавајући тврди да закон спада у питања од виталног интереса двотрећинска већина одговарајућег клуба може прогласити да је реч о питању са листе виталних интереса. У том случају ће се следити процедура описана у ставу „б” у даљем тексту.

Председавајући и потпредседавајући морају донети одлуку у року од једне седмице.

Уколико већина сваког клуба који има делегате у Већу народа гласа за такве законе или друге прописе или акте, сматраће се да су они усвојени.

Уколико се у Већу народа постигне сагласност о амандманима такав закон, пропис или акт се поново подноси Народној скупштини на одобравање.

Уколико сагласност није могућа у Већу народа или уколико се на предлог амандмана не добије сагласност формирање се заједничка комисија од представника Народне скупштине и Већа народа. Заједничка комисија је састављена на паритетном основу и одлуке доноси консензусом. Заједничка комисија усаглашава текст закона.

Уколико се текст закона усагласи закон се сматра усвојеним.

Уколико се не постигне сагласност, закон неће бити усвојен, те се исти враћа предлагачу на нови поступак. У том случају предлагач не може поново поднети исти текст закона, прописа или акта.

б) Процедуре за законе који се односе на витални национални интерес уколико је одлучено 2/3 већином једног од клубова конститутивних народа у Већу народа.

У случају да 2/3 једног од клубова конститутивних народа у Већу народа одлучи да се закон, акт или пропис односи на витални интерес, закон ће разматрати Веће народа.

Уколико већина сваког клуба заступљеног у Већу народа гласа за тај закон, други пропис или акт, исти се сматра усвојеним.

Уколико се Веће народа усагласи о амандманима, закон, пропис или акт се поново доставља на одобрење Народној скупштини.

Уколико заједничка комисија из тачке а) не постигне сагласност, питање се прослеђује Уставном суду Републике Српске да донесе коначну одлуку да ли се предметни закон односи на витални интерес једног од конститутивних народа.

Веће за заштиту виталног интереса при Уставном суду Републике Српске одлучује о прихватљивости таквих случајева 2/3 већином у року од једне седмице, а у року од месец дана одлучује о меритуму случајева који се сматрају прихватљивим.

У случају да процедуру према ставу б) покрене 2/3 већина једног од клубова, потребан је глас најмање двојице судија да би суд одлучио да се ради о виталном интересу.

Уколико Суд донесе позитивну одлуку о виталном интересу, тај закон се сматра неусвојеним, те се документ враћа предлагачу који

треба покренути нову процедуру. У том случају предлагач не може поново доставити исти текст закона, прописа или акта.

У случају да Суд одлучи да се предметни закон не односи на витални интерес, сматра се да је закон усвојен/биће усвојен простом већином.

Члан 71.

Народна скупштина има 83 народна посланика.

Изборним законима се утврђују изборне јединице и систем поделе мандата којима се обезбеђује да све општине буду на одговарајући начин заступљене у Народној скупштини.

Народни посланици се бирају непосредно и тајним гласањем.

Избор и престанак мандата народних посланика и образовање изборних јединица уређују се законом.

Најмање четири члана једног конститутивног народа ће бити заступљени у Народној скупштини.

Ни један посланик у Народној скупштини/општинској скупштини не може вршити функцију делегата у Већу народа.

Састав Већа народа ће бити паритетан, тако да сваки конститутивни народ има исти број заступника.

Веће народа има по осам чланова из сваког конститутивног народа и четири члана из реда Осталих.

Остали имају право да равноправно учествују у поступку већинског гласања.

Чланове Већа народа бира одговарајући клуб посланика у Народној скупштини.

У случају да број чланова једног клуба делегата у Већу народа буде већи од броја представника у одговарајућем клубу Народне скупштине, додатни број делегата ће бирати клуб који ће се формирати у ту сврху из реда одборника у скупштинама општина у Републици Српској.

Члан 72.

Народни посланици се бирају на четири године.

На предлог најмање 30 народних посланика, Народна скупштина може, двотрећинском већином гласова од укупног броја посланика, скратити свој мандат.

За време ратног стања и непосредне ратне опасности мандат Народне скупштине се продужава док то стање траје.

Народна скупштина не може скратити свој мандат за време ратног стања и непосредне ратне опасности.

У случају да Народна скупштина скрати свој мандат или буде распуштена, избори за нову Народну скупштину морају се одржати у року од 60 дана од дана доношења одлуке о скраћивању мандата. Изборе расписује председник Републике.

Скраћивањем мандата Народне скупштине престаје и мандат Владе.

Председник Републике може, пошто саслуша мишљење председника Владе и председника Народне скупштине, одлучити да Народна скупштина буде распуштена.

Мандат чланова Већа народа траје четири године.

Скраћивањем мандата Народне скупштине и распуштањем Народне скупштине престаје и мандат Већа народа.

Члан 73.

Посланици у Народној скупштини и чланови Већа народа неће бити кривично или грађански одговорни за било који поступак извршен у оквиру њихових дужности у Народној скупштини односно Већу народа.

Члан 74.

Народна скупштина ради у сталном заседању.

Седнице Народне скупштине сазива и председава им председник Скупштине.

Председник је дужан сазвати седницу на захтев једне трећине народних посланика, председника Републике и Владе.

Члан 75.

Народна скупштина одлучује већином гласова свих народних посланика, ако Уставом није предвиђена посебна већина.

Члан 76.

Право предлагања закона, других прописа и општих аката имају председник Републике, Влада, сваки народни посланик или најмање 3.000 бирача.

Члан 77.

Народна скупштина може одлучити да о појединим питањима из своје надлежности одлуку донесе након претходног изјашњавања грађана на референдуму.

Члан 78.

Народна скупштина уређује свој рад и организацију и начин остваривања права и дужности посланика.

Члан 79.

Народна скупштина има председника и два потпредседника које бира на период од четири године.

2. Председник Републике**Члан 80.**

Председник Републике:

1. представља Републику;
2. предлаже Народној скупштини кандидата за председника Владе;
3. предлаже Народној скупштини кандидате за председника и судије Уставног суда на предлог Високог судског и тужилачког савета;
4. Председник Републике указом проглашава закон у року од седам дана од дана његовог усвајања у Народној скупштини. У том року председник Републике може захтевати од Народне скупштине да поново одлучује о закону.

Председник Републике је дужан да прогласи закон који је поново усвојен у Народној скупштини;

5. даје помиловања;
6. додељује одликовања и признања утврђена законом;
7. обавља и друге послове у складу са Уставом.

Председник Републике:

- 1) обавља, у складу са овим Уставом и Уставом Босне и Херцеговине и законом, послове из области одбране, безбедности и односа Републике са другим државама и међународним организацијама;

2) (брисан)

- 3) председник Републике указом, на предлог Владе, поставља и опозива шефове представништва Републике Српске у иностранству и предлаже амбасадоре и друге међународне представнике Босне и Херцеговине из Републике Српске;

- 4) образује саветодавна тела и стручне службе за обављање послова из своје надлежности.

Два потпредседника Републике помажу председнику Републике у обављању послова које им повери председник Републике.

Председник има два потпредседника из различитих конститутивних народа.

Председник Републике одређује који ће га потпредседник Републике замењивати у случају привремене спречености да обавља своје функције.

Члан 81.

Председник Републике за време ратног стања и ванредног стања, којег прогласе институције Босне и Херцеговине, ако Народна скупштина не може да се састане, на предлог Владе или по сопственој иницијативи и након што саслуша мишљење председника Народне скупштине, доноси уредбе са законском снагом и о питањима из надлежности Народне скупштине и именује и разрешава функционере, које бира, односно именује и разрешава Народна скупштина.

Ове уредбе односно одлуке о именовању и разрешењу председника Републике подноси на потврду Народној скупштини чим она буде у могућности да се састане.

Активима Народне скупштине, односно активима председника Републике ако Народна скупштина не може да се састане, за време ратног стања које прогласе институције Босне и Херцеговине и ванредног стања могу се, изузетно, док то стање траје, обуставити поједине одредбе Устава које се односе на доношење закона, других прописа и општих аката и предузимања мера републичких органа и на поједине људске слободе и права, осим слобода и права из чл. 10, 11, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 24. и 25. Устава, мењати организација и овлашћења извршних, управних и правосудних органа и њихов персонални састав, као и територијална организација у Републици.

Члан 82.

Председник Републике може тражити од Владе да изложи ставове о појединим питањима од значаја за Републику, сазвати седницу Владе и ставити на дневни ред питање из њене надлежности.

Члан 83.

На првим непосредним изборима бираће се само један потпредседник Републике.

Председника и потпредседнике Републике бирају грађани непосредним и тајним гласањем на време од четири године.

Исто лице може бити изабрано за председника или потпредседника Републике највише два пута узастопно.

Председник Републике и потпредседници Републике директно се бирају са листе кандидата за председника Републике Српске, тако што је за председника изабран кандидат који оствари највећи број гласова, а за потпредседнике су изабрани кандидати из друга два конститутивна народа који имају највећи број гласова иза изабраног председника Републике.

Члан 84.

Председник Републике и потпредседници Републике приликом ступања на дужност полажу заклетву пред Народном скупштином.

Члан 85.

У случају непосредне ратне опасности или ратног стања, мандат председника Републике продужава се док такво стање траје, односно док се не створе услови за избор председника Републике.

Одредбе чл. 85. до 89. Устава о председнику Републике односе се и на потпредседника Републике.

Члан 86. (брисан)**Члан 87.**

Председнику Републике престаје мандат пре истека времена на које је биран у случају оставке или опозива.

Одредбе чл. 85. до 89. Устава о председнику Републике односе се и на потпредседника Републике.

Члан 88.

Председник Републике је одговоран грађанима и они га могу опозвати истим поступком по коме су га и изабрали.

Одредбе чл. 85. до 89. Устава о председнику Републике односе се и на потпредседника Републике.

Члан 89.

Поступак предлагања, избора и опозива председника Републике уређује се законом.

Одредбе чл. 85. до 89. Устава о председнику Републике односе се и на потпредседника Републике.

Саветодавно тело највиших уставних институција Републике Српске је Сенат.

Сенат разматра питања од посебног значаја за политички, национални, економски и културни развој Републике Српске и највишим уставним институцијама даје мишљење о питањима из њихове надлежности.

Сенат има до 55 чланова које именује председник Републике.

За чланове Сената именују се истакнуте личности из јавног, научног и културног живота.

Седнице Сената сазива и председава им председник Републике.

Организација и начин функционисања Сената уређују се законом.

3. Влада и републичка управа**Члан 90.**

Влада:

1. предлаже законе, друге прописе и опште акте;
2. предлаже план развоја, просторни план, буџет и завршни рачун;
3. обезбеђује провођење и извршава законе, друге прописе и опште акте;
4. доноси уредбе, одлуке и друга акта за извршавање закона;
5. даје мишљење о предлозима закона, других прописа и општих аката које Народној скупштини подноси други предлагач;
6. утврђује начела за унутрашњу организацију министарстава и других републичких органа управе и управних организација, поставља и разрешава функционере у министарствима, другим републичким органима и управним организацијама;
7. усклађује и усмерава рад министарстава и других републичких органа и управних организација;
8. врши надзор над радом министарстава и других републичких органа и управних организација и укида или поништава њихове акте који су у супротности са законом или прописом Владе;

9. обавља и друге послове у складу са Уставом и законом.

Влада одлучује о образовању представништва Републике у иностранству.

Члан 91.

Влада се бира на период од четири године.

После сваког конституисања новозабране Народне скупштине бира се нова Влада.

Члан 92.

Владу сачињавају председник, потпредседници и министри.

Народни посланик који је предложен за председника или потпредседника Владе или министра не може учествовати у одлучивању о избору Владе, а народни посланик који је изабран на те функције не може учествовати у изгласавању неповерења Влади, у гласању о свом разрешењу и о извештају Владе или министарства којим руководи.

Председник и потпредседници Владе не могу бити из реда истог конститутивног народа.

Након потпуног спровођења Анекса 7. најмање 15% чланова Владе мора бити из реда једног конститутивног народа. Најмање 35% чланова Владе мора бити из два конститутивна народа. Један члан Владе мора бити из реда Осталих.

У прелазном периоду до потпуног спровођења Анекса 7. Влада Републике Српске (председник Владе и 16 министара) састоји се од осам министара из реда српског, пет из реда бошњачког и три из реда хрватског народа. Једног министра из реда Осталих може именовати председник Владе из квоте најбројнијег конститутивног народа.

Влада има председника Владе, који има два заменика из различитих конститутивних народа, који се бирају из реда министара.

Члан 93.

Кандидат за председника Владе излаже Народној скупштини програм Владе и предлаже њен састав.

Влада је изабрана ако је за њен избор гласала већина од укупног броја народних посланика.

Члан 94.

Влада и чланови Владе одговарају Народној скупштини.

Народна скупштина може изгласати неповерење Влади.

Предлог за изгласавање неповерења Влади може поднијети најмање 20 народних посланика.

Влада може поставити питање свог поверења у Народној скупштини.

Председник Владе може предложити Народној скупштини разрешење члана Владе.

Одлука о разрешењу Владе или члана Владе сматра се усвојеном ако је за њу гласала већина од укупног броја народних посланика.

Влада и члан Владе могу Народној скупштини поднети оставку.

Оставка или разрешење председника Владе повлачи оставку Владе.

Влада којој је изгласано неповерење, која је поднела оставку или којој је престао мандат због распуштања Народне скупштине, остаје на дужности до избора нове Владе.

Председник Републике предлаже кандидата за председника Владе у року од 10 дана од дана усвајања оставке, изгласавања неповерења или престанка мандата претходној Влади због распуштања или скраћивања мандата Народне скупштине, а нова Влада мора бити изабрана у року од 40 дана од дана предлагања кандидата за председника нове Владе.

За време трајања мандата Владе, председник Владе може, на основу мишљења председника Републике и председника Народне скупштине, вршити промене у саставу Владе, о чему обавештава Народну скупштину.

Ако оцени да је дошло до кризе у функционисању Владе, председник Републике може, на иницијативу најмање 20 посланика и пошто саслуша мишљење председника Народне скупштине и председника Владе, затражити од председника Владе да поднесе оставку. Уколико председник Владе одбије да поднесе оставку, председник Републике га може разрешити.

Народна скупштина може за време ратног стања и непосредне ратне опасности изгласати неповерење Влади већином гласова на седници којој присуствује већина посланика.

Члан 95. (брисан)

Члан 96.

Организација и начин рада Владе уређују се законом.

Члан 97.

Послове државне управе обављају министарства и други републички органи управе.

Министарства и други републички органи управе проводе законе и друге прописе и опште акте Народне скупштине и Владе, као и акте председника Републике, решавају у управним стварима, врше управни надзор и обављају друге управне послове утврђене законом.

Министарства и други републички органи управе су самостални у вршењу Уставом и законом одређених надлежности.

Одређена управна овлашћења законом се могу поверити предузећима и другим организацијама.

Конститутивни народи и група Осталих ће бити пропорционално заступљени у јавним институцијама у Републици Српској.

Као уставни принцип, таква пропорционална заступљеност ће се базирати на попису из 1991. године, док се Анекс 7. у потпуности не проведе, у складу са Законом о државној служби Босне и Херцеговине. Овај општи принцип ће се прецизирати ентитетским законима. Ти закони ће утврдити конкретне рокове и регулисаће горе поменути принцип у складу са регионалном етничком структуром ентитета.

„Јавне институције”, као што је то поменуто у горњем тексту, су министарства у Влади Републике Српске, општински органи власти, окружни судови у Републици Српској, као и општински судови у Републици Српској.

4. Народна банка

Члан 98. (брисан)

5. Служба за платни промет и финансијску контролу

Члан 99. (брисан)

VI. ТЕРИТОРИЈАЛНА ОРГАНИЗАЦИЈА

Члан 100.

Територијална организација Републике уређује се законом.

Члан 101. (брисан)

Члан 102.

Општина преко својих органа у складу са законом:

1. доноси програм развоја, урбанистички план, буџет и завршни рачун,
 2. уређује и обезбеђује обављање комуналних дјелатности,
 3. уређује и обезбеђује коришћење градског грађевинског земљишта и пословног простора,
 4. стара се о изградњи, одржавању и коришћењу локалних путева, улица и других јавних објеката од општинског значаја,
 5. стара се о задовољавању потреба грађана у култури, образовању, здравственој и социјалној заштити, физичкој култури, информисању, занатству, туризму и угоститељству, заштити животне средине и другим областима.
 6. извршава законе, друге прописе и опште акте Републике чије извршавање је поверено општини, обезбеђује извршавање прописа и општих аката општине,
 7. образује органе, организације и службе за потребе општине и уређује њихову организацију и пословање,
 8. обавља и друге послове утврђене Уставом, законом и статутом општине.
- Систем локалне управе уређује се законом.
- Законом се може поверити вршење послова локалне управе у граду.

Члан 103.

Граду и општини припадају приходи утврђени законом и средства за обављање поверених послова.

VII. ОДБРАНА

Члан 104.

Право је и дужност свих грађана да бране и штите територију и уставни поредак Босне и Херцеговине и Републике Српске.

Члан 105. (брисан)

Члан 106. (брисан)**Члан 107. (брисан)****VIII. УСТАВНОСТ И ЗАКОНИТОСТ****Члан 108.**

Закони, статuti, други прописи и општи акти морају бити у сагласности са Уставом.

Прописи и други општи акти морају бити у сагласности са законом.

Члан 109.

Закони, други прописи и општи акти ступају на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако из нарочито оправданих разлога није предвиђено да раније ступе на снагу.

Пре ступања на снагу, закони, други прописи и општи акти државних органа објављују се у одговарајућем службеном гласилу.

Члан 110.

Закони, други прописи и општи акти не могу имати повратно дејство.

Само се законом може одредити да поједине његове одредбе, ако то захтева општи интерес утврђен у поступку доношења закона, имају повратно дејство.

Кажњива дела утврђују се и казне за њих изричу према закону, односно према другом пропису, који је важио у време извршења дела, осим ако је нови закон, односно пропис, блажи за учиниоца.

Члан 111.

Државни органи и организације које врше јавна овлашћења могу у појединачним стварима решавати о правима и обавезама грађана или примењивати мере принуде и ограничења, само у законом прописаном поступку у коме је свакоме дата могућност да брани своја права и интересе и да против донесеног акта изјави жалбу, односно употреби друго законом предвиђено правно средство.

Члан 112.

Свакоме је зајамчено право да у поступку пред судом или другим државним органом или организацијом која у вршењу јавних овлашћења решава о његовим правима и дужностима, употребљава свој језик и да се упознаје са чињеницама на свом језику.

Члан 113.

Против појединачних аката судова, управних и других државних органа, као и организација које врше јавна овлашћења, донесених у првом степену, може се изјавити жалба надлежном органу.

Законом се, изузетно, може искључити жалба, ако је на други начин обезбеђена заштита права и законитости.

О законитости коначних појединачних аката, којима државни органи и организације које врше јавна овлашћења решавају о правима или обавезама, одлучује суд у управном спору, ако за одређену ствар није законом предвиђена друга судска заштита.

Само законом се може, изузетно, у одређеним врстама управних ствари, искључити управни спор.

Члан 114.

Влада Републике има право да до одлуке Уставног суда обустави од извршења пропис, општи или појединачни акт, за које сматра да су противуставни или противзаконити.

Република има право и дужност да путем републичких органа непосредно обезбеди извршавање закона и других прописа уколико их органи и организације у Републици не би извршавали.

IX. УСТАВНИ СУД**Члан 115.**

Уставни суд:

1. одлучује о сагласности закона, других прописа и општих аката са Уставом;
2. одлучује о сагласности прописа и општих аката са законом;
3. решава сукоб надлежности између органа законодавне, извршне и судске власти;
4. решава сукоб надлежности између органа Републике, града и општине;
5. одлучује о сагласности програма, статута и других општих аката политичких организација са Уставом и законом.

Уставни суд прати појаве од интереса за остваривање уставности и законитости, обавештава највише уставне органе Републике о стању и проблемима у тој области и даје им мишљења и предлоге за доношење закона и предузимање других мера ради обезбеђења уставности и законитости и заштите слобода и права грађана, организација и заједница.

Уставни суд може оцењивати уставност закона и уставност и законитост прописа и општих аката који су престали да важе, ако од престанка важења до покретања поступка није протекло више од једне године.

Уставни суд:

1) одлучује о сагласности закона, других прописа и општих аката Народне скупштине са одредбама Устава о заштити виталних интереса конститутивних народа.

Уставни суд одлучује о питањима имунитета, која проистичу из закона којима се уређује имунитет у Републици Српској.

Члан 116.

Уставни суд Републике Српске има девет чланова.

Веће за заштиту виталног интереса Уставног суда Републике Српске оснива се како би одлучивало о питањима виталног интереса у процедури описаној у Амандману LXXXII. Ово Веће разматра сва питања која су од виталног интереса.

Веће за заштиту виталног интереса састоји се од седам чланова, два из сваког конститутивног народа и један члан из реда Осталих. Судије бира Народна скупштина Републике Српске и Веће народа.

Члан 117.

Судија Уставног суда не може вршити никакву другу јавну функцију.

Председник и судије Уставног суда уживају имунитет као и народни посланици. О имунитету одлучује Уставни суд.

Члан 118.

Судији Уставног суда престаје функција када то сам затражи.

Судија Уставног суда се разрешава дужности када буде осуђен за кривично дело које га чини недостојним за обављање функције, када трајно изгуби способност да обавља функцију, као и из других разлога утврђених Уставом и законом.

Члан 119.

Одлуке Уставног суда су општеобавезне и извршне на територији Републике.

Извршење одлука Уставног суда обезбеђује Влада.

Члан 120.

Поступак пред Уставним судом, правно дејство његових одлука и друга питања његове организације и рада уређују се законом.

Свако може дати иницијативу за покретање поступка за оцењивање уставности и законитости.

Поступак пред Уставним судом могу, без ограничења, покренути председник Републике, Народна скупштина и Влада, а остали органи, организације и заједнице под условима утврђеним законом.

Уставни суд може и сам покренути поступак за оцењивање уставности и законитости.

Кад Уставни суд утврди да закон није у сагласности са Уставом или да други пропис или општи акт није у сагласности са Уставом или законом, тај закон, други прописи или општи акт престаје да важи даном објављивања одлуке Уставног суда.

X. СУДОВИ И ЈАВНА ТУЖИЛАШТВА**Члан 121.**

Судску власт врше судови.

Судови су самостални и независни и суде на основу Устава и закона.

Судови штите људска права и слободу, утврђена права и интересе правних субјеката и законитост.

Члан 121а.

Судство је самостално и независно од извршне и законодавне власти у Републици Српској.

Високи судски и тужилачки савет Републике Српске обезбеђује самосталност, независност, непристрасност, стручност и ефикасност судства и тужилачке функције у Републици Српској. Надлежности Високог судског и тужилачког савета, између осталог, укључују

именовање, провођење дисциплинског поступка и разрешење судија, осим судија Уставног суда Републике Српске и обухватају и јавне тужиоце и заменике јавних тужилаца у Републици Српској. Састав и додатне надлежности Високог судског и тужилачког савета утврђују се законом.

Члан 122.

Оснивање, надлежност, организација и поступак пред судовима утврђују се законом.

Члан 123.

Врховни суд Републике, као највиши суд у Републици, обезбеђује јединствену примену закона.

Члан 124.

Расправљање пред судом је јавно.

Јавност се може искључити у случајевима предвиђеним законом ради заштите посебних интереса Републике Српске, чувања тајне, заштите морала, интереса малолетника, приватног живота учесника у поступку и ради заштите других општих интереса.

Члан 125.

Суд суди у Већу.

Законом се уређује у којим стварима суди судија појединац.

У суђењу учествују и судије поротници на начин утврђен законом.

Законом се може прописати да у одређеним судовима и у одређеним стварима у суђењу учествују само судије.

Члан 126.

Нико ко учествује у суђењу не може бити позван на одговорност у кривичном или грађанском поступку за мишљење изражено приликом доношења судске одлуке, а у поступку покренутом због кривичног дела учињеног у вршењу судијске функције, не може бити притворен без одобрења Високог судског и тужилачког савета.

Члан 127.

Судије, осим резервних судија, именују се доживотно, уколико овим уставом није другачије утврђено, осим ако не поднесу оставку, ако се не пензионишу или не буду разрешени с разлогом од стране Високог судског и тужилачког савета у складу са законом. Судијама, исто тако, може изузетно престати судијска функција као резултат процеса одабира, након реорганизације судова за време прелазног периода, како се утврђује законом којим се оснива Високи судски и тужилачки савет Републике Српске.

Навршење старосне доби прописане за обавезан одлазак у пензију за судије утврђују се законом. Услови обављања функције за судије, укључујући и имунитет, утврђују се законом. Плата и друге накнаде судији не могу бити умањени за време вршења судијске функције, осим као последица дисциплинског поступка у складу са законом.

Судија не може вршити јавну функцију нити било какав посао који доноси зараду а који су законом утврђени као неспојиви са судијском функцијом.

Члан 128.

Јавно тужилаштво је самосталан државни орган који гони учиниоце кривичних и других по закону кажњивих дела и улаже правна средства ради заштите законитости.

Оснивање, организација и надлежности јавног тужилаштва уређују се законом.

Јавно тужилаштво врши своју функцију на основу Устава и закона.

Члан 129.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца именују се на период утврђен законом, осим ако не поднесу оставку, ако се не пензионишу или не буду разрешени с разлогом од стране Високог судског и тужилачког савета у складу са законом. Јавним тужиоцима и заменицима јавних тужилаца може изузетно престати функција као резултат процеса одабира након реорганизације јавних тужилаштва за време прелазног периода, како се утврђује законом којим се оснива Високи судски и тужилачки савет.

Навршење старосне доби прописане за обавезан одлазак у пензију за јавне тужиоце и заменике јавних тужилаца утврђује се законом. Услови обављања функције за јавне тужиоце и заменике јавних тужилаца, укључујући и имунитет, утврђују се законом.

Јавни тужилац или заменик јавног тужиоца не може обављати службу или било какав посао који доноси зараду, а који су законом утврђени као неспојиви са његовом функцијом.

Члан 130.

Судије, укључујући и председнике судова, јавне тужиоце и заменике јавних тужилаца одабира, именује, проводи дисциплински поступак против и разрешава Високи судски и тужилачки савет у складу са законом.

Члан 131.

Адвокатура је самостална и независна делатност и служба која пружа правну помоћ.

Организација и рад адвокатуре уређују се законом.

XI. ПРОМЕНА УСТАВА

Члан 132.

Предлог да се приступи промени Устава Републике могу поднети председник Републике, Влада и најмање 30 посланика Народне скупштине.

О предлогу да се приступи промени Устава одлучује Народна скупштина већином гласова народних посланика.

Члан 133.

Нацрт акта о промени Устава утврђује Народна скупштина већином гласова од укупног броја народних посланика.

Нацрт акта о промени Устава ставља се на јавну расправу.

Члан 134.

Након проведене јавне расправе о нацрту акта о промени Устава, Комисија за уставна питања Народне скупштине утврђује предлог акта о промени Устава.

Члан 135.

О предлогу акта о промени Устава одлучују Народна скупштина и Веће народа.

Промена Устава усвојена је ако за њу гласа најмање две трећине од укупног броја народних посланика и већина чланова Већа народа из сваког конститутивног народа и Осталих.

Ако промена Устава не буде усвојена, предлог за промену о истом питању не може се поновити пре истека три месеца од дана када је предлог одбијен.

Члан 136.

Акт о промени Устава проглашава Народна скупштина.

Члан 137.

Устав Републике може се мењати уставним амандманима.

У случају ратног стања или непосредне ратне опасности Народна скупштина може утврдити предлог промене Устава и усвојити уставне амандмане на истом заседању (без отварања јавне расправе).

XII. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 138.

Од датума усвајања амандмана на Уставе ентитета, Уставна комисија Републике Српске (коју је формирао високи представник) ће се придржавати принципа садржаних у овом документу.

Након следећих општинских избора коначан начин бирања чланова у Већу народа уређује Народна скупштина и Веће народа.

Члан 138 а.

Као изузетак од принципа из члана 127. овог Устава, плата и/или друге накнаде судије могу бити умањени законом донесеним до 10. јануара 2006. године.

Умањење из става 1. овог члана може се извршити само једном.

Ставови 1. и 2. овог члана не могу се тумачити тако да је на било који начин или у било којем облику, директно или индиректно, дозвољено неко друго умањење плата и/или других накнада судији заштићених чланом 127. овог Устава.

Члан 139.

Овај Устав ступа на снагу даном његовог проглашења.

Члан 140.

За провођење овог Устава донеће се уставни закон.

STATUT BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE

(„Službeni glasnik Distrikta Brčko” broj 39/09)

SBD
2.a.

GLAVA I OPĆE ODREDBE

Član 1 Osnovni principi

(1) Brčko distrikt Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: „Distrikt”) je jedinstvena administrativna jedinica lokalne samouprave koja je pod suverenitetom Bosne i Hercegovine.

(2) Ovlaštenja Distrikta po pitanju lokalne samouprave proizilaze iz toga što je svaki od entiteta delegirao Vladi Distrikta sva svoja ovlaštenja u vezi s upravom koja su prethodno vršili dva entiteta i tri općinske vlasti na teritoriji predratne općine Brčko, kako je utvrđeno u članu 1(5) ovog statuta.

(3) Entiteti u okviru Distrikta izvršavaju samo one funkcije i ovlaštenja koji su im povjereni prema tekstu ovog statuta od 8. marta 2000. godine. Nijednom od entiteta vlasti Distrikta neće dodijeliti ili povjeriti bilo koju funkciju upravljanja ili ovlaštenje koje nije posebno dodijeljeno ili povjereno prema tekstu ovog statuta od 8. marta 2000. godine.

(4) Ustav Bosne i Hercegovine, kao i važeći zakoni i odluke institucija Bosne i Hercegovine, direktno su primjenljivi na cijeloj teritoriji Distrikta. Zakoni i odluke svih vlasti Distrikta moraju biti u skladu s važećim zakonima i odlukama institucija Bosne i Hercegovine.

(5) Teritorija Distrikta obuhvata cjelokupnu teritoriju općine Brčko u granicama od 1. januara 1991. godine.

(6) Sve institucije Distrikta obavezne su da se pridržavaju:

- (a) svih odluka Tribunala za spor oko međuentitetske linije razgraničenja u oblasti Brčkog; i
- (b) svih naloga supervizora za Brčko.

Ovi pravni akti imaju veću pravnu snagu u odnosu na sve druge pravne akte bilo koje vrste koji nisu u skladu sa njima, u mjeri u kojoj bi inače imali pravno dejstvo u Distriktu, uključujući odredbe ovog statuta koje nisu u skladu s ovim pravnim aktima.

(7) Član 1 ovog statuta ne podliježe izmjeni, osim da bi odrazio izmjene Ustava Bosne i Hercegovine izvršene nakon 2. februara 2007. godine.

Član 2 Naziv i sjedište

(1) Ime Distrikta je: „Brčko distrikt Bosne i Hercegovine”.

(2) Sjedište Distrikta je grad Brčko.

Član 3 Zastava i grb

Distrikt nema drugu zastavu i grb osim zastave i grba Bosne i Hercegovine.

Član 4 Pečat i zakletva/svečana izjava

(1) Distrikt ima okrugli pečat s tekstom: „Bosna i Hercegovina, Brčko distrikt Bosne i Hercegovine”, ispisan latiničnim i ćirilničnim pismom.

(2) Javni zvaničnici u Distriktu polažu zakletvu / daju svečanu izjavu. Tekst zakletve glasi: „Svečano se zaklinjem / izjavljujem da ću savjesno obavljati dužnosti koje su mi povjerene i da ću se pridržavati Ustava i zakona Bosne i Hercegovine, odluka Arbitražnog tribunala za Brčko, Statuta i zakona Brčko distrikta i da ću štitići interese Brčko distrikta kao i jednakost i slobode svih građana Brčko distrikta”. Prije nego što stupe na dužnost, svi članovi Vlade Distrikta, kako su definisani u članu 45(1) ovog statuta, i svi zastupnici u Skupštini Distrikta polažu zakletvu / daju svečanu izjavu pred Skupštinom Distrikta. Zakonima Distrikta se može predviđjeti da su druge kategorije javnih zvaničnika obavezne da polažu zakletvu / daju svečanu izjavu, bilo pred Skupštinom Distrikta ili na drugi način, prije stupanja na dužnost.

Član 5 Pravna sposobnost

(1) Distrikt je pravno lice i posjeduje pravnu sposobnost neophodnu da obavlja svoje funkcije, uključujući sposobnost sticanja prava i obaveza; i pravo da tuži i da bude tuženo na sudu.

(2) Gradonačelnik predstavlja Distrikt u skladu s ovim statutom.

Član 6 Pismo i jezik

(1) Bosanski, hrvatski i srpski jezik, te latinično i ćirilčno pismo su u ravnopravnoj upotrebi za sve službene svrhe.

(2) Pojedinačne odluke institucija Distrikta o pravima i obavezama građana izdaju se na jednom od jezika i pisama navedenih u stavu 1 ovog člana, prema zahtjevu zainteresovane stranke.

Član 7 Vojne snage

Jedine vojne snage čije prisustvo je dozvoljeno na teritoriji Distrikta su oružane snage Bosne i Hercegovine i međunarodne i druge oružane snage prisutne shodno sporazumu s Bosnom i Hercegovinom o razmještanju snaga ili ovlašćujućem aktu Sjevernoatlantskog pakta, Evropske unije ili Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija. Nikakvim drugim vojnim snagama bilo koje vrste, uključujući, ali ne ograničavajući se na entitetske ili paravojne snage, neće biti dozvoljeno prisustvo u Distriktu.

Član 8 Vršenje javne nadležnosti u Distriktu

(1) Nadležnosti javnih organa vlasti u Distriktu su:

- a) privreda Distrikta;
- b) finansije Distrikta;
- c) javna imovina;
- d) javne usluge / infrastruktura;
- e) kultura;
- f) obrazovanje;
- g) zdravstvena zaštita;
- h) zaštita životne sredine;
- i) socijalna zaštita;
- j) pravosuđe i pravne usluge;
- k) policija;
- l) stambena pitanja;
- m) urbanizam i prostorno planiranje;
- n) ostale nadležnosti neophodne za funkcioniranje Distrikta kao jedinstvene administrativne jedinice lokalne samouprave u skladu s članom 1 ovog statuta.

(2) Distrikt će ove nadležnosti i ovlaštenja vršiti kroz institucije navedene u ovom statutu. Institucijama Distrikta smatrat će se samo one predviđene ovim statutom.

(3) U Distriktu se ne može vršiti nijedno javno ovlaštenje ili javna nadležnost osim u skladu sa zakonom. Nijedan javni organ vlasti u Distriktu ne može ograničiti postupanje bilo kog pojedinca osim u skladu sa zakonom. Bilo koji akt bilo kojeg javnog organa vlasti u Distriktu je ništavan u mjeri u kojoj nije u skladu sa zakonima koji se primjenjuju u Distriktu.

(4) Sva javna ovlaštenja i nadležnosti u Distriktu vrše se:

- a) isključivo u svrhu za koju je to ovlaštenje ili nadležnost namijenjena;
- b) pravedno, u dobroj namjeri i u općem interesu; i
- c) proporcionalno ciljevima koji se žele postići.

(5) Sva javna imovina na teritoriji Distrikta na dan 5. marta 1999. godine pripala je Distriktu nakon tog datuma, a Distrikt je stekao sva zakonska prava u pogledu javne imovine počevši od toga datuma. Distrikt će privatizovati svu javnu imovinu koja nije neophodna za obavljanje javnih funkcija. „Privatizacija” podrazumijeva da Distrikt izvrši prijenos svih zakonskih prava u pogledu imovine osim u mjeri potrebnoj za obavljanje javnih funkcija. Zakonima Distrikta bit će predviđeno da Distrikt privatizuje javnu imovinu. Kancelarija za upravljanje javnom imovinom, iz člana 49 ovog statuta, zadužena je za ovu privatizaciju.

(6) U svrhe stava 5 ovog člana, pod „javnom imovinom” se podrazumijeva:

- a) sva nepokretna imovina na teritoriji Distrikta nad kojom je, 5. marta 1999. godine, pravo vlasništva, korištenja, upravljanja ili raspolaganja pripadalo bilo kojem javnom organu vlasti u Bosni i Hercegovini, uključujući bilo koju javnu organizaciju ili bilo koje pravno lice javnog karaktera i
- b) sva nepokretna imovina nad kojom je Distrikt stekao bilo koje takvo pravo od 5. marta 1999. godine.

Član 9 Saradnja s entitetima i općinama

(1) Distrikt može zaključiti sporazume o saradnji s entitetima u cilju olakšanja ostvarivanja svojih funkcija i ovlaštenja u skladu sa ovim statutom i zakonom, pod uslovom da su takvi sporazumi od jednake koristi svim stanovnicima Distrikta.

(2) Distrikt može pristupiti postojećim ili zaključiti nove sporazume s domaćim i međunarodnim udruženjima gradova i općina, kao i grado-

vima i općinama, u cilju zadovoljavanja zajedničkih potreba u skladu s ovim statutom i zakonom.

(3) Entitet ili općina može osnovati ili rukovoditi organima ili kancelarijama na teritoriji Distrikta samo uz saglasnost Vlade Distrikta, kako je definisana u članu 45(1) ovog statuta, glasanjem njenih članova, gdje su uslovi glasanja propisani zakonima Distrikta.

Član 10

Strana diplomatska i konzularna predstavništva

(1) Strana diplomatska i konzularna predstavništva mogu biti uspostavljena na teritoriji Distrikta samo u skladu s važećim zakonima i propisima Bosne i Hercegovine i važećim međunarodnim konvencijama.

(2) Imovina Distrikta se može koristiti za smještaj stranih misija, agencija ili kancelarija samo uz saglasnost Vlade Distrikta, kako je definisana članom 45(1) ovog statuta, glasanjem njenih članova, gdje su uslovi glasanja propisani zakonima Distrikta.

GLAVA II

PREBIVALIŠTE, DRŽAVLJANSTVO I GRADANSKA PRAVA

Član 11 Prebivalište

Stanovnik Distrikta je lice koje je državljanin Bosne i Hercegovine, ili lice koje zakonito boravi u Bosni i Hercegovini, koje ima prebivalište na teritoriji Distrikta.

Član 12 Entitetsko državljanstvo

(1) Stanovnici Distrikta mogu biti državljani entiteta i Bosne i Hercegovine.

(2) Stanovnici Distrikta imaju pravo da izaberu i promijene svoje entitetsko državljanstvo.

(3) Prava stanovnika Distrikta iz stavova (1) i (2) ovog člana regulišu se zakonima Bosne i Hercegovine, entiteta i Distrikta.

Član 13 Osnovna prava i obaveze

(1) Svako ima pravo da uživa sva prava i slobode garantovane Ustavom i zakonima Bosne i Hercegovine, ovim statutom i zakonima Distrikta, bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, uključujući diskriminaciju po osnovu spola, rase, seksualnog opredjeljenja, boje kože, jezika, vjeroispovijesti, nacionalnog ili socijalnog porijekla, političkog ili drugog mišljenja, pripadnosti nacionalnoj manjini, imovinskog stanja, rođenja ili drugog statusa. Posebno, svako ima pravo pristupa svim javnim institucijama i objektima u Distriktu; pravo da se slobodno kreće i određuje svoje mjesto prebivališta, poslovanja ili rada na cijeloj teritoriji Distrikta; pravo da kupuje i prodaje pokretnu i nepokretnu imovinu u skladu sa zakonom.

(2) Svi državljani Bosne i Hercegovine mogu ravnopravno učestvovati u vršenju javnih poslova u Distriktu u skladu sa zakonom. Niko neće na bilo koji način biti diskriminisan u pogledu zapošljavanja u javnom sektoru u Distriktu na osnovu toga što nema prebivalište u Distriktu.

(3) Svi stanovnici Distrikta, sva fizička i pravna lica koja obavljaju poslovnu djelatnost ili ostvaruju prihod po osnovu djelatnosti u Distriktu, i sva lica koja stižu dobra i koriste usluge u Distriktu, obavezna su da učestvuju u finansiranju funkcija i ovlaštenja Distrikta kroz porez, takse i doprinose u skladu sa zakonom.

(4) Sva lica na teritoriji Distrikta uživaju prava i slobode koje su im date Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama. Ta prava i slobode će imati veću pravnu snagu u odnosu na svaki zakon koji je u suprotnosti s Konvencijom. Sve institucije Distrikta će poštovati ta prava i slobode. Sudovi Distrikta će sprovesti ta prava i slobode u skladu s postupcima koji su predviđeni zakonima Distrikta. Kada se bave predmetima koji se odnose na optužbe u vezi s kršenjem tih prava i sloboda, sudovi Distrikta uzimaju u obzir precedentno pravo Evropskog suda za ljudska prava.

(5) Svako ima pravo na mirno i neometano uživanje svoje privatne imovine. Nijednom licu imovina neće biti oduzeta, ekspropisana ili na bilo koji način umanjena bez njegove saglasnosti, osim na način predviđen zakonom i mjeri u kojoj je to potrebno radi ostvarivanja općeg dobra.

(6) Svako ima pravo da se bavi preduzetničkom djelatnošću u tržišnoj ekonomiji. Nikome ostvarivanje tog prava neće biti ograničavano ili uskraćeno, osim na način predviđen zakonom i u mjeri u kojoj je to potrebno radi ostvarivanja općeg dobra.

(7) Ne oporezuje se niti se naplaćuje bilo kakva druga naknada za pružanje javnih usluga, bez postojanja zakona kojim se propisuje takav porez ili naknada. Porezi i druge naknade za javne usluge se naplaćuju pravredno.

(8) Svako ima pravo na ličnu slobodu i sigurnost. Neće biti donesen nijedan zakon Distrikta koji je u suprotnosti s odredbama člana 5 Evropske konvencije o ljudskim pravima.

(9) Svako ima pravo na poštovanje njegovog privatnog i porodičnog života, doma i prepiske.

Član 14 Sloboda udruživanja

(1) Svako ima pravo na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja, uključujući pravo na formiranje političkih, društvenih i drugih organizacija.

(2) Sudije, tužioci, pravobranioци, revizori Ureda za reviziju, članovi Pravosudne komisije i policajci Distrikta mogu formirati profesionalna udruženja, ali ne mogu biti članovi političkih stranaka niti podržavati političke kandidate ili platforme političkih stranaka.

(3) Javni zvaničnici Distrikta, izuzev zastupnika, i članova Vlade Distrikta, kako je definisano u članu 45(1) ovog statuta:

- ne smiju biti članovi upravnih ili drugih odbora političkih organizacija ili učestvovati u njihovom radu; i
- ne smiju dozvoliti da politički stavovi utiču na njihov rad.

(4) Pored ograničenja iz stavova 2 i 3 ovog člana, ovim statutom ili zakonima Distrikta mogu se određenim kategorijama zaposlenika institucija Distrikta propisati ograničenja u pogledu članstva u političkim strankama kao i zabrane političkih aktivnosti ukoliko se smatra da takvo članstvo ili aktivnost može uticati na pravilno obavljanje službenih dužnosti navedenih javnih zvaničnika.

Član 15 Obrazovanje

(1) Svako lice u Distriktu ima jednako pravo na obrazovanje bez diskriminacije. Osnovno obrazovanje je obavezno i besplatno. Srednjoškolsko obrazovanje je besplatno, i može biti obavezno ukoliko je to predviđeno zakonima Distrikta.

(2) Privatne škole i akademske institucije mogu se osnivati u skladu sa zakonom.

Član 16 Pravno zastupanje

(1) Svako lice protiv koga je pokrenut krivični postupak ima pravo da se brani lično ili da dobije besplatnu pravnu pomoć ukoliko nema dovoljno sredstava da angažuje pravnog zastupnika.

(2) U građanskim parnicama, u skladu sa zakonom, besplatna ili subvencionirana pravna pomoć bit će dostupna stanovnicima Distrikta koji nemaju dovoljno sredstava za pokrivanje sveukupnih troškova ili dijela troškova pravne pomoći.

Član 17 Javno informisanje

(1) Sve institucije Distrikta poštuju slobodu informisanja. Zvaničnici Distrikta će osigurati javni uvid u aktivnosti Distrikta, javne dokumente, odluke i zvanične sastanke, blagovremenim, tačnim i potpunim davanjem informacija.

(2) Osim ukoliko nije drugačije regulisano zakonom, javnost ima pravo na uvid u sve dokumente koje izrađe javne institucije Distrikta, njegovi zvaničnici, zaposleni ili lica koja su u ugovornom odnosu, bez naknade i bez obaveze da dokažu opravdanost takvih zahtjeva.

Član 18 Zahtjevi građana

Sve institucije Distrikta blagovremeno odgovaraju na zahtjev bilo kog fizičkog ili pravnog lica za informacijama ili za pomoć i blagovremeno preduzimaju odgovarajuće radnje da odgovore na bilo koji takav zahtjev i to čine na način predviđen zakonom.

GLAVA III ORGANIZACIJA I FUNKCIJE BRČKO DISTRIKTA

POGLAVLJE A: OPĆE ODREDBE

Član 19

Podjela vlasti

Distrikt se zasniva na podjeli vlasti. Zakonodavnu vlast vrši Skupština Distrikta. Izvršnu vlast vrši Vlada Distrikta. Sudsku vlast vrše sudovi Distrikta.

Član 20 Zaposleni u Distriktu

(1) Zapošljavanje u javnom sektoru Distrikta vrši se na osnovu profesionalnih sposobnosti i odražava sastav stanovništva.

(2) Svaki javni zaposlenik Distrikta, izuzev gradonačelnika, zamjenika gradonačelnika, glavnog koordinatora Vlade, šefova odjeljenja, zastupnika, i savjetnika gradonačelnika, biraju se na osnovu otvorenog konkursa uz javni oglas za upražnjeno radno mjesto koji se objavljuje kako u Distriktu tako i na teritoriji Bosne i Hercegovine, nakon čega će nezavisna komisija za izbor donijeti obavezujuću odluku o kandidatima, zasnovanu na stručnom obrazovanju, iskustvu u struci i stručnim kvalitetima kandidata.

(3) Nijedna javna institucija Distrikta neće zaposliti niti jedno lice ukoliko to nije u skladu sa zakonom Distrikta kojim se takvo zaposlenje odobrava i reguliše.

(4) U svrhe ovog člana, izraz „javni zaposlenik” odnosi se na sve zaposlenike čija se plaća isplaćuje iz budžeta Distrikta, i uključuje, ali se ne ograničava na, savjetnike, konsultante, i zaposlenike stručnih službi Skupštine i administrativnih službi pravosuđa, kao i na direktore, članove rukovodećih organa i zaposlene u drugim institucijama Distrikta koje su osnovane zakonom.

Član 21 Uvid u finansije

(1) Zastupnici Skupštine Distrikta (u daljnjem tekstu: „zastupnici”), gradonačelnik, zamjenik gradonačelnika, šefovi odjeljenja Vlade Distrikta, glavni koordinator Vlade, savjetnici gradonačelnika, šef i zamjenik šefa Policije, direktor Direkcije za finansije, direktori Trezora i Porezne uprave u okviru Direkcije za finansije, glavni revizor i zamjenici glavnog revizora Ureda za reviziju, sudije sudova Distrikta, tužioci i pravobranioци Distrikta, koordinator i pomoćnici koordinatora u Kancelariji koordinatora Brčko distrikta pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine i članovi Pravosudne komisije, pojedinačno podnose na uvid Skupštini Distrikta godišnji finansijski izvještaj o svojim ukupnim prihodima, izvorima, imovini i dugovanjima, kao i o prihodima, izvorima, imovini i dugovanjima bliskih članova porodice, do prvog stepena srodstva, te o njihovim načinima sticanja.

(2) U skladu s članom 17 ovog statuta, finansijski izvještaji se smatraju javnim dokumentima i Skupština Distrikta ih daje javnosti na uvid.

(3) Zakonima Distrikta detaljnije se reguliše obrazac i sadržaj finansijskog izvještaja.

POGLAVLJE B: SKUPŠTINA BRČKO DISTRIKTA

1. Nadležnosti i sastav

Član 22 Nadležnosti Skupštine Distrikta

(1) Skupština Distrikta (u daljnjem tekstu: „Skupština”) je zakonodavno tijelo Distrikta i određuje opću politiku Distrikta. Mandat Skupštine je četiri (4) godine.

(2) Nadležnosti Skupštine su:

- a) usvajanje Statuta Distrikta i Poslovnika o radu Skupštine i njihovih izmjena i dopuna;
- b) usvajanje budžeta Distrikta i njegova izmjena i dopuna;
- c) usvajanje zakona Distrikta i njihova izmjena i dopuna;
- d) usvajanje odluka i rezolucija u skladu s ovim Statutom i Poslovníkom o radu Skupštine;
- e) odlučivanje, na prijedlog gradonačelnika, o javnim zajmovima i zaduživanjima Distrikta, u skladu s pravilima i politikom Centralne banke Bosne i Hercegovine;
- f) izbor i razrješenje predsjednika i potpredsjednika Skupštine i gradonačelnika Distrikta, i davanje saglasnosti na imenovanje zvaničnika kako je predviđeno ovim statutom, Poslovníkom o radu Skupštine i zakonom Distrikta;
- g) nadgledanje rada Vlade Distrikta i cjelokupne uprave Distrikta, naročito u pogledu upravljanja prihodima i rashodima Distrikta. U ovu svrhu Skupština može, postupajući prema odluci donesenoj u skladu s članom 33(1) ovog statuta, formirati posebnu komisiju od svojih članova da bi ispitala rad bilo koje javne institucije Distrikta. Prijedlog da takva odluka bude stavljena na dnevni red Skupštine prihvata se na zahtjev najmanje pet (5) zastupnika;
- h) zvanična procjena rada gradonačelnika, direktora Direkcije za finansije Distrikta, direktora Trezora, direktora Porezne uprave, šefa Policije, direktora Kancelarije za upravljanje javnom imovinom, glavnog revizora Ureda za reviziju i zvaničnika

koji se imenuju uz saglasnost Skupštine, najmanje jednom godišnje na redovno zakazanoj sjednici;

- i) razmatranje godišnjih finansijskih izvještaja koje sačinjavaju institucije Distrikta za finansijsku kontrolu, uključujući Ured za reviziju iz člana 44 ovog statuta;
- j) pokretanje spora pred Ustavnim sudom Bosne i Hercegovine u skladu sa članom VI.4 Ustava Bosne i Hercegovine; i
- k) obavljanje drugih nadležnosti u skladu s ovim statutom i zakonom.

Član 23 Sastav Skupštine

(1) Skupština se sastoji od trideset jednog (31) zastupnika, od kojih dva (2) zastupnika predstavljaju nacionalne manjine u Distriktu.

(2) Zastupnici se biraju na općim, slobodnim, otvorenim i neposrednim izborima, tajnim glasanjem, u skladu sa zakonima Bosne i Hercegovine i Distrikta.

(3) Skupština će zaposliti stručno osoblje u svojim stručnim službama i to osoblje će pomagati zastupnicima u obavljanju njihovih dužnosti. Predsjednik Skupštine imenuje to osoblje pod uslovom da se u potpunosti poštuju ograničenja iz člana 20 ovog statuta. Zakonima Distrikta propisuju se uslovi za zapošljavanje ovog osoblja.

Član 24 Sazivanje Skupštine

(1) Skupština će se sastati u roku od dvije (2) sedmice od datuma potvrđivanja rezultata izbora, a nakon polaganja zakletve ili davanja svečane izjave bit će u stalnom zasjedanju.

(2) Skupština se saziva najmanje dva puta mjesečno prema utvrđenim terminima i mjestu. Skupštinu može sazvati predsjednik Skupštine na svoju inicijativu ili na pismeni zahtjev najmanje pet (5) zastupnika, onoliko često koliko je neophodno za vršenje funkcija Skupštine.

2. Zastupnici Distrikta

Član 25 Kriteriji za obavljanje dužnosti

Zastupnici se u javnom životu moraju ponašati na primjeren, prikladan i etičan način, te obavljati svoje dužnosti savjesno i isključivo za dobrobit Distrikta i Bosne i Hercegovine.

Član 26 Sukob interesa

(1) Zastupnici ne mogu vršiti nikakvu drugu javnu dužnost u Distriktu ili u bilo kojoj drugoj političkoj jedinici na teritoriji Bosne i Hercegovine i ne mogu biti direktori niti članovi upravnih odbora u preduzećima koja su djelimično ili u potpunosti u vlasništvu Distrikta ili se u bilo kojoj mjeri finansiraju iz budžeta Distrikta.

(2) Lica izabrana za zastupnike, koja tim izborom krše pravilo navedeno u stavu 1 ovog člana, objavit će u roku od osam (8) dana od datuma potvrđivanja izbornih rezultata svoj izbor između funkcije zastupnika i službe koja je nespojiva s funkcijom zastupnika. Ukoliko to ne učine, smatrat će se nepodobnim za obavljanje funkcije zastupnika.

(3) Zastupnici ne mogu učestvovati u diskusijama, razmatranjima ili donošenju odluka o pitanjima koja su od ekonomskog ili drugog značajnog interesa za njih ili njihove krvne srodnike u pravoj liniji bez obzira na stepen, krvne srodnike u pobočnoj liniji do trećeg stepena, supružnike ili srodnike po tazbini do drugog stepena.

Član 27 Imunitet

Zastupnici neće biti krivično ni građanskoopravno odgovorni za počinjena djela, izražena mišljenja i glasove date tokom vršenja svojih dužnosti.

3. Predsjedništvo Skupštine

Član 28 Predsjednik i potpredsjednik

Skupština ima predsjednika i potpredsjednika. Predsjednik i potpredsjednik biraju se iz sastava zastupnika na prvoj sjednici svakog novog mandata.

Član 29 Izbor predsjednika i potpredsjednika

(1) Svaki zastupnik može nominovati kandidata za mjesto predsjednika Skupštine. Kandidat koji dobije tročetvrtinsku većinu glasova od ukupnog broja izabranih zastupnika postaje predsjednik.

(2) Ukoliko u prvom izbornom krugu nijedan kandidat ne dobije potrebnu većinu glasova, obavit će se drugi krug izbora. Kandidat koji dobije prostu većinu glasova od ukupnog broja izabranih zastupnika postaje predsjednik.

(3) Ukoliko nijedan kandidat ne dobije potrebnu većinu u drugom krugu obavit će se treći krug glasanja između dva kandidata koji su dobili najveći broj glasova. Kandidat koji dobije veći broj glasova u trećem izbornom krugu postaje predsjednik.

(4) Prema kojoj god varijanti iz stavova od 1 do 3 ovog člana bude izabran predsjednik Skupštine, kandidat koji bude drugi po broju osvojenih glasova postaje potpredsjednik.

Član 30 **Razrješenje s dužnosti**

Predsjednik i potpredsjednik mogu podnijeti ostavku, odnosno mogu biti razriješeni s dužnosti prije isteka mandata u skladu s članom 33(2) ovog statuta. Prijedlog za razrješenje s dužnosti predsjednika ili potpredsjednika mora podnijeti najmanje pet (5) zastupnika.

Član 31 **Potpredsjednik**

Potpredsjednik Skupštine pomaže predsjedniku u vršenju njegovih dužnosti i mijenja predsjednika u njegovom odsustvu.

4. Organizacija i funkcija Skupštine

Član 32 **Kvorum**

(1) Skupština usvaja odluku ukoliko sjednici prisustvuje više od polovine ukupnog broja izabranih zastupnika Skupštine.

(2) Ukoliko se ovim statutom drugačije ne odredi, odluke se usvajaju javnim glasanjem, prostom većinom glasova zastupnika koji su prisutni i glasaju. Suzdržani glasovi se ne uzimaju u obzir pri utvrđivanju većine.

Član 33 **Kvalifikovana većina**

(1) Skupština donosi odluke tročetinskom većinom glasova zastupnika koji su prisutni i glasaju u slučajevima kada se odluke tiču:

- Poslovnika o radu Skupštine;
- budžeta Distrikta;
- usvajanja i izmjena zakona Distrikta;
- izbora i razrješenja svih osoba koje bira Skupština u skladu sa Statutom i zakonom, izuzev članova 29 i 57 ovog statuta;
- saglasnosti koje daje Skupština na imenovanje ili razrješenje zvaničnika u skladu sa Statutom i zakonom;
- prava veta Skupštine na imenovanje i razrješenje zvaničnika u skladu sa Statutom i zakonom, izuzev članova 46(3) i 47(1) ovog statuta;
- odluka o razrješenju članova upravnih odbora javnih preduzeća u skladu s članom 61(1) ovog statuta;
- odluka o formiranju posebnih komisija donesenih u skladu s članom 22(2)(g) ovog statuta.

(2) Skupština donosi odluke tročetinskom većinom glasova od ukupnog broja izabranih zastupnika u slučajevima kada se odluke tiču:

- razrješenja sa dužnosti predsjednika ili potpredsjednika Skupštine u skladu s članom 30 ovog statuta;
- razrješenja sa dužnosti gradonačelnika u skladu s članom 59(1) ovog statuta;
- prava veta Skupštine na imenovanje i razrješenje zamjenika gradonačelnika, glavnog koordinatora Vlade ili šefova odjeljenja od gradonačelnika u skladu s članom 47(1) ovog statuta;
- prava veta Skupštine na imenovanje savjetnika gradonačelnika u skladu s članom 46(3) ovog statuta.

(3) Odluke vezane za usvajanje, te izmjene i dopune ovog statuta, kao i odluke donesene prema članu 77(3) ovog statuta zahtijevaju tročetvrtinsku većinu glasova od ukupnog broja izabranih zastupnika.

Član 33a **Sprećavanje preglasavanja**

(1) Pored potrebne većine propisane ovim statutom, potrebni su afirmativni glasovi najmanje jedne trećine zastupnika svakog od konstitutivnih naroda koji su prisutni i glasaju za odluke Skupštine koje se odnose na:

- usvajanje i izmjene ovog statuta;
- usvajanje i izmjene Poslovnika o radu Skupštine;
- usvajanje i izmjene zakona ili odluka koje su predložili zastupnici u vezi sa pitanjima koja bi, inače, bila predmet afirmativnog glasanja u Vladi u skladu s članom 53(2) ovog statuta;
- usvajanje amandmana koje su predložili zastupnici između

dva čitanja zakona ili odluka koje su bile predmet afirmativnog glasanja u Vladi u skladu s članom 53(2) ovog statuta;

- usvajanje i izmjene zakona Distrikta kojima se uređuje rad Vlade Distrikta u dijelu kojim se reguliše pitanje afirmativnih glasova članova Vlade Distrikta shodno članu 53(2) ovog statuta;
- odluke donijete shodno članu 33(1) (d), (e), (f) i (g);
- odluke donijete shodno članu 33(2) (a) i (b);
- nationalne praznike i spomenike;
- sporazume shodno članu 9 ovog statuta.

(2) Minimum od jedne trećine afirmativnih glasova koji je potreban u skladu sa stavom 1 ovog člana neće ni u kom slučaju iznositi više od tri (3) glasa.

(3) U slučaju da, iz opravdanih razloga, na sjednici Skupštine nema više od dva (2) zastupnika iz jednog konstitutivnog naroda u trenutku kada se odlučuje o pitanjima iz stava 1 ovog člana, razmatranje i glasanje o predmetnim odlukama se odlaže dok najmanje tri (3) zastupnika iz reda tog konstitutivnog naroda ne budu prisutna sjednici Skupštine. U takvim situacijama detaljan postupak propisuje se u Poslovniku o radu Skupštine.

(4) U slučaju da sjednici Skupštine prisustvuju od tri (3) do pet (5) zastupnika iz jednog konstitutivnog naroda, jedan afirmativni glas smatra se kao jedna trećina afirmativnih glasova potrebnih u skladu sa stavom 1 ovog člana.

(5) U slučaju da sjednici Skupštine prisustvuju od šest (6) do (8) zastupnika iz jednog konstitutivnog naroda, dva afirmativna glasa smatraju se kao jedna trećina afirmativnih glasova potrebnih u skladu sa stavom 1 ovog člana.

(6) Suzdržani glasovi uzimaju se u obzir pri utvrđivanju kvoruma ali se ne uzimaju u obzir pri utvrđivanju većine niti se ubrajaju u ukupan broj glasova za usvajanje odluka Skupštine u skladu sa stavom 1 ovog člana.

Član 33b **Upućivanje spora Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine**

Skupština donosi odluku o upućivanju spora Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine u skladu sa članom VI.4, stav 3 Ustava Bosne i Hercegovine.

Član 34 **Komisije**

(1) Skupština iz svog članstva formira komisije koje pripremaju nacrt zakona za Skupštinu, i obavljaju druge dužnosti u skladu s ovim statutom. Učešće u komisijama je srazmjerno broju skupštinskih mjesta koja zauzimaju političke stranke i nezavisni zastupnici. Pored zastupnika, Skupština može odlučiti da imenuje jedan broj stručnjaka koji će pomagati u radu komisija, u svojstvu članova komisija bez prava glasa.

(2) Zakonodavna komisija se osniva radi davanja mišljenja o nacrtima zakona ili izmjenama postojećih zakona kako bi se uspostavio odgovarajući jedinstveni sistem zakona na teritoriji Distrikta.

(3) Komisija za budžet se osniva radi davanja svog mišljenja o predloženom budžetu.

Član 35 **Poslovnik o radu Skupštine**

Skupština usvaja Poslovnik o radu kojim se reguliše rad Skupštine, kao i rad komisija, redovan tok zasjedanja, postupak biranja i glasanja, usvajanje zakona, odluka i rezolucija Distrikta, i opći tok rada Skupštine.

5. Usvajanje zakona

Član 36 **Nacrti zakona**

(1) Svaki zastupnik, i gradonačelnik u ime Vlade Distrikta, imaju pravo da predlažu zakone.

(2) Gradonačelnik može Skupštini predlagati zakone tek nakon što se Vlada Distrikta, kako je definisana u članu 45(1) ovog statuta, sastane i odobri predmetni zakon glasanjem u skladu s članom 53, stavovima 1 i 2 ovog statuta.

(3) Pravosudna komisija Distrikta ima pravo da predlaže zakone iz oblasti navedenih u članu 71(2) f ovog statuta.

Član 37 **Postupak**

(1) Nacrti zakona, nakon što se dostave Skupštini u skladu s članom 36 ovog statuta, prosljeđuju se nadležnim komisijama. Nakon što nadležne komisije podnesu svoje izvještaje o nacrtu zakona, ili ukoliko ne dostave svoj izvještaj o nacrtu zakona u roku od deset (10) radnih dana po prijemu nacrtu zakona, nacrt zakona se daje na raspravu.

(2) Prije usvajanja nacrtu zakona ili izmjene zakona Distrikta, nacrt zakona ili izmjena zakona Distrikta mora se razmatrati najmanje dva (2) puta na zakazanim sjednicama Skupštine.

(3) U izuzetnim okolnostima Skupština može usvojiti zakone u jednom ili više posebnih postupaka koji se propisuju Poslovnikom o radu.

Član 38 Objavljivanje zakona

(1) Zakoni Distrikta, odluke i rezolucije Skupštine objavljuju se u Službenom glasniku Brčko distrikta. Zakonima Distrikta se može predvidjeti da se druge vrste zvaničnih akata također objavljuju u Službenom glasniku Brčko distrikta.

(2) Zakoni Distrikta stupaju na snagu osmog (8.) dana od dana objavljivanja, osim ukoliko se iz određenih razloga zakonom predvidi da stupi na snagu ranije.

Član 39 Retroaktivnost zakona

(1) Krivični zakoni nemaju retroaktivno dejstvo. Ovo znači da će krivična i druga kažnjiva djela biti utvrđena i presude donijete u skladu sa zakonom ili propisom koji je na snazi u vrijeme kada je djelo počinjeno. U izuzetnim slučajevima, krivičnim zakonima se može propisati da imaju retroaktivno dejstvo, ali samo ukoliko je novi zakon ili propis povoljniji za počinioaca.

(2) Ostali zakoni i propisi Distrikta ne mogu imati retroaktivno dejstvo. Međutim, u izuzetnim slučajevima određene odredbe zakona mogu imati retroaktivno dejstvo, pod uslovom da se ne ukida ili ne umanjuje nijedno već stečeno privatno pravo fizičkog ili pravnog lica (ili lica koje nastupa u privatnom svojstvu); da je vremenski period u prošlosti na koji se zakon primjenjuje razuman; i da Skupština zaključuje da postoji uvjerljiv javni interes da odredba ima retroaktivno dejstvo.

(3) Kada se zakonom predviđa vremenski period koji mora da protekne da bi fizičko ili pravno lice steklo pravo, zakonom se može predvidjeti da vremenski period može biti računat od datuma koji su nastupili prije datuma stupanja zakona na snagu, pod uslovom da se time ne krši nijedno od ograničenja navedenih u stavovima 1 i 2 ovog člana.

Član 40 Usklađenost pravnih akata

(1) Sudovi Distrikta nadležni su da odlučuju da li je bilo koji zakon Distrikta, podzakonski akt ili bilo koji drugi pravni akt bilo koje institucije Distrikta u skladu sa Statutom.

(2) Sudovi Distrikta nadležni su da odlučuju da li je bilo koji podzakonski akt Distrikta ili bilo koji drugi pravni akt bilo koje institucije Distrikta u skladu sa bilo kojim zakonom Distrikta.

(3) Sudovi Distrikta nadležni su da odlučuju o sukobu nadležnosti između sudova Distrikta i druge institucije Distrikta ili između institucija Distrikta u skladu sa ovim Statutom.

(4) Zakonom Distrikta propisuje se postupak pred sudovima Distrikta u vezi sa zahtjevima iz gorenavedenih stavova (1), (2) i (3) ovog člana 40.

6. Budžet Distrikta

Član 41 Godišnji budžet Distrikta

(1) Gradonačelnik, u ime Vlade Distrikta, podnosi Skupštini prijedlog godišnjeg budžeta koji je pripremila Direkcija za finansije Distrikta u skladu s članom 48(1) ovog statuta najmanje devedeset (90) dana prije isteka svake fiskalne godine.

(2) Skupština usvaja budžet Distrikta najmanje trideset (30) dana prije isteka svake fiskalne godine. Skupština razmatra predloženi budžet na svakoj od svojih redovno zakazanih sjednica u toku perioda od dva mjeseca prije odobravanja budžeta.

(3) Nakon podnošenja budžeta i prije prve diskusije na Skupštini, prijedlog budžeta bit će dostupan javnosti i dostavljen lokalnim udruženjima građana.

(4) Prijedlog budžeta uključuje:

- rashode i prihode Distrikta za prethodnu fiskalnu godinu;
- proračune rashoda i prihoda Distrikta za tekuću fiskalnu godinu i rashoda i prihoda za sljedeću fiskalnu godinu;
- iznos svih rezervi ili neutrošenih sredstava Distrikta kako za operativni tako i za kapitalni budžet;
- proračune i tekstualni opis rashoda i izdvajanja neophodnih za realizaciju obaveznih programa rada svih institucija Distrikta za narednu fiskalnu godinu;
- detaljne proračune prihoda Distrikta za narednu fiskalnu godinu;
- obračun:

- finansijskog stanja računa Distrikta po isteku posljednje fiskalne godine;
- procijenjenog finansijskog stanja računa Distrikta na kraju tekuće fiskalne godine;
- procijenjenog finansijskog stanja računa Distrikta na kraju sljedeće fiskalne godine u slučaju da se finansijski prijedlozi sadržani u budžetu usvoje;

- sve bitne činjenice u vezi s finansijskim obavezama Distrikta;
- ostale finansijske izvještaje i podatke koji su neophodni ili potrebni za detaljan uvid u finansijsko stanje Distrikta.

(5) O budžetu se raspravlja i odluke donose u skladu s ovim statutom i Poslovnikom o radu Skupštine.

(6) Nakon usvajanja budžeta, gradonačelnik Skupštini podnosi kvartalne izvještaje o njegovoj realizaciji, kao i godišnji izvještaj na kraju svake fiskalne godine.

(7) Sredstva Distrikta ne mogu biti utrošena ili opterećena osim u skladu s usvojenim budžetom ili njegovim izmjenama.

Član 42 Povećanje rashoda budžeta

Nacrti zakona koji bi zahtijevali povećanje rashoda budžeta neće se iznositi na raspravu ukoliko se uz njih ne priloži izvještaj Direkcije za finansije Distrikta. Institucije Distrikta ne mogu prekoračiti određeni iznos koji je odobren godišnjim budžetom Distrikta bez prethodne izmjene budžeta.

Član 43 Izmjene budžeta

Gradonačelnik može predložiti Skupštini izmjene budžeta u slučaju ozbiljnog ili nepredviđenog manjka prihoda Distrikta. Uz prijedlog mora biti priložen izvještaj Direkcije za finansije Distrikta kojim se utvrđuje iznos manjka. O izmjenama će se raspravljati i odlučivati u skladu s članom 41 ovog statuta.

Član 44 Revizija finansijskog poslovanja Distrikta

(1) Uspostavlja se Ured za reviziju finansijskog poslovanja institucija Distrikta (u daljnjem tekstu: „Ured za reviziju”), kojim će rukovoditi glavni revizor uz pomoć jednog ili više zamjenika glavnog revizora, kao što je propisano zakonom.

(2) Ured za reviziju će preduzeti mjere, predviđene zakonom, kako bi se osiguralo da sve institucije Distrikta prikupljaju i koriste prihode na zakonit i transparentan način i u skladu s najvišim domaćim i međunarodnim računovodstvenim standardima.

(3) Ne ograničavajući se na općenitost stava 2 ovog člana, Ured za reviziju će vršiti reviziju finansija svih institucija Distrikta najmanje jednom godišnje.

(4) Nijedan zaposlenik Ureda za reviziju, čak ni glavni revizor Ureda, neće biti smatran „šefom odjeljenja” u svrhe članova 20 ili 47 ovog statuta.

(5) Osoblje Ureda za reviziju imenuje glavni revizor u skladu sa zakonima Distrikta i ograničenjima sadržanim u članu 20 ovog statuta.

(6) Zakonima Distrikta se detaljnije regulišu rad, ovlaštenja, odgovornosti i pitanja vezana za zapošljavanje u Ured za reviziju.

POGLAVLJE C: VLADA BRČKO DISTRIKTA I JAVNA UPRAVA

1. Formiranje i sastav

Član 45 Vlada Distrikta i javna uprava

(1) Vladu Distrikta čine gradonačelnik, zamjenik gradonačelnika, glavni koordinator Vlade i šefovi odjeljenja.

(2) Javnu upravu čine:

- odjeljenja Vlade Distrikta;
- Kancelarija gradonačelnika;
- Direkcija za finansije Distrikta;
- Kancelarija za upravljanje javnom imovinom;
- Kancelarija koordinatora za Brčko distrikt pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine; i
- ostali organi uprave kada je to predviđeno zakonom.

(3) Niti jednom odredbom navedenom u ovom statutu ne daje se nijednom članu Vlade Distrikta ili javne uprave bilo koje izvršno ovlaštenje ukoliko ono nije detaljnije regulisano zakonima Distrikta.

Član 46 Gradonačelnik

(1) Gradonačelnika bira Skupština i on može biti ponovo izabran. Gradonačelnik obavlja svoje dužnosti za vrijeme mandata Skupštine koja ga je izabrala i ostaje na funkciji do izbora novog gradonačelnika.

(2) Gradonačelnik organizuje odjeljenja Vlade Distrikta ekonomično i efikasno u mjeri u kojoj to dopuštaju prihodi Distrikta. Gradonačelnik donosi organizacioni plan u kojem odjeljenja Vlade Distrikta ustrojava tako da su njime pokrivenne sve funkcije i ovlaštenja Distrikta u skladu s članom 8(1) ovog statuta, ne uključujući one funkcije i ovlaštenja koja vrše javna preduzeća, Direkcija za finansije Distrikta, Kancelarija za upravljanje javnom imovinom i Kancelarija koordinatora za Brčko distrikt pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine.

(3) Gradonačelnik može imati savjetnike u sklopu Kancelarije gradonačelnika. Njih bira ili smjenjuje gradonačelnik na osnovu profesionalnih kriterija. Skupština može staviti veto na gradonačelnikov izbor njegovih savjetnika odlukom koju podrži ne manje od tri petine ukupnog broja izabranih zastupnika u roku od petnaest dana nakon što odluka gradonačelnika o njihovom imenovanju bude prosljeđena Skupštini.

Savjetnici gradonačelnika neće u isto vrijeme biti zaposleni na bilo kom drugom radnom mjestu u javnoj upravi.

(4) Gradonačelnik ne može imati više od šest (6) savjetnika. Savjetnici gradonačelnika nemaju izvršna ovlaštenja.

Član 47 Zamjenik gradonačelnika, glavni koordinator i šefovi odjeljenja

(1) Zamjenika gradonačelnika, glavnog koordinatora Vlade i šefove odjeljenja bira ili smjenjuje gradonačelnik na osnovu profesionalnih kriterija i oni odražavaju sastav stanovništva. Skupština može staviti veto na gradonačelnikov izbor ili smjenu zamjenika gradonačelnika, glavnog koordinatora Vlade ili šefa odjeljenja odlukom koju podrži ne manje od tri petine ukupnog broja izabranih zastupnika u roku od petnaest (15) dana nakon što odluka gradonačelnika o njihovom imenovanju bude prosljeđena Skupštini.

(2) Zamjenik gradonačelnika i glavni koordinator Vlade neće u isto vrijeme vršiti funkciju šefa odjeljenja niti će biti zaposleni na bilo kom drugom radnom mjestu u upravi Distrikta. Zamjenik gradonačelnika i glavni koordinator Vlade ne mogu istovremeno biti savjetnici gradonačelnika. Dužnosti zamjenika gradonačelnika i glavnog koordinatora Vlade može obavljati ista osoba ukoliko gradonačelnik tako odluči.

(3) Zamjenik gradonačelnika pomaže gradonačelniku u obavljanju njegovih dužnosti i predstavlja gradonačelnika u njegovom odsustvu i postupa umjesto gradonačelnika ukoliko je gradonačelnik onemogućen. Zamjenik gradonačelnika ima izvršna ovlaštenja koja su navedena u zakonima Distrikta.

(4) Glavni koordinator Vlade odgovoran je za koordiniranje aktivnosti koje zahtijevaju saradnju više odjeljenja Vlade Distrikta i za koordiniranje aktivnosti između Vlade Distrikta, javne uprave i drugih institucija Distrikta. On može imati izvršna ovlaštenja ukoliko je to propisano zakonima Distrikta.

(5) Ne može biti više od dvanaest (12) šefova odjeljenja.

(6) Glavni koordinator Vlade i šefovi odjeljenja nemaju ovlaštenja nad aktivnostima javnih preduzeća, Ureda za reviziju ili Direkcije za finansije Distrikta.

Član 48 Direkcija za finansije Distrikta

(1) Direkcija za finansije Distrikta, osnovana zakonom, je odgovorna naročito za, ali se ne ograničava na, ubiranje svih prihoda Distrikta, investiranje finansijskih sredstava Distrikta, pripremu prijedloga godišnjeg budžeta u skladu s instrukcijama gradonačelnika, podnošenje izvještaja Skupštini o raspoloživosti prihoda za godišnji budžet Distrikta i predviđanje prihoda Distrikta i finansijsko stanje Distrikta.

(2) Direkcija za finansije Distrikta sastoji se iz dvije organizacione jedinice a to su Porezna uprava i Trezor. Porezna uprava je odgovorna za prikupljanje prihoda Distrikta, a Trezor je odgovoran za budžet i troškove.

(3) Nadležnosti Direkcije za finansije Distrikta i njenih organizacionih jedinica će biti detaljnije regulisane zakonima Distrikta.

(4) Nijedan zaposlenik Direkcije za finansije Distrikta, čak ni direktor Direkcije ili direktori bilo koje jedinice u njenom sastavu, neće biti smatrani „šefom odjeljenja” u svrhe navedene u članovima 20 ili 47 ovog statuta.

Član 49 Kancelarija za upravljanje javnom imovinom

(1) Uspostavlja se Kancelarija za upravljanje javnom imovinom koja je isključivo odgovorna za upravljanje javnom imovinom koja se nalazi na teritoriji Distrikta. Kancelarijom rukovodi direktor. Nijedan zvaničnik Kancelarije za upravljanje javnom imovinom ne može biti zvaničnik naveden u članu 46(3) ili članu 47(1) ovog statuta.

(2) Kancelarija za upravljanje javnom imovinom sprovodi postupak raspolaganja javnom imovinom. Direktor ima izvršna ovlaštenja da upravlja javnom imovinom koja su predviđena zakonima Distrikta i može imati izvršno ovlaštenje da raspolaze javnom imovinom ukoliko je to predviđeno zakonima Distrikta. Kancelarija za upravljanje javnom imovinom podnosi izvještaje i odgovara za svoj rad gradonačelniku. Status, funkcije i ovlaštenja Kancelarije za upravljanje javnom imovinom se detaljnije regulišu zakonima Distrikta.

Član 50 Kancelarija koordinatora za Brčko distrikt pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine

(1) Kancelarija koordinatora za Brčko distrikt pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine odgovorna je za zastupanje interesa institucija Distrikta pred institucijama Bosne i Hercegovine. Kancelarija podnosi izvještaje i odgovara za svoj rad gradonačelniku.

(2) Kancelarijom rukovodi koordinator uz pomoć jednog ili više zamjenika koordinatora kako je propisano zakonom. Nijedan zvaničnik Kancelarije ne može biti zvaničnik naveden u članu 46(3) ili članu 47(1) ovog statuta. Zapošljavanje u ovoj kancelariji, njene funkcije i rad propisuju se zakonom.

Član 51 Postupanje institucija Distrikta

(1) Od svakog zvaničnika i javnog zaposlenika bilo koje institucije Distrikta očekuje se da svoje funkcije izvršava revnosno i predano u ime svih građana Distrikta. U pružanju usluga i izvršavanju svojih zadataka, svaki zvaničnik i javni zaposlenik bilo koje institucije Distrikta će nastojati da bude na najvišem profesionalnom nivou, uključujući efikasnost u radu, pristupačnost, odgovornost, kvalitet rada, upotrebu tehnološki naprednih metoda i blagovremeno reagovanje na pitanja od važnosti za građane, u okviru budžeta.

(2) Svaki zvaničnik i javni zaposlenik će se s pažnjom pridržavati svih važećih zakona i propisa kojima se regulišu postupanje javnih zaposlenika.

2. Odgovornosti Vlade Distrikta

Član 52 Odgovornosti gradonačelnika

(1) Gradonačelnik predsjedava Vladom Distrikta. Odgovoran je za zakazivanje i vođenje sjednica Vlade Distrikta.

(2) Gradonačelnik je odgovoran za sprovođenje zakona Bosne i Hercegovine i Distrikta.

(3) Gradonačelnik je odgovoran Skupštini za pravilno rukovođenje i upravljanje Distriktom.

(4) Osim u slučaju da je ovim statutom ili zakonima Distrikta utvrđeno drugačije, gradonačelnik i, ukoliko je to propisano zakonima Distrikta, zamjenik gradonačelnika, proglašava imenovanja, unapređenja i razrješenja svih zaposlenika u javnoj upravi u skladu sa zakonom i osigurava da oni podliježu sveobuhvatnom setu propisa koji se odnose na osoblje, uključujući standarde zapošljavanja, pravila ponašanja i redovne ocjene rada.

- (5) Gradonačelnik u ime Vlade Distrikta obavlja sljedeće dužnosti:
- podnosi nacрте zakona i daje prijedloge Skupštini;
 - predlaže budžet Distrikta i podnosi finansijske izvještaje Distrikta;
 - obavlja ostale dužnosti u skladu sa ovim statutom i zakonom.

(6) Gradonačelnik ima izvršna ovlaštenja koja su mu povjerena zakonima Distrikta.

(7) Zakonima Distrikta može biti predviđeno da gradonačelnik može donijeti određene odluke u okviru svoje odgovornosti prema ovom statutu ili prema zakonima Distrikta samo nakon odobrenja koje izglasaju članovi Vlade Distrikta (kako su definisani u članu 45(1) ovog statuta).

Član 53 Odgovornosti Vlade i afirmativni glasovi

(1) Vlada Distrikta sastaje se najmanje jedanput sedmično na redovno zakazanoj sjednici. Članovi Vlade Distrikta raspravljaju o svim pita-

njima iz nadležnosti Vlade Distrikta a odluke se donose glasovima proste ili kvalifikovane većine prisutnih članova Vlade Distrikta.

(2) Zakonima Distrikta utvrđuju se kvalifikovana većina i afirmativni glasovi određenih članova Vlade Distrikta potrebni za donošenje odluka o:

- a) godišnjem budžetu i njegovim izmjenama,
- b) prostorno-planskoj dokumentaciji i njenim izmjenama; i
- c) nacrtima zakona i izmjena zakona iz obrazovanja, religije, jezika i kulture.

(3) Usvajanje ili izmjene propisa kojima se uređuje pitanje afirmativnih glasova određenih članova Vlade Distrikta, kao što je propisano u stavu 2 ovog člana, predmet su glasanja shodno članu 33a ovog statuta.

(4) Šefovi odjeljenja imaju izvršna ovlaštenja predviđena zakonima Distrikta.

Član 54

Sukob interesa

(1) Članovi Vlade Distrikta, savjetnici gradonačelnika, šef Policije i njegov zamjenik, direktor Direkcije za finansije Distrikta, direktor Trezora, direktor Porezne uprave, direktor Kancelarije za upravljanje javnom imovinom, koordinator i pomoćnici koordinatora u Kancelariji koordinatora za Brčko distrikt pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, glavni revizor i zamjenici glavnog revizora Ureda za reviziju i drugi zvaničnici imenovani uz saglasnost Skupštine ne mogu obavljati nikakvu drugu funkciju u javnom ili privatnom sektoru za vrijeme trajanja njihovog mandata ili imenovanja, osim ukoliko je drugačije predviđeno zakonima Distrikta.

(2) Dodatna ograničenja u vezi s aktivnostima javnih zvaničnika koje mogu da dovedu do sukoba interesa ili stvore utisak da postoji sukob interesa mogu se predvidjeti zakonima Distrikta.

3. Odnosi između Vlade Distrikta i Skupštine

Član 55

Učešće Vlade Distrikta u radu Skupštine

(1) Vlada Distrikta izvještava Skupštinu o svim pitanjima o kojima Skupština traži izvještavanje, i o svim pitanjima od javnog interesa koja proizilaze iz rada Vlade Distrikta.

(2) Članovi Vlade Distrikta mogu učestvovati na sjednicama Skupštine, ali nemaju pravo glasa. Gradonačelnik ima pravo da uzme riječ u svakom trenutku o svakoj tački dnevnog reda. Bilo koji član Vlade Distrikta mora bez odlaganja dati Skupštini sve informacije koje se traže a koje se odnose na upravljanje Distriktom.

Član 56

Nominacije

(1) Samo zastupnik može nominovati kandidata za mjesto gradonačelnika. Kandidati moraju biti iz reda članova Skupštine.

(2) Nominovanje i izbor se moraju obaviti na prvoj sjednici Skupštine, na početku svakog novog mandata.

Član 57

Izbor gradonačelnika

(1) Kandidati za mjesto gradonačelnika izlažu svoj program Skupštini.

(2) Nakon razmatranja programa kandidata, bira se gradonačelnik tročetinskom većinom od ukupnog broja glasova izabranih zastupnika.

(3) Ako nijedan kandidat ne dobije potrebnu većinu u prvom izbornom krugu, održat će se drugi krug izbora. Kandidat koji dobije većinu glasova od ukupnog broja izabranih zastupnika postaje gradonačelnik.

(4) Ako nijedan kandidat ne dobije potrebnu većinu u drugom izbornom krugu, održat će se treći izborni krug između dva (2) kandidata koji su dobili najveći broj glasova u drugom izbornom krugu. Kandidat koji dobije veći broj glasova u trećem izbornom krugu postaje gradonačelnik.

(5) Nakon izbora gradonačelnika, prestaje mu funkcija zastupnika i vrši se njegova zamjena u skladu sa zakonima Bosne i Hercegovine i Distrikta.

Član 58

Izvjestaj i program rada

Na kraju svake kalendarske godine gradonačelnik podnosi Skupštini godišnji izvještaj o radu Vlade Distrikta i program rada Vlade Distrikta za narednu godinu.

Član 59

Mandat, ostavka i razrješenje s dužnosti

(1) Gradonačelnik može dati ostavku ili biti razriješen sa dužnosti prije isteka mandata u skladu s članom 33(2) ovog statuta. Gradonačelnik može razriješiti Skupština samo iz opravdanih razloga, a nakon prijedloga najmanje pet (5) zastupnika.

(2) Vlada Distrikta sa zamjenikom gradonačelnika na čelu nastavlja da obavlja svoje dužnosti dok se ne izabere novi gradonačelnik.

4. Javna preduzeća

Član 60

Osnivanje i nadležnosti javnih preduzeća

(1) Zakonom Distrikta može se propisati prijenos nadležnosti Vlade Distrikta i javne uprave na javna preduzeća koja pružaju usluge stanovnicima Distrikta ili koja u njihovo ime upravljaju javnim finansijskim sredstvima ili javnom imovinom. Nijedno javno preduzeće ne može vršiti ovlaštenja koja su ovim statutom data nekoj drugoj instituciji Distrikta.

(2) U slučaju kada zakon Distrikta propisuje da javno preduzeće vrši nadležnost u skladu sa ovim statutom, ni Vlada Distrikta ni javna uprava ne mogu vršiti tu nadležnost.

Član 61

Načela nezavisnosti javnih preduzeća

(1) Kao što je propisano zakonom, rad svakog javnog preduzeća nadgleda upravni odbor. Upravni odbor je odgovoran Skupštini za rad javnog preduzeća, kao što je propisano zakonom. Članovi upravnog odbora se imenuju u skladu s članom 20 ovog statuta i zakonima Distrikta od zvaničnika ili institucije koje odrede zakoni Distrikta. Mandat članova upravnog odbora je propisan zakonom. Oni mogu biti razriješeni s dužnosti prije isteka mandata samo odlukom Skupštine donesenom tročetinskom većinom u skladu s članom 33(1) ovog statuta.

(2) Svakodnevno rukovođenje svakim javnim preduzećem je odgovornost direktora javnog preduzeća. Upravni odbor imenuje direktora i određuje njegov mandat u skladu s članom 20 ovog statuta. Direktor može biti razriješen s dužnosti prije isteka mandata samo odlukom upravnog odbora u skladu sa zakonom.

(3) Imenovanje ostalih zaposlenika javnih preduzeća na radna mjesta i njihovo razrješenje sa njih vrši direktor javnog preduzeća u skladu s članom 20 ovog statuta i zakonima Distrikta.

(4) Javna preduzeća su nezavisna od Vlade Distrikta i javne uprave. Zakonima Distrikta se propisuje da svako javno preduzeće ima izvršna ovlaštenja koja su dovoljna za obavljanje njegovih funkcija i ostvarivanje ciljeva. Upravni odbor, direktor niti bilo koji zaposlenik javnog preduzeća neće primati nikakve instrukcije od bilo kojeg člana Vlade Distrikta ili javne uprave.

(5) Zakonima Distrikta može se propisati djelimična ili potpuna privatizacija javnih preduzeća i naknadno regulisanje preduzeća privatizovanih na taj način. Ograničenja iz članova 60 i 61 ovog statuta ne primjenjuju se na bilo koje preduzeće privatizovano na takav način ukoliko je udio vlasništva Distrikta nakon privatizacije manji od pedeset procenata (50%). Nikakav udio javnog preduzeća ne može biti prodat bilo kom drugom preduzeću u Bosni i Hercegovini ili u bilo kojoj zemlji koja je susjedna Bosni i Hercegovini koje ima pedeset (50%) ili više odsto ukupnog javnog vlasništva.

GLAVA IV

POLICIJA DISTRIKTA

Član 62

Policija Distrikta

(1) Distrikt ima sopstvenu policiju (u daljnjem tekstu: „Policija Distrikta”).

(2) Policija Distrikta obavlja sve policijske funkcije predviđene zakonom.

Član 63

Odgovornost

(1) Policija Distrikta obezbjeđuje sigurnu i bezbjednu sredinu svim licima u Distriktu, i radi poštujući međunarodno priznata ljudska prava i osnovne slobode predviđene Ustavom Bosne i Hercegovine, Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i ovim statutom.

(2) Policija Distrikta obezbjeđuje neograničenu slobodu kretanja svih lica, vozila i roba kroz Distrikt.

(3) Svi zaposleni u Policiji Distrikta su javni službenici i kao takvi su odgovorni za svoje postupke.

Član 64 **Šef Policije**

- (1) Policija Distrikta ima šefa Policije i jednog (1) zamjenika.
- (2) Šefa Policije imenuje gradonačelnik uz saglasnost Skupštine na osnovu kriterija stručnosti i obavezujuće preporuke nezavisnog odbora za izbor kandidata osnovanog u skladu sa zakonom. Šef Policije vrši mandat i može biti razriješen s dužnosti samo iz opravdanog razloga i u skladu sa zakonom.
- (3) Zamjenik šefa Policije se imenuje i razrješava s dužnosti u skladu sa zakonima Distrikta.

Član 65 **Potjera**

- (1) Policijske snage entiteta nemaju zakonskih ovlaštenja u Distriktu, osim u mjeri predviđenoj zakonima Distrikta ili Bosne i Hercegovine.
- (2) Vršenje potjere i saradnja između Policije Distrikta i policijskih snaga Bosne i Hercegovine i entiteta regulišu se zakonima Distrikta ili sporazumima između Distrikta i drugih policijskih organa.

GLAVA V

SUDOVI, PRAVOBRANILAŠTVO I TUŽILAŠTVO DISTRIKTA

POGLAVLJE A: SUDOVI DISTRIKTA

Član 66 **Sudovi Distrikta**

- (1) Sudstvo Distrikta je nezavisno i nepristrasno, a čine ga Osnovni sud i Apelacioni sud.
- (2) Sudovi Distrikta sude nepristrasno u skladu s odlukama Arbitražnog tribunala za spor oko međuentitetske linije razgraničenja u oblasti Brčkog i nalozima supervizora koji su doneseni u skladu sa tim, Ustavom i zakonima Bosne i Hercegovine, ovim statutom i zakonima Distrikta.
- (3) Sudovi Distrikta imaju opću nadležnost. Osnivanje, organizacija i nadležnost sudova Distrikta utvrđuju se zakonom.
- (4) Vlada Distrikta je obavezna da pomaže sudovima u njihovom radu i bez odlaganja izvršava sve odluke i naloge sudova.

POGLAVLJE B: TUŽILAŠTVO DISTRIKTA

Član 67 **Tužilaštvo Distrikta**

- (1) Tužilaštvo Distrikta je nezavisno od sudstva i Policije Distrikta.
- (2) Tužilaštvo Distrikta goni počiniocima krivičnih djela i obavlja ostale funkcije nepristrasno u skladu sa Ustavom i zakonima Bosne i Hercegovine, ovim Statutom i zakonima Distrikta.
- (3) Osnivanje, organizacija i nadležnost Tužilaštva Distrikta utvrđuju se zakonom.

POGLAVLJE C: PRAVOBRANILAŠTVO

Član 68 **Pravobranilaštvo Distrikta**

- (1) Pravobranilaštvo je institucija uspostavljena zakonom Distrikta. Nezavisno je od zakonodavnih, sudskih i izvršnih vlasti i od Policije.
- (2) Mandat Pravobranilaštva je da osigura da se imovina Distrikta koristi u skladu sa zakonom i da radnje koje Distrikt preduzima kao i poslovi u kojima je Distrikt jedna od strana budu u skladu sa zakonom.
- (3) Kako bi se postigao ovaj cilj, pravobranilac može davati savjetodavna mišljenja u vezi s usklađenošću postupaka institucija Distrikta i može pokrenuti parnice i zastupati u parnicama pred sudovima Distrikta i drugim sudovima u Bosni i Hercegovini. Pravobranilaštvo može pokretati postupke u ime Distrikta, zastupati u postupcima u ime Distrikta ili pokretati postupke protiv Distrikta i lica odgovornih za kršenje zakonskih obaveza Distrikta.
- (4) Izuzetno od stava (1) ovog člana, pravobranilac preduzima bilo koju radnju propisanu stavom (3) u slučaju kada gradonačelnik, predsjednik Skupštine ili jedan od njihovih zamjenika utvrdi da se radi o pitanju koje je u vezi sa statusom i ovlaštenjima Distrikta. Naročito, u postupcima koji se vode pred sudovima, pravobranilac će od bilo kog suda

tražiti, u slučaju kada se pojavi pitanje koje spada u nadležnost Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u skladu sa članom VI.3.c Ustava Bosne i Hercegovine, a koje je u vezi sa statusom i ovlaštenjima Brčko Distrikta, da pokrene postupak pred Ustavnim sudom Bosne i Hercegovine u skladu sa članom VI.3.c Ustava Bosne i Hercegovine i odgovarajućim propisima kojima je regulisan rad Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

- (5) Osnivanje, organizacija i nadležnost Pravobranilaštva propisuju se zakonom.
- (6) Pravobranilaštvo i Tužilaštvo Distrikta po potrebi imaju blisku saradnju.

POGLAVLJE D: KANCELARIJA ZA PRAVNU POMOĆ

Član 69 **Kancelarija za pravnu pomoć**

- (1) Kancelarija za pravnu pomoć je nezavisna institucija osnovana zakonom Distrikta.
- (2) Kancelarija je odgovorna za pružanje pravnih savjeta i zastupanje građana Distrikta slabog imovnog stanja u krivičnim i parničnim predmetima u skladu s članom 16 ovog statuta.
- (3) Osnivanje, organizacija i nadležnosti Kancelarije za pravnu pomoć detaljnije se utvrđuju zakonima Distrikta.

POGLAVLJE E: IMENOVANJE I NEZAVISNOST

Član 70

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine nadležno je, između ostalog, za imenovanje i razrješenje sudija i tužilaca Distrikta prema odredbama ovog statuta i primjenjivim zakonima Bosne i Hercegovine.

Član 71

Pravosudna komisija

- (1) Zakonom se osniva nezavisna Pravosudna komisija.
- (2) Komisija je odgovorna za:
 - (a) obezbjeđivanje nezavisnosti sudstva, Kancelarije za pravnu pomoć, Pravobranilaštva i Tužilaštva Distrikta;
 - (b) obezbjeđivanje stručnog usavršavanja sudija, advokata Kancelarije za pravnu pomoć, pravobranioca i njegovih zamjenika i tužilaca koje je potrebno kako bi izvršavali svoje zadatke;
 - (c) donošenje i sprovođenje etičkih kodeksa zaposlenih u sudstvu Distrikta (ne uključujući sudije i tužioce), Pravobranilaštva, Kancelarije za pravnu pomoć, i Tužilaštva Distrikta, uključujući pokretanje disciplinskih postupaka zbog kršenja ovih kodeksa;
 - (d) imenovanje i razrješenje pravobranioca i njegovih zamjenika;
 - (e) imenovanje i razrješenje administrativnog osoblja sudova Distrikta, Tužilaštva Distrikta i Pravobranilaštva i osoblja Kancelarije za pravnu pomoć;
 - (f) pripremu i dostavljanje Skupštini zakona koji se odnose na organizaciju i rad sudstva Distrikta, Kancelarije za pravnu pomoć, Tužilaštva Distrikta i Pravobranilaštva kao i na regulisanje rada advokata i notara u Distriktu;
 - (g) imenovanje notara i regulisanje rada notara u Distriktu;
 - (h) pripremanje i predlaganje Skupštini onog dijela budžeta Distrikta kojim se obezbjeđuju operativni troškovi za sudstvo Distrikta i ostale institucije Distrikta navedene u poglavlju V ovog statuta; i
 - (i) ostala pitanja koja budu utvrđena zakonima i propisima Distrikta.
- (3) Nijedan član Pravosudne komisije ne može biti član političke stranke ili biti na bilo koji način uključen u bilo kakvu političku aktivnost. Nijedan javni zaposlenik ili zvaničnik Distrikta, osim zaposlenika u institucijama na koje se odnose odredbe poglavlja V ovog statuta, ne može biti član Pravosudne komisije. Također, nijedno lice ne može davati Pravosudnoj komisiji ili bilo kojem njenom članu bilo kakvu instrukciju u vršenju njenih ili njihovih dužnosti.
- (4) Zakonima Distrikta detaljnije se regulišu organizacija, sastav i način rada Pravosudne komisije.

Član 72**Sudije, tužioci, advokati Kancelarije za pravnu pomoć i pravobranioци**

(1) Sudije, tužioci, advokati Kancelarije za pravnu pomoć i pravobranioци su istaknuti pravnici visokih profesionalnih i moralnih kvaliteta i posjeduju druge kvalifikacije predviđene zakonom.

(2) Nijedan sudija, tužilac, advokat Kancelarije za pravnu pomoć ili pravobranilac ne može biti član političke stranke ili na bilo koji način biti uključen u neku političku aktivnost.

(3) Sudije, tužioci, advokati Kancelarije za pravnu pomoć i pravobranioци podliježu ograničenjima navedenim u članu 54 ovog statuta.

Član 73**Mandat**

(1) Svako imenovanje sudija u Distriktu je doživotno, osim u slučaju ostavke ili obaveznog penzionisanja s navršenih sedamdeset (70) godina života ili ukoliko su smijenjeni zbog dokazanog kršenja dužnosti.

(2) Tužilac, direktor Kancelarije za pravnu pomoć i pravobranilac imenuju se na zakonom određen mandat i obavljat će dužnost tokom cijelog trajanja mandata, osim ukoliko daju ostavku, odu u obaveznu penziju s navršenih sedamdeset (70) godina života ili budu smijenjeni zbog dokazanog kršenja dužnosti.

(3) Predsjednici Osnovnog i Apelacionog suda će, prije nego što budu imenovani, biti sudije u tim sudovima. Oni će biti imenovani na određen mandat, i obavljat će tu dužnost tokom cijelog trajanja mandata osim ukoliko daju ostavku ili odu u obaveznu penziju s navršenih sedamdeset (70) godina života ili budu smijenjeni zbog dokazanog kršenja dužnosti. Njihova imenovanja na funkcije predsjednika bit će različite od njihovih imenovanja na funkcije sudija tako da po isteku njihovih imenovanja na funkcije predsjednika oni i dalje ostaju sudije.

(4) Sudije, tužioci, advokati Kancelarije za pravnu pomoć i pravobranioци ne mogu vršiti nikakvu drugu javnu funkciju niti obavljati bilo koji drugi posao.

Član 74**Imunitet**

Sudije, advokati Kancelarije za pravnu pomoć, pravobranioци i tužioci ne mogu biti krivično ni građanskopravno odgovorni za djela počinjena i mišljenja izražena u vršenju svojih dužnosti.

Član 75**Finansiranje**

Distrikt je dužan osigurati neophodnu finansijsku i drugu pomoć u cilju osiguranja pravilnog funkcionisanja sudstva, Tužilaštva, Pravobranilaštva, Kancelarije za pravnu pomoć, Pravosudne komisije i njihove administracije.

GLAVA VI**PRIJELAZNE ODREDBE****Član 76****Kontinuitet zakona**

Entitetski zakoni i propisi imaju pravno dejstvo na teritoriji Distrikta propisano Nalogom supervizora kojim se ukidaju entitetski zakoni na području Brčko distrikta i proglašava prestanak pravnog značaja međuentitetske linije razgraničenja u Distriktu od 4. augusta 2006. godine.

Član 77**Pravni sljedbenik**

(1) Sve općinske uprave koje su na teritoriji Distrikta postojale na dan 8. marta 2000. godine prestale su da postoje od tog datuma.

(2) Brčko distrikt Bosne i Hercegovine je pravni sljedbenik dijela Općine Brčko u Republici Srpskoj, kao i administrativnih aranžmana Brka i Ravne-Brčko.

(3) Sve ugovore i sporazume, koje su zaključile općinske vlasti navedene u stavu 2 ovog člana, zainteresovane strane moraju dostaviti na uvid gradonačelniku u roku od trideset (30) dana od dana njegovog stupanja na dužnost. Svaki ugovor ili sporazum koji se ne dostavi smatra se otkazanim. Gradonačelnik će odmah proslijediti te ugovore i sporazume Skupštini. Po preporuci gradonačelnika ili na inicijativu pet (5) zastupnika, Skupština može, postupajući prema odluci donesenoj u skladu s članom 33(2) ovog statuta, otkazati bilo koje od ovih ugovora ili sporazuma.

ZAVRŠNA GLAVA**Član 78****Stupanje na snagu**

Ovaj statut stupa na snagu nakon objavljivanja u „Službenom glasniku Brčko distrikta”.

Član 79**Sprovođenje**

(1) Sve zainteresovane strane se mogu obratiti sudovima Distrikta u vezi s kršenjem ovog statuta. Sudovi Distrikta imaju nadležnost u svim takvim predmetima i preduzet će sve mjere koje smatraju adekvatnim da sprovedu ovaj statut.

(2) Pravobranilac će pred sudom pokrenuti radnje koje smatra adekvatnim protiv institucija Distrikta i javnih zvaničnika Distrikta koji krše ovaj statut.

(3) Zakonima Distrikta bit će detaljnije regulisano sprovođenje ovog statuta, uključujući građanske i krivične sankcije za kršenje Statuta.

ZAKON O DRŽAVNOJ HIMNI BOSNE I HERCEGOVINE

(„Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” br. 19/01 i 17/04)

Članak 1.

Ovim zakonom utvrđuje se Državna himna Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: himna) i određuje njena uporaba kao simbola Države.

Članak 2.

Naziv himne Bosne i Hercegovine je „Državna himna Bosne i Hercegovine”.

Članak 3.

Himna se sastoji od orkestarske partiture koja se nalazi u dodatku ovom zakonu kao njegov sastavni dio.

Članak 4.

Autorsko pravo na himnu zadržava Bosna i Hercegovina.

Članak 5.

Himna će se izvoditi:

1. Prigodom ceremonija priseganja članova i viših dužnosnika Predsjedništva Bosne i Hercegovine, Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i njegovih ministarstava, Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (oba doma), Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Suda Bosne i Hercegovine, Tužiteljstva Bosne i Hercegovine, Stalnog komiteta za vojna pitanja, vojnika, dočasnika i časnika Oružanih snaga Bosne i Hercegovine i Centralne banke.

2. Na početku javnih sjednica Parlamentarne Skupštine Bosne i Hercegovine (oba doma).

3. Prigodom službenih posjeta Bosni i Hercegovini poglavara država ili viših predstavnika inozemnih država i međunarodnih organizacija, kao i prigodom zvaničnih međunarodnih utakmica i znanstvenih, umjetničkih, športskih i sličnih skupova koji se održavaju u Bosni i Hercegovini. U ovim prigodama himna se izvodi prije himne stranog posjetitelja ili predstavnika.

4. U drugim prigodama sukladno Ustavu i zakonima Bosne i Hercegovine.

Članak 6.

Nepoštivanje državne himne Bosne i Hercegovine sukladno odredbi članka 3. Zakona, kao i neizvođenje državne himne Bosne i Hercegovine sukladno odredbi članka 5. Zakona predstavlja prekršaj za koji će se kazniti novčanom kaznom:

1. u iznosu od 1.500 do 7.500 KM tijelo vlasti, gospodarsko društvo ili druga pravna osoba,
2. u iznosu od 300 do 750 KM odgovorna osoba u tijelu vlasti, gospodarskom društvu ili drugoj pravnoj osobi,
3. u iznosu od 300 do 750 KM osoba koja samostalno obavlja gospodarsku djelatnost,
4. u iznosu od 100 do 400 KM građanin.

Članak 7.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku BiH”.

ЗАКОН О УПОТРЕБИ И ЗАШТИТИ НАЗИВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

(„Службени гласник Босне и Херцеговине”
бр. 30/03, 42/04 и 50/08)

Члан 1.

Овим законом уређују се услови и начин употребе и заштите назива Босне и Херцеговине.

Члан 2.

Сва правна лица која у свом називу желе употребљавати назив Босне и Херцеговине то право могу остварити под следећим условима:

1. да својим оснивачким актом, статутом и годишњим планом активности и годишњим финансијским планом утврђују да ће дјеловати, односно обављати своје активности на територији цијеле Босне и Херцеговине или да се подручје њихове дјелатности, односно активности односи на територију цијеле Босне и Херцеговине;

2. да се кроз њихову дјелатност, односно активност, недвосмислено може утврдити да ће промовисати интересе Босне и Херцеговине и на унутрашњем и на међународном плану;

3. да уношење назива Босне и Херцеговине у назив правног лица није у супротности са интересима унутрашњег и међународног правног поретка.

Члан 2а.

Спортски савези (фудбалски, кошаркашки и други) који су до ступања на снагу овог закона у свом називу употребљавали назив Босне и Херцеговине, а који су регистровани у складу са важећим прописима у Босни и Херцеговини и били међународно признати, наставиће употребљавати назив Босне и Херцеговине.

Министарство правде Босне и Херцеговине ће у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона обавијестити све спортске савезе из става 1. овог члана, уписане у одговарајуће регистре удружења и фондација, који нису доставили доказ о међународном признању, односно чланству у међународним спортским организацијама, да га доставе у року од 60 дана од дана пријема обавјештења.

Члан 3.

За употребу назива Босне и Херцеговине потребно је одобрење.

Члан 4.

Захтјев за употребу назива Босне и Херцеговине могу поднијети институције, удружења грађана и друга правна лица, која желе у свој назив унијети назив Босне и Херцеговине.

Захтјев за употребу назива Босне и Херцеговине подноси се Министарству правде (у даљем тексту: Министарство).

Члан 5.

Захтјев за издавање одобрења за употребу назива Босне и Херцеговине обавезно садржи:

- назив подносиоца захтјева,
- назив који се предлаже,
- оснивачки акт и статут,
- годишњи план активности и годишњи финансијски план и
- образложење због чега се подноси захтјев.

Образложење из става 1. тачка е) овог члана треба да садржи опис дјелатности које ће се обављати и начин вршења дјелатности и активности подносиоца захтјева на територији цијеле Босне и Херцеговине, уз детаљно навођење разлога о основаности захтјева за одобрење употребе назива Босне и Херцеговине у називу подносиоца захтјева.

Члан 6.

Одобрење за употребу назива Босне и Херцеговине даје Савјет министара Босне и Херцеговине, на приједлог Министарства.

Против рјешења којим се одбија захтјев за употребу назива Босне и Херцеговине не може се изјавити жалба.

Члан 7.

Изузетно, називом Босне и Херцеговине могу се називати и дијелови града, односно општина, улице, тргови и слично.

Одобрење за употребу назива Босне и Херцеговине из претходног става, а под условима из члана 2. тачка 2. овог закона, даје Савјет министара Босне и Херцеговине сходно одредбама чл. 4. до 6. овог закона.

Члан 8.

Нико не смије употребљавати назив Босне и Херцеговине ако му то по одредбама овог закона није изричито дозвољено.

Члан 9.

Употреба назива Босне и Херцеговине супротно одредбама чл. 2.; 2а; 3.; 7. став 2. и 8. овог закона представља прекршај за који ће се казнити новчаном казном:

- у износу од 1.500 до 7.500 КМ орган власти, привредно друштво или друго правно лице,
- у износу од 300 до 750 КМ одговорно лице у органу власти, привредном друштву или другом правном лицу,
- у износу од 300 до 750 КМ лице које самостално обавља привредну дјелатност и
- у износу од 100 до 400 КМ физичко лице.

Члан 10.

У року од шест мјесеци по ступању овог закона на снагу све институције, удружења грађана и друга правна лица, чији назив садржи и назив Босне и Херцеговине, морају своје називе ускладити са одредбама овог закона.

Члан 11.

Одредбе овог закона не односе се на државне органе власти Босне и Херцеговине и друге институције и правна лица која су основана законом или другим актом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Предсједништва Босне и Херцеговине или Савјета министара Босне и Херцеговине.

Члан 12.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику БиХ”, а објавиће се у службеним гласилима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

ZAKON O GRBU BOSNE I HERCEGOVINE

(„Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” br. 19/01 i 23/04)

Član 1.

Ovim zakonom se uređuje oblik i izgled grba Bosne i Hercegovine, kao i njegova upotreba od strane institucija Bosne i Hercegovine.

Član 2.

Grbom Bosne i Hercegovine predstavlja se Bosna i Hercegovina i grb se ističe kao simbol Bosne i Hercegovine.

Član 3.

Grb Bosne i Hercegovine se upotrebljava u skladu sa odredbama ovog zakona na način kojim se promovira ugled i dostojanstvo Bosne i Hercegovine.

Član 4.

Grb Bosne i Hercegovine je plave boje i u obliku štita sa zašiljenim završetkom. U gornjem desnom uglu štita nalazi se trokut žute boje. Paralelno lijevoj strani ovog trokuta proteže se red bijelih zvijezda petokraka.

Član 5.

Izgled i grafičko rješenje grba Bosne i Hercegovine su dati u Aneksu, koji čini sastavni dio ovog zakona.

Član 6.

1. Grb Bosne i Hercegovine ne može se upotrijebiti kao robni ili uslužni žig, uzorak ili model, niti kao bilo koji drugi znak za obilježavanje robe ili usluga.

2. Kada je to predviđeno posebnim propisima, grb Bosne i Hercegovine se može upotrebljavati kao sastavni dio drugih simbola ili obilježja.

3. Slobodna je upotreba grba Bosne i Hercegovine u umjetničke i obrazovne svrhe, pod uslovom da ne narušava ugled i dostojanstvo Bosne i Hercegovine.

Član 7.

Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine je nadležno za reguliranje proizvodnje grba Bosne i Hercegovine.

Član 8.

Grb Bosne i Hercegovine se ne može upotrebljavati na javnom mjestu ukoliko je oštećen ili svojim izgledom nepodoban za upotrebu i takav grb se povlači iz upotrebe.

Član 9.

1. Grb Bosne i Hercegovine se zvanično ističe i koristi na sljedeći način:

- na ulazima u sve zgrade Predsjedništva Bosne i Hercegovine, Vijeća ministara i njegovih ministarstava, Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Ustavnog suda, Suda Bosne i Hercegovine, Tužilaštva Bosne i Hercegovine, Stalnog komiteta za vojna pitanja, Komisije za ljudska prava, Centralne banke i Izborne komisije Bosne i Hercegovine, kao i na ulazu u sve druge institucije Bosne i Hercegovine i druge institucije kojima ove institucije upravljaju;
- na zgradama svih ambasada i konzulata Bosne i Hercegovine;
- kao dio pečata Bosne i Hercegovine i u skladu sa Zakonom o pečatu Bosne i Hercegovine;
- u zvaničnoj prepisci, pozivnicama, vizit-kartama i sličnim dokumentima koja koriste članovi Predsjedništva, Vijeća ministara, ministri i njihovi zamjenici, predsjednici skupštinskih domova Parlamenta Bosne i Hercegovine i njihovi zamjenici, te druge institucije Bosne i Hercegovine, kao što je napomenuto u stavu 1. a);
- na zvaničnim prijevoznim sredstvima koja koriste državni zvaničnici;
- na graničnim prijelazima Bosne i Hercegovine;
- na ulazima u objekte Oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

2. U svim slučajevima navedenim u prethodnom stavu, neće moći biti izložen nijedan drugačiji grb iz Bosne i Hercegovine zajedno sa ovim grbom Bosne i Hercegovine.

Član 10.

- Upotreba grba Bosne i Hercegovine je dozvoljena:
 - na zgradama gdje entitetska, kantonalna, gradska i općinska tijela, unutar Bosne i Hercegovine, imaju svoja sjedišta, kao i u ceremonijalnim prostorijama ovih zgrada;
 - prilikom zvaničnih međunarodnih posjeta, takmičenja i drugih skupova (političkih, naučnih, kulturno-umjetničkih, sportskih i drugih) na kojima Bosna i Hercegovina učestvuje ili je predstavljena;
 - u svim drugim slučajevima, sem ako je korištenje grba u suprotnosti sa ovim zakonom.

Član 11.

1. Kada je grb Bosne i Hercegovine izložen zajedno sa jednim ili više stranih grbova ili sličnih simbola, grb Bosne i Hercegovine bit će postavljen na počasno mjesto, kako slijedi:

- u središtu kruga gledano sprijeda, ako ostali grbovi obrazuju krug;
- u središtu polukruga gledano sprijeda, ako ostali grbovi obrazuju polukrug;
- na početku niza grbova, ako drugi grbovi obrazuju niz;
- na početku grupe drugih grbova, ako drugi grbovi obrazuju grupu.

Član 12.

Novčanom kaznom od 1.500 KM do 7.500 KM kaznit će se organ vlasti, privredno društvo ili drugo pravno lice, ako:

- upotrijebi grb Bosne i Hercegovine u obliku i sadržaju suprotno odredbama čl. 3., 4. i 6. stav 2. Zakona,
- upotrijebi grb Bosne i Hercegovine kao robni ili uslužni žig, uzorak ili model ili kao drugi znak za obilježavanje robe i usluga (član 6. stav 1.),
- upotrijebi grb Bosne i Hercegovine suprotno uslovima iz člana 6. stav 3. Zakona,
- na javnom mjestu upotrijebi grb Bosne i Hercegovine koji je oštećen ili je svojim izgledom nepodoban za upotrebu (član 8.),
- ne upotrijebi, odnosno ne istakne grb Bosne i Hercegovine saglasno čl. 9. i 11. Zakona,
- upotrijebi, odnosno istakne grb Bosne i Hercegovine suprotno odredbama člana 10. Zakona.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u organu vlasti, privrednom društvu ili drugom pravnom licu novčanom kaznom od 300 KM do 750 KM.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana novčanom kaznom u iznosu od 300 KM do 750 KM kaznit će se lice koje samostalno obavlja privrednu djelatnost.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana tač. 1., 2., 3. i 4. kaznit će se građanin novčanom kaznom u iznosu od 100 KM do 400 KM.

Počinioču prekršaja iz stava 1. ovog člana može se izreći i zaštitna mjera oduzimanja predmeta kojim je izvršen prekršaj

Član 13.

Ovaj zakon stupa na snagu sedam dana nakon objavljivanja u „Službenom glasniku BiH”.

ZAKON O ZASTAVI BOSNE I HERCEGOVINE

(„Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” br. 19/01 i 23/04)

Članak 1.

Ovim zakonom uređuje se oblik i izgled zastave Bosne i Hercegovine, kao i njeno isticanje na nivou države Bosne i Hercegovine.

Članak 2.

Zastavom Bosne i Hercegovine predstavlja se Bosna i Hercegovina i zastava se ističe kao simbol Bosne i Hercegovine.

Članak 3.

Zastava Bosne i Hercegovine je plave boje Desno od centra nalazi se trokut žute boje. Paralelno lijevoj stranici trokuta, od gonjeg ruba zastave do donjeg ruba, proteže se red bijelih petokrakih zvijezda. Zastava je pravokutnog oblika. Odnos između dužine i širine zastave je 1:2.

Članak 4.

Mjere i tehničke specifikacije glede likovno-grafičkih rješenja i dimenzija zastave Bosne i Hercegovine koje se nalaze u prilogu ovog zakona čine njegov sastavni dio.

Članak 5.

(1) Zastava Bosne i Hercegovine se službeno ističe na nivou države Bosne i Hercegovine na slijedeći način:

- a) na svim zgradama Predsjedništva Bosne i Hercegovine, Vijeća ministara i njegovih ministarstava, Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Suda Bosne i Hercegovine, Tužiteljstva Bosne i Hercegovine, Stalnog komiteta za vojna pitanja, Komisije za ljudska prava, Centralne banke i Stalne izborne komisije nakon njenog formiranja, kao i na bilo kojoj drugoj zgradi zajedničkih Institucija ili institucija kojom upravljaju zajedničke institucije ili koja je odgovorna zajedničkim institucijama;
- b) na svim zgradama diplomatsko-konzularnih predstavništava Bosne i Hercegovine;
- c) prigodom službenog odlaska članova Predsjedništva Bosne i Hercegovine u inozemstvo i njihovog povratka iz inozemstva u Bosnu i Hercegovinu;
- d) na službenim prijevoznim sredstvima koja koriste članovi Predsjedništva Bosne i Hercegovine;
- e) prigodom svih službenih međunarodnih posjeta, takmičenja i drugih skupova (političkih, naučnih, kulturno-umjetničkih, športskih i drugih) na kojima Bosna i Hercegovina učestvuje ili je predstavljena;
- f) na graničnim prijelazima Bosne i Hercegovine;
- g) na ulazima u objekte Oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

(2) U svim slučajevima iz prethodnog stavka, osim točke g), druge zastave iz Bosne i Hercegovine neće se isticati zajedno sa zastavom Bosne i Hercegovine.

(3) Službeno isticanje zastave u entitetima i službena uporaba regulirat će se posebnim zakonom.

Članak 6.

(1) Uporaba zastave Bosne i Hercegovine oprečno odredbama čl. 3. i 4. Zakona, kao i neuporaba zastave Bosne i Hercegovine sukladno odredbi članka 5. Zakona predstavlja prekršaj za koji će se kazniti novčanom kaznom:

1. u iznosu od 1.500 KM do 7.500 KM tijelo vlasti, gospodarsko društvo ili druga pravna osoba,
2. u iznosu od 300 KM do 750 KM odgovorna osoba u tijelu vlasti, gospodarskom društvu ili drugoj pravnoj osobi,
3. u iznosu od 300 KM do 750 KM osoba koja samostalno obavlja gospodarsku djelatnost,
4. u iznosu od 100 KM do 400 KM građanin.

(2) Počinitelju prekršaja iz stavka 1.ovoga članka može se izreći i zaštitna mjera oduzimanja predmeta kojim je izvršen prekršaj

Članak 7.

Ovaj zakon objavit će se u „Službenom glasniku BiH” i u službenim glasilima entiteta.

ЗАКОН О ДРЖАВЉАНСТВУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

(„Службени гласник Босне и Херцеговине” бр. 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/03, 82/05, 43/09 и 76/09)

І ПОГЛАВЉЕ

Опште одредбе

Члан 1.

Овим законом се уређују услови за стицање и престанак држављанства Босне и Херцеговине (у даљем тексту: држављанство БиХ) у складу са Уставом Босне и Херцеговине.

Закони о држављанству које доносе ентитети морају бити у складу са Уставом Босне и Херцеговине и овим законом.

Члан 2.

Сви држављани Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске (у даљем тексту: Ентитети) су самим тим и држављани БиХ.

Промена држављанства једног Ентитета у држављанство другог Ентитета нема утицаја на држављанство БиХ.

Члан 3.

Сви држављани БиХ уживају иста људска права и основне слободе као што је то одређено Уставом Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Устав) и уживаће заштиту ових права на читавој територији Босне и Херцеговине, под истим условима и без обзира на њихово ентитетско држављанство.

Члан 4.

Држављани БиХ могу имати држављанство друге државе, под условом да постоји билатерални споразум између БиХ и те државе којим се то питање уређује, а који је одобрила Парламентарна скупштина у складу са чланом IV(4)(д) Устава.

ІІ ПОГЛАВЉЕ

Стицање држављанства БиХ

Општи принципи

Члан 5.

Држављанство БиХ у складу са одредбама овог закона стиче се:

1. пореклом,
2. рођењем на територији БиХ,
3. усвајањем,
4. путем натурализације,
5. путем међународног споразума.

Стицање држављанства пореклом

Члан 6.

Дете рођено након ступања на снагу Устава стиче држављанство БиХ пореклом:

1. чија су оба родитеља били држављани БиХ у време рођења детета, без обзира на место његовог рођења;
2. чији је један родитељ био држављанин БиХ у време рођења детета и дете је рођено на територији БиХ;
3. чији је један родитељ био држављанин БиХ у време дететовог рођења, а дете је рођено у иностранству, ако би оно иначе било без држављанства;
4. рођено у иностранству, а чији је један родитељ био држављанин БиХ у време дететовог рођења, под условом да до времена када напуни 23 године:
 - буде регистровано у сврху евидентирања БиХ држављана код компетентних власти у БиХ у земљи или иностранству или;
 - има стално место боравка на територији БиХ.

Стицање држављанства рођењем на територији БиХ

Члан 7.

1. Држављанство БиХ биће додељено детету које је рођено или нађено на територији БиХ након ступања на снагу Устава и чија су оба родитеља непозната или непознатог држављанства или без држављанства, или ако је дете без држављанства.

2. Под условима из става 1. овог члана дете ће изгубити држављанство БиХ ако до доби од 14 година то дете путем порекла добије држављанство друге државе.

Усвојена деца

Члан 8.

Дете млађе од 18 година које је у потпуности усвојио држављанин БиХ након ступања на снагу Устава стиче држављанство БиХ.

Стицање држављанства натурализацијом

Члан 9.

Странац који је поднео захтев за стицање држављанства БиХ може стећи држављанство натурализацијом ако испуњава следеће услове:

1. да је напунио 18 година старости;
2. да има пријављено стално место боравка на територији БиХ најмање 8 година пре подношења захтева;
3. да познаје један од језика уставотворних народа БиХ;
4. да му није изречена мера безбедности протеривања странаца из земље или заштитна мера удаљивања странаца са територије БиХ од стране органа чији је легалитет успостављен Уставом и да је ова одлука још увек на снази;
5. да није осуђиван на издржавање казне за кривична дела са предумишљајем на дуже од три године у периоду од 8 година од подношења захтева;
6. да се одрекну или на неки други начин изгубе своје раније држављанство након стицања БиХ држављанства, осим ако билатерални споразум из члана 14. не предвиђа другачије. Одрицање или губитак ранијег држављанства се неће захтевати ако ово није дозвољено или се не може разумно захтевати.

Стицање држављанства олакшаном натурализацијом

Члан 10.

Брачни друг држављанина БиХ-странац, може стећи држављанство БиХ под следећим условима;

1. да је брак трајао најмање пет година пре подношења захтева и да још увек траје у моменту подношења захтева;
2. да се одрекне или на неки други начин изгуби своје раније држављанство након стицања БиХ држављанства, осим ако то није другачије решено билатералним споразумом из члана 14. Одустајање или престанак ранијег држављанства се неће захтевати ако то није допуштено или се не може разумно захтевати;
3. да има стално место боравка у најмање последње три године на територији БиХ.

Члан 11.

1. Дете млађе од 18 година чији је један родитељ стекао држављанство Босне и Херцеговине има право да добије држављанство БиХ натурализацијом ако стално борави на територији БиХ.

2. Родитељ који има држављанство БиХ може тражити стицање држављанства БиХ у име малолетног детета у складу са ставом 1. овог члана. Ако је дете старије од 14 година, захтева се његов пристанак.

Члан 12.

Следећа лица имају право да добију држављанство БиХ на основу захтева без испуњавања услова из члана 9. ст. 2. и 6.

1. емигранти који су се вратили у Босну и Херцеговину
2. прва и друга генерација потомака лица наведених у ставу 1. које су се вратиле у Босну и Херцеговину.

Брачни друг лица наведеног у ставу 1. овог члана, има право на стицање држављанства БиХ на основу молбе без испуњавања захтева из члана 9. став 2. уколико испуни услове члана 10. ст. 1. и 2.

Члан 13.

Ако се у појединачним случајевима натурализација лица сматра од нарочите користи за Босну и Херцеговину, лице може стећи држављанство без испуњавања захтева из члана 9. ст. 1, 2. и 6.

Члан 14.

У свим случајевима где овај закон прописује губитак ранијег држављанства лицима која стичу БиХ држављанство, таквим лицима ће бити дозвољено да и даље задрже држављанство раније државе где год је то омогућено билатералним споразумом између

ЗД
4.а.

БиХ и те државе који је одобрила Парламентарна скупштина у складу са чланом IV(4) (д) Устава Босне и Херцеговине.

III ПОГЛАВЉЕ

Престанак БиХ држављанства

Члан 15.

Држављанство се не може изгубити ако би лице које је у питању тиме остало без држављанства (апатрид), осим у случају утврђеним чланом 23. став 1.

Члан 16.

Држављанство Босне и Херцеговине престаје:

- а) по сили закона,
- б) одрицањем,
- ц) отпустом,
- д) одузимањем,
- е) међународним споразумом.

Престанак држављанства по сили закона

Члан 17.

Држављанство БиХ губи се добровољним стицањем другог држављанства, уколико се не одређује другачије билатералним споразумом закљученим између БиХ и те државе који је одобрила Парламентарна скупштина у складу са чланом IV (4) (д) Устава.

Члан 18.

Држављанство БиХ престаје детету ако након потпуног усвајања стекне држављанство друге државе.

Одрицање

Члан 19.

1. Грађанин који је напунио 18 година, који живи у иностранству и има држављанство друге државе, или му је загарантовано стицање држављанства друге државе, има право да се одрекне БиХ држављанства.

2. Детету које живи у иностранству и има држављанство друге државе или му је исто загарантовано престаје држављанство БиХ одрицањем на захтев оба родитеља којима је држављанство БиХ престало одрицањем, или на захтев једног родитеља којем је држављанство престало одрицањем, ако је други родитељ мртав или је изгубио родитељско право или је странац или лице без држављанства или на захтев усвојоца ако му је престало држављанство БиХ одрицањем и однос између усвојоца и усвојеног детета је однос потпуног усвојења. Ако је дете старије од 14 година, захтева се његов пристанак.

3. У случајевима из ст. 1. и 2. овог члана, држављанство БиХ престаје лицу када надлежни орган утврди да су испуњени потребни услови из ст. 1. и 2. овог члана и странци достави обавест о томе.

Члан 20.

Одлука о одрицању може бити поништена на захтев лица које је у питању а које је напустило БиХ, ако то лице није стекло странско држављанство у временском периоду од једне године од дана кад је изгубило држављанство БиХ одрицањем.

Отпуст

Члан 21.

Отпуст из БиХ држављанства може бити одобрен на основу захтева лицу које живи на територији БиХ, које испуњава следеће услове:

1. да има 18 година;
2. да се против њега не води кривични поступак због учињеног кривичног дела које се гони по службеној дужности, или ако је осуђен на казну затвора у БиХ, да ту казну издржава;
3. да је измирио све нужне доприносе, порезе или друге законске обавезе плаћања утврђене правноснажним одлукама надлежних органа;
4. да је стекао или му је гарантовано држављанство друге државе;
5. да је испунио своје војне обавезе.

Члан 22.

Детету млађем од 18 година које је стекло, или којем је загарантовано стицање држављанства друге државе, и које још увек живи на територији БиХ, престаје држављанство БиХ отпустом на захтев:

1. оба родитеља чије је држављанство БиХ престало отпустом;
2. једног родитеља чије је држављанство БиХ изгубљено отпустом, ако други родитељ није жив, или су му одузета родитељска права, или је странац или лице без држављанства;
3. једног родитеља, који извршава родитељске дужности и чије БиХ држављанство је изгубљено отпустом а други родитељ, који је држављанин БиХ, се слаже;
4. усвојоца ако му је држављанство БиХ престало отпустом, а однос између усвојоца и усвојеног детета представља однос потпуног усвојења.

Ако је дете старије од 14 година, у ст. 1, 2. и 3. захтева се његов пристанак.

Одузимање

Члан 23.

Држављанство БиХ може бити одузето у следећим случајевима:

1. ако је држављанство Босне и Херцеговине стечено помоћу преваре, лажних информација или скривањем било које релевантне чињенице која се може односити на подносиоца захтева,
2. кад држављанин БиХ врши добровољну службу у страним војним снагама упркос правне забране такве службе,
3. кад је држављанство БиХ стечено након ступања на снагу овог закона, без испуњења услова из чл. 9. и 10.
4. када је држављанин осуђен у или ван подручја Босне и Херцеговине правоснажном пресудом, ради предузимања радњи којима се нарушавају уставни поредак и сигурност БиХ, или када је осуђен ради чланства у организацији која предузима такве радње, под условом да такве радње озбиљно штете виталним интересима БиХ,
5. када је држављанин осуђен у или ван подручја Босне и Херцеговине правоснажном пресудом за кривично дјело које укључује кријумчарење ватреног оружја, експлозива, радиоактивног материјала или наркотичких средстава и психогених супстанци; или илегални превоз и трговину материјалима и опремом за производњу оружја или других средстава масовног уништења; или илегални улазак у БиХ, останак или излазак из БиХ појединаца или група; или организује или учествује у трговини људима и кријумчарењем људима, под условом да такве радње озбиљно штете виталним интересима БиХ,
6. када је држављанин осуђен у или ван подручја Босне и Херцеговине правоснажном пресудом за кривично дјело које произилази из активности које се разликују од оних из тач. 4. и 5. овог члана, а које озбиљно штете виталним интересима БиХ.

Датум престанка

Члан 24

1. Држављанство БиХ престаје отпустом, одрицањем или одузимањем са даном слања обавести лицу на које се правна одлука односи.

2. Ако место пребивања таквог лица није познато или не може бити потврђено, БиХ држављанство престаје даном објављивања у службеном гласилу БиХ.

3. Обавест ће се објавити у службеним гласилима Ентитета.

4. Држављанство БиХ престаје чл. 17. и 18. овог закона на дан када лице које је у питању стекне држављанство друге државе.

IV ПОГЛАВЉЕ

Односи између држављанства БиХ и држављанства Ентитета

Члан 25.

За лица која имају БиХ држављанство у складу са чл. 6, 7. и 8. сматра се да већ имају држављанство једног од Ентитета.

Члан 26.

Све одлуке о стицању и престанку држављанства које доноси Ентитети или Босна и Херцеговина морају се донети у складу са чл. 30. и 31 или са прелазним одредбама Поглавља VII овог закона.

Члан 27.

Лице које изгуби држављанство једног Ентитета, а не стекне држављанство другог Ентитета губи држављанство БиХ. Лице које изгуби држављанство БиХ истовремено губи и држављанство Ентитета.

Члан 28.

1. Дете које БиХ држављанство стиче пореклом или потпуним усвојењем, у складу са чланом 8., стиче држављанство Ентитета родитеља или усвојоца који поседује БиХ држављанство.

2. Ако родитељи или усвојоци имају држављанства различитих Ентитета, дете ће:

- a. стећи држављанство Ентитета у којем је рођено, и
- б. ако је рођено у иностранству, дете ће:
 - и. стећи држављанство Ентитета како је то договорено међу родитељима, или
 - ии. ако договор није постигнут, дете ће стећи:

- у случају стицања пореклом, држављанство Ентитета родитеља који је у дипломатско-конзуларном представништву Босне и Херцеговине уписао дете у матичну књигу рођених, или

- у случају стицања потпуним усвајањем, држављанство Ентитета у којем има пребивалиште у БиХ, или ако место пребивалишта не постоји, држављанство Ентитета родитеља који је поднео молбу за уписивање детета.

3. Дете које стиче БиХ држављанство према члану 7. стиче држављанство Ентитета у којем је рођено или нађено.

Члан 29.

Након промене места пребивалишта са територије једног Ентитета на територију другог Ентитета, држављанство Ентитета се такође мења ако то лице жели, под условом да до промене дође након што овај закон ступи на снагу.

Члан 29.а

1. Држављанин БиХ који има пријављено пребивалиште у Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине а који има држављанство једног од ентитета, остаје држављанин тог ентитета, осим ако на свој захтев не промијени своје ентитетско држављанство.

2. Држављанин БиХ који има пријављено пребивалиште у Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине а који нема изјављено ентитетско држављанство, има право да изабере своје ентитетско држављанство.

3. Лица с пребивалиштем у Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине која стичу држављанство БиХ натурализацијом, бирају своје ентитетско држављанство.

V ПОГЛАВЉЕ**Процедура****Члан 30.**

1. Одлуке о стицању или престанку држављанства БиХ доноси Министарство цивилних послова БиХ, осим одлука које се доносе у складу са чл. 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 21. и 22.

2. Одлуке према чл. 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 21. и 22. доносе компетентне власти ентитета.

3. Одлуке према члану 13. доноси концензусом Савет министара БиХ.

Члан 31.

1. Одлуке из члана 30. став 2. изузев одлука донесених у складу са чл. 6, 7. и 8. морају се послати Министарству цивилних послова и комуникација БиХ у року од три седмице од датума доношења одлуке.

2. Одлука компетентне власти Ентитета ступа на снагу два месеца након слања Министарству за цивилне послове и комуникације БиХ, уколико Министарство не одреди да нису испуњени услови из чл. 9, 10, 11, 12, 21. и 22.. У том случају надлежни морају упутити случај компетентној власти Ентитета ради поновног разматрања. Одлуке донесене према чл. 6, 7. и 8. ступају на снагу након регистрације од стране надлежног органа.

3. Ако након поновног разматрања, остане спор између компетентних власти Ентитета и БиХ, онда се случај мора упутити Уставном суду у складу са чланом VI (3) Устава БиХ на коначну одлуку.

Члан 32.**Молба за стицање, одрицање или отпуст из држављанства**

БиХ мора се непосредно поднети властима наведеним у члану 30. или ако подносилац живи у иностранству, путем дипломатско-конзуларног представништва БиХ.

Члан 33.

1. Надлежни органи из члана 30. морају решити молбу у периоду од 60 дана од примања уредне пријаве. Одлуке о одбијању пријаве за стицање или отпуст или одлуке да се одузме држављанство, морају садржавати разлоге у писаној форми.

2. Заинтересована лица могу покренути управни спор против одлуке из претходног става.

VI ПОГЛАВЉЕ**Доказивање БиХ држављанства****Члан 34.**

Држављанство БиХ и држављанство Ентитета се доказује уверењем о држављанству БиХ и уверењем о држављанству Ентитета или пасошем Босне и Херцеговине.

Члан 35.

1. Уверење о држављанству БиХ и држављанству Ентитета издаје орган који води матичну књигу рођених.

2. Држављанство се уписује у матичну књигу рођених без посебне одлуке када се утврди да то лице испуњава услове стицања према чл. 6, 7. и 8.

3. У случају да органи власти из става 1 овог члана без основе одбију да издају уверење о држављанству БиХ, ресорно министарство Ентитета или Министарство за цивилне послове и комуникације БиХ издају уверење о држављанству лицу о коме је реч на основу документованих података које поседује Министарство за цивилне послове и комуникације и надлежни орган Ентитета или орган у Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине у оквиру својих надлежности. У случају спора између надлежних органа Ентитета и БиХ, предмет се упућује Уставном суду у складу са чланом VI. 3 Устава БиХ.

4. Када су документовани подаци који се односе на држављанство недоступни или их држављани Босне и Херцеговине не могу прибавити у разумном временском периоду, надлежни органи поменути у претходном ставу ће дозволити таквим лицима да прибаве ове податке на други начин, укључујући и изјаве дате од стране тих лица или за њих.

5. Компетентни органи у ентитетима и орган у Брчко Дистрикту БиХ ће у појединачним случајевима доставити Министарству за цивилне послове и комуникације тражене информације из евиденције поменуте у ставу 1.

Члан 36.

1. Уверење о држављанству се издаје на обрасцу који садржи следеће елементе:

1. назив „Босна и Херцеговина” и назив Ентитета,
2. назив органа власти из члана 35. који је издао ово уверење,
3. „Уверење о БиХ држављанству”,
4. назнаке о припадајућем држављанству Ентитета,
5. име и презиме лица којем је уверење издато, име једног родитеља и његово држављанство, датум и место рођења,
6. докази на основу којих је уверење издато,
7. датум и место издавања, печат надлежног органа и потпис одговорног лица.

2. Министарство за цивилне послове и комуникације БиХ одређује облик обрасца из претходног става овог члана.

VII ПОГЛАВЉЕ**Прелазне и завршне одредбе****Члан 37.**

Сва лица која су била држављани Републике Босне и Херцеговине непосредно пре ступања на снагу Устава, укључујући и сва лица која су била држављани Р БиХ до 6. априла 1992. године, су држављани Босне и Херцеговине, док ће се држављанство лица натурализованих у периоду од 6. априла 1992. до 1. јануара 2006. године одредити у складу са чл. 40. и 41.

Члан 38.

1. Сва лица која су држављани БиХ у складу са овим законом и која су на дан 6. априла 1992. године била настањена на територији која сада припада једном од Ентитета се сматрају држављанима тог Ентитета, изузев ако немају стално пребивалиште у другом Ентитету, у којем случају се сматрају држављанима тога Ентитета.

2. Сва лица која су држављани БиХ у складу са овим законом и која живе у иностранству на дан кад овај закон ступа на снагу сматрају се држављанима ентитета у којем су имала стално боравиште пре 6. априла 1992. године, уколико се стално не настане у другом ентитету или изабере држављанство другог ентитета. Услови и процедура за промену држављанства ентитета по избору уредиће се споразумом између ентитета који ће се унети у ентитетске законе о држављанству. Право на избор се може остварити само у року од 9 месеци од дана закључивања споменутог међуентитетског споразума.

3. Сва лица која су била држављани бивше СФРЈ и која су се у времену између 6. априла 1992. године и ступања на снагу овог закона стално настанила на територији једног од Ентитета и која на тој територији имају непрекидно пребивалиште у трајању од две године након ступања на снагу овог закона, након подношења захтева добиће држављанство тог Ентитета и Босне и Херцеговине.

4. Сва лица која су била држављани бивше СФРЈ и која се у времену између дана ступања на снагу овог закона и 31. децембра 1998. године стално настане на територији једног од Ентитета и која на тој територији имају непрекидно пребивалиште у трајању од три године, након подношења захтева добиће држављанство тог Ентитета и Босне и Херцеговине. Право на одлуку може се остварити у року једне године од истека наведеног трогодишњег периода.

Члан 39.

1. Сва лица која су пре ступања на снагу овог закона добровољно стекла друго држављанство губе држављанство БиХ, уколико се за 15 година од дана ступања на снагу овог закона, не одрекну другог држављанства, осим ако није другачије одређено билатералним споразумом, односно споразумима. Одрцање држављанства се не тражи ако то није дозвољено или се не може разумно захтевати.

2. Савет министара Босне и Херцеговине ће предложити Председништву склапање билатералних споразума из става 1. са суседним земљама у року од шест месеци након ступања на снагу овог закона. У Изјави од 19. септембра 1997. Председништво је потврдило одредење да се закључи такав билатерални уговор којим ће се држављанима Босне и Херцеговине омогућити да осим држављанства БиХ стекну и држављанство Савезне Републике Југославије.

Члан 40.

Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Министарство) дужно је да, у складу са овим законом, спроведе ревизију статуса лица натурализованих после 06. априла 1992. године, а прије 1. јануара 2006. године.

Члан 41.

1. Министарство разматра статус лица која су стекла држављанство натурализацијом, а која претходно нису имала додијељен јединствени матични број (ЈМБ), или којима је на територији Босне и Херцеговине додијељен нови јединствени матични број (ЈМБ) држављана БиХ у периоду после 6. априла 1992. године, а прије 1. јануара 2006. године. С тим циљем Министарство разматра информације које пружају лица о којима се ради, као и информације прикупљене по службеној дужности.

2. На захтев Министарства лица о којима се ради и надлежни органи у Босни и Херцеговини морају јој доставити све потребне информације у року који Министарство одреди.

3. Ако се лице о коме се ради не повинује захтеву за доставом информација из става 2. Министарство му може одузети држављанство.

4. Ако лице тиме не остаје без држављанства, Министарство му може својом одлуком одузети држављанство БиХ у сљедећим случајевима:

- а) ако прописи који су били на снази на подручју Босне и Херцеговине у вријеме натурализације нису били примјењени, или
- б) ако је држављанство БиХ било стечено преварним понашањем, лажним информацијама или прикривањем било које релевантне чињенице ако се такво понашање може приписати лицу о којем се ради, или
- ц) у случају непостојања стварне везе између Босне и Херцеговине и држављанина који уобичајено не борави у Босни и Херцеговини, или
- д) у ком било случају из члана 23. алинеја 2, 3, 4, 5. и 6..

5. Доказ да не постоји стварна веза из става 4. тачке ц) овог члана може бити посебно непријављивање пребивалишта, укључујући и адресу становања у Босни и Херцеговини или неподношење захтјева за издавање личне карте држављана БиХ у складу са прописима о пријављивању, пребивалишту и боравишту, те о личној карти држављана БиХ.

6. Држављанство БиХ неће бити одузето у случају из става 4 тачке а) овог члана ако лице о којем се ради испуни услове за натурализацију или олакшану натурализацију, сходно овом закону, до тренутка када Министарство доноси одлуку и ако је јасно да лице о којем се ради није било свјесно да прописи нису били примјењени, нити се упустило у понашање које би оправдало одузимање држављанства сходно овом закону, нити је свјесно прикрило какву релевантну чињеницу. Релевантна чињеница је посебно она чињеница која је супротна прописима о статусу лица у Босни и Херцеговини.

7. Држављанство БиХ престаје даном достављања одлуке Министарства о његовом одузимању. Ако адреса становања или мјесто пребивалишта тог лица нису познати или се не могу утврдити, држављанство БиХ престаје даном објављивања обавјештења о одлуци Министарства у „Службеном гласнику БиХ”.

8. У ревизију издатих држављанстава не могу бити укључени запосленици Министарства, који су на било који начин раније били укључени у процес издавања држављанстава која су предмет ревизије.

Члан 41а.

1. Без обзира на чл. 23. и 41. овог закона, у случајевима када је истом лицу додијељено држављанство више пута по различитим основама, Министарство ће закључком објединити поступак ревизије те донијети јединствену одлуку о статусу натурализованог држављанина.

2. Министарство је дужно да заврши поступак ревизије и утврђивања статуса натурализованих држављана у складу са Законом најкасније до 1. марта 2012. године.

3. Сва архива и неријешени списи који се односе на ревизију статуса лица из члана 40. овог закона биће предати Министарству.

Члан 42.

Сви закони и прописи донесени на основу њих а који регулишу питања држављанства БиХ престају да важе на дан ступања на снагу овог закона.

Члан 43.

Министарство цивилних послова и комуникација Босне и Херцеговине ће донети или ускладити прописе за спровођење овог закона у року од 45 дана након ступања на снагу овог закона. Надлежни органи Ентитета ће најкасније 45 дана након тога донети прописе о држављанству који ће бити усклађени са овим законом.

Члан 44.

Овај закон ће се објавити у „Службеном гласнику БиХ” и у службеним гласилима ентитета.

PREDGOVOR ZA EVROPSKU KONVENCIJU ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA

Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 6/99) je najuspješniji svjetski i regionalni (evropski) mehanizam za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Danas ova konvencija štiti više od 800 miliona ljudi.¹ Potpisana je 14. novembra 1950. godine, a stupila je na snagu 3. septembra 1953. godine. Do danas je izmijenjena putem 14 protokola.²

Bosna i Hercegovina je potpisala Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda 24. aprila 2002. godine, a ratifikovala 12. jula 2002. godine, uključujući Protokol (prvi), te protokole br. 6, 7 i 11. Preuzimanjem Protokola broj 11 uz Konvenciju Bosna i Hercegovine je preuzela i sve odredbe iz protokola br. 2, 3, 4, 5, 8 i 9. Takođe, stupanjem na snagu Protokola broj 11 uz Konvenciju odredbe iz Protokola broj 10 izgubile su značaj. Protokol broj 12 stupio je na snagu 1. aprila 2005. godine, Protokol broj 13 1. novembra 2003. godine, a Protokol broj 14 1. juna 2010. godine.

Nezavisno od njenog međunarodnog aspekta, Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i njeni protokoli su se primjenjivali kao dio formalnog ustavnog prava Bosne i Hercegovine već od 14. decembra 1995. godine, kada je Ustav Bosne i Hercegovine stupio na snagu (član II/2. Ustava Bosne i Hercegovine). Time ovaj dokument ima dualnu pravnu prirodu u pravnom sistemu Bosne i Hercegovine: Konvencija djeluje i kao ustavnopravni akt i kao međunarodnopravni akt.

Ustav Bosne i Hercegovine nije pobrojao protokole koji predstavljaju dio Ustava Bosne i Hercegovine! Međutim, prema dosadašnjoj praksi Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, može se zaključiti da su to protokoli koji su bili na snazi u trenutku kada je Ustav Bosne i Hercegovine stupio na snagu (14. decembar 2011. godine) i protokoli koje je Bosna i Hercegovina u međuvremenu potpisala i ratifikovala.³ Ipak, ostaje otvoreno pitanje, na koje ni Ustavni sud Bosne i Hercegovine do sada nije dao jasan odgovor, da li stupanje na snagu određenog protokola u međunarodnopravnom smislu automatski znači da on postaje i dio Ustava Bosne i Hercegovine, ili je, dodatno, potrebno da i Bosna i Hercegovina potpiše i ratifikuje taj protokol, te da on stupa na snagu u pravnom sistemu Bosne i Hercegovine.

Pregled stupanja na snagu Konvencije, njenih pojedinih protokola, datuma njihovog potpisivanja i ratifikovanja od Bosne i Hercegovine, te stupanja na snagu u Bosni i Hercegovini

Naziv	Stupanje na snagu	BiH: potpisivanje	BiH: ratifikovanje	BiH: stupanje na snagu
Konvencija	3.11.1953.	24.4.2002.	12.7.2002.	12.7.2002.
Protokol (1)	18.5.1954.	24.4.2002.	12.7.2002.	12.7.2002.
Protokol broj 2	21.9.1970.	24.4.2002.	12.7.2002.	12.7.2002.
Protokol broj 3	21.9.1970.	24.4.2002.	12.7.2002.	12.7.2002.
Protokol broj 4	2.5.1968.	24.4.2002.	12.7.2002.	12.7.2002.
Protokol broj 5	20.12.1971.	24.4.2002.	12.7.2002.	12.7.2002.
Protokol broj 6	1.3.1985.	24.4.2002.	12.7.2002.	1.8.2002.
Protokol broj 7	1.11.1988.	24.4.2002.	12.7.2002.	1.10.2002.
Protokol broj 8	1.1.1990.	Inkorporisan u Protokol broj 11		
Protokol broj 9	1.10.1994.	Inkorporisan u Protokol broj 11		
Protokol broj 10	Izgubio smisao stupanjem na snagu Protokola broj 11			
Protokol broj 11	1.11.1998.	24.4.2002.	12.7.2002.	12.7.2002.
Protokol broj 12	1.4.2005.	24.4.2002.	29.7.2003.	1.4.2005.
Protokol broj 13	1.7.2003.	3.5.2002.	29.7.2003.	1.11.2003.
Protokol broj 14	1.6.2010.	10.11.2004.	19.5.2006.	1.6.2010.
Protokol broj 14 ^{bis}	1.10.2009; prestao da važi 1.6.2010, kada je Protokol broj 14 stupio na snagu			

1 Christoph Grabenwarter, Europäische Menschenrechtskonvention, C.G.Beck (izd.), 2003, Minhen, str. V.

2 Tačni podaci o potpisivanju, ratifikaciji i stupanju na snagu pojedinih protokola uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda dostupni su na Internet-stranici: <<http://conventions.coe.int>>.

3 Uporedi obrazloženje u vezi sa stupanjem na snagu Protokola broj 12 i njegovom primjenjivošću kao „novog” dijela Ustava Bosne i Hercegovine u Izdvojenom mišljenju sutkinje Constance Grewe na Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U 13/05 od 26. maja 2006. godine.

KONVENCIJA ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA

(„Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 6/99)

Rim, 4. XI 1950. godine

Vlade potpisnice, kao članice Savjeta Evrope,

Imajući u vidu Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima, koju je Generalna skupština Ujedinjenih naroda proglasila 10. decembra 1948. godine;

Smatrajući da ova deklaracija ima za cilj da učini sigurnim univerzalno i stvarno priznavanje i poštovanje u njoj proklamiranih prava;

Smatrajući da je cilj Savjeta Evrope da se ostvari veće jedinstvo među njegovim članicama i da je jedan od načina postizanja tog cilja očuvanje i daljnje provođenje ljudskih prava i osnovnih sloboda;

Potvrđujući ponovo svoju duboku vjeru u one osnovne slobode koje čine temelje pravde i mira u svijetu, a koje se s jedne strane najbolje štite stvarnom političkom demokracijom a s druge zajedničkim shvaćanjem i poštivanjem ljudskih prava o kojima ovise;

Odlučne kao vlade evropskih zemalja s istim strijeljenjima i zajedničkim naslijeđem političkih tradicija, ideala, slobode i vladavine prava, da preduzmu prve korake ka zajedničkom provođenju određenih prava navedenih u Univerzalnoj deklaraciji;

Saglasile su se o slijedećem:

Član 1.

Obaveza poštovanja ljudskih prava

Visoke strane ugovornice jamče svim licima pod svojom jurisdikcijom prava i slobode utvrđene u Dijelu I ove konvencije.

Dio I - Prava i slobode

Član 2.

Pravo na život

1. Pravo na život svakog čovjeka zaštićeno je zakonom. Niko ne može biti namjerno lišen života, osim kod izvršenja smrtno kazne po presudi suda, kojom je proglašen krivim za zločin za koji je ova kazna predviđena zakonom.

2. Lišenje života nije u suprotnosti sa ovim članom ako proizilazi iz upotrebe sile koja je apsolutno neophodna:

- u odbrani svakog pojedinca od nezakonitog nasilja;
- prilikom zakonitog lišenja slobode ili sprječavanja bjekstva osobe koja je zakonito lišena slobode;
- u akciji preduzetoj, u skladu sa zakonom, radi gušenja nemira ili pobune.

Član 3.

Zabrana mučenja

Niko neće biti podvrgnut torturi, neljudskom ili ponižavajućem postupku ili kažnjavanju.

Član 4.

Zabrana ropstva i prinudnog rada

1. Niko neće biti držan u ropstvu ili položaju ropске zavisnosti.
2. Niko neće biti primoravan da obavlja prinudni ili obavezni rad.
3. Za potrebe ovog člana izraz „prinudni ili obavezni rad” ne uključuje:

- bilo koji rad koji se normalno zahtijeva od osobe koja se nalazi u zatvoru u skladu sa odredbama člana 5. ove konvencije, ili za vrijeme uvjetnog otpusta;
- bilo koju službu vojne prirode ili, u slučaju odbijanja služenja vojne obaveze u zemljama gdje se to dozvoljava, bilo koju drugu službu umjesto obaveznog služenja vojne obaveze;
- bilo koju službu koja se zahtijeva u slučaju izvanredne situacije ili katastrofe koja ugrožava život ili blagostanje zajednice;
- bilo koji rad ili službu koji su dio uobičajenih građanskih obaveza.

Član 5.

Pravo na slobodu i sigurnost

1. Svako ima pravo na slobodu i sigurnost ličnosti. Niko ne smije biti lišen slobode izuzev u niže navedenim slučajevima i u skladu sa zakonom propisanim postupkom:

- zakonitog lišenja slobode po presudi nadležnog suda;
- zakonitog hapšenja ili lišenja slobode zbog nepovino vanja zakonom nalogu suda ili u cilju osiguranja izvršenja bilo koje obaveze propisane zakonom;

- zakonitog hapšenja ili lišenja slobode radi privođenja nadležnoj sudskoj vlasti, kada postoji opravdana sumnja da je ta osoba izvršila krivično djelo ili kada postoje valjani razlozi da se osoba spriječi da izvrši krivično djelo ili da, nakon izvršenja krivičnog djela, pobjegne;
- lišenja slobode maloljetnika, prema zakonitom nalogu, radi odgajanja pod nadzorom ili zakonitog pritvaranja zbog privođenja nadležnoj vlasti;
- zakonitog lišenja slobode osoba da bi se spriječilo širenje neke zarazne bolesti, pritvaranja mentalno oboljelih osoba, alkoholičara ili narkomana ili skitnica;
- zakonitog hapšenja ili lišenja slobode osobe u cilju sprječavanja ilegalnog ulaska u zemlju ili osobe protiv koje je u toku postupak deportacije ili ekstradicije.

2. Svako ko je uhapšen bit će odmah obaviješten, na jeziku koji razumije, o razlozima hapšenja i o svim optužbama protiv njega.

3. Svako ko je uhapšen ili lišen slobode prema odredbama stava 1(c) ovog člana mora odmah biti izveden pred sudiju ili drugo službeno lice zakonom ovlašteno da vrši sudsku vlast i mora imati pravo na suđenje u razumno roku ili na puštanje na slobodu do suđenja. Puštanje na slobodu može se uvjetovati garancijama o pojavljivanju na suđenju.

4. Svako kome je uskraćena sloboda hapšenjem ili lišavanjem slobode ima pravo uložiti žalbu sudu kako bi sud, u kratkom roku, razmotrio zakonitost lišavanja slobode i ukoliko ono nije bilo zakonito naložio oslobađanje.

5. Svako ko je bio žrtva hapšenja ili lišavanja slobode protivno odredbama ovog člana ima pravo na obeštećenje.

Član 6.

Pravo na pravično suđenje

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumno roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti s čitavog ili jednog dijela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to nalažu interesi maloljetnika ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao nanijeti štetu interesima pravde.

2. Svako ko je optužen za krivično djelo smatra se nevinim dok se njegova krivica po zakonu ne dokaže.

3. Svako ko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava:

- da odmah, na jeziku koji razumije, bude podrobno obaviješten o prirodi i razlogu optužbe protiv njega;
- da mu se osiguraju vrijeme i uvjeti neophodni za pripremanje odbrane;
- da se brani sam ili uz pomoć branioca koga sam izabere ili da, ukoliko ne raspolaže sredstvima da plati branioca, da ga dobije besplatno, kada to nalažu interesi pravde;
- da sam ispituje ili zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe i da se prisustvo i saslušanje svjedoka odbrane odobri pod uvjetima koji važe i za svjedoka optužbe;
- da koristi besplatnu pomoć tumača ukoliko ne razumije ili ne govori jezik koji se koristi na sudu.

Član 7.

Kažnjavanje samo na osnovu zakona

1. Niko se ne može smatrati krivim za krivično djelo nastalo činjenjem ili nečinjenjem koje nije predstavljalo krivično djelo u vrijeme izvršenja, prema nacionalnom ili međunarodnom pravu. Isto tako, izrečena kazna neće biti teža od one koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela.

2. Ovaj član ne utječe na suđenje ili kažnjavanje bilo koje osobe koja je kriva za činjenje ili nečinjenje, ako je to djelo u vrijeme izvršenja predstavljalo krivično djelo prema općim pravnim načelima priznatim kod civiliziranih naroda.

Član 8.

Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života

1. Svako ima pravo na poštovanje svog privatnog i porodičnog života, doma i prepiske.

2. Javna vlast se ne miješa u vršenje ovog prava, osim ako je takvo miješanje predviđeno zakonom i ako je to neophodna mjera u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti, ekonomske dobrobiti zemlje, sprječavanja nereda ili sprječavanja zločina, zaštite zdravlja i morala ili zaštite prava i sloboda drugih.

EKLJP
5.a.

Član 9.**Sloboda misli, savjesti i vjeroispovijesti**

1. Svako ima pravo na slobodu misli, savjesti i vjere: ovo pravo uključuje slobodu da promjeni vjeru ili uvjerenje i slobodu, sam ili zajedno sa drugima i javno ili privatno, da manifestira svoju vjeru ili uvjerenje, obredom, propovijedanjem i vršenjem vjerskih dužnosti i rituala.

2. Sloboda manifestiranja svoje vjere ili svojih uvjerenja će podlijegati samo onim ograničenjima predviđenim zakonom i koja su neophodna u demokratskom društvu u interesu javne sigurnosti, zaštite javnog poretka, zdravlja ili morala ili zaštite prava i sloboda drugih.

Član 10.**Sloboda izražavanja**

1. Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo uključuje slobodu mišljenja i slobodu primanja i prenošenja informacija i ideja, bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj član ne sprječava države da zahtijevaju dozvole za rad od radio, televizijskih i filmskih kompanija.

2. Ostvarivanje ovih sloboda, budući da uključuje obaveze i odgovornosti, može podlijegati takvim formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili sankcijama predviđenim zakonom i koje neophodne u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, sprječavanja nereda ili zločina, zaštite zdravlja i morala, ugleda ili prava drugih, sprječavanja širenja povjerljivih informacija ili u interesu očuvanja autoriteta i nepristrasnosti sudstva.

Član 11.**Sloboda okupljanja i udruživanja**

1. Svako ima pravo na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja s drugima, uključujući i pravo osnivanja sindikata i pridruživanja sindikatima zbog zaštite svojih interesa.

2. Ova prava neće biti ograničena izuzev na način propisan zakonom i koji je neohodan u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti ili javne sigurnosti, u cilju sprječavanja nereda ili zločina, zaštite zdravlja ili morala ili zaštite prava sloboda drugih. Ovim članom se ne zabranjuje uvođenje zakonitih ograničenja na ona prava koja uživaju pripadnici oružanih snaga, policije ili državne administracije.

Član 12.**Pravo na sklapanje braka**

Od trenutka kada postanu sposobni za brak, muškarac i žena imaju pravo da stupe u brak i zasnju porodicu prema nacionalnim zakonima kojima se regulira ostvarivanje ovog prava.

Član 13.**Pravo na djelotvorni pravni lijek**

Svako čija su prava i slobode, priznata ovom konvencijom, narušena ima pravo na pravni lijek pred nacionalnim vlastima, čak i onda kada su povredu ovih prava i sloboda učinila lica u vršenju svoje službene dužnosti.

Član 14.**Zabrana diskriminacije**

Uživanje prava i sloboda predviđenih ovom konvencijom osigurava se bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza sa nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.

Član 15.**Odstupanje u vanrednim okolnostima**

1. U doba rata ili druge javne opasnosti koja prijete opstanku nacije, svaka visoka strana ugovornica može preduzeti mjere koje odstupaju od njenih obaveza po ovoj konvenciji, i to u najnužnijoj mjeri koju zahtijeva hitnost situacije, s tim da takve mjere ne budu u neskladu s njenim drugim obavezama prema međunarodnom pravu.

2. Prethodna odredba ne dopušta odstupanje od člana 2. osim u pogledu smrti prouzrokovane zakonitim ratnim postupcima, ili člana 3. i 4, stav 1. i člana 7.

3. Svaka visoka strana ugovornica koja koristi svoje pravo da odstupi od odredbi Konvencije obavještava u potpunosti Generalnog sekretara Savjeta Evrope o mjerama koje preduzima i razlozima za njih. Ona, također, obavještava Generalnog sekretara Savjeta Evrope kada takve mjere prestaju djelovati i kada se odredbe Konvencije ponovo počinju u potpunosti primjenjivati.

Član 16.**Ograničenja političke aktivnosti stranaca**

Nijedna od odredbi iz članova 10, 11. i 14. neće se tumačiti tako da sprječava visoke strane ugovornice da ograničavaju političku djelatnost stranaca.

Član 17.**Zabrana zloupotrebe prava**

Ništa u ovoj konvenciji ne može se tumačiti tako da podrazumijeva pravo bilo koje države, grupe ili lica da se upuste u neku djelatnost ili izvrše neki čin koji je usmjeren na poništavanje bilo kog od navedenih prava i sloboda ili na njihovo ograničavanje u većoj mjeri od one koja je predviđena Konvencijom.

Član 18.**Granice korišćenja ograničenja prava**

Ograničenja za navedena prava i slobode, dozvoljena prema ovoj konvenciji, neće se primjenjivati u bilo koje druge svrhe osim onih za koje su predviđena.

Dio II - Evropski sud za ljudska prava**Član 19.****Uspostavljanje Suda**

Da bi se osiguralo poštivanje obaveza koje su visoke strane ugovornice u Konvenciji i njenim protokolima preuzele, bit će uspostavljen Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu „Sud“). Sud će djelovati na trajnoj osnovi.

Član 20.**Broj sudija**

Broj sudija koje će sačinjavati Sud bit će jednak broju visokih strana ugovornica.

Član 21.**Uvjeti za obavljanje službe**

1. Sudije moraju imati visoki moralni ugled i posjedovati kvalifikacije potrebne za obavljanje visokih sudskih funkcija, odnosno biti priznati pravni stručnjaci.

2. Sudije djeluju u ličnom svojstvu.

3. Tokom svog mandata sudije se ne mogu baviti poslovima koji su inkompatibilni s njihovom nezavisnošću, nepristrasnošću ili zahtjevima stalne službe; sva pitanja u vezi s primjenom ovog stava rješava Sud.

Član 22.**Izbor sudija**

1. U odnosu na svaku visoku stranu ugovornicu sudije bira Parlamentarna skupština većinom glasova sa liste od tri kandidata koje imenuje visoka strana ugovornica.

2. Isti postupak se primjenjuje za popunu Suda u slučaju pristupanja novih visokih strana ugovornica, kao i prilikom popunjavanja upražnjenih mjesta.

Član 23.**Trajanje mandata**

1. Sudije se biraju na period od šest godina. Oni se mogu ponovo birati. Međutim, mandat jedne polovine sudija izabranih na prvim izborima ističe poslije tri godine.

2. Sudije čiji mandat ističe na kraju početnog trogodišnjeg perioda žrijebom određuje Generalni sekretar Savjeta Evrope neposredno poslije izbora.

3. Da bi se osiguralo da se, koliko je to moguće, mandat jedne polovine sudija obnavlja svake tri godine, Parlamentarna skupština može prije svakih slijedećih izbora odlučiti da mandat ili mandati jednog ili više sudija ne bude duži ili kraći od šest godina, ali ne duži od devet niti kraći od tri godine.

4. U slučaju kad se radi o više mandata, a Parlamentarna skupština primjenjuje prethodni stav, Generalni sekretar Savjeta Evrope žrijebom raspoređuje mandate neposredno poslije izbora.

5. Sudija izabran na mjesto sudije čiji mandat nije istekao obavlja dužnost svog prethodnika do okončanja njegovog mandata.

6. Sudiji mandat ističe kada navrší sedamdeset godina.

7. Sudije ostaju na dužnosti dok ne budu zamijenjeni. Međutim, oni nastavljaju da rade na predmetima koje su već uzeli u razmatranje.

Član 24.**Razriješenje**

Sudija se ne može razriješiti svoje funkcije dok druge sudije ne odluče dvotrećinskom većinom da on više ne ispunjava potrebne uvjete.

Član 25.**Sekretarijat i pravni saradnici**

Sud ima sekretarijat čije se funkcije i organizacija određuju Poslovnikom Suda. Sudu pomažu pravni saradnici.

Član 26.**Plenum suda**

Sud u Plenumu:

- bira predsjednika i jednog ili dva potpredsjednika Suda na period od tri godine; oni se mogu ponovo birati;
- ustanovljava vijeća za utvrđeni vremenski period;
- bira predsjednike vijeća suda; oni se mogu ponovo birati;
- usvaja poslovnik Suda; i
- bira sekretara Suda i jednog ili više njegovih zamjenika.

Član 27.**Komiteti, vijeća i Veliko vijeće**

1. Sud razmatra predmete u komitetima od tri sudije, vijećima od sedam sudija i u Velikom vijeću od sedamnaest sudija. Vijeća suda uspostavljaju komitete za utvrđeni vremenski period.

2. *Ex officio* u sastav vijeća i Velikog suda ulazi sudija izabran sa liste zainteresirane države ili, ako takvog nema ili nije u mogućnosti da učestvuje u radu, drugo lice po njenom izboru koje će obavljati sudsku funkciju.

3. U sastav Velikog vijeća također ulaze predsjednik Suda i potpredsjednici, predsjednici vijeća i druge sudije izabrane u skladu s Poslovnikom Suda. Kada se predmet iznese pred Veliko vijeće na osnovu člana 43, nijedan sudija iz vijeća koje je donijelo presudu neće učestvovati u radu Velikog vijeća, s izuzetkom predsjednika vijeća i sudije koji je predstavljao zainteresirane države članice.

Član 28.**Izjave odbora o neprihvatljivosti**

Komiteet može jednoglasnom odlukom da proglasi neprihvatljivom ili da skine s liste predmeta pojedinačnu predstavku podnijetu na osnovu člana 34, ako se takva odluka može donijeti bez daljnjeg ispitivanja. Ova odluka je konačna.

Član 29.**Odluke vijeća o prihvatljivosti i osnovanosti**

1. Ako nije donijeta odluka u skladu sa članom 28, vijeće odlučuje o prihvatljivosti i osnovanosti pojedinačnih predstavlki podnijetih na osnovu člana 34.

2. Vijeće odlučuje o prihvatljivosti i osnovanosti međudržavnih predstavlki podnijetih na osnovu člana 33.

3. Odluka o prihvatljivosti se donosi posebno osim kada Sud, u izuzetnim slučajevima, drukčije odluči.

Član 30.**Ustupanje nadležnosti Velikom vijeću**

Ako se povodom predmeta koji vijeće razmatra pokrene neko ozbiljno pitanje od značaja za tumačenje Konvencije ili protokola uz nju, ili ako rješenje pitanja pred vijećem može da dovede do rezultata koji nije u saglasnosti s nekom prethodno donijetom odlukom Suda, vijeće može sve dok ne donese presudu, da ustupi nadležnost Velikom vijeću, izuzev kada se tome protivi jedna od stranaka u sporu.

Član 31.**Ovlašćenje Velikog vijeća**

Veliko vijeće:

- odlučuje o predstavkama podnijetih na osnovu člana 33. ili člana 34, kada mu neko vijeće ustupi nadležnost na osnovu člana 30. ili kada mu je predmet upućen na osnovu člana 43; i
- razmatra zahtjeve za savjetodavna mišljenja podnijeta na osnovu člana 47.

Član 32.**Nadležnost Suda**

1. Nadležnost Suda se proteže na sva pitanja koja se tiču tumačenja i primjene ove konvencije i protokola uz nju, a koja su mu upućena na osnovu člana 33, 34. i 47.

2. U slučaju spora da li je Sud nadležan, odlučuje Sud.

Član 33.**Međudržavni sporovi**

Svaka visoka strana ugovornica može ukazati Sudu na svaku povredu odredbi Konvencije ili protokola uz nju koju je navodno počinila neka druga strana ugovornica.

Član 34.**Pojedinačne predstavke**

Sud može da prima predstavke od svake osobe, nevladine organizacije ili grupe lica koji tvrde da su žrtve povrede prava ustanovljenih Konvencijom ili protokolima uz nju, učinjene od strane neke visoke strane ugovornice. Visoke strane ugovornice obavezuju se da ni na koji način ne ometaju stvarno rješenje ovog prava.

Član 35.**Uvjeti prihvatljivosti**

1. Sud može uzeti predmet u postupak tek kada se iscrpe svi unutrašnji pravni lijekovi, u skladu sa općepriznatim načelima međunarodnog prava, i u roku od šest mjeseci od dana kada je donijeta pravosnažna odluka.

2. Sud ne postupa po pojedinačnoj predstavlki podnijetoj na osnovu člana 34. koja je:

- anonimna; ili
- u suštini istovjetna s pitanjem koje je sud već razmatrao, ili koja je već podnijeta nekoj drugoj međunarodnoj instanci radi ispitivanja, odnosno rješavanja, a ne sadrži nove relevantne činjenice.

3. Sud proglašava neprihvatljivom svaku pojedinačnu predstavku podnijetu na osnovu člana 34. za koju smatra da je inkompatibilna s odredbama Konvencije ili protokola uz nju, očigledno neosnovana, ili predstavljala zloupotrebu prava na predstavku.

4. Sud odbacuje svaku predstavku koju smatra neprihvatljivom u smislu ovog člana. On to može učiniti u svakoj fazi postupka.

Član 36.**Intervencija treće strane**

1. Visoka strana ugovornica čiji je podnosilac predstavke državljanin ima pravo da podnese pisani podnesak i učestvuje u saslušanju u svim predmetima pred vijećem ili Velikim vijećem.

2. Predsjednik Suda može u interesu ispravnog postupanja pozvati visoku stranu ugovornicu koja nije strana u postupku ili svako zainteresirano lice koje nije podnosilac predstavke da podnesu pisani podnesak ili uzmu učešća u saslušanju.

Član 37.**Skidanje predstavlki**

1. Sud u svakoj fazi postupka može odlučiti da skine predstavku sa liste predmeta ako se na osnovu okolnosti može zaključiti:

- da podnosilac predstavke ne namjerava da dalje učestvuje u postupku; ili
- da je predmet razriješen; ili
- da iz svakog drugog razloga koji Sud utvrdi nije više opravdano nastaviti sa ispitivanjem predstavke.

Međutim, Sud nastavlja s ispitivanjem predstavke ako je to potrebno radi poštovanja ljudskih prava ustanovljenih Konvencijom i protokolima uz nju.

2. Sud može odlučiti da predstavku vrati na svoju listu predmeta ako smatra da okolnosti to opravdavaju.

Član 38.**Ispitivanje predmeta i postupak prijateljskog rješenja**

1. Ako Sud proglasi predstavku prihvatljivom, on:

- nastavlja ispitivanje predmeta zajedno s predstavnicima stranka i, ako je to potrebno, preuzima istragu, za čije će mu efikasno provođenje države u pitanju pružiti sve potrebne olakšice.
- stavlja se na raspolaganje zainteresiranim stranama u sporu kako bi se postiglo prijateljsko rješenje zasnovano na poštovanju ljudskih prava utvrđenih Konvencijom i protokolima uz nju.

2. Postupak koji se vodi na osnovu stava 1.b povjerljive je prirode.

Član 39.**Postizanje prijateljskog rješenja**

Ako se postigne prijateljsko rješenje, Sud skida predmet sa svoje liste odlukom koja sadrži kratak opis činjenica i postignutog rješenja.

Član 40.**Javna rasprava i pristup dokumentima**

1. Rasprave su javne, osim kada Sud u posebnim okolnostima odluči drukčije.

2. Dokumenti deponirani kod Sekretara dostupni su javnosti, osim kada predsjednik Suda odluči drukčije.

Član 41. Pravično zadovoljstvo

Kada Sud utvrdi prekršaj Konvencije ili Protokola uz nju, a unutrašnje pravo visoke strane ugovornice u pitanju omogućava samo dijelomičnu odštetu, Sud će, ako je to potrebno, pružiti pravično zadovoljenje oštećenoj stranci.

Član 42. Presude vijeća

Presude vijeća postaju pravosnažne u skladu s odredbama člana 44, stav 2.

Član 43. Obraćanje Velikom vijeću

1. U roku od tri mjeseca od dana donošenja presude vijeća svaka stranka može, u posebnim slučajevima, da zahtijeva da se predmet iznese pred Veliko vijeće.

2. Odbor od pet sudija Velikog vijeća prihvatit će zahtjev ako se predmet tiče nekog ozbiljnog pitanja vezanog za tumačenje Konvencije ili ozbiljnog pitanja od opće važnosti.

3. Ako odbor prihvati zahtjev, Veliko vijeće odlučuje o predmetu presudom.

Član 44. Konačna presuda

1. Presuda Velikog vijeća je konačna.
2. Presuda vijeća postaje konačna:
 - a. kada stranke izjave da neće zahtijevati da se predmet iznese pred Veliko vijeće; ili
 - b. tri mjeseca poslije donošenja presude, ako se ne zatraži da se predmet iznese pred Veliko vijeće; ili
 - c. kada odbor Velikog vijeća odbije zahtjev za razmatranje na osnovu člana 43.
3. Konačna presuda se objavljuje.

Član 45. Obrazloženje presuda i odluka

1. Obrazloženje se daje za presude i za odluke kojima se predstava proglašava prihvatljivom ili neprihvatljivom.

2. Ako presuda u cijelosti ili u jednom svom dijelu ne predstavlja jednoglasno mišljenje sudija, svaki sudija ima pravo da iznese izdvojeno mišljenje.

Član 46. Obaveznost i izvršenje presuda

1. Visoke strane ugovornice preuzimaju obavezu da se povinuju konačnoj presudi Suda u svakom predmetu u kome su stranke.
2. Konačna odluka Suda se dostavlja Komitetu ministara koji gleda njeno izvršenje.

Član 47. Savjetodavna mišljenja

1. Na zahtjev Komiteta ministara Sud može da daje savjetodavna mišljenja o pravnim pitanjima koja se tiču tumačenja Konvencije i Protokola uz nju.

2. Takva mišljenja se ne mogu baviti pitanjima koja se odnose na sadržaj ili obuhvat prava i sloboda ustanovljenih Dijelom i Konvencijom i protokolima uz nju, kao ni bilo kojim drugim pitanjem koje bi Sud ili Komitet ministara mogli da razmatraju u vezi s postupcima koji se mogu pokrenuti u skladu sa Konvencijom.

3. Za odluke Komiteta ministara da zahtijeva savjetodavno mišljenje Suda potrebna je većina glasova predstavnika koji učestvuju u radu Komiteta.

Član 48. Savjetodavna nadležnost Suda

Sud odlučuje da li zahtjev za davanje savjetodavnog mišljenja koji podnese Komitet ministara spada u njegovu nadležnost određenu članom 47.

Član 49. Obrazloženje savjetodavnih mišljenja

1. Savjetodavna mišljenja Suda se obrazlažu.
2. Ako savjetodavno mišljenje u cijelosti ili jednom svom dijelu ne predstavlja jednoglasno mišljenje sudija, svaki sudija ima pravo da iznese izdvojeno mišljenje.
3. Savjetodavna mišljenja Suda dostavljaju se Komitetu ministara.

Član 50. Troškovi Suda

Troškove Suda snosi Savjet Evrope.

Član 51. Privilegije i imuniteti sudija

Tokom vršenja svoje dužnosti sudije uživaju privilegije i imunitete predviđene članom 40. Statuta Savjeta Evrope i sporazumima donijetim na osnovu njega.

Dio III - Razne odredbe

Član 52. Upiti Generalnom sekretaru

Po prijemu zahtjeva Generalnog sekretara Savjeta Evrope, svaka visoka strana ugovornica dostavlja traženo objašnjenje o načinu na koji se u njenom unutrašnjem pravu osigurava stvarna primjena svake od odredbi ove konvencije.

Član 53. Osiguranje postojećih ljudskih prava

Ništa u ovoj konvenciji neće se tumačiti kao ograničavanje ili derogiranje bilo kojih ljudskih prava i osnovnih sloboda koje mogu biti osigurane zakonima bilo koje visoke strane ugovornice ili bilo kojim drugim sporazumom čija je ona članica.

Član 54. Ovlašćenja Komiteta ministara

Ništa u ovoj konvenciji nije na štetu ovlasti Komiteta ministara utvrđenih Statutom Savjeta Evrope.

Član 55. Isključenje drugih načina za rješavanje spora

Visoke strane ugovornice saglasile su se da se neće koristiti, osim u slučaju posebnog sporazuma, postojećim međusobnim ugovorima, konvencijama ili deklaracijama u cilju podnošenja putem žalbe na spor koji proizilazi iz tumačenja ili primjene ove konvencije da bi ga riješile drugim sredstvima rješavanja od onih predviđenih ovom konvencijom.

Član 56. Teritorijalna primjena

1. Svaka država može, prilikom ratifikacije, ili u svako drugo vrijeme kasnije, izjaviti putem notifikacije upućene Generalnom sekretaru Savjeta Evrope da se ova konvencija, pod rezervom stava 4 ovog člana, primjenjuje na sve ili samo na neku teritoriju čiji su međunarodni odnosi u njenoj nadležnosti.

2. Konvencija će se primjenjivati na teritoriju ili teritorije navedene u notifikaciji poslije trideset dana od dana kada je notifikaciju primio Generalni sekretar Savjeta Evrope.

3. Odredbe ove konvencije bit će primijenjene na tim teritorijama, s dužnom pažnjom u odnosu na lokalne potrebe.

4. Svaka država koja je dala izjavu u skladu s prvim stavom ovog člana može, u svako doba kasnije, izjaviti, u ime jedne ili više teritorija na koje se ova izjava odnosi, da je Sud nadležan da prima podneske pojedinaca, nevladinih organizacija ili grupa pojedinaca u skladu sa članom 34. ove konvencije.

Član 57. Rezerve

1. Svaka država može, prilikom potpisivanja ove konvencije ili deponiranja instrumenta o ratifikaciji, izjaviti određenu rezervu u vezi sa svakom pojedinom odredbom Konvencije, u mjeri u kojoj bilo koji zakon koji je na snazi na njenoj teritoriji nije u saglasnosti s tom odredbom. Ovaj član ne dozvoljava rezerve općeg karaktera.

2. Svaka rezerva izražena na osnovu ovog člana sadrži kratak prikaz zakona u pitanju.

Član 58. Otkazivanje

1. Visoka strana ugovornica može otkazati ovu konvenciju samo po isteku roka od pet godina od dana kada je postala članica i šest mjeseci nakon obavijesti sadržane u notifikaciji upućenoj Generalnom sekretaru Savjeta Evrope, koji o tome obavještava ostale visoke strane ugovornice.

2. To otkazivanje ne oslobađa visoku stranu ugovornicu na koju se ovo odnosi od, njenih obaveza prema ovoj konvenciji u pogledu bilo kog čina kojim bi se te obaveze kršile prije datuma stupanja otkaza na snagu.

3. Svaka visoka strana ugovornica koja prestaje da bude članica Savjeta Evrope prestaje da bude članica ove konvencije pod istim uvjetima.

4. Prema odredbama iz prethodnih stavova, Konvencija se može otkazati za svaku teritoriju na koju je primjenjivana na osnovu člana 56.

Član 59.

Potpis i ratifikacija

1. Ova konvencija je otvorena za potpisivanje članicama Savjeta Evrope. Ona podliježe ratifikaciji. Ratifikacije se deponiraju kod Generalnog sekretara Savjeta Evrope.

2. Konvencija stupa na snagu pošto je deponirano deset instrumenata o ratifikaciji.

3. Za svaku potpisnicu koja ratifikaciju izvrši kasnije, Konvencija stupa na snagu danom deponiranja instrumenta o ratifikaciji.

4. Generalni sekretar Savjeta Evrope obavještava sve članice Savjeta Evrope o stupanju Konvencije na snagu, visokim stranama ugovornicama koje su je ratificirale i o deponiranju svakog instrumenta o ratifikaciji koje je kasnije izvršeno.

Sačinjeno u Rimu, 4. novembra 1950. godine, na francuskom i engleskom jeziku, pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom jedinom primjerku koji se deponira u arhivama Savjeta Evrope. Generalni sekretar dostavlja ovjerene kopije svakoj potpisnici.

PROTOKOL BROJ 1. UZ KONVENCIJU O ZAŠTITI LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA („Prvi protokol”)

Pariz, 20. III 1952. godine

Vlade potpisnice, kao članice Savjeta Evrope:

Rješene da preduzmu korake kako bi osigurale zajedničko provođenje određenih prava i sloboda koje već nisu uključene u Dio I Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu „Konvencija”),

Sporazumjele su se o sljedećem:

Član 1.

Zaštita imovine

Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

Član 2.

Pravo na obrazovanje

Niko ne može biti lišen prava na obrazovanje. U vršenju svih svojih funkcija u oblasti obrazovanja i nastave država poštuje pravo roditelja da osiguraju takvo obrazovanje i nastavu koji su u skladu sa njihovim vlastitim vjerskim i filozofskim uvjerenjima.

Član 3.

Pravo na slobodne izbore

Visoke strane ugovornice se obavezuju da u primjerenim vremenskim razmacima održavaju slobodne izbore s tajnim glasanjem, pod uvjetima koji osiguravaju slobodno izražavanje mišljenja naroda pri izboru zakonodavnih tijela.

Član 4.

Teritorijalna primjena

Svaka visoka strana ugovornica može prilikom potpisivanja ili ratifikacije, ili u svako doba poslije toga, dostaviti Generalnom sekretaru Savjeta Evrope izjavu o tome u kom obimu prihvata da se odredbe ovog protokola primjenjuju na teritorijama za čije je međunarodne odnose odgovorna, a koje su navedene u izjavi.

Svaka visoka strana ugovornica koja je dostavila takvu izjavu u smislu prethodnog stava može prema potrebi dostaviti novu izjavu kojom mijenja uvjete sadržane u ranijoj izjavi ili ukida primjenu odredbi ovog protokola u odnosu na bilo koju teritoriju.

Izjava data u skladu sa ovim članom smatra se kao da je data u skladu sa stavom 1, člana 56. Konvencije.

Član 5.

Odnos prema Konvenciji

Visoke strane ugovornice smatraju odredbe članova 1, 2, 3. i 4. ovog protokola kao dodatne članove Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.

Član 6.

Potpis i ratifikacija

Ovaj protokol je otvoren za potpis državama članicama Savjeta Evrope potpisnicama Konvencije; on se ratificira istovremeno ili poslije ratifikacije Konvencije. On stupa na snagu poslije deponiranja deset instrumenata o ratifikaciji. U pogledu svake potpisnice koja ga bude ratificirala poslije toga, Protokol stupa na snagu na datum deponiranja instrumenta o ratifikaciji.

Instrumenti o ratifikaciji deponiraju se kod Generalnog sekretara Savjeta Evrope, koji će sve članice obavijestiti o onim članicama koje su izvršile ratifikaciju.

Sačinjeno u Parizu dana 20. marta 1952. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se deponira u arhivama Savjeta Evrope. Generalni sekretar će dostaviti ovjerene primjerke svakoj vladi potpisnici.

PROTOKOL BROJ 4. UZ KONVENCIJU O ZAŠTITI LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA KOJIM SE OSIGURAVAJU ODREĐENA PRAVA I SLOBODE KOJE NISU UKLJUČENE U KONVENCIJU I PRVI PROTOKOL UZ NJU

Strasbourg, 16. IX 1963. godine

Vlade potpisnice, kao članice Savjeta Evrope:

Rješene da preduzmu korake kako bi osigurale zajedničko provođenje određenih prava i sloboda koje već nisu uključene u Dio I Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu „Konvencija”), i u članove 1. do 3. Prvog protokola uz Konvenciju, potpisanog u Parizu 20. marta 1952,

Sporazumjele su se o sljedećem:

Član 1.

Zabrana dužničkog zatvora

Niko se ne može lišiti slobode samo zato što nije u stanju da ispuni ugovornu obavezu.

Član 2.

Sloboda kretanja

1. Svako ko se zakonito nalazi na teritoriji jedne države ima, na toj teritoriji, pravo na slobodu kretanja i slobodu izbora boravišta.

2. Svako je slobodan da napusti bilo koju zemlju, uključujući i vlastitu.

3. Nikakva ograničenja ne mogu se postaviti u odnosu na ostvarivanje ovih prava osim onih koja su u skladu sa zakonom i koja su nužna u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti ili javne sigurnosti, radi očuvanja javnog poretka, za sprječavanje kriminala, za zaštitu morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih.

4. Prava iz stava 1. mogu se također, u posebnim oblastima ograničiti u skladu sa zakonom i opravdati javnim interesom u demokratskom društvu.

Član 3.

Zabrana protjerivanja vlastitih državljana

1. Niko ne može biti protjeran, bilo pojedinačnom ili kolektivnom mjerom, s teritorije države čiji je državljanin.

2. Niko ne može biti lišen prava da uđe na teritoriju države čiji je državljanin.

Član 4.

Zabrana grupnog protjerivanja stranaca

Zabranjeno je kolektivno protjerivanje stranaca.

Član 5.

Teritorijalna primjena

1. Svaka visoka strana ugovornica može prilikom potpisivanja ili ratifikacije ovog protokola, ili u svako doba poslije toga, dostaviti Generalnom sekretaru Savjeta Evrope izjavu o tome u kom obimu prihvata da se odredbe ovog protokola primjenjuju na teritorijama za čije je međunarodne odnose odgovorna, a koje je navela u izjavi.

2. Svaka visoka strana ugovornica koja je dostavila takvu izjavu u smislu prethodnog stava može prema potrebi dostaviti novu izjavu

EKLJP
5.a.

kojom mijenja uvjete sadržane u ranijoj izjavi ili ukida primjenu odredbi ovog protokola u odnosu na bilo koju teritoriju.

3. Izjava data u skladu sa ovim članom smatra se kao da je data u skladu sa stavom 1, člana 56. Konvencije.

4. Teritorija svake države na koju se primjenjuje ovaj protokol na osnovu ratifikacije ili prihvatanja, i svaka teritorija na koju se ovaj protokol primjenjuje na osnovu izjave te države date na osnovu ovog člana, smatraju se odvojenim teritorijama u svrhe člana 2. i 3.

5. Svaka država koja je dala izjavu u skladu sa stavom 1 ili 2. ovog člana, može u svako vrijeme nakon toga, izjaviti u ime jedne ili više teritorija na koje se izjava odnosi da ona prihvata nadležnost Suda, da prima podneske od pojedinaca, nevladinih organizacija ili grupa pojedinaca, kako je utvrđeno u članu 34. ove konvencije u odnosu na sve ili bilo koji od članova 1. do 4. ovog protokola.

Član 6.

Odnos prema Konvenciji

Visoke strane ugovornice smatraju odredbe članova 1. do 5. ovog protokola kao dodatne članove Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.

Član 7.

Potpis i ratifikacija

1. Ovaj protokol je otvoren za potpis državama članicama Savjeta Evrope potpisnicama Konvencije; on se ratificira istovremeno ili poslije ratifikacije Konvencije. On stupa na snagu poslije deponiranja pet instrumenata o ratifikaciji. U odnosu na svaku potpisnicu koja ga bude ratificirala poslije toga, Protokol stupa na snagu na datum deponiranja instrumenta o ratifikaciji.

2. Instrumenti o ratifikaciji deponiraju se kod Generalnog sekretara Savjeta Evrope, koji će sve članice obavijestiti o onim članicama koje su izvršile ratifikaciju.

U potvrdu čega su dolje potpisani, propisno ovlašćeni u tom cilju, potpisali ovaj protokol.

Sačinjeno u Strasbourgu dana 16. septembra 1963. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se deponira u arhivama Savjeta Evrope. Generalni sekretar će dostaviti ovjerene primjerke svakoj vladi potpisnici.

PROTOKOL BROJ 6. UZ KONVENCIJU O ZAŠTITI LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA KOJI SE ODNOSI NA UKIDANJE SMRTNE KAZNE

Strasbourg, 28. IV 1983. godine

Države članice Savjeta Evrope, potpisnice ovog protokola uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu „Konvencija“),

Smatrajući da promjene do kojih je došlo u nekoliko država članica Savjeta Evrope izražavaju opću težnju ka ukidanju smrtne kazne,

Sporazumjele su se o sljedećem:

Član 1.

Ukidanje smrtne kazne

Smrtna kazna se ukida. Niko ne može osuditi na smrtnu kaznu ili pogubiti.

Član 2.

Smrtna kazna za vrijeme rata

Država može u svom zakonodavstvu da predvidi smrtnu kaznu za djela izvršena u doba rata ili neposredne ratne opasnosti; takva kazna primijenit će se samo u slučajevima predviđenim zakonom i u skladu sa njegovim odredbama. Država obavještava Generalnog sekretara Savjeta Evrope o relevantnim odredbama tog zakona.

Član 3.

Zabrana odstupanja

Nijedna odredba ovog protokola ne može se ukinuti na osnovu člana 15. Konvencije.

Član 4.

Zabrana rezervi

Na odredbe ovog protokola ne mogu se stavljati rezerve na osnovu člana 57. Konvencije.

Član 5.

Teritorijalna primjena

1. Svaka država može prilikom potpisivanja ili deponiranja instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju, da odredi teritoriju ili teritorije na koje se ovaj protokol primjenjuje.

2. Svaka država može u svako doba poslije toga, putem izjave upućene Generalnom sekretaru Savjeta Evrope da proširi primjenu ovog protokola na bilo koju drugu teritoriju navedenu u izjavi. U odnosu na takve teritorije Protokol stupa na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi poslije datuma prijema takve izjave od strane Generalnog sekretara.

3. Svaka izjava sačinjena na osnovu prethodna dva stava može, u odnosu na teritorije navedene u takvoj izjavi, da se povuče izjavom Generalnom sekretaru. Povlačenje izjave ima djelovanje od prvog dana u mjesecu koji slijedi nakon dana kada je Generalni sekretar primio takvo obavještenje.

Član 6.

Odnos prema Konvenciji

U odnosu na države članice odredbe članova 1. do 5. ovog protokola smatraju se dodatnim članovima Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.

Član 7.

Potpis i ratifikacija

1. Ovaj protokol je otvoren za potpis državama članicama Savjeta Evrope potpisnicama Konvencije; on podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju. Država članica Savjeta Evrope ne može da ratificira, prihvati ili potvrdi ovaj protokol ako nije istovremeno ili prethodno ratificirala Konvenciju.

2. Instrumenti o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju deponiraju se kod Generalnog sekretara Savjeta Evrope.

Član 8.

Stupanje na snagu

1. Ovaj protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi poslije dana kada je pet država članica Savjeta Evrope izrazilo svoj pristanak da su vezane ovim protokolom u skladu sa odredbama člana 7.

2. U odnosu na svaku državu članicu koja poslije toga izrazi svoj pristanak da je njime obavezna, Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi poslije datuma deponiranja instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju.

Član 9.

Funkcije depozitara

Generalni sekretar Savjeta Evrope obavještava države članice Savjeta o:

- svakom potpisu;
- deponiranje svakog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju;
- svakom datumu stupanja na snagu ovog protokola u skladu sa članovima 5. i 8;
- svakom drugom aktu, notifikaciji ili saopćenju u vezi s ovim protokolom.

U potvrdu čega su dolje potpisani, propisno ovlašćeni za tu svrhu, potpisali ovaj protokol.

Sačinjeno u Strasbourgu dana 28. aprila 1983. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se deponira u arhivama Savjeta Evrope. Generalni sekretar će dostaviti ovjerene primjerke svakoj vladi potpisnici.

PROTOKOL BROJ 7. UZ KONVENCIJU O ZAŠTITI LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA

Strasbourg, 22. XI 1984. godine

Države potpisnice, članice Savjeta Evrope,

Rješene da preuzmu korake kako bi osigurale zajedničko provođenje određenih prava i sloboda putem Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu „Konvencija“),

Sporazumjele su se o sljedećem:

Član 1.

Proceduralne zaštite u vezi sa protjerivanjem stranaca

1. Stranac koji zakonito boravi na teritoriji jedne države ne može se iz nje protjerati, osim na osnovu odluke donijete u skladu sa zakonom, i ima pravo:

- a. da podnese razloge protiv svog protjerivanja;
- b. da se njegov predmet preispita; i
- c. da u te svrhe bude zastupan pred nadležnim organom ili licem ili licima koja taj organ odredi.

2. Stranac se može protjerati i prije nego što iskoristi svoje pravo na osnovu stava 1. a, b i c ovog člana, ako je protjerivanje nužno u interesu javnog poretka ili se zasniva na razlozima nacionalne sigurnosti.

Član 2.

Pravo na žalbu u krivičnim stvarima

1. Svako ko je odlukom suda osuđen za krivično djelo ima pravo da njegovu osudu ili kaznu preispita viši sud. Ostvarivanje ovog prava, uključujući i osnove za njegovo korištenje, uređuje se zakonom.

2. Ovo pravo može podlijegati izuzecima u odnosu na djela manjeg značaja, koja su određena zakonom, ili u slučajevima kada je licu u pitanju u prvom stepenu sudio najviši sud ili je bilo osuđeno na osnovu žalbe na oslobađajuću presudu.

Član 3.

Naknada za pogrešnu presudu

Ako je neko lice bilo pravosnažnom presudom osuđeno zbog krivičnog djela i ako je kasnije njegova presuda bila ukinuta ili je bio pomilovan zbog toga što neka nova ili novootkrivena činjenica neosporno ukazuje da se radilo o sudskoj grešci, lice koje je pretrpjelo kaznu kao posljedicu takve osude dobit će naknadu u skladu sa zakonom ili praksom dotične države, osim ako se ne dokaže da je ono u potpunosti ili djelomično odgovorno za to što nepoznata činjenica nije blagovremeno otkrivena.

Član 4.

Pravo da se ne bude suđen ili kažnjen dvaput po istom predmetu

1. Nikome se ne može suditi niti se može ponovo kazniti u krivičnom postupku u nadležnosti iste države za djelo zbog koga je već bio pravosnažno oslobođen ili osuđen u skladu sa zakonom i krivičnim postupkom te države.

2. Odredbe prethodnog stava ne sprječavaju obnovu postupka u skladu sa zakonom i krivičnim postupkom date države, ako postoje dokazi o novim ili novootkrivenim činjenicama, ili ako je u ranijem postupku došlo do bitne povrede koja je mogla da utiče na njegov ishod.

3. Ovaj se član ne može staviti van snage na osnovu člana 15. Konvencije.

Član 5.

Jednakost supružnika

U vezi s brakom, u toku braka i u slučaju njegovog raskida, supružnici imaju jednaka prava i odgovornosti u pogledu privatnopravnog karaktera međusobno i u svom odnosu prema djeci, pri sklapanju braka, za vrijeme braka i u slučaju raskida. Ovim članom države ne sprječavaju preduzimanje takvih mjera koje su neophodne u interesu djece.

Član 6.

Teritorijalna primjena

1. Svaka država može prilikom potpisivanja ili deponiranja instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju, da odredi teritoriju ili teritorije na koje se ovaj protokol primjenjuje i da navede mjeru do koje se obavezuje da će njegove odredbe primjenjivati na toj teritoriji ili teritorijama.

2. Svaka država može u svako doba poslije toga, putem izjave upućene Generalnom sekretaru Savjeta Evrope da proširi primjenu ovog protokola na bilo koju drugu teritoriju navedenu u izjavi. U odnosu na takve teritorije Protokol stupa na snagu prvog dana u mjesecu nakon isteka od perioda od dva mjeseca kada Generalni sekretar primi takvu izjavu.

3. Svaka izjava sačinjena na osnovu prethodna dva člana može, u odnosu na svaku teritoriju navedenu u takvoj izjavi, da se povuče ili izmijeni, notifikacijom upućenoj Generalnom sekretaru. Povlačenje ili izmjena stupa na snagu od prvog dana u mjesecu nakon isteka dvomjesečnog perioda od datuma kada Generalni sekretar primi takvu notifikaciju.

4. Izjava data u skladu sa ovim članom smatrat će se kao da je data u skladu sa stavom 1. člana 56. Konvencije.

5. Teritorija svake države na koju se primjenjuje ovaj protokol na osnovu ratifikacije, prihvatanja ili potvrđivanja, i svaka teritorija na koju se ovaj protokol primjenjuje na osnovu izjave te države na osnovu ovog člana, mogu se smatrati odvojenim teritorijama u svrhu člana 1.

6. Svaka država koja je dala izjavu u skladu sa stavom 1 ili 2. ovog člana, može u svako vrijeme nakon toga izjaviti u ime jedne ili više

teritorija na koje se izjava odnosi da ona prihvata nadležnost Suda, da prima podneske od pojedinaca, nevladinih organizacija ili grupa pojedinaca, kako je utvrđeno u članu 34. ove konvencije u odnosu na sve ili bilo koji od članova 1 do 5. ovog protokola.

Član 7.

Odnos prema Konvenciji

U odnosu na države članice odredbe članova 1. do 6. ovog protokola smatraju se dodatnim članovima Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.

Član 8.

Potpis i ratifikacija

Ovaj protokol je otvoren za potpis državama članicama Savjeta Evrope potpisnicama Konvencije. On se ratificira, prihvata ili odobrava. Država članica Savjeta Evrope ne može da ratificira, prihvati ili odobri ovaj protokol ako nije prethodno ili istovremeno ratificirala Konvenciju. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja se deponiraju kod Generalnog sekretara Savjeta Evrope.

Član 9.

Stupanje na snagu

1. Ovaj protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka dvomjesečnog perioda od dana kada je sedam država članica Savjeta Evrope izrazilo svoj pristanak da su vezane ovim protokolom u skladu sa odredbama člana 8.

2. U odnosu na svaku državu članicu koja poslije toga izrazi svoj pristanak da je njime obavezna, Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi poslije protoka dvomjesečnog perioda od dana kada je deponiran instrument o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju.

Član 10.

Funkcije depozitara

Generalni sekretar Savjeta Evrope obavještava države članice Savjeta o:

- a. svakom potpisu;
- b. deponiranju svakog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju;
- c. svakom datumu stupanja na snagu ovog protokola u skladu sa članovima 6. i 9;
- d. svakom drugom aktu, notifikaciji ili izjavi u vezi s ovim protokolom.

U potvrdu čega su dolje potpisani, propisno ovlašćeni za tu svrhu, potpisali ovaj protokol.

Sačinjeno u Strasbourgu dana 22. novembra 1984. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se deponira u arhivama Savjeta Evrope. Generalni sekretar će dostaviti ovjerene primjerke svakoj vladi potpisnici.

PROTOKOL BR. 12 UZ KONVENCIJU ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA

Rim, 4. novembra 2000. godine

Države članice Vijeća Evrope potpisnice ove konvencije, uzimajući u obzir osnovna načela prema kojima su sve osobe jednake pred zakonom i imaju pravo na jednaku pravnu zaštitu;

odlučne preduzeti daljnje korake za unapređenje jednakosti svih osoba kolektivnim jačanjem opće zabrane diskriminacije putem Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljnjem tekstu: Konvencija);

ponovo potvrđujući da načelo nediskriminacije ne sprječava države stranke u preduzimanju mjera za unapređenje potpune i djelotvorne jednakosti, pod uvjetom da postoji objektivno i razumno opravdanje za te mjere;

sporazumjele su se kako slijedi:

Član 1.

Opća zabrana diskriminacije

1. Uživanje svih prava određenih zakonom osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili drugi status.

2. Nikoga ne smiju diskriminirati javna tijela na bilo kojoj osnovi, kako je i navedeno u stavu 1.

Član 2. Teritorijalna primjena

1. Svaka država može, u trenutku potpisivanja ili deponiranja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju, odrediti teritoriju ili teritorije na koje će se primjenjivati ovaj protokol.

2. Svaka država može naknadno, izjavom upućenom glavnom sekretaru Vijeća Evrope, proširiti primjenu ovoga protokola na bilo koju drugu teritoriju navedenu u izjavi. U odnosu na takvu teritoriju, Protokol stupa na snagu prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od dana kada glavni sekretar primi takvu izjavu.

3. Svaka izjava data na osnovu prethodna dva stava može se, u odnosu na svaku teritoriju utvrđenu u takvoj izjavi, povući ili izmijeniti obavještenjem upućenom glavnom sekretaru. Povlačenje ili izmjena stupaju na snagu prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od dana kada glavni sekretar primi takvo obavještenje.

4. Izjava data u skladu sa ovim članom smatrat će se da je data u skladu sa stavom 1. člana 56. Konvencije.

5. Svaka država koja je dala izjavu u skladu sa stavovima 1. i 2. ovoga člana može u bilo kojem trenutku nakon toga izjaviti, u ime jedne ili više teritorija na koje se izjava odnosi, da prihvata nadležnost suda da zaprima pojedinačne zahtjeve nevladinih organizacija ili grupa pojedinaca kako je predviđeno članom 34. Konvencije u odnosu na član 1. ovoga protokola.

Član 3. Odnos prema konvenciji

Države strane smatraju odredbe članova 1. i 2. ovoga protokola dopunskim članovima Konvencije i sve će se odredbe Konvencije primjenjivati u skladu s tim.

Član 4. Potpisivanje i ratifikacija

Ovaj protokol je otvoren na potpisivanje državama članicama Vijeća Evrope koje su potpisale Konvenciju. Protokol podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju. Država članica Vijeća Evrope ne može ratificirati, prihvatiti ili odobriti ovaj protokol, a da prethodno ili istovremeno nije ratificirala Konvenciju. Isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju bit će deponirani kod glavnog sekretara Vijeća Evrope.

Član 5. Stupanje na snagu

1. Ovaj protokol stupa na snagu prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od dana kada je deset država članica Vijeća Evrope pristalo da budu obavezane Protokolom u skladu sa odredbama člana 4.

2. U odnosu na države članice koje naknadno izraze pristanak da budu obavezane Protokolom, Protokol stupa na snagu prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon dana deponiranja isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju.

Član 6. Depozitarne funkcije

Glavni sekretar Vijeća Evrope dužan je obavijestiti sve države članice Vijeća Evrope o:

- svakom potpisu;
- deponiranju svake isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju;
- svakom datumu stupanja na snagu ovoga protokola u skladu sa članovima 2. i 5;
- svakom drugom aktu, obavještenju ili saopćenju u vezi sa ovim protokolom.

U potvrdu prethodno navedenog su dolje potpisani, za to propisno ovlašteni, potpisali ovaj protokol.

Sastavljeno u Rimu 4. novembra 2000. na engleskom i francuskom, pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom izvorniku koji će biti pohranjen u arhive Vijeća Evrope. Glavni sekretar Vijeća Evrope će dostaviti ovjerene prijepise svakoj državi članici Vijeća Evrope.

PROTOKOL BR. 13 UZ KONVENCIJU ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA O UKIDANJU SMRTNE KAZNE U SVIM OKOLNOSTIMA

Vilnius 3. maja 2002. godine

Države članice Vijeća Evrope potpisnice ovog protokola, uvjerene da je svačije pravo na život osnovna vrijednost u demokratskom društvu i da je ukidanje smrtne kazne bitno za zaštitu ovoga prava i puno priznavanje dostojanstva svojstvenog svim ljudskim bićima;

u želji za jačanjem zaštite prava na život zajamčenog Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisanoj u Rimu 4. novembra 1950. (dalje: Konvencija);

primjećujući da Protokol br. 6 uz Konvenciju o ukidanju smrtne kazne, potpisan u Strassbourgu 28. aprila 1983, ne isključuje smrtnu kaznu za djela počinjena u vrijeme rata ili neposredne ratne opasnosti;

odlučne poduzeti konačan korak s ciljem ukidanja smrtne kazne u svim okolnostima;

sporazumjele su se kako slijedi:

Član 1. Ukidanje smrtne kazne

Smrtna kazna se ukida. Niko ne smije biti osuđen na takvu kaznu ili pogubljen.

Član 2. Zabrana derogiranja

Na osnovu člana 15. Konvencije, odredbe ovoga protokola ne mogu se derogirati.

Član 3. Zabrana pridržavanja prava

Prava na osnovu člana 57. Konvencije ne mogu se odnositi na odredbe ovoga protokola.

Član 4. Teritorijalna primjena

1. Svaka država može, prilikom potpisivanja ili deponiranja isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju, navesti područje ili područja na koja će se ovaj protokol primjenjivati.

2. Svaka država može naknadno, izjavom upućenom glavnom sekretaru Vijeća Evrope, proširiti primjenu ovoga protokola na bilo koje drugo područje koje je navedeno u izjavi. U odnosu na to područje, ovaj protokol stupa na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi istekom perioda od tri mjeseca od dana kad glavni sekretar primi takvu izjavu.

3. Svaka izjava dana na osnovu dva prethodna stava u pogledu bilo kojeg područja navedenog u takvoj izjavi može se povući ili preinačiti notificiranjem upućenim glavnom sekretaru. Povlačenje ili preinaka stupa na snagu prvoga dana u mjesecu koji slijedi istekom perioda od tri mjeseca nakon dana kad glavni sekretar primi takvu notifikaciju.

Član 5. Odnos prema konvenciji

Države stranke smatraju odredbe članova 1. do 4. ovoga protokola dopunskim članovima uz Konvenciju i sve će se odredbe Konvencije primjenjivati u skladu s tim.

Član 6. Potpisivanje i ratifikacija

Ovaj protokol će biti otvoren za potpisivanje državama članicama Vijeća Evrope koje su potpisale Konvenciju. Protokol podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju. Država članica Vijeća Evrope ne može ratificirati, prihvatiti ili odobriti ovaj protokol, ako nije prethodno ili istodobno ratificirala Konvenciju. Isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju deponiraju se kod glavnog sekretara Vijeća Evrope.

Član 7. Stupanje na snagu

1. Ovaj protokol stupa na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi istekom perioda od tri mjeseca nakon dana kada je deset država članica Vijeća Evrope izrazilo svoj pristanak da bude obavezano ovim protokolom u skladu sa odredbama člana 6.

2. Za svaku državu članicu koja naknadno izrazi svoj pristanak da bude obavezana ovim protokolom, on stupa na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi istekom perioda od tri mjeseca nakon dana deponiranja isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju.

Član 8. Funkcije depozitara

Glavni sekretar Vijeća Evrope obavijestit će sve države članice Vijeća Evrope o:

- svakom potpisu;
- deponiranju svake isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju;
- danu stupanja na snagu ovoga protokola u skladu članovima 4. i 7;
- svakom drugom aktu, obavještenju ili saopćenju koji se odnose na ovaj protokol.

U potvrdu toga su potpisani, propisno ovlašteni, potpisali ovaj protokol.

Sastavljeno u Vilniusu 3. maja 2002. na engleskom i francuskom, s tim da su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom izvorniku koji će biti pohranjen u arhiv Vijeća Evrope. Glavni sekretar Vijeća Evrope dostavit će ovjerene prijepise svakoj državi članici Vijeća Evrope.

PROTOKOL BR. 14 UZ KONVENCIJU ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA KOJIM SE MIJENJA I DOPUNJAVA SISTEM KONTROLE KONVENCIJE

Strasbourg 13. maja 2004. godine

Države članice Vijeća Evrope, potpisnice ovog protokola uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda koji je potpisan u Rimu 4. novembra 1950. godine (u daljnjem tekstu: Konvencija),

uzimajući u obzir Rezoluciju br. 1 i deklaraciju koja je usvojena na sastanku evropskih ministara koji je bio posvećen ljudskim pravima i koji je održan u Rimu 3. i 4. novembra 2000. godine;

uzimajući u obzir deklaracije koje je usvojio Komitet ministara na 109. sjednici (8. novembra 2001. godine), 111. sjednici (7. novembra 2002. godine) i 112. sjednici (15. maja 2003. godine);

uzimajući u obzir mišljenje br. 251 (2004) koje je Parlamentarna skupština Vijeća Evrope usvojila 28. aprila 2004. godine;

uzimajući u obzir hitnu potrebu da se izmijene i dopune određene odredbe Konvencije kako bi se dugoročno održala i poboljšala efikasnost sistema kontrole naročito u svjetlu sve većeg priliva radnih materijala pred Evropskim sudom za ljudska prava i Komitetom ministara Vijeća Evrope;

uzimajući u obzir naglašenu potrebu osiguravanja Suda da i dalje ima najistaknutiju ulogu u zaštiti ljudskih prava u Evropi;

sporazumjele su se kako slijedi:

Član 1.

Član 22. stav 2. Konvencije se briše.

Član 2.

Član 23. Konvencije se mijenja i glasi: „Član 23 – Mandati i razrješenje

1. Sudije se biraju na period od devet godina i ne mogu biti ponovo birani.

2. Mandat sudije ističe sa navršenih 70 godina starosti.

3. Sudija obavlja svoju funkciju dok ne bude zamijenjen. Bez obzira na zamjenu, sudija rješava sve predmete koji su mu dati na razmatranje.

4. Nijedan sudija se ne razrješava funkcije izuzev ako ostale sudije odluče dvotrećinskom većinom glasova da određeni sudija više ne ispunjava potrebne uvjete.”

Član 3.

Član 24. Konvencije se briše.

Član 4.

Član 25. Konvencije postaje član 24. Konvencije, mijenja se i glasi: „Član 24 – Pisarnica i izvjestioci

1. Sud ima pisarnicu čije će se funkcioniranje i rad regulirati pravilima Suda.

2. Kad ga zastupa sudija pojedinac, Sudu pomažu izvjestioci koji su odgovorni predsjedniku Suda. Izvjestioci čine sastavni dio pisarnice.

Član 5.

Član 26. Konvencije postaje član 25. („Sud u plenarnom sazivu”), te se mijenja kako slijedi:

1. Tačka-zarez mijenja zarez na kraju stava d) i briše se riječ „i”.

2. Tačka-zarez mijenja tačku na kraju stava e).

3. Dodaje se novi stav f) koji glasi:

„f) podnijeti zahtjev u skladu sa članom 26. stav 2.”

Član 6.

Član 27. Konvencije postaje član 26. te se mijenja i glasi: „Član 26 – Sudija pojedinac, komiteti, vijeća i Veliko vijeće

1. Radi razmatranja podnesenih predmeta Sud zasjeda kao sudija pojedinac, u komitetima od trojice sudija, u vijećima od sedam sudija i u Velikom vijeću od sedamnaest sudija. Vijeća Suda osnivaju komitete na određen vremenski period.

2. Na zahtjev Suda u plenarnom sazivu Komitet ministara može donijeti jednoglasnu odluku koja će se odnositi na određeni period i kojem će broj sudija koji čine vijeća smanjiti na pet.

3. Kad Sud zastupa sudija pojedinac, on ne razmatra aplikaciju protiv Visoke strane ugovornice u čije ime je taj sudija imenovan.

4. Sudija koji je izabran u ime Visoke strane ugovornice će biti *ex officio* član vijeća i Velikog vijeća. Ako takvog nema, ili ako taj sudija ne može učestvovati u zasjedanju, onda predsjednik Suda određuje osobu koja će raditi u svojstvu sudije sa spiska koji je unaprijed dostavila Strana.

5. Veliko vijeće također čine predsjednik Suda, potpredsjednici, predsjedavajući vijeća i druge sudije koje se odabiru u skladu sa pravilima Suda. Kad se predmet proslijedi Velikom vijeću na osnovu člana 43, nijedan sudija iz vijeća koje je donijelo odluku ne zasjeda u Velikom vijeću uz izuzetak predsjedavajućeg vijeća i sudije koji je zasjedao u ime Visoke strane ugovornice.”

Član 7.

Novi član 27. se dodaje nakon novog člana 26. i glasi: „Član 27 – Nadležnost sudije pojedinca

1. Sudija pojedinac može proglasiti nedopustivom ili brisati sa liste predmeta aplikaciju koje je podnesena na osnovu člana 34. i takva se odluka može donijeti bez daljnjeg razmatranja.

2. Odluka je konačna.

3. Ako sudija pojedinac ne proglasi aplikaciju nedopustivom ili je ne briše sa liste predmeta ona se prosljeđuje komitetu ili vijeću na daljnje razmatranje.”

Član 8.

Član 28. Konvencije se mijenja i glasi: „Član 28 – Nadležnost komiteta

1. U odnosu na aplikaciju koje je podnesena na osnovu člana 34, komitet može jednoglasno

a. proglasiti je nedopustivom ili je brisati sa liste predmeta i takva se odluka neće dalje razmatrati; ili

b. proglasiti je dopustivom i istovremeno donijeti odluku u meritumu ako pitanje u konkretnom predmetu, koje se odnosi na tumačenje i primjenu Konvencije i protokola uz Konvenciju, spada u djelokrug prakse Suda.

2. Odluke i presude iz stava 1. su konačne.

3. Ako sudija koji je izabran u ime Visoke strane ugovornice nije član komiteta, komitet može u bilo kojoj fazi postupka pozvati navedenog sudiju da zauzme mjesto jednog člana komiteta uzevši u obzir sve relevantne faktore, uključujući i to je li Strana osporila primjenu postupka iz stava 1b.”

Član 9.

Član 29. Konvencije se mijenja kako slijedi:

1. Stav 1. se mijenja i glasi: „Ako se ne donese odluka u skladu sa čl. 27. i 28. ili ako se ne donese presuda u skladu sa članom 28, vijeće odlučuje o dopustivosti i meritumu pojedinačnih aplikacija koje su podnesene na osnovu člana 34. Odluka o dopustivosti se može posebno donijeti.”

2. Dodaje se nova rečenica na kraju stava 2. koja glasi: „Odluka o dopustivosti se donosi posebno izuzev ako Sud, u izuzetnim slučajevima, odluči drugačije.”

3. Stav 3. se briše.

Član 10.

Član 31. Konvencije se mijenja kako slijedi:

1. Riječ „i” na kraju stava a) se briše.

2. Stav b) postaje stav c). Dodaje se novi stav b koji glasi:

„b. odlučuje o pitanjima koja Sudu proslijedi Komitet ministara u skladu sa članom 41. stav 4; i”.

Član 11.

Član 32. Konvencije se mijenja kako slijedi:

Nakon broja 34 na kraju stava 1. dodaje se zarez i broj 46.

Član 12.

Član 35. stav 3. se mijenja i glasi:

„3. Sud proglašava nedopustivim sve pojedinačne aplikacije koje se podnesu na osnovu člana 34. ako smatra:

a. da je aplikacija inkompatibilna sa odredbama Konvencije i protokola uz Konvenciju, da je očigledno neosnovana, da je zloupotrijebljeno pravo na pojedinačnu aplikaciju, ili

b. da aplikant nije pretrpio značajniju štetu izuzev ako poštovanje ljudskih prava, kako je to definirano u Konvenciji i protokolima uz Konvenciju, zahtijeva razmatranje aplikacije u meritumu, te pod uvjetom da se nijedan predmet ne može odbaciti po ovom osnovu ako ga domaći sud nije razmotrio na odgovarajući način.”

**EKLJP
5.a.**

Član 13.

Novi stav 3. se dodaje na kraju člana 36. Konvencije i glasi: „3. Komesar za ljudska prava Vijeća Evrope može podnijeti primjedbe u pisanom obliku i sudjelovati na saslušanjima u svim predmetima pred vijećima ili Velikim vijećem.”

Član 14.

Član 38. Konvencije se mijenja i glasi: „Član 38 – Razmatranje predmeta

Sud razmatra predmet zajedno sa zastupnicima strana i, po potrebi, pokreće istragu. Visoke strane ugovornice osiguravaju sva neophodna sredstva za efikasno provođenje istrage.”

Član 15.

Član 39. Konvencije se mijenja i glasi: „Član 39 – Sporazumno rješenje

1. Sud se može u bilo kojoj fazi postupka staviti na raspolaganje stranama u smislu omogućavanja sporazumnog rješenja spora na osnovu poštivanja ljudskih prava kako je to definirano u Konvenciji i protokolima uz Konvenciju.

2. Postupak koji se vodi u skladu sa stavom 1. je povjerljive prirode.

3. Ako se postigne sporazumno rješenje Sud donosi odluku o brisanju predmeta sa liste predmeta. U odluci se ukratko navodi činjenično stanje i postignuto rješenje.

4. Odluka se prosljeđuje Komitetu ministara koji vrši nadzor nad izvršavanjem sporazumnog rješenja u skladu sa odlukom.”

Član 16.

Član 46. Konvencije se mijenja i glasi: „Član 46 – Obavezujući karakter i izvršavanje presuda

1. Visoke strane ugovornice se obavezuju da će poštivati konačne presude Suda u svim predmetima u kojima su one stranke.

2. Konačna presuda Suda se prosljeđuje Komitetu ministara koji vrši nadzor nad njenim izvršavanjem.

3. Ako Komitet ministara smatra da tumačenje konačne presude ometa nadziranje njenog izvršavanja, Komitet može prosljediti to pitanje Sudu da donese rješenje o tumačenju. Da bi se navedeno pitanje prosljedilo, potrebni su glasovi dvotrećinske većine zastupnika koji imaju pravo sudjelovanja u radu Komiteta.

4. Ako Komitet ministara smatra da Visoka strana ugovornica odbija da se povinuje konačnoj presudi u predmetu u kojem je ona jedna od stranki, Komitet može, nakon što zvanično obavijesti tu Stranu i nakon što donese odluku glasovima dvotrećinske većine zastupnika koji imaju pravo sudjelovanja u radu Komiteta, prosljediti Sudu pitanje je li navedena Strana ispunila svoju obavezu iz stava 1.

5. Ako Sud utvrdi povredu stava 1, predmet se prosljeđuje Komitetu ministara koji treba da razmotri koje mjere treba preduzeti. Ako Sud utvrdi da nije bilo povrede stava 1, predmet se prosljeđuje Komitetu ministara koji zaključuje razmatranje predmeta.”

Član 17.

Član 59. Konvencije se mijenja kako slijedi:

1. Dodaje se novi stav 2. koji glasi: „2. Evropska unija može pristupiti ovoj konvenciji.”

2. Stavovi 2, 3. i 4. postaju stavovi 3, 4. i 5.

Završne i prelazne odredbe**Član 18.**

1. Ovaj protokol ostaje otvoren za potpisivanje zemljama članicama Vijeća Evrope koje su potpisnice Konvencije i koje mogu izraziti svoju saglasnost da su obavezane:

a. potpisivanjem bez pridržavanja prava na ratifikaciju, prihvatanje ili odobravanje; ili

b. potpisivanjem koje je podložno ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju nakon kojeg slijedi ratifikacija, prihvatanje ili odobravanje.

2. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobravanja se deponuju kod generalnog sekretara Vijeća Evrope.

Član 19.

Ovaj protokol stupa na snagu prvog dana u mjesecu nakon isteka perioda od tri mjeseca od datuma na koji sve Strane izraze saglasnost da će poštivati Protokol u skladu sa odredbama člana 18.

Član 20.

1. Od datuma stupanja na snagu ovog protokola njegove odredbe se primjenjuju na sve aplikacije koje su u procesu rješavanja pred Sudom kao i na sve presude čije izvršavanje je pod nadzorom Komiteta ministara.

2. Novi kriterij za dopustivost koji je uključen u član 35. stav 3.b. Konvencije na osnovu člana 12. ovog protokola se ne primjenjuje na aplikacije koje su proglašene dopustivim prije nego što je ovaj protokol stupio na snagu. Vijeća i Veliko vijeće mogu primjenjivati navedeni kriterij za dopustivost dvije godine nakon stupanja na snagu ovog protokola.

Član 21.

Mandat sudija čiji se prvi mandat poklapa sa datumom stupanja na snagu ovog protokola se produžava ipso jure tako da obuhvati ukupan period od devet godina. Ostale sudije će obavljati svoj mandat koji će se ipso jure produžiti dvije godine.

Član 22.

Generalni sekretar Vijeća Evrope obavještava države članice Vijeća Evrope o:

- a. svim potpisima;
- b. deponiranju instrumenata ratifikacije, prihvatanja ili odobravanja;
- c. datumu stupanja na snagu ovog protokola u skladu sa članom 19; i
- d. svim aktima, obavještenjima ili dopisima u vezi sa ovim protokolom.

U potvrdu navedenog su potpisani, za to propisno ovlašteni, potpisali ovaj protokol.

Sastavljeno u Strasbourgu 13. maja 2004. godine na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom izvorniku koji će biti pohranjen u arhivu Vijeća Evrope. Generalni sekretar Vijeća Evrope će dostaviti ovjerene prijepise svakoj državi članici Vijeća Evrope.

ZAKON O RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA U BOSNI I HERCEGOVINI – PREČIŠĆENI TEKST

(„Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 32/10)

DIO PRVI - OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuje, promiče i štiti ravnopravnost spolova, jamče jednake mogućnosti i ravnopravan tretman svih osoba, bez obzira na spol, u javnoj i privatnoj društvenoj sferi, te uređuje zaštita od diskriminacije po osnovi spola.

Članak 2.

- (1) Osobe muškog i ženskog spola su ravnopravne.
- (2) Puna ravnopravnost spolova jamči se u svim društvenim područjima, uključujući ali se ne ograničavajući na područja obrazovanja, gospodarstva, zapošljavanja i rada, socijalne i zdravstvene skrbi, sporta, kulture, javnog života i medija, bez obzira na bračno i obiteljsko stanje.
- (3) Diskriminacija na temelju spola i spolne orijentacije zabranjena je.
- (4) Diskriminacijom se ne smatra uvođenje, donošenje i provedba privremenih posebnih mjera s ciljem otklanjanja postojeće neravnopravnosti, promicanja jednakosti i zaštite ravnopravnosti spolova.
- (5) Diskriminacijom po osnovi spola ne smatra se norma, kriterij ili praksa koju je moguće objektivno opravdati postizanjem zakonitog cilja, razmjernog poduzetim nužnim i opravdanim mjerama.

DIO DRUGI - DISKRIMINACIJA

Članak 3.

- (1) Diskriminacija po osnovi spola je svako stavljanje u nepovoljniji položaj bilo koje osobe ili skupine osoba utemeljeno na spolu zbog kojega se osobama ili skupini osoba otežava ili negira priznavanje, uživanje ili ostvarivanje ljudskih prava ili sloboda.
- (2) Po obliku diskriminacija može biti izravna, neizravna, uznemiravanje, seksualno uznemiravanje, poticanje na diskriminaciju i nasilje po osnovi spola.

Članak 4.

- (1) Izravna diskriminacija po osnovi spola postoji kada je osoba ili skupina osoba bila tretirana, tretira se ili može biti tretirana nepovoljnije u odnosu na drugu osobu ili skupinu osoba u istoj ili sličnoj situaciji.
- (2) Neizravna diskriminacija po osnovi spola postoji kada prividno neutralna pravna norma, kriterij ili praksa jednaka za sve je dovela, dovede ili bi mogla dovesti u nepovoljniji položaj osobu ili skupinu osoba jednoga spola u usporedbi s osobom ili skupinom osoba drugoga spola.

Članak 5.

- (1) Uznemiravanje je svako neželjeno ponašanje utemeljeno na spolu kojim se želi povrijediti dostojanstvo osobe ili skupine osoba i stvoriti zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje ili kojim se postiže takav učinak.
- (2) Seksualno uznemiravanje je svaki neželjeni oblik verbalnog, neverbalnog ili fizičkog ponašanja spolne prirode kojim se želi povrijediti dostojanstvo osobe ili skupine osoba, ili kojim se postiže takav učinak, osobito kad to ponašanje stvara zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.
- (3) Poticanje na diskriminaciju utemeljenu na spolu, ako je počinjeno s nakanom, izjednačava se s diskriminacijom u smislu članka 3. ovoga Zakona.

Članak 6.

- (1) Zabranjeno je nasilje utemeljeno na spolu.
- (2) Nasilje utemeljeno na spolu je svako djelovanje kojim se nanosi ili može biti nanesena tjelesna, duševna, seksualna ili ekonomska šteta ili patnja, kao i prijetnja takvim djelovanjem, koje sputava osobu ili skupinu osoba da uživa u svojim ljudskim pravima i slobodama u javnoj i privatnoj sferi života.
- (3) Nasilje utemeljeno na spolu uključuje, ali se ne ograničava na:
 - a) nasilje koje se događa u obitelji ili kućanstvu;
 - b) nasilje koje se događa u široj zajednici;
 - c) nasilje koje počinje ili toleriraju tijela vlasti i druga ovlaštena tijela i pojedinci;
 - d) nasilje utemeljeno na spolu u slučaju oružanih sukoba.

(4) Nadležne vlasti obvezne su poduzeti odgovarajuće mjere radi otklanjanja i sprečavanja nasilja utemeljenog na spolu u javnoj i privatnoj sferi života, te osigurati instrumente pružanja zaštite, pomoći i naknade žrtvama.

(5) Nadležne vlasti obvezne su poduzeti odgovarajuće mjere, uključujući a ne ograničavajući se na područje obrazovanja, radi otklanjanja predrasuda, običaja i svih drugih praksi utemeljenih na ideji inferiornosti ili superiornosti bilo kojega spola, kao i na stereotipnim ulogama osoba muškog i ženskog spola. To uključuje, ali nije ograničeno na izobrazbu i podizanje svijesti među državnim službenicima, u javnosti i na druge načine.

Članak 7.

Viktimizacija je oblik diskriminacije koji postoji kada se osoba ili skupina osoba dovede u nepovoljniji položaj zbog odbijanja naloga za diskriminatorno postupanje, prijave diskriminacije, svjedočenja u postupku zaštite od diskriminacije po osnovi spola ili ako je na bilo koji drugi način sudjelovala u postupku vođenom u slučaju diskriminacije po osnovi spola.

Članak 8.

(1) Posebne se mjere privremeno uvode radi ostvarivanja stvarne ravnopravnosti spolova i ne smatraju se diskriminacijom, uključujući norme, kriterije ili prakse koje je moguće objektivno opravdati legitimnim ciljem, a moraju biti razmjerne, primjerene i nužne.

(2) Nadležna državna, entitetska, kantonalna tijela i tijela jedinica lokalne samouprave propisuju posebne mjere zakonima i drugim propisima, drugim aktima, politikama, strategijama i planovima kojima se uređuju pojedina područja društvenog života.

DIO TREĆI - DEFINICIJE

Članak 9.

Izrazi korišteni u ovome Zakonu imaju sljedeća značenja:

- a) **spol** su biološka i psihološka svojstva po kojima se razlikuju osoba muškoga i ženskoga spola, a označava i gender/rod kao sociološki i kulturološki uvjetovanu razliku između osoba muškoga i ženskoga spola i odnosi se na sve uloge i osobine koje nisu uvjetovane ili određene isključivo prirodnim ili biološkim čimbenicima, nego su prije proizvod normi, prakse, običaja i tradicije i vremenom su promjenljivi;
- b) **ravnopravnost spolova** znači da su osoba muškog i ženskog spola jednako prisutne u svim područjima javnog i privatnog života, da imaju jednak status, jednake mogućnosti za ostvarivanje svih prava, kao i jednaku korist od ostvarenih rezultata;
- c) **ravnopravan tretman** svih osoba muškog i ženskog spola podrazumijeva osiguranje odsutnosti diskriminacije po osnovi spola;
- d) **jednake mogućnosti svih osoba bez obzira na spol** podrazumijeva odsutnost zapreka za gospodarsko, političko i društveno sudjelovanje po osnovi spola;
- e) **Diskriminacija u jeziku** postoji kada se koristi isključivo jedan gramatički rod kao generički pojam;
- f) **institucionalni mehanizmi za ravnopravnost spolova** su tijela i osobe koje uspostavljaju nadležna zakonodavna, izvršna i tijela uprave svih razina vlasti u Bosni i Hercegovini radi provedbe Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini, koordinacije i realizacije programskih ciljeva iz Gender akcijskog plana Bosne i Hercegovine i osiguranja provedbe međunarodnih standarda u području ravnopravnosti spolova;
- g) **Gender akcijski plan Bosne i Hercegovine** je strategija kojom se utvrđuju programski ciljevi za ostvarivanje ravnopravnosti spolova u svim područjima društvenog života i rada, u javnoj i privatnoj sferi.

DIO ČETVRTI - OBRAZOVANJE

Članak 10.

- (1) Svi imaju jednaka prava na obrazovanje, bez obzira na spol.
- (2) Obrazovna institucija ne smije vršiti diskriminaciju utemeljenu na spolu u svezi:
 - a) uvjeta prijema;
 - b) odbijanja prijema;
 - c) načina pružanja usluga i beneficija;
 - d) isključenja iz procesa obrazovanja;
 - e) vrednovanja dostignutih rezultata u tijeku obrazovanja;
 - f) jednakih uvjeta u stvaranju karijere i profesionalnog usmjerenja, stručnog usavršavanja i stjecanja diploma;
 - g) u drugih mogućih slučajeva.

ZRS
5.b.

Članak 11.

(1) Mjerodavne vlasti, obrazovne ustanove i druge pravne osobe osigurat će da planovi i programi i metodologije osiguraju uspostavu obrazovnog sustava, koji će garantirati eliminaciju nastavnih programa koji sadrže stereotipnu društvenu ulogu muškarca i žene, a koji za posljedicu imaju diskriminaciju i nejednakost spolova.

(2) Sadržaji, koji promoviraju jednakost spolova, sastavni su dio nastavnog programa za sve razine obrazovanja.

(3) Mjerodavne vlasti, obrazovne ustanove i druge pravne osobe osigurat će efikasne mehanizme zaštite protiv diskriminacije i seksualnog uznemiravanja i neće poduzimati nikakve stegovne ili druge kaznene mjere prema osobi, zbog činjenice da se on/ona žalio/la na diskriminaciju, uznemiravanje, ili seksualno uznemiravanje, ili je svjedočio/la o diskriminaciji, uznemiravanju, ili seksualnom uznemiravanju.

DIO PETI - UPOŠLJAVANJE, RAD I PRISTUP SVIM OBLICIMA RESURSA**Članak 12.**

(1) Svi su ravnopravni u procesu upošljavanja na temelju spola.

(2) U suprotnosti je s ovim Zakonom svaka diskriminacija utemeljena na spolu u procesu ponude upošljavanja, otvorenog oglasa, postupku popune slobodnih radnih mjesta, radnog odnosa i otkaza radnog odnosa, osim u slučajevima predviđenim člankom 8. ovoga Zakona.

Članak 13.

(1) Zabranjena diskriminacija po osnovi spola u radu i radnim odnosima je:

- a) neprimjenjivanje jednake plaće i drugih beneficija za isti rad, odnosno za rad jednake vrijednosti;
- b) onemogućavanje napredovanja u poslu pod jednakim uvjetima;
- c) onemogućavanje jednakih uvjeta za obrazovanje, osposobljavanje i stručno usavršavanje;
- d) neravnopravna prilagođenost radnih i pomoćnih prostorija i opreme poslodavca biološko-fiziološkim potrebama uposlenika oba spola;
- e) različit tretman zbog trudnoće, porođaja ili korištenja prava na porodiljski dopust, što uključuje i onemogućavanje povratka na isti, ili jednako plaćen posao na istoj razini, nakon isteka porodiljskog dopusta, kao i različit tretman muškaraca i žena u svezi donošenja odluke o korištenju odsutnosti nakon rođenja djeteta;
- f) bilo koji nepovoljni tretman roditelja ili staratelja u usklađivanju obveza iz obiteljskog i profesionalnog života;
- g) organiziranje posla, podjele zadataka, ili na drugi način određivanja uvjeta rada, otkazivanje radnoga odnosa, tako da se na temelju spola ili bračnog statusa uposleniku dodjeljuje nepovoljniji status u odnosu na druge uposlenike;
- h) svaka druga radnja ili djelo koje predstavlja neki od oblika izravne ili neizravne diskriminacije utvrđene člankom 4. ovoga Zakona.

(2) Poslodavac je dužan poduzeti efikasne mjere u svrhu sprečavanja uznemiravanja, seksualnog uznemiravanja i diskriminacije na temelju spola u radu i radnim odnosima utvrđenim stavkom (1) ovoga članka, te ne smije poduzimati nikakve mjere prema uposleniku/ci zbog činjenice da se on/ona žalio/la na uznemiravanje, seksualno uznemiravanje i diskriminaciju na temelju spola.

Članak 14.

(1) Opći i posebni kolektivni ugovori trebaju biti usuglašeni s odredbama ovoga Zakona i osigurati jednake mogućnosti bez obzira na spol.

(2) Sindikati i udruge poslodavaca imaju posebnu ulogu u osiguranju jednake zaštite prava na rad i uvjeta pri upošljavanju i osigurati će da ne postoji diskriminacija na temelju spola među članovima, bilo da je izravna ili neizravna.

Članak 15.

(1) Svi imaju jednaka prava pristupa ekonomskom poslovanju, bez obzira na spol, što podrazumijeva jednak tretman u pristupu svim ekonomskim resursima, privatizaciji, pristupu i korištenju kredita i drugih oblika financijske pomoći, dozvola i registracija za poslovanje, kao i uvjeta za njihovo dobivanje.

(2) Jednak tretman i jednake mogućnosti, te eliminacija diskriminacije osigurati će se i za žene na selu, kako bi se omogućio njihov ekonomski opstanak i opstanak njihove obitelji.

DIO ŠESTI - SOCIJALNA ZAŠTITA**Članak 16.**

(1) Svi imaju jednaka prava na socijalnu zaštitu bez obzira na spol.

(2) Zabranjena je diskriminacija na temelju spola u uživanju svih oblika socijalnih prava utvrđenih važećim zakonima, a posebno u slučajevima:

- a) podnošenja zahtjeva za ostvarenje bilo kojeg prava iz oblasti socijalne zaštite;
- b) postupka utvrđivanja i načina korištenja socijalnih prava i utvrđenih beneficija;
- c) prestanka uživanja utvrđenih prava.

Članak 17.

Mjerodavne će vlasti osigurati da zakoni i drugi akti, te mehanizmi, koji se odnose na pristup i korištenje socijalne zaštite, nisu diskriminirajući na temelju spola, bilo izravno ili neizravno.

DIO SEDMI - ZDRAVSTVENA ZAŠTITA**Članak 18.**

(1) Svi imaju jednako pravo na zdravstvenu zaštitu, dostupnost zdravstvenim uslugama, uključujući i one koje se odnose na planiranje obitelji, bez obzira na spol.

(2) Zdravstvene će institucije poduzeti sve mjere u svrhu sprečavanja diskriminacije na temelju spola u uživanju svih oblika zdravstvene zaštite.

(3) Mjerodavni će organi vlasti poduzeti posebne mjere u svrhu zaštite i unapređenja reproduktivnog zdravlja žena.

DIO OSMI - ŠPORT I KULTURA**Članak 19.**

(1) Svi imaju jednaka prava i mogućnosti sudjelovanja i pristupa športskom i kulturnom životu bez obzira na spol.

(2) Mjerodavni organi vlasti, institucije i pravne osobe dužni su poduzeti sve mjere u svrhu sprečavanja diskriminacije na temelju spola, a radi osiguranja jednakih mogućnosti za:

- a) pristup grani športa ili kulturnom pravcu;
- b) razvoj i pružanje potpore pojedinim granama športa ili kulturnoga pravca;
- c) dodjeljivanje nagrada zajednice za izuzetna športska i kulturna dostignuća unutar iste grane športa ili kulturnog pravca.

DIO DEVETI - JAVNI ŽIVOT**Članak 20.**

(1) Državna tijela na svim razinama ustroja vlasti i tijela lokalne samouprave, uključujući zakonodavnu, izvršnu i sudbenu vlast, političke stranke, pravne osobe s javnim ovlastima, pravne osobe koje su u vlasništvu ili pod nadzorom države, entiteta, kantona, grada ili općine ili nad čijim radom javno tijelo provodi nadzor, osigurati će i promicati ravnopravnu zastupljenost spolova u upravljanju, procesu odlučivanja i predstavljanju. Ova obveza postoji i za sve ovlaštene predlagatelje prilikom izbora zastupnika i izaslanstava u međunarodnim organizacijama i tijelima.

(2) Ravnopravna zastupljenost spolova postoji u slučaju kada je jedan od spolova zastupljen najmanje u postotku od 40% u tijelima iz stavka (1) ovoga članka.

(3) Diskriminacijom po osnovi spola smatra se situacija kada ne postoji ravnopravna zastupljenost iz stavka (2) ovoga članka.

(4) Tijela iz stavka (1) ovoga članka u svrhu ostvarivanja ravnopravne zastupljenosti spolova i otklanjanja diskriminacije dužna su donositi posebne mjere propisane člankom 8. ovoga Zakona.

DIO DESETI - MEDIJI**Članak 21.**

(1) Svi imaju pravo pristupa medijima bez obzira na spol.

(2) Zabranjeno je javno prikazivanje i predstavljanje bilo koje osobe na uvredljiv, omalovažavajući ili ponižavajući način, s obzirom na spol.

(3) Mediji su dužni kroz programske koncepte razvijati svijest o ravnopravnosti spolova.

DIO JEDANAESTI - STATISTIČKE EVIDENCIJE**Članak 22.**

(1) Svi statistički podaci i informacije koji se prikupljaju, evidentiraju i obrađuju u državnim organima na svim razinama, javnim službama i ustanovama, državnim i privatnim poduzećima i ostalim subjektima moraju biti prikazani po spolu.

(2) Statistički podaci i informacije koji se prikupljaju, evidentiraju i obrađuju, sukladno stavku (1) ovoga članka, moraju biti sastavni dio statističke evidencije i dostupni javnosti.

DIO DVANAESTI - SUDBENA ZAŠTITA**Članak 23.**

(1) Svatko tko smatra da je žrtva diskriminacije ili da mu je diskriminacijom povrijeđeno neko pravo može tražiti zaštitu toga prava u postupku u kojemu se odlučuje o tom pravu kao glavnom pitanju, a može tražiti i zaštitu u posebnom postupku za zaštitu od diskriminacije sukladno Zakonu o zabrani diskriminacije („Službeni glasnik BiH”, broj 59/09).

(2) Žrtva diskriminacije, prema odredbama ovoga Zakona, ima pravo na naknadu štete prema propisima kojima se uređuju obvezni odnosi.

(3) Sve odluke nadležnih sudbenih tijela donesene povodom povrede neke od odredaba ovoga Zakona će sudovi na razini Bosne i Hercegovine dostaviti Agenciji za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine, a sudovi u entitetima Bosne i Hercegovine Gender centru Federacije Bosne i Hercegovine i Gender centru Republike Srpske.

DIO TRINAESTI - OBVEZE NADLEŽNIH ORGANA VLASTI**Članak 24.**

(1) Tijela vlasti na državnoj i entitetskoj razini, kantonalna tijela i tijela jedinica lokalne samouprave, pravne osobe s javnim ovlastima, pravne osobe u većinskom državnom vlasništvu dužni su u granicama svoje nadležnosti poduzeti sve odgovarajuće i potrebne mjere radi provedbe odredaba propisanih ovim Zakonom i Gender akcijskim planom Bosne i Hercegovine, uključujući, ali ne ograničavajući se na:

- donošenje programa mjera radi ostvarenja ravnopravnosti spolova u svim područjima i na svim razinama vlasti;
- donošenje novih ili izmjenu i dopunu postojećih zakona i drugih propisa radi usklađivanja s odredbama ovoga Zakona i međunarodnim standardima za ravnopravnost spolova;
- provedbu aktivnosti i mjera iz Gender akcijskog plana Bosne i Hercegovine kroz redovite programe rada, uz osiguranje proračunskih sredstava;
- osiguranje prikupljanja, vođenja, analize i prikazivanja statističkih podataka razvrstanih po spolu.
- Sastavni dio programa mjera za ostvarivanje ravnopravnosti spolova u svim područjima uključuje, ali se ne ograničava na:
 - analizu stanja spolova u određenom području;
 - provedbu donesenih državnih politika kroz akcijske planove za ravnopravnost spolova;
 - mjere za otklanjanje uočene neravnopravnosti spolova u određenom području.

(2) Nadležna zakonodavna, izvršna i tijela uprave svih razina vlasti u Bosni i Hercegovini obvezna su utemeljiti odgovarajuće institucionalne mehanizme za ravnopravnost spolova koji će provoditi Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini, koordinirati realizaciju programskih ciljeva iz Gender akcijskog plana Bosne i Hercegovine i osigurati provedbu međunarodnih standarda u području ravnopravnosti spolova.

(3) Nadležna državna, entitetska i kantonalna tijela vlasti, kao i tijela jedinica lokalne samouprave dužna su sve propise i druge akte iz svoje nadležnosti, prije upućivanja u zakonsku proceduru, dostaviti na mišljenje institucionalnim mehanizmima za ravnopravnost spolova iz stavka (2) ovoga članka radi usuglašavanja s odredbama Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini.

DIO ČETRINAESTI - PRAĆENJE I NADZOR NAD PROVEDBOM OVOG ZAKONA**Članak 25.**

(1) Nadzor nad provedbom ovog zakona obavlja Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).

(2) Radi praćenja primjene ovog Zakona, u okviru Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice, osniva se Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Agencija).

(3) Agencija se organizira i radi sukladno posebnoj odluci koju, na prijedlog Ministarstva iz stavka (1) ovoga članka, donosi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.

Članak 26.

Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine u granicama svojih nadležnosti obavlja sljedeće poslove:

- prati i analizira stanje ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini na temelju izvješća koje sastavlja Agencija i izvješća entitetskih gender centara i o tomu godišnje izvješćuje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine. O rezultatima analiza i praćenja može sastavljati posebna izvješća, mišljenja, sugestije i preporuke nadležnim tijelima na državnoj razini vlasti;
- utvrđuje metodologiju izrade izvješća o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini;
- inicira i koordinira izradbu gender akcijskog plana Bosne i Hercegovine, u suradnji s entitetskim gender centrima, a koji usvaja Vijeće ministara Bosne i Hercegovine;
- prati primjenu i koordinira aktivnosti sa svim relevantnim subjektima u procesu provedbe Gender akcijskog plana Bosne i Hercegovine iz članka 24. stavak (2) ovoga Zakona;
- suraduje s institucionalnim mehanizmima za ravnopravnost spolova u institucijama na državnoj razini vlasti;
- u postupku pripreme nacрта i prijedloga zakona, podzakonskih i drugih normativnih akata, strategija, planova i programa, a prije dostavljanja Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, daje mišljenje o usuglašenosti navedenih akata s ovim Zakonom i međunarodnim standardima za ravnopravnost spolova;
- daje inicijativu i sudjeluje u pripremi zakona, podzakonskih i drugih akata, strategija, planova i programa koji se donose na razini Bosne i Hercegovine, radi utvrđivanja mjera za ostvarivanje ravnopravnosti spolova u svim područjima društvenog života;
- daje inicijativu za pokretanje postupka za izmjene i dopune propisa u slučaju neusuglašenosti s odredbama ovoga Zakona, domaćim i međunarodnim standardima za ravnopravnost spolova;
- prima i obrađuje molbe, žalbe i predstavke osoba i skupina osoba u kojima se ukazuje na povredu nekog prava iz ovoga Zakona;
- Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine donosi Jedinствена pravila za primanje i obradu molbi, žalbi i predstavki osoba i skupina osoba iz točke 9. ovoga članka;
- predstavlja i koordinira aktivnosti, u granicama svoje nadležnosti, na međunarodnoj i regionalnoj razini,
- nadzire provedbu ovoga Zakona i, u suradnji s Gender centrom Federacije Bosne i Hercegovine i Gender centrom Republike Srpske, priprema izvješća o ispunjavanju međunarodnih obveza u području ravnopravnosti spolova;
- suraduje s nevladinim organizacijama koje se bave zaštitom ljudskih prava i sloboda;
- provodi aktivnosti za promicanje ravnopravnosti spolova;
- obavlja ostale poslove radi provedbe ovoga Zakona.

Članak 27.

(1) Gender centar Federacije Bosne i Hercegovine i Gender centar Republike Srpske prate primjenu Zakona na entitetskoj razini i u tu svrhu posebno obavljaju sljedeće poslove:

- prate usuglašenost zakona i drugih akata, politika, strategija, planova i programa koji se donose na entitetskoj razini s domaćim i međunarodnim standardima za ravnopravnost spolova;
- daju mišljenje o usuglašenosti zakona i drugih akata, politika, strategija, planova i programa koji se donose na entitetskoj razini s odredbama ovoga Zakona i drugim domaćim i međunarodnim standardima za ravnopravnost spolova i pokreću inicijative za usuglašavanje;
- prate i analiziraju stanje ravnopravnosti spolova u entitetima;
- pripremaju i izrađuju redovita i posebna izvješća o stanju ravnopravnosti spolova u određenim područjima, pripremaju i sastavljaju informacije, mišljenja i preporuke koje dostavljaju entitetskim vladama i drugim nadležnim tijelima i organima;
- primaju i obrađuju molbe, žalbe i predstavke osoba i skupina osoba u kojima se ukazuje na povredu nekog prava iz ovoga Zakona u skladu s Jedinственим pravilima iz članka 26. stavak (1) točka i) ovoga Zakona;
- suraduju s institucionalnim mehanizmima iz članka 24. stavak (2) ovoga Zakona;
- predstavljaju i koordiniraju aktivnosti, u granicama svoje nadležnosti, na regionalnoj razini;

**ZRS
5.b.**

- h) surađuju s nevladinim organizacijama koje se bave zaštitom ljudskih prava i sloboda;
- i) pružaju stručnu i savjetodavnu podršku i pomoć svim institucijama sustava i drugim partnerima.

(2) Gender centar Federacije Bosne i Hercegovine i Gender centar Republike Srpske obavljaju i druge poslove u vezi s unapređenjem i promicanjem ravnopravnosti spolova u entitetima.

Članak 28.

Mjerodavni organi vlasti i druge državne institucije, poslodavci, te druge pravne i fizičke osobe, dužni su pružiti sve potrebne informacije i omogućiti uvid u dokumentaciju na zahtjev Agencije, Gender centra FBiH i Gender centra RS odmah, a najkasnije u roku od 15 dana.

DIO PETNAESTI - KAZNE NE ODREDBE

Članak 29.

Tko čini nasilje, uznemiravanje ili seksualno uznemiravanje utemeljeno na spolu kojim se ugrožava mir, duševno zdravlje i tjelesni integritet kaznit će se kaznom zatvora u trajanju od šest mjeseci do pet godina.

Članak 30.

(1) Novčanom kaznom od 1.000 KM do 30.000 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako:

- a) ne poduzme odgovarajuće mjere i efikasne mehanizme zaštite protiv diskriminacije na temelju spola, uznemiravanja i seksualnog uznemiravanja;
- b) ne poduzme odgovarajuće mjere radi eliminacije i sprečavanja zabranjene diskriminacije na temelju spola u radu i radnim odnosima kako je definirano članku 12. i 13. ovog Zakona;
- c) ne osigura planove, programe i metodologije u obrazovnim institucijama koje će jamčiti eliminaciju stereotipnih programa, koji za posljedicu imaju diskriminaciju i nejednakost među spolovima;
- d) ne razvrstava po spolu statističke podatke i informacije, koji se prikupljaju, evidentiraju i obrađuju;
- e) ne omogući javnosti uvid u statističke podatke koje se vode shodno ovim Zakonom;
- f) na uvredljiv, omalovažavajući ili ponižavajući način predstavlja bilo koju osobu javno, s obzirom na spol.

(2) Za prekršaj iz stavka (1) ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 100 KM do 1.000 KM i odgovorna osoba u pravnoj osobi kao i pojedinci koji samostalno obavljaju djelatnost osobnim radom sredstvima u vlasništvu građana.

(3) Niti jedna odredba ovoga članka ne može se tumačiti kao ograničavanje ili umanjivanje prava na vođenje kaznenog ili građanskog postupka, pod uvjetima propisanim ovim Zakonom.

(4) Do donošenja odgovarajućeg zakona o prekršajima Bosne i Hercegovine, prekršajni postupak po odredbama ovoga Zakona vodit će tijela mjerodavna za ovaj postupak u entitetima i Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine.

(5) Novčana kazna naplaćuje se u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.

(6) Rješenja o prekršajima se izvršavaju sukladno važećem zakonu entiteta, odnosno Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Članak 31.

Procesuiranje i donošenje odluka radi kaznenih djela i djela prekršaja utvrđenih ovim Zakonom žurne je naravi i ima prioritet u radu mjerodavnih organa.

DIO ŠESNAESTI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 32.

(1) Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice predložiti će osnivanje Agencije za ravnopravnost spolova u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Svi državni i entitetski zakoni, kao i drugi odgovarajući propisi usuglasiti će se s odredbama ovoga Zakona, najkasnije u roku od 6 mjeseci.

Članak 33.

Pročišćeni tekst Zakona bit će objavljen u „Službenom glasniku BiH”.

ЗАКОН О СЛОБОДИ ВЈЕРЕ И ПРАВНОМ ПОЛОЖАЈУ ЦРКАВА И ВЈЕРСКИХ ЗАЈЕДНИЦА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

(„Службени гласник Босне и Херцеговине” број 5/04)

И - Основне одредбе

Члан 1.

Овим законом се, поштујући властита наслеђа и традиционалне вриједности толеранције и саживота присутних у вишевјерском карактеру Босне и Херцеговине, а у намјери да се допринесе унапређивању међусобног разумијевања и поштивања права на слободу савјести и вјере, уређује јединствени правни оквир у којем ће све цркве и вјерске заједнице у Босни и Херцеговини дјеловати и бити изједначене у правима и обавезама без икакве дискриминације.

Овим законом гарантује се сваком човјеку право на слободу савјести и вјере у складу са Уставом Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Устав), највишим међународним стандардима људских права садржаних у међународним декларацијама и конвенцијама о слободи савјести и вјере, који су саставни дио Устава и правног система Босне и Херцеговине.

Члан 2.

У сврхе овог закона дефинише се:

1. Дискриминација, заснована на вјери или увјерењу, означава свако искључивање, ограничавање, давање предности, изостављање или свако друго разликовање које је засновано на религији или увјерењу, а које има циљ или се њиме може постићи - директно или индиректно, намјерно или ненамјерно - укидање или умањивање признања, једнаког уживања и остваривања људских права и основних слобода у грађанским, политичким, економским, социјалним и културним стварима.

2. Није дискриминација, заснована на вјери или увјерењу, прављење разликовања и предности од стране цркава и вјерских заједница у поштивању религијских обавеза и потреба, унутар њих самих, када цркве и вјерске заједнице оцијене да је то потребно.

3. Цркве и вјерске заједнице су заједнице, установе и организације вјерника, основане у складу са властитим прописима, научавањима, вјерама, традицијама и праксом, којима је призната правна способност и које су уписане у Регистар цркава и вјерских заједница у Босни и Херцеговини.

Члан 3.

1. Овај закон примјењује се на цијелој територији Босне и Херцеговине.

2. Сви остали закони и прописи у овој области морају да буду усклађени с одредбама овог закона.

3. Власти ентитета, кантона, Дистрикта и општина, приликом доношења и у примјени прописа из своје надлежности, дужне су обезбиједити права на слободу уживања и исповиједања вјере и забране сваке дискриминације засноване на вјери или другом увјерењу.

II - Слобода исповиједања вјере и увјерења

Члан 4.

1. Свако има право на слободу вјере и увјерења, укључујући слободу јавног исповиједања, односно неисповиједања вјере. Исто тако, свако има право прихватити или промијенити вјеру, као и слободу - било сам или у заједници са другима, јавно или приватно - да на било који начин испољава своја вјерска осјећања и увјерења обављањем обреда, извршавањем и придржавањем вјерских прописа, држањем до обичаја и других вјерских активности. Свако има право на вјерску поуку, коју ће вршити само лица која на ту службу именује службено тијело или представник његове цркве или вјерске заједнице, како у вјерским установама тако у јавним и приватним предшколским установама и основним школама и вишим нивоима образовања што ће се регулисати посебним прописима.

2. Цркве и вјерске заједнице у проповиједању вјере и другим дјеловањем не смију ширити нетрпељивост и предрасуде према другим црквама и вјерским заједницама и њиховим вјерницима или грађанима без вјерског одређења или их онемогућавати у слободном јавном испољавању вјере или другог увјерења.

3. Цркве и вјерске заједнице не смију дјеловати својим садржајем и начином обављања вјерских обреда и других очитовања вјере који

су противни правном поретку, јавној безбједности, моралу или на штету живота и здравља, односно на штету права и слобода других.

Члан 5.

1. Забрањена је свака дискриминација која је заснована на вјери или увјерењу а која је дефинисана у члану 2.1.

2. Забрањена су такође сљедећа дјела:

- напади и увреде вјерских службеника;
- напади и оштећења вјерских објеката или друге имовине цркава и вјерских заједница;
- активности или дјела усмјерена на распиривање вјерске мржње против било које цркве или вјерске заједнице или њених чланова;
- омаловажавање или изругивање било које вјере;
- јавна употреба службених симбола, знамења, атрибута и назива цркве или вјерске заједнице без сагласности надлежне власти цркве или вјерске заједнице, нити постојећа таква удружења, основана без надлежне црквене власти, могу постојати без надлежног одобрења;
- оснивање удружења вјерских службеника или вјерника без одобрења надлежне власти цркве или вјерске заједнице;
- изазивање, подржавање или позивање вјерске нетрпељивости и мржње.

Члан 6.

1. Цркве и вјерске заједнице имају утврђен кодекс вјерских права и дужности својих чланова који су у складу са природом њиховог послања и другим уредбама цркве или вјерске заједнице којој припадају.

2. У складу са утврђеним кодексом вјерских права и дужности из става 1. овог члана:

- Нико се не смије присиљавати или ометати да исповиједа своју вјеру или увјерење, или да на било који начин учествује у вјерским обредима или свечаностима било којег обреда или вјерске активности своје цркве или вјерске заједнице;
- Нико се не смије присиљавати, директно или индиректно, да испољава своја вјерска увјерења;
- Нико се не смије присиљавати да даје заклетву која је супротна његовој вјери или увјерењима;
- Вјерски службеници и они који се припремају за ту службу биће изузети од служења војне службе, али им се не може забранити служење војног рока уколико то затраже у складу са законом.

Члан 7.

Слобода вјере или увјерења укључује право сваког лица, односно цркве и вјерске заједнице, да може испољавати своју вјеру или увјерење, било појединачно или у заједници са другима, јавно или приватно, укључујући, између осталих, право:

1. Свакодневно у јавности износити и заступати начела своје вјере или увјерења и према њима се равнати с тим да не угрожава слободу других;

2. Вршити вјерске обреде у својим или закупљеним, односно изнајмљеним зградама или просторијама које, према посебним прописима, испуњавају услове за окупљање већег броја лица, на отвореним просторима вјерских објеката, на гробљима, те домовима и имањима својих вјерника;

3. Слободно и јавно организовати вјерске свечаности, приредбе и друга вјерска и вјерско-културна окупљања на јавним мјестима у складу са законом којим се уређује окупљање грађана;

4. Оснивати, одржавати и управљати вјерским установама, укључујући установе основане ради испуњења хуманитарних и образовних циљева, у складу са законом;

5. Правити, тражити, посједовати, увозити, извозити и користити предмете и материјале који се односе на обреде или обичаје њихове вјере или увјерења, у складу са законом;

6. Оснивати, посједовати и укидати све врсте средстава јавног информисања, у складу са законом.

7. Писати, преводити, издавати књиге, уџбенике и приручнике и ширити одговарајуће јавне прогласе у писаном или сликовном облику у новинама, часописима, електронским медијима и осталим средствима електронске комуникације, у складу са законом;

8. Слободно јавно организовати посјете вјерника и ходочашћа вјерским свечаностима, светим мјестима, процесијама у земљи и иностранству.

3CB
5.c.

III - Правни статус цркава и вјерских заједница**Члан 8.**

1. Цркве и вјерске заједнице на територији Босне и Херцеговине имају статус правног лица.

2. Овим законом потврђује се континуитет својства правног лица историјски заснованим црквама и вјерским заједницама у Босни и Херцеговини у складу са вјерским прописима и унутрашњом организацијом у Исламској заједници у Босни и Херцеговини, Српској православној цркви, Католичкој цркви и Јеврејској заједници Босне и Херцеговине, као и свим осталим црквама и вјерским заједницама, којима је признато својство правног лица прије ступања на снагу овог закона.

3. Нове цркве и вјерске заједнице у Босни и Херцеговини стичу својство правног лица на начин предвиђен одредбама члана 18. овог закона.

4. Све цркве и вјерске заједнице имаће службене називе који су одређени њиховим канонским, уставним, односно статутарним прописима и као такви користеће се у јавној употреби.

5. Све цркве и вјерске заједнице могу оснивати, мијењати и укидати своје унутрашње органе, односно облике организовања који имају својство правног лица.

6. Све цркве и вјерске заједнице својим актима уређују који њихови унутрашњи органи имају својство правног лица, који ће се онда таквима сматрати на територији Босне и Херцеговине.

7. Цркве и вјерске заједнице у Босни и Херцеговини могу се удруживати у савезе цркава и вјерских заједница, у складу са овим законом.

8. Цркве и вјерске заједнице, и њихови организациони облици, који су стекли својство правног лица уписом у регистар, за своје обавезе одговарају сваки цијелокупном својом имовином у складу са законом.

Члан 9.

Цркве и вјерске заједнице могу уживати бенефиције на основу свог статуса и привилегије које су карактеристичне за непрофитабилне организације, а у складу са овим законом, као канонским, уставним и статутарним одредбама по којима се управља у црквама и вјерским заједницама, под условом или до границе да не врше расподелу прихода или профита у корист приватних лица, осим у случају када саме расподеле имају легитимну каритативну сврху.

Члан 10.

Цркве и вјерске заједнице могу да:

1. Оснивају предузећа, установе и удружења; стичу, располажу и управљају имовином, те предузимају друге дјелатности на основу одлука својих органа и свога чланства, у складу са законом;

2. Производе, набављају, увозе, извозе и шире вјерску литературу, штампане и аудио-визуелне материјале или предмете и друга средства електронског информисања, која су у употреби код практиковања и подучавања вјере, у складу са законом;

3. Оснивају културне, каритативне, здравствене и васпитно-образовне установе различитог смјера, врсте и степена, у правима изједначене са установама чији су оснивачи држава или други овлаштени оснивачи, и врше у њима одговарајућу дјелатност, те наведеним установама самостално и непосредно управљају у складу са законом;

4. Успостављају и одржавају међународне односе и контакте са црквама и вјерским заједницама и свим другим субјектима, у складу са послањем цркве, односно вјерске заједнице;

5. Раде све друго што позитивним законима није забрањено.

Члан 11.

1. Цркве и вјерске заједнице управљају собом на свом унутрашњем плану у складу са властитим актима и научавањем, што неће имати никаквих грађанско-правних учинака и што се неће принудно спроводити од стране јавне власти нити може бити примјењивано на оне који нису чланови.

2. Цркве и вјерске заједнице своју унутрашњу организацију самостално уређују у складу са својим интерним прописима, законима и научавањем.

3. Цркве и вјерске заједнице су самосталне при избору, именовану и смјени свог особља у складу са својим властитим захтјевима, прописима и потребама.

4. Цркве и вјерске заједнице имају право да траже и примају добровољне прилоге у новцу и друге прилоге.

Члан 12.

1. Цркве и вјерске заједнице могу да стичу имовину у складу са законом.

2. Цркве и вјерске заједнице посједују властиту имовину и имовинска права којима слободно располажу и управљају.

3. Цркве и вјерске заједнице имају право на реституцију одузете имовине на цијелој територији Босне и Херцеговине, без дискриминације, у складу са законом.

Члан 13.

1. Цркве и вјерске заједнице, њихове установе и предузећа, у складу са законом, обавезни су да плаћају порез и допринос на зараде запослених радника (пензијско, здравствено и инвалидско осигурање), те извршавају све друге законом прописане обавезе.

2. Цркве и вјерске заједнице могу да прикупљају чланарину и добијају поклоне из земље и иностранства.

3. Донације и приходи цркава и вјерских заједница третираће се у складу са законима и прописима који се односе на непрофитабилне, образовне и каритативне организације.

4. Држава се обавезује да регулише пензијско, инвалидско и здравствено осигурање вјерских службеника, посебним прописом, а на потицај било које институције из члана 15. тачке 1. овог закона.

IV - Однос државе и цркава и вјерских заједница**Члан 14.**

Цркве и вјерске заједнице одвојене су од државе а то значи да:

1. Држава не може признати статус државне вјере ни једној вјери нити статус државне цркве или вјерске заједнице ни једној цркви или вјерској заједници;

2. Држава нема право да се мијеша у унутрашњу организацију и послове цркава и вјерских заједница;

3. Ниједна црква или вјерска заједница, ни њени службеници, не могу добијати посебне привилегије од државе у односу на друге цркве или вјерске заједнице и њихове службенике, нити може формално учествовати у раду политичких установа, осим како је наведено у ставу 4. овог члана;

4. Држава може, на основу једнакости према свима, давати материјалну подршку црквама и вјерским заједницама за очување културне и историјске баштине, здравствене дјелатности, образовне, каритативне и социјалне услуге које пружају цркве и вјерске заједнице, једино под условом да цркве и вјерске заједнице споменуте услуге обављају без икакве дискриминације, а посебно недискриминације на основу вјере или увјерења;

5. Цркве и вјерске заједнице на подручју породичног, родитељског права и права дјетета могу да обављају функцију хуманитарне, социјалне и здравствене помоћи, васпитања и образовања, у складу са одговарајућим законима који уређују та права и материју;

6. Јавној власти забрањено је било какво уплитање приликом избора, именовања или смјењивања вјерских великодостојника, успостављања структуре цркава и вјерских заједница или организација које врше службу Божију и друге обреде;

7. Јавно испољавање вјере или увјерења може да буде ограничено једино на основу закона и у складу са међународним стандардима, када надлежни орган докаже да је то неопходно у интересу јавне безбједности, заштите здравља, јавног морала, или са циљем заштите права и слобода других лица у складу са међународноправним стандардима. Цркве и вјерске заједнице имају право жалбе на ову одлуку. Жалбени орган, прије доношења одлуке о жалби, мора да затражи од Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине мишљење у вези са случајем забране јавног испољавања вјере или увјерења.

Члан 15.

1. Питања од заједничког интереса за Босну и Херцеговину и неку или више цркава и вјерских заједница могу се уређивати и споразумом који закључује Предсједништво БиХ, Савјет министара, владе ентитета и црква, односно вјерска заједница.

2. За спровођење овог закона и других прописа којим се уређују односи између државе и цркава и вјерских заједница, као и других питања значајних за положај и дјеловање цркава и вјерских заједница, у Закону о министарствима и другим тијелима управе Босне и Херцеговине као надлежно министарство за односе са црквама и вјерским заједницама одређује се Министарство за људска права и избјеглице БиХ.

Члан 16.

1. Министарство правде Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Министарство правде) доноси прописе о успостављању и вођењу јединственог регистра за упис свих цркава и вјерских заједница, њихових савеза и организационих облика за које то затражи црква или вјерска заједница.

2. Регистар из претходног става води Министарство правде.

3. Цркве и вјерске заједнице, односно правна лица унутар њих из члана 8. ст. 2,5. и 6. у пријави за упис у регистар дају следеће податке:

- о називу правног лица;
- о сједишту правног лица;
- о служби лица овлаштеног за заступање правног лица;
- о печату и штампилу, које у свом дјеловању користи правно лице.

4. Нерегистрована, односно нова црква и вјерска заједница, поред података из претходног става, у пријави подноси податке из члана 18. овог закона.

Члан 17.

1. Министарство за људска права и избјеглице има право и обавезу свим државним, ентитетским, кантоналним и општинским властима да укаже на случајеве кршења права на слободу вјере, те захтијева предузимање законом прописаних мјера којима се спречавају таква кршења.

2. Орган власти, којем се обрати Министарство из претходног става, дужан је у року од седам дана да обавијести Министарство о мјерама заштите угрожене слободе вјере.

3. Министарство за људска права и избјеглице контактира и сарађује са свим регистрованим, и оним које се спремају за регистрацију, црквама и вјерским заједницама и расправља о свим питањима која се односе на слободу вјере и правни положај цркава и вјерских заједница у складу са Уставом, међународним конвенцијама и овим законом.

V - Оснивање нових цркава и вјерских заједница**Члан 18.**

1. Нову цркву или вјерску заједницу може основати 300 пунољетних држављана Босне и Херцеговине, без обзира на њихово ентитетско држављанство. Под истим или сличним именом постојеће цркве или вјерске заједнице не може се основати нова црква или вјерска заједница. Нико не може без сагласности надлежне власти цркве или вјерске заједнице користити њене службене симболе, знамења и атрибуте.

2. Писмена пријава о оснивању цркве или вјерске заједнице подноси се Министарству правде, а треба да садржава:

- Статут или други акт цркве или вјерске заједнице из којег је видљив садржај и начин исповиједања вјере, обављања вјерских обреда, подручја и начин дјеловања;
- Документ о њеном службеном вјерском научавању;
- Потписе 300 грађана-слѣдбеника (име и презиме, дан и мјесто рођења, садашња адреса, јединствени матични број и својеручни потпис);
- Одлуку о оснивању, усвојену од најмање 30 оснивача цркве или вјерске заједнице, име и презиме поглавара цркве или вјерске заједнице, његовог замјеника или других представника овлашћених да заступају цркву или вјерску заједницу пред државним органима.

3. У року од 30 дана након поднесене пријаве о оснивању цркве или вјерске заједнице, Министарство правде доноси рјешење о упису у Регистар цркава и вјерских заједница.

4. Министарство ће, разматрајући захтјеве из претходних ставова овог члана, поштивати право сваке цркве и вјерске заједнице на самосталност у организацији властитих послова, под условом да се то уреди у складу са уставним одредбама, овим законом и међународним правом.

5. Министарство може да одбије захтјев за регистрацију само ако оцијени да су садржај и начин обављања вјерских обреда и других читавања вјере противни правном поретку, јавном моралу или штете животу и здрављу или другим правима и слободама вјерника и грађана.

6. Уколико ни у року од 60 дана Министарство не донесе рјешење о упису у регистар, нова црква или вјерска заједница сматраће се регистрованом истеком 60 дана након датума подношења пријаве

за регистрацију цркве или вјерске заједнице. Својство правног лица има правну снагу од дана доношења рјешења о регистрацији.

7. Против регистрације, обављење на начин предвиђен претходним ставом или одбијања регистрације нове цркве, односно вјерске заједнице, подносилац пријаве или регистрована црква, односно вјерска заједница, могу уложити жалбу Савјету министара Босне и Херцеговине на регистрацију цркве или вјерске заједнице, који доноси коначно рјешење о регистровању или одбија регистрацију. Жалба се може заснивати и на разлозима да се легализацијом дотичне цркве или вјерске заједнице крше одредбе Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и њених протокола, као и одредбе из других међународних уговора које се односе на слободу вјере и друге слободе и права.

8. Против коначног рјешења спор се може покренути у року од три мјесеца пред Судом Босне и Херцеговине.

Члан 19.

Савези цркава и вјерских заједница у Босни и Херцеговини

1. Двије или више цркава и вјерских заједница из Босне и Херцеговине могу оснивати савезе цркава и вјерских заједница.

2. Савези се оснивају споразумом, изјавом или другим документом у којем су побројани оснивачи, дефинисани циљеви оснивања савеза, начин формирања заједничке управљачко-представничке структуре, вријеме на које је основан.

3. Савези цркава или вјерских заједница, који су основани на основу члана 19.2, уписом у регистар, имају статус правног лица.

VI - Прелазне и завршне одредбе**Члан 20.**

1. Министарство за људска права и избјеглице БиХ, у року од шест мјесеци, након ступања на снагу овог закона, донијеће упутство ради спровођења овог закона.

2. Ступањем на снагу овог закона престаје важити Закон о правном положају вјерских заједница СРБиХ („Службени лист СРБиХ”, број 36/76).

Члан 21.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику БиХ”.

3СВ
5.с.

ZAKON O ZAŠTITI PRAVA PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA

(„Službeni glasnik Bosne i Hercegovine”
br. 12/03, 76/05, 93/08)

I - OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Ovim zakonom utvrđuju se prava i obaveze pripadnika nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: BiH) i obaveze organa vlasti u BiH da poštuju i štite, očuvaju i razvijaju etnički, kulturni, jezički i vjerski identitet svakog pripadnika nacionalne manjine u BiH, koji je državljanin BiH.

Član 2.

(1) Zaštita nacionalnih manjina i prava i sloboda tih manjina, sastavni je dio međunarodne zaštite ljudskih prava i sloboda.

(2) Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Evrope neposredno se primjenjuje i sastavni je dio pravnog sistema BiH i entiteta u BiH.

Član 3.

(1) Nacionalna manjina, u skladu sa ovim zakonom, je dio stanovništva-državljanina BiH koji ne pripadaju nijednom od tri konstitutivna naroda, a sačinjavaju je ljudi istog ili sličnog etničkog porijekla, iste ili slične tradicije, običaja, vjerovanja, jezika, kulture i duhovnosti i bliske ili srodne povijesi i drugih obilježja.

(2) BiH štiti položaj i ravnopravnost pripadnika nacionalnih manjina: Albanaca, Crnogoraca, Čeha, Italijana, Jevreja, Mađara, Makedonaca, Nijemaca, Poljaka, Roma, Rumuna, Rusa, Rusina, Slovaka, Slovenaca, Turaka, Ukrajinaca i drugih koji ispunjavaju uvjete iz stava 1. ovog člana.

Član 4.

(1) Svaki pripadnik nacionalne manjine ima pravo da slobodno bira da se prema njemu ophode ili ne ophode kao takvom i ne smije doći u nepovoljan položaj zbog takvog opredjeljenja, i bilo kakav drugi oblik diskriminacije na osnovu toga je zabranjen.

(2) Nije dozvoljena asimilacija pripadnika nacionalnih manjina protivno njihovoj volji.

Član 5.

Pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo na slobodu organiziranja i okupljanja radi izražavanja i zaštite svojih kulturnih, vjerskih, obrazovnih, socijalnih, ekonomskih i političkih sloboda, prava, interesa, potreba i identiteta.

Član 6.

BiH omogućava, podstiče i finansijski pomaže održavanje i razvitak odnosa između pripadnika nacionalnih manjina u BiH sa pripadnicima istih nacionalnih manjina u drugim državama i sa narodima u njihovim matičnim državama.

Član 7.

Entiteti, kantoni, gradovi i općine u BiH, u okviru svojih ovlaštenja, svojim zakonima i drugim propisima potpuniće će urediti prava i obaveze koje proističu iz ovog zakona i međunarodnih konvencija kojima se uređuju pitanja od značaja za nacionalne manjine.

Član 8.

BiH, entiteti, kantoni, gradovi i općine u BiH dužni su u okviru svojih budžetskih sredstava osigurati sredstva radi ostvarivanja prava koja pripadaju nacionalnim manjinama na osnovu ovog zakona.

Član 9.

U gradovima, općinama i mjesnim zajednicama (ili naseljenim mjestima) gdje pripadnici jedne nacionalne manjine čine većinu, dužni su poštovati prava pripadnika drugih nacionalnih manjina, kao i konstitutivnih naroda u BiH, uvažavajući načela njihove potpune ravnopravnosti.

II - ZNAKOVI I SIMBOLI

Član 10.

(1) Pripadnici nacionalnih manjina, njihova udruženja, institucije i drugi subjekti i oblici organiziranja i djelovanja mogu slobodno isticati i nositi znakove i simbole nacionalne manjine kojoj pripadaju, kao i njihovih organizacija, udruga i institucija.

(2) Na organiziranim manifestacijama, skupovima, uz simbole nacionalnih manjina obavezno se ističu i drugi službeni simboli (državni, entitetski, kantonalni, gradski i općinski) u skladu s važećim propisima.

III - UPOTREBA JEZIKA

Član 11.

(1) BiH priznaje i štiti pravo svakom pripadniku nacionalne manjine u BiH da upotrebljava svoj jezik slobodno i bez ometanja, privatno i javno, usmeno i pismeno.

(2) Pravo iz prethodnog stava podrazumijeva i pravo pripadniku nacionalne manjine da upotrijebi svoje ime i prezime na jeziku manjine i da zahtijeva da kao takvo bude u javnoj upotrebi.

Član 12.

(1) U gradovima, općinama i mjesnim zajednicama (ili naseljenim mjestima, u kojima pripadnici nacionalne manjine čine većinu stanovništva), organi vlasti osigurati će upotrebu jezika manjine između tih pripadnika i organa vlasti: da natpisi institucija budu ispisani na jeziku manjine, te da lokalni nazivi, imena ulica i drugih topografskih oznaka namijenjenih javnosti budu ispisani i istaknuti i na jeziku manjine koja to zahtijeva.

(2) Gradovi i općine mogu svojim statutima utvrditi da prava iz prethodnog stava mogu upotrebljavati pripadnici nacionalne manjine i kada ne čine apsolutnu ili relativnu većinu stanovništva, već kada čine u gradu, općini ili naseljenom mjestu više od jedne trećine stanovništva.

IV - OBRAZOVANJE

Član 13.

(1) Entiteti i kantoni u Federaciji BiH će svojim zakonima utvrditi mogućnosti pripadnicima nacionalnih manjina na osnivanje i vođenje vlastitih privatnih institucija za obrazovanje i stručno usavršavanje.

(2) Finansiranje institucija iz prethodnog stava obavezne su osigurati nacionalne manjine.

Član 14.

(1) Pripadnici nacionalne manjine mogu učiti jezik, književnost, historiju i kulturu i na jeziku manjine kojoj pripadaju.

(2) Obrazovne vlasti u BiH, u okviru svog obrazovnog programa (predškolskog, osnovnog i srednjeg), obavezne su u školama, u kojima učenici-pripadnici jedne nacionalne manjine čine najmanje jednu trećinu, osigurati obrazovanje na jeziku te manjine, a ako čine jednu petinu - osigurati dodatnu nastavu o jeziku, književnosti, historiji i kulturi manjine kojoj pripadaju, ako to zahtijeva većina njihovih roditelja.

(3) Radi ostvarivanja prava iz prethodnog stava, nadležne obrazovne vlasti obavezne su osigurati finansijska sredstva za osposobljavanje nastavnika koji će izvoditi nastavu na jeziku nacionalne manjine, osigurati prostor i druge uslove za izvođenje dopunske nastave, kao i štampanje udžbenika na jezicima nacionalnih manjina.

V - INFORMIRANJE

Član 15.

Pripadnici nacionalnih manjina u BiH imaju pravo na osnivanje radio i televizijskih stanica, izdavanje novina i drugih štampanih informacija na jezicima manjine kojoj pripadaju.

Član 16.

(1) Radio i televizijske stanice koje ostvaruju ulogu javnog servisa/ službe, a čiji su osnivači BiH, entiteti, kantoni, gradovi i općine, obavezne su u svojim programskim shemama predvidjeti posebne emisije za pripadnike nacionalnih manjina, a mogu osigurati i druge sadržaje na jezicima manjina, kao i emisije, na službenim jezicima o pripadnicima nacionalnih manjina u BiH.

(2) Radio i televizijske stanice kao javni servisi BiH dužni su najmanje jednom nedjeljno osigurati posebnu informativnu emisiju za pripadnike nacionalnih manjina, na njihovom jeziku.

(3) Entiteti i kantoni će svojim propisima utvrditi prava iz stava 1. ovog člana, na osnovu procenta zastupljenosti nacionalnih manjina u entitetu, kantonu, gradu i općini.

VI - KULTURA

Član 17.

(1) Pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo osnivati biblioteke, videoteke, kulturne centre, muzeje, arhive, kulturna, umjetnička i folklorna društva i sve druge oblike slobode kulturnog izražavanja, te brinuti se o održavanju svojih spomenika kulture i kulturne baštine.

(2) U gradovima, općinama, mjesnim zajednicama (ili naseljenim mjestima), u kojima pripadnici nacionalne manjine čine preko jedne trećine stanovništva, u institucijama za kulturne aktivnosti obezbijedit će se sadržaj na jezicima nacionalne manjine.

(3) Arhivi, muzeji, ustanove za zaštitu kulturno-historijskog i graditeljskog naslijeđa u BiH i entitetima obavezne su u svojim programima i sadržajima obezbijediti srazmjernu zastupljenost svih nacionalnih manjina u BiH i štiti spomenike i kulturnu baštinu nacionalnih manjina.

VII - EKONOMSKO-SOCIJALNA PRAVA

Član 18.

(1) Pripadnici nacionalnih manjina iz člana 3. ovog zakona imaju pravo na zaposlenje u organima uprave i drugim javnim službama na svim nivoima, srazmjerno procentu njihovog učešća u broju stanovnika, prema posljednjem popisu u BiH u skladu sa zakonima koji reguliraju ovu oblast.

(2) Nadležne vlasti: država, entiteti, kantoni i općine itd. mogu svojim propisima privremeno utvrditi i veće kvote za zapošljavanje pripadnika nacionalnih manjina, te preduzimati i druge odgovarajuće mjere za postizanje brže i potpunije ravnopravnosti pripadnika nacionalnih manjina.

VIII - SUDJELOVANJE U ORGANIMA VLASTI

Član 19.

Pripadnici nacionalnih manjina iz člana 3. ovog zakona imaju pravo na zastupljenost u organima vlasti na svim nivoima, srazmjerno procentu njihovog učešća u stanovništvu prema posljednjem popisu u BiH.

Član 20.

(1) Način i kriteriji izbora predstavnika nacionalnih manjina u parlamentima, skupštinama i vijećima, u smislu prethodnog člana, bliže će se urediti izbornim zakonima BiH i entiteta, te statutima i drugim propisima kantona, gradova i općina.

(2) Način zastupljenosti predstavnika nacionalnih manjina u izvršnoj i sudskoj vlasti, kao i javnim službama uredit će se posebnim zakonima i drugim propisima BiH, entiteta, kantona, gradova i općina.

Član 21.

(1) Parlamentarna skupština BiH osnovat će Vijeće nacionalnih manjina BiH kao posebno savjetodavno tijelo koje će sačinjavati pripadnici nacionalnih manjina iz člana 3. ovog zakona.

(2) Odluku o osnivanju Vijeća nacionalnih manjina BiH Parlamentarna skupština BiH donijet će u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 22.

(1) Vijeće nacionalnih manjina BiH davat će mišljenja, savjete i prijedloge Parlamentarnoj skupštini BiH o svim pitanjima koja se tiču prava, položaja i interesa nacionalnih manjina u BiH.

(2) Vijeće nacionalnih manjina BiH, u skladu sa stavom 1. ovog člana, može delegirati stručnjaka u radu ustavnopravnih komisija oba doma, Zajedničke komisije za ljudska prava, prava djeteta, mlade, imigraciju, izbjeglice, azil i etiku i drugih komisija i radnih tijela Parlamentarne skupštine BiH.

Član 23.

Parlament Federacije BiH i Narodna skupština Republike Srpske formirat će vijeća nacionalnih manjina Federacije BiH i Republike Srpske, kao i savjetodavna tijela čiji će se djelokrug i način rada urediti entitetkim propisima.

IX - MEĐUNARODNI NADZOR I SARADNJA

Član 24.

BiH saradivati će i razmjenjivati iskustva sa vladama i institucijama zainteresovanih država, kao i sa međunarodnim institucijama, radi što potpunijeg ostvarivanja prava čovjeka i prava nacionalnih manjina.

X - KAZNE NE ODREDBE

Član 25.

(1) Zabranjena je i kažnjiva svaka radnja, podsticanje, organiziranje i pomaganje djelatnosti koje bi mogle ugroziti opstanak neke nacionalne manjine, izazvati nacionalnu mržnju, dovesti do diskriminacije ili stavljanja pripadnika nacionalne manjine u neravnopravan položaj.

(2) Krivično gonjenje i sankcioniranje počilaca djela, iz prethodnog stava, vrši se prema odgovarajućem krivičnom ili prekršajnom zakonodavstvu u BiH.

XI – PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 26.

Republika Srpska, Federacija BiH i Brčko Distrikt donijet će i uskladiti svoje propise o pravima nacionalnih manjina, kao i druge zakone i propise u kojima se propisuju i štite prava nacionalnih manjina, sa ovim zakonom u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 27.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku BiH”, a objavit će se i u službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

ZNM
5.d.

ZAKON O UDRUGAMA I ZAKLADAMA BOSNE I HERCEGOVINE

(„Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” br. 32/01,
42/03 i 63/08)

PRVI DIO - UDRUGE I ZAKLADE

I.1. Opće odredbe

Članak 1.

Ovim zakonom uređuje se osnutak, registriranje, unutarnje organiziranje i prestanak rada udruga i zaklada koji izaberu da se registriraju na razini Bosne i Hercegovine, odnosno od kojih se zahtijeva da se registri-
raju sukladno ovom zakonu.

Članak 2.

1. Udruga, u smislu ovoga Zakona, je svaki oblik dobrovoljnog povezivanja triju ili više fizičkih ili pravnih osoba, u svim kombinacijama, radi unapređenja i ostvarivanja kojeg zajedničkog ili općeg interesa ili cilja, sukladno Ustavu i zakonu, a čija temeljna svrha nije stjecanje dobiti.

2. Udruge mogu osnivati svoje saveze ili druge oblike udruživanja, u kojima se njihovi interesi povezuju na višoj razini (udruge više razine).

3. Udruge više razine uživaju sva prava i slobode zajamčene udrugama.

4. Udruge i udruge više razine imaju pravo slobodno se udruživati te surađivati s međunarodnim organizacijama osnovanim radi unapređenja istih prava i interesa.

5. Zaklada je pravna osoba koja nema svoje članstvo, a čiji je cilj upravljanje određenom imovinom u javnom interesu ili u dobrotvorne svrhe. Zaklada postaje pravnom osobom onda kada je registrirana onako kako je to predviđeno ovim zakonom.

Članak 3.

1. Fizičke osobe koje su državljani ili imaju boravište u Bosni i Hercegovini i pravne osobe koja su u Bosni i Hercegovini registrirane, slobodno ili dragovoljno osnivaju udruge ili zaklade u bilo koju svrhu u sukladno Ustavu i zakonima Bosne i Hercegovine.

2. Udruge i zaklade imaju slobodu djelovanja na cijelom području Bosne i Hercegovine, bez obzira gdje je sjedište subjekta upisa.

Članak 4.

1. Udruga, odnosno zaklada može obavljati gospodarske djelatnosti samo ako je temeljena svrha takvih djelatnosti ostvarivanje ciljeva utvrđenih statutom.

2. Udruge ili zaklade mogu obavljati nesrodne gospodarske djelatnosti (gospodarske djelatnosti koje nisu neposredno povezane sa ostvarivanjem osnovnih statutarnih ciljeva udruga i zaklada) samo preko posebno osnovane pravne osobe.

3. Nije dopušteno direktno ili indirektno sticanje dobiti ili druge materijalne koristi ostvarene iz djelatnosti udruge ili zaklade: utemeljiteljima, članovima udruga, članovima upravljačkih tijela, odgovornim osobama, djelatnicima ili donatorima.

4. Ograničenje iz prethodne točke se ne odnosi na naknade za rad ili nadoknade troškova tim osobama u svezi s ostvarivanjem zakonitih ciljeva i aktivnosti utvrđenih statutom udruge ili zaklade.

5. Ograničenja iz ovog članka neće utjecati na imovinu udruge ili zaklade iz članka 46. ovog zakona.

Članak 5.

1. Udruge i zaklade samostalno utvrđuju ciljeve i djelatnosti sukladno Ustavu i zakonu.

2. Ciljevi i djelatnosti udruge ili zaklade ne mogu biti u oprečnosti s ustavnim poretkom Bosne i Hercegovine, niti usmjereni k njegovom nasilnom rušenju niti raspirivanju nacionalne, rasne i vjerske mržnje ili diskriminacije zabranjene zakonom.

3. Ciljevi i djelatnosti registrirane udruge odnosno zaklade ne mogu uključivati angažiranje u predizbornoj kampanji, prikupljanje sredstava za kandidate ili financiranje kandidata odnosno političkih stranaka.

4. Udruga i zaklada podnose godišnje izvješće o radu i financijsko izvješće sukladno zakonu, drugim propisima i statutu.

Članak 6.

1. Udruzi ili zakladi se može, zakonom ili delegiranjem od strane nadležnog tijela, povjeriti da u okviru svoje djelatnosti vrši javna ovlasti.

2. Ovo se ne može uraditi protiv volje udruge ili zaklade.

3. Ako udruga odnosno zaklada prihvati da vrši javna ovlaštenja, obavezna je osigurati zakonitu i neometanu provedbu javnih ovlasti.

4. Rad registrirane udruge ili zaklade je javan, ukoliko nije drugačije predviđeno statutom udruge ili zaklade.

Članak 7.

1. Svaka registrirana udruga ili zaklada ima svoj puni naziv i sjedište.

2. Udruga ili zaklada u obavljanju svoje djelatnosti mogu upotrebljavati isključivo svoj registrirani naziv.

3. Naziv registrirane udruge ili zaklade mora biti na tri službena jezika koji su u uporabi u Bosni i Hercegovini.

4. Udruga odnosno zaklada mogu imati svoj znak.

5. Naziv, skraćeni naziv i znak udruge ili zaklade moraju se jasno razlikovati od naziva i znaka drugih registriranih udruga ili zaklada.

6. Uz svoj puni naziv udruga ili zaklada može koristiti i skraćeni naziv.

Članak 8.

1. Udruga ili zaklada upisuje se u registar udruga ili registar zaklada koji vodi Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).

2. Postupak registriranja i prestanak rada udruga i zaklada vodi se prema odredbama ovoga Zakona i Zakona o upravnom postupku.

I.2. UDRUGE

I.2.1. Osnivanje udruge

Članak 9.

1. Udrugu koje ispunjava uvjete za registriranje mogu osnovati najmanje tri fizičke osobe koje su državljani Bosne i Hercegovine ili u njoj imaju boravište ili pravne osobe iz Bosne i Hercegovine, koje su u Bosni i Hercegovini registrirane, u bilo kojoj kombinaciji s tim da osnivači ne mogu biti država BiH, entiteti, županije, gradovi, općine, mjesne zajednice, državna tijela, državna poduzeća i fondovi.

2. Za osnutak udruge koje ispunjava uvjete za registriranje obvezno je donošenje osnivačkog akta.

3. Radnje poduzete u vremenu između osnutka i registriranja udruge mogu stvoriti obveze samo za one koji su poduzeli te radnje, osim ako udruga te radnje ne ratificira. Samo najviša upravljačka tijela udruge mogu ratificirati radnje poduzete u njeno ime prije registriranja.

4. Smatra se da je udruga osnovana na neodređeno vrijeme, osim ako statutom nije utvrđeno drukčije.

Članak 10.

Da bi udruga stekla uvjete za registriranje, osnivačka skupština udruge ima obvezu donošenja osnivačkog akta, statuta udruge i imenovanja tijela upravljanja sukladno ovom zakonu.

Članak 11.

Osnivački akt udruge sadrži:

- imena i prezimena i adrese, odnosno naziv i skraćeni naziv i sjedište osnivača;
- naziv, sjedište i adresu udruge;
- temeljne ciljeve osnivanja udruge;
- ime i prezime osobe ovlaštene za obavljanje poslova upisa u registar udruga;
- potpise osnivača ili osoba ovlaštenih za zastupanje, te jedinstveni matični broj građana, ukoliko su osnivači državljani Bosne i Hercegovine.

Članak 12.

Statut udruge sadrži:

- naziv udruge, skraćeni naziv ukoliko postoji, i adresu udruge;
- ciljeve i djelatnosti udruge;
- postupak za primanje i isključivanje članova;
- tijela udruge, način na koji se biraju, ovlaštenja koja imaju, kvorum i pravila glasanja, trajanje mandata, osobu ovlaštenu da sazove skupštinu, uvjete i način raspuštanja, odnosno prestanak rada;
- pravila za ostvarivanje, uporabu i raspolaganje sredstvima udruge, kao i tijelo koje je ovlašteno za nadzor nad uporabom tih sredstava;
- način podnošenja financijskog izvješća i izvješća o radu;
- javnost rada;
- postupak za izmjenu i dopunu statuta, ovlaštenje i način donošenja drugih općih akata;

- h) opis oblika i sadržaj pečata;
- i) zastupanje udruge;
- j) uvjete i postupak za pripajanje, razdvajanje, transformiranje ili raspuštanje udruge, odnosno prestanak rada uključujući i bilo kakav poseban kvorum ili pravila za postizanje kvalificirane većine u postupku glasanja; i
- k) postupak za raspologanje preostalim imetkom ili drugim sredstvima u slučaju raspuštanja ili prestanka rada udruge.

Članak 13.

1. Registrirana udruga može steći status udruge od javnog interesa ako njezino djelovanje prevazilazi interese njegovih članova i ako je prije svega namijenjeno interesu javnosti, ili nekim njenim segmentima, u sljedećim oblastima: zdravstvo; obrazovanje; znanost; socijalna skrb; građansko društvo; ljudska prava i prava manjina; pomoć siromašnim i socijalno ugroženim; pomoć invalidima, djeci i starijim osobama; zaštita okoliša; tolerancija; kultura; amaterski šport; vjerske slobode i pomoć žrtvama elementarnih nepogoda.

2. Smatra se da udruga djeluje u dobrotvorne svrhe ako je osnovana s prvenstvenim ciljem da pomaže osobama i skupinama kojima je pomoć potrebna.

3. Status udruge od javnog interesa utvrđuje Ministarstvo. Postupak za dodjelu i ukidanje statusa udruge od javnog interesa Ministarstvo će urediti i posebnim propisom.

4. Zahtjev za dobivanje statusa udruge od javnog interesa može se podnijeti u bilo koje vrijeme, na način utvrđen propisima od strane Ministarstva. Odbijanje zahtjeva podliježe preispitivanju sukladno zakonu.

5. Registrirana udruga od javnog interesa može ostvariti poreske, carinske i druge olakšice.

Članak 14.

1. Registrirana udruga se može spojiti, razdvojiti ili transformirati samo u drugu udrugu ili zakladu.

2. Registrirana udruga od javnog interesa se može pripojiti, razdvojiti ili transformirati samo u drugu udrugu ili zakladu od javnog interesa.

3. Udruga može osnovati svoje urede, klubove i druge organizacijsko-pravne oblike, sukladno odredbama statuta.

I.2.2. Članstvo

Članak 15.

Udruga može ustanoviti svoje kriterije za prijem u članstvo. Kriteriji za prijem u članstvo podliježu samo ograničenjima u smislu zabrane diskriminacije koja je utvrđena Ustavom i zakonima Bosne i Hercegovine.

I.2.3. Tijela udruge

Članak 16.

1. Skupština je obvezno tijelo udruge.
2. Ako statutom nije drukčije uređeno, skupštinu čine svi članovi udruge, s jednakim pravom glasa.
3. Statutom udruge mogu biti osnovana i druga tijela.
4. Ukoliko statutom nije propisano osnivanje upravnog odbora ili drugoga upravljačkog tijela, skupština će imenovati jednu ili više osoba koje će zastupati udrugu u pravnom prometu.

Članak 17.

Za inozemnu ili međunarodnu udrugu dovoljno je da ima akte, bez obzira kako su nazvani i tijela, koji ispunjavaju funkcije kako ih definira ovaj zakon.

Članak 18.

Skupština, kao najviše tijelo udruge je nadležna za:

- a) donošenje statuta, izmjena i dopuna statuta i drugih akata određenih statutom;
- b) odlučivanje o pripajanju, razdvajanju, transformiranju, raspuštanju i prestanku rada, kao i o drugim statusnim promjenama udruge;
- c) imenovanje i razrješenje članova upravnog odbora, ako takavo tijelo udruge postoji;
- d) usvajanje izvješća koje je pripremio upravni odbor, ako takavo tijelo udruge postoji; i
- e) odlučivanje o svim drugim pitanjima koja nisu u nadležnosti drugih tijela udruge.

Članak 19.

Upravni odbor, ili osoba ovlaštena za zastupanje:

- a) priprema sjednice skupštine;
- b) priprema nacrt statuta i drugi akata koje donosi skupština;
- c) provodi politiku, zaključke i druge odluke koje je donijela skupština;
- d) raspolože imetkom udruge;
- e) podnosi godišnje ili periodično izvješće o svom radu skupštine na usvajanje; i
- f) obnaša i i druge poslove određene statutom.

Članak 20. (brisan)

I.3. ZAKLADE

I.3.1. Osnivanje zaklada

Članak 21.

1. Smatra se da je djelovanje zaklade od javnog interesa ako je osnovana prvenstveno radi propagiranja, pružanja usluga ili promidžbe programa unapređenja u oblastima kao što su: zdravstvo; obrazovanje; znanost; socijalna skrb; građansko društvo; ljudska prava i prava manjina; pomoć siromašnim i socijalno ugroženim; pomoć invalidima, djeci i starijim osobama; zaštita okoliša; tolerancija; kultura; amaterski šport; vjerske slobode i pomoć žrtvama elementarnih nepogoda ili za druge slične ciljeve.

2. Smatra se da zaklada djeluje u dobrotvorne svrhe ukoliko je osnovana prvenstveno s ciljem da pomaže osobama i skupinama kojima je takva pomoć potrebna.

3. Status zaklade od javnog interesa određuje Ministarstvo. Postupak za dodjelu i ukidanje statusa zaklade od javnog interesa Ministarstvo će urediti i posebnim propisom.

4. Zahtjev za dobivanje statusa zaklade od javnog interesa može se podnijeti u bilo koje vrijeme, na način utvrđen propisima od strane Ministarstva. Odbijanje zahtjeva podliježe preispitivanju sukladno zakonu.

5. Registrirana zaklada ostvaruje poreske, carinske i druge olakšice za svoj rad sukladno posebnim zakonima.

6. Registrirana zaklada se može pripajati, razdvajati ili transformirati samo u drugu zakladu.

Članak 22.

1. Zakladu koja ispunjava uvjete za registriranje može osnovati jedna ili više fizičkih ili pravnih osoba (u daljem tekstu: osnivači), s tim da osnivači ne mogu biti država Bosna i Hercegovina, entiteti, županije, gradovi, općine, mjesne zajednice, državna tijela, državna poduzeća i fondovi. Osnivači ne moraju biti državljani ili pravne osobe iz Bosne i Hercegovine.

2. Zaklada može biti osnovana jednostranom izjavom volje, ugovorom, testamentom, legatom ili drugim odgovarajućim pravnim aktom.

3. Zaklada mora imati osnivački akt, statut, i upravni odbor, odnosno akte i tijela, koji su im suštinski ekvivalentni. Za inozemnu ili međunarodnu zakladu dovoljno je da ima akte, bez obzira kako su nazvani, i tijela, koja vrše funkcije kako ih definira ovaj zakon.

Članak 23.

Osnivački akt zaklade posebno sadrži:

- a) imena i prezimena i adrese osnivača;
- b) naziv zaklade, skraćeni naziv ukoliko postoji sjedište, i adresu zaklade;
- c) ciljeve zbog kojih je zaklada osnovana;
- d) iznos novčanih sredstava ili drugih vidova imovine koje osnivač ulaže; i
- e) ime, prezime i adresu osobe koja zastupa zakladu u Bosni i Hercegovini i ovlaštena je za obavljanje poslova registriranja zaklade.
- f) potpise osnivača, a za državljane Bosne i Hercegovine i jedinstvene matične brojeve.

Članak 24.

Statut zaklade sadrži:

- a) naziv, sračeni naziv ukoliko postoji i sjedište zaklade;
- b) ciljeve i djelatnosti zaklade;
- c) tijela zaklade, način njihovog izbora, nadležnost, kvorum, pravila glasanja te usvjete proceduru njihovog raspuštanja;
- d) pravila upravljanja i uporabe imetka zaklade;
- d1) moguće korisnike sredstava zaklade;
- e) postupci za izmjenu i dopunu statuta, kao i ovlasti i postupci donošenja ostalih općih akata;

- f) uvjeti i postupak za pripremanje, razdvajanje, transformaciju ili prestanak rada zaklade, uključujući sva pravila glasovanja za koja je potreban poseban kvorum ili kvalificirana većina;
- g) kriteriji za raspolaganje imetkom zaklade u slučaju prestanka rada zaklade; i
- h) opis oblika i sadržaj pečata zaklade.

I.3.2 Tijela zaklade

Članak 25.

1. Tijelo upravljanja zakladom je upravni odbor.
2. Statutom registrirane zaklade se mogu utvrditi i druga tijela zaklade.

Članak 26.

1. Upravni odbor zaklade je odgovoran za ostvarivanje ciljeva zaklade, a može obavljati i druge poslove utvrđene statutom i sukladno sa zakonom.
2. Upravni odbor zaklade čine najmanje tri člana.
3. Članovi upravnog odbora zaklade ne moraju biti državljani Bosne i Hercegovine.
4. Upravni odbor zaklade nadležan je za:
 - a) donošenje statuta, izmjena i dopuna statuta i drugih akata utvrdjenih statutom;
 - b) upravljanje imovinom zaklade;
 - c) imenovanje osobe ovlaštene za zastupanje i predstavljanje zaklade;
 - d) odlučivanje o pripajanju, razdvajanju, transformaciji i prestanku rada, kao i o drugim statusnim promjenama zaklade;
 - e) priprema finansijskih i drugih izvješća; i
 - f) odlučivanje o svim drugim pitanjima koja nisu u nadležnosti drugih tijela zaklade.

Članak 27. (brisan)

I.4. REGISTRIRANJE UDRUGA I ZAKLADA

Članak 28.

1. Podnošenje zahtjeva za registriranje udruga i zaklada je dobrovoljno. Udruge i zaklade stječu status pravne osobe danom registriranja.
2. Ministarstvo vodi registre udruga i zaklada, sukladno odredbama ovoga Zakona.
3. Registar je otvoren za javnost. Svaka osoba može osobno ili poštom zatražiti presliku bilo kojeg upisa u registar ili bilo kojeg dokumenta iz spisa, sukladno odredbama Zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini.
4. Iznimno od odredaba stavka 3. ovoga članka, ovlašteni predstavnici udruge ili zaklade može zahtijevati od Ministarstva da određeni podaci koji su upisani u registar ne budu dostupni javnosti, ukoliko bi time mogao biti ugrožen osobni integritet osnivača ili članova udruga ili zaklada. O ovome zahtjevu Ministarstvo odlučuje posebnim rješenjem.

Članak 29. (brisan)

Članak 30.

1. Ukoliko je predviđeno statutom, naziv udruge ili zaklade može se upisati u registar i na jednom ili više stranih jezika, s tim da se prvi upiše naziv na službenim jezicima Bosne i Hercegovine. Inozemne udruge ili zaklade mogu koristiti samo svoje registrirane nazive.
2. U slučaju kada se dvije ili više udruga ili zaklada registriraju sa suštinski jednakim nazivom ili znakom, Ministarstvo će, na zahtjev stranke ili po službenoj dužnosti, donijeti rješenje kojim udruzi ili zakladi koja je kasnije registrirana nalaže:
 - a) da u roku od mjesec dana od dana primitka rješenja podnese zahtjev za promjenu naziva ili znaka u registru i
 - b) da će, ukoliko ne podnese zahtjev u navedenom roku, biti brisana iz registra udruga ili zaklada.
3. Rješenje iz stavka 2. ovoga članka dostavlja se zainteresiranim strankama.
4. Protiv rješenja iz stavka 2. ovoga članka ne može se uložiti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.
5. Ukoliko udruga ili zaklada ne postupi po nalogu iz rješenja iz stavka 2. ovoga članka, Ministarstvo će donijeti rješenje o brisanju iz registra udruge ili zaklade.
6. Protiv rješenja iz stavka 5. ovoga članka ne može se uložiti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

Članak 31.

1. Zahtjev za upis u registar udruge ili zaklada sadrži:
 - a) osnivački akt odnosno akt osnivanja;
 - b) statut udruge ili zaklade;
 - c) spisak osnivača i članova upravnih tijela;
 - d) imena i adrese osoba ovlaštenih za zastupanje udruge ili zaklade u Bosni i Hercegovini;
 - e) podaci koji se zahtijevaju u članku 45. ovog Zakona, ukoliko se radi o upisu inozemne udruge ili zaklade;
 - f) naziv udruge ili zaklade, skraćeni naziv ukoliko postoji;
 - g) primjerak znaka udruge ili zaklade, ukoliko postoji; i
 - h) ciljeve udruge ili zaklade;
2. Obrazac i način podnošenja zahtjeva za registriranje utvrđuje se propisima Ministarstva.

Članak 32.

1. O prijemu zahtjeva za upis u registar ili zahtjeva za izmjenu i dopunu podataka u registru Ministarstvo izdaje potvrdu osnivačima udruge ili zaklade. Ministarstvo je dužno donijeti rješenje o registriranju u roku od 30 dana nakon dana podnošenja zahtjeva.
2. Ako Ministarstvo ne donese rješenje u roku od 30 dana po prijemu zahtjeva za registriranje ili zahtjeva za izmjenu registriranja, smatrat će se da je zahtjev odbijen.

Članak 33.

Rješenje koje donosi Ministarstvo o upisu u registar udruge ili zaklade sadrži:

- a) datum upisa;
- b) registracijski broj pod kojim je izvršen upis;
- c) naziv, skraćeni naziv ukoliko postoji i adresu udruge ili zaklade;
- d) znak udruge ili zaklade, ako postoji;
- e) ciljeve za koje je udruga ili zaklada osnovana; i
- f) imena i adrese lica ovlaštenih za zastupanje udruge ili zaklade.

Članak 34.

1. Ako u tijeku postupka registriranja Ministarstvo utvrdi da u statutu udruge ili zaklade nisu ispunjeni uvjeti utvrđeni ovim zakonom ili da zahtjev za registriranje nije potpun, na to će upozoriti podnosioca zahtjeva navodeći razloge zbog kojih registriranje nije izvršeno. Podnosiocu zahtjeva će biti omogućeno da ispravi ili dopuni zahtjev u roku od 30 dana od dana primitka ovlasti. Ako podnositelj zahtjeva ne ukloni ove nedostatke u predviđenom roku, Ministarstvo će rješenjem odbaciti zahtjev za upis u registar navodeći razloge za negativno rješenje.
2. Ako Ministarstvo ustanovi da su ciljevi i djelatnosti udruge ili zaklade u suprotnosti sa odredbama članka 5. ovog zakona, Ministarstvo će rješenjem odbiti zahtjev za upis u registar, navodeći razloge za donošenje takvog rješenja.

Članak 35.

1. Protiv rješenja Ministarstva može se uložiti žalba nadležnom drugostupanskom tijelu.
2. Žalba se ulaže u roku od 15 dana od dana primitka rješenja.

Članak 36.

povrede pravila postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, povrede materijalnog prava.

Članak 37.

Po žalbi iz članka 35. ovog zakona odlučuje Komisija za žalbe (u daljnjem tekstu: Komisija) koju imenuje Vijeće ministara. Komisija je stalna i stastoji se od tri člana.

Članak 38.

1. Žalbe na rješenja iz članka 35. ovog zakona se podnosi Ministarstvu.
2. Po primitku žalbe, Ministarstvo će ispitati žalbu glede pravovremenosti, i da li je žalba izjavljena od ovlaštene osobe.
3. Ukoliko Ministarstvo utvrdi da je žalba nepravovremena ili da je izjavljena od neovlaštene osobe, rješenjem će odbaciti žalbu.

Članak 39.

1. Ukoliko Ministarstvo ne odbaci žalbu iz razloga utvrđenih iz člankom 38. točka 3. ovog zakona, istu uz predmet dostavlja Komisiji.
2. Odlučujući o žalbi Komisija može donijeti slijedeće odluke:
 - odbaciti žalbu,
 - odbiti žalbu i potvrditi rješenje Ministarstva,

ukinuti rješenje u cijelosti ili djelomično, i izmijeniti rješenje.

Članak 40.

1. Komisija će odbaciti žalbu ako je to propustilo Ministarstvo u smislu članka 38. točka 3. ovog zakona.
2. Komisija će odbiti žalbu kad utvrdi da u postupku pred Ministarstvom nije bilo manjkavosti i kad je žalba neutemeljena.
3. Komisija će potpuno ili djelomično ukinuti rješenje, kad utvrdi neku od nepravilnosti utvrđene u članku 36. ovog zakona, nakon čega će predmet vratiti Ministarstvu na ponovno odlučivanje.
4. Komisija će izmijeniti rješenje, ako iz stanja predmeta proizilazi drugačija odluka od one koju je donijelo Ministarstvo.

Članak 41.

Komisija je dužna da u roku od 30 dana od dana primitka žalbe odluči po istoj.

Članak 42.

Protiv rješenja Komisije nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor kod Suda Bosne i Hercegovine.

Članak 43.

1. Udruge i zaklade dužne su Ministarstvu podnijeti prijavu o svakoj promjeni činjenica koje se upisuju u registar, u roku od 30 dana od dana izvršene promjene.
2. Ministarstvo će donijeti rješenje o odobravanju promjena činjenica koje se upisuju u registar sukladno odredbama članka 32. ovoga Zakona.

Članak 44.

Rješenja kojima se dozvoljava, odbija, odbacuje, obustavlja ili ukida upis u registar drugu ili zaklada, te svako rješenje kojim udruga ili zaklada prestaje sa radom, objavljuje se u „Službenom glasniku BiH”.

Članak 45.

1. Odredbe zakona o registriranju udruga i zaklada primjenjuju se i na registriranje ureda, predstavništava ili drugog organizacijskog oblika strane ili međunarodne udruge ili zaklade, ili druge međunarodne organizacije, ukoliko tim zakonom nije drukčije propisano (u daljnjem tekstu: strane nevladine organizacije).
2. Uz zahtjev za upis u registar prilaže se:
 - a) dokaz o upisu strane nevladine organizacije u registar domicilne zemlje;
 - b) akt o otvaranju ureda, predstavništva ili drugog organizacijskog oblika u Bosni i Hercegovini;
 - c) ime i adresa osobe ovlaštene za zastupanje nevladine organizacije u Bosni i Hercegovini (ovjerovljena preslika isprave o identitetu osobe ovlaštene za zastupanje);
 - d) sjedište i adresa ureda u Bosni i Hercegovini.
3. Ako prema zakonu domicilne zemlje strane nevladine organizacije nije propisan upis u registar, umjesto rješenja o registriranju u domicilnoj zemlji, uz zahtjev za upis podnosi se druga pismena isprava ovjerovljena od nadležnoga tijela, kojom se dokazuje da organizacija ima status pravne osobe u domicilnoj zemlji.
4. Ukoliko rješenje o upisu u registar u domicilnoj zemlji ne sadrži podatke o statutarnim ciljevima i djelatnostima udruge, uz zahtjev za upis u registar podnosi se i statut ili neki drugi unutarnji akt iz kojega su vidljivi ciljevi strane nevladine organizacije.

I.5. IMETAK UDRUGE I ZAKLADA

Članak 46.

Prihodi udruge i zaklada mogu uključivati sljedeće:

- a) članarinu, kada je u pitanju udruga;
- b) dragovoljne priloge i poklone javnih institucija, fizičkih i pravnih osoba, kako inozemnih tako i domaćih, u gotovini, usluga-ma ili imovini bilo koje vrste;
- c) državne subvencije i ugovore sa državom, javnim institucijama, fizičkim i pravnim osobama, kako domaćim tako i inozemnim;
- d) prihod od kamata, dividendi, dobiti od kapitala, zakupnina, honorara i sličnih izvora pasivnog prihoda; i
- e) prihod stečen kroz ostvarivanje ciljeva i aktivnosti udruge ili zaklade, kako je određeno statutom.

Članak 47.

1. Registrirana udruga ili zaklada su dužni da uredno vode poslovne knjige sukladno opće prihvaćenim računovodstvenim principima i da sastavljaju financijska izvješća sukladno zakonom.
2. Registrirana udruga ili zaklada raspolaže svojim imetkom sukladno statutu i ovim zakonom.

3. Nadzor nad zakonitošću i namjenskim korištenjem i raspolaganjem sredstvima udruge i zaklada provodi ovlašteno tijelo udruge odnosno zaklade, određeno statutom i ovim Zakonom, kao i nadležna tijela.

Članak 48.

Tijela registrovanih udruge ili zaklade dužna su da upravljaju imetkom udruge ili zaklade sa dužnom pažnjom i na odgovoran i zakonit način u najboljem interesu udruge i zaklade.

I.6. PRESTANAK RADA UDRUGA I ZAKLADA-DRAGOVOLJNO I PO SILI ZAKONA

Članak 49.

Udruga ili zaklada mogu prestati sa radom dragovoljno ili po sili zakona pod uvjetima utvrđenim ovim zakonom.

Članak 50.

1. Udruga ili zaklada mogu prestati sa radom dragovoljno, na temelju odluke nadležnog tijela udruge ili zaklade.
2. Ako statutom nije drugačije predviđeno, odluka o prestanku sa radom se donosi dvotrećinskom kvalificiranom većinom glasova članova udruge ili dvotrećinskom većinom glasova upravnog odbora zaklade.
3. U slučaju dragovoljnog prestanka rada registrirana udruga ili zaklada usvaja plan likvidacije koji je sukladan statutu i ovom zakonu.

Članak 51.

Udruge i zaklade brišu se iz registra kada rješenje o prestanku rada udruge odnosno zaklade, koje donese Ministarstvo, postane konačno ili kada Sud Bosne i Hercegovine donese pravomoćnu presudu o zabrani rada udruge ili zaklade.

Članak 51.a.

1. Udruga ili zaklada prestaje raditi:
 - a) ako nadležno tijelo udruge odnosno zaklade donese odluku o prestanku rada ili odluku o pripajanju, razdvajanju ili preoblikovanju udruge odnosno zaklade;
 - b) ako se utvrdi da je udruga ili zaklada prestala djelovati.
2. Smatrat će se da je udruga prestala djelovati:
 - a) ako je proteklo dvostruko više vremena od vremena utvrđenog statutom udruge za održavanje skupštine, a skupština udruge nije održana;
 - b) ako se broj članova udruge smanji ispod broja tri.
3. Kada Ministarstvo utvrdi činjenice iz st. 1. i 2. ovoga članka, donosi rješenje o prestanku rada udruge odnosno zaklade.

Članak 51.b.

1. Udruzi odnosno zakladi bit će zabranjen rad:
 - a) ako djeluje oprečno odredbama članka 5. st. 2. i 3. ovoga Zakona;
 - b) ako nakon prekršajnog kažnjavanja u povratu (članak 53. ovoga Zakona) nastavi obavljati djelatnosti koje nisu sukladne statutarnim ciljevima udruge ili zaklade;
 - c) ako nakon prekršajnog kažnjavanja u povratu (članak 53. ovoga Zakona) nastavi djelovati oprečno odredbama ovoga Zakona;
 - d) ako su ispunjeni uvjeti iz članka 30. stavak 5. ovoga Zakona.
2. Postupak za zabranu rada udruge odnosno zaklade pred Sudom Bosne i Hercegovine pokreće Ministarstvo, kao i druga tijela nadležna za nadzor nad radom udruge i zaklada.

Članak 51.c.

1. Presudu o zabrani rada udruge odnosno zaklade donosi Sud Bosne i Hercegovine.
2. Presudom kojom se izriče zabrana rada udruge odnosno zaklade bit će određene i mjere glede imovine, te druge potrebne mjere.
3. U postupku o zabrani rada udruge odnosno zaklade, pokrenutom na temelju članka 5. stavak 2. ovoga Zakona, primjereno se primjenjuju odredbe Zakona kojim je uređen kazneni postupak.

Članak 52.

1. Nakon raspuštanja i prestanka sa radom i izmirenja obveza udruge ili zaklada koja nema status udruge od javnog interesa, preostalu imovinu i sredstva podijelit će na način utvrđen statutom ili drugoj registriranoj udruzi ili zakladi kojoj je dodjeljen status udruge ili zaklade od javnog interesa.
2. Nakon raspuštanja i izmirenja obveza udruge ili zaklada kojoj je odobren status udruge ili zaklade od javnog interesa, preostalu imovinu

i sredstva podijeliti će registriranoj udruzi od javnog interesa ili zakladi, koje ima iste ili slične ciljeve. Ovo se odnosi i na sve udruge i zaklade koje su dobila sredstva od države, javne dotacije ili odnosno ostvarili poreske ili fiskalne olakšice sukladno zakonima iz bilo koje nadležnosti.

3. U slučaju prestanka rada po sili zakona Ministarstvo utvrđuje raspodjelu preostalih sredstva sukladno principima ovog članka.

4. Rješenje Ministarstva o raspuštanju po sili zakona i o raspodjeli sredstava udruge ili zaklade, bit će objavljeno u „Službenom glasniku BiH” kao i obavijest svim potencijalnim korisnicima da mogu pokrenuti upravni spor kod Suda Bosne i Hercegovine sukladno članku 42. ovog zakona.

DRUGI DIO - KAZNE NE ODREDBE

Članak 53.

1. Kaznom u iznosu od 300,00 KM do 3.000,00 KM kaznit će se zbog prekršaja udruga ili zaklada koja:

- a) obavlja djelatnosti koje nisu sukladne ciljevima i djelatnostima udruge ili zaklade;
- b) u pravnom prometu ne rabe naziv pod kojim je upisana u registar;
- c) ne prijavi promjene podataka koji se upisuju u registar u roku od 30 dana od dana nastupanja ove promjene;
- d) ne rabe višak prihoda nad rashodima ostvarenog obavljanjem gospodarske djelatnosti na način propisan zakonom i statutom.

2. Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba u udruzi ili zakladi kaznom u iznosu od 100,00 KM do 1.000,00 KM.

ZUZ
5.e.

TREĆI DIO - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 54.

1. Udruge i zaklade koji su registrirane prije stupanja na snagu ovog zakona i koje žele da se registriraju skladno ovom zakonu, imaju obvezu da usklade svoje akte sa odredbama ovog zakona i da u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona dostave nadležnom ministarstvu usklađene akte o registraciji udruge ili zaklade.

2. Udruge i zaklade koje se registriraju sukladno odredbama prethodne točke nisu obvezne plaćati administrativnu taksu.

Članak 55.

1. Od dana stupanja na snagu ovog zakona svim udrugama ili zakladama koje su obvezni registrirati se sukladno ovom zakonu, a koji su prethodno započeli ali nisu okončali postupak registriranja u nadležnosti drugih tijela vlasti Bosne i Hercegovine bit će dopušteno da prestanu sa prethodno započetim postupkom te da umjesto toga nastave sa postupkom sukladno odredbama ovog zakona.

2. Udrugama i zakladama opisanim u prethodnoj točki bit će omogućen povrat taksi koje su platili u postupku registriranja provedenom u nadležnosti drugih tijela vlasti.

Članak 56.

1. Pravilnik o načinu vođenja registra udruge i zaklada Bosne i Hercegovine i stranih međunarodnih udruge i zaklada i drugih neprofitnih organizacija bit će usklađen s odredbama ovoga Zakona u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona i objavljen u „Službenom glasniku BiH”.

2. Pravilnikom će biti propisati: oblik i sadržaj obrasca registra udruge i zaklada Bosne i Hercegovine i stranih i međunarodnih udruge i zaklada i drugih neprofitnih organizacija, način upisa i vođenja registra, način podnošenja i obrazac zahtjeva za upis promjena u registru, način vođenja zbirke isprava, čuvanja registra, izdavanja izvataka iz registra, kao i druga pitanja od značaja za upis i vođenje registra.

Članak 57.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”.

ЗАКОН О ЗАБРАНИ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

(„Службени гласник Босне и Херцеговине” број 59/09)

ГЛАВА I - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(Предмет Закона)

(1) Овим законом успоставља се оквир за остваривање истих права и могућности свим лицима у Босни и Херцеговини и уређује систем заштите од дискриминације.

(2) У складу са Уставом Босне и Херцеговине и међународним стандардима који се односе на људска права и основне слободе, овим законом утврђују се одговорности и обавезе законодавне, судске и извршне власти у Босни и Херцеговини, као и правних лица и појединаца који врше јавна овлашћења (у даљем тексту: надлежне институције Босне и Херцеговине), да својим дјеловањем омогуће заштиту, промовисање и стварање услова за једнако поступање.

Члан 2.

(Дискриминација)

(1) Дискриминацијом, у смислу овог закона, сматраће се свако различито поступање, укључујући свако искључивање, ограничавање или давање предности утемељено на стварним или претпостављеним основама према било којем лицу или групи лица на основу њихове расе, боје коже, језика, вјере, етничке припадности, националног или социјалног поријекла, везе с националном мањином, политичког или другог увјерења, имовног стања, чланства у синдикату или другом удружењу, образовања, друштвеног положаја и пола, полног изражавања или оријентације, као и свака друга околност која има за сврху или посљедицу да било којем лицу онемогући или угрожава признавање, уживање или остваривање на равноправној основи права и слобода у свим областима јавног живота.

(2) Забрана дискриминације примјењује се на све јавне органе као и на сва физичка или правна лица, како у јавном тако и у приватном сектору, у свим областима, а нарочито: запослења, чланства у професионалним организацијама, образовања, обуке, становања, здравства, социјалне заштите, добара и услуга намијењених јавности и јавним мјестима, те обављања привредних активности и јавних услуга.

ГЛАВА II - ОБЛИЦИ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Члан 3.

(Облици дискриминације)

(1) Непосредна дискриминација је свако различито поступање по основама одређеним у члану 2. овог закона, односно свако дјеловање или пропуштање дјеловања када је неко лице или група лица доведена или је била или би могла да буде доведена у неповољнији положај за разлику од неког другог лица или групе лица у сличним ситуацијама.

(2) Посредна дискриминација подразумијева сваку ситуацију у којој, наизглед неутрална одредба, критеријум или пракса, има или би имала ефекат довођења неког лица или групе лица у неповољан или мање повољан положај у односу на друга лица.

Члан 4.

(Остали облици дискриминације)

(1) Узнемиравање се сматра дискриминацијом у свакој ситуацији у којој понашање везано уз један од наведених основа из члана 2. овог закона има за сврху или чији је ефекат повреда достојанства лица и стварање застрашујућег, непријатељског, деградирајућег, понижавајућег или увредљивог амбијента.

(2) Полно узнемиравање је сваки облик нежељеног вербалног, невербалног или физичког понашања полне природе чији је циљ или ефекат повреда достојанства лица, посебно када ће се њиме створити застрашујући, непријатељски, деградирајући, понижавајући или увредљив амбијент.

(3) Мобинг је облик нефизичког узнемиравања на радном мјесту који подразумијева понављање радњи које имају понижавајући ефекат на жртву чија је сврха или посљедица деградација радних услова или професионалног статуса запосленог.

(4) Сегрегација је дјело којим (физичко или правно) лице одваја друга лица на основу једне од набројаних основа из члана 2. овог закона, у складу с дефиницијом дискриминације садржаном у члану 2. овог закона.

(5) Издавање налога другима за вршење дискриминације и помагање другима приликом дискриминације сматра се обликом дискриминације.

(6) Подстицање на дискриминацију је свако заговарање националне, расне или вјерске мржње и забрањено је.

Члан 5.

(Изузети од принципа једнаког поступања)

Законске мјере и радње неће се сматрати дискриминацијским када се свде на неповољно разликовање или различито поступање ако су засноване на објективној и разумној оправданости. Сљедеће мјере неће се сматрати дискриминацијским када се њима остварује легитиман циљ и ако постоји разуман однос пропорционалности између средстава која се користе и циља који се настоји реализовати и када:

- а) произлазе из спровођења или доношења привремених посебних мјера осмишљених било да се спријече или надокнаде штете које лица трпе, а које су одређене основима наведеним у члану 2 овог закона, и то нарочито за припаднике угрожених група попут лица са инвалидитетом, припадника националних мањина, жена, трудница, дјеце, омладине, старијих лица и других друштвено искључених лица, цивилних жртава рата, жртава у кривичним поступцима, расељених лица, избјеглица и азиланата; односно да се омогући њихово пуно учешће у свим областима живота;
- б) су засноване на обиљежју које се односи на било који од основа наведених у члану 2. овог закона када, у ограниченим околностима, због природе конкретних професионалних активности које су у питању или контекста у којем се извршавају, такво обиљежје представља стварни и одређујући услов у погледу одабира звања. Овај изузетак ће бити предмет повремених преиспитивања;
- в) су засноване на разликовању, искључивању или давању предности у вези са запошљавањем као члана особља институције које се обавља у складу са доктринама, основним поставкама, догамама, вјеровањима или учењима конкретне вјероисповијести или вјере, с обзиром да је разликовање, искључење или давање предности извршено савјесно како не би дошло до повреде вјерских осјећања припадника те вјероисповијести или те вјере;
- г) одређују максималну старосну доб најпримјеренију за прекид радног односа и одређују старосну доб као услов за пензионисање;
- д) су засноване на држављанству на начин предвиђен законом;
- е) су засноване на реализацији разумних прилагођавања с циљем да се обезбиди принцип једнаког поступања у односу на лица с инвалидитетом. Послодавци су стога према потреби у конкретном случају дужни да предузму одговарајуће мјере, ради омогућавања да лице са инвалидитетом оствари приступ, учествује, или напредује у запослењу, односно да учествује у обуци, ако такве мјере не намећу несразмјеран терет послодавцу;
- ж) стављање у неповољнији положај при уређивању права и обавеза из породичног односа када је то одређено законом, а посебно с циљем заштите права и интереса дјеце, што мора бити оправдано легитимном сврхом, заштитом јавног морала, као и погодовању брака у складу с одредбама породичних закона;
- з) приликом заснивања радног односа, укључују у чланство, те у дјеловању које је у складу с науком и пословањем регистрованих цркава и вјерских заједница у БиХ, као и друге јавне или приватне организације која дјелује у складу с уставом и законима, ако то захтијевају вјерске доктрине, увјерења или циљеви.

ГЛАВА III - ЗАШТИЋЕНА ПРАВА

Члан 6.

(Област примјене)

(1) Овај закон примјењује се на поступање свих јавних тијела на нивоу државе, ентитета, кантона и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, општинских институција и тијела, те правних лица с јавним овлашћењима, као и на поступање свих правних и физичких лица, у свим а посебно у сљедећим областима живота:

- а) запошљавања, рада и радних услова, укључујући приступ запослењу, занимању и samozapoшљавању као и радне услове, накнаде, напредовања у служби и отпуштања са посла;

33Д
5.f.

- б) образовања, науке и спорта. Доступност образовања не би требало да зависи од усељеничког статуса дјете или њихових родитеља;
- ц) социјалне заштите, укључујући социјално осигурање, социјалне надокнаде, социјалну помоћ (надокнаде за становање, надокнаде за младе, итд.) и начин поступања према корисницима социјалне заштите;
- д) здравствене заштите, укључујући доступност заштите и лијечења, и у односу на начин на који се пружа заштита и лијече пацијенти;
- е) обуке, укључујући почетно оспособљавање и стално стручно усавршавање, све врсте и све нивое професионалног усмјеравања, напредног стручног усавршавања, доквалификације и преквалификације, укључујући и стицање практичног радног искуства;
- ф) правосуђа и управе укључујући активности полиције и других службеника за спровођење закона, службеника пограничне контроле, војно и затворско особље. Конкретно, сва лица ће да буду једнака пред судовима и трибуналима;
- г) становања, укључујући приступ становању, услове становања и раскид уговора о најму;
- х) јавног информисања и медија;
- и) чланства у професионалним организацијама, укључујући чланство у организацији радника или послодавца или у било којој организацији чији чланови обављају неко одређено занимање; укљученост у такве организације и повољности које пружају такве организације;
- ј) робе и услуга намијењених јавности и јавним мјестима, укључујући, на примјер, приликом куповине робе у трговини, приликом подношења молбе за кредит у банци и у односу на приступ дискотекама, кафићима и ресторанима;
- к) обављања привредне дјелатности, укључујући право о тржној конкуренцији, односе између предузећа и односе између предузећа и државе;
- л) учешћа у културном и умјетничком стваралаштву;
- м) једнаком учешћу у јавном животу свих грађана;
- н) породице, при чему ће брачни другови уживати потпуну једнакост права као и одговорности у погледу брачне заједнице, током трајања брачне заједнице и њене раставе укључујући и права и одговорности у погледу подизања дјете, у складу с одредбама породичног закона;
- о) права дјетета, укључујући оне мјере заштите које су потребне сходно њиховом статусу малолетника, од стране њихове породице, друштва и државе.

ГЛАВА IV - ИНСТИТУЦИЈЕ НАДЛЕЖНЕ ЗА ЗАШТИТУ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Члан 7.

(Централна институција за заштиту од дискриминације)

- (1) Централна институција надлежна за заштиту од дискриминације је Омбудсмен за људска права Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Омбудсмен Босне и Херцеговине).
- (2) Омбудсмен Босне и Херцеговине у оквиру своје надлежности:
 - а) заприма појединачне и групне жалбе у вези са дискриминацијом;
 - б) физичким и правним лицима које су поднијеле жалбу због дискриминације пружа потребна обавјештења о њиховим правима и обавезама, те могућностима судске и друге заштите;
 - ц) поводом жалбе Омбудсмен Босне и Херцеговине може да одлучи да не прихвати жалбу или да покрене поступак истраживања;
 - д) предлаже покретање поступка медијације у складу с одредбама Закона о медијацији;
 - е) прикуља и анализира статистичке податке о случајевима дискриминације;
 - ф) подноси годишњи, а према потреби и ванредне извјештаје о појавама дискриминације Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине, Парламенту Федерације Босне и Херцеговине, Народној скупштини Републике Српске и Скупштини Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине;
 - г) информише јавност о појавама дискриминације;
 - х) на сопствену иницијативу спроводи истраживања у области дискриминације;
 - и) даје мишљења и препоруке с циљем спречавања и сузбијања дискриминације, те предлаже одговарајућа законска

и друга рјешења надлежним институцијама Босне и Херцеговине;

- ј) има право да покреће и учествује у поступку за заштиту од дискриминације за прекршаје прописане овим законом;
- к) прати законодавство и даје савјете законодавним и извршним органима;
- л) подиже свијест о питањима везаним за расизам и расну дискриминацију у друштву;
- м) унапређује политике и праксе које имају за циљ да осигурају једнако поступање.

(3) Омбудсмен Босне и Херцеговине при изради редовних извјештаја, мишљења и препорука о појавама дискриминације сарађује са организацијама цивилног друштва које се баве заштитом и промовисањем људских права и организацијама које се баве заштитом права група изложених високом ризику дискриминације.

(4) Омбудсмен Босне и Херцеговине пружа помоћ лицима или групама лица које се обраћају међународним тијелима за заштиту од дискриминације у давању упута, савјета, консултација у току поступка, предлога и препорука.

(5) Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине ће у сврху остваривања своје надлежности успоставити посебан одјел који би искључиво разматрао предмете наводне дискриминације у погледу поступања јавних тијела на нивоу државе, ентитета, кантона и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, општинских институција и тијела, те правних лица с јавним овлашћењима, као и поступање свих правних и физичких лица, у свим областима живота.

У буџет Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине уврстиће се посебна буџетска ставка неопходна за функционисање специјалног одјела/специјалних одјела за борбу против дискриминације.

(6) Све државне институције, ентитетске, кантоналне и тијела Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, општинска, институције и правна лица с јавним овлашћењима, те остала правна и физичка лица дужна су, на захтјев Омбудсмена Босне и Херцеговине, најкасније у року од 30 дана од дана запримања захтјева доставити тражене податке и документе.

(7) Надлежне институције у Босни и Херцеговини обавезне су да сарађују са Омбудсменом Босне и Херцеговине и дају писмено одговоре и обавјештења у року који је Омбудсмен Босне и Херцеговине одредио и о ефекту препорука датих с циљем отклањања дискриминације.

Члан 8.

(Вођење евиденције и координација надлежних институција)

(1) Надлежне институције у Босни и Херцеговини дужне су да воде редовну евиденцију свих случајева пријављене дискриминације, а прикуљене податке обавезно да доставе Министарству за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине.

(2) Министарство за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине, у оквиру законом утврђених надлежности, има обавезу, на основу прикупљених података о појавама и обиму дискриминације, најмање једном годишње да припреми Савјету министара Босне и Херцеговине извјештај, а према потреби и посебне извјештаје који садрже предлог мјера за спречавање и сузбијање појава дискриминације у Босни и Херцеговини.

(3) Министарство за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине дужно је да једном годишње, преко Савјета министара Босне и Херцеговине, извјештава и Парламентарну скупштину Босне и Херцеговине о појавама дискриминације и у вези с тим предлаже конкретне законодавне или друге мјере.

(4) У складу с одредбама овог члана, установиће се посебне евиденције у законодавним, извршним и судским органима ради евиденције случајева дискриминације утврђене у кривичним, парничним, вапнарничним и извршним поступцима.

(5) Централна база података за почињена дјела дискриминације биће успостављена у Министарству за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине.

(6) Министарство за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине, у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона, донијет ће Правилник о начину прикуљања података о предметима дискриминације у Босни и Херцеговини којим се дефинише садржај и изглед упитника за прикуљање података о предметима дискриминације и остала питања везана за поступак прикуљања потребних података.

Члан 9.**(Праћење спровођења Закона)**

Министарство за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине прати спровођење овог закона.

Члан 10.**(Сарадња са организацијама цивилног друштва)**

У изради извјештаја, приликом припреме закона, стратегија и других планова који се односе на стање људских права и питања дискриминације, све надлежне институције обавезне су да сарађују с организацијама цивилног друштва које се баве заштитом и промовисањем људских права и организацијама које се баве заштитом права лица и група лица изложених високом ризику од дискриминације.

ГЛАВА V - ПОСТУПЦИ ЗА ЗАШТИТУ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ**Члан 11.****(Заштита у постојећим поступцима)**

(1) Свако лице или група лица која сматра да је дискриминисана може тражити заштиту својих права путем постојећих судских и управних поступака.

(2) У случајевима у којима повреда права на једнако поступање произлази из управног акта, жалба у управном поступку и евентуално покретање управног спора на основу заштите од дискриминације, а којом се захтијева поништење таквог управног акта, неће спријечити лице из става (1) овог члана да покрене судски поступак за заштиту од дискриминације.

(3) Сви конкретни захтјеви наведени у члану 12. овог закона, као појединачни или заједнички, могу се тражити у сврху подношења тужбе у парничном поступку.

Члан 12.**(Посебне тужбе за заштиту од дискриминације)**

(1) Лице или група лица која су изложена било којем облику дискриминације, према одредбама овог закона, овлашћени су да поднесу тужбу и да траже:

- а) утврђивање да је туженик повриједио тужичево право на једнако поступање, односно да радња коју је предузео или пропустио може непосредно довести до повреде права на једнако поступање (тужба за утврђивање дискриминације);
- б) забрану предузимања радњи којима се крши или се може прекршити тужичево право на једнако поступање, односно да се изврше радње којима се уклања дискриминација или њене последице (тужба за забрану или отклањање дискриминације);
- ц) да се надокнади материјална и нематеријална штета узрокована повредом права заштићених овим законом (тужба за надокнаду штете);
- д) да се пресуда којом је утврђена повреда права на једнако поступање на трошак туженика објави у медијима, у случају када је дискриминација почињена кроз медије (штампане, принтане и електронске), односно било које врсте.

(2) Суд и друга тијела која спроводе поступак дужна су да радње у поступку предузимају хитно, обезбјеђујући да све тврдње о дискриминацији буду што прије испитане.

(3) Када се сви захтјеви заснивају на истом чињеничном и правном основу, захтјеви се могу истакнути заједно (кумулативно) у једној тужби о којој се одлучује у парничном поступку, ако су сви захтјеви у међусобној вези и ако је исти суд стварно надлежан за сваки од тих захтјева.

(4) О тужбама из става (1) овог члана одлучује надлежни суд примјењујући одредбе закона о парничном поступку који се примјењују у Босни и Херцеговини, ако овим законом није другачије одређено.

Члан 13.**(Надлежност, рокови и извршење)**

(1) Ако овим законом није другачије прописано, а у складу са законима о судовима у оба ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, за спорове по тужби из члана 12. овог закона надлежни су у првом и другом степену судови опште мјесне надлежности.

(2) У поступцима прописаним у члану 12. овог закона увијек је дозвољена ревизија.

(3) По основу тужбеног захтјева из члана 12. тач. б) и д) овог закона, надлежни суд може да одлучи да жалба не задржава извршење или да одређује краћи рок за испуњење радње која је наложена туженику.

(4) Рок за подношење тужбе на основу члана 12. овог закона износи три мјесеца од дана сазнања о учињеној повреди права, а најдаље једну годину од дана учињења повреде. Рок за подношење захтјева за ревизију износи три мјесеца од дана уручења другостепене пресуде.

Члан 14.**(Привремене мјере заштите)**

Суд може у поступцима из чл. 11. и 12. овог закона одредити привремену мјеру сходно правилима закона о парничном поступку који се примјењују у Босни и Херцеговини.

Члан 15.**(Терет доказивања)**

(1) У случајевима када лице или група лица наводе чињенице у поступку из члана 12. овог закона, поткрепљујући наводе о томе да је забрана дискриминације прекршена, наводни прекршилац дужан је да докаже да није прекршио принцип једнаког поступања или забране дискриминације у предмету расправе.

(2) У случајевима у којима лице сматра да је сносило последице дискриминације, као доказно средство за остварење права из става (1) овог члана могу се користити и статистички подаци или базе података.

(3) У случајевима када лице сматра да је сносило последице дискриминације због пропуштања разумног прилагођавања, терет доказивања лежи на противној страни.

Члан 16.**(Учествовање трећих лица)**

(1) У поступку који се покреће у складу са чланом 12. овог закона, може се као трећа страна на страни лица или групе лица која тврде да су жртве дискриминације придружити тијело, организација, установа, удружење или друго лице које се у оквиру своје дјелатности бави заштитом од дискриминације лица или групе лица о чијим се правима одлучује у поступку.

(2) Суд ће допустити учествовање треће стране само уз пристанак лица на чијој страни се трећа страна жели умјешати.

(3) Без обзира на исход парнице, трећа страна сама ће сносити трошкове свог учествовања у парници.

Члан 17.**(Колективна тужба за заштиту од дискриминације)**

Удружења, тијела, установе или друге организације које су регистроване у складу са прописима који регулишу удруживање грађана у Босни и Херцеговини, а имају оправдан интерес за заштиту интереса одређене групе или се у оквиру своје дјелатности баве заштитом од дискриминације одређене групе лица, могу да поднесу тужбу против лица које је повриједило право на једнако поступање, ако учине вјероватним да је поступањем туженог повријеђено право на једнако поступање већег броја лица која претежно припадају групи чија права тужилац штити.

Члан 18.**(Заштита лица које пријављује дискриминацију или учествује у поступку)**

Ниједно лице које је пријавило дискриминацију или учествовало у правном поступку за заштиту од дискриминације неће трпјети никакве последице због таквог пријављивања или учествовања.

ГЛАВА VI - КАЗНЕНЕ (ПРЕКРШАЈНЕ) ОДРЕДБЕ**Члан 19.****(Поведа члана 2. став (2) овог закона)**

(1) Новчаном казном у износу од 1.500 КМ до 5.000 КМ казниће се за прекршај правно лице које доведе неко лице или групу лица у неповољан положај на основима набројаним у члану 2. (Дискриминација), став (1), на начин описан у чл. 3. (Облици дискриминације) и 4. (Остали облици дискриминације) овог закона.

(2) Новчаном казном у износу од 700 КМ до 1.500 КМ казниће се за прекршај из става (1) овог члана и одговорно лице у државној, ентитетској и кантоналној институцији, институцији Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, општинској институцији, у правном лицу с јавним овлашћењима и у другом правном лицу.

(3) За прекршај из става (1) овог члана такође ће се казнити и физичко лице, и то новчаном казном у износу од 550 КМ до 1.500 КМ.

(4) Ако се прекршај из става (1) овог члана учини пропуштањем да се поступи по препоруци Омбудсмена Босне и Херцеговине, каз-

ниће се правно лице новчаном казном у износу од 2.500 КМ до 6.500 КМ, а одговорно лице у правном лицу или физичко лице казниће се новчаном казном у износу од 1.000 КМ до 3.000 КМ.

(5) Ако се прекршај из става (1) овог члана учини пропуштањем да се поступи по налогу суда, новчаном казном у износу од 3.500 КМ до 10.000 КМ казниће се правно лице, а новчаном казном у износу од 2.000 КМ до 5.000 КМ казниће се одговорно лице у правном лицу или физичко лице.

Члан 20.

(Повреда члана 7. ст. (6) и (7) овог закона)

(1) Новчаном казном у износу од 1.000 до 5.000 КМ казниће се правно лице за прекршај ако:

- a) не достави податке или документе на захтјев Омбудсмена Босне и Херцеговине, односно ако их не достави у прописаном временском року, и не дозволи увид у њих, у супротности са чланом 7. (Централна институција за заштиту од дискриминације), став (6) овог закона;
- b) не сарађује с Омбудсменом Босне и Херцеговине и не даје писмено одговоре или обавјештења, односно не обавјести о ефекту препорука датих с циљем отклањања дискриминације, у супротности са чланом 7. став (7) овог закона.

(2) За прекршаје из става (1) овог члана такође ће се казнити и одговорно лице у државној, ентитетској и кантоналној институцији, институцији Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, општинској институцији, у правном лицу с јавним овлашћењима и у другом правном лицу, и то новчаном казном у износу од 500 до 1.500 КМ.

(3) За прекршај из става (1) овог члана казниће се и физичко лице, и то новчаном казном у износу од 450 КМ до 1.000 КМ.

Члан 21.

(Повреда члана 18. овог закона)

(1) Правно лице које лице које је пријавило дискриминацију у доброј вјери, или лице које је на било који начин учествовало у поступку заштите од дискриминације доведе у неповољан положај на основу тога што је то лице пријавило дискриминацију или учествовало у поступку, у супротности са чланом 18. (Заштита лица које пријави дискриминацију или учествују у поступку) овог закона, казниће се за прекршај новчаном казном у износу од 1.000 КМ до 10.000 КМ.

(2) За прекршаје из става (1) овог члана такође ће се казнити и одговорно лице у државној, ентитетској и кантоналној институцији, институцији Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, општинској институцији, у правном лицу с јавним овлашћењима и у другом правном лицу, и то новчаном казном у износу од 1.000 КМ до 3.500 КМ.

(3) За прекршај из става (1) овог члана такође ће се казнити и физичко лице, и то новчаном казном у износу од 700 КМ до 2.000 КМ.

(4) Ако прекршај из става (1) овог члана учини с намјером одговорно лице у правном лицу, одговорно лице у правном лицу ће се казнити новчаном казном у износу од 2.000 КМ до 7.000 КМ, и ако је учини са намјером физичко лице, физичко лице ће се казнити новчаном казном у износу од 1.500 до 4.000 КМ.

Члан 22.

(Заштитне мјере)

(1) За прекршаје прописане овим законом могу се изрећи заштитне мјере одузимања предмета и забране обављања одређене професионалне дјелатности, пословне активности или дужности.

(2) Заштитне мјере одузимања предмета обавезно се изричу сваки пут када је прекршај извршен коришћењем тих предмета, односно када су предмети били намијењени извршењу прекршаја или су предмети настали због извршења прекршаја.

Члан 23.

(Објављивање рјешења о прекршају)

Рјешење о прекршају прописано овим законом објављује се у јавним медијима доступним на цијелој територији Босне и Херцеговине.

ГЛАВА VII - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 24.

(Усаглашавање осталих прописа с овим законом)

(1) У случају неусаглашености других закона с овим законом у поступцима по овом закону, примјењиваће се овај закон.

(2) Сви закони и општи прописи биће усаглашени с одредбама овог закона у року од годину дана од дана његовог ступања на снагу.

(3) Овај закон не прејудуцира одредбе и услове који су утврђени у међународним уговорима и споразумима с вјерским заједницама, чиме се не дира у њихову дјелатну, нормативну и организациону аутономију и принцип пуног уживања права вјерских слобода и изражавања.

Члан 25.

(Ступање на снагу)

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику БиХ”.

ZAKON O KRIVIČNOM POSTUPKU BOSNE I HERCEGOVINE – IZVOD

(„Službeni glasnik Bosne i Hercegovine”, br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09 i 93/09)

GLAVA X - MJERE ZA OBEZBJEĐENJE PRISUSTVA OSUMNJIČENOG, ODNOSNO OPTUŽENOG I USPJEŠNO VOĐENJE KRIVIČNOG POSTUPKA

Odjeljak 1 - Zajedničke odredbe

Član 123. Vrste mjera

(1) Mjere koje se mogu poduzeti prema optuženom za osiguranje njegove prisutnosti i za uspješno vođenje krivičnog postupka jesu poziv, dovođenje, mjere zabrane, jamstvo i pritvor.

(2) Prilikom odlučivanja koju će od navedenih mjera primijeniti, nadležni organ pridržavat će se uvjeta određenih za primjenu pojedinih mjera, vodeći računa da se ne primjenjuje teža mjera ako se ista svrha može postići blažom mjerom.

(3) Ove mjere ukinut će se i po službenoj dužnosti odmah kad prestanu razlozi koji su ih izazvali, odnosno zamijenit će se drugom blažom mjerom kad za to nastupe uvjeti.

(4) Odredbe ove glave shodno se primjenjuju i na osumnjičenog.

Odjeljak 2 - Poziv

Član 124. Dostavljanje i sadržaj poziva

(1) Prisutnost optuženog pri izvršenju radnji u krivičnom postupku osigurava se njegovim pozivanjem.

[...]

Odjeljak 3 - Dovođenje

Član 125. Naredba za dovođenje

(1) Naredbu da se optuženi dovede može izdati Sud ako je donijeto rješenje o pritvoru ili ako uredno pozvani optuženi ne dođe, a svoj izostanak ne opravda, ili ako se nije moglo izvršiti uredno dostavljanje poziva, a iz okolnosti očigledno proizlazi da optuženi izbjegava prijem poziva.

[...]

Odjeljak 4 - Mjere zabrane

Član 126. Zabrana napuštanja boravišta i zabrana putovanja

(1) Ako postoje okolnosti koje ukazuju da bi optuženi mogao pobjeći, sakriti se, otići u nepoznato mjesto ili u inostranstvo, Sud može, obrazloženim rješenjem, zabraniti osumnjičenom ili optuženom da napusti boravište.

(2) U okolnostima iz stava (1) ovog člana, Sud takođe može, bilo kao dodatnu mjeru uz zabranu napuštanja boravišta bilo kao zasebnu mjeru, narediti privremeno oduzimanje putnih isprava uz zabranu izdavanja novih putnih isprava, kao i zabranu korištenja lične karte za prelazak državne granice Bosne i Hercegovine (zabrana putovanja).

Član 126.a Ostale mjere zabrane

(1) Kada okolnosti slučaja na to ukazuju, Sud može izreći jednu ili više sljedećih mjera zabrane:

- zabranu preduzimanja određenih poslovnih aktivnosti ili službenih dužnosti,
- zabranu posjećivanja određenih mjesta ili područja,
- zabranu sastajanja s određenim osobama,
- naredbu da se povremeno javlja određenom državnom organu, i
- privremeno oduzimanje vozačke dozvole.

(2) Ostale mjere zabrane iz stava (1) ovog člana mogu biti izrečene uz zabranu napuštanja boravišta kao i uz zabranu putovanja iz člana 126. ovog zakona, ili kao zasebne mjere.

Član 126.b

Izricanje mjera zabrane

(1) Sud može izreći zabranu napuštanja boravišta, zabranu putovanja i ostale mjere zabrane obrazloženim rješenjem na prijedlog stranke ili branitelja.

(2) Kada odlučuje o pritvoru, Sud može izreći zabranu napuštanja boravišta, zabranu putovanja i ostale mjere zabrane po službenoj dužnosti, umjesto određivanja ili produžavanja pritvora.

(3) Osumnjičeni ili optuženi će se u rješenju o izricanju mjera zabrane upozoriti da mu se može odrediti pritvor ako prekrši obavezu iz izrečene mjere.

(4) U toku istrage mjere zabrane određuje i ukida sudija za prethodni postupak, nakon podizanja optužnice – sudija za prethodno saslušanje, a nakon dostavljanja predmeta sudiji, odnosno vijeću u svrhu zakazivanja glavnog pretresa – taj sudija, odnosno predsjednik vijeća.

(5) Mjere zabrane mogu trajati dok za to postoji potreba, a najduže do pravomoćnosti presude ako toj osobi nije izrečena kazna zatvora i najkasnije do upućivanja na izdržavanje kazne ako je toj osobi izrečena kazna zatvora. Zabrana putovanja može takođe trajati dok izrečena novčana kazna nije plaćena u potpunosti i/ili dok se u potpunosti ne izvrši odluka o imovinskoppravnom zahtjevu i/ili o oduzimanju imovinske koristi.

(6) Sudija za prethodni postupak, sudija za prethodno saslušanje ili sudija, odnosno predsjednik vijeća dužan je da svaka dva mjeseca ispita da li je primijenjena mjera još potrebna.

(7) Protiv rješenja kojim se određuju, produžavaju ili ukidaju mjere zabrane stranka odnosno branitelj može podnijeti žalbu, a Tužilac i protiv rješenja kojim je njegov prijedlog za primjenu mjere odbijen. O žalbi odlučuje vijeće iz člana 24. stava (7) ovog zakona u roku od tri dana od dana prijema žalbe. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

Član 126.c

Sadržaj mjera zabrane

(1) U rješenju kojim izriče mjeru zabrane napuštanja boravišta za osumnjičenog ili optuženog Sud će odrediti mjesto u kojem osumnjičeni ili optuženi mora boraviti dok traje ova mjera, kao i granice van kojih se osumnjičeni ili optuženi ne smije udaljavati. To mjesto može biti ograničeno na dom osumnjičenog ili optuženog.

(2) U rješenju kojim izriče mjeru zabrane putovanja Sud će narediti privremeno oduzimanje putnih isprava uz zabranu izdavanja novih putnih isprava, kao i izvršenje zabrane korištenja lične karte za prelazak državne granice Bosne i Hercegovine. Rješenje će sadržavati lične podatke osumnjičenog ili optuženog, a po potrebi može sadržavati i ostale podatke.

(3) U rješenju kojim izriče mjeru zabrane posjećivanja određenih mjesta ili područja Sud će odrediti mjesto i područje te udaljenost ispod koje im se osumnjičeni ili optuženi ne smije približiti.

(4) U rješenju kojim izriče mjeru zabrane sastajanja sa određenim licima Sud će odrediti razdaljinu ispod koje se osumnjičeni ili optuženi ne smije približiti određenom licu.

(5) U rješenju kojim izriče mjeru povremenog javljanja određenom organu Sud će odrediti službeno lice kojem se osumnjičeni ili optuženi mora javljati, rok u kojem se mora javljati i način vođenja evidencije o javljanju osumnjičenog ili optuženog.

(6) U rješenju kojim izriče mjeru privremenog oduzimanja vozačke dozvole Sud će navesti kategorije za koje će vozačka dozvola biti suspendovana. Rješenje će sadržavati lične podatke osumnjičenog ili optuženog, a po potrebi može sadržavati i ostale podatke.

Član 126.d

Ograničenja u pogledu sadržaja mjera zabrane

(1) Mjerama zabrane ne može se ograničiti pravo osumnjičenog ili optuženog da komunicira sa svojim braniteljem u Bosni i Hercegovini.

(2) Mjerama zabrane ne može se ograničiti pravo osumnjičenog ili optuženog da živi u svom domu u Bosni i Hercegovini, da se nesmetano vida sa članovima porodice i bliskim srodnicima ili samo u Bosni i Hercegovini ili samo na mjestu određenom u zabrani napuštanja boravišta, osim kada se postupak vodi zbog krivičnog djela učinjenog na štetu člana porodice ili bliskih srodnika, niti se može ograničiti pravo osumnjičenog ili optuženog da obavlja svoju profesionalnu djelatnost, osim ako se postupak vodi zbog krivičnog djela učinjenog u vezi sa obavljanjem te djelatnosti.

Član 126.e

Izvršenje mjera zabrane

(1) Rješenje kojim se izriče mjera zabrane napuštanja boravišta dostavlja se i organu koji izvršava mjeru.

ZKP
5.g.

(2) Rješenje kojim se izriče mjera zabrane putovanja dostavlja se i graničnoj policiji, a privremeno oduzimanje putnih isprava uz zabranu izdavanja novih putnih isprava, kao i izvršenje zabrane korištenja lične karte za prelazak državne granice unijet će se u Glavni centar za obradu podataka.

(3) Mjere zabrane napuštanja boravišta, zabrane putovanja, zabrane posjećivanja određenog mjesta ili područja, zabrane sastajanja sa određenim licima i privremenog oduzimanja vozačke dozvole izvršava policijski organ.

(4) Mjeru obaveze optuženog da se povremeno javlja određenom organu izvršava policijski organ ili organ kojem se osumnjičeni ili optuženi mora javljati.

Član 126.f

Provjera mjera zabrane i obaveza izvještavanja

(1) Sud može u svako doba naložiti provjeru mjera zabrane i zatražiti izvještaj od organa nadležnog za njihovo izvršenje. Taj organ je dužan da izvještaj bez odlaganja dostavi Sudu.

(2) Ako osumnjičeni ili optuženi ne ispunjava obaveze naložene izrečenom mjerom, organ koji izvršava mjeru o tome obavještava Sud, a Sud mu zbog toga može izreći dodatnu mjeru zabrane ili odrediti pritvor.

Član 126.g

Posebna odredba o zabrani putovanja

(1) Izuzetno, u hitnim slučajevima, a naročito u slučajevima u kojima se radi o krivičnom djelu za koje se može izreći kazna zatvora od deset godina ili teža kazna, Tužilac može izdati naredbu o privremenom oduzimanju putnih isprava i lične karte uz zabranu izdavanja novih dokumenata koji se mogu koristiti za prelazak državne granice.

(2) Tužilac može izdati naredbu iz stava (1) ovog člana kada izdaje naredbu o sprovođenju istrage, kada saslušava osumnjičenog ili kada izdaje naredbu za dovođenje prema članu 125. stavu (2) ovog zakona, ili kad god je potrebno hitno postupanje za efikasno vođenje postupka do početka glavnog pretresa.

(3) U toku istrage Tužilac odmah obavještava sudiju za prethodni postupak, a nakon podizanja optužnice – sudiju za prethodno saslušanje, a nakon što se predmet uputi sudiji ili vijeću u svrhu zakazivanja glavnog pretresa – tog sudiju ili predsjedavajućeg sudiju, koji će odlučiti o naredbi u roku od 72 sata. U slučaju da sudija ne izda naredbu, putne isprave i lična karta će biti vraćeni.

(4) Naredbu o privremenom oduzimanju putnih isprava i lične karte uz zabranu izdavanja novih dokumenata koji se mogu koristiti za prelazak državne granice izvršava policijski organ, a može je izvršiti i sudska policija. Ako osumnjičeni ili optuženi odbije da preda putne isprave i ličnu kartu, naredba će se prisilno izvršiti.

(5) Osumnjičenom ili optuženom će biti izdata potvrda o oduzetim dokumentima. Za ličnu kartu osumnjičenom ili optuženom će biti izdata posebna potvrda ili karta koja zamjenjuje ličnu kartu u svakom pogledu, ali koja se ne može koristiti za prelazak državne granice.

Odjeljak 5 - Jamstvo

Član 127.

Uvjeti za određivanje jamstva

Optuženi kojem se pritvor ima odrediti ili mu je pritvor već određen samo zbog bojazni da će pobjeći, može se ostaviti na slobodi, odnosno može se pustiti na slobodu ako on osobno ili ko drugi za njega pruži jamstvo da do kraja krivičnog postupka neće pobjeći, a sam optuženi obeća da se neće kriti i da bez odobrenja neće napustiti svoje boravište.

Član 128.

Sadržaj jamstva

(1) Jamstvo uvijek glasi na novčani iznos koji se određuje s obzirom na težinu krivičnog djela, osobne i obiteljske prilike optuženog i imovno stanje osobe koja daje jamstvo.

(2) Jamstvo se sastoji u polaganju gotovog novca, papira od vrijednosti, dragocjenosti ili drugih pokretnih stvari veće vrijednosti koje se lahko mogu unovčiti i čuvati ili u stavljanju hipoteke za iznos jamstva na nepokretna dobra osobe koja daje jamstvo ili u osobnoj obavezi jednog ili više građana da će u slučaju bjekstva optuženog platiti utvrđeni iznos jamstva.

(3) Osoba koja daje jamstvo mora dostaviti dokaze o svom imovnom stanju, porijeklu imovine, vlasništvu i posjedu nad imovinom koja se daje kao jamstvo.

(4) Ako optuženi pobjegne, rješenjem će se odrediti da je vrijednost data kao jamstvo prihod budžeta Bosne i Hercegovine.

Član 129.

Prestanak jamstva

(1) Optuženom će se i pored datog jamstva odrediti pritvor ako na uredan poziv ne dođe a izostanak ne opravda, ako se sprema da bjekstvo ili ako se protiv njega, pošto je ostavljen na slobodi, pojavi koji drugi zakonski osnov za pritvor.

(2) U slučaju iz stava 1. ovog člana, jamstvo se ukida. Položeni novčani iznos, dragocjenosti, papiri od vrijednosti ili druge pokretne stvari vraćaju se, a hipoteka se skida. Na isti način se postupa i kad se krivični postupak pravomoćno dovrši rješenjem o obustavi postupka ili presudom.

(3) Ako je presudom izrečena kazna zatvora, jamstvo se ukida tek kad osuđeni počne izdržavati kaznu.

Član 130.

Rješenje o jamstvu

U toku istrage rješenje o jamstvu i o njegovom ukidanju donosi sudija za prethodni postupak, poslije podizanja optužnice – sudija za prethodno saslušanje, a nakon dostavljanja predmeta sudiji, odnosno vijeću u svrhu zakazivanja glavnog pretresa, taj sudija, odnosno predsjednik vijeća. Rješenje kojim se određuje jamstvo i rješenje kojim se jamstvo ukida donosi se po saslušanju Tužitelja.

Odjeljak 6 - Pritvor

Član 131.

Opće odredbe

(1) Pritvor se može odrediti ili produžiti samo pod uslovima propisanim u ovom zakonu i samo ako se isti cilj ne može ostvariti drugom mjerom.

(2) Pritvor određuje ili produžava rješenjem Sud na prijedlog tužioca a nakon što Sud prethodno sasluša osumnjičenog, odnosno optuženog na okolnosti razloga zbog kojih se pritvor predlaže, osim u slučaju iz člana 132. stav (1) tačka a) ovog zakona.

(3) Tužilac je dužan podnijeti obrazložen prijedlog za produženje pritvora Sudu najkasnije pet dana prije isteka roka iz rješenja o pritvoru. Sud odmah dostavlja prijedlog osumnjičenom, odnosno optuženom i njegovom braniocu.

(4) Trajanje pritvora mora biti svedeno na najkraće nužno vrijeme. Ako se osumnjičeni ili optuženi nalazi u pritvoru, dužnost je svih organa koji učestvuju u krivičnom postupku i organa koji im pružaju pravnu pomoć da postupaju s posebnom hitnošću.

(5) U toku cijelog postupka pritvor će se ukinuti čim prestanu razlozi na osnovu kojih je određen, a pritvoreni će odmah biti pušten na slobodu. Po prijedlogu optuženog ili branioca za ukidanje pritvora koji je zasnovan na novim činjenicama, Sud će održati ročište, odnosno sjednicu vijeća o čemu će obavijestiti stranke i branioca. Nedolazak stranaka i branioca koji su uredno obaviješteni ne sprečava održavanje ročišta, odnosno sjednice vijeća. Protiv riješenja o odbijanju prijedloga za ukidanje pritvora žalba je dozvoljena. Ako prijedlog nije zasnovan na novim činjenicama koje su značajne za ukidanje pritvora, Sud neće donijeti posebno rješenje.

Član 132.

Razlozi za pritvor

(1) Ako postoji osnovana sumnja da je određena osoba učinila krivično djelo, pritvor joj se može odrediti:

- ako se krije ili ako postoje druge okolnosti koje ukazuju na opasnost od bjekstva,
- ako postoji osnovana bojazan da će uništiti, sakriti, izmijeniti ili krivotvoriti dokaze ili tragove važne za krivični postupak ili ako naročite okolnosti ukazuju da će ometati krivični postupak utjecajem na svjedoke, saučesnike ili prikrivače,
- ako naročite okolnosti opravdavaju bojazan da će ponoviti krivično djelo ili da će dovršiti pokušano krivično djelo ili da će učiniti krivično djelo kojim prijeti, a za ta krivična djela može se izreći kazna zatvora tri godina ili teža kazna,
- u vanrednim okolnostima, ako se radi o krivičnom djelu za koje se može izreći kazna zatvora deset godina ili teža kazna a koje je posebno teško s obzirom na način izvršenja ili posljedice krivičnog djela, ako bi puštanje na slobodu rezultiralo stvarnom prijetnjom narušavanja javnog reda..

(2) U slučaju iz stava 1. tačke b. ovog člana, pritvor će se ukinuti čim se osiguraju dokazi zbog kojih je pritvor određen.

Član 133. Opće pravo zadržavanja

Osobu zatečenu na učinjenju krivičnog djela svako može zadržati. Osoba koja je zadržana mora se odmah predati Sudu, Tužitelju ili najbližem policijskom organu, a ako se to ne može učiniti, mora se odmah obavijestiti jedan od tih organa.

Član 134. Nadležnost za određivanje pritvora

- (1) Pritvor se određuje rješenjem Suda, a na prijedlog Tužitelja.
- (2) Rješenje o pritvoru sadrži: ime i prezime osobe koja se lišava slobode, krivično djelo koje joj se stavlja na teret, zakonski osnov za pritvor, obrazloženje, pouku o pravu na žalbu, službeni pečat i potpis sudije koji određuje pritvor.
- (3) Rješenje o pritvoru predaje se osobi na koju se odnosi u času pritvaranja. U spisima se mora naznačiti sat lišenja slobode i sat predaje rješenja.
- (4) Protiv rješenja o pritvoru pritvorena osoba može podnijeti žalbu vijeću (član 24. stav (7)) u roku od 24 sata od prijema rješenja. Ako se pritvorena osoba prvi put ispituje po isteku ovog roka, može podnijeti žalbu prilikom tog ispitivanja. Žalba s prijepisom zapisnika o ispitivanju, ako je pritvorena osoba ispitana i dokazima na kojima se zasniva rješenje o pritvoru kao i rješenje o pritvoru dostavljaju se odmah vijeću. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.
- (5) U slučaju iz stava 4. ovog člana, vijeće koje odlučuje o žalbi dužno je donijeti odluku u roku od 48 sati.

Član 135. Trajanje pritvora u istrazi

- (1) Prije donošenja rješenja o određivanju pritvora sudija za prethodni postupak će preispitati osnovanost zahtjeva za određivanje pritvora. Po rješenju sudije za prethodni postupak, pritvor može trajati najduže mjesec dana od dana lišenja slobode. Poslije tog roka osumnjičeni se može zadržati u pritvoru samo na osnovu rješenja o produženju pritvora.
- (2) Pritvor se odlukom vijeća (član 24. stav (7)), po obrazloženom prijedlogu Tužitelja, može produžiti za najviše dva mjeseca. Protiv rješenja vijeća dopuštena je žalba o kojoj odlučuje vijeće apelacionog odjeljenja Suda. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.
- (3) Ako se postupak vodi za krivično djelo za koje se može izreći kazna zatvora deset godina ili teža kazna i ako postoje naročito važni razlozi, pritvor se može produžiti, po obrazloženom prijedlogu Tužitelja, za još najviše tri mjeseca. Protiv rješenja vijeća dopuštena je žalba o kojoj odlučuje vijeće apelacionog odjeljenja Suda. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.
- (4) Izuzetno i u izrazito složenom predmetu vezano za krivično djelo za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora, pritvor se može ponovo produžiti za još najviše tri (3) mjeseca nakon produžetka pritvora iz stava 3. ovog člana. Pritvor se može produžiti dva puta uzastopno, po obrazloženom prijedlogu Tužioca za svako produženje, koji treba da sadrži izjavu kolegija Tužilaštva o potrebnim mjerama da bi se istraga okončala (član 225. stav 3.). O žalbi protiv rješenja vijeća o produženju pritvora odlučuje vijeće Apelacionog odjeljenja. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.
- (5) Ako se do isteka rokova iz stava 1. do 4. ovog Člana ne potvrdi optužnica, osumnjičeni će se pustiti na slobodu.

Član 136. Ukidanje pritvora

- (1) U toku istrage, a prije isteka roka trajanja pritvora, sudija za prethodni postupak može rješenjem ukinuti pritvor po prethodnom saslušanju Tužitelja. Protiv tog rješenja Tužitelj može podnijeti žalbu vijeću iz člana 24. stava (7) ovog zakona koje je dužno donijeti odluku u roku od 48 sati.

Član 137. Pritvor nakon potvrđivanja optužnice

- (1) Pritvor se može odrediti, produžiti ili ukinuti i nakon potvrđivanja optužnice. Kontrola opravdanosti pritvora se vrši po isteku svaka dva mjeseca od dana donošenja posljednjeg rješenja o pritvoru. Žalba protiv ovog rješenja ne zadržava njegovo izvršenje.
- (2) Nakon potvrđivanja optužnice i prije izricanja prvostepene presude, pritvor može trajati najduže:
 - jednu godinu u slučaju krivičnog djela za koje je propisana kazna zatvora do pet godina;
 - jednu godinu i šest mjeseci u slučaju krivičnog djela za koje je propisana kazna zatvora do deset godina;

dvije godine u slučaju krivičnog djela za koje je propisana kazna zatvora preko deset godina, ali ne i kazna dugotrajnog zatvora; tri godine u slučaju krivičnog djela za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora.

- (3) Ako za vrijeme iz stava 2. ovog člana ne bude izrečena prvostepena presuda, pritvor će se ukinuti i optuženi pustiti na slobodu.

Član 138. Određivanje pritvora nakon izricanja presude

- (1) Kada izrekne presudu na kaznu zatvora, Sud može optuženom odrediti pritvor, odnosno pritvor će biti produžen ako je to neophodno radi nesmetanog vođenja krivičnog postupka, uzimajući u obzir sve okolnosti vezane za izvršenje krivičnog djela, odnosno ličnost počinioca. Ako izrekne presudu na kaznu zatvora od pet godina ili težu kaznu, Sud će odmah odrediti ili produžiti pritvor. U ovim slučajevima donosi se posebno rješenje, a žalba protiv rješenja ne zadržava njegovo izvršenje.
- (2) Pritvor će se ukinuti ako je optuženi oslobođen od optužbe ili je optužba odbijena osim iz razloga nenadležnosti Suda ili ako je oglašen krivim, a oslobođen od kazne ili je osuđen samo na novčanu kaznu ili je uvjetno osuđen ili je zbog uračunavanja pritvora kaznu već izdržao.
- (3) Poslije izricanja prvostepene presude, pritvor može trajati najduže još devet mjeseci. Izuzetno, u složenim predmetima i iz važnih razloga Apelaciono vijeće pritvor može produžiti za još najduže šest mjeseci. Ako za to vrijeme ne bude izrečena drugostepena presuda kojom se prvostepena presuda preinačuje ili potvrđuje, pritvor će se ukinuti i optuženi pustiti na slobodu. Ako u propisanim rokovima bude izrečena drugostepena odluka kojom se prvostepena odluka ukida, pritvor može trajati najduže još jednu godinu od izricanja drugostepene odluke.
- (4) Na zahtjev optuženog, koji se poslije izricanja kazne zatvora nalazi u pritvoru, sudija, odnosno predsjednik vijeća može optuženog rješenjem uputiti u ustanovu za izdržavanje kazne i prije pravomoćnosti presude.
- (5) Pritvor se uvijek ukida istekom izrečene kazne.
- (6) Optuženi koji se nalazi u pritvoru, a presuda kojom mu je izrečena kazna zatvora je postala pravosnažna, ostat će u pritvoru do upućivanja na izdržavanje kazne a najduže do isteka trajanja izrečene kazne.

Član 139. Lišavanje slobode i zadržavanje

- (1) Policijski organ može lice lišiti slobode ako postoje osnovi sumnje da je to lice počinilo krivično djelo i ako postoji bilo koji razlog predviđen u članu 132. ovog zakona, ali je policijski organ dužan da takvo lice bez odgađanja, a najkasnije u roku od 24 sata, sprovede tužiocu. Prilikom dovođenja, policijski organ obavijestit će tužioca o razlozima i o vremenu lišavanja slobode. Upotreba sile prilikom dovođenja dozvoljena je u skladu sa zakonom.
- (2) Izuzetno od stava (1) ovog člana, kada se radi o krivičnim djelima terorizma, lice se mora sprovesti tužiocu najkasnije u roku od 72 sata.
- (3) Lice lišeno slobode mora biti poučeno u skladu s članom 5. ovog zakona.
- (4) Ako lice lišeno slobode ne bude sprovedeno tužiocu u roku iz st. (1) i (2) ovog člana, pustit će se na slobodu.
- (5) Tužilac je dužan lice lišeno slobode ispitati bez odgađanja, a najkasnije u roku od 24 sata i u tom roku odlučiti da li će lice lišeno slobode pustiti na slobodu ili će postaviti obrazloženi prijedlog za određivanje pritvora osiguravajući izvođenje lica pred sudiju za prethodni postupak.
- (6) Sudija za prethodni postupak će odmah, a najkasnije u roku od 24 sata, donijeti odluku o prijedlogu za određivanje pritvora.
- (7) Ako sudija za prethodni postupak ne prihvati prijedlog za određivanje pritvora, donijet će rješenje kojim se prijedlog odbija i lice odmah pušta na slobodu. Tužilac može uložiti žalbu na rješenje sudije za prethodni postupak, ali žalba ne zadržava izvršenje rješenja.
- (8) Protiv rješenja kojim se određuje pritvor pritvoreno lice može podnijeti žalbu koja ne zadržava izvršenje rješenja.
- (9) U slučaju iz st. (7) i (8) ovog člana, o žalbi odlučuje vijeće iz člana člana 24. stava (7) ovog zakona koje je dužno donijeti odluku u roku od 48 sati od prijema žalbe u Sud.

ZKP
5.g.

ZAKON O FINANCIRANJU POLITIČKIH PARTIJA

(„Službeni glasnik Bosne i Hercegovine”
br. 22/00, 102/09 i 54/10)

Članak 1. Cilj zakona

Ovim zakonom se uređuju način i uvjeti pod kojima političke stranke i članovi političkih stranaka koji djeluju u njihovo ime osiguravaju sredstva za rad.

Članak 2. Definicija političkih stranaka

Političkim strankama u smislu ovog zakona, smatraju se organizacije u koje se građani slobodno i dobrovoljno organiziraju, sukladno zakonu registriraju kod nadležnog suda u bilo kom Entitetu, u svrhu ispoljavanja političkih aktivnosti i ostvarivanja političkih ciljeva.

Članak 3. Izvori financiranja

- Politička stranka može osigurati sredstva samo iz:
 - članarina;
 - priloga pravnih i fizičkih osoba;
 - prihoda od imovine u vlasništvu političke stranke;
 - proračuna BiH za financiranje parlamentarnih grupa sukladno članku 10. ovog zakona, kao i iz entitetskih proračuna i svih njihovih nižih jedinica sukladno entitetskim zakonima kao i iz Brčko Distrikta BiH;
 - dobiti od poduzeća u vlasništvu političke stranke.
- Poduzeće iz stavka 1. e) može se baviti samo djelatnošću vezanom za kulturu ili izdavačkom djelatnošću.
- Članarina iz stavka 1. a) ovog članka je samo redovni iznos koji član plaća prema odredbama statuta političke partije. Prilozi su uplate koje prelaze iznose navedene članarine.
- Godišnji prihod stranke iz stavka 1. c) i e) ovog članka ne smije preći 20% iznosa ukupnog godišnjeg prihoda stranke. U roku od 30 dana nakon podnošenja financijskog izvješća sukladno članku 11., prihod koji prelazi navedenih 20%, stranka daje u dobrotvorne svrhe jednoj ili više organizacija koje se bave dobrotvornim radom.

Članak 4. Prilozi

- Pravne i fizičke osobe mogu dati priloge političkim strankama ili članovima stranaka koji djeluju u njihovo ime. U smislu ovog zakona, prilog političkoj stranci ili članovima stranke koji djeluju u njezino ime podrazumijeva i poklone date stranci ili članu stranke koji djeluje u njeno ime, besplatne usluge ili pružanje usluge političkoj stranci ili članovima stranke koji djeluju u njeno ime ili prodaju proizvoda stranci ili članovima stranke koji djeluju u njeno ime pod uvjetima kojima se ta stranka stavlja u povlašten položaj u odnosu na druge.
- Pravno ili fizičko lice koje političkoj stranci pruža uslugu ili prodaja proizvod mora stranci ispostaviti račun, bez obzira na to ko snosi plaćanje usluge ili proizvoda, odnosno, bez obzira na to da li je usluga pružena ili proizvod dat bez naplate.

Članak 5. Limit na visinu priloga

Ukupan iznos svih priloga jedne fizičke osobe u jednoj kalendarskoj godini ne smije premašiti osam prosječnih neto plaća, a ukupan iznos svih priloga jedne pravne osobe u jednoj kalendarskoj godini ne smije premašiti 15 prosječnih neto plaća. Pod pojmom prosječne neto plaće podrazumijeva se prosječna neto plaća iz protekle godine, prema službenim podacima Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine.

Članak 6. Obveza prijavljivanja priloga

- Politička stranka dužna je voditi evidenciju o svim prilogima fizičkih i pravnih osoba, te izdati potvrdu fizičkoj i pravnoj osobi od koje je primila prilog.
- Ako ukupni iznos priloga jedne osobe iz stavka 1. članka 4. ovoga Zakona premašuje 100 KM, ta uplata se mora unijeti u financijsko izvješće skladno članku 11 ovoga Zakona.

Članak 7. Prilozi članova političke stranke

U slučaju da prilog političkoj stranci daje njen član ili grupa članova, taj prilog se prikazuje na isti način kao i prilog iz članka 6 ovoga Zakona.

Članak 8. Zabranjeni prilozi

- Državni, entitetski i kantonalni organi, tijela Brčko Distrikta BiH, organi općinskih i mjesnih zajednica, javne institucije, javna poduzeća, humanitarne organizacije, anonimni donatori, vjerske zajednice, kao i pravne osobe u kojima uloženi javni kapital iznosi najmanje 25% ne mogu financirati političke stranke.
- Privatna poduzeća koja obavljaju javne usluge na temelju ugovora s vladom ne mogu financijski pomagati političke stranke.

Članak 9. Zabranjene aktivnosti

- Zabranjeno je vršiti bilo kakav politički pritisak na pravne i fizičke osobe prilikom traženja priloga za političke stranke.
- Zabranjeno je obećavati povlastice i osobne koristi bilo koje vrste donatorima političkih stranaka.

Članak 10. Izdvajanja iz državnog proračuna

- Financiranje parlamentarnih skupina zastupljenih u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine raspoređuje se na način da se 30% sredstava jednako raspoređuje svim parlamentarnim skupinama, 60% od ukupnog iznosa raspoređuje se srazmjerno broju zastupničkih mjesta koje svaka parlamentarna skupina ima u trenutku raspodjele, dok 10% od ukupnog iznosa raspoređuje se parlamentarnim skupinama srazmjerno broju zastupničkih mjesta koje pripadaju manje zastupljenom spolu. Središnje izborno povjerenstvo utvrđuje koji je spol podzastupljen prema službenim izbornim rezultatima.
- Detaljan način raspodjele sredstava bit će reguliran Poslovnikom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Članak 11. Obveza podnošenja financijskog izvješća

- Političke stranke vode evidenciju o svojim prihodima i rashodima. Politička stranka je obvezna da Izornoj komisiji Bosne i Hercegovine podnese financijsko izvješće za svaku kalendarsku godinu (računovodstvenu godinu).
- Politička stranka podnosi posebno financijsko izvješće za period izborne propagande na način utvrđen Izbornim zakonom Bosne i Hercegovine.
- Do 31.3. naredne godine političke stranke podnose financijsko izvješće u formi koju odobri Izborna komisija Bosne i Hercegovine. Ovo izvješće sadrže podatke utvrđene Izbornim zakonom. Izborna komisija Bosne i Hercegovine donosi propise za provođenje odredbi kojima se bliže utvrđuju sadržaj, forma, način i drugi detalji izvješćavanja.
- Sve osobe obvezne su da podnesu izvješće, moraju podnijeti i dodatno izvješće koje Izborna komisija Bosne i Hercegovine zatraži.
- Izborna komisija Bosne i Hercegovine je u potpunosti ovlaštena da provodi i izvršava odredbe ovog članka na način kako je to predviđeno Izbornim zakonom Bosne i Hercegovine.

Članak 12. Imenovanje ovlaštene osobe unutar političke stranke

- Politička stranka obvezna je imenovati ovlaštenu osobu koja je odgovorna za vođenje poslovnih knjiga političkih stranaka, podnošenje financijskih izvješća i koje je ovlašteno da kontaktira s Središnjim izbornim povjerenstvom Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Središnje izborno povjerenstvo BiH).
- Podnosioci izvješća obavještavaju Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine o imenovanju ovlaštene osobe iz stavka 1. ovog članka u roku od tri (3) dana od njenog imenovanja i u slučaju bilo kakve promjene statusa te osobe, dužni su u roku od 15 dana obavijestiti Središnje izborno povjerenstvo BiH o toj promjeni.
- Ovlaštena osoba potpisuje sva izvješća i odgovorna je za vođenje evidencije u vezi s izvješćima, a na zahtjev Središnjeg izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine ovlaštena osoba mora dostaviti izvješće na uvid. Političke stranke čuvaju sva svoja financijska izvješća najmanje šest (6) godina nakon podnošenja.
- Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine sva izvješća stavlja na raspolaganje javnosti i poduzima odgovarajuće mjere kako bi se osiguralo da svi građani imaju pristup informacijama koje su sadržane u izvješćima.

Članak 13.**Ovlaštenja Središnjeg izbornog povjerenstva BiH**

1. Središnje izorno povjerenstvo BiH je ovlašteno da ispita slučajeve u kojima nije postupljeno sukladno odredbama ovog zakona, i može određenim osobama da naredi da odgovore na pitanja u pisanoj formi, da bi se osigurali dokumentirani i drugi dokazi, te pribavile izjave svjedoka u vezi s istragom koju je eventualno poduzelo Središnje izorno povjerenstvo BiH. Središnje izorno povjerenstvo BiH može započeti istragu ili poduzeti odgovarajuće mjere samostalno ili po uloženom prigovoru.

2. Središnje izorno povjerenstvo BiH je nadležno za provođenje odredaba ovog zakona i ovlašteno da odluči da li su politička stranka ili druga osoba prekršili odredbe ovog zakona, kao i da izrekne sankcije bilo kojoj političkoj stranci zbog nepridržavanja navedenih odredaba ili da poduzme odgovarajuće administrativne mjere u okviru svoje opće nadležnosti, u skladu sa zakonom.

3. Prije izricanja kazne ili poduzimanja administrativne mjere, Središnje izorno povjerenstvo BiH nastojat će da postigne da politička stranka za koju je ustanovljeno da je prekršila odredbe ovoga Zakona, dobrovoljno otkloni uočene nedostatke, ako su oni otklonjivi.

Članak 14.**Financijska kontrola političkih stranaka**

1. Središnje izorno povjerenstvo BiH uspostavlja službu za reviziju financiranja političkih stranaka (u daljnjem tekstu: Služba za reviziju) koja pregleda i kontrolira financijska izvješća koja podnesu političke stranke i obavlja reviziju financiranja političkih stranaka u skladu s ovim Zakonom.

2. Revizija financijskih izvješća političke stranke uključuje izvješća iz državnog i entitetskog sjedišta (uključujući i Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine) i najmanje dvije regionalne kancelarije koje izabere služba za reviziju financijskog poslovanja.

3. Ako nakon podnošenja stranci završnog pismenog izvješća o reviziji nema prigovora, revizor službeno potvrđuje nalaze revizije. Ovom potvrdom se dokazuje da je stanje financijskog poslovanja, nakon pravilno obavljene revizije i na temelju knjiga i dokumenata političke stranke i informacija i dokaza koje su dostavili izvršni odbori, sukladno odredbama ovog zakona. Ako su uloženi prigovori, revizor mora odbiti da službeno potvrdi reviziju ili je mora izmijeniti sukladno prigovoru. U potvrdi koju daje revizor moraju se navesti imena regionalnih kancelarija u kojima je revizija izvršena.

4. Potvrda revizora mora da se prilože uz financijsko izvješće koji se dostavlja i objavljuje u „Službenom glasniku BiH”.

5. Središnje izorno povjerenstvo BiH osnovat će službu za reviziju financijskog poslovanja vodeći računa o profesionalnoj osposobljenosti revizora. Središnje izorno povjerenstvo BiH će biti zaduženo za zapošljavanje i smjenjivanje djelatnika u službi za reviziju financijskog poslovanja.

6. U smislu prethodnog stavka, osoba koja je imenovana za revizora ne smije biti član izvršnog odbora, član glavnog odbora stranke, imenovan za knjigovođu ili zaposlen u stranci čije je poslovanje predmet revizije, odnosno u nekoj od regionalnih kancelarija te stranke, odnosno osoba koja je bila u navedenom svojstvu u periodu od tri godine prije navedenog imenovanja.

7. U slučaju da služba za reviziju financijskog poslovanja smatra da treba obaviti detaljniji financijski pregled kako bi se osiguralo da knjigovodstveno izvješće bude valjano, službi za reviziju omogućava se pristup prostorijama stranke. U slučaju da se pristup prostorijama stranke uskrati, smatra se da navedena stranka nije dostavila financijsko izvješće i Središnje izorno povjerenstvo BiH joj uskraćuje pravo da se kandidira na narednim izborima.

Članak 15.**Uloga Središnjeg izbornog povjerenstva BiH**

1. O svim nepravilnostima i kršenjima odredaba ovoga Zakona, Služba za reviziju izvješće Središnje izorno povjerenstvo BiH. U slučaju da politička stranka ne postupi prema odredbama ovog zakona, Središnje izorno povjerenstvo BiH je ovlašteno da izrekne novčanu kaznu sukladno s Izbornim zakonom Bosne i Hercegovine.

2. Ako je politička stranka dobila sredstva u iznosu koji premašuje najveći utvrđeni godišnji prihod iz članka 3.d) ili premašuje najveći utvrđeni iznos priloga iz članka 5. ili na način koji je zabranjen člankom 8., Središnje izorno povjerenstvo BiH političkoj stranci izriče novčanu kaznu čiji iznos ne prelazi trostruki iznos sume koja je dobivena na nezakonit način. Ovim člankom se ovakva kazna dozvoljava i izriče čak i ako ukupan iznos novčane kazne prekoračuje deset hiljada konvertibilnih maraka (10.000 KM).

Članak 16.**Uloga Apelacionog vijeća**

Apelaciono vijeće ima nadležnost da razmotri žalbe na odluke Izborne komisije Bosne i Hercegovine. Apelaciono vijeće je ovlašteno da izrekne novčane kazne skladno s Izbornim zakonom Bosne i Hercegovine.

Članak 17.**Obveza podnošenja izvješća Parlamentu**

Izborna komisija Bosne i Hercegovine je obvezana da svake godine podnese izvješće o pregledanom stanju financijskog poslovanja Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine. Izvješće se dijeli kao skupštinski tiskani materijal.

Članak 18. (brisan)**Članak 19. (brisan)****Članak 20.**

1. Politička stranka obvezna je, najkasnije u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, Službi za reviziju dostaviti podatke o svojoj imovini, i to razvrstane prema iznosu, vrsti i podrijetlu imovine.

2. U slučaju bilo kakve promjene u imovini, političke stranke dužne su u roku od 15 dana obavijestiti Središnje izorno povjerenstvo BiH o toj promjeni.

Član 21. (brisan)**Članak 21.a.**

Ovlašćuju se ustavnopravna povjerenstva obaju domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine da u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona utvrde pročišćeni tekst Zakona o financiranju političkih partija.

Članak 22.**Stupanje na snagu**

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u „Službenom glasniku BiH”, a objavljuje se i u „Službenim novinama Federacije BiH”, „Službenom glasniku Republike Srpske” i „Službenom glasniku Brčko Distrikta BiH”.

**ZFPP
6.a.**

ИЗБОРНИ ЗАКОН БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ¹

(„Службени гласник Босне и Херцеговине” бр. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08 и 32/10)

ПОГЛАВЉЕ 1

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.1

Овим законом уређује се избор чланова и делегата Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине и чланова Председништва Босне и Херцеговине, те утврђују принципи који важе за изборе на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини.

Члан 1.1а

Значење појединих израза коришћених у овом закону:

- 1) „Политички субјект” подразумева политичку странку, независног кандидата, коалицију или листу независних кандидата, овјерен за учешће на изборима у складу са овим законом.
- 2) „Изборна јединица” подразумева:
 - а) основна изборна јединица подразумева општину, град Бања Луку, Брчко Дистрикт БиХ, градску изборну јединицу Града Мостара и изборне јединице градског подручја Града Мостара у којој се бира и конституише укупан број представника за одређени ниво власти и које унутар себе немају вишечлане изборне јединице,
 - б) кантоналну изборну јединицу у којој се бира и конституише укупан број представника за одређени ниво власти и која унутар себе нема вишечлане изборне јединице,
 - ц) ентитетску изборну јединицу у којој се бира и конституише ентитетски ниво власти и која унутар себе има вишечлане изборне јединице и
 - д) ентитетску изборну јединицу у којој се бира државни ниво власти.
- 3) „Вишечлана изборна јединица” подразумева изборну јединицу у којој се бира више од једног а мање од укупног броја представника за одређени ниво власти.
- 4) „Изборни циклус” подразумева мандатни период који се односи на одређени ниво власти.
- 5) „Изборни праг” подразумева одређен проценат освојених гласова (важећих гласачких листића) који мора освојити политички субјект да би стекао право учешћа у расподјели мандата.
- 6) „Изборна кампања” подразумева радње и поступке у периоду утврђеном овим законом у којем политички субјект на законном утврђен начин упознаје бираче и јавност са својим програмом и кандидатима за предстојеће изборе.
- 7) „Компензациони мандати” подразумевају мандате који се расподјељују на листе политичких странака или коалиција према броју добијених важећих гласова и служе да компензују недовољну пропорционалност на нивоу ентитета, а која настаје сабирањем резултата за поједине вишечлане изборне јединице у ентитету.
- 8) „Припадник националне мањине” подразумева држављанина Босне и Херцеговине који не припада ниједном од три конститутивна народа. Националну мањину чине људи истог или сличног етничког поријекла, исте или сличне традиције, обичаја, вјеровања, језика, културе и духовности и блиске или сродне историје и других обилежја.
- 9) „Расељено лице” подразумева држављанина Босне и Херцеговине којем је статус расељеног лица утврдио надлежни орган управе за питања расељених лица у складу са законом.
- 10) „Избјегло лице” подразумева држављанина БиХ који има бирачко право и борави у иностранству у статусу избјеглог лица из БиХ.
- 11) „Парламентарна странка” подразумева политичку партију која је заступљена у представничким или законодавним органима власти.
- 12) „Изборни период” подразумева период од дана расписивања избора до дана потврђивања резултата избора.

13) „Изборна година” је период који се поклапа са календарском годином у којој је предвиђено да ће се одржати избори.

14) „Бирач” у смислу овог закона је држављанин Босне и Херцеговине који је уписан у Централни бирачки списак.

15) „Гласач” у смислу овог закона је држављанин Босне и Херцеговине који је уписан у Централни бирачки списак и који је остварио активно бирачко право.

Члан 1.2

(1) Средства за спровођење избора су средства за материјалне трошкове и средства за накнаде за рад органа за спровођење избора.

(2) Средства за материјалне трошкове су средства за обезбјеђење вршења овлашћења органа за спровођење избора из члана 2.9 и члана 2.13 овог закона и Одлуке Централне изборне комисије Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Централна изборна комисија БиХ) којом се утврђује надлежност изборних комисија ентитета а у складу са чланом 2.21 овог закона.

(3) Средства за накнаде за рад органа за спровођење избора су средства утврђена у члану 2.12 став (9) и члану 2.19 став 11. и 12. овог закона.

Члан 1.2а

(1) У буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине (у даљем тексту: буџет БиХ) обезбјеђују се средства за обезбјеђење вршења овлашћења Централне изборне комисије БиХ из члана 2.9 и члана 2.19 став 12. овог закона.

(2) У буџету ентитета и кантона обезбјеђују се средства за вршење овлашћења изборних органа из члана 2.21 овог закона у складу са Одлуком Централне изборне комисије БиХ, којом се утврђује надлежност ових изборних органа, као и недостајућа средства за финансирање обавеза из става 3. овог члана.

(3) У буџету општина и града обезбјеђују се средства за вршење овлашћења општинских изборних комисија из члана 2.13 и средства за накнаде из члана 2.12 став (9) и члана 2.19 став 11. овог закона.

(4) У буџету Брчко Дистрикта обезбјеђују се средства за вршење овлашћења изборне комисије Брчко Дистрикта и средства за накнаде за рад изборне комисије и бирачких одбора Брчко Дистрикта у складу са Изборним законом Брчко Дистрикта.

(5) Средствима за вршење овлашћења и спровођење избора самостално располаже у оквиру одобреног буџета, изборна комисија из ст. 1, 2, 3. и 4. овог члана, која је овлашћена да одреди начин коришћења средстава и спроводи надзор над њиховом расподјелом и коришћењем

(6) Средства за спровођење избора, институције из става (1), (2), (3) и (4) овог члана морају обезбиједити у року од 15 дана од дана доношења одлуке Централне изборне комисије БиХ о расписивању избора.

Члан 1.2б

Када начелнику општине, односно градоначелнику, који је непосредно изабран, престане мандат у складу са законом, средства за спровођење нових избора обезбиједиће се у буџету општине, односно града за које се спроводи избор за начелника општине, односно за градоначелника

Члан 1.3

Избор чланова свих органа власти врши се на основу слободних избора општег и једнаког бирачког права директно од бирача тајним гласањем, осим ако овим законом није другачије одређено.

Члан 1.3а

(1) Чланови представничких тијела изабрани у складу са овим законом, осим у случајевима утврђеним чланом 1.10 овог закона, не могу се опозвати, а права и дужности почињу им даном конституисања представничких тијела.

(2) Мандат чланова представничких тијела изабраних на редовним изборима траје четири године и тече од дана објављивања резултата избора у Службеном гласнику БиХ.

(3) Изабрани носилац мандата изабран на непосредним и посредним изборима дужан је да потпише изјаву којом одбија или прихвата мандат на обрасцу који прописује Централна изборна комисија БиХ.

Члан 1.4

(1) Сваки држављанин Босне и Херцеговине са навршених осамнаест (18) година живота има право да гласа и да буде биран (у даљем тексту: бирачко право), у складу са одредбама овог закона.

1 Напомена: текст Изборног закона Босне и Херцеговине је објављен на српском језику у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 23/01 на ћириличном писму, док је у свим каснијим измјенама овог закона исти закон на српском језику објављен је на латиничном писму.

(2) Да би остварио своје бирачко право, држављанин мора бити уписан у Централни бирачки списак, у складу са овим законом.

Члан 1.5

(1) Држављани Босне и Херцеговине који имају бирачко право у складу са овим законом имају право да гласају лично у општини у којој имају пребивалиште.

(2) Држављанин БиХ који привремено живи у иностранству и има бирачко право има право да гласа лично (доласком на одговарајуће бирачко мјесто у БиХ или у дипломатско-конзуларном представништву БиХ у иностранству) или поштом (слањем гласачког листића поштом) за општину у којој је имао пребивалиште прије одласка у иностранство, ако у тој општини има пријављено пребивалиште у тренутку подношења пријаве за гласање ван земље.

(3) Централна изборна комисија БиХ ће посебним прописом, у складу са овим Законом, регулисати комплетан поступак гласања у дипломатско-конзуларном представништву БиХ (поступак и рокове пријављивања за гласање, именување бирачких одбора, утврђивање броја и распореда бирачких мјеста и поступак спровођења избора).

(4) Централна изборна комисија БиХ утврдиће број и распоред бирачких мјеста у дипломатско-конзуларним представништвима БиХ према критеријумима из члана 5.2 овог Закона.

(5) Централна изборна комисија БиХ именуваће бирачке одборе за гласање у дипломатско-конзуларним представништвима БиХ тако да се у сваком бирачком одбору обезбједи заступљеност чланова из сваког конститутивног народа.

Члан 1.6

(1) Ниједно лице које се налази на издржавању казне изречене од Међународног суда за ратне злочине у бившој Југославији, и ниједно лице које је под оптужницом Суда, а које се није повинувало наредби да се појави пред Судом, не може бити уписано у Централни бирачки списак, нити може да буде кандидат (појам кандидат у смислу овог закона односи се на лица оба пола), ни да има било коју именовану, изборну ни другу јавну функцију на територији Босне и Херцеговине.

(2) Све док нека политичка странка или коалиција буде имала на функцији или положају у политичкој странци лице из претходног става, сматраће се да не испуњава услове за учешће на изборима.

Члан 1.7

Ниједно лице које се налази на издржавању казне коју је изрекао суд Босне и Херцеговине, суд Републике Српске или суд Федерације Босне и Херцеговине и суд Дистрикта Брчко или које се није повинувало наредби да се појави пред судом Босне и Херцеговине, судом Републике Српске или судом Федерације Босне и Херцеговине и судом Дистрикта Брчко због озбиљних повреда хуманитарног права, а Међународни суд за ратне злочине у бившој Југославији разматрао је његов досје прије хапшења и утврдио да задовољава међународне правне стандарде, не може бити уписано у Централни бирачки списак, нити може да буде кандидат, или да има било коју именовану, изборну ни другу јавну функцију на територији БиХ.

Члан 1.7а

Ниједно лице које је на издржавању казне коју је изрекао суд друге земље или лице које се није повинувало наредби да се појави пред судом друге земље због озбиљних повреда хуманитарног права, а Међународни суд за ратне злочине за бившу Југославију разматрао је његов досје прије хапшења и утврдио да задовољава међународне правне стандарде, не може бити уписано у Централни бирачки списак, нити може бити кандидат, нити имати било коју именовану, изборну ни другу јавну функцију на територији Босне и Херцеговине.

Члан 1.8

(1) Судије редовних и уставних судова, тужиоци и њихови замјеници, правобраниоци и њихови замјеници, омбудсмени и њихови замјеници, чланови судова/домића/савјета за људска права, нотари, полицијски службеници, државни службеници, припадници Оружаних снага БиХ, припадници Обавјештајно-безбједносне агенције БиХ, као и дипломатски и конзуларни представници Босне и Херцеговине у иностранству који имају дипломатски статус у складу са Бечком конвенцијом о дипломатским односима (из 1961. године), могу се кандидовати за јавну изборну функцију само ако претходно поднесу оставку на тај положај или поступе у складу са законима који регулишу њихов статус.

(2) Ако делегат у Дому народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине истовремено има мандат члана Представничког

дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Парламента Федерације Босне и Херцеговине, Народне скупштине Републике Српске или кантоналне скупштине, дужан је у року од три дана у писаном облику обавијестити Централну изборну комисију БиХ за који се мандат одлучио, чиме му други мандати које има престају.

(3) Ако делегат у Дому народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине стекне право на мандат у Представничком дому Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Представничком дому Парламента Федерације Босне и Херцеговине, Народној скупштини Републике Српске или кантоналној скупштини у складу са чланом 9.10 овог Закона, а у писаном облику у року од три дана не обавијести Централну изборну комисију БиХ о одрицању тог права, мандат му неће бити додјељен, већ ће бити додјељен сlijедећем квалифицираном кандидату с листе исте изборне јединице у складу са чланом 9.8 став (2) овог Закона. Ако се након упита Централне изборне комисије БиХ делегат одлучи за кориштење тог права, престаје му мандат делегата у Дому народа Парламентарне скупштине БиХ.

(4) Једно лице може вршити највише једну непосредно изабрану јавну функцију или највише једну непосредно и једну посредно изабрану функцију, осим ако овим законом није другачије регулисано. Неспособно је истовремено вршење ових функција са вршење функција у извршним органима власти. Такође је неспојиво истовремено вршење више од једне функције у извршним органима власти.

(5) Једно лице не може истовремено да обавља јавну изборну функцију у Босни и Херцеговини и јавну изборну или политички именовану функцију у другој држави. Носилац изборне или политички именоване функције у другој држави дужан је да, у року од четрдесет осам (48) часова након потврде његовог мандата у Босни и Херцеговини, врати један од ова два (2) мандата. Носилац јавне изборне функције у Босни и Херцеговини, који је изабран или именован на политички именовану функцију у другој држави, дужан је у року од четрдесет осам (48) часова од избора или именованја у другој држави, вратити мандат у Босни и Херцеговини.

(6) Под извршном функцијом, у смислу овог члана, подразумева се Предсједништво Босне и Херцеговине, Вијеће министара Босне и Херцеговине, предсједник и потпредсједници Федерације Босне и Херцеговине, предсједник и потпредсједници Републике Српске, Влада Федерације Босне и Херцеговине, укључујући премијера, Влада Републике Српске, укључујући предсједника Владе, Влада Брчко Дистрикта БиХ, кантонална влада, градоначелник, замјеник градоначелника, градска влада, начелник општине, замјеник начелника општине, руководећи службеници које је именовано начелник општине, те остале извршне функције утврђене законом.

Члан 1.9

(1) Мандат припада изабраном носиоцу мандата, а не политичкој странци, коалицији или листи независних кандидата која га је предложила на кандидатској листи. Мандат не може престати осим у законом предвиђеним случајевима.

(2) Уколико изабрани носилац мандата, у току трајања мандата, иступи из политичке странке, коалиције или листе независних кандидата која је учествовала на изборима и на чијој је кандидатској листи био, изабрани носилац мандата постаје самостални вијећник/одборник, односно посланик/заступник.

Члан 1.10

(1) Изабраном члану органа власти на свим нивоима престаје мандат прије истека времена на које је изабран:

- даном подношења оставке
- ако је опозван у складу са законом
- даном смрти
- даном правоснажности судске пресуде којом је осуђен на казну затвора у трајању од шест мјесеци или дуже
- даном правоснажности судске одлуке којом је лишен пословне способности (проглашен ментално неспособним)
- даном када је изабран или именован на функцију чије је вршење неспојиво са функцијом изабраног члана одређеног органа, као што је предвиђено законом
- ако одјави пребивалиште са подручја изборне јединице у којој је уписан у Централни бирачки списак да гласа и у којој је изабран, истеком рока од шест мјесеци од дана одјаве пребивалишта, или
- ако из разлога утврђених законом изгуби право да буде биран.

(2) Изабраном члану органа власти на било ком нивоу престаје мандат даном наступања неког од разлога за престанак мандата утврђених законом. Централна изборна комисија БиХ доноси одлуку о

престанку мандата изабраном члану органа власти у року који не може бити дужи од 15 дана од дана када су наступили разлози за престанак мандата, односно од сазнања о разлогу за престанак мандата и о томе обавјештава орган власти у којем је изабрани члан имао мандат.

(3) Ако члан поднесе оставку, дужан је да је поднесе на обрасцу који утврди Централна изборна комисија БиХ.

Члан 1.11

Кандидати свих политичких странака, коалиција, листе независних кандидата, као и независни кандидати и други учесници у изборном процесу, имају потпуну слободу да током изборне кампање врше изборне активности на територији цијеле Босне и Херцеговине. Надлежни органи обезбједиће слободу кретања кандидата, присталица и бирача током цијелог изборног процеса.

Члан 1.12

Надлежни органи на свим нивоима власти не смију дискриминисати лица због припадности некој политичкој странци или коалицији, или због давања подршке независном кандидату или листи независних кандидата.

Члан 1.13

Пријава за овјеру за учествовање на изборима укључује изјаву, потписану од предсједника политичке странке, коалиције или од независног(их) кандидата, да ће се та политичка странка, коалиција или независни кандидат(и) у својим активностима придржавати Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини.

Члан 1.14

(1) Избори на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини одржавају се прве недеље у октобру, осим ако се овај датум не подудара са обиљежавањем вјерског празника једног од конститутивних народа Босне и Херцеговине. Изборе које није могуће одржати прве суботе у октобру, због подударња са вјерским празником, Централна изборна комисија БиХ заказује за суботу након прве суботе у октобру која се не подудара са вјерским празником.

(2) Централна изборна комисија БиХ расписује изборе у складу са овим законом обавјештава све надлежне органе на свим нивоима власти и јавност о датуму одржавања избора најмање 150 дана прије одржавања избора, осим ако одредбама Поглавља 14 овог закона није другачије одређено.

(3) Централна изборна комисија БиХ објављује датуме избора за све нивое власти у „Службеном гласнику БиХ”, у службеним гласилима ентитета и „Службеном гласнику Брчко Дистрикта” и средствима јавног информисања.

ПОГЛАВЉЕ 2

ОРГАНИ ЗА ПРОВОЂЕЊЕ ИЗБОРА

Члан 2.1

(1) Органи надлежни за провођење избора су изборне комисије и бирачки одбори.

(2) Изборне комисије и бирачки одбори су независни и непристрасни у свом раду. Члан изборне комисије или бирачког одбора неће учествовати у доношењу одлуке када тај члан или члан његове уже породице има лични или финансијски интерес, или ако постоји други сукоб интереса, који може довести у сумњу његову способност да јелује непристрасно. Члановима уже породице сматрају се чланови породице у смислу члана 15.7 став 2. овог закона.

(3) Сви органи власти на свим нивоима и функционери у Босни и Херцеговини и дипломатско-конзуларним представништвима Босне и Херцеговине обавезни су помагати органима надлежним за провођење избора.

Члан 2.2

(1) Члан изборне комисије и бирачког одбора је лице са правом гласа.

(2) Члан изборне комисије и бирачког одбора је лице са одговарајућом стручношћу и искуством у провођењу избора.

(3) Централна изборна комисија БиХ утврђује које су квалификације потребне за члана изборне комисије и бирачког одбора у смислу из става (2) овог члана.

(4) У саставу општинске изборне комисије и бирачког одбора настојаће се обезбједити да број чланова мање заступљеног пола буде најмање 1/3 од укупног броја чланова.

(5) Чланови органа за спровођење избора обавезни су да се стално обучавају током вршења мандата у складу са планом и програмом едукације који доноси Централна изборна комисија БиХ.

(6) Ако члан изборне комисије и бирачког одбора у току мандата не присуствује обуци из става (5) овог члана, биће разријешен дужности.

Члан 2.3

(1) За члана изборне комисије или бирачког одбора не може бити именовано лице:

1. које се не може кандидовати у смислу одредби чл. 1.6, 1.7 и 1.7а овог закона
2. које је члан највишег извршно-политичког органа политичке странке или коалиције (предсједник, потпредсједник, генерални секретар, секретар или члан извршног одбора или главног одбора)
3. које је носилац изабраног мандата или је члан извршног органа власти, осим у случајевима предвиђеним чланом 2.12 став 4 овог закона
4. које је кандидат за изборе за било који ниво власти и
5. којем је изречена санкција за радњу која представља тежу повреду изборних закона или прописа за коју је лично одговорно, у посљедње четири (4) године, рачунајући од дана пра-воснажности одлуке.

(2) Централна изборна комисија БиХ одлучиће да ли тежина повреде и лична одговорност у смислу тачке 5. овог члана чине лице неподобним да буде члан изборне комисије или бирачког одбора.

Члан 2.4

- (1) Члан изборне комисије именује се на седам (7) година.
- (2) Чланови бирачког одбора именују се за сваке изборе.

Члан 2.5

(1) Централна изборна комисија БиХ састоји се од седам (7) чланова: два (2) из реда Хрвата, два (2) из реда Бошњака, два (2) из реда Срба и један (1) из реда осталих.

(2) Кандидате за Централну изборну комисију БиХ заједнички предлажу чланови Комисије за избор и именовање. Кандидати за Централну изборну комисију БиХ биће правни стручњаци са искуством у провођењу избора и/или изборни стручњаци и не могу обављати дужност у органима странке, удружења или фондација које су организационо или финансијски повезане са странком, нити може бити укључен у било какву страначку активност.

(3) Комисија за избор и именовање има седам чланова од којих два именује предсједник Високог судског и тужилачког савјета из реда чланова Савјета, три именује Административна комисија Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине из реда чланова Комисије из Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине и два именује предсједник Централне изборне комисије БиХ из реда чланова Централне изборне комисије БиХ.

(4) У комисији за избор и именовање морају бити заступљени конститутивни народи, два Бошњака, два Србина и два Хрвата и један из реда осталих.

(5) Комисија за избор и именовање састаје се у пуном саставу ради одлучивања о питањима именовања која се регулишу овим законом. Сходно одредбама овог закона, поступак оглашавања и именовања проводи се у складу са пословником који доноси Централна изборна комисија БиХ. Одлука о именовању кандидата за Централну изборну комисију БиХ доноси се двотрећинском (2/3) већином гласова.

(6) У складу са својом процедуром, Представнички дом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине именује чланове Централне изборне комисије БиХ са листе кандидата. Ако се ова листа не достави Представничком дому у року од тридесет (30) дана прије истека мандата чланова Централне изборне комисије БиХ, Представнички дом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине предлаже и именује чланове Централне изборне комисије БиХ.

(7) Комисија за избор и именовање дужна је да достави листу кандидата Представничком дому Парламентарне скупштине БиХ најкасније 30 дана прије истека мандата чланова Централне изборне комисије БиХ.

(8) У случају да члан Централне изборне комисије БиХ не може вршити функцију из разлога утврђених, чланом 2.15 овог закона, Централна изборна комисија БиХ обавјештава Представнички дом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине. Представнички дом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине у том случају именује новог члана из реда истог конститутивног народа, укључујући и остале, из којег је био претходни члан. Нови члан

именује се са листе кандидата коју је доставила Комисија за избор и именовање.

(9) У случају да Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ не спроведе поступак из става 6. овог члана чланови Централне изборне комисије БиХ наставиће да обављају своју дужност до именовања нових чланова Централне изборне комисије БиХ.

(10) Средства за трошкове објављивања јавног конкурса обезбјеђују се у буџету Централне изборне комисије БиХ.

Члан 2.6

Председник Централне изборне комисије БиХ бира се из реда чланова Централне изборне комисије БиХ. По један члан Централне изборне комисије БиХ из реда Хрвата, Бошњака, Срба, и члан из реда осталих обављаће функцију предједника Централне изборне комисије БиХ по принципу ротације, и то једанпут у седам година у трајању од 21 мјесеца.

Члан 2.6а

(1) Члан Централне изборне комисије БиХ права из радног односа остварује у Централној изборној комисији БиХ, у складу са законом.

(2) Акт о избору и ступању на функцију и престанку функције члана Централне изборне комисије БиХ доноси Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ.

(3) Члан Централне изборне комисије БиХ има право на плату и друга примања која произлазе из статуса радног односа у висини која је утврђена Законом о платама и накнадама у институцијама БиХ.

Члан 2.7

Централна изборна комисија БиХ доноси прописе којима уређује свој начин рада, укључујући и избор предједника.

Члан 2.8

(1) За поступке извршене у оквиру дужности и обавеза, а које су утврђене овим и другим законима, чланови Централне изборне комисије БиХ неће бити кривично и грађански одговорни.

(2) На имунитет из става 1. овог члана, чланови Централне изборне комисије БиХ могу се позвати у било које вријеме за поступке извршене у оквиру њихових дужности и обавеза у Централној изборној комисији БиХ, али се он не може сматрати општом препреком за кривично гоњење или покретање парничног поступка.

Члан 2.9

(1) Централна изборна комисија БиХ је независан орган који подноси извјештај непосредно Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине и чија овлашћења из ње произилазе. Централна изборна комисија БиХ:

1. координира, надгледа и регулише законитост рада свих изборних комисија и бирачких одбора у складу са овим законом
2. доноси административне прописе за провођење овог закона
- 2а. доноси одлуку о одржавању непосредних избора у Босни и Херцеговини, прописаних овим законом.
3. предлаже буџет за Централну изборну комисију БиХ и подноси извјештај о извршењу буџета
4. одговорна је за тачност, ажурност и укупни интегритет Централног бирачког списка за територију Босне и Херцеговине
- 4а. обезбјеђује статистичке евиденције разврстане по полу старости, разврстани по изборним јединицама за сваки дио изборног процеса
5. овјерева политичке странке, коалиције, листе независних кандидата и независне кандидате за учешће на свим нивоима непосредних избора у Босни и Херцеговини
6. потврђује и овјерева кандидатске листе и кандидате за све нивое непосредних и посредних избора у Босни и Херцеговини обухваћених овим законом
7. одговорна је за правовремено штампање, дистрибуцију и безбједност гласачких листића и непосредне изборе на свим нивоима у Босни и Херцеговини
8. утврђује садржај и форму гласачких листића за све нивое непосредних избора у Босни и Херцеговини
9. утврђује и потврђује резултате свих непосредних и посредних избора обухваћених овим законом, овјерева да су ти избори спроведени у складу са овим законом и објављује резултате свих непосредних и посредних избора обухваћених овим законом
10. издаје увјерење лицима која су добила мандат на свим нивоима непосредних и посредних избора у Босни и Херцеговини обухваћених овим законом

11. обавјештава изборну комисију или бирачки одбор или било које друго тијело надлежно за спровођење избора да не поступају у складу са одредбама овог закона, или да их крше, и надлежном органу налаже подузимање одговарајућих мјера

12. објављује у службеним гласилима и средствима јавног информисања у Босни и Херцеговини и ван ње, пословнике, прописе и изборне резултате непосредних и посредних избора у Босни и Херцеговини обухваћених овим законом, информације за бираче, те остале информације неопходне за провођење овог закона и свих изборних закона

13. обавља све изборне активности за избор чланова Предједништва Босне и Херцеговине и чланова Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине

14. доноси одлуку о престанку мандата изабраног званичника на свим нивоима непосредних и посредних избора у Босни и Херцеговини обухваћених овим Законом, а води и претходни поступак, гдје је потребно, о утврђивању чињеничног стања (у случају када је изабрани званичник поднио оставку, да је то учинио својом вољом);

15. провјерава одлуку надлежног органа о престанку мандата изабраног званичника опозивом, како би се осигурало да је мандат изабраног званичника престао у складу са овим Законом;

16. подноси годишњи извјештај Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине о спровођења избора у Босни и Херцеговини, провођењу овог закона и иницира измјене овог закона и

17. врши све друге послове утврђене законом.

Члан 2.10

Централна изборна комисија БиХ ће поништити изборе у изборној јединици или на неком бирачком мјесту, ако установи да је за вријеме гласања или бројања гласачких листића дошло до неправилности које могу да утичу на резултате избора.

Члан 2.11

(1) Административно-техничке и стручне послове за Централну изборну комисију БиХ обавља Секретаријат Централне изборне комисије БиХ који оснива Централна изборна комисија БиХ

(2) Секретаријат Централне изборне комисије БиХ по поступку и на начин утврђен Законом има генералног секретара којег именује Централна изборна комисија БиХ.

(3) Централна изборна комисија БиХ доноси Правилник о унутрашњој организацији Секретаријата Централне изборне комисије БиХ на предлог генералног секретара, уз претходну сагласност Савјета министара БиХ.

Члан 2.12

(1) Општинска изборна комисија састоји се од три, пет или седам чланова. Општинска изборна комисија може имати секретара општинске изборне комисије за обављање административно-техничких послова.

(2) Централна изборна комисија БиХ утврђује број чланова општинске изборне комисије према броју регистрованих бирача и величини општине.

(3) Централна изборна комисија БиХ може користити друге критеријуме при утврђивању броја чланова општинске изборне комисије.

(4) Члан општинске изборне комисије може бити предједник или судија редовног суда, секретар општинског вијећа, односно скупштине општине и градског вијећа, лица професионално запослена у општинским органима управе и друга лица, ако испуњавају услове одређене чланом 2.2 овог закона, а немају сметњи из члана 2.3. овог закона.

(5) Чланове општинске изборне комисије именује општинско вијеће, односно скупштина општине, уз сагласност Централне изборне комисије БиХ, на основу јавног огласа по процедури коју утврђује Централна изборна комисија БиХ посебним прописом.

(6) Чланове општинске изборне комисије разрјешава општинско вијеће, односно скупштина општине, уз сагласност Централне изборне комисије БиХ.

(7) Члан општинске изборне комисије не може бити заступник односно пуномоћник политичког субјекта који учествује на изборима, нити лице које је правоснажном судском пресудом осуђено на казну затвора у трајању од шест мјесеци или дуже.”

(8) Општинско вијеће, односно скупштина општине именује предједника из реда чланова општинске изборне комисије из става (5) овог члана, уз сагласност Централне изборне комисије БиХ.

(9) Чланови изборних комисија основне изборне јединице имају право на сталну мјесечну накнаду за свој рад. Висину накнаде утврђује Централна изборна комисија БиХ својим прописом, тако да се у изборном периоду она исплаћује највише у висини исплаћеног паушала одборника односно вијећника у тој основној изборној јединици, а изван изборног периода 30% од тог износа.

Члан 2.13

Општинска изборна комисија:

1. надгледа и контролише рад Центра за бирачки списак из члана 3.8 овог закона;
2. одређује бирачка мјеста на подручју општине за гласање на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини
3. спроводи поступак именовања, именује и обучава чланове бирачког одбора
4. брине о безбједности и достави бирачким одборима изборног материјала за гласање на свим нивоима избора у Босни и Херцеговини
5. обавјештава бираче о свим информацијама неопходним за провођење избора, у складу са прописима Централне изборне комисије БиХ
6. одговорна је за уређење бирачког мјеста и друге техничке припреме за изборе
7. одговорна је за правилно бројање гласачких листића на бирачким мјестима и у општинским центрима за бројање
8. обједињује резултате избора са свих бирачких мјеста у општини, посебно за сваки орган за који је вршен избор, и доставља их Централној изборној комисији БиХ и
9. врши друге послове у складу са законом и прописима Централне изборне комисије БиХ.

Члан 2.14

(1) Састав изборне комисије је мултиетничан, тако да одражава заступљеност конститутивних народа, укључујући и остале, у изборној јединици за коју се орган надлежан за провођење избора оснива, водећи рачуна о последњем попису становништва проведеном на државном нивоу. Састав изборне комисије ће, у правилу, одражавати равноправну заступљеност полова.

(2) Ако састав изборне комисије не буде у складу са претходним ставом, Централна изборна комисија БиХ поништиће именовање чланова и о томе обавијестити орган надлежан за именовање. Орган надлежан за именовање ће у року од 15 дана од дана доношења одлуке Централне изборне комисије БиХ извршити поновно именовање органа, у складу са критеријумом из става (1) овог члана.

(3) Ако изборна комисија поново не буде одговарајућег састава, Централна изборна комисија БиХ именује чланове изборне комисије у складу са ставом 1. овог члана.

Члан 2.15

(1) У случају да члан изборне комисије поднесе оставку, умре, буде спријечен да обавља функцију, буде смијењен са функције члана комисије или не може бити члан изборне комисије или бирачког одбора у смислу члана 2.3 овог закона, нови члан тог органа именује се на начин и поступком како је именован претходни члан.

(2) Именовање новог члана општинске изборне комисије врши се у року који не може бити дужи од тридесет (30) дана од дана престанка мандата претходног члана, а у изборном периоду, општинско вијеће, односно скупштина општине именује замјенског члана општинске изборне комисије, без спровођења поступка избора прописаног у члану 2.12 став (5) овог закона, најкасније у року од седам (7) дана од дана престанка мандата претходног члана.

(3) Мандат замјенског члана из става (2) овог члана траје до повратка редовног члана, односно до избора новог члана по поступку прописаном чланом 2.12 став (5) овог закона.

(4) Ако члану изборне комисије мандат истиче у изборном периоду, мандат му се продужава до истека изборног периода, односно до потврђивања резултата избора, након чега ће се извршити именовање новог члана изборне комисије по поступку прописаном овим законом.

Члан 2.16

(1) Ако је члан општинске изборне комисије дуже одсутан из неоправданих разлога, онемогућава рад комисије, или крши одредбе овог закона или друге прописе, општинско вијеће/скупштина општине, уз претходно прибављену сагласност Централне изборне комисије БиХ, односно Централна изборна комисија БиХ може да смијени тог члана. У складу са чланом 2.12 став 5, именоваће се нови члан општинске изборне комисије.

(2) Ако је члан општинске изборне комисије дуже одсутан из оправданих разлога, у складу са чланом 2.12 став 5. овог закона, именоваће се нови члан општинске изборне комисије који ће за вријеме одсуства замјенивати именованог члана општинске изборне комисије.

(3) Као оправдани разлози одсуства из претходног става подразумевају се болест, школовање, стручно усавршавање као и други разлози које цијени орган надлежан за именовање општинске изборне комисије.

Члан 2.17

Сједнице изборних комисија су јавне, осим ако није друкчије одређено прописима Централне изборне комисије БиХ. Изборна комисија дужна је обезбиједити да јавност буде благовремено обавијештена о одржавању њених сједница.

Члан 2.18

(1) Изборне комисије и бирачки одбори, осим Централне изборне комисије БиХ, доносе одлуке наполовичном већином од укупног броја чланова, осим ако овим законом није друкчије утврђено.

(2) Централна изборна комисија БиХ доноси одлуке двотрећинском (2/3) већином од укупног броја чланова, осим ако овим законом није друкчије утврђено. Ако се одлука не може донијети двотрећинском (2/3) већином од укупног броја чланова на првом састанку, на другом састанку се одлука доноси већином гласова.

Члан 2.19

(1) Бирачки одбор састоји се од три или пет чланова од којих је један предсједник.

(2) Предсједник и чланови бирачког одбора имају замјенике.

(3) Предсједника и чланове бирачког одбора као и њихове замјенике именује општинска изборна комисија најкасније у року од 30 дана прије дана одржавања избора.

(4) На одлуку општинске изборне комисије о именовању предсједника, чланова бирачких одбора и њихових замјеника, може се уложити приговор општинској изборној комисији. На одлуку општинске изборне комисије којом је одлучено о приговору може се уложити жалба Централној изборној комисији БиХ.

(5) Политичка странка која је чланица коалиције или независни кандидат који је члан листе независних кандидата нема право да самостално учествује у тој изборној јединици у поступку жријебања и именовања за чланове бирачког одбора.

(6) Политичка странка која је чланица више овјерених коалиција за различите органе власти има право да учествује у поступку жријебања у оквиру коалиције која је овјерена за највиши орган који укључује изборне јединице нижег органа власти.

(7) Ако општинска изборна комисија не именује чланове бирачког одбора и њихове замјенике у складу са ставом 3. овог члана, чланове бирачког одбора и њихове замјенике именоваће Централна изборна комисија БиХ.

(8) Политички субјект у тој изборној јединици који има овјерену кандидатску листу или кандидата за учешће на изборима у складу са овим законом има право да учествује у поступку жријебања за дојелу мјеста у бирачком одбору.

(9) Поступак жријебања из става 8. овог члана обавља општинска изборна комисија у року који не смије бити краћи од 60 дана прије дана одржавања избора.

(10) Након извршеног жријебања, а најкасније у року од седам дана, политички субјект који је учествовао у жријебању доставиће општинској изборној комисији имена кандидата за чланове бирачког одбора у којем су освојили мјесто путем жријеба.

(11) Ако политички субјект не достави имена кандидата за чланове бирачког одбора у року из става 10. овог члана, то ће се сматрати одустајањем од додијеленог мјеста у бирачком одбору, или је број кандидата за чланове бирачког одбора које је предложила овјерена политичка странка мањи од броја чланова бирачког одбора, општинска изборна комисија самостално ће именовати чланове бирачког одбора, водећи рачуна о мултиетничком саставу бирачког одбора, гдје је то могуће.

(12) Поступак жријебања спроводи се у складу са обавезним упутством које доноси Централна изборна комисија БиХ.

(13) Само један представник једног политичког субјекта може бити у саставу једног бирачког одбора.

(14) Кандидати који су именовани за предсједнике и замјенике предсједника бирачких одбора обавезни су да похађају обуку за рад у бирачком одбору коју организује општинска изборна комисија.

Општинска изборна комисија ће након извршене провјере знања успјешним предсједницима и њиховим замјеницима додијелити сертификате.

(15) Предсједници и замјеници предсједника бирачких одбора који су добили сертификат дужни су да учествују у обуци чланова бирачких одбора, које организује општинска изборна комисија. Општинска изборна комисија ће након извршене провјере знања успјешним члановима бирачких одбора и њиховим замјеницима такође додијелити сертификате.

(16) Чланови бирачких одбора имају право на накнаду за свој рад. Одлуку о висини ове накнаде доноси општинска изборна комисија.

(17) За спровођење општих избора одлуку о висини накнаде за рад чланова бирачких одбора доноси Централна изборна комисија БиХ.

Члан 2.20

(1) Бирачки одбор непосредно руководи радом бирачког мјеста, обезбјеђује правилност и тајност гласања и евидентира резултате гласања на бирачком мјесту.

(2) Предсједник бирачког одбора обезбјеђује да се процес гласања на бирачком мјесту одвија несметано, у складу са одредбама поглавља 5. и 7. овог закона.

Члан 2.21

(1) Изборне комисије ентитета формирају се према закону ентитета, а у складу са овим законом. Њихову надлежност утврђује Централна изборна комисија БиХ у складу са овим законом.

(2) Начин избора и састав свих других изборних комисија утврђује се законом ентитета, а у складу са одредбама овог закона.

ПОГЛАВЉЕ 3

БИРАЧКИ СПИСАК

Члан 3.1

(1) Централни бирачки списак је евиденција о држављанима Босне и Херцеговине који имају бирачко право у складу са овим законом и формира се, води и користи за потребе организације и спровођења избора у складу са законом, за спровођење референдума, за спровођење опозива изабраног функционера и изборе органа локалне самоуправе у складу са законом.

(2) Централни бирачки списак и извод из Централног бирачког списка су јавни.

(3) Право увида у Централни бирачки списак остварује се у складу са овим законом.

(4) Политичким субјектима који су овјерени за учешће на изборима и којима је овјерена кандидатска листа за учешће на изборима у складу са овим законом обезбиједиће се, на њихов захтјев, извод из Централног бирачког списка за ниво власти односно изборну јединицу у којој учествују на изборима, у електронској форми или у испису.

Члан 3.2

(1) Централни бирачки списак је јединствен, сталан и редовно се ажурира.

(2) У Централни бирачки списак уписују се држављани Босне и Херцеговине:

- а) који су навршили 18 година;
- б) који ће на дан одржавања избора навршити 18 година;
- ц) који имају бирачко право у складу са овим законом, а живе привремено у иностранству и
- д) који имају бирачко право у складу са чланом 20.8 став 6. овог закона.

(3) Централни бирачки списак не садржи имена држављана Босне и Херцеговине који су правоснажном одлуком надлежног органа лишени потпуне пословне способности. Ако је овакво лице уписано, брисаће се из Централног бирачког списка, а ако се лицу правоснажном одлуком надлежног органа врати пословна способност, биће уписан у Централни бирачки списак.

Члан 3.3

Централни бирачки списак сачињава се и води на основу података из службених евиденција о пребивалишту и боравишту држављана Босне и Херцеговине које води надлежни државни орган, других јавних исправа и службених евиденција о држављанима Босне и Херцеговине које воде Централна изборна комисија БиХ и други

надлежни органи и на основу јавних исправа и података који се добију непосредно од грађана.

Члан 3.4

(1) Централни бирачки списак води се и обрађује у електронској форми.

(2) Евиденцији Централног бирачког списка или његовим изводима приступа се и подаци се обрађују истом методологијом и употребом истог компјутерског програма, на свим мјестима на којима се обављају послови обраде и прибављају подаци за потребе вођења Централног бирачког списка.

(3) Евиденција Централног бирачког списка обрађује се и води употребом компјутерске обраде података, по јединственој методологији и програму чији се садржај и начин коришћења утврђује између надлежног органа Босне и Херцеговине и Централне изборне комисије БиХ.

Члан 3.5

(1) Централни бирачки списак води се по службеној дужности.

(2) Централна изборна комисија БиХ води Централни бирачки списак за територију Босне и Херцеговине на основу евиденције надлежног државног органа који води регистар грађана Босне и Херцеговине у складу са Законом о централној евиденцији и размјени података, осим ако овим Законом није другачије одређено.

(3) Надлежни државни орган из става (2) овог члана одржава и одговоран је за cjелокупну техничку обраду свих података значајних за евиденцију Централног бирачког списка (у даљем тексту: орган који технички одржава евиденцију Централног бирачког списка).

(4) Надлежном органу који води евиденције о држављанима БиХ у складу с одредбама Закона о јединственом матичном броју, Закона о пребивалишту и боравишту држављана БиХ и Закона о личној карти држављана БиХ податке достављају:

- а) надлежни матични уред о смрти грађана старијих од 18 година и
- б) надлежно министарство Босне и Херцеговине о испису из држављанства БиХ.

(5) Органу који технички одржава евиденцију Централног бирачког списка податке у складу са Законом о централној евиденцији и размјени података као и одредбама Закона о јединственом матичном броју, Закона о пребивалишту и боравишту држављана БиХ и Закона о личној карти држављана БиХ доставља надлежни орган који води евиденције о промјенама пребивалишта и боравишта.

(6) Органу који технички одржава евиденцију Централног бирачког списка податке достављају:

- а) општинске изборне комисије о бирачким мјестима и
- б) Централна изборна комисија БиХ и општинске изборне комисије о промјенама бирачке опције.

(7) За тачност и ажурност података потребних за израду Централног бирачког списка одговоран је орган надлежан за вођење службених евиденција о тим подацима.

(8) Надлежни матични уреди дужни су да надлежном органу који води службене евиденције о јединственом матичном броју, пребивалишту и боравишту држављана БиХ достави све промјене које утичу на ажурност Централног бирачког списка у писаној форми, најкасније у року од седам дана од дана када је промјена настала.

(9) Надлежни органи који воде службене евиденције о јединственом матичном броју, пребивалишту и боравишту држављана БиХ одговорни су за ажурност и исправност наведене евиденције, те су дужни да чувају досијее докумената, јавних исправа и захтјева грађана на основу којих се води и ажурира Централни бирачки списак и да на захтјев Централне изборне комисије БиХ обезбиједи приступ и увид у ове документе.

Члан 3.6

(1) Централна изборна комисија БиХ одговорна је за тачност, ажурност и укупни интегритет Централног бирачког списка.

(2) Централна изборна комисија БиХ у вођењу Централног бирачког списка:

- а) обавјештава надлежне органе о уоченим недостацима и предузима одговарајуће мјере и радње ради отклањања неправилности и успостављања тачности и ажурности Централног бирачког списка;
- б) израђује изводе из Централног бирачког списка за расељена лица Босне и Херцеговине;
- ц) израђује изводе из Централног бирачког списка за бираче који гласају ван Босне и Херцеговине;

- д) води посебне евиденције о лицима којима је по основу закона одузето право да гласају и
- е) закључује и потврђује коначне изводе из Централног бирачког списка који се користи за изборе.

(3) Израда извода из Централног бирачког списка за бираче из става 2. тачка б) овог члана врши се на основу података које достављају надлежни државни органи и података које достављају грађани у складу са овим законом.

(4) Израда извода из Централног бирачког списка за бираче из става 2. тачка ц) овог члана врши се на основу података које има Централна изборна комисија БиХ и података које достављају грађани који гласају ван Босне и Херцеговине.

(5) Надлежни органи из става 3. и 4. овог члана одговорни су за тачност, ажурност и благовремено достављање података који су потребни за израду извода из Централног бирачког списка.

- (6) Централна изборна комисија БиХ својим прописима утврдиће:
 - а) рокове и начин за закључивање и потврђивање коначног Централног бирачког списка и
 - б) рокове за достављање података о промјенама у евиденцијама расељених лица и евиденцији држављана који гласају ван Босне и Херцеговине.

Члан 3.7

(1) На основу података садржаних у евиденцији Централног бирачког списка, Централна изборна комисија БиХ за сваку основну изборну јединицу израђује извод из Централног бирачког списка који садржи податке о свим бирачима са правом гласа за ту основну изборну јединицу, који се општинској изборној комисији доставља најкасније у року од 20 дана прије дана одржавања избора.

(2) Извод из Централног бирачког списка води се према мјесту пребивалишта држављана Босне и Херцеговине и то по бирачким мјестима.

(3) Централна изборна комисија БиХ може утврдити извод из Централног бирачког списка и за друге изборне јединице за које се спроводе одређени избори, за потребе спровођења поступка опозива изабраног функционера и за спровођење референдума, на основу података садржаних у Централном бирачком списку.

(4) Држављанин Босне и Херцеговине налази се у једном изводу из Централног бирачког списка, за једну основну изборну јединицу и на једном бирачком мјесту.

Члан 3.8

(1) У свакој општини надлежни општински орган успоставља Центар за бирачки списак.

(2) Надлежни општински орган обучава особље Центра за бирачки списак, у сарадњи са општинском изборном комисијом.

(3) Центар за бирачки списак:

- а) пружа техничку помоћ општинској изборној комисији у одређивању бирачких мјеста на територији општине и распоређивању бирача по бирачким мјестима;
- б) ажурира податке из тачке а) овог става у складу са промјеном броја бирача и прописима Централне изборне комисије БиХ;
- ц) обезбјеђује увид у извод из Централног бирачког списка на територији своје општине;
- д) обезбјеђује податке за Централни бирачки списак који су утврђени прописима Централне изборне комисије БиХ;
- е) пружа техничку помоћ општинској изборној комисији у вези са захтјевом и приговором бирача који се односе на извод из Централног бирачког списка и
- ф) обавља и друге послове које му одреди Централна изборна комисија БиХ и општинска изборна комисија, у складу са прописима Централне изборне комисије БиХ.

(4) Центар за бирачки списак води евиденцију поднесених захтјева и приговора из става 2. тачке д) и е) овог члана и дужан је да чува документацију приложену уз те захтјеве и приговоре.

(5) Централна изборна комисија БиХ ће својим прописима ближе утврдити начин, одговорност за рад, рок за успостављање и сва друга питања битна за рад Центра за бирачки списак.

Члан 3.9

(1) Држављанин Босне и Херцеговине који има бирачко право уписује се у Централни бирачки списак за основну изборну јединицу гдје има пријављено пребивалиште у Босни и Херцеговини, осим ако овим законом није другачије одређено.

(2) Држављанин Босне и Херцеговине који има бирачко право у складу с овим законом и привремено живи у иностранству уписује

се у Централни бирачки списак за основну изборну јединицу гдје је имао пријављено пребивалиште у Босни и Херцеговини прије одласка у иностранство.

(3) Држављанин Босне и Херцеговине који има бирачко право у складу с овим законом и који има статус избјеглог лица из Босне и Херцеговине уписује се у Централни бирачки списак за основну изборну јединицу у којој је имао пребивалиште у складу са одредбама члана 20. 8 овог закона.

(4) Држављанин Босне и Херцеговине који има бирачко право у складу с овим законом и који има статус расељеног лица уписује се у Централни бирачки списак за основну изборну јединицу на основу изражене бирачке опције, у складу са одредбама члана 20. 8 овог закона.

(5) Захтјев за одређивање или промјену бирачке опције у смислу става 4. овог члана подноси лично подносилац захтјева у року и на обрасцима које одређује и прописује Централна изборна комисија БиХ.

(6) Ако држављанин Босне и Херцеговине не поднесе захтјев за одређивање или промјену бирачке опције у смислу става 5. овог члана биће уписан у Централни бирачки списак за основну изборну јединицу у којој је био уписан на посљедњим изборима, ако није уопште био уписан у Централни бирачки списак, биће уписан у Централни бирачки списак за основну изборну јединицу у којој је имао пребивалиште према посљедњем попису становништва у Босни и Херцеговини.

Члан 3.10

(1) Евиденција Централног бирачког списка садржи сљедеће податке о држављанима Босне и Херцеговине који имају бирачко право:

- а) презиме и име и име једног родитеља,
- б) датум рођења,
- ц) јединствени матични број,
- д) пол,
- е) назив општине гдје бирач има пребивалиште или боравиште,
- ф) адреса пребивалишта односно боравишта (улица, кућни број и мјесто),
- г) назив општине односно изборне јединице за коју лице има право гласа,
- х) бирачка опција и
- и) бирачко мјесто
- ј) датум пријаве пребивалишта или боравишта
- к) рубрика „напомена”.

(2) На основу електронске евиденције Централног бирачког списка, сачињавају се изводи из Централног бирачког списка.

(3) Форму и садржај извода из Централног бирачког списка који се користе за спровођење избора утврђује Централна изборна комисија БиХ.

Члан 3.11

Објављивање података из Централног бирачког списка и стављање садржаја на увид јавности врши се водећи рачуна о принципима заштите личних података, а у складу са Законом о заштити личних података.

Члан 3.12

(1) Пребивалиште је општина у којој се држављанин настанио са намјером да ту стално живи и гдје је пријава пребивалишта извршена у складу са Законом о пребивалишту и боравишту држављана Босне и Херцеговине.

(2) За држављанина Босне и Херцеговине који има статус расељеног или избјеглог лица пребивалиште је мјесто боравка у којем је имао пребивалиште према посљедњем попису становништва који је извршила држава Босна и Херцеговина.

Члан 3.12а

(1) Бирач који промијени пребивалиште у периоду од 45 дана прије одржавања избора до дана одржавања избора наћи ће се на изводу из Централног бирачког списка на редовном бирачком мјесту у општини у којој је имао пребивалиште до дана промјене пребивалишта.

(2) Надлежни орган који води евиденцију о промјенама пребивалишта и боравишта провјерава тачност података о промјени пребивалишта и боравишта, о чему се сачињава службени извјештај.

Члан 3.13

(1) Упис у Централни бирачки списак врше надлежни органи у складу са одредбама члана 3.5 овог закона.

(2) Сваки држављанин Босне и Херцеговине има право да изврши увид у извод из Централног бирачког списка и да захтијева његове исправке ако се ради о исправци његових личних података. Захтјев се подноси у писаној форми органу из става четири овог члана.

(3) Лични подаци у смислу става 2. овог члана су подаци из члана 3.10 став 1. тачке а), б), ц), е) и ј) овог закона.

(4) Исправке личних података у Централном бирачком списку врше се код надлежног органа који је одговоран за вођење евиденција о тим подацима.

Члан 3.14

Централна изборна комисија БиХ доноси прописе којима утврђује начин и поступак израде извода из Централног бирачког списка за бираче који су:

- а) везани за своје домове због старости, болести или инвалидитета и
- б) затвореници или су везани за установе, а имају право да гласају.

Члан 3.15

(1) Држављанин Босне и Херцеговине који привремено живи у иностранству, а који има бирачко право у складу с овим законом и уписан је у Централни бирачки списак, да би се налазио у изводу из Централног бирачког списка за гласање ван Босне и Херцеговине, дужан је да за сваке изборе поднесе пријаву Централној изборној комисији БиХ. Пријава мора бити примљена прије рока који утврди Централна изборна комисија БиХ у периоду након расписивања избора. Уз испуњену пријаву, коју потписује, подносилац пријаве прилаже и доказ о идентитету подносиоца пријаве предвиђен овим законом и податке о тачној адреси у иностранству, те изјашњење о опцији гласања: у ДКП-у или поштом..

(2) Држављанин Босне и Херцеговине који има статус избјеглог лица из Босне и Херцеговине, а који има бирачко право у складу с овим законом и уписан је у Централни бирачки списак, да би се налазио у изводу из Централног бирачког списка за гласање ван Босне и Херцеговине, дужан је да за сваке изборе поднесе пријаву Централној изборној комисији БиХ. Пријава мора бити примљена прије рока који утврди Централна изборна комисија БиХ у периоду након расписивања избора. Уз испуњену пријаву, коју потписује, подносилац пријаве прилаже и:

- а) доказ о идентитету подносиоца пријаве предвиђен овим законом;
- б) податке о тачној адреси у иностранству и
- ц) доказ о промјени пребивалишта у Босни и Херцеговини у складу са чланом 20.8 овог закона, ако жели да изврши промјену у подацима под којим је уписан у Централни бирачки списак за основну изборну јединицу за коју има право гласа.

(3) Избјегло лице из Босне и Херцеговине које се не налази у Централном бирачком списку, да би било уписано у Централни бирачки списак и тиме остварило бирачко право у складу са овим законом, дужно је да поднесе пријаву Централној изборној комисији БиХ. Уз испуњену пријаву, коју потписује, подносилац пријаве прилаже и:

- а) доказ о идентитету подносиоца пријаве,
- б) доказ о држављанству Босне и Херцеговине,
- ц) доказ о пребивалишту у Босни и Херцеговини у складу са чланом 20.8 овог закона,
- д) податке о тачној адреси у иностранству.

(4) Доказ о идентитету подносиоца пријаве у смислу тачке а) става 3. овог члана један је од следећих важећих докумената:

- а) пасош,
- б) возачка дозвола,
- ц) важећа лична исправа издата од земље домаћина и
- д) избјеглички картон издат од владе земље домаћина или друге међународне организације.

(5) Попуњену и потписану пријаву и потребне документе подносилац пријаве може послати телефаксом и електронским путем. Поступак и начин слања, примања, обраде, архивирања и заштите електронских пријава и докумената утврђује Централна изборна комисија БиХ посебним прописом.

(6) Ако испуни прописане услове из ст. 1, 2. и 3. овог члана, подносилац пријаве налазиће се у изводу из Централног бирачког списка за гласање ван Босне и Херцеговине.

(7) Подносилац пријаве из ст. 1, 2. и 3. овог члана одговоран је за аутентичност података које подноси уз пријаву.

(8) Централна изборна комисија БиХ утврђује форму обрасца пријаве из ст. 1, 2. и 3. овог члана, начин и поступак којим се провјерава тачност података у документима која поднесу избјегла лица из Босне и Херцеговине која захтијевају да буду уписана у Централни бирачки списак, провјерава доказе којим се доказује идентитет и пребивалиште за избјегла лица и доноси одговарајућа упутства у вези са поступком уписа бирача у извод из Централног бирачког списка за гласање ван Босне и Херцеговине.

(9) Упис у Централни бирачки списак држављана БиХ који имају статус избјеглих лица из Босне и Херцеговине, а који имају бирачко право у складу са овим Законом, континуирани је процес који се врши током цијеле године, уз приложену документацију из става (3) овог члана.

Члан 3.16

(1) Држављанин Босне и Херцеговине из члана 3.15 ст. 1, 2. и 3. овог закона дужан је да достави све измјене које се односе на податке које је претходно доставио у Централну изборну комисију БиХ и на основу којих се налази у изводу из Централног бирачког списка за гласање ван Босне и Херцеговине. Измјене о подацима достављају се најкасније до истека рока утврђеног за подношење пријаве за гласање ван Босне и Херцеговине за наредне изборе.

(2) Ако држављанин Босне и Херцеговине из члана 3.15 став 1. овог закона не поднесе пријаву прије истека рока утврђеног за подношење пријаве за гласање ван Босне и Херцеговине на наредним изборима, налазиће се у изводу из Централног бирачког списка за гласање на одговарајућем бирачком мјесту у основној изборној јединици у којој има пребивалиште.

(3) Ако држављанин Босне и Херцеговине из члана 3.15 став 2. овог закона не достави доказе о пребивалишту у Босни и Херцеговини у складу са чланом 20.8 овог закона, уписаће се у извод из Централног бирачког списка за гласање ван Босне и Херцеговине, са правом гласа за основну изборну јединицу у којој има пребивалиште према подацима којим располаже орган који технички одржава евиденцију Централног бирачког списка.

(4) Ако се држављанин Босне и Херцеговине који је уписан у извод из Централног бирачког списка за гласање ван земље вратио у Босну и Херцеговину прије рока утврђеног за закључење извода из коначног Централног бирачког списка за наредне изборе, дужан је да поднесе захтјев за промјену бирачке опције надлежном Центру за бирачки списак.

(5) Центар за бирачки списак путем општинске изборне комисије заприма и обрађује све захтјеве из става 4. овог члана у складу са прописима Централне изборне комисије БиХ и доставља ове податке Централној изборној комисији БиХ ради евидентирања насталих промјена на изводу из Централног бирачког списка за гласање ван Босне и Херцеговине.

(6) Ако се држављанин Босне и Херцеговине који је уписан у извод из Централног бирачког списка за гласање ван земље вратио у Босну и Херцеговину након истека рока утврђеног за закључење извода из коначног Централног бирачког списка за наредне изборе, биће му дозвољено да гласа непотврђеним/ковертираним гласачким листићем на бирачком мјесту у основној изборној јединици за коју има право да гласа.

Члан 3.17

(1) Држављанин Босне и Херцеговине који има бирачко право, а не налази се у закљученом изводу из Централног бирачког списка, може гласати ако предочи важећи идентификациони документ из члана 5.12 овог закона и потврду о мјесту пребивалишта.

(2) Бирач из става 1. овог члана ће гласати на бирачком мјесту према његовом пребивалишту.

(3) Централна изборна комисија БиХ утврђује прописима начин и поступак гласања бирача из става 1. овог члана и начин провјере бирачког права ових бирача.

ПОГЛАВЉЕ 4**ОВЈЕРА И КАНДИДОВАЊЕ ЗА ИЗБОРЕ****Члан 4.1**

Да би учествовали на изборима, политичке странке, независни кандидати, коалиције и листе независних кандидата овјеравају се код Централне изборне комисије Босне и Херцеговине.

Члан 4.2

Да би се овјерио за изборе за све органе на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини, независни кандидат или кандидат на листи кандидата политичке странке, независних кандидата или листи кандидата коалиције мора испуњавати сљедеће услове:

1. кандидат мора бити уписан у Централни бирачки списак у општини у којој се кандидује, или у општини унутар граница изборне јединице ако се кандидује за виши ниво власти, најкасније до дана расписивања избора; и

2. кандидат се може кандидирати само за функцију у једној изборној јединици, на било којем нивоу власти, и појавити се на само једној листи политичке странке, коалиције или листи независних кандидата.

Члан 4.3

Да би учествовала на изборима, политичка странка мора бити регистрована код надлежног органа, у складу са законом. Уз пријаву за овјеру мора бити приложен доказ који није старији од 60 дана да је политичка странка регистрована код надлежног органа који није старији од 60 дана. Политичка странка мора поднијети пријаву за овјеру под истим називом под којим се регистровала код надлежног органа.

Члан 4.4

(1) Пријава за овјеру политичке странке или независног кандидата састоји се од списка који садржи име и презиме, оригинални потпис, број важеће личне карте и јединствени матични број сваког бирача уписаног у Централни бирачки списак који подржава пријаву политичке странке или независног кандидата.

(2) Формулар за потписе утврђује Централна изборна комисија БиХ. Формулари се унапријед штампају, те садрже простор предвиђен за уписивање назива странке или имена и презимена независног кандидата, као и редне серијске бројеве.

(3) Политичке странке или независни кандидати дужни су потписе прикупљати само на формуларима које им додијели Централна изборна комисија БиХ. Остали формулари, које достави политичка странка или независни кандидат, не узимају се у обзир.

(4) Формулар за потписе такође садржи име и презиме, број важеће личне карте, оригинални потпис и јединствени матични број лица које је одговорно за прикупљање потписа подршке.

(5) Да би се овјерила за учешће на изборима, политичка странка мора поднијети Централној изборној комисији БиХ пријаву за учествовање на изборима, која садржи најмање:

1. три хиљаде (3.000) потписа регистрованих бирача за изборе за чланове Предсједништва Босне и Херцеговине
2. три хиљаде (3.000) потписа регистрованих бирача за изборе за посланике Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине
3. двије хиљаде (2.000) потписа регистрованих бирача за изборе посланика Представничког дома Парламента Федерације Босне и Херцеговине, или за изборе народних посланика Народне скупштине Републике Српске или за избор предсједника и потпредсједника Републике Српске
4. пет стотина (500) потписа регистрованих бирача за изборе посланика у кантоналне скупштине Федерације Босне и Херцеговине
5. сто потписа бирача уписаних у Централни бирачки списак за изборе за општинско вијеће, односно скупштину општине и за начелника општине, у општини у којој број бирача уписаних у Централни бирачки списак на дан расписивања избора није био већи од 10.000 бирача, или 200 потписа за изборе у општини у којој је овај број био већи од 10.000 бирача уписаних у Централни бирачки списак.
6. пет % потписа бирача уписаних у Централни бирачки списак за изборе за општинско вијеће, односно скупштину општине и за начелника општине, у општини у којој број бирача уписаних у Централни бирачки списак на дан расписивања избора није био већи од 1000 бирача уписаних у Централни бирачки списак.
7. Потписи подршке поднесени за изборе за виши ниво власти важе и за нижи ниво власти који је укључен у тај ниво власти

Члан 4.5

(1) Политичка странка чији члан је носилац мандата у истом органу за који политичка странка подноси пријаву за овјеру кандидатуре ослобођена је обавезе прикупљања потписа из члана 4.4

овог закона, изузев за изборе за чланове Предсједништва Босне и Херцеговине.

(2) Политичка странка ослобођена је обавезе прикупљања потписа из члана 4.4 овог закона и у случају када се подноси пријаву за овјеру кандидатуре за орган који је на истом или нижем нивоу од органа у којем члан политичке странке има мандат.

(3) У смислу овог члана, политичка странка дужна је поднијети изјаву коју је потписао изабрани функционер, као и потврдни образац, којим се потврђује да је био члан те политичке странке у вријеме када је добио мандат и да је још члан те политичке странке.

Члан 4.6

(1) Политичка странка подноси пријаву за овјеру Централној изборној комисији БиХ најкасније сто тридесетпет (135) дана прије дана избора.

(2) Централна изборна комисија БиХ овјерава пријаву политичке странке за учествовање на изборима, ако су испуњени услови утврђени овим законом, најкасније у року од 15 дана од дана пријема пријаве.

(3) Ако Централна изборна комисија БиХ установи да су подаци из пријаве нетачни или непотпуни или да пријава садржи неки други недостатак или неправилност у смислу овог закона или акта Централне изборне комисије БиХ, о томе обавјештава подносиоца пријаве, који је дужан исправити неправилности у року од два (2) дана од дана пријема обавјештења. По истеку овог рока ако политичка странка не отклони недостатак или неправилност из овог става, Централна изборна комисија БиХ неће овјерити пријаву политичке странке за учешће на изборима, Централна изборна комисија БиХ одлучује да ли да потврди или одбије пријаву за учешће на изборима.

Члан 4.7

Ако двије (2) политичке странке или коалиције или двије (2) листе независних кандидата имају идентичне називе или називе који су слични у толикој мјери да би могли збунити бирача или га довести у заблуду, Централна изборна комисија БиХ утврђује која политичка странка има право да користи тај назив у изборне сврхе, узимајући у обзир датум када се свака политичка странка регистровала код надлежног органа.

Члан 4.8

Да би се извршила овјера за учешће на изборима, независни кандидат мора Централној изборној комисији БиХ поднијети пријаву за учествовање на изборима која садржи најмање:

1. хиљаду пет стотина (1.500) потписа бирача уписаних у Централни бирачки списак за изборе за чланове Предсједништва Босне и Херцеговине.
2. хиљаду пет стотина (1.500) потписа бирача уписаних у Централни бирачки списак за посланике Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине
3. хиљаду (1000) потписа бирача уписаних у Централни бирачки списак за изборе посланика Представничког дома Парламента Федерације Босне и Херцеговине или народних посланика Народне скупштине Републике Српске, или за избор предсједника и потпредсједника Републике Српске
4. двестотина (250) потписа бирача уписаних у Централни бирачки списак за изборе посланика у кантоналној скупштини у Федерацији Босне и Херцеговине
5. сто (100) потписа бирача уписаних у Централни бирачки списак за изборе за општинско вијеће, односно скупштину општине и за начелника општине.
6. пет % потписа бирача уписаних у Централни бирачки списак за изборе за општинско вијеће, односно скупштину општине и за начелника општине, у општини у којој број бирача уписаних у Централни бирачки списак на дан расписивања избора није био већи од 1000 бирача уписаних у Централни бирачки списак.

Члан 4.9

Када се независни кандидат са мандатом у својству независног кандидата кандидује за орган који је на истом или нижем нивоу од органа у којем има мандат, ослобођен је обавезе прикупљања потписа из члана 4.8 овог Закона, осим обавезе прикупљања потписа за избор члана Предсједништва Босне и Херцеговине, предсједника и потпредсједника Републике Српске.

Члан 4.10

(1) Независни кандидат подноси пријаву за кандидатуру најкасније сто тридесетпет (135) дана прије избора. Пријава садржи име и

презиме, националност и број важеће личне карте, адресу, јединствени матични број, датум и потпис независног кандидата.

(2) Централна изборна комисија БиХ потврђује пријаву независног кандидата за учествовање на изборима, ако су испуњени услови утврђени овим законом најкасније у року од 15 дана од дана пријема пријаве.

(3) Централна изборна комисија БиХ провјерава да ли је пријава поднесена у складу са овим законом, те овјерава, одбија пријаву или захтијева од кандидата да отклони неправилности у пријави.

(4) Ако Централна изборна комисија БиХ установи да су подаци из пријаве нетачни или непотпуни или да пријава садржи неки други недостатак или неправилност у смислу овог закона или акта Централне изборне комисије БиХ, о томе обавјештава подносиоца пријаве, који је дужан исправити неправилности у року од два (2) дана од дана пријема обавјештења. По истеку овог рока ако независни кандидат не отклони недостатак или неправилност из овог става, Централна изборна комисија БиХ неће овјерити пријаву независног кандидата за учешће на изборима.

(5) Независни кандидат не може се истовремено кандидовати као независни кандидат у више од једне изборне јединице, нити се може истовремено кандидовати на листи политичке странке, листи независних кандидата или листи кандидата коалиције.

(6) Након овјере независни кандидат не може повући кандидатуру.

Члан 4.11

Да би се политичка странка или независни кандидат овјерили за изборе дужни су поднијети потписе подршке у складу са чл. 4.4. и 4.8. овог закона. Један бирач може на формулару за потпис подршке свој глас дати само једној политичкој странци или независном кандидату у једном ентитету. Централна изборна комисија БиХ регулише начин на који се потписи подршке провјеравају и потврђују.

Члан 4.12

(1) Двије или више овјерених политичких странака које желе формирати коалицију морају Централној изборној комисији БиХ поднијети пријаву за овјеру под једним називом коалиције и акт о одређивању овлашћеног представника коалиције који су потписали сви предсједници политичких странака чланица коалиције и податке о сједишту коалиције, односно адресу на коју ће бити достављана сва писмена. Ако коалиције имају идентичне називе или називе који су слични називу политичке странке или коалиције у толикој мјери да би могли збунити бирача или га довести у заблуду, Централна изборна комисија БиХ утврђује ко има право да користи тај назив у изборне сврхе.

(2) Коалиција подноси пријаву за овјеру најкасније сто десет (110) дана прије дана избора.

(3) Ако су испуњени услови утврђени овим законом, Централна изборна комисија БиХ овјерава пријаву коалиције за учествовање на изборима најкасније у року од седам дана од дана пријема пријаве.

(4) Ако Централна изборна комисија БиХ установи да су подаци из пријаве нетачни или непотпуни или да пријава садржи неки други недостатак или неправилност у смислу овог закона или акта Централне изборне комисије БиХ, о томе обавјештава подносиоца пријаве, који отклања неправилности у року од два (2) дана од дана пријема обавјештења. По истеку овог рока ако коалиција не отклони недостатак или неправилност из овог става, Централна изборна комисија БиХ неће овјерити пријаву коалиције за учешће на изборима.

Члан 4.13

(1) Политичка странка која је члан коалиције не може за исти орган власти учествовати на изборима као члан друге коалиције или као посебна политичка странка.

(2) Коалиција има статус политичке странке у изборном процесу од дана овјере за учешће на изборима коалиције до дана овјере изборних резултата. Политичка странка се, као члан коалиције, не може повући из овјерене коалиције све до овјере изборних резултата.

Члан 4.14

Коалиција може задржати назив под којим је била овјерена само ако је сачињавају исте политичке странке које су биле овјерене за претходне изборе као коалиција на претходним изборима.

Члан 4.15

(1) За изборе на свим нивоима власти, два (2) или више овјерених независних кандидата могу се удружити и поднијети једну листу независних кандидата, под једним именом. Листа независних кан-

дидата подноси свој захтјев за овјеру најкасније сто десет (110) дана прије дана избора.

(2) Централна изборна комисија БиХ овјерава пријаву листе независних кандидата за учествовање на изборима ако су испуњени услови утврђени овим законом најкасније у року од седам дана од дана пријема пријаве.

(3) Ако Централна изборна комисија БиХ установи да су подаци из пријаве нетачни или непотпуни или да пријава садржи неки други недостатак или неправилност у смислу овог закона или акта Централне изборне комисије БиХ, о томе обавјештава подносиоца пријаве, који је дужан отклонити неправилности у року од два (2) дана од дана пријема обавјештења. По истеку овог рока ако подносилац листе независних кандидата не отклони недостатак или неправилност из овог става, Централна изборна комисија БиХ неће овјерити пријаву листе независних кандидата за учешће на изборима.

Члан 4.16

Уз пријаву за овјеру, политичка странка или независни кандидат прилажу доказ о уплаћеној такси у износу који је одредила Централна изборна комисија БиХ за те изборе. Уплаћени новчани износ за таксу за овјеру се враћа ако политичка странка или независни кандидат добију најмање један мандат на изборима или ако захтјев буде одбијен. Ако је мандат освојила коалиција или листа независних кандидата, у смислу овог члана, сматраће се да је мандат освојила свака политичка странка у коалицији или сваки независни кандидат на листи независних кандидата, без обзира на то која је странка у коалицији или независни кандидат на листи независних кандидата добио мандат.

Члан 4.17

Да би политичка странка, коалиција, независни кандидат или листа независних кандидата била овјерена за учешће на изборима, дужни су уз сваку пријаву приложити сву потребну документацију и податке предвиђене овим законом.

Члан 4.18

Овјерена политичка странка, коалиција или листа независних кандидата доставља Централној изборној комисији БиХ на овјеру листе кандидата.

Члан 4.19

(1) Овјерена политичка странка или коалиција подносе посебну листу кандидата за сваку изборну јединицу.

(2) За општинске и кантоналне изборе број кандидата на листи кандидата политичке странке, коалиције или на листи независних кандидата може бити већи за десет процената (10%) од броја мандата који се додјељују.

(3) За вишечлане изборне јединице, утврђене у поглављима 9, 10 и 11 овог закона и Вијеће Града Мостара, број кандидата на листи кандидата политичке странке или коалиције може бити већи за два (2) кандидата од броја мандата који се додјељују у тој вишечланог изборној јединици.

(4) Свака листа кандидата укључује кандидате мушког и женског пола. Кандидати пола који је мање заступљен распоређују се на листе кандидата на следећи начин: најмање један (1) кандидат мање заступљеног пола међу прва највише пет кандидата, два (2) кандидата мање заступљеног пола међу првих пет (5) кандидата и три (3) кандидата мање заступљеног пола међу првих осам (8) кандидата, итд. Број кандидата мање заступљеног пола мора бити најмање једнак укупном броју кандидата на листи подијељеном са три (3), заокруженим на први виши цијели број.

(5) Кандидатска листа садржи име и презиме сваког кандидата на листи, јединствени матични број, адресу пребивалишта, изјашњење о припадности конститутивном народу или групи осталих, број важеће личне карте и мјесто њеног издавања, потпис предсједника политичке странке, односно предсједника политичких странака у коалицији. Уз предлог листе доставља се изјашњење сваког од кандидата на листи о прихватање кандидатуре, изјава да нема сметњи из члана 1.10 став (1) тачка 4. овог Закона и изјава о имовинском стању кандидата из члана 15.7 овог Закона.

(6) Изјашњење о припадности конститутивном народу или групи осталих из става 5. овог члана користиће се као основ за остваривање права на изабрану односно именовану функцију за коју је услов изјашњење о припадности конститутивном народу или групи осталих у изборном циклусу за које је кандидатска листа поднесена.

(7) Кандидат има право да се не изјасни о својој припадности конститутивном народу или групи осталих на кандидатској листи, али неизјашњавање ће се сматрати као одустајање од права на иза-

брану, односно именовану функцију за коју је услов изјашњење о припадности конститутивном народу или групи осталих.

(8) Ако се на кандидатским листама налази већи број кандидата од броја прописаног ст. 2. и 3. овог члана или кандидатска листа не испуњава услове из става 4. овог члана, Централна изборна комисија БиХ овјериће кандидатску листу до броја на листи који испуњава услове прописане овим законом

Члан 4.20

Име кандидата на листи политичке странке, коалиције или на листи независних кандидата не може се повући након што листу кандидата овјери Централна изборна комисија БиХ. Ако је кандидат лишен пословне способности, или одбије мандат након овјере изборних резултата од Централне изборне комисије БиХ, име тог кандидата уклања се са листе кандидата, и мандат се додјељује у складу са чланом 9.10 осим за листе кандидата за кантоне и општине, када се мандат додјељује у складу са чланом 13.5 овог закона. Кандидат или његов законски заступник, у случају када је кандидат неспособан, мора Централној изборној комисији БиХ поднијети изјаву о одбијању мандата у писаној форми. Кандидат не може повући своју кандидатуру прије овјере изборних резултата.

Члан 4.21

(1) Листе кандидата политичких странака, листе независних кандидата и коалиција морају се поднијети Централној изборној комисији БиХ најкасније 90 дана прије дана избора.

(2) Централна изборна комисија БиХ прегледа листу кандидата и овјерава или одбија кандидате на листи најкасније двадесет пет (25) дана након што јој је листа кандидата поднесена. Централна изборна комисија БиХ обавјештава политичку странку, коалицију или листу независних кандидата о кандидатима који су одбијени. Политичка странка, коалиција или листа независних кандидата дужна је у року од пет (5) дана од дана пријема обавјештења отклонити неправилности на листи кандидата, замјењивањем кандидата или обезбјеђивањем додатне документације, ако Централна изборна комисија БиХ упуту такав захтјев.

(3) Након овјере листи кандидата, све до истека мандата органа, политичка странка, коалиција или листа независних кандидата не могу мијењати листу кандидата.

Члан 4.22

(1) Централна изборна комисија БиХ води евиденцију о пријавама за овјеру учешћа на изборима.

(2) Све измјене података које се воде у евиденцији о пријавама за овјеру учешћа на изборима, политичка странка, коалиција, независни кандидат и листа независних кандидата дужни су, у року од десет (10) дана од дана измјене, доставити Централној изборној комисији БиХ.

Члан 4.23

(1) Након овјеравања поднесених листи кандидата, Централна изборна комисија БиХ објављује листу кандидата са називима овјерених политичких странака, коалиција, независних кандидата и листи независних кандидата, за сваке изборе, према редослиједу који се добије жријебањем, у складу с чланом 5.15 овог закона. Листе кандидата објављују се у службеним гласилима најкасније четрдесет пет (45) дана прије дана избора. Листе кандидата се такође излажу на бирачким мјестима и објављују у средствима јавног информисања.

(2) Након овјере кандидатских листи па до почетка штампања гласачких листића, политичка странка, коалиција и листа независних кандидата има право да замијени кандидата на листи само у случају смрти кандидата или ако је у том времену кандидат постао неподобан за кандидатуру у смислу овог закона.

(3) Централна изборна комисија БиХ уклониће са кандидатске листе кандидата из става (2) овог члана и наложити политичкој партији, коалицији или листи независних кандидата да у року од 48 сати изврши замјену кандидата на кандидатској листи и такав кандидат подлијеже провјерама у складу са одредбама овог Закона.

(4) Ако политичка партија, коалиција и листа независних кандидата не изврши замјену кандидата у року из става (3) овог члана, кандидатска листа без имена кандидата из става (2) овог члана сматраће се потпуном и овјереном.

Члан 4.24

(1) Свака политичка странка или коалиција, која је овјерена да предложи кандидате за Представнички дом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Представнички дом Парламента Федерације Босне и Херцеговине или за Народну скупштину Републике

Српске подноси Централној изборној комисији БиХ листу кандидата за компензационе мандате. Та листа доставља се за сваки од горе наведених органа за који је политичка странка или коалиција овјерена, у року од пет (5) дана од дана овјере листи кандидата у складу са чланом 4.21 овог закона.

(2) Листа кандидата за компензационе мандате садржи само имена кандидата који се већ налазе на редовним кандидатским листама које је поднијела политичка странка или коалиција за једну или више вишечланих изборних јединица. Кандидати који се налазе на листи кандидата за компензационе мандате могу бити са листе било које вишечлане изборне јединице једног ентитета и за исти изборни ниво.

(3) Кандидатска листа за компензационе мандате може садржавати максимално онолико имена кандидата колико је политичкој партији или коалицији већ овјерено на свим редовним кандидатским листама за све вишечлане изборне јединице једног ентитета и за исти изборни ниво.

(4) Листа кандидата за компензационе мандате неће се штампати на гласачком листићу и користи се само у сврху додјеле компензационе мандата на основу чл. 9.7, 10.6 и члана 11.6. Листе објављује у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” и средствима јавног информисања Централна изборна комисија БиХ.

Члан 4.25

(1) У смислу ове главе, сваки документ или писмено које политичка странка, коалиција, независни кандидат или листа независних кандидата поднесе Централној изборној комисији БиХ сматраће се важећим само ако је потпишу лица која су у пријави за овјеру за учешће на изборима наведена као лица овлашћена за заступање и чији је потпис депонован код Централне изборне комисије БиХ.

(2) У смислу ове главе, Централна изборна комисија БиХ ће све односе са политичком странком, коалицијом, независним кандидатом и листом независних кандидата обављати искључиво преко сједишта политичке странке, коалиције, независног кандидата или листе независних кандидата или преко лица овлашћеног за заступање пред Централном изборном комисијом БиХ.

ПОГЛАВЉЕ 5

ПРОВОЂЕЊЕ ИЗБОРА

Члан 5.1

(1) Гласање се проводи на бирачким мјестима, осим ако овим законом није друкчије одређено.

(2) Бирачка мјеста одређује општинска изборна комисија најкасније шездесетпет (65) дана прије дана избора. Општинска изборна комисија, непосредно након одређивања бирачких мјеста, подноси списак локација бирачких мјеста Централној изборној комисији БиХ. Централна изборна комисија БиХ може промијенити локацију бирачког мјеста ако утврди да није погодна за гласање.

(3) Бирачко мјесто не може се налазити у вјерском објекту, згради органа власти, згради која је власништво политичке странке или у којој је сједиште политичке странке, згради која је кориштена као мјесто за мучења или злостављања, или мјесту гдје се служи или конзумира алкохол.

(4) Свако бирачко мјесто означава се редним бројем.

(5) Општинска изборна комисија, најкасније петнаест (15) дана прије дана избора, објављује која су бирачка мјеста одређена за гласање и гдје бирачи могу гласати.

Члан 5.2

(1) Бирачко мјесто одређује се према броју бирача, који, у правилу има до 800, а, не може бити већи од једне хиљаде (1.000), узимајући у обзир и удаљеност бирача од бирачког мјеста.

(2) У просторији одређеној за гласање уређује се посебан простор у којем је обезбијеђена тајност гласања.

(3) Општинска изборна комисија дужна је благовремено обезбиједити да простор одређен за бирачко мјесто буде припремљен и отворен за вријеме гласања.

(4) Под бирачким мјестом и његовом околином, у смислу овог закона, сматра се бирачко мјесто као и простор у кругу од педесет (50) метара од улаза у зграду у којој се налази бирачко мјесто.

Члан 5.3

(1) Општинска изборна комисија, у складу са упутством Централне изборне комисије БиХ, а најкасније дванаест (12) часова прије отварања бирачких мјеста на дан избора, доставља бирачком

одбору бирачки материјал, укључујући одговарајући број гласачких кутија, гласачких листића и кандидатских листи, извод из Централног бирачког списка за одређено бирачко мјесто и формулар записника о раду бирачког одбора о чему се сачињава записник који потписују сви чланови бирачког одбора.

(2) У случају да изборни материјал из става 1. овог члана није достављен потпун и у исправном стању, бирачки одбор о томе обавјештава општинску изборну комисију која је обавезна да отклони све уочене недостатке одмах, а најкасније до отварања бирачког мјеста.

(3) Бирачки одбор одговоран је за безбједност бирачког материјала од тренутка пријема тог материјала до завршетка свих својих дужности након затварања бирачког мјеста и уручења материјала општинској изборној комисији, у складу са одредбама овог закона.

Члан 5.4

(1) Централна изборна комисија БиХ обезбјеђује бирачком одбору довољан број гласачких листића, укључујући један број додатних гласачких листића у односу на број гласачких листића који су према изводу из Централног бирачког списка потребни за то бирачко мјесто. Централна изборна комисија БиХ доноси прописе којима се утврђује начин задужења гласачких листића издатих поједином бирачком мјесту.

(2) Надлежна општинска изборна комисија, у складу са упутстви-ма Централне изборне комисије БиХ, потврђује број примљених гласачких листића, као и број гласачких листића достављених бирачким мјестима.

(3) Централна изборна комисија БиХ доноси прописе о контроли гласачких листића.

Члан 5.5

Сви чланови бирачког одбора или њихови замјеници морају бити присутни током цијелог процеса гласања, укључујући утврђивање резултата гласања.

Члан 5.6

(1) Предсједник бирачког одбора, заједно са осталим члановима бирачког одбора, одржава ред на бирачком мјесту и његовој околини. Ако се ред на бирачком мјесту наруши, предсједник бирачког одбора може затражити помоћ полиције. Гласање се прекида док се на бирачком мјесту налазе припадници полиције.

(2) Предсједник бирачког одбора, приликом отварања бирачког мјеста, дужан је у складу са прописом Централне изборне комисије БиХ одредити дужности сваком члану бирачког одбора и евидентирати их у дијелу записника о раду бирачког одбора предвиђеном за уношење наведених података.

(3) Предсједник бирачког одбора може са бирачког мјеста и његове околине удаљити свако лице која нарушава ред. Свако удаљавање са бирачког мјеста биће забиљежено у записник о раду бирачког одбора. Бирачки одбор одлучује о удаљавању са бирачког мјеста посматрача акредитираног у складу са одредбама Поглавља 17 овог закона.

(4) На бирачком мјесту и у његовој околини није дозвољено ношење оружја или опасних предмета, осим за припаднике полиције у случајевима наведеним у ставу 1 овог члана.

(5) Није дозвољено доношење обиљежја и симбола са политичком конотацијом на бирачко мјесто и у његовој околини.

Члан 5.7

(1) Током гласања води се записник о раду бирачког одбора. Записник о раду бирачког одбора је писани документ у који се уписују информације у вези са гласањем, као и други догађаји који се дешавају на бирачком мјесту и у његовој околини, од отварања бирачког мјеста до утврђивања изборних резултата. Форму записника о раду бирачког одбора прописује Централна изборна комисија БиХ. У записник се уносе сљедећи подаци:

1. списак и количина изборног материјала, достављена бирачком мјесту
2. списак свих акредитованих посматрача на бирачком мјесту
3. запажања о свим важним догађајима до којих дође на бирачком мјесту и
4. сви подаци који се, у складу са одредбама овог закона, уносе у записник о раду бирачког одбора.

(2) Члан бирачког одбора, бирач или акредитовани посматрач има право да у записник о раду бирачког одбора унесе своје мишљење или примједбе на процес гласања, или да их преда у писаној форми, о чему предсједник бирачког одбора издаје потврду о предаји примједба, а о томе може извјестити и општинску изборну

комисију. Ако ово лице не потпише записник о раду бирачког одбора, његово мишљење или примједба неће бити разматрани.

(3) Ако се члану бирачког одбора, бирачу или акредитованом посматрачу онемогући да унесе своје мишљење или примједбе у записник, оне могу бити достављене општинској изборној комисији

Члан 5.8

Прије почетка гласања, бирачки одбор, у саставу предвиђеном чланом 5.5 овог закона, у присуству акредитованих посматрача ће:

1. изложити празне гласачке кутије и запечатити их
2. пребројати и уписати у одговарајуће формуларе укупан број бирача за бирачко мјесто на основу извода из Централног бирачког списка и
3. пребројати и уписати у одговарајуће формуларе укупан број свих гласачких листића који су примљени за то бирачко мјесто.

Члан 5.9

(1) Гласање траје непрекидно у току дана, са почетком у 07.00 часова и завршетком у 19.00 часова. Ако дође до нарушавања реда, предсједник бирачког одбора може прекинути гласање док се не успостави ред. Разлози и узроци прекида гласања уносе се у записник о раду бирачког одбора.

(2) Бирачко мјесто затвара се у 19.00 часова. Бирачима који чекају у реду на бирачком мјесту у вријеме његовог затварања дозвољено је да гласају.

(3) Ако је због нарушавања реда гласање прекинуто у трајању до три (3) часа или краће, гласање ће се продужити за период у дужини трајања тог прекида, о чему одлучује предсједник бирачког одбора. Ако је прекид трајао дуже од три (3) часа, о дужини периода за који се гласање продужава одлучује општинска изборна комисија.

(4) Ако бирачко мјесто није отворено на вријеме, а кашњење је трајало до три (3) часа или краће, гласање на том бирачком мјесту може се продужити за временски период у дужини трајања кашњења. Ако је кашњење трајало дуже од три (3) часа, о дужини периода за који се гласање продужава одлучује општинска изборна комисија.

Члан 5.10

Централна изборна комисија БиХ и надлежни органи за провођење избора обезбјеђују да гласање буде тајно и да се обавља лично, гласачким листићем.

Члан 5.11

- (1) Чланови бирачког одбора дужни су објаснити бирачу начин гласања и обезбиједити тајност гласања.
- (2) Чланови бирачког одбора не смију да утичу на одлуку бирача.

Члан 5.12

(1) Бирач гласа на бирачком мјесту у којем је уписан у извод из Централног бирачког списка.

(2) Бирач који, у складу са овим законом, има право гласати за општину у којој је имао пребивалиште 1991. године, може гласати на бирачком мјесту за гласање у одсућности.

(3) Предсједник или члан бирачког одбора утврђује идентитет бирача на основу важеће личне исправе.

(4) Важећа лична исправа, са фотографијом, у смислу претходног става, један је од сљедећих докумената:

1. лична карта
2. пасош
3. возачка дозвола

(5) Ако је бирач промијенио име, обавезан је, уз једну од наведених личних исправа, дати на увид и рјешење о промјени имена издато од надлежног органа.

Члан 5.13

(1) Члан бирачког одбора дужан је утврдити идентитет бирача, означити његово име и презиме на изводу из Централног бирачког списка на који ће се бирач потписати, потом члан бирачког одбора издаје одговарајући гласачки листић или листиће.

(2) Потпис бирача на изводу из Централног бирачког списка мора одговарати потпису са идентификационог документа који се предочава члану бирачког одбора о чему је члан бирачког одбора дужан да га упозори, и, за шта је одговоран члан бирачког одбора.

Члан 5.14

(1) Централна изборна комисија БиХ утврђује форму и садржај гласачког листића за све нивое непосредних избора у Босни и Херцеговини.

(2) Гласачки листић омогућава бирачу да гласа само за једну од следећих опција:

1. независног кандидата или
2. политичку странку, коалицију или листу независних кандидата или
3. могућност да у оквиру листе кандидата једне политичке странке, коалиције или листе независних кандидата, означи једног или више кандидата. Ако је бирач исправно означено једног или више кандидата на једној листи, сматра се да је та листа добила један важећи глас у сврху расподеле мандата.

(3) Бирач може гласати само на начин који је утврђен у овом члану.

Члан 5.15

(1) Гласачки листић садржи само следеће податке:

1. датум избора
2. назив органа за који се врши избор
3. називе политичких странака, коалиција, листи независних кандидата и имена независних кандидата са ознаком независни кандидат, по редослиједу утврђеном на збирној листи жријебањем проведеним како би се одредио њихов редослијед на гласачком листићу, као и имена свих кандидата на листама и
4. упутство о начину кориштења и испуњавања гласачког листића.

(2) За сваку политичку странку, коалицију, листу независних кандидата и независног кандидата, жријебањем се извлачи број, како би се одредио њихов редослијед на гласачком листићу. Број добијен жријебањем користи се за одређену политичку странку или коалицију за сваки ниво избора за који се та политичка странка или коалиција појављује на гласачком листићу. Централна изборна комисија БиХ објављује мјесто, датум и вријеме одржавања жријебања за редослијед на гласачком листићу. Представници политичких странака, коалиција, листа независних кандидата, независних кандидата и други акредитовани посматрачи могу присуствовати жријебању.

Члан 5.16

Бирач гласа у посебном простору у којем је обезбијеђена тајност гласања.

Члан 5.17

Гласачки листић је неважећи:

1. ако није испуњен, или је испуњен тако да није могуће са сигурношћу утврдити којој је политичкој странци, коалицији, независном кандидату или листи независних кандидата бирач дао свој глас
2. ако су дописана имена кандидата или
3. ако је означено више од једне политичке странке, коалиције, независног кандидата или листе независних кандидата или
4. ако се на основу ознака, које је бирач дописао на гласачки листић, као што је потпис, може утврдити његов идентитет или
5. ако бирач означи гласачки листић на начин другачији од оног који је утврђен у члану 5.14.

Члан 5.18

(1) Ако се име бирача не налази на изводу из Централног бирачког списка зато што се бирач регистровао да гласа ван земље, а вратио се да гласа лично у Босни и Херцеговини, његово име додаје се на посебан формулар који садржи све податке као и извод из Централног бирачког списка. Бирач се потписује на извод и има право да гласају непотврђеним-ковертираним гласачким листићем, у складу са одредбама овог закона.

(2) Личне исправе бирача задржавају се док бирач не врати непотврђени-ковертирани гласачки листић у запечаћеној коверти. Бирач ставља свој гласачки листић у посебну коверту, на којој ће се назначити подаци на основу којих се може провјерити његово бирачко право. Коверта ће бити запечаћена прије него што је бирач убаци у гласачку кутију. Послије затварања бирачког мјеста и отварања гласачких кутија у складу са одредбама овог закона, бирачки одбор броји непотврђене-ковертирани гласачке листиће из гласачке кутије и записује добијени број у записник о раду бирачког одбора, те пакује и доставља све запечаћене коверте општинској изборној комисији. Општинска изборна комисија просљеђује Централној изборној комисији БиХ пакете запечаћених коверти са свих бирачких мјеста у тој општини. Централна изборна комисија БиХ потврђује да се тај бирач регистровао да гласа ван земље, као и бирачко право тог бирача прије него се отвори коверта и прије него

што гласачки листић буде пребројан. Ако не може бити потврђено да се тај бирач регистровао за гласање ван земље и да има бирачко право, коверта се не отвара, нити се броји.

Члан 5.19

(1) На захтјев бирача који је слијеп, неписмен или је физички неспособан, предсједник бирачког одбора одобрава примјену поступка по којем друго лице, које изабере бирач који није у могућности да гласа, помаже том бирачу при потписивању извода из Централног бирачког списка и гласању.

(2) Лице које помаже при гласању не може бити члан бирачког одбора, акредитовани посматрач или посматрач политичке странке, коалиције, листе независних кандидата или независног кандидата.

(3) Лице које помаже бирачу да гласа написаће своје име штампаним словима на извод из Централног бирачког списка до имена бирача којем је помагало и потписати се. Лице које помаже том бирачу не мора бити регистрован бирач.

(4) Једно лице може, у смислу става 1. и става 2. овог члана, помагати само једном бирачу.

Члан 5.20

У случају оштећења гласачког листића у току гласања, бирачки одбор дужан је бирачу издати нови гласачки листић и одложити оштећени листић у посебну коверту са назнаком „оштећени гласачки листићи“.

Члан 5.21

(1) Држављанин Босне и Херцеговине који има бирачко право, а који је у иностранству, има право гласати поштом. Централна изборна комисија БиХ утврђује начин и процедуру гласања држављана Босне и Херцеговине поштом.

(2) Централна изборна комисија БиХ доноси прописе за гласање држављана Босне и Херцеговине који имају бирачко право, а који су везани за домове због старости, болести или инвалидитета, који су затвореници или су везани за установе.

Члан 5.22

(1) Централна изборна комисија БиХ доноси прописе за бројање гласачких листића и утврђивање резултата гласања бирача који су гласали непотврђеним гласачким листићима, бирача који су гласали гласачким листићима за гласање у одсуству, бирача затвореника или бирача који су везани за установе, бирача који су везани за домове и нису у могућности да дођу на бирачко мјесто због старости, болести или инвалидитета, као и бирача који су гласали поштом.

(2) Сви гласачки листићи броје се на бирачким мјестима, осим ако Централна изборна комисија БиХ утврди да ће се гласачки листићи бројати у једном или више главних центара за бројање. Централна изборна комисија БиХ доноси прописе за бројање гласова и утврђивање резултата у Главном центру за бројање. Резултати гласања у Главном центру за бројање биће јавно изложени у центру за бројање, како би јавност могла имати увида у њих, а копије резултата гласања биће уручене акредитованим посматрачима рада Главног центра за бројање на њихов захтјев.

(3) Централна изборна комисија БиХ именује директора Главног центра за бројање, као и три (3) замјеника. Директор и његови замјеници именују се из редова различитих конститутивних народа, односно један из реда осталих. Директор и његови замјеници су лица са са најмање три године искуства у спровођењу избора и не могу бити чланови политичке странке.

(4) Гласачки листићи броје се тако да се не наруши тајност гласања.

Члан 5.23

(1) Ако се бројање гласачких листића врши на бирачком мјесту, бирачки одбор почиње утврђивати резултате гласања након завршетка процеса гласања и затварања бирачког мјеста.

(2) Бирачки одбор прво броји неискориштене и упропаштене гласачке листиће, и ставља их у одвојене пакете који се након тога запечатке.

(3) Бирачки одбор након тога одвојено броји бираче који су потписали изводе из Централног бирачког списка, бираче који су потписали посебан извод из члана 5.18 овог закона, те утврђује укупан број бирача који су гласали на бирачком мјесту и уписује ове податке у одговарајуће формуларе. Бирачки одбор затим отвара једну по једну гласачку кутију и броји коверте са непотврђеним гласачким листићима, ако их има, као и гласачке листиће који се налазе у гласачкој кутији. Након тога, бирачки одбор броји важеће гласачке листиће којима је гласано за сваку поједину политичку странку,

коалицију, листу независних кандидата и независног кандидата, као и број гласова за сваког кандидата на листи кандидата, те утврђује број неважећих гласачких листића.

Члан 5.24

Након затварања бирачког мјеста на којем су гласали бирачи у одсућности, бирачки одбор разврстава гласачке листиће по општинама за које су бирачи гласали и доставља их надлежним општинским изборним комисијама. Централна изборна комисија БиХ утврђује начин и поступак разврставања гласачких листића по општинама и њихово достављање надлежним изборним комисијама.

Члан 5.25

(1) Изузев у случају кад Централна изборна комисија БиХ утврди да ће се бројање дјелимично или у потпуности обавити у центрима за бројање, у складу са чланом 5.22, ставом 2. овог закона, након затварања бирачког мјеста и завршетка поступка бројања бирачки одбор у одговарајуће формуларе уноси сљедеће податке:

1. укупан број гласова
2. укупан број важећих гласова за сваку политичку странку, коалицију, листу независних кандидата и независног кандидата
3. укупан број гласова за сваког појединачног кандидата на листи кандидата
4. укупан број неважећих гласачких листића, посебно наводећи број гласачких листића који су неважећи јер нису испуњени, а посебно број гласачких листића који су неважећи јер су погрешно испуњени
5. укупан број упропаштених гласачких листића
6. укупан број непотврђених гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији, ако их има и
7. укупан број неискориштених гласачких листића.

(2) Записник о раду бирачког одбора и одговарајуће формуларе потписују сви чланови бирачког одбора. Ако неки члан одбије да се потпише, предсједник или један од чланова који се потписују то ће евидентирати заједно са разлозима непотписивања.

Члан 5.26

(1) Након утврђивања резултата гласања, бирачки одбор одмах, а најкасније дванаест (12) часова након затварања бирачког мјеста, доставља надлежној општинској изборној комисији записник о раду бирачког одбора, извод из Централног бирачког списка, све посебне формуларе из члана 5.18 овог закона, све непотврђене гласачке листиће, важеће гласачке листиће, неважеће гласачке листиће, те одвојено неискориштене и упропаштене гласачке листиће, као и све друге формуларе које захтијева Централна изборна комисија БиХ. Предсједник бирачког одбора задржава примјерак извјештаја о резултатима гласања.

(2) Предсједник бирачког одбора јавно излаже резултате гласања на бирачком мјесту како би јавност могла имати увида у њих, а копије резултата гласања биће уручене акредитованим посматрачима рада бирачког одбора на њихов захтјев.

(3) Бирачки одбор испоручује сав преостали изборни материјал општинској изборној комисији.

Члан 5.27

(1) Након што од бирачких одбора добије сву документацију и материјале за изборе, општинска изборна комисија утврђује обједињене збирне резултате гласањаведеног на територији те општине за органе на свим нивоима власти за које су проведени избори и о томе саставља записник, који се подноси Централној изборној комисији БиХ у року од двадесет и четири (24) часа по затварању бирачких мјеста. Обједињени збирни резултати гласања за општину садрже исте податке према члану 5.25 овог закона. Општинска изборна комисија задржава примјерак обједињених збирних резултата гласања и дистрибуира га другим изборним органима, у складу са прописима Централне изборне комисије БиХ.

(2) Општинска изборна комисија ће јавно изложити детаљни табеларни приказ за обједињене збирне резултате избора по политичким субјектима и кандидатима како би јавност могла имати увида у њих, а копије обједињених резултата гласања биће уручене акредитованим посматрачима рада општинске изборне комисије на њихов захтјев.

Члан 5.28

(1) Да би била прихватљива, свака појединачна коверта са гласачким листићем мора имати поштански жиг земље из које се гласа са датумом не каснијим од датума одржавања избора.

(2) Гласачки листићи за гласање поштом, који нису достављени у складу са претходним ставом, неће се бројати. Да би се бројао гласачки листић који је благовремено достављен поштом, бирач, за ког је утврђено да је исправно регистрован за гласање поштом, мора га вратити у запечаћеној коверти како би се обезбједила тајност гласања тог лица, и уз њега приложити копију једне од личних исправа према члану 5.12 овог закона.

Члан 5.29

(1) Централна изборна комисија БиХ утврђује резултате свих непосредних и посредних избора обухваћених овим законом истеком рока за подношење приговора, жалбе, односно након правоснажности одлука.

(2) Прописима Централне изборне комисије БиХ одређују се редослијед утврђивања изборних резултата за органе на свим нивоима власти, начин на који се детаљан табеларни приказ резултата ставља на располагање јавности, те начин објављивања изборних резултата. Детаљан табеларни приказ резултата гласања укључује резултате на нивоу бирачког мјеста по политичким субјектима и кандидатима, с тим да се не наруши тајност гласања, утврђена чланом 5. 10.

Члан 5.29а

Централна изборна комисија БиХ објављује прелиминарне, незваничне и некомплетне резултате избора за све нивое власти за које се избори одржавају, према сљедећем распореду:

- а) прве резултате у 24.00 часа на дан одржавања избора,
- б) два пута у току наредна 24 сата,
- ц) у наредних пет дана свака 24 сата,
- д) наредних дана сваких 48 сати, све до објављивања коначних, службених и комплетних резултата избора.

Члан 5.30

(1) Након што Централна изборна комисија БиХ утврди и објави изборне резултате, општинска изборна комисија, овјерена политичка странка, коалиција, листа независних кандидата или независни кандидат, могу захтијевати да Централна изборна комисија БиХ поново броји гласачке листиће у одређеним изборним јединицама у којима су се политичка странка, коалиција, листа независних кандидата или независни кандидат кандидовали за изборе. Акредитовани посматрач може захтијевати да Централна изборна комисија БиХ поново броји гласачке листиће на бирачком мјесту на којем је био посматрач. Овјерена политичка странка, коалиција, листа независних кандидата, независни кандидат или акредитовани посматрач могу захтијевати од Централне изборне комисије БиХ да поново броји гласачке листиће за гласање у одсућности, гласачке листиће којима се гласало ван Босне и Херцеговине или непотврђене-ковертране гласачке листиће.

(2) Група од педесет (50) или више бирача који су гласали на истом бирачком мјесту може захтијевати да Централна изборна комисија БиХ поново броји гласачке листиће на бирачком мјесту на којем су гласали.

(3) Општинска изборна комисија може захтијевати да Централна изборна комисија БиХ поново броји гласачке листиће на бирачком мјесту у њеној општини.

(4) Централна изборна комисија БиХ може разматрати захтјев за поновно бројање гласачких листића, ако су испуњени сљедећи услови:

1. да је захтјев поднесен у писаној форми и да га је потписао акредитовани посматрач, група од педесет (50) или више бирача који су гласали на истом бирачком мјесту, независни кандидат, предсједник политичке странке, носилац листе независних кандидата или било који од предсједника политичких странака које су формирале коалицију, или општинска изборна комисија
2. да су у захтјеву тачно наведене чињенице које оправдавају поновно бројање, укључујући чланове овог закона који нису поштовани или су прекршени
3. да је у захтјеву наведен приближан број гласачких листића за које се вјерује да нису исправни
4. да је у захтјеву наведено како би ова повреда закона утицала на изборне резултате и
5. да је захтјев поднесен Централној изборној комисији БиХ у року од три (3) дана од дана када је Централна изборна комисија БиХ објавила изборне резултате.

(5) Централна изборна комисија БиХ може, ако јој није поднесен захтјев за поновно бројање у смислу става 1. овог члана, или ако се захтјев за поновно бројање не сматра ваљаним у смислу става

3. овог члана, по службеној дужности наредити поновно бројање гласачких листића.

(6) Централна изборна комисија БиХ наређује поновно бројање гласачких листића ако утврди да је учињена повреда овог закона, и да та повреда утиче на дојелу мандата.

Члан 5.31

Ако Централна изборна комисија БиХ нареди поновно бројање гласачких листића, тачно ће навести који ће се гласачки листићи поново бројати, као и датуме, мјеста и поступке за поновно бројање. Кандидати политичких странака, коалиција, листи независних кандидата и независни кандидати и кандидат са листе припадника националних мањина који се појављују на гласачком листићу за који се врши поновно бројање, као и други акредитовани посматрачи, могу бити присутни у току поновног бројања.

Члан 5.32

(1) Након завршетка поновљеног бројања гласачких листића и истеком рока за подношење жалбе, односно након правоснажности одлука, Централна изборна комисија БиХ потврђује изборне резултате за органе на сваком поједином нивоу власти, у року од 30 дана од дана одржавања избора.

(2) Централна изборна комисија БиХ доноси прописе о потврђивању изборних резултата.

ПОГЛАВЉЕ 6

ЗАШТИТА ИЗБОРНОГ ПРАВА

Члан 6.1

Заштиту изборног права обезбјеђују изборне комисије и Апелационо одјељење Суда Босне и Херцеговине.

Члан 6.2

(1) Бирач и политички субјект чије је право установљено овим законом повријеђено може изборној комисији уложити приговор најкасније у року од 48 сати, односно у року од 24 часа у изборном периоду од учињене повреде, осим ако овим законом није другачије одређено.

(2) Изборне комисије могу, по сазнању за учињењу повреду из своје надлежности, покренути поступак по службеној дужности против политичког субјекта и запосленог или на други начин ангажованог у изборној администрацији због кршења одредаба овог закона.

(3) Иницијативу за покретање поступка у смислу става 2. овог члана може поднијети правно или физичко лице надлежној изборној комисији у писаној форми, у којој је обавезно навести мјесто, вријеме, садржај учињење повреде и учиниоца.

Члан 6.3

(1) Приговор се подноси на образцу који пропише Централна изборна комисија БиХ. Приговор садржи кратак опис учињене повреде и прилог-доказе који потврђују наводе приговора. Приговор мора потписати подносилац приговора. Ако је подносилац приговора политичка странка или коалиција или листа независних кандидата, приговор потписује предсједник или овлашћени представник политичке странке или коалиције или листе независних кандидата или лице које они овласте уз приложено овлашћење. Подаци о овлашћеном представнику депонују се код општинске изборне комисије.

(2) Приговор се доставља без одгађања свим странама наведеним у приговору. Стране наведене у приговору могу се у року од 24 сата од пријема приговора, у писаној форми, изјаснити о наводима приговора. Надлежни органи могу одредити саслушање страна.

(3) Централна изборна комисија БиХ утврђује процедурална упутства за рјешавање по приговорима поднесеним изборним комисијама.

(4) Приговор који је према члану 6.2. овог закона поднијело неовлашћено лице, или је приговор поднесен неблаговремено или је непотпун, одбацује се.

(5) Приговор ће се одбацили и ако се не може утврдити ко је подносилац приговора. Поднесени приговор односно жалба у поступку заштите изборног права не одгађају обављање изборних радњи које су прописане овим законом.

Члан 6.4

(1) Општинска изборна комисија у својој општини има првостепену надлежност за одлучивање по приговорима уложеним због

повреда правила понашања из Главе 7, осим у случају повреде 7.3 став (1) тачка 3. и 7, члана 7.3 став (2) и члана 7.4 став 1. тачка 3. овог закона, о чему одлучује Централна изборна комисија БиХ.

(2) Општинска изборна комисија дужна је да размисли приговор и да донесе одлуку у року од 48 сати након истека рока утврђеног чланом 6.3. став 3. овог закона. Општинска изборна комисија дужна је да о својој одлуци одмах обавијести подносиоца приговора, као и друге стране. Приликом рјешавања приговора, општинска изборна комисија може поступати на основу утврђених чињеница или одржавати расправе.

(3) Приговор који је према члану 6.2 овог закона поднијело неовлашћено лице, или ако приговор није благовремено поднесен, одбацује се.

Члан 6.5

Општинска изборна комисија може наредити предузимање мјера којима се отклањају неправилности на које се односи приговор из члана 6.4 овог закона, што укључује али се не ограничава на додавање или брисање имена бирача са Централног бирачког списка, покренути иницијативу за, смјењивање лица које ради на регистрацији бирача или смијенити члана у бирачком одбору, или наређивање одређеном лицу или странци да обустави активности којима се крши овај закон и изрећи новчану казну.

Члан 6.6

(1) Централна изборна комисија БиХ има првостепену надлежност за одлучивање по приговорима уложеним због повреда правила изборног процеса, изборних права, повреде Главе 16. учињене од политичког субјекта и повреде из члана 7.3 став (1) тачка 3. и 7, члана 7.3 став (2) и члана 7.4 став (1) тачка 3. овог Закона.

(2) На одлуке свих изборних комисија може се уложити жалба Централној изборној комисији БиХ, у року од 48 сати од пријема првостепене одлуке.

(3) Централна изборна комисија БиХ дужна је да размисли приговор и жалбу и да донесе одлуку у року од 48 сати након истека рока утврђеног чланом 6.3. став 3. овог закона. Централна изборна комисија БиХ дужна је да о својој одлуци одмах обавијести подносиоца приговора, као и друге стране.

(4) Приговор или жалбу које је према члану 6.2 овог Закона поднијело неовлашћено лице, или ако приговор или жалба нису благовремено поднесени, одбацују се.

(5) Приликом рјешавања приговора и жалби, Централна изборна комисија БиХ може поступати на основу утврђених чињеница или одржавати расправе. Централна изборна комисија БиХ може дозволити странама да поднесу нове доказе или своје одлуке заснивати на документацији из списка комисија нижег степена.

Члан 6.7

(1) Централна изборна комисија БиХ, када одлучује по службеној дужности или када одлучује о приговорима и жалбама, има овлашћења да нареди изборној комисији, Центру за бирачки списак или бирачком одбору да предузму мјере којима се отклањају утврђене неправилности. Централна изборна комисија БиХ такође има овлашћења да изрекне слjedeће санкције:

1. новчану казну која не прелази износ од 10.000 конвертибилних марака;
2. уклањање имена кандидата са кандидатске листе ако се утврди да је кандидат лично одговоран за повреду;
3. поништење овјере политичке странке, коалиције, листе независних кандидата или независног кандидата и
4. забрану ангажовања одређеног лица за рад на бирачком мјесту, у Центру за бирачки списак, у општинској изборној комисији или другој изборној комисији успостављеној у складу са чланом 2.21 овог закона.

Члан 6.8

(1) Ако изборна комисија сматра да је учињено кривично дјело које се односи на изборни процес, дужна је да то дјело пријави надлежном тужилаштву.

(2) Приликом подношења пријаве, изборна комисија наводи и доказе који су јој познати, те предузима потребне мјере да би се сачували трагови наводно учињеног кривичног дјела, предмети којима је или помоћу којих је учињено то дјело и други докази.

Члан 6.9

(1) Апелационо одјељење Суда Босне и Херцеговине надлежно је да рјешава по жалбама на одлуке Централне изборне комисије

БиХ. Жалба се подноси Апелационом одјељењу Суда Босне и Херцеговине у року од два дана од дана пријема одлуке Централне изборне комисије БиХ, којом је одлучено о примјени овог Закона.

(2) Жалба се подноси путем Централне изборне комисије БиХ.

(3) Апелационо одјељење Суда Босне и Херцеговине, када одлучује о примјени овог Закона дужно је да донесе одлуку по жалби у року од три дана од дана пријема жалбе.

ПОГЛАВЉЕ 7

ПРАВИЛА ПОНАШАЊА У ИЗБОРНОЈ КАМПАЊИ

Члан 7.1

(1) Политичке странке, коалиције, листе независних кандидата и независни кандидати имају право:

1. водити изборну кампању у мирном окружењу
2. организовати и одржавати јавне скупове на којима могу слободно износити своје ставове како би стекли подршку бирача и
3. штампати и дијелити плакате, постере и друге материјале у вези са изборном кампањом.

(2) За јавни скуп из тачке (2) претходног става није потребно одобрење надлежног органа, с тим што је организатор дужан да двадесет и четири (24) часа прије одржавања таквог скупа о томе обавијести орган надлежан за одржавање јавног реда и мира.

(3) Ако су два или више организатора најавили надлежном органу одржавање јавног скупа на истом мјесту и у исто вријеме, право на одржавање јавног скупа на том мјесту и у затражено вријеме имаће организатор који је први писмено обавијестио надлежни орган о одржавању јавног скупа о чему ће подносиоце обавијестити надлежни орган, у року не дужем од 12 сати од поднесеног обавјештења о одржавању јавног скупа.

Члан 7.2

(1) Надлежни општински орган дужни су обезбиједити равноправан третман политичким странкама, коалицијама, листама независних кандидата и независним кандидатима који су овјерени за учешће на изборима у њиховим захтјевима да јавна мјеста и јавне објекте користе у сврху кампање, укључујући одржавање скупова, излагање огласа, плаката, постера и другог сличног материјала.

(2) Забрањено је уклањати, прекривати, оштећивати или мијењати штампане огласе, плакате, постере или друге материјале који се, у складу са законом, користе у сврху изборне кампање политичких странака, коалиција, листи независних кандидата или независних кандидата. Централна изборна комисија забраниће истицање, штампање и растурање огласа, плаката, постера и других материјала, који се користе у сврху изборне кампање политичких партија, коалиција, листи независних кандидата или независних кандидата, на којима се жене или мушкарци представљају на стереотипан и увредљив или понижавајући начин и наложити политичкој партији, коалицији, листи независних кандидата или независном кандидату да постављене материјале уклони. Одлука Централне изборне комисије је коначна у управном поступку, али се против ње може покренути управни спор.

(3) Надлежни органи неће дозволити политичким странкама, коалицијама, листама независних кандидата и независним кандидатима да постављају огласе, плакате, постере, односно да пишу своја имена или слогане који су у вези са изборном кампањом, унутар или на зградама у којима су смјештени органи власти на свим нивоима, јавна предузећа, јавне установе и мјесне заједнице, на вјерским објектима, на јавним путевима, и јавним површинама, осим на мјестима предвиђеним за плакатирање и оглашавање.

Члан 7.3

(1) Кандидатима и присталицама политичких странака, листи независних кандидата, листи припадника националних мањина и коалиција, као и независним кандидатима и њиховим присталицама, те запосленима или на други начин ангажованим у изборној администрацији није дозвољено:

1. носити и показивати оружје на политичким скуповима, бирачким мјестима и њиховој околини, као и за вријеме окупљања у вези са активностима политичких странака, коалиција, листи независних кандидата и независних кандидата у изборном процесу
2. ометати скупове других политичких странака, коалиција и независних кандидата, као и подстицати друге на такве активности

3. спречавати новинаре да врше свој посао у складу са правилима професије и изборним правилима
4. обећавати новчане награде или друге материјалне користи с циљем добијања подршке бирача или пријетње присталицама других политичких странака, коалиција, листи независних кандидата и независних кандидата
5. подстицати на гласање лице која нема право гласа
6. подстицати лица да гласају више пута на истим изборима, или да гласају у име другог лица или
7. користити се језиком који би некога могао навести или подстаћи на насиље или ширење мржње, или објављивати или употребљавати слике, симболе, аудио и видео записе, СМС поруке, интернет комуникације или друге материјале који могу имати такаво дејство.

(2) Забрањено је лажно представљање у име било које политичке странке, коалиције, листе независних кандидата или независног кандидата.

Члан 7.4

(1) У периоду који почиње двадесет и четири (24) часа прије отварања бирачких мјеста и траје до њиховог затварања, политичким странкама, коалицијама, листама независних кандидата и независним кандидатима и кандидатима на листама припадника националних мањина забрањено је учествовање у јавним политичким активностима што укључује, али се не ограничава само на следеће:

1. одржавање скупова у циљу изборне кампање
2. излагање на бирачком мјесту и у његовој околини било каквих материјала у циљу вршења утицаја на бираче
3. коришћење домаћих и међународних средстава комуникације ради утицаја на бираче;
4. коришћење мегафона или других разгласних уређаја у циљу вршења утицаја на бираче и
5. свака активност којом се омета или опструира изборни процес.

(2) Под средствима комуникације из тачке 3. става 1. овог члана подразумевају се средства којима се може испоручити звучни, видео или текстуални садржај. Таква средства обухватају али нису ограничена на радио и телевизијски програм, штампане медије, интернет, СМС поруке или видео-поруке испоручене путем мобилних телефона итд.

ПОГЛАВЉЕ 8

ПРЕДСЈЕДНИШТВО БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 8.1

(1) Чланове Предсједништва Босне и Херцеговине, који се непосредно бирају са територије Федерације Босне и Херцеговине-једног Бошњака и једног Хрвата, бирају бирачи регистровани уписани у Централни бирачки списак да гласају у Федерацији Босне и Херцеговине. Бирач уписан у Централни бирачки списак да гласа у Федерацији Босне и Херцеговине може да гласа било за Бошњака, било за Хрвата, али не за оба. Изабран је бошњачки и хрватски кандидат који добије највећи број гласова међу кандидатима из истог конститутивног народа.

(2) Члана Предсједништва Босне и Херцеговине, који се непосредно бира са територије Републике Српске-једног Србина, бирају бирачи уписани у Централни бирачки списак да гласају у Републици Српској. Изабран је кандидат који добије највећи број гласова.

(3) Мандат чланова Предсједништва Босне и Херцеговине траје четири (4) године.

Члан 8.2

Кандидатска листа, у смислу овог поглавља, састоји се од имена кандидата за члана Предсједништва БиХ.

Члан 8.3

Председавајући Предсједништва Босне и Херцеговине мијења се сваких осам (8) мјесеци по начелу ротације између чланова Предсједништва БиХ.

Члан 8.4

Ако члан Предсједништва БиХ из било којих разлога престане вршити своју функцију, или ако је трајно или привремено неспособан за вршење функције, замјењујући члан Предсједништва преузима дужност члана Предсједништва у складу са Законом о попуњавању упражњеног мјеста члана Предсједништва БиХ у току трајања мандата („Службени гласник БиХ”, број 21/00).

Члан 8.5 (брисан)**Члан 8.6**

Мандат новог члана Предсједништва БиХ завршава кад би се завршио и мандат члана којег је замијенио. Нови члан Предсједништва преузима права, дужности и одговорности члана Предсједништва којег је замијенио, укључујући и председавање сједницама Предсједништва.

Члан 8.7

О постојању трајне неспособности за вршење функције члана Предсједништва БиХ одлучује Уставни суд Босне и Херцеговине.

Члан 8.8

(1) Уставни суд Босне и Херцеговине може одлучити да је члан Предсједништва Босне и Херцеговине привремено неспособан за обављање своје функције.

(2) Ако је члан Предсједништва Босне и Херцеговине привремено неспособан да обавља своју функцију у смислу става 1. овога члана, тада замјењујући тог члана преузима права, дужности и одговорности онеспособљеног члана Предсједништва Босне и Херцеговине, док Уставни суд Босне и Херцеговине не донесе одлуку да тај члан није више привремено неспособан за обављање функције.

ПОГЛАВЉЕ 9**ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ****Потпоглавље А****ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ ПАРЛАМЕНТАРНЕ СКУПШТИНЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ****Члан 9.1**

(1) Представнички дом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине састоји се од четрдесет два (42) члана, од којих двадесет осам (28) непосредно бирају бирачи регистровани за гласање за територију Федерације Босне и Херцеговине, а четрнаест (14) непосредно бирају бирачи регистровани за гласање за територију Републике Српске. Мандат чланова Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине траје четири (4) године.

(2) Од двадесет осам (28) чланова које непосредно бирају бирачи регистровани за гласање за територију Федерације Босне и Херцеговине, двадесет један (21) се бира из вишечланих изборних јединица према формули пропорционалне заступљености, у складу са чланом 9.6 овог закона, а седам (7) су компензациони мандати изабрани са територије Федерације, у складу са чланом 9.6 овог закона.

(3) Од четрнаест (14) чланова које непосредно бирају бирачи регистровани за гласање на територији Републике Српске, девет (9) се бира из вишечланих изборних јединица према формули пропорционалне заступљености, у складу са чланом 9.5 овог закона, а пет (5) су компензациони мандати изабраних са територије Републике Српске као цјелине, у складу са чланом 9.6 овог закона.

(4) Бирач има један гласачки листић за мандате пропорционалне заступљености у вишечлавној изборној јединици за коју је регистрован.

Члан 9.2

Двадесет један (21) мандат из пет (5) вишечланих изборних јединица за Представнички дом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, са територије Федерације Босне и Херцеговине, расподјељује се на следећи начин:

- а) Изборна јединица 1 састоји се од Кантона 1 и Кантона 10 и бира три (3) члана.
- б) Изборна јединица 2 састоји се од Кантона 7 и Кантона 8 и бира три (3) члана.
- ц) Изборна јединица 3 састоји се од Кантона 5 и Кантона 9 и бира четири (4) члана.
- д) Изборна јединица 4 састоји се од Кантона 4 и Кантона 6 и бира шест (6) чланова.
- е) Изборна јединица 5 састоји се од Кантона 2 и Кантона 3 и Дистрикта Брчко и бира пет (5) чланова.

Члан 9.3

Девет (9) мандата из три (3) вишечлане изборне јединице за Представнички дом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, са територије Републике Српске, расподјељује се на следећи начин:

- а) Изборна јединица 1 састоји се од општина: Босанска Крупа/Крупа на Уни, Босански Нови/Нови Град, Босанска Дубица/Козарска Дубица, Приједор, Босанска Градишка/Градишка, Лакташи, Србац, Прњавор, Босански Петровац/Петровац, Сански Мост/Оштра Лука, Бања Лука, Челинац, Дрвар/Источни Дрвар, Кључ/Рибник, Мркоњић Град, Јајце/Језеро, Скендер Вакуф/Кнежево, Котор-Варош, Шипово, Купрес/Купрес и Костајница, и бира три (3) члана.
- б) Изборна јединица 2 састоји се од општина: Дервента, Босанки Брод/Брод, Озак/Вукосавље, Босанки Шамац/Шамац, Орашје/Доњи Жабар, Модрича, Градачац/Пелагићево, Бијељина, Добој, Грачаница/Петрово, Лопаре, Угљевик и Теслић, и Дистрикта Брчко, и бира три (3) члана.
- ц) Изборна јединица 3 састоји се од општина: Калесија/Осмаци, Зворник, Шековићи, Власеница, Братунац, Сребреница, Соколац, Хан Пијесак, Илица/Источна Илица, Стари Град Сарајево/Источни Стари Град, Ново Сарајево/Источно Ново Сарајево, Трново (РС), Пале (РС), Рогатица, Вишеград, Мостар/Источни Мостар, Невесиње, Калиновик, Гацко, Фоча/Србиње, Горажде/Ново Горажде, Чајниче, Рудо, Столац/Берковићи, Љубиње, Билећа, Требиње и Милићи, и бира три (3) члана.

Члан 9.4

Политичке странке, коалиције и независни кандидати, овјерени у складу са одредбама овог закона, могу се кандидовати за избор у изборној јединици.

Члан 9.5

(1) У свакој изборној јединици мандати се расподјељују на следећи начин: за сваку политичку странку и коалицију, укупан број важећих гласова које је политичка странка или коалиција освојила дијели се са 1, 3, 5, 7, 9, 11, и тако редом, све док је то потребно за ту расподјелу мандата. Бројеви који се добију овом серијом дијелења су „количници“. Број гласова за независног кандидата је количник тог кандидата.

(2) Количници се редају од највећег до најмањег. Мандати се дијеле по реду, почев од највећег количника, док се не расподјеле сви мандати изборне јединице за одређени орган.

(3) Политичка странка, коалиција „листа независних кандидата и независни кандидат не може учествовати у расподјели мандата ако не освоји више од 3% од укупног броја важећих гласачких листића у изборној јединици.

Члан 9.6

Компензациони мандати додјељују се на следећи начин:

- а) У расподјели компензационих мандата могу учествовати само политичке странке и коалиције, које су освојиле више од 3% од укупног броја важећих гласачких листића за подручје ентитета за који је сачињена компензациона листа. Прво се према формули утврђеној у члану 9.5 овог закона, расподјељује укупан број мандата за законодавни орган који се додјељују за територију одређеног ентитета, умањен за број мандата које су освојили независни кандидати.
- б) Од броја мандата које је добила листа политичке странке или коалиције примјеном овог поступка, одузима се број мандата које је та политичка странка или коалиција освојила, према поступку утврђеном у члану 9.5 овог закона. Преостали број је број компензационих мандата који листа добија.
- ц) Ако политичка странка или коалиција добије негативан број мандата примјеном поступка из претходног става, та политичка странка или коалиција задржаће мандате добијене у изборним јединицама, али неће добити ниједан компензациони мандат. У случају да једна или више листи добију негативан број мандата, у складу с тим се смањује број мандата који се расподјељују према поступку из овог члана, како би се сачувао тачан број мандата у Представничком дому изабраних са територије одређеног ентитета.

Члан 9.7

Компензациони мандати које освоји политичка странка или коалиција, у складу са чланом 9.6 овог закона, додјељују се један по један кандидатима који нису изабрани са листе компензационих мандата те политичке странке или коалиције, од врха листе па све док мандати не буду расподјељени или док се листа не исцрпи.

Члан 9.7а

(1) Изузетно од одредаба члана 9.6 и 4.24 овог Закона политичка партија и коалиција која на кандидатској листи за компензационе мандате нема више кандидата, а има још освојених мандата за расподелу, може по обавјештењу Централне изборне комисије БиХ у року од 48 сати, на прописаном образцу, доставити допунску кандидатску листу за компензационе мандате у складу са чланом 4.19 став (4) овог Закона.

(2) Поступак подношења допунске кандидатске листе за компензационе мандате и форму обрасца из става (1) овог члана Централна изборна комисија БиХ прописује посебним упутством.

Члан 9.8

(1) Ако приликом расподеле у складу с чл. 9.5, 9.6 и 9.7 овог закона буду добијени идентични количници, мандат се додјељује жријебањем.

(2) Мандати које листа добије расподељују се најприје међу кандидатима са листе, од којих је сваки добио најмање пет процената (5%) од укупног броја важећих гласова које је добила та листа и то додјелом мандата редослиједом од највећег до најмањег броја гласова. Ако има још мандата које треба додијелити листи, а преостали кандидати су добили мање од пет процената (5%) од укупног броја важећих гласова које је та листа добила, расподела мандата међу преосталим кандидатима те листе врши се према њиховом редослиједу на листи.

(3) Ако политичка странка или коалиција нема на листи довољан број кандидата да попуни мјеста која су јој додијељена, мандат се преноси на листу кандидата те политичке странке или коалиције у другој изборној јединици у складу са поступком утврђеним у члану 9.7 овог закона.

Члан 9.9

Ако мандат независног кандидата престане, у складу са одредбама члана 1.10 овог закона, мандат остаје упражњен до наредних редовно расписаних избора.

Члан 9.10

(1) Ако мандат кандидата политичке странке или коалиције престане у складу са одредбама члана 1.10 овог закона, мандат се додјељује сљедећем кандидату са листе исте изборне јединице у складу са ставом 2. члана 9.8 овог закона. Упражњено мјесто компензационог мандата попуњава се са листе компензационих мандата те политичке странке.

(2) Ако нема кандидата на листи исте изборне јединице, мандат се додјељује листи исте политичке странке или коалиције у другој изборној јединици у складу са ставом 3 члана 9.8 овог закона. Ако нема преосталих кандидата на било којој листи за политичку странку или коалицију, мандат остаје упражњен до сљедећих редовно расписаних избора.

Члан 9.11

Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине сваке четири (4) године преиспитује изборне јединице и број мандата додијељених свакој изборној јединици утврђеној овим поглављем, како би се обезбједило да су утврђене, узимајући у обзир географска ограничења, у складу са демократским принципима, а нарочито са пропорционалношћу између броја мандата и броја бирача уписаних у Централни бирачки списак.

Потпоглавље Б**ДОМ НАРОДА ПАРЛАМЕНТАРНЕ СКУПШТИНЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ****Члан 9.12**

Дом народа Парламентарне скупштине БиХ састоји се од 15 делегата, од којих су двије трећине из Федерације Босне и Херцеговине (укључујући пет Хрвата и пет Бошњака) и једна трећина из Републике Српске (пет Срба).

9.12а

(1) Бошњачке односно хрватске делегате у Дом народа Парламентарне скупштине БиХ, из Федерације Босне и Херцеговине бира бошњачки односно хрватски клуб делегата у Дому народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине.

(2) Делегати из реда бошњачког и хрватског народа у Дому народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине бирају делегате из свог конститутивног народа.

(3) Делегати из реда српског народа и из реда осталих у Дому народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине не учествују у поступку избора бошњачких односно хрватских делегата за Дом народа Парламентарне скупштине БиХ из Федерације Босне и Херцеговине.

(4) Делегате у Дом народа Парламентарне скупштине БиХ (пет Срба) из Републике Српске бира Народна скупштина Републике Српске.

(5) Посланици из реда бошњачког и хрватског народа и из реда осталих у Народној скупштини Републике Српске учествују у поступку избора делегата у Дом народа Парламентарне скупштине БиХ из Републике Српске.

9.12б

(1) Избор делегата из реда бошњачког и хрватског народа у Дом народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине спроводи се одмах по сазивању Дома народа Парламента Федерације БиХ, а најкасније 30 дана од дана овјере избора у складу са овим законом.

(2) Избор делегата из Републике Српске у Дом народа Парламентарне скупштине БиХ спроводи се одмах по сазивању Народне скупштине Републике Српске, а најкасније 30 дана од дана овјере избора у складу са овим законом.

9.12в

(1) Избор бошњачких односно хрватских делегата у Дом народа Парламентарне скупштине БиХ спроводи се на начин да сваки политички субјект који је заступљен у бошњачком односно хрватском клубу или сваки делегат из бошњачког односно хрватског клуба у Дому народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине има право да номинује једног или више кандидата на листи за избор бошњачких односно хрватских делегата у Дом народа Парламентарне скупштине БиХ.

(2) Свака листа може садржавати више кандидата од броја делегата који се бирају у Дом народа Парламентарне скупштине БиХ.

9.12д

(1) Сваки делегат бошњачког односно хрватског клуба у Дому народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине даје један глас за листу кандидата за избор бошњачких односно хрватских делегата у Дом народа Парламентарне скупштине БиХ.

(2) Гласање се спроводи тајним гласањем у складу са овим законом.

9.12е

(1) Избор делегата из Републике Српске у Дом народа Парламентарне скупштине БиХ спроводи се на начин да свака политичка странка или сваки посланик у Народној скупштини Републике Српске има право да номинује једног или више кандидата на листу за избор српског делегата у Дом народа Парламентарне скупштине БиХ.

(2) Свака листа може садржавати више кандидата од броја делегата који се бирају у Дом народа Парламентарне скупштине БиХ.

9.12ф

(1) Сваки посланик у Народној скупштини Републике Српске даје један глас за листу кандидата за избор делегата у Дом народа Парламентарне скупштине БиХ из Републике Српске.

(2) Гласање се спроводи тајним гласањем у складу са овим законом.

9.12г

(1) Изборни материјал и резултати гласања из чл. 9.12 д и 9.12ф овог закона достављају се Централној изборној комисији БиХ на потврђивање у складу са чланом 2.9 овог закона и коначну расподелу мандата у складу са чланом 9.5 овог закона.

(2) Мандати се расподељују један по један по листама, у складу са чланом 9.5 овог закона. Освојени мандати додјељују се према њиховом редослиједу на листи.

(3) Ако приликом расподеле у складу са чланом 9.5 овог закона буду добијени идентични количници, мандат се додјељује жријебањем.

9.12х

(1) Ако неко мјесто делегата у Дому народа Парламентарне скупштине БиХ остане упражњено у складу са чланом 1.10 овог закона, то мјесто попуњава сљедећи квалификовани кандидат на истој листи на којој је био делегат којем је престао мандат.

(2) Ако на тој листи нема преосталих кандидата, мандат се додјељује кандидату са највишим количником са друге листе, из одговарајућег конститутивног народа.

(3) Ако нема таквог кандидата, организују се нови избори за избор делегата из реда одговарајућег конститутивног народа у складу са чл. од 9.12ц до 9.12г овог закона.

9.12и

Изборе у смислу ове главе (поступак кандидовања и гласања) спроводе надлежна радна тијела у Парламенту Федерације Босне и Херцеговине и Народној скупштини Републике Српске.

ПОГЛАВЉЕ 9А

ПРЕДСЈЕДНИК И ПОТПРЕДСЈЕДНИК ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 9.13

При избору предсједника и потпредсједника Федерације БиХ, најмање једна трећина делегата клубова заступника конститутивних народа у Дому народа Парламента Федерације предлаже кандидате за мјеста предсједника и потпредсједника Федерације.

Члан 9.14

(1) Из реда кандидата из члана 9.13 овог закона формирају се заједничке листе кандидата за мјеста предсједника и потпредсједника Федерације БиХ.

(2) Представнички дом Парламента Федерације БиХ гласа о једној или више заједничких листи коју сачињавају три кандидата укључујући по једног кандидата из сваког конститутивног народа. Листа која добије већину гласова у Представничком дому Парламента Федерације БиХ биће изабрана уколико добије већину гласова у Дому народа, укључујући и већину гласова клубова посланика сваког конститутивног народа.

Члан 9.15

У случају да заједничка листа презентирана од стране Представничког дома не добије потребну већину у Дому народа, ова процедура ће се поновити. Уколико, у поновљеној процедури, заједничка листа која добије већину гласова у Представничком дому буде поновно одбијена у Дому народа, та заједничка листа сматраће се изабраном.

Члан 9.16

Делегати у Дому народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине из реда осталих могу учествовати у избору кандидата за предсједника и потпредсједника. Међутим, овом приликом се неће формирати било какав клуб заступника осталих и њихов се глас неће рачунати при рачунању одређене већине у клубовима заступника конститутивних народа.

Члан 9.17

Мандат предсједника и потпредсједника траје четири (4) године, под условом да тај мандат не истиче раније.

ПОГЛАВЉЕ 10

ПАРЛАМЕНТ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Потпоглавље А

ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ ПАРЛАМЕНТА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 10.1

(1) Представнички дом Парламента Федерације Босне и Херцеговине састоји се од деведесет осам (98) посланика које непосредно бирају бирачи који су се регистровани за гласање на територији Федерације Босне и Херцеговине. Мандат посланика Представничког дома Федерације Босне и Херцеговине траје четири (4) године.

(2) Одређени број посланика бира се из вишечланих изборних јединица према формули пропорционалне заступљености, из члана 9.5 овог закона. Компензациони мандати додјељују се са територије Федерације Босне и Херцеговине као цјелине, у складу са чланом 9.6 овог закона. Представнички дом Парламента Федерације Босне и Херцеговине, на основу смјерница из члана 10.2 овог закона, утврђује број мандата, границе вишечланих изборних јединица, те број компензационих мандата.

(3) Најмање четири (4) члана сваког конститутивног народа биће заступљено у Представничком дому Парламента Федерације.

(4) Бирач има један гласачки листић за мандате пропорционалне заступљености у вишечланим изборним јединицама за које је бирач регистрован. Овај гласачки листић узима се у обзир и за распоdjелу компензационих мандата у складу са чланом 10.5 овог закона.

Члан 10.2

(1) Представнички дом Парламента Федерације Босне и Херцеговине, на основу смјерница из овог члана, утврђује број мандата, као и границе вишечланих изборних јединица, те број компензационих мандата.

(2) Од деведесет осам (98) мандата за Представнички дом Парламента Федерације Босне и Херцеговине, између двадесет три процента (23%) и двадесет седам процената (27%) су компензациони мандати. Преостали мандати распоdjелују се у вишечланим изборним јединицама.

(3) Минималан број вишечланих изборних јединица је десет (10). Минималан број чланова вишечланих изборних јединица је три (3), а максималан петнаест (15). Дистрикт Брчко биће укључен у једну од ових вишечланих изборних јединица.

(4) Број мандата за изборну јединицу утврђује се на следећи начин: број регистрованих бирача за Представнички дом Парламента Федерације Босне и Херцеговине, који је утврдила Централна изборна комисија БиХ, дијели се са укупним бројем мандата који се распоdjелују у изборним јединицама. Како би се утврдио број мандата који припадају једној изборној јединици, дијели се број регистрованих бирача за ту изборну јединицу са количником који је добијен у претходној подјели. Мандати који се не могу распоdjелити на основу цијелих бројева, распоdjелују се изборним јединицама на основу највећег децималног остатка.

Члан 10.3

(1) Политичке странке, коалиције и независни кандидати, који су овјерени у складу са одредбама овог закона, могу се кандидовати за изборе у изборној јединици.

(2) Сваки независни кандидат за мандат у изборној јединици кандидује се са замјеником на једној листи кандидата.

Члан 10.4

У свакој вишечланој изборној јединици мандати се распоdjелују према формули из члана 9.5 овог закона.

Члан 10.5

Компензациони мандати додјељују се према формули из члана 9.6 овог закона.

Члан 10.6

(1) Компензациони мандат који је освојила политичка странка или коалиција, у складу са чланом 10.5 овог закона, распоdjелује се један по један неизабраним кандидатима на листи кандидата политичке странке или коалиције за компензациони мандате, почевши од врха листе, све док се сви мандати не распоdjеле или док се листа не исцрпи.

(2) Уколико сваки од конститутивних народа не освоји минималан број од четири (4) мандата, накнадни компензациони мандат(и) се додјељује(у) кандидату(има) релевантног(их) народа са компензационе листе политичке странке или коалиције која је освојила највећи број гласова и која на листи има још квалификованих кандидата из реда релевантног конститутивног народа.

(3) Уколико политичка странка или коалиција на својој компензационој листи нема довољно квалификованих кандидата из реда релевантног конститутивног народа да попуни мјеста која су јој додијељена, мандат се преноси на листу странке или коалиције која је освојила највећи број гласова и која има још таквих кандидата на својој компензационој листи(ама). Уколико на било којој компензационој листи нема кандидата из реда релевантног конститутивног(их) народа, мјесто(а) се преноси на листу странке или коалиције која је освојила највећи број гласова и која има још таквих кандидата на другој(им) листи(ама), у складу са чланом 9.9, став 2. овог закона.

Члан 10.7

(1) Ако се приликом распоdjеле у складу са чл. 10.4, 10.5 и 10.6 овог закона добију идентични количници, мандат се додјељује жрибањем.

(2) Мандати које листа добије распоdjелују се међу кандидатима са листе на начин утврђен у члану 9.8 став 2, овог закона.

(3) Ако политичка странка или коалиција нема на листи довољно кандидата да попуни мјеста која су јој додијелена, мандати се преносе на листу кандидата те политичке странке или коалиције у другој изборној јединици, у складу са поступком из члана 9.7 овог закона.

Члан 10.8

(1) Ако мандат изабраног независног кандидата престане у складу са одредбама члана 1.10 овог закона, упражњено мјесто се попуњава на начин утврђен у члану 9.9 овог закона.

(2) Ако мандат кандидата политичке странке или коалиције престане, у складу са одредбама члана 1.10 овог закона, мандат се додјељује на начин утврђен у члану 9.10 овог закона.

Члан 10.8А

(1) При расподјели мандата како би се попунили мандати који су престали у складу са чланом 1.10 овог закона, обезбјеђује се минимална заступљеност од четири (4) члана из реда сваког конститутивног народа.

(2) Сљедећа правила примјењиваће се и иста дерогирају рјешења предвиђена у чл. 9.9 и 9.10 овог закона сваки пут када би примјена ових чланова свела заступљеност једног конститутивног народа испод минимума одређеног у члану 10.1 овог закона:

а) Ако мандат изабраног независног кандидата престане, у складу са чланом 10.8 овог закона, упражњено мјесто попуниће се из реда политичке странке или коалиције која има највећи количник у истој изборној јединици и која, у складу са чланом 9.8, став 2. овог закона на својој листи има још квалификованих кандидата из реда истог конститутивног народа из којег је био и независни кандидат којем је престао мандат.

1) Уколико политичка странка или коалиција нема довољно квалификованих кандидата на листи у истој изборној јединици да попуни мјеста која су јој додијелена, мандат се преноси на листу странке или коалиције која је освојила највећи број гласова и која на својој листи(ама) има још таквих кандидата у било којој другој изборној јединици у складу са чланом 9.8, став 2. овог закона.

б) Ако мандат изабраног кандидата политичке странке или коалиције престане, мандат се додјељује сљедећем кандидату са листе исте изборне јединице који припада истом конститутивном народу као и првобитни кандидат, у складу са чланом 9.8, став 2. овог закона.

1) У случају да нема преосталих кандидата на листи исте изборне јединице који припадају истом конститутивном народу, мандат се додјељује листи исте политичке странке или коалиције у другој изборној јединици која је освојила највећи број гласова, у складу са чланом 9.8, став 2. овог закона.

2) Уколико нема преосталих кандидата на листама било које политичке странке или коалиције, мандат се додјељује политичкој странци или коалицији из исте изборне јединице која је освојила највећи број гласова и која има квалификованог(не) кандидата(е) који припада(ју) истом конститутивном народу као и првобитни кандидат са њене листе, у складу са чланом 9.8, став 2. овог закона.

3) Уколико нема преосталих кандидата из исте изборне јединице који припадају истом конститутивном народу као и првобитни кандидат, мандат се додјељује политичкој странци или коалицији у било којој изборној јединици, која је освојила највећи број гласова и има квалификоване кандидате који припадају том конститутивном народу у складу са чланом 9.8, став 2. овог закона.

ц) Ако компензациони мандат изабраног кандидата политичке странке или коалиције престане, мандат се додјељује кандидату са исте листе компензационих мандата који припада истом конститутивном народу, у складу са чланом 9.7 овог закона.

1) У случају да нема преосталих квалификованих кандидата који припадају истом конститутивном народу на истој листи компензационих мандата, мандат се додјељује странци или коалицији која је освојила највећи број гласова и која има квалификованог кандидата из реда истог конститутивног народа на својој листи компензационих мандата. Мандат се тада додјељује у складу са чланом 9.7 овог закона.

Члан 10.9

Парламент Федерације Босне и Херцеговине сваке четири (4) године преиспитује изборне јединице и број мандата који се додјељују

свакој изборној јединици и који су утврђени овим поглављем, како би се обезбједило да су утврђени, узимајући у обзир географска ограничења, у складу са демократским принципима, а нарочито пропорционалношћу између броја мандата и броја регистрованих бирача.

Потпоглавље Б

ДОМ НАРОДА ПАРЛАМЕНТА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 10.10

Кантонална законодавна тијела бирају педесет осам (58) делегата у Дом народа, седамнаест (17) из реда бошњачког, седамнаест (17) из реда српског, седамнаест (17) из реда хрватског народа и седам (7) из реда осталих.

Члан 10.11

(1) Представници из реда бошњачког, хрватског, српског народа и реда осталих у свакој скупштини кантона бирају делегате из свог конститутивног народа у том кантону.

(2) Свака странка која је заступљена у одговарајућим клубовима конститутивних народа и осталих или сваки члан једног од тих клубова има право номинирати једног или више кандидата на листи за избор делегата тог одређеног клуба из тог кантона.

(3) Свака листа може садржавати више кандидата од броја делегата који се бирају, под условом да законодавно тијело кантона има већи број делегата из реда бошњачког, хрватског, српског народа и осталих, од броја делегата из реда бошњачког, хрватског, српског народа и осталих који се бирају у Дом народа Парламента Федерације БиХ.

Члан 10.12

(1) Број делегата из сваког конститутивног народа и из реда осталих, који се бирају у Дом народа Парламента Федерације БиХ, из законодавног тијела сваког кантона је пропорционалан броју становника кантона према посљедњем попису. Изборна комисија одређује, након сваког пописа, број делегата који се бирају из сваког конститутивног народа и из реда осталих, а који се бирају из законодавног тијела сваког кантона.

(2) За сваки кантон, број становника из сваког конститутивног народа и из реда осталих се дијели бројевима 1, 3, 5, 7, итд. све док је то потребно за расподјелу. Бројеви који се добију као резултат ових дијелења представљају количнике сваког конститутивног народа и осталих у сваком кантону. Сви количници конститутивних народа се редају засебно по величини тако што се највећи количник сваког конститутивног народа и из реда осталих ставља на прво мјесто. Сваком конститутивном народу се даје једно мјесто у сваком кантону. Највећи количник за сваки конститутивни народ у сваком кантону се брише са листе количника тог конститутивног народа. Преостала мјеста се дају конститутивним народима и осталим једно по једно од највећег према најмањем према преосталим количницима на листи.

Члан 10.13

Избор делегата у Дом народа Парламента Федерације БиХ се врши одмах по сазивању кантоналне скупштине након избора за кантоналне скупштине, а најкасније мјесец дана након овјере избора у складу са чланом 5.32 овог закона.

Члан 10.14

(1) Сваки делегат у кантоналној скупштини даје један глас за листу на којој је његов одговарајући клуб.

(2) Избор се врши тајним гласањем.

Члан 10.15

Резултат гласања се доставља Централној изборној комисији БиХ за коначну расподјелу мјеста. Мандати се расподјељују један по један по листама или кандидату са највишим количницима који су резултирали из формуле за пропорционалну расподјелу утврђену у члану 9.5 овог закона. Када листа добије мандат, мандат се распоређује с врха листе.

Члан 10.16

(1) Када се не изабере потребан број делегата који се бирају у Дом народа из реда сваког конститутивног народа или из реда осталих у датом законодавном тијелу кантона, преостали број делегата из реда бошњачког, хрватског и српског народа или осталих бира се из другог кантона, док се не изабере потребан број делегата из реда сваког конститутивног народа.

(2) Централна изборна комисија БиХ врши поновну расподелу мјеста која се не могу попунити из једног кантона одмах по завршетку првог круга избора делегата у Дом народа у свим кантонима. Централна изборна комисија БиХ врши прерасподјелу тог мјеста неизабраном кандидату који има највиши количник на свим листама које се кандидују за одговарајући конститутивни народ или за групу осталих у свим кантонима.

Члан 10.17

(1) Уколико неко мјесто остане упражњено усљед смрти, оставке или трајне онеспособљености делегата у Дому народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине, то мјесто попуњава сљедећи квалификовани кандидат на истој листи на којој је био делегат који је умро, дао оставку или је трајно онеспособљен.

(2) Уколико на листи нема преосталих кандидата, мандат се додјељује неизабраном кандидату са највишим количником са друге листе који се кандидује за одговарајући конститутивни народ или за групу осталих у истом кантону.

(3) Уколико нема таквог кандидата, Централна изборна комисија БиХ врши прерасподјелу тог мјеста у складу са чланом 10.16 став 2. овог закона.

Члан 10.18

(1) Мандат делегата Дома народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине траје четири (4) године.

(2) У случају распуштања кантоналне скупштине, мандати делегата које је именовала та кантонална скупштина истичу по именувању нових делегата које бира нова кантонална скупштина након нових избора. Мандат тих нових делегата траје до наредних редовно заказаних избора.

ПОГЛАВЉЕ 11

НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Члан 11.1

(1) Народна скупштина Републике Српске састоји се од осамдесет и три (83) народна посланика, које непосредно бирају бирачи регистровани да гласају за Републику Српску. Одређени број посланика бира се из вишечланих изборних јединица према формули пропорционалне заступљености из члана 9.5 овог закона. Компензациони мандати додјељују се са територије Републике Српске као цјелине у складу са чланом 9.6 овог закона. Народна скупштина Републике Српске утврђује, на основу смјерница из члана 11.2 овог закона, број мандата и границе вишечланих изборних јединица, те број компензационих мандата.

(2) Најмање четири (4) члана сваког конститутивног народа биће заступљено у Народној скупштини Републике Српске.

(3) Бирач има један гласачки листић за мандате пропорционалне заступљености у вишечланој изборној јединици за коју је бирач регистрован.

(4) Мандат посланика Народне скупштине Републике Српске траје четири (4) године.

Члан 11.2

(1) Народна скупштина Републике Српске утврђује, на основу смјерница из овог члана, број мандата и границе вишечланих изборних јединица и број компензационих мандата.

(2) Од осамдесеттри (83) мандата за Народну скупштину, између двадесет и три процента (23%) и двадесет и седам процената (27%) су компензациони мандати. Преостали мандати расподељују се у вишечланим изборним јединицама.

(3) Установиће се најмање шест (6) вишечланих изборних јединица. Вишечлана изборна јединица има најмање четири (4), а највише петнаест (15) посланика. Дистрикт Брчко биће укључен у једну од вишечланих изборних јединица.

(4) Број мандата за изборну јединицу утврђује се на сљедећи начин: број регистрованих бирача за Републику Српску, који је утврдила Централна изборна комисија БиХ, дијели се са укупним бројем мандата који се додјељују у изборним јединицама. Како би се утврдио број мандата који припада једној изборној јединици, дијели се број регистрованих бирача за ту изборну јединицу са количником који је добијен у претходној поједи. Мандати који се не могу расподејелити на основу цијелих бројева расподељују се изборним јединицама на основу највећег децималног остатка.

Члан 11.3

(1) Политичке странке, коалиције и независни кандидати, овјерени у складу са одредбама овог Закона, могу се кандидовати за изборе у изборној јединици.

(2) Сваки независни кандидат за мандат у изборној јединици кандидује се на једној листи.

Члан 11.4

У свакој изборној јединици мандати се расподељују према формули из члана 9.5 овог закона.

Члан 11.5

Компензациони мандати расподељују се према формули из члана 9.6 овог закона.

Члан 11.6

(1) Компензациони мандат, који је политичка странка или коалиција добила у складу с чланом 11.5 овог закона, додјељује се један по један неизабраним кандидатима на листи кандидата политичке странке или коалиције за компензационе мандате, почевши од врха листе све док се сви мандати не расподијеле, или док се не исцрпи листа.

(2) Уколико сваки од конститутивних народа не освоји минималан број од четири (4) мандата, накнадни компензациони мандат(и) додјељује(у) се кандидату(има) релевантног(их) конститутивног(их) народа са компензационе листе политичке странке или коалиције која је освојила највећи број гласова и која на листи има још квалификованих кандидата из реда релевантног конститутивног народа.

(3) Уколико политичка странка или коалиција на својој компензационој листи нема довољно квалификованих кандидата из реда релевантног конститутивног народа да попуни мјеста која су јој додијелена, тада се мандат преноси на листу странке или коалиције која је освојила највећи број гласова и која има још таквих кандидата на својој компензационој листи(ама). Уколико на било којој компензационој листи нема кандидата из реда релевантног конститутивног(их) народа, мјесто(а) се преноси(е) на листу странке или коалиције која је освојила највећи број гласова и која има још таквих кандидата на другој(им) листи(ама), у складу са чланом 9.8, став 2. овог закона.

Члан 11.7

(1) Ако приликом расподеле, у складу с чл. 11.4, 11.5 и 11.6 овог закона, буду добијени идентични количници, мандат се додјељује жријебањем.

(2) Мандати које листа добије расподељују се међу кандидатима са листе на начин утврђен у члану 9.8 став 2, овог закона.

(3) Ако политичка странка или коалиција нема на листи довољан број кандидата да би попунила мјеста која су јој додијелена, мандат се преноси на листу кандидата те странке или коалиције у другој изборној јединици, према поступку утврђеном у члану 9.8 овог закона.

Члан 11.8

(1) Ако мандат изабраног независног кандидата престане у складу са одредбама члана 1.10 овог закона, упражњено мјесто попуњава се на начин утврђен у члану 9.9 овог закона.

(2) Ако мандат кандидата политичке странке или коалиције престане у складу са одредбама члана 1.10 овог закона, мандат се додјељује на начин утврђен у члану 9.10 овог закона.

Члан 11.8А

(1) При расподели мандата како би се попунили мандати који су престали у складу са чланом 1.10 овог закона, осигурава се минимална заступљеност од четири (4) члана из реда сваког конститутивног народа.

(2) Сљедећа правила примјењиваће се и иста дерогирају рјешења предвиђена у чл. 9.9 и 9.10 овог закона сваки пут када би примјена ових чланова свела заступљеност једног конститутивног народа испод минимума одређеног у члану 10.1 овог закона:

а) Ако мандат изабраног независног кандидата престане, у складу са чланом 10.8 овог закона, упражњено мјесто попуниће се из реда политичке странке или коалиције која има највећи количник у истој изборној јединици и која, у складу са чланом 9.8 став 2. овог закона, на својој листи има још квалификованих кандидата из реда истог конститутивног народа из којег је био и независни кандидат којем је престао мандат.

1) Уколико политичка странка или коалиција нема довољно квалификованих кандидата на листи у истој изборној

јединици да попуни мјеста која су јој додијељена, мандат се преноси на листу странке или коалиције која је освојила највећи број гласова и која на својој листи(ама) има још таквих кандидата у било којој другој изборној јединици, у складу са чланом 9.8, став 2. овог закона.

б) Ако мандат изабраног кандидата политичке странке или коалиције престане, мандат се додјељује сљедећем кандидату са листе исте изборне јединице који припада истом конститутивном народу као и првобитни кандидат, у складу са чланом 9.8, став 2. овог закона.

1) У случају да нема преосталих кандидата на листи исте изборне јединице који припадају истом конститутивном народу, мандат се додјељује листи исте политичке странке или коалиције у другој изборној јединици која је освојила највећи број гласова, у складу са чланом 9.8, став 2. овог закона.

2) Уколико нема преосталих кандидата на листама било које политичке странке или коалиције, мандат се додјељује политичкој странци или коалицији из исте изборне јединице која је освојила највећи број гласова и која има квалификованог(не) кандидата(е) који припада(ју) истом конститутивном народу као и првобитни кандидат са њене листе, у складу са чланом 9.8, став 2. овог закона.

3) Уколико нема преосталих кандидата из исте изборне јединице који припадају истом конститутивном народу као и првобитни кандидат, мандат се додјељује политичкој странци или коалицији у било којој изборној јединици, која је освојила највећи број гласова и има квалификоване кандидате који припадају том конститутивном народу, у складу са чланом 9.8, став 2. овог закона.

ц) Ако компензациони мандат изабраног кандидата политичке странке или коалиције престане, мандат се додјељује кандидату са исте листе компензационих мандата који припада истом конститутивном народу, у складу са чланом 9.7 овог закона.

1) У случају да нема преосталих квалификованих кандидата који припадају истом конститутивном народу на истој листи компензационих мандата, мандат се додјељује странци или коалицији која је освојила највећи број гласова и која има квалификованог кандидата из реда истог конститутивног народа на својој листи компензационих мандата. Мандат се тада додјељује у складу са чланом 9.7 овог закона.

Члан 11.9

Народна скупштина Републике Српске сваке четири (4) године преиспитује изборне јединице и број мандата додијељених свакој изборној јединици који су утврђени овим поглављем, како би се обезбједило да су утврђени узимајући у обзир географска ограничења, у складу са демократским принципима, а нарочито пропорционалношћу између броја мандата и броја регистрованих бирача.

ПОГЛАВЉЕ 11.А

ИЗБОР ДЕЛЕГАТА У ВИЈЕЋЕ НАРОДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Подпоглавље А

ВИЈЕЋЕ НАРОДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Члан 11.10

(1) Састав Вијећа народа заснива се на паритету тако да сваки конститутивни народ има исти број представника.

(2) Вијеће народа састоји се од 28 делегата, осам (8) из реда бошњачког, осам (8) из реда српског, осам (8) из реда хрватског народа и четири (4) из реда осталих.

Члан 11.11

(1) Чланове Вијећа народа бира одговарајући клуб посланика у Народној скупштини.

(2) У случају да је број чланова који се бирају у један клуб посланика Вијећа народа већи од броја представника у одговарајућем клубу посланика Народне скупштине, бира се додатни број посланика од стране клуба посланика који се у ту сврху успоставља из реда свих одборника припадника одговарајућег конститутивног народа у скупштинама општина у Републици Српској.

Члан 11.12

(1) Свака политичка странка заступљена у клубовима делегата одговарајућих конститутивних народа и осталих или сваки члан једног од ових клубова делегата, укључујући и ад хоц чланове изабране у складу са чланом 11.11 став 2., има право да предложи једног или више кандидата на листи за избор делегата тог релевантног клуба делегата.

(2) Свака листа може садржати више кандидата од броја делегата који се бира.

(3) Кандидати не могу бити посланици у Народној скупштини или одборници у скупштини општине.

(4) Сваки посланик у Народној скупштини једном гласа за листу унутар свог клуба делегата.

(5) Гласање се спроводи тајним гласањем.

Члан 11.13

(1) Резултати гласања саопштавају се Централној изборној комисији БиХ у сврху коначне додјеле мјеста.

(2) Мандати се један по један расподјељују на листе или кандидату са највећим количницима који произилазе из формуле пропорционалне расподјеле предвиђене у члану 9.5 Изборног закона Босне и Херцеговине. Када једна листа освоји мандат, тај мандат се додјељује са врха листе.

Члан 11.14

(1) Уколико постоји упражњено мјесто због смрти, оставке, или трајне спријечености делегата у Вијећу народа Републике Српске, то упражњено мјесто попуњава се сљедећим квалификованим кандидатом са исте листе са које долази делегат који је умро, дао оставку, или је трајно спријечен.

(2) Уколико нема преосталих кандидата на тој листи, тада се мандат додјељује неизабраном кандидату са највећим количником са друге листе који се кандидује за одговарајући конститутивни народ или за остале.

(3) Уколико нема таквог кандидата, организују се нови избори за одговарајући конститутивни народ у складу са члановима 11.12 и 11.13 овог закона.

Члан 11.15

Избор делегата у Вијеће народа Републике Српске одржава се чим се сазове Народна скупштина а најкасније мјесец дана након потврде резултата у складу са чланом 5.32 овог закона.

Члан 11.16

(1) Мандат делегата у Вијећу народа Републике Српске траје четири (4) године, под условом да тај мандат не истиче раније.

(2) Као резултат скраћивања мандата Народне скупштине Републике Српске и распуштања Народне скупштине, Републике Српске престаје мандат Вијећа народа Републике Српске.

ПОГЛАВЉЕ 12

ПРЕДСЈЕДНИК И ПОТПРЕДСЈЕДНИЦИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Члан 12.1.

Предсједника и два (2) потпредсједника Републике Српске, који се непосредно бирају са територије Републике Српске, бирају бирачи регистровани да гласају у Републици Српској.

Члан 12.2

Бирач регистран да гласа за предсједника Републике Српске може гласати само за једног кандидата.

Члан 12.3.

Бира се кандидат из реда сваког конститутивног народа који добије највећи број гласова. Између та три (3) кандидата, по један из сваког конститутивног народа, за предсједника се бира кандидат који добије највећи број гласова, а два кандидата који се по броју освојених гласова налазе на другом и трећем мјесту бирају се за потпредсједнике.

Члан 12.4

Мандат предсједника и потпредсједника Републике Српске траје четири (4) године.

ПОГЛАВЉЕ 13

КАНТОНАЛНЕ СКУПШТИНЕ, ОПШТИНСКА
ВИЈЕЋА, ОДНОСНО СКУПШТИНЕ ОПШТИНА И
ГРАДСКА ВИЈЕЋА, ОДНОСНО СКУПШТИНЕ ГРАДА

Члан 13.1

Мандати за кантоналне скупштине, општинска вијећа, односно скупштине општина и градска вијећа, односно скупштине града, додјељују се по систему пропорционалне заступљености, у складу са одредбом члана 13.5 овог закона.

Члан 13.2

Број чланова општинског вијећа, односно скупштине општине је следећи:

1. између једанаест (11) и седамнаест (17) чланова, за општине са бројем регистрованих бирача мањим од осам хиљада (8.000)
2. између седамнаест (17) и двадесет пет (25) чланова, за општине са бројем регистрованих бирача између осам хиљада (8.000) и двадесет хиљада (20.000)
3. између двадесетпет (25) и тридесетједног (31) члана, за општине са бројем регистрованих бирача већим од двадесет хиљада (20.000).

Члан 13.3

Број чланова кантоналне скупштине је следећи:

1. између двадесет (20) и двадесет пет (25) чланова, за кантоне са бројем регистрованих бирача мањим од седамдесет пет хиљада (75.000)
2. између двадесет пет (25) и тридесет (30) чланова, за кантоне са бројем регистрованих бирача између седамдесет пет хиљада (75.000) и двјесто хиљада (200.000)
3. између тридесет (30) и тридесет пет (35) чланова, за кантоне са бројем регистрованих бирача већим од двјесто хиљада (200.000).

Члан 13.4

Политичка странка, коалиција, независни кандидат или листа независних кандидата, које је овјерила Централна изборна комисија БиХ, могу се кандидовати за мандате који се додјељују у складу са овим поглављем.

Члан 13.5

(1) Расподјела мандата за кантоналну скупштину и општинско вијеће, односно скупштину општине врше се у складу са чланом 9.5 овог закона.

(2) Ако је политичкој странци, коалицији или листи независних кандидата додијелен број мандата који је једнак броју кандидата на њиховој листи, а при томе је остало још мандата које треба додјелити, преостали количници те политичке странке, коалиције или листе независних кандидата занемарују се при расподјели преосталих мандата. Ако независни кандидат освоји мандат, преостали количници тог независног кандидата занемарују се при расподјели преосталих мандата.

(3) Ако је резултат исти због идентичних количника, мандат се додјељује жријебањем.

(4) Мандати које је освојила листа расподјељују се најприје међу кандидатима са те листе, од којих је сваки добио најмање пет процената (5%) од укупног броја важећих гласова које је та листа добила, и то додјелом мандата према редослиједу од највећег до најмањег броја гласова. Ако је при томе остало још мандата које треба додјелити листи, а преостали кандидати су добили мање од пет процената (5%) од укупног броја важећих гласова које је та листа добила, расподјела мандата међу преосталим кандидатима са листе врши се према њиховом редослиједу на листи.

Члан 13.6

(1) Ако мандат кандидата са листе политичке странке, коалиције, или независних кандидата престане у складу са чланом 1.10 овог закона, мандат се додјељује следећем кандидату, у складу са чланом 13.5 став 4. овог закона.

(2) Централна изборна комисија БиХ врши поновну расподјелу мандата према процедури утврђеној у члану 9.5 овог Закона.

Члан 13.7

(1) Општински начелник односно градоначелник бира се у складу са овим Законом, уставима, ентитетским законима и статутом општине односно града.

(2) Ако се општински начелник односно градоначелник бира непосредно, општинског начелника односно градоначелника бирају бирачи уписани у Централни бирачки списак у тој изборној јединици у складу са овим Законом, ентитетским законом, статутом општине, односно града.

(3) У случају да изабраном начелнику односно градоначелнику из става (2) овог члана престане мандат у складу са чланом 1.10 овог Закона или буде опозван, општински начелник односно градоначелник бира се у складу са овим Законом, ентитетским законом, статутом општине односно града.

Члан 13.8 (брисан)

Члан 13.9 (брисан)

Члан 13.10

(1) Чланове градског вијећа, односно скупштине града бирају општинска вијећа, односно скупштине општина које сачињавају тај град.

(2) Мандати за градско вијеће, односно скупштину града додјељују се листама кандидата по систему пропорционалне заступљености политичких странака, коалиција, листи независних кандидата или група чланова, као што је утврђено у члану 13.5 овог закона. Расподјела мандата међу кандидатима са исте листе врши се према редослиједу на листи кандидата за ове изборе.

(3) Свако градско вијеће, односно скупштина града, бира градоначелника и предсједника градског вијећа, односно скупштине града, на начин утврђен законом и статутом.

Члан 13.11

Мандат општинског вијећа, скупштине општине, градског вијећа, скупштине града, односно кантоналне скупштине траје четири (4) године.

Члан 13.12

У року од 15 дана од дана конституисања општинског вијећа, односно скупштине општине врши се избор чланова градског вијећа, односно скупштине града.

Члан 13.13

Приликом именовања службеника који руководе органима управе у општинским, кантоналним и градским извршним органима од општинског начелника или предсједника владе кантона, односно приликом избора општинског или извршног органа скупштине града од скупштине општине или скупштине града, водиће се рачуна о саставу становништва општине, кантона, односно града.

ПОГЛАВЉЕ 13А

УЧЕШЋЕ ПРИПАДНИКА НАЦИОНАЛНИХ
МАЊИНА У ИЗБОРИМА ЗА ОПШТИНСКИ НИВО

Члан 13.14

(1) Припадници националних мањина имају право на заступљеност у општинском вијећу, односно у скупштини општине и градском вијећу, односно скупштини града сразмјерно проценту њиховог учешћа у становништву према посљедњем попису у Босни и Херцеговини.

(2) Број припадника националних мањина који се непосредно бирају у општинско вијеће, односно скупштину општине и градско вијеће, односно скупштину града утврђује се статутом општине односно града, при чему се припадницима свих националних мањина који у укупном броју становништва те изборне јединице према задњем попису становништва учествују са више од 3% гарантује најмање једно мјесто.

(3) Да би се овјерили за учешће на изборима за попуну гарантованих мандата за припаднике националних мањина у општинском вијећу, односно скупштини општине и градском вијећу, односно скупштини града, политичке партије и независни кандидати подносе пријаву за учешће на изборима за општинско вијеће, односно скупштину општине и градско вијеће, односно скупштину града, у складу са одредбама овог Закона.

(4) Право пријаве за учешће на изборима за попуну гарантованих мандата за припаднике националних мањина има и:

- a) регистровано удружење или други регистровани организациони облик дјеловања националних мањина и
- b) група од најмање 40 грађана који имају бирачко право који уз пријаву за учешће на изборима достављају и имена кандидата.

(5) Кандидати које предложи удружење односно други регистровани организовани облик дјеловања националних мањина и група од најмање 40 грађана који имају бирачко право имају статус независног кандидата.

(6) Политичке партије, коалиције политичких партија, удружења националних мањина и други регистровани организовани облици националних мањина, те група од најмање 40 грађана који имају бирачко право могу предложити највише онолико кандидата колико се припадника националних мањина бира у тој изборној јединици.

(7) Након што се овјери кандидатура сваког појединачног кандидата, Централна изборна комисија БиХ утврђује коначну посебну листу кандидата припадника националних мањина за општинско вијеће односно у скупштину општине и градско вијеће, односно скупштину града.

(8) Као представник националне мањине може бити изабран само онај кандидат чије име се налази на посебној листи кандидата припадника националних мањина предложених у складу са одредбама овог члана.

(9) Посебна листа кандидата припадника националних мањина из става (7) овог члана налази се на гласачком листићу иза листи осталих политичких субјеката чије се кандидатске листе такмиче за редовне мандате за општинско вијеће, односно скупштину општине и градско вијеће, односно скупштину града.

(10) Редослијед кандидата на посебној листи из става (9) овог члана утврдиће се жребањем на начин и по поступку који утврди Централна изборна комисија БиХ.

(11) Бирач има само један глас. Ако се бирач определио да гласа за посебну листу кандидата припадника националних мањина, гласаће тако што ће означити име само једног кандидата на посебној листи кандидата припадника националних мањина.

(12) За представника припадника националне мањине биће изабран кандидат који добије највећи број гласова на посебној листи кандидата припадника националних мањина. У општинском вијећу, односно у скупштини општине и градском вијећу, односно скупштини града у којима се додјељује више од једног мандата, мандати ће се додијелити кандидатима са следећим највећим бројем освојених гласова према броју освојених важећих гласова.

(13) Одредбе члана 9.5 став (3) овог Закона неће се примјенити приликом расподеле мандата за листе припадника националних мањина за општинско вијеће, односно скупштину општине и градско вијеће, односно скупштину града.

(14) Приликом расподеле мандата, прво се додјељују гарантовани мандати припадницима националних мањина, а затим редовни мандати у складу са чланом 9.5 овог Закона.

(15) У случају да два кандидата на посебној листи кандидата припадника националних мањина добију исти број важећих гласова, мандат ће се додијелити жребањем које организује Централна изборна комисија БиХ.

(16) Ако се не додијели припаднику националне мањине, мандат остаје упражњен.

(17) У случају престанка мандата изабраног носиоца мандата из става (12) овог члана у смислу одредаба члана 1.10 овог Закона, замјенски мандат додијелиће се кандидату са следећим највећим бројем добијених важећих гласова на посебној листи кандидата припадника националних мањина. Ако је листа исцрпљена, мандат остаје упражњен.

(18) За све што није регулисано овом главом, примјењиваће се опште одредбе овог Закона.

ПОГЛАВЉЕ 14

ПОНОВНИ, ОДГОЂЕНИ И ПРИЈЕВРЕМЕНИ ИЗБОРИ

Члан 14.1

Поновни избори спроводе се на основу истих кандидатских листи и истих извода из Централног бирачког списка који су кориштени на поништеним изборима и проводе се на дан који одреди Централна изборна комисија БиХ, најкасније четрнаест (14) дана од дана од дана правоснажности одлуке Централне изборне комисије БиХ о поништењу избора.

Члан 14.2

(1) Одлуку о одгађању избора на одређеном бирачком мјесту или у изборној јединици доноси Централна изборна комисија БиХ на основу чињеница које указују да изборе није могуће спровести у складу са одредбама овог Закона.

(2) Одгођени избори спроводе се ако у некој изборној јединици или бирачком мјесту гласање није обављено оног дана који је одређен за гласање.

(3) Одгођене изборе расписује Централна изборна комисија БиХ.

(4) Одгођени избори у правилу се проводе у року од седам (7) дана, а најкасније тридесет (30) дана од дана који је одређен за гласање на редовним изборима.

Члан 14.3

(1) Ако је неки изабрани орган распуштен односно престане му мандат у складу са уставом и законом, Централна изборна комисија БиХ доноси одлуку о расписивању пријевремених избора којом се утврђује тачан датум одржавања избора.

(2) Пријевремени избори одржаће се у року од 90 дана од дана распуштања изабраног органа, односно престанка мандата у складу са уставом и законом.

(3) Од дана расписивања пријевремених избора до дана одржавања избора не може протећи мање од 30 нити више од 90 дана.

(4) Мандат чланова органа изабраних на пријевременим изборима траје до истека текућег мандата органа изабраних на редовним изборима.

(5) Централна изборна комисија БиХ спроводи пријевремене изборе на начин и према поступку утврђеном овим законом за спровођење редовних избора.

(6) Централна изборна комисија БиХ утврђује рокове који су потребни за одржавање избора у складу са овом главом.

Члан 14.3а

Изузетно од одредбе члана 20.8 ст. 1. и 2. овог закона, у спровођењу пријевремених избора за општинско вијеће, скупштину општине, општинског начелника, односно градоначелника, бирач који је регистрован за гласање у одсуству своје право да гласа остварује лично у општини у којој је имао пребивалиште према посљедњем попису становништва који је извршила држава Босна и Херцеговина.

Члан 14.4 (брисан)

ПОГЛАВЉЕ 15

ФИНАНСИРАЊЕ КАМПАЊЕ

Члан 15.1

(1) Политичка странка и независни кандидат који учествују на изборима за органе власти Босне и Херцеговине на свим нивоима дужни су, у вријеме подношења пријаве за овјеру за учешће на изборима, Централној изборној комисији БиХ поднијети финансијски извјештај за период који почиње три мјесеца прије дана подношења пријаве за овјеру. Осим тога, у року од тридесет (30) дана од дана објављивања изборних резултата у Службеном гласнику БиХ, подноси се и финансијски извјештај за период од дана подношења пријаве за овјеру за изборе до дана овјере резултата избора. Ови извјештаји садрже:

1. расположиву готовину
2. све приходе и расходе, засноване на чланарини транспарентним, прилозима из иностранства, прилозима физичких и правних лица, прилозима у облику робе и услуга (у даљем тексту: прилози у природи), приходима на властиту имовину и подузетничке активности у складу са одредбама Закона о финансирању политичких партија, кредитима, позајмицама, донацијама, олакшицама, поврату новца, осталим материјалним трошковима и осталим изворима прихода за период извјештавања које одреди Централна изборна комисија БиХ
3. идентитет лица или извора уплате и доприноса у природи, као и идентитет лица које је примило такву уплату која премашује износ од стотину (100) конвертибилних марака, заједно са датумом и износом такве уплате
4. укупан износ свих доспјелих дуговања и укупан износ исплата по следећим основама: трошкови штампања плаката и плакатирања, трошкови штампања предизборних огласа, прогласа, саопштења и сл. у јавним гласилима, трошкови организације и одржавања предизборних скупова и трошкови штампања, репродукције и слања предизборног материјала који се шаље бирачима; и
5. износ и врсту неизмирених дугова и обавеза које дугује подносилац извјештаја или које трећа лица дугују подно-

сиоцу извјештаја, а у случају да су такви дугови и обавезе измирили за мањи износ од њиховог пријављеног износа или вриједности, и изјаву која се односи на околности и услове под којима су такви дугови или обавезе отписани.

(2) Пријава за учешће на изборима политичке партије и независног кандидата неће бити овјерена ако политичка партија и независни кандидат не поднесу финансијски извјештај за период који почиње три мјесеца прије почетка периода за подношење пријаве за овјеру.

(3) Централна изборна комисија БиХ неће издати увјерење лицима која су добила мандат на свим нивоима непосредних и посредних избора у Босни и Херцеговини обухваћених овим Законом, ако њихова политичка партија и независни кандидат не поднесу Централној изборној комисији БиХ финансијски извјештај за период од дана подношења пријаве за овјеру до дана овјере резултата избора у року од 30 дана од дана објављивања изборних резултата у „Службеном гласнику БиХ”.

Члан 15.2

(1) Централна изборна комисија БиХ доноси правила и прописе за провођење одредби овог поглавља којима се ближе утврђују садржај, форма, начин и други детаљи извјештавања.

(2) Сви подносиоци извјештаја морају поднијети и додатне извјештаје у складу са захтјевом Централне изборне комисије БиХ или законом о финансирању политичких странака.

Члан 15.3

(1) Сваки политички субјект именује овлаштено лице, које је одговорно за подношење извјештаја и вођење књига, и које је овлаштено да контактира са Централном изборном комисијом БиХ.

(2) Подносиоци извјештаја обавјештавају Централну изборну комисију БиХ о именовану овлаштеног лица из става 1. овог члана у року од три (3) дана од његовог именована и, у случају било какве промјене његовог статуса, дужни су да обавијесте Централну изборну комисију БиХ у року од три (3) дана.

(3) Овлаштена лице потписује све извјештаје и одговорно је за вођење евиденције у вези са извјештајима. На захтјев Централне изборне комисије БиХ, овлаштено лице доставља извјештаје на увид.

Члан 15.4

Независни кандидат непосредно је одговоран за подношење извјештаја Централној изборној комисији БиХ.

Члан 15.5

Централна изборна комисија БиХ обезбјеђује јавности приступ свим извјештајима и предузима одговарајуће мјере како би обезбиједила да сви грађани имају несметан приступ информацијама које су садржане у извјештајима.

Члан 15.6

(1) Централна изборна комисија БиХ овлаштена је да испита случајеве у којима није поступљено у складу са одредбама овог поглавља, и може одређеним лицима наредити да одговоре на питања у писаној форми, како би се обезбиједили документовани и други докази, те прибавиле изјаве свједока у вези са истрагом коју је предузела Централна изборна комисија БиХ. Централна изборна комисија БиХ може да почне истрагу или предузме одговарајуће мјере извршења, самостално или по приговору.

(2) Централна изборна комисија БиХ надлежна је за провођење одредби овог поглавља и овлаштена је да одлучи да ли је политичка странка, коалиција, листа независних кандидата или независни кандидат или друго лице прекршило одредбе овог поглавља, као и да изрекне санкције било којој политичкој странци, коалицији, листи независних кандидата или независном кандидату због непоштивања наведених одредби, или да предузме одговарајуће административне мјере у оквиру своје опште надлежности у складу са овим законом.

(3) Прије изрицања казне или предузимања административне мјере, Централна изборна комисија БиХ настојаће да постигне да политичка странка, коалиција, листа независних кандидата или независни кандидат за које је установљено да су прекршили одредбе овог поглавља, добровољно поступи по тим одредбама.

Члан 15.7

(1) Сваки кандидат за изборну функцију на нивоу Босне и Херцеговине или на нивоу ентитета је дужан, у року од петнаест (15) дана од дана прихватања кандидатуре за изборе, поднијети Централној

изборној комисији БиХ, на одређеном формулару, потписану изјаву о свом укупном имовинском стању која садржи:

1. садашње приходе и изворе прихода, укључујући све приходе, плате, добит од имовине, прилоге из члана 14.1 овог закона, уплате и друге зараде остварене у Босни и Херцеговини и у иностранству у протеклој календарској години
2. имовину, укључујући новац, рачуне у банци, пословну документацију, дионице, вриједносне папире, обвезнице, некретнине, личну имовину, станарско право и другу имовину и добра у вриједности већој од пет хиљада (5.000) конвертибилних марака, у Босни и Херцеговини и у иностранству и
3. расходе и друге обавезе, укључујући сва дуговања, обавезе, мјенице, кредите и гаранције за такве обавезе у Босни и Херцеговини и у иностранству.

(2) Изјава треба да укључује податке о имовинском стању кандидата и чланова њихове уже породице, брачног друга, дјете и чланова домаћинства према којима кандидат има законску обавезу издржавања.

Члан 15.8

(1) Кандидати изабрани на свим нивоима власти, осим нивоа Босне и Херцеговине и нивоа ентитета, дужни су, у року од тридесет (30) дана од дана објаве овјере мандата у Службеном гласнику БиХ, на посебном формулару, предати Централној изборној комисији БиХ потписану изјаву о имовинском стању из члана 14.7 овог закона.

(2) Изабрани члан органа власти на свим нивоима дужан је да Централној изборној комисији БиХ поднесе извјештај о имовинском стању у року од 30 дана након истека мандата на који је изабран, као и у случају престанка мандата у смислу члана 1. 10 став (1) тачке 1, 3, 5, 6. и 7. овог закона у року од 30 дана од дана престанка мандата.

(3) Централна изборна комисија БиХ доноси упутства којима се ближе одређује изглед и начин испуњавања образаца из става 1. овог члана и члана 15.7 овог закона.

Члан 15.9

Централна изборна комисија БиХ омогућава да формулари који садрже изјаве о укупном имовинском стању буду доступни јавности. Централна изборна комисија БиХ није одговорна за тачност података који се односе на податке садржане у формулару.

Члан 15.10

(1) У року од седам дана од закључивања Централног бирачког списка, Централна изборна комисија БиХ објављује број бирача за сваку изборну јединицу. Тај број је основ за одређивање максималног износа средстава који политички субјект може потрошити за финансирање изборне кампање.

(2) Максимално дозвољени износ за финансирање трошкова изборне кампање за изборе израчунава се тако да се број бирача у свим изборним јединицама у којима политички субјект из става (1) овог члана има кандидатску листу или кандидата помножи са:

- 1) 30 фенинга за изборе за начелника општине /градоначелника и за чланове општинског вијећа/ скупштине општине
- 2) 20 фенинга за изборе за чланове кантоналних скупштина
- 3) 30 фенинга за изборе за чланове Народне скупштине Републике Српске и Представничког дома Парламента Федерације БиХ
- 4) 30 фенинга за изборе за чланова Парламентарне скупштине БиХ
- 5) 30 фенинга за изборе за чланове Предсједништва БиХ
- 6) 30 фенинга за изборе за председника и потпредседнике Републике Српске

(3) За изборе из става (2) тачка 1. овог члана у општинама у којима је број бирача уписаних у Централни бирачки списак мањи од 3.000, сматра се да је регистровано 3.000 бирача.

(4) У случају понављања избора у изборној јединици, односно бирачком мјесту трошкови изборне кампање по бирачу могу износити до 30% трошкова поништених избора у изборној јединици односно бирачком мјесту.

ПОГЛАВЉЕ 16

МЕДИЈИ У ИЗБОРНОЈ КАМПАЊИ

Члан 16.1

Медији у БиХ ће праведно, професионално и стручно пратити изборне активности уз досљедно поштовање новинарског кодекса, те општеприхваћених демократских принципа и правила, посебно основног принципа слободе изражавања.

Члан 16.2

Електронски медији пратиће предизборне активности и придржаваће се принципа уравнотежености, поштења и непристрасности.

Члан 16.3

(1) У емисијама електронских медија ниједан политички субјект не може имати повлашћен положај у односу према другом политичком субјекту.

(2) Функционери на свим нивоима власти који су кандидати на изборима не смију имати повлашћен положај према другим учесницима у изборном процесу.

(3) Информисање о редовним активностима функционера на свим нивоима власти допуштено је у оквиру информативних програма електронских медија, без навођења њихове кандидатуре на изборима и страначке припадности, кад год се ради о активностима које произлазе из законом утврђеног дјелокруга органа којима припадају.

Члан 16.4

Електронски медији ће посебно водити рачуна о томе да се принципи уравнотежености, поштења и непристрасности поштују у информативним емисијама, поготово у емисијама актуелних вијести, затим у интервјуима, те у расправама о актуелним политичким темама, попут округлих столова и слично, које тематски нису у директној вези са изборним активностима политичких субјеката, али би могле имати утицај на расположење бирача.

Члан 16.5

(1) Медији ће при објављивању резултата истраживања јавног мњења јасно и недвосмислено о томе извијестити јавност наводећи:

- а) назив институције или име лица које је наручило и платило истраживање;
- б) назив и сједиште институције која је спровела истраживање;
- ц) испитни узорак и могућност одступања у исходу истраживања;

д) период у којем је спроведено истраживање.

(2) Резултати телефонског анкетирања или уличних анкета спроведених међу бирачима током изборне кампање неће бити презентовани као сигурно и аутентично становиште одређене друштвене групе, што је медиј који врши анкетирање и објављује резултате дужан да посебно нагласи.

Члан 16.6

Новинари и водитељи електронских медија не смију у редовним и посебним емисијама износити своју евентуалну страначку припадност или наклоност.

Члан 16.7

Редослијед наступа за директно обраћање политичких субјеката у посебним емисијама утврдиће се ждријебом уочи почетка изборне кампање, а у присуству представника политичких субјеката.

Члан 16.8

(1) Електронски медији ће извијестити све политичке субјекте о терминима учествовања у посебним емисијама.

(2) Једном установљени термини у емисијама електронских медија не могу се мијењати, а недолазак представника политичког субјекта у договореном термину емисије сматраће се својевољним одустајањем од изборне промоције путем електронских медија.

Члан 16.9

(1) Јавни електронски медији дужни су да бесплатно и у потпуности објављују радио и ТВ спот, саопштења и информације Централне изборне комисије БиХ како би бирачи били информисани о свим аспектима изборног процеса.

(2) Уколико јавни електронски медиј одбије да поступи у складу са ставом (1) овог члана, Централна изборна комисија БиХ поднијеће пријаву Регулаторној агенцији за комуникације на надлежни поступак.

Члан 16.10

У периоду од 48 сати прије отварања бирачких мјеста па до затварања бирачких мјеста неће се објављивати резултати истраживања јавног мњења у вези са гласањем и изборима.

Члан 16.11

(1) У току 24 сата прије отварања бирачких мјеста на територији Босне и Херцеговине неће бити никаквог медијског извјештавања о било каквој активности која се односи на политичку и изборну кампању.

(2) Период изборне шутње траје до затварања бирачких мјеста.

Члан 16.12

(1) Електронски медији ће омогућити под истим условима сваком политичком субјекту плаћено политичко оглашавање (огласи, јавни позиви, спотови и било који други вид промоције политичког субјекта) у периоду од 30 дана прије дана одржавања избора.

(2) Електронски медији ће обезбиједити да плаћена политичка оглашавања буду јасно одвојена од преосталог програма и да не улазе у лимит о дозвољеном рекламном времену које је утврдила Регулаторна агенција за комуникације БиХ.

(3) Електронски медији ће наруџбе за плаћено политичко оглашавање запримити од политичких субјеката директно, односно преко правних или физичких лица које политички субјекти за то овласте.

(4) Наружбе са садржајем оглашавања морају се електронском медију доставити најкасније 48 сати прије емитовања.

(5) Новчану накнаду за услуге објављивања наручилац је дужан да уплати унапријед према цјенику који не може бити већи од постојећег цјеника маркетиншке услуге електронског медија.

Члан 16.13

Електронски медиј има право да одбије емитовати политичко оглашавање ако:

- а) оглашавање није наручено путем наруџбе у писаном облику;
- б) оглас не удовољава техничким и професионалним стандардима, који су јасно утврђени и с којим су благовремено упознати политички субјекти, и
- ц) ако је оглас или садржај огласа противан Уставу или законима Босне и Херцеговине.

Члан 16.14

(1) Јавни електронски медији ће у року од 30 дана прије дана одржавања избора равноправно и фер представљати политичке субјекте и информисати јавност о свим питањима у вези са изборном кампањом и изборним процесом.

(2) Јавни електронски медиј ће у року од 30 дана прије дана одржавања избора омогућити политичким субјектима бесплатан термин за непосредно обраћање.

(3) Забрањено је вођење изборне кампање путем електронских и принтаних медија, или било којег облика плаћеног јавног оглашавања, осим одржавања интерих скупова органа и статутарних тијела политичких субјеката, у периоду од дана расписивања избора до дана службеног почетка изборне кампање. Забрањено је вођење изборне кампање путем електронских и принтаних медија која је стереотипног и увредљивог садржаја у односу на мушкарце и/или жене или која подстиче стереотипно и увредљиво понашање на основу пола или понижавајући однос према припадницима различитих полова.

(4) Централна изборна комисија БиХ својим прописима утврдиће колико времена се додјељује политичким субјектима, термин и трајање емитовања и географска подручја покривена тим емитовањем.

(5) Јавни електронски медиј омогућиће под истим условима у року од 30 дана прије дана избора плаћено политичко оглашавање политичким субјектима у трајању од највише 30 минута седмично.

Члан 16.15

(1) Приватни електронски медији омогућиће под истим условима у року од 30 дана прије дана одржавања избора плаћено политичко оглашавање политичким субјектима у трајању од највише 60 минута седмично.

(2) Приватни електронски медији могу у року од 30 дана прије дана одржавања избора омогућити политичким субјектима бесплатан термин за директно обраћање, али под истим условима за све.

(3) На писмени захтјев, орган надлежан за регулисање рада електронских медија може изузети приватни електронски медиј од примјене одредаба овог члана.

(4) Одредбе претходног става не односе се на приватне електронске медије који емитују властити информативно-политички програм или га преузимају од другог електронског медија.

Члан 16.16

(1) Орган за регулисање рада електронских медија, надлежан за спровођење закона и прописа о медијима, надлежан је у свим случајевима повреде одредаба о медијима у вези са изборима, које су утврђене овим законом и другим законима који регулишу рад медија.

(2) За рјешавање по приговорима на повреде ове главе од политичких субјеката надлежна је Централна изборна комисија БиХ.

Члан 16.17

Политички субјекти своје примједбе на садржај у штампаним медијима у вези са праћењем изборне кампање упућују Савјету за штампу.

Члан 16.18

Централна изборна комисија БиХ доноси прописе којима се ближе уређује примјена одредаба ове главе.

ПОГЛАВЉЕ 17

ИЗБОРНИ ПОСМАТРАЧИ

Члан 17. 1

(1) Представници међународних посматрача, удружења грађана, политичких странака, коалиција, листи независних кандидата и независних кандидата (у даљем тексту посматрачи) могу посматрати све изборне активности у Босни и Херцеговини, под условом да се акредитују у складу са овим законом.

(2) Посматрачи имају приступ свим релевантним документима и јавним састанцима изборних комисија, могу у току цијелог периода изборног процеса у било које вријеме контактирати било које лице и имају приступ свим центрима за регистрацију бирача, бирачким мјестима и центрима за бројање и другим релевантним мјестима, како је утврдила Централна изборна комисија БиХ.

Члан 17. 2

(1) Посматрачи у току посматрања изборног процеса неће ометати изборне активности и поштоваће тајност гласања. Посматрач може истовремено имати по једног представника на јавном састанку изборне комисије, центру за регистрацију бирача, центру за бројање, бирачком мјесту или другим релевантним мјестима, како је утврдила Централна изборна комисија БиХ.

(2) Ограничење броја посматрача из става 1. овог члана не односи се на међународне посматраче.

(3) За вријеме посматрања изборних активности посматрачи ће носити службене акредитације и неће носити било каква обиљежја или ознаке које их повезују са одређеном политичком странком, коалицијом, листом независних кандидата или независним кандидатом.

Члан 17. 3

Централна изборна комисија БиХ акредитује и издаје акредитације међународним посматрачима. Централна изборна комисија БиХ доноси прописе којима се утврђују критеријуми и процес подношења захтјева за акредитовање међународних посматрача.

Члан 17. 4

(1) Централна изборна комисија БиХ акредитује и издаје акредитације удружењима грађана. Централна изборна комисија БиХ доноси прописе којима се утврђују критеријуми за акредитовање удружења грађана и дистрибуцију акредитација. Захтјев за издавање акредитација треба да садржи:

1. изјаву, коју је потписао овлаштени представник удружења грађана, да удружење није основала и да га не спонзорише овјерена политичка странка, коалиција, листа независних кандидата или независни кандидат, те да удружење није укључено у било какве активности у име овјерене политичке странке, коалиције, листе независних кандидата или независног кандидата и
2. име, број важеће личне карте и јединствени матични број предложеног посматрача.

(2) У случају када Централна изборна комисија БиХ утврди да је удружење грађана основано и да га спонзорира овјерена политичка партија, односно да је укључено у било какве активности у име овјерене политичке партије, Централна изборна комисија БиХ одбиће издавање акредитације таквом удружењу.

Члан 17.5

(1) Надлежна изборна комисија акредитује овјерену политичку странку, коалицију, листу независних кандидата или независног кандидата као посматраче у изборној јединици у којој се та политичка странка, коалиција, листа независних кандидата или независни кандидат кандидују.

(2) Централна изборна комисија БиХ акредитује посматраче који ће посматрати рад Централне изборне комисије БиХ и главног центра (главних центара) за бројање.

(3) Ентитетске и кантоналне изборне комисије акредитују посматраче који ће надгледати рад ових комисија.

(4) Општинска изборна комисија издаје акредитације посматрачима који ће посматрати рад општинске изборне комисије, центара за регистрацију бирача и бирачких мјеста и других релевантних мјеста из њене надлежности.

(5) Политичка странка, коалиција, листа независних кандидата или независни кандидат предају листу имена, број важеће личне карте и јединствене матичне бројеве предложених посматрача надлежној изборној комисији.

Члан 17.6

Централна изборна комисија БиХ доноси прописе о изгледу акредитације и начину на који је посматрач користи.

Члан 17.7

Централна изборна комисија БиХ утврђује рок за подношење захтјева за акредитацију посматрача и рок за рјешавање по захтјевима за акредитацију посматрача.

Члан 17.8

Посматрач, коме је општинска, кантонална или ентитетска изборна комисија одбила издати акредитацију, може у року од три (3) дана од дана пријема одлуке поднијети приговор Централној изборној комисији БиХ која ће га ријешити најкасније у року од седам (7) дана од дана пријема.

Члан 17.9

(1) Посматрач може стављати образложене примједбе на рад органа надлежних за спровођење избора утврђених овим законом у писаној форми, које се прилажу у записник о раду органа надлежног за спровођење избора, на основу чега политички субјект може уложити приговор надлежном органу.

(2) Посматрач има право да захтјева препис записника о раду органа надлежног за спровођење избора чији рад је посматрао.

Члан 17.10

(1) Због кршења одредби Поглавља 17.2, акредитованом посматрачу орган који је издао акредитацију може одузети својство посматрача и поништити акредитацију.

(2) Централна изборна комисија БиХ доноси ближе прописе о условима и процедури примјене овог члана.

ПОГЛАВЉЕ 18 ДИСТРИКТ БРЧКО

Члан 18. 1

(1) Овим законом утврђују се принципи који важе за изборе у Дистрикту Брчко.

(2) Територија Брчко Дистрикта БиХ је једна изборна јединица.

Члан 18. 2

Држављанин Босне и Херцеговине који се регистровао за гласање за Дистрикт Брчко има право гласати:

1. за чланове Предсједништва Босне и Херцеговине и Представнички дом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине одговарајућим гласачким листићем у ентитету чији је тај бирач држављанин
2. на изборима за ентитет чији је тај бирач држављанин и
3. на изборима за Скупштину Дистрикта или било коју другу изборну функцију у Дистрикту.

Члан 18. 3

Средства за провођење избора у Дистрикту Брчко обезбједиће се у буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске и Дистрикта Брчко, зависно од тога за који се ниво проводе избори.

Члан 18. 4 (брисан)**Члан 18. 5 (брисан)****ПОГЛАВЉЕ 19****ГРАД МОСТАР****Члан 19.1.**

Овим законом се уређује избор вијећника у Вијеће Града Мостара (у даљем тексту: Градско вијеће). Изузетно од одредаба поглавља 13. овог закона, принципи утврђени овим поглављем примјењују се на изборе у Граду Мостару.

Члан 19.2.

(1) У састав Градског вијећа улази тридесетпет (35) чланова. Вијећници у Градском вијећу се бирају у градској изборној јединици и изборним јединицама градског подручја, на начин утврђен у члану 19.4 овог закона.

(2) „Градска изборна јединица” у смислу претходног става обухвата цијело подручје Града дефинисано у члану 5. Статута Града Мостара.

(3) „Изборне јединице градског подручја” у смислу става 1. овог члана су бивше градске општине како је то дефинисано чланом 7. и чланом 15. Статута Града Мостара.

Члан 19.3.

Град Мостар има једну Изборну комисију успостављену у складу са одредбама овог закона у дијелу у којем се овај закон односи на општинске изборне комисије.

Члан 19.4

(1) Седмнаест (17) вијећника се бира из градске изборне јединице. Минимално четири (4) вијећника из сваког од конститутивних народа и један (1) вијећник као припадник скупине „осталих” се бира из градске изборне јединице.

(2) Три (3) вијећника се бирају из сваке од 6 изборних јединица градског подручја.

(3) Изборна јединица градског подручја 1 састоји се од бивше градске општине Мостар Сјевер.

(4) Изборна јединица градског подручја 2 састоји се од бивше градске општине Мостар Стари Град.

(5) Изборна јединица градског подручја 3 састоји се од бивше градске општине Мостар Југоисток.

(6) Изборна јединица градског подручја 4 састоји се од бивше градске општине Мостар Југ.

(7) Изборна јединица градског подручја 5 састоји се од бивше градске општине Мостар Југозапад.

(8) Изборна јединица градског подручја 6 састоји се од бивше градске општине Мостар Запад.

(9) Ниједан од конститутивних народа нити из групе „осталих” не могу имати више од петнаест (15) својих представника у Градском вијећу.

Члан 19.5

(1) Прво се врши додјела мандата који се попуњавају из градске изборне јединице, према формули утврђеној у ставу 1. члана 9.5 овог закона. Ако додјела мандата из градске изборне јединице не омогућује минималну заступљеност било којег од конститутивних народа и/или скупине „осталих” на начин утврђен у складу с ставом 1. члана 19.4 овог закона, примјењиваће се слиједећи метод:

- а) Један или више посљедњих мандата који ће се додјеливати из градске изборне јединице потребан за испуњавање квота било којег од конститутивних народа односно групе „осталих” додјељује се једном или више кандидата из реда одговарајућег конститутивног народа и/или групе „осталих” који је тј. који су добили највећи број гласова са листе политичке странке, са листе независних кандидата или са листе коалиције којима је мандат додијељен према ставу 1. члана 9.5 овог закона. Уколико се мандат утврђен према формули из става 1. члана 9.5 овог закона додијели независном кандидату, примјењује се тачка 2. овог члана.
- б) Ако политичка странка, листа независних кандидата или коалиција којима је мандат додијељен на начин утврђен у ставу 1. члана 9.5 овог закона не посједује довољан број одговарајућих кандидата на листи своје градске изборне јединице, или ако би мандат, према члану 9.5. овог закона, био дат једном или више независних кандидата, мандат се преноси:

- на политичку странку или странке, листу или листе независних кандидата или коалицију или коалиције које имају такве преостале кандидате на својим листама; или
- на независног кандидата или кандидате из реда одговарајућег конститутивног народа или из скупине „осталих” који има други по реду највећи количник као што је то утврђено чланом 9.5 овог закона.

ц) Ако се ниједан кандидат из реда једног или више датих конститутивних народа или скупине „осталих” не нађе у складу са тач. 1. и 2. овог члана, мандат се преноси на:

- политичку странку, листу независних кандидата или листу коалиције која располаже тим кандидатима преосталим на листи било које друге изборне јединице градског подручја након што су мјеста која су попуњена из ових изборних јединица додијељена у складу с чланом 19.6 овог закона или
- на независног кандидата или кандидате из реда одговарајућег конститутивног народа или из скупине „осталих” који су се кандидовали за било коју изборну јединицу градског подручја, а који има највећи количник као што је то утврђено чланом 9.5 овог закона.

(2) Став 2. члана 9.5 се не примјењује када се додјељују мандати из овог члана.

Члан 19.6

(1) Мандати који се попуњавају из изборних јединица градских подручја након тога се додјељују према формули утврђеној у члану 9.5 овог закона. Мандати се додјељују појединачно почевши са највише ранжираним кандидатом у свакој изборној јединици градског подручја и наставља се на сличан начин како би се попунило свако доступно мјесто из сваке изборне јединице градског подручја. Редослијед попуњавања мандата додијељених свакој изборној јединици градског подручја за сваки од три узастопна корака одређује се жријебањем. Жријебање организује Централна изборна комисија БиХ.

(2) Уколико би додјела мандата из изборне јединице градских подручја водила ка заступљености једног конститутивног народа и/или скупине осталих преко квоте која је утврђена према члану 19.4 став 4. овог закона, примјењиваће се слиједећи метод:

- а) Мандат ће бити прерасподијељен кандидату који не припада датом конститутивном народу и/или скупини „осталих” који је добио највећи број гласова на листи политичке странке, листе независних кандидата или коалиције којима је мандат додијељен у складу са чланом 9.5 став 1. овог закона. Ако би се мандат према формули из члана 9.5 став 1. овог закона додјеливао независном кандидату, примјењиват ће се тачка 2. овог члана.
- б) Ако такав кандидат не постоји или ако би се мандат према формули из члана 9.5 став 1. овог закона додјеливао независном кандидату, мандат се преноси у исту изборну јединицу градског подручја или:
 - политичкој странци, листи независних кандидата или коалиције која има кандидата који не припада датом конститутивном народу и/или групи „осталих” који је преостао на листи; или
 - независном кандидату или кандидатима који не припадају датом конститутивном народу и/или групи „осталих” који имају највећи следећи количник као што је то утврђено у члану 9.5 овог закона.
- ц) Ако не постоји такав кандидат у складу са тач. 1. и 2. овог члана, мандат односно мандати се преносе на:
 - политичку странку, листу независних кандидата или коалиције која има таквог кандидата који је преостао на листи из било које друге изборне јединице градског подручја након што су мјеста попуњена из те изборне јединице градског подручја била додијељена у складу са чланом 19.6 овог закона; или
 - независног кандидата из одговарајућег конститутивног народа или групе „осталих” који се кандидовао за било коју изборну јединицу градског подручја, а који је добио највећи количник као што је то утврђено чланом 9.5 овог закона.

Члан 19.7

Изузетно од одредаба члана 13.7. овог закона, градоначелник Града Мостара се бира индиректно у складу са Уставом Федерације Босне и Херцеговине

ГЛАВА 19А

КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 19.8

Новчаном казном у износу од 200,00 КМ до 1.000,00 КМ казниће се запослени или ангажовани у изборној администрацији за повреду ако:

- а) учествује у доношењу одлуке која може довести у сумњу његову способност да дјелује непристрасно (члан 2.1);
- б) не одреди бирачка мјеста на подручју општине за гласање на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини (члан 2.13 став (1) тачка 2.);
- ц) не обезбиједи изборни материјал за гласање на свим нивоима избора у Босни и Херцеговини (члан 2.13 став (1) тачка 4.);
- д) не обавијести бираче о свим информацијама неопходним за спровођење избора, у складу са прописима Централне изборне комисије БиХ (члан 2.13 став (1) тачка 5.);
- е) неправилно броји гласачке листиће на бирачким мјестима и у општинским центрима за бројање (члан 2.13 став (1) тачка 7);
- ф) именује предсједника и чланове бирачких одбора и њихове заменике супротно члану 2.19 став (3);
- г) не ажурира податке у складу са промјеном броја бирача и прописима Централне изборне комисије БиХ (члан 3.8 став (3) тачка б));
- х) не обезбиједи увид у извод из Централног бирачког списка на територији своје општине (члан 3.8 став (3) тачка ц));
- и) не обезбиједи податке за Централни бирачки списак који су утврђени прописима Централне изборне комисије БиХ (члан 3.8 став (3) тачка д));
- ј) не води евиденцију захтјева и приговора и не чува документацију (члан 3.8 став (4));
- к) одреди бирачка мјеста супротно члану 5.1 став (3);
- л) не обезбиједи изборни материјал за гласање (члан 5.3 став (3));
- м) не одреди дужности члановима бирачког одбора (члан 5.6 став (2));
- н) записник о раду бирачког одбора не садржи податке прописане овим Законом (члан 5.7);
- о) не објасни бирачу начин гласања и не обезбиједи тајност гласања (члан 5.11 став (1));
- п) не утврди идентитет бирача и потпис бирача на изводу из Централног бирачког списка у складу са овим Законом (члан 5.13);
- р) ако изда гласачки листић или листиће супротно прописима којима се регулише издавање гласачких листића (члан 5.13);
- с) помаже лицу при гласању на начин који није у складу са овим Законом (члан 5.19 став (2));
- т) су образци попуњени супротно члану 5.25 и
- у) подаци обједињених збирних резултата гласања за општину нису у складу са чланом 5.27.

Члан 19.9

(1) Новчаном казном у износу од 1.000,00 КМ до 10.000,00 КМ казниће се политички субјект за повреду ако:

- а) у року од десет дана не достави измјене података (члан 4.22);
- б) уклања, прекрива, оштећује или мијења штампане огласе, плакате, постере или друге материјале који се, у складу са законом, користе у сврху изборне кампање политичких партија, коалиција, листи независних кандидата или независних кандидата (члан 7.2 став (2));
- ц) поставља огласе, плакате, постере, односно пише своје име или слогане који су у вези са изборном кампањом, у или на зградама у којима су смјештени органи власти на свим нивоима, јавна предузећа, јавне установе и мјесне заједнице, те на вјерским објектима на јавним путевима и јавним површинама осим на мјестима предвиђеним за плакатирање и оглашавање (члан 7.2 став (3));
- д) носи и показује оружје на политичким скуповима, бирачким мјестима и њиховој околини, као и за вријеме окупљања у вези са активностима политичких партија, коалиција, листи независних кандидата и независних кандидата у изборном процесу (члан 7.3 став (1) тачка 1);

- е) омета скупове других политичких партија, коалиција и независних кандидата, као и подстиче друге на такве активности (члан 7.3 став (1) тачка 2));
- ф) спречава новинаре да обављају свој посао у складу са правилима професије и изборним правилима (члан 7.3 став (1) тачка 3);
- г) обећава новчане награде с циљем добијања подршке бирача или пријети присталицама других политичких партија, коалиција, листи независних кандидата и независних кандидата (члан 7.3 став (1) тачка 4);
- х) подстиче на гласање лице које нема право гласа (члан 7.3 став (1) тачка 5);
- и) подстиче лица да гласају више пута на истим изборима, или да гласају у име другог лица (члан 7.3 став (1) тачка 6);
- ј) користи изразе који би некога могли навести или подстаћи на насиље или ширење мржње, или објављује или употребава слике, симболе, аудио и видео записе, СМС поруке, интернет поруке или друге материјале који могу тако дјеловати (члан 7.3 став (1) тачка 7);
- к) се лажно представља у име било које политичке партије, коалиције, листе независних кандидата или независног кандидата (члан 7.3 став (2));
- л) одржава скупове с циљем изборне кампање (члан 7.4 став (1) тачка 1);
- м) излаже на бирачком мјесту и у његовој околини било какве материјале с циљем утицаја на бираче (члан 7.4 став (1) тачка 2));
- н) користи домаћа и међународна средстава комуникације с циљем утицаја на бираче (члан 7.4 став (1) тачка 3));
- о) користи мегафон или друге разгласне уређаје с циљем утицаја на бираче (члан 7.4 став (1) тачка 4);
- п) омета или опструира изборни процес (члану 7.4 став (1) тачка 5);
- р) не поднесе уз изјаву о прихватању кандидатуре за изборе и изјаву о укупном имовинском стању на одређеном образцу (члан 15.7);
- с) води изборну кампању у периоду од дана расписивања избора до дана службеног почетка изборне кампање (члан 16.14 став (3));
- т) посматрач, у току посматрања изборног процеса, омета изборне активности, не поштује тајност гласања (члан 17.2 став (1));
- у) посматрач за вријеме посматрања изборних активности не носи службену акредитацију и носи било каква обиљежја или ознаке које их повезују са одређеном политичком партијом, коалицијом, листом независних кандидата или независним кандидатом (члан 17.2 став (3));

(2) За повреде из става (1) тачка б), ц), д), е), ф), г), х), и), ј), к), л), м), н), о) и п) овог члана који почињу присталица политичког субјекта казниће се тај политички субјект.

(3) За повреде из става (1) тачка а) овог члана казниће се и одговорно лице политичке партије, коалиције и листе независних кандидата новчаном казном у износу од 200,00 КМ до 5.000,00 КМ.

(4) За повреде из става (1) тачка б), ц), д), е), ф), г), х), и), ј), к), л), м), н), о), п) и р) овог члана казниће се и кандидат политичког субјекта новчаном казном у износу од 1.000,00 КМ до 5.000,00 КМ.

(5) За повреде из става (1) тачка д), х), и) овог члана казниће се и запослени или ангажовани у изборној администрацији новчаном казном у износу од 200,00 КМ до 1.000,00 КМ.

Члан 19.10

Новчаном казном у износу од 200,00 КМ до 3.000,00 КМ казниће се за повреде кандидат изабран на свим нивоима власти ако:

- а) у року од 30 дана од дана објаве овјере мандата у „Службеном гласнику БиХ”, на посебном образцу, не преда потписану изјаву о имовинском стању из члана 15.7 овог Закона (члан 15.8 став (1)) и
- б) у року од 30 дана након истека мандата на који је изабран, као и у случају престанка мандата у смислу члана 1. 10 став (1) тачка 1, 3, 5, 6. и 7. овог Закона у року од 30 дана од дана престанка мандата, не поднесе извјештај о имовинском стању (члан 15.8 став (2)).

ПОГЛАВЉЕ 20

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 20.1 (брисан)**Члан 20.2 (брисан)****Члан 20.3 (брисан)****Члан 20.4 (брисан)****Члан 20.5 (брисан)****Члан 20.6 (брисан)****Члан 20.7 (брисан)****Члан 20.8**

(1) Све док Високи представник или Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине не одлуче другачије, а у складу са ставом 7 овог члана, држављанин Босне и Херцеговине који има статус расељеног лица и који има бирачко право, може остварити своје право да се региструје и да гласа лично, или у одсутности за општину у којој је имао пребивалиште према последњем попису становништва који је извршила држава Босна и Херцеговина, осим у случају када то лице може предочити доказ о промјени пребивалишта у складу са законом, у периоду од последњег пописа становништва који је извршила држава Босна и Херцеговина до тренутка када је то лице стекло статус расељеног лица, или лично за општину гдје има боравиште, под условом да је имало боравиште у тој општини најмање шест (6) мјесеци прије дана избора.

(2) Држављанин Босне и Херцеговине, који је расељено лице и има бирачко право у складу са овим чланом, региструје се зависно од бирачке опције коју изабере, за општину у којој је имао пребивалиште према последњем попису становништва који је извршила држава Босна и Херцеговина, осим у случају када може предочити доказ о промјени пребивалишта у складу са законом, у периоду од последњег пописа становништва који је извршила држава Босна и Херцеговина до тренутка када је стекао статус расељеног лица, или за општину у којој има боравиште и предочи доказ да је пријавио боравиште у тој општини најмање шест мјесеци прије дана избора.

(3) Држављанин Босне и Херцеговине који користи кућу или стан на којим нема право власништва или станарско право, а издата је извршна исправа од надлежног судског или управног органа о поврату те куће или стана, или одлука Комисије за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица, нема право гласања у мјесту боравишта док не напусти туђу имовину, и може се регистровати за изборе само у општини у којој је имао последње пребивалиште према последњем попису становништва у Босни и Херцеговини.

(4) Боравиште је, у смислу овог члана, општина у којој расељена лице, држављанин Босне и Херцеговине, привремено борави, док се не стекну услови за његов повратак у општину у којој је имао пребивалиште према последњем попису становништва који је извршила држава Босна и Херцеговина.

(5) Све док Високи представник или Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине не одлуче другачије, а у складу са ставом 7 овог члана, држављанин Босне и Херцеговине који има статус избјеглог лица и који има бирачко право, има право да се региструје и да гласа лично или поштом за општину у којој је имао пребивалиште према последњем попису становништва који је извршила држава Босна и Херцеговина, изузев у случају када то лице може предочити доказ о промјени пребивалишта у складу са законом у периоду од последњег пописа становништва који је извршила држава Босна и Херцеговина до тренутка када је стекла статус избјеглог лица.

(6) Држављанин Босне и Херцеговине који има статус избјеглог лица и има бирачко право у складу са овим чланом, региструје се за општину у којој је имао пребивалиште према последњем попису становништва који је извршила држава Босна и Херцеговина, изузев у случају када може предочити доказ о промјени пребивалишта у складу са законом у периоду од последњег пописа становништва који је извршила држава Босна и Херцеговина до тренутка када је стекао статус избјеглог лица.

(7) Посебна права предвиђена овим чланом за расељене и избјегла лица, по којима се расељена и избјегла лица могу регистровати и гласати, престаће на дан који утврди Високи представник. Ако Високи представник не донесе одлуку прије истека свог мандата, расељени и избјегли бирачи задржаће посебна права док Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине не одлучи другачије.

(8) Прије доношења одлуке о престанку посебних права за расељена и избјегла лица по којима могу гласати, треба узети у обзир сљедеће околности:

1. стање провођења Имовинског закона;
2. број лица регистрованих као расељена лица и
3. факторе којима се утврђује одрживост повратка, у које спадају безбједност повратника, приступ образовању и услугама, одсуство дискриминације приликом запошљавања и у радном односу, те у функционисању правосудног система.

Члан 20.9

(1) Изузетно, за општинске изборе 2008. године, сва лица која имају бирачко право а која су имала мјесто свог пребивалишта у општини Сребреница према последњем попису становништва извршеном у Босни и Херцеговини, имаће право да се упишу у бирачки списак како би гласали лично или у одсуству за општину Сребреница, без обзира имају ли статус избјеглице или расељеног лица и без обзира јесу ли засновали пребивалиште изван општине Сребреница.

(2) Лица из става (1) овог члана имају право да одлуче да гласају за општину у којој тренутно пребивају или за општину Сребреница.

(3) Централна изборна комисија БиХ даље ће уредити процедуру уписивања лица из става (1) овог члана.

Члан 20.9А

(1) До окончања мандата Високог представника односно све докле док Високи представник другачије не одлучи, на снази ће бити искључења наведена у сљедећа четири става:

(2) Ниједно лице које је Привремена изборна комисија или Изборна апелациона поткомисија смијенила због тога што је лично ометало provedбу Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини или дјеловало у супротности са Правилима и прописима Привремене изборне комисије, не може се кандидовати на изборима, обављати мандат на који је изабрано нити обављати именовану дужност.

(3) Ниједно лице које је Високи представник разријешо јавне дужности, не може се кандидовати на изборима, обављати мандат на који је изабрано нити обављати именовану дужност.

(4) Ниједан бивши или садашњи војни функционер који је смијењен на основу одредби главе 14. Упутства странама која је донио ЦОМСФОР у складу са чланом VI, став 5. Анекса 1. А Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, не може се кандидовати на изборима, обављати мандат на који је изабран нити обављати именовану дужност.

(5) Ниједно лице које је Комесар ИПТФ-а искључио или смијењено због ометања provedбе Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, не може се кандидовати на изборима, обављати мандат на који је изабрано нити обављати именовану дужност.

Члан 20.9Б

(1) До окончања мандата Високог представника односно све докле док Високи представник другачије не одлучи, Централна изборна комисија БиХ ће обезбједити да се у захтјеву за овјеру било које политичке странке и свој осталој документацији која је поднесена у складу са чланом 4.3 овог закона, те у складу с интерним прописима Централне изборне комисије БиХ, не наводи лица из члана 20.9А, ст. 2. и 3.

(2) Уколико се у документима из става 1. овог члана покаже да такво лице заузима централни положај у странци, та политичка странка неће испунити услове за овјеру.

Члан 20.10 (брисан)**Члан 20.11**

Ентитети усклађују своје законе и прописе са овим законом у року од четрдесет пет (45) дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 20.12 (брисан)**Члан 20.12а**

Гласање у дипломатско-конзуларном представништву БиХ из члана 1.5 став (2) овог Закона одржаће се само у оном дипломатско-конзуларном представништву БиХ за које Централна изборна комисија БиХ, у сарадњи са Министарством иностраних послова БиХ, утврди да испуњава услове прописане посебним прописом из члана 1.5 став (3)

Члан 20.12б

(1) Изузетно од одредаба члана 9.10 и члана 4.24 овог Закона, политичком субјекту који је на непосредним изборима одржаним 01. октобра 2006. године добио компензациони мандат, који је

остао упражњен, додјељује се мандат кандидату са највећим бројем добијених гласова са редовне кандидатске листе истог изборног нивоа тог политичког субјекта.

(2) Централна изборна комисија БиХ утврдиће посебним прописом начин примјене овог члана.

Члан 20.13

(1) Док ентитети не оснују вишечлане изборне јединице важе следеће вишечлане изборне јединице:

- а) Од деведесет осам (98) чланова Представничког дома Парламента Федерације Босне и Херцеговине, које непосредно бирају бирачи регистровани за гласање за територију Федерације Босне и Херцеговине, седамдесет три (73) се бира из дванаест (12) вишечланих изборних јединица, а двадесет пет (25) су компензациони мандати изабрани са територије Федерације Босне и Херцеговине у цјелини. Ови мандати се расподељују у складу са чл. од 9.5 до 9.8 овог закона.
- б) Седамдесет три (73) мандата из вишечланих изборних јединица за Представнички дом Парламента Федерације Босне и Херцеговине расподељује се на следећи начин:
 - 1) Изборна јединица 1 састоји се од Кантона 1 и бира девет (9) чланова.
 - 2) Изборна јединица 2 састоји се од Кантона 2, дијела Кантона 3 (Градачац, Грачаница, Добој-Исток), те бирача из Брчко Дистрикта регистрованих за гласање у Федерацији Босне и Херцеговине, бира пет (5) чланова.
 - 3) Изборна јединица 3 састоји се од дијела Кантона 3 (Лукавац, Сребреник, Тузла, Челић) и бира седам (7) чланова.
 - 4) Изборна јединица 4 састоји се од дијела Кантона 3 (Теочак, Бановићи, Живинице, Калесија, Сапна и Кладањ) и бира четири (4) члана.
 - 5) Изборна јединица 5 састоји се од дијела Кантона 4 (Добој-Југ, Тешањ, Маглај, Жепче, Завидовићи, Зеница и Усора) и бира осам (8) чланова.
 - 6) Изборна јединица 6 састоји се од дијела Кантона 4 (Какањ, Вареш, Олово, Високо и Бреза) и бира четири (4) члана.
 - 7) Изборна јединица 7 састоји се од Кантона 5 и дијела Кантона 9 (Нови Град-Сарајево, Илиџа, Хаџићи и Трново) и бира шест (6) чланова.
 - 8) Изборна јединица 8 састоји се од Кантона 6 и бира девет (9) чланова.
 - 9) Изборна јединица 9 састоји се од Кантона 7 и бира осам (8) чланова.
 - 10) Изборна јединица 10 састоји се од Кантона 8 и бира три (3) члана.
 - 11) Изборна јединица 11 састоји се од дијела Кантона 9 (Илијаш, Вогошћа, Центар-Сарајево, Стари Град-Сарајево, Ново Сарајево) и бира седам (7) чланова.
 - 12) Изборна јединица 12 састоји се од Кантона 10 и бира три (3) члана.

(2) Од осамдесет три (83) члана Народне скупштине Републике Српске, које непосредно бирају бирачи регистровани за гласање за територију Републике Српске, шездесет два (62) бира се из шест (6) вишечланих изборних јединица, а двадесет један (21) су компензациони мандати изабрани са територије Републике Српске у цјелини. Ови мандати расподељују се у складу са чл. 9.5 до 9.8 овог закона.

(3) Шездесет два (62) мандата из вишечланих изборних јединица Народне скупштине Републике Српске расподељује се на следећи начин:

- а) Изборна јединица 1 састоји се од општина: Босанска Крупа/Крупа на Уни, Босански Нови/Нови Град, Босанска Дубица/Козарска Дубица, Приједор, Босанска Градишка/Градишка, Лакташи, Србац, Прњавор, Сански Мост/Оштра Лука и Костајница и бира тринаест (13) чланова.
- б) Изборна јединица 2 састоји се од општина: Босански Петровац/Петровац, Бања Лука, Челинац, Дрвар/Источни Дрвар, Кључ/Рибник, Мркоњић Град, Јајце/Језеро, Скендер Вакуф/Кнежево, Котор Варош, Шипово и Купрес/Купрес и бира дванаест (12) чланова.
- ц) Изборна јединица 3 састоји се од општина: Дервента, Босански Брод/Брод, Оцак/Вукосавље, Модрича, Добој, Грачаница/Петрово и Теслић и бира десет (10) чланова.
- д) Изборна јединица 4 састоји се од општина: Босански Шамац/Шамац, Орашје/Доњи Жабар, Градачац/Пелагићево, Бијељина, Лопаре, Угљевик, те бирача из Брчко Дистрикта

који су регистровани за гласање у Републици Српској, и бира девет (9) чланова.

- е) Изборна јединица 5 састоји се од општина: Калесија/Осмаци, Зворник, Шековићи, Власеница, Братунац, Сребреница, Соколац, Хан Пијесак, Илиџа/Источна Илиџа, Стари Град/Источни Стари Град, Ново Сарајево/Источно Ново Сарајево, Трново (РС), Пале (РС), Рогатица и Милићи и бира једанаест (11) чланова.
- ф) Изборна јединица 6 састоји се од општина: Вишеград, Мостар/Источни Мостар, Невесиње, Калиновик, Гацко, Фоча/Фоча, Горажде/Ново Горажде, Чајниче, Рудо, Соколац/Берковићи, Љубиње, Билећа и Требиње и бира седам (7) чланова.

Члан 20.14

Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине извршиће ре-спитивање новчаних казни и ограничења трошкова утврђених овим законом најмање сваке четири (4) године, те одредити да ли су у складу са економским и финансијским стањем у Босни и Херцеговини.

Члан 20.15

Новчане казне утврђене овим законом приход су буџета институција Босне и Херцеговине.

Члан 20.16 (брисан)

Члан 20.16 А

(1) До потпуне provedбе Анекса 7. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, расподеља мјеста по конститутивном народу која је обично уређена Поглављем 10, одјељак А овог закона одвија се у складу са овим чланом.

(2) До организирања новог пописа, као основ користи се попис из 1991. године тако да сваки кантон бира следећи број делегата:

- а) из законодавног тијела Кантона бр. 1, Унско-сански кантон, бира се пет (5) делегата, укључујући два (2) из реда бошњачког, једног (1) из реда хрватског и два (2) из реда српског народа;
- б) из законодавног тијела Кантона бр. 2, Посавски кантон, бирају се три (3) делегата, укључујући једног (1) из реда бошњачког, једног (1) из реда хрватског и једног (1) из реда српског народа;
- ц) из законодавног тијела Кантона бр. 3, Тузлански кантон, бира се осам (8) делегата, укључујући три (3) из реда бошњачког, једног (1) из реда хрватског, два (2) из реда српског народа и два (2) из реда осталих;
- д) из законодавног тијела Кантона бр. 4, Зеничко-добојски кантон, бира се осам (8) делегата, укључујући три (3) из реда бошњачког, два (2) из реда хрватског, два (2) из реда српског народа и једног (1) из реда осталих;
- е) из законодавног тијела Кантона бр. 5, Босанско-подрињски кантон - Горажде, бирају се три (3) делегата, укључујући једног (1) из реда бошњачког, једног (1) из реда хрватског и једног (1) из реда српског народа;
- ф) из законодавног тијела Кантона бр. 6, Средњобосански кантон, бира се шест (6) делегата, укључујући једног из реда бошњачког, три (3) из реда хрватског, једног (1) из реда српског народа и једног (1) из реда осталих;
- г) из законодавног тијела Кантона бр. 7, Херцеговачко-неретвански кантон, бира се шест (6) делегата, укључујући једног (1) из реда бошњачког, три (3) из реда хрватског, једног (1) из реда српског народа и једног (1) из реда осталих;
- х) из законодавног тијела Кантона бр. 8, Западнохерцеговачки кантон, бирају се четири (4) делегата, укључујући једног (1) из реда бошњачког, два (2) из реда хрватског и једног (1) из реда српског народа;
- и) из законодавног тијела Кантона бр. 9, Кантон Сарајево, бира се једанаест (11) делегата, укључујући три (3) из реда бошњачког, једног (1) из реда хрватског, пет (5) из реда српског народа и два (2) из реда осталих;
- ј) из законодавног тијела Кантона бр. 10, Кантон 10, бирају се четири (4) делегата, укључујући једног (1) из реда бошњачког, два (2) из реда хрватског и једног (1) из реда српског народа.

Члан 20.17

Изборни закон Босне и Херцеговине ступа на снагу осмог (8) дана од дана објављивања у „Службеном гласнику БиХ” и објавиће се у службеним гласилима ентитета и „Службеном гласнику Брчко Дистрикта”.

POSLOVNIK DOMA NARODA PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BOSNE I HERCEGOVINE

(„Službeni glasnik BiH”, br. 33/06, 41/06, 91/06 i 91/07)

POGLAVLJE I. Konstituiranje Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine

Odjeljak A. Konstituiranje Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine

Član 1.

(Organiziranje i rad Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine)

Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Dom) organizira se i radi u skladu sa Ustavom BiH, zakonom i ovim poslovníkom.

Član 2.

(Konstituirajuća sjednica)

- (1) Dom se konstituira održavanjem prve sjednice tog mandata.
- (2) Prvu sjednicu Doma, nakon izbora, saziva Kolegij Doma iz prethodnog saziva, ako zakonom nije drugačije regulirano.
- (3) Dok se ne izabere predsjedavajući, prvom sjednicom predsjedava najstariji izabrani delegat kao privremeni predsjedavajući.
- (4) Nakon otvaranja prve sjednice, privremeni predsjedavajući čita listu delegata.

Član 3.

(Svečana izjava)

Delegati preuzimaju dužnost zajedničkim davanjem svečane izjave i njenim pojedinačnim potpisivanjem. Tekst svečane izjave glasi: „Izjavljujem da ću savjesno obavljati dužnosti koje su mi povjerene; poštivati Ustav Bosne i Hercegovine; u potpunosti provoditi Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini; štiti i zauzimati se za ljudska prava i osnovne slobode; te štiti interese i ravnopravnost svih naroda i građana.”

Odjeljak B. Klubovi naroda

Član 4.

(Osnivanje klubova naroda)

- (1) Nakon što delegati daju svečanu izjavu, Dom osniva tri kluba delegata konstitutivnih naroda (u daljnjem tekstu: klubovi naroda):
 - a) Klub delegata bošnjačkog naroda;
 - b) Klub delegata hrvatskog naroda;
 - c) Klub delegata srpskog naroda.
- (2) Klubovi naroda osnivaju se kao oblik djelovanja delegata u Domu, naročito u pripremi, predlaganju i razmatranju tačaka dnevnog reda sjednice Doma.

Član 5.

(Organizacija klubova naroda)

Svaki klub naroda samostalno uređuje svoju organizaciju i način rada te bira predsjedavajućeg i zamjenika predsjedavajućeg.

Član 6.

(Finansiranje klubova naroda)

Radi stvaranja povoljnih uslova za učešće klubova naroda u aktivnostima Doma, nadležna komisija odlučuje i godišnje izvještava Dom o preraspodjeli finansijskih sredstava, prostorija, kao i administrativnih, tehničkih i drugih usluga za rad klubova naroda.

Odjeljak C. Izbor predsjedavajućeg, prvog i drugog zamjenika predsjedavajućeg Doma

Član 7.

(Izbor)

- (1) Nakon što su osnovani klubovi naroda, Dom među svojim članovima bira jednog Bošnjaka, jednog Hrvata i jednog Srbina koji će obavljati dužnosti: predsjedavajućeg, prvog zamjenika predsjedavajućeg i drugog zamjenika predsjedavajućeg Doma. Predsjedavajući ne može biti izabran iz istog konstitutivnog naroda kao predsjedavajući Predstavničkog doma.
- (2) Svaki klub naroda i svaki delegat ima pravo predlagati kandidate za ove dužnosti. Ako za jedno mjesto ima više kandidata, prvo se glasa za kandidata kojeg je predložio klub naroda. Nakon što se utvrdi lista kandidata za svako mjesto, glasa se.

(3) Ako od više kandidata za jedno mjesto nijedan kandidat nije dobio potrebnu većinu ili su dobili isti broj glasova, glasanje se ponavlja za dva kandidata koji su dobili najviše ili isti broj glasova.

(4) Odluka o izboru donosi se na način utvrđen za odlučivanje u Domu, s tim što će, u slučaju usaglašavanja, usaglašavanje obaviti predstavnici klubova naroda, a ako usaglašavanje ne uspije - glasanje se ponavlja.

(5) Ako nijedan kandidat nije dobio potrebnu većinu, glasanje se u cjelini ponavlja.

POGLAVLJE II. Prava i dužnosti delegata

Član 8.

(Učešće u radu)

(1) Delegat ima pravo i dužnost prisustvovati sjednici Doma i sjednici komisije Doma čiji je član. On učestvuje u njihovom radu i angažira se na pronalazenju rješenja i donošenju odluka kojima se osigurava izvršavanje ustavnih ovlaštenja institucija BiH.

(2) U ostvarivanju svojih dužnosti svaki delegat može učestvovati u radu komisije čiji nije član, bez prava glasa.

(3) Delegat koji je spriječen prisustvovati sjednici Doma ili sjednici komisije čiji je član, ili koji mora napustiti sjednicu za vrijeme njenog trajanja, na vrijeme obavještava predsjedavajućeg Doma ili predsjedavajućeg komisije i iznosi razloge svog odsustva.

Član 9.

(Iniciranje i predlaganje akata)

Delegat ima pravo inicirati usvajanje, izmjene ili dopune zakona i drugih akata, te primjenjivati druge postupke sadržane u ovom poslovníku o čemu se Dom obavežno izjašnjava.

Član 10.

(Pravo na obaviještenost)

Da bi se olakšalo njegovo učešće u aktivnostima Doma, delegat se, u skladu s Poslovníkom, pravovremeno obavještava o sazivanju sjednice i dostavlja mu se odgovarajući materijal.

Član 11.

(Čuvanje tajnosti)

(1) Delegat je obavezan držati u tajnosti državnu, vojnu, službenu ili poslovnu tajnu i povjerljive podatke i za to je odgovoran.

(2) Prije dostavljanja materijala delegatu, predsjedavajući Doma i predsjedavajući komisija Doma odlučuju o stepenu povjerljivosti materijala pripremljenog u Domu, u skladu sa zakonom.

(3) Stav (1) ovog člana odnosi se i na materijal koji Vijeće ministara BiH i druga tijela BiH dostavljaju Domu, a koji je označen kao državna, vojna, službena ili poslovna tajna, kako je određeno zakonom ili drugim propisima donesenim na osnovu zakona.

(4) Dom može, na preporuku Ustavno-pravne komisije i nakon rasprave, oduzeti imunitet delegatu koji krši pravila utvrđena stavovima od (1) do (3) ovog člana, nakon čega se može provesti sudski postupak.

(5) Ustavno-pravna komisija može dati prijedlog Domu o oduzimanju imuniteta ako to od nje zatraže Kolegij Doma, neko od stalnih tijela Doma ili najmanje jedan klub naroda. Zahtjev mora biti obrazložen.

Član 12.

(Radnopravni status delegata)

(1) Delegat koji ima status stalno zaposlenog u Domu ima pravo na plaću za obavljanje dužnosti i druge naknade, u skladu sa zakonom i odlukama nadležne komisije, a svi delegati imaju pravo na delegatski paušal, te pravo na naknadu određenih materijalnih troškova.

(2) Svojim zaključkom Dom, na prijedlog Kolegija Doma, određuje kriterije po kojima delegat, u svojstvu izabranog zvaničnika, ima pravo na status stalno zaposlenog izvan Doma.

Član 13.

(Delegatska legitimacija)

(1) Delegatu se izdaje delegatska legitimacija i glasačka kartica s brojem za čiju je upotrebu odgovoran. Delegatska legitimacija i glasačka kartica s brojem ne mogu se davati nijednom drugom licu ni delegatu.

(2) U delegatskoj legitimaciji s fotografijom navodi se: ime i prezime delegata, imunitetsko pravo i druga prava određena zakonom.

(3) Sadržaj, formu i način vođenja evidencije o delegatskoj legitimaciji i glasačkoj kartici s brojem utvrđuje Kolegij Doma. Sekretar Doma zadužen je za njihovo izdavanje i vođenje evidencije.

PDNPSBiH
7.a.i.

Član 14. (Odgovornost delegata)

(1) U skladu sa Ustavom BiH i zakonom, delegat ne može biti pozvan na krivičnu ni na građansku odgovornost za bilo kakva djela izvršena u okviru svojih dužnosti za vrijeme mandata.

(2) O oduzimanju imuniteta u svakom konkretnom slučaju odlučuje Dom, na prijedlog Ustavnopravne komisije, u skladu s članom 11. (4) i (5) Poslovnika kao i u drugim slučajevima propisanim zakonom.

Član 15. (Ostavka delegata)

(1) Delegat ima pravo podnijeti ostavku na delegatsku dužnost. Ostavku podnosi predsjedavajućem Doma u pisanoj formi ili usmeno na sjednici Doma, ako Izbornim zakonom BiH nije drugačije regulirano.

(2) Svaki delegat, uključujući i delegata koji je podnio ostavku, može zatražiti hitnu raspravu u vezi s ostavkom. Ako delegat i nakon rasprave ostane pri ostavci, predsjedavajući o tome obavještava nadležno tijelo utvrđeno zakonom kako bi se izvršila njegova zamjena.

POGLAVLJE III. Organizacija Doma

Odjeljak A. Kolegij Doma i Zajednički kolegij oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine

Član 16. (Sastav Kolegija Doma)

(1) Kolegij Doma (u daljnjem tekstu: Kolegij) čine: predsjedavajući, te prvi i drugi zamjenik predsjedavajućeg Doma.

(2) Ako mjesto predsjedavajućeg, te prvog ili drugog zamjenika predsjedavajućeg ostane upražnjeno, Dom, prema proceduri iz člana 7. ovog poslovnika, bira jednog od svojih članova iz istog konstitutivnog naroda kojem pripada i odsutni predsjedavajući ili zamjenik predsjedavajućeg, koji će popuniti upražnjeno mjesto.

Član 17. (Dužnosti Kolegija)

Kolegij je zadužen za:

- ostvarivanje prava i dužnosti delegata, koji su u vezi s obavljanjem njihove dužnosti, te izradu prijedloga kriterija kojim se reguliraju prava i obaveze delegata na profesionalnom radu;
- ostvarivanje saradnje s Predstavničkim domom, uključujući održavanje zajedničke sjednice oba doma na zahtjev Kolegija Predstavničkog doma, i za održavanje zajedničke sjednice kolegija oba doma;
- ostvarivanje prava i dužnosti Doma prema Predsjedništvu BiH i Vijeću ministara BiH, u skladu sa Ustavom BiH, zakonom i ovim poslovníkom;
- razmatranje inicijativa i prijedloga podnesenih Domu u vezi s njihovom usklađenošću s ovim poslovníkom;
- ostvarivanje saradnje s političkim strankama, organizacijama i udruženjima građana;
- konsultacije u vezi s pripremanjem dnevnog reda sjednice Doma;
- konsultacije u vezi s pripremanjem mogućeg radnog plana;
- sva druga pitanja koja bi mogla uticati na rad Doma;
- obavljanje i drugih poslova koje mu Dom i ovaj poslovnik stavljaju u nadležnost.

Član 18. (Sazivanje sjednice Kolegija)

(1) Kolegij se sastaje po potrebi a najmanje jednom u dvije sedmice - na zahtjev predsjedavajućeg. Međutim, Kolegij može odstupiti od ovog pravila u periodu od 15. jula do 31. augusta.

(2) Na zahtjev bilo kojeg člana Kolegija, sjednicu Kolegija saziva predsjedavajući u roku od sedam dana. Ako je predsjedavajući spriječen ili odbije da sazove sjednicu Kolegija na zahtjev ostalih članova Kolegija, jedan od tih članova može sazvati sjednicu Kolegija.

(3) Kada tako odluči, Kolegij radi u proširenom sastavu, uz učešće predstavnika svakog kluba naroda i/ili predsjedavajućih komisija.

Član 19. (Odlučivanje u Kolegiju)

Kvorum čine dva člana Kolegija. Kolegij donosi svoje odluke konsenzusom prisutnih članova. Ako napori da se postigne konsenzus ne uspiju, odluke donosi Dom.

Član 20. (Drugi učesnici na sjednicama Kolegija)

(1) Sjednici Kolegija, po potrebi, mogu prisustvovati i ostali delegati i lica koja pozove predsjedavajući, a koja nemaju pravo odlučivanja.

(2) Predstavnik Vijeća ministara BiH poziva se na sjednice ili dijelove sjednica Kolegija na kojima se razmatraju pitanja iz člana 17. tač. f) i g) ovog poslovnika i u drugim slučajevima prema ocjeni Kolegija.

Član 21. (Zajednički kolegij oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine)

(1) Sjednica Zajedničkog kolegija oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zajednički kolegij) održava se najmanje jednom mjesečno.

(2) Zajedničkim kolegijem naizmjenično predsjedavaju predsjedavajući domova. Prvu sjednicu Zajedničkog kolegija sazivaju predsjedavajući oba doma. Sljedeću sjednicu saziva predsjedavajući Doma koji predsjedava sjednicom. Ako je predsjedavajući Doma naroda ili predsjedavajući Predstavničkog doma spriječen ili ako odbije da sazove sjednicu Zajedničkog kolegija, sjednicu Zajedničkog kolegija može sazvati bilo koji od njegovih zamjenika.

(3) Većina članova Zajedničkog kolegija čine kvorum, pod uslovom da su prisutna najmanje dva člana iz svakog doma. Zajednički kolegij donosi svoje odluke konsenzusom onih članova koji su prisutni i koji glasaju. Ako napori da se postigne konsenzus ne uspiju, konačnu odluku donose domovi.

(4) Kada se tako odluči, u radu Zajedničkog kolegija mogu učestvovati predstavnici klubova naroda i klubova poslanika.

(5) Zajednički kolegij zadužen je za:

- iniciranje i koordiniranje međuparlamentarne saradnje;
- imenovanje članova privremenih delegacija koje učestvuju na međuparlamentarnim skupovima, o čemu obavještavaju klubove naroda i klubove poslanika;
- odlučivanje o načinu i rokovima rasprava u vezi s odlukama koje zahtijevaju odobrenje oba doma;
- utvrđivanje kriterija za izbor članova stalnih delegacija Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine;
- sazivanje i organiziranje zajedničke sjednice oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine;
- sazivanje zajedničkih sastanaka s Vijećem ministara BiH;
- imenovanje sekretara zajedničkih komisija oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine;
- obavljanje i drugih poslova koje mu u nadležnost stavljaju domovi i poslovnici domova.

Odjeljak B. Predsjedavajući Doma

Član 22. (Predsjedavajući Doma i rotacija)

(1) Predsjedavajući Doma automatski se rotira na toj dužnosti, bez glasanja, svakih osam mjeseci, počevši od dana izbora predsjedavajućeg.

(2) Ako predsjedavajući ne prisustvuje sjednici Doma, dužnost predsjedavajućeg obavlja prvi zamjenik predsjedavajućeg. Ako prvi zamjenik predsjedavajućeg ne prisustvuje sjednici Doma, dužnost predsjedavajućeg obavlja drugi zamjenik.

Član 23. (Dužnosti predsjedavajućeg Doma)

- Predsjedavajući Doma ili relevantni zamjenik predsjedavajućeg:
 - predstavlja Dom;
 - učestvuje u pripremi, saziva i predsjedava sjednicom Doma;
 - učestvuje u pripremi, saziva i predsjedava sjednicom Kolegija;
 - inicira raspravu o pitanjima iz nadležnosti Doma;
 - usmjerava raspravu, daje riječ učesnicima u raspravi i oduzima je prema ovom poslovníku;
 - ograničava trajanje rasprave u vezi s jednim ili više pitanja, ako je potrebno, kako bi se osiguralo razmatranje usvojenog dnevnog reda u cjelini;
 - preduzima sve potrebne mjere kako bi se osigurala mirna i uredna rasprava, uključujući i odgađanja za kraći vremenski period;
 - brine o dosljednoj primjeni ovog poslovnika;
 - zadužen je za primjenu principa javnosti rada Doma i komisija Doma;
 - brine o ostvarivanju prava i dužnosti delegata u Domu u vezi s obavljanjem njihovih dužnosti iz nadležnosti Doma;
 - potpisuje zakone i druge akte koje Dom usvoji;
 - daje uputstva sekretaru Doma u vezi s obavljanjem zadataka i dužnosti;
 - obavlja i druge dužnosti u skladu s odlukama Doma.
- Prilikom primjene pomenutih ovlaštenja predsjedavajući Doma konsultira se sa zamjenicima predsjedavajućeg.

Odjeljak C. Komisije Doma

Član 24. (Komisije)

Dom osniva stalne i privremene komisije Doma i, zajedno s Predstavničkim domom, zajedničke stalne i privremene komisije oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: PSBiH).

Član 25. (Stalne komisije Doma)

Dom ima sljedeće stalne komisije:

- a) Ustavnopravnu komisiju;
- b) Komisiju za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, saobraćaj i komunikacije;
- c) Komisiju za finansije i budžet.

Član 26. (Ustavnopravna komisija)

(1) Ustavnopravna komisija:

- a) prati provođenje Ustava BiH;
- b) razmatra pitanja značajna za ustavni poredak Bosne i Hercegovine i daje inicijativu za amandmane na Ustav BiH;
- c) ispituje i dostavlja Domu mišljenja o prijedlozima za amandmane na Ustav BiH;
- d) kada Dom ocijeni potrebnim, provodi javnu raspravu o prijedlozima amandmana na Ustav BiH ili prijedlozima zakona, te obavještava Dom o rezultatima javne rasprave;
- e) razmatra prijedloge zakona koje Dom treba usvojiti, u vezi s njihovom usklađenošću sa Ustavom BiH i pravnim sistemom, kao i u pogledu pravne obrade te Domu podnosi izvještaj s mišljenjem i prijedlozima i pravnotehničkim ispravkama očiglednih grešaka u tekstu;
- f) razmatra pitanja zakonodavne metodologije i druga pitanja značajna za usklađenost pravno-tehničke obrade akata koje Dom treba usvojiti;
- g) dostavlja mišljenja Ustavnom sudu BiH;
- h) učestvuje u pripremi programa rada iz oblasti zakonodavne aktivnosti Doma;
- i) utvrđuje, zajedno s odgovarajućom komisijom Predstavničkog doma, prečišćeni tekst zakona i drugih propisa kada i ako ih na to ovlaste oba doma PSBiH;
- j) u skladu s članom 11. Poslovnika, razmatra prijedloge za oduzimanje imuniteta i u vezi s tim predlaže odgovarajuće odluke Domu.

(2) Komisija razmatra pitanja koja se odnose na: pravni sistem; izborni sistem; Vijeće ministara BiH; državne praznike; grb, zastavu i državnu himnu BiH; pečat BiH; državnu administraciju; provođenje međunarodnog i domaćeg krivičnog zakonodavstva; te druga pitanja iz nadležnosti Doma koja nisu u nadležnosti drugih komisija.

Član 27. (Komisija za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, saobraćaj i komunikacije)

(1) Komisija za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, saobraćaj i komunikacije:

- a) prati vođenje vanjske politike Predsjedništva BiH i Vijeća ministara BiH;
- b) razmatra pitanja saradnje Bosne i Hercegovine s Ujedinjenim narodima i međunarodnom zajednicom;
- c) razmatra pitanja međuparlamentarne saradnje s odgovarajućim komisijama parlamenata drugih zemalja;
- d) razmatra pitanja saradnje s Vijećem Evrope, Interparlamentarnom unijom, Centralnoevropskom inicijativom i Organizacijom za sigurnost i saradnju u Evropi, te drugim međunarodnim organizacijama;
- e) razmatra pitanja rada s institucijama BiH, kompetentnim za pitanja vanjskih poslova i međunarodnih odnosa;
- f) razmatra aktivnosti stalnih ili privremenih delegacija PSBiH u međuparlamentarnim institucijama;
- g) razmatra pitanja saglasnosti za ratificiranje međunarodnih ugovora, sporazuma i konvencija;
- h) razmatra pitanja otkazivanja međunarodnih ugovora, sporazuma i konvencija;
- i) razmatra pitanja koja se odnose na vanjskotrgovinsku politiku;
- j) razmatra pitanja koja se odnose na sporazume o međunarodnoj trgovini;

- k) razmatra pitanja koja se odnose na carinsku politiku;
- l) razmatra pitanja koja se odnose na tarife, propise i zakone iz svoje oblasti;
- m) razmatra pitanja koja se odnose na međunarodne obaveze Bosne i Hercegovine;
- n) razmatra odnose s međunarodnim trgovinskim institucijama;
- o) razmatra pitanja koja se odnose na putne isprave;
- p) razmatra pitanja koja se odnose na boravak i kretanje stranaca;
- r) razmatra pitanja koja se odnose na uspostavu i funkcioniranje zajedničkih i međunarodnih komunikacija;
- s) razmatra pitanja koja se odnose na reguliranje međuentitetskog saobraćaja;
- t) razmatra pitanja koja se odnose na kontrolu zračnog saobraćaja;
- u) razmatra pitanja koja se odnose na kontrolu frekvencija.

(2) Komisija razmatra i druga pitanja iz oblasti međunarodnih i vanjskih poslova, vanjske trgovine, carina, saobraćaja i komunikacija.

Član 28. (Komisija za finansije i budžet)

- (1) Komisija za finansije i budžet razmatra pitanja koja se odnose na:
- a) Centralnu banku BiH;
 - b) bankarstvo, osim politike bankarstva;
 - c) vanjski dug;
 - d) finansiranje institucija BiH - oporezivanjem, akumulacijom duga ili drugih sredstava;
 - e) funkcioniranje finansijskih institucija na nivou Bosne i Hercegovine;
 - f) propise u oblasti finansija i budžeta;
 - g) razmatranje, izvršenje i nadzor nad izvršenjem budžeta Bosne i Hercegovine;
 - h) razmatranje izvještaja iz člana 168.(2);
 - i) razmatranje odluka o akumulaciji duga, javnim pozajmicama i drugim finansijskim obavezama Bosne i Hercegovine;
 - j) izvještaje Ureda za reviziju institucija BiH.

(2) Komisija, u saradnji s odgovarajućim tijelom Predstavničkog doma, priprema i dostavlja budžet Doma i zajednički budžet PSBiH Vijeću ministara BiH do 15. septembra svake godine, kako bi bio uvršten u prijedlog zakona o budžetu institucija BiH za sljedeću godinu.

(3) Komisija razmatra i druga pitanja iz oblasti finansija i budžeta, u skladu s ovim poslovníkom.

Član 29. (Privremene komisije Doma)

(1) Dom svojim zaključkom može, na prijedlog delegata ili kluba naroda, osnovati privremene komisije Doma ili, na prijedlog Predstavničkog doma, privremene zajedničke komisije:

- a) za izvršenje ili pripremanje određenog akta ili pitanja,
- b) istražne komisije.

(2) Predlagač je dužan predložiti ciljeve i zadatke komisije.

(3) Zadaci i sastav komisije utvrđuju se zaključkom Doma.

Odjeljak D. Opće odredbe o komisijama Doma

Član 30. (Imenovanje članova)

Nakon što osnuje komisiju, Dom imenuje njene članove. Imenovanje mora biti u skladu s raspodjelom mjesta u Domu.

Član 31. (Sastav komisije)

(1) Komisija nema više od šest članova. Raspodjela mjesta mora biti proporcionalna klubovima naroda u Domu, od kojih su dvije trećine članova izabrane s teritorije Federacije BiH, a jedna trećina s teritorije Republike Srpske.

(2) Komisija među svojim članovima bira predsjedavajućeg, te prvog i drugog zamjenika predsjedavajućeg. Oni se biraju iz tri konstitutivna naroda.

Član 32. (Saradnja s drugim komisijama)

Komisija saraduje s drugim komisijama Doma, odgovarajućim komisijama Predstavničkog doma i zajedničkim komisijama o pitanjima od zajedničkog interesa.

Član 33. (Saradnja s drugim institucijama)

U obavljanju dužnosti iz svoje nadležnosti, komisija može saradivati s odgovarajućim tijelima Predsjedništva BiH, Vijeća ministara BiH i en-

PDNPSBiH
7.a.i.

titetskih parlamenata, te drugim tijelima i institucijama na svim nivoima vlasti, kao i grupom građana.

Član 34. (Ovlaštenja komisije)

Komisija može:

- provedi javna ili zatvorena saslušanja, samostalno ili s drugim nadležnim komisijama;
- pozivati i saslušati svjedoke iz bilo koje institucije u Bosni i Hercegovini i može od njih zahtijevati da odgovore na sva pitanja i iznesu sve činjenice i informacije, kao i one koje predstavljaju državnu tajnu;
- pokrenuti pitanje odgovornosti za neodazivanje pozivu komisije, davanje lažnih ili netačnih izjava komisiji pod zakletvom;
- zahtijevati izvještaj od bilo kojeg izabranog i imenovanog zvaničnika, službenika ili institucije;
- zahtijevati pomoć revizora;
- zatražiti pomoć nezavisnih stručnjaka van institucija u Bosni i Hercegovini.

Član 35. (Mišljenja, prijedlozi i izvještaji komisije)

(1) Komisija daje mišljenja, podnosi prijedloge i izvještaje Domu i obavlja druge poslove kako je propisano ovim poslovnikom ili zakonom. Komisija odlučuje o pitanjima koja su joj određena glasanjem u Domu, što ne uključuje i odgovornost za usvajanje zakona.

(2) Komisija podnosi Domu jednom godišnje izvještaj o svom radu.

Član 36. (Organiziranje rada komisije)

Predsjedavajući komisije, u saradnji s njenim sekretarom, organizira rad komisije. Predsjedavajući komisije ima ista ovlaštenja i kompetencije kao predsjedavajući Doma, primijenjeno na postupke i rasprave u komisiji.

Član 37. (Predsjedavajući komisije)

(1) Ako predsjedavajući komisije ne prisustvuje sjednici komisije, dužnost predsjedavajućeg obavlja prvi zamjenik predsjedavajućeg. Ako prvi zamjenik predsjedavajućeg ne prisustvuje sjednici komisije, dužnost predsjedavajućeg obavlja drugi zamjenik predsjedavajućeg.

(2) Ako mjesto predsjedavajućeg komisije ili jednog od njegovih zamjenika ostane upražnjeno, komisija određuje jednog od svojih članova da privremeno popuni upražnjeno mjesto i o tome obavještava Dom.

Član 38. (Sazivanje sjednice komisije)

(1) Sjednicu komisije saziva predsjedavajući komisije na vlastitu inicijativu i na prijedlog Kolegija ili zamjenika predsjedavajućeg te komisije ili najmanje jedne trećine članova komisije, kao i u slučaju iz člana 37.(1) ovog poslovnika.

(2) Predsjedavajući saziva sjednicu komisije pet dana prije njenog održavanja, a iz opravdanih razloga sjednica se može sazvati u kraćem roku. Delegatu se na vrijeme dostavlja materijal koji je u vezi s dnevnim redom sjednice.

(3) Ako predsjedavajući komisije ne sazove sjednicu kada se to od njega zatraži, sjednicu saziva jedan od zamjenika predsjedavajućeg komisije.

(4) Sjednici komisije mogu prisustvovati delegati koji nisu članovi te komisije, kao i stručnjaci za pojedine oblasti, bez prava odlučivanja.

Član 39. (Odlučivanje)

(1) Komisija odlučuje prostom većinom, uz uslov da je prisutna najmanje većina njenih članova.

(2) Prilikom donošenja konačnih odluka o kojima se ne izjašnjava Dom, komisija odlučuje većinom u kojoj moraju biti zastupljena sva tri konstitutivna naroda, s tim što predsjedavajući te prvi i drugi zamjenik predsjedavajućeg komisije nastoje postići saglasnost. Ako se postigne saglasnost, o odluci se ponovo glasa na sjednici komisije.

Član 40. (Potkomisija i angažiranje stručnjaka)

(1) Radi proučavanja određenih pitanja iz svoje nadležnosti, izrade izvještaja ili pripremanja zakona i drugih akata, komisija može osnovati potkomisiju ili radnu grupu i utvrditi njen djelokrug.

(2) Komisija može zatražiti privremenu pomoć stručnjaka s liste koju su potvrdila oba doma PSBiH.

(3) Javni konkurs raspisuje i provode stručne službe Sekretarijata PSBiH na osnovu kriterija koje je utvrdila Zajednička komisija za administrativne poslove.

(4) Zajednička komisija za administrativne poslove utvrđuje i predlaže Domu listu stručnjaka usaglašenu s nadležnim komisijama.

Odjeljak E. Zajedničke komisije oba doma PSBiH

Član 41. (Mišljenja, prijedlozi i izvještaji zajedničkih komisija oba doma PSBiH)

(1) Zajedničke komisije (u daljnjem tekstu: zajedničke komisije) domovima daju svoja mišljenja, podnose prijedloge i izvještaje i obavljaju i druge poslove kako je propisano poslovnici oba doma. Zajedničke komisije odlučuju i o drugim pitanjima koja im domovi stave u nadležnost, s tim što se na zajedničke komisije ne može prenijeti nadležnost za usvajanje zakona.

(2) Domovi svojim zaključkom mogu, na prijedlog delegata, poslanika, klubova naroda i klubova poslanika, osnovati privremene zajedničke komisije, radi praćenja, razmatranja i istraživanja specifičnih pitanja, kao i za pripremanje i prezentiranje prijedloga za usvajanje zakona ili drugih akata iz nadležnosti oba doma.

Član 42. (Osnivanje zajedničkih komisija)

(1) Zajednička komisija ima 12 članova, od kojih se šest bira iz Doma a šest iz Predstavničkog doma, s tim da se dvije trećine članova biraju s teritorije Federacije BiH a jedna trećina s teritorije Republike Srpske.

(2) Prvu sjednicu zajedničke komisije sazivaju predsjedavajući oba doma.

(3) Zajednička komisija među svojim članovima bira predsjedavajućeg, te prvog i drugog zamjenika predsjedavajućeg, koji se biraju iz tri konstitutivna naroda. Predsjedavajući i prvi zamjenik predsjedavajućeg ne mogu biti članovi istog doma.

(4) Zajedničke komisije mogu zatražiti povremenu pomoć stručnjaka, koji će biti angažirani s liste stručnjaka, kako je definirano članom 40. Poslovnika.

Član 43. (Kvorum i odlučivanje)

(1) Kvorum za rad zajedničke komisije čini sedam članova komisije, od čega je najmanje polovina članova komisije iz svakog doma.

(2) Zajednička komisija odlučuje prostom većinom onih koji su prisutni i glasaju, uz uslov da ta većina obuhvata najmanje jednu trećinu članova svakog doma koji su prisutni i koji glasaju i jednog predstavnika iz svakog konstitutivnog naroda čiji je najmanje jedan predstavnik prisutan i glasa. Izuzetno od ove odredbe, Zajednička komisija za administrativne poslove, kada donosi konačne odluke, primjenjuje odredbe člana 73. i 74. ovog poslovnika.

Član 44. (Izvještaj o radu)

Zajednička komisija podnosi izvještaj o radu po potrebi, a najmanje jednom godišnje.

Član 45. (Predsjedavajući zajedničkih komisija)

Domovi u zajedničkim komisijama imaju jednu polovinu, a najmanje jednu trećinu predsjedavajućih.

Član 46. (Rad zajedničkih komisija)

Zajedničke komisije u svom radu primjenjuju ostale opće odredbe poslovnika domova o radu komisija.

Član 47. (Stalne zajedničke komisije)

Domovi imaju sljedeće stalne zajedničke komisije:

- Zajedničku komisiju za odbranu i sigurnost BiH;
- Zajedničku sigurnosno-obavještajnu komisiju za nadzor nad radom Obavještajno-sigurnosne agencije BiH;
- Zajedničku komisiju za ekonomske reforme i razvoj;
- Zajedničku komisiju za evropske integracije;
- Zajedničku komisiju za administrativne poslove;
- Zajedničku komisiju za ljudska prava, prava djeteta, mlade, imigraciju, izbjeglice, azil i etiku.

Član 48.**(Zajednička komisija za odbranu i sigurnost BiH)**

- (1) Zajednička komisija za odbranu i sigurnost BiH:
 - a) razmatra i prati provođenje sigurnosne i odbrambene politike Bosne i Hercegovine;
 - b) prati rad i razmatra izvještaje Stalnog komiteta za vojna pitanja, Ministarstva odbrane BiH, Ministarstva sigurnosti BiH i drugih izvršnih tijela koja se bave pitanjima iz oblasti sigurnosti i odbrane i o tome izvještava PSBiH, s posebnim osvrtom na: izvještaje, kratkoročne i dugoročne planove u vezi sa strukturom Oružanih snaga BiH, kadrovsku politiku i regrutiranje, plaće i naknade, obrazovanje i obuku pripadnika Oružanih snaga BiH, profesionalno ponašanje i etičke standarde za civilno i vojno osoblje, opremanje vojske, rad vojne industrije, nabavku sredstava i uvoz i izvoz oružja i vojne opreme, materijalnu pomoć i ugovore sa stranim firmama koje pružaju usluge odbrambenim institucijama na komercijalnoj osnovi, borbenu gotovost, vojne vježbe i operacije, uključujući provođenje međunarodnih obaveza i međunarodne operacije podrške miru;
 - c) razmatra zakone i amandmane na zakone iz nadležnosti Komisije;
 - d) razmatra i dostavlja mišljenja i preporuke, izmjene i dopune na prijedlog budžeta za odbranu;
 - e) razmatra izvještaje o izvršenju budžeta za odbranu, kao i izvještaje o reviziji institucija iz oblasti odbrambene i sigurnosne politike Bosne i Hercegovine;
 - f) razmatra pitanja saradnje Bosne i Hercegovine s Ujedinjenim narodima, Organizacijom za sigurnost i saradnju u Evropi, NATO-om, Paktom stabilnosti Jugoistočne Evrope i drugim organizacijama i zemljama u oblasti sigurnosti i odbrane;
 - g) razmatra aktivnosti stalnih i privremenih delegacija Bosne i Hercegovine u međunarodnim i međuparlamentarnim institucijama iz oblasti sigurnosti i odbrane;
 - h) razmatra i dostavlja mišljenja PSBiH o ratificiranju i provođenju međunarodnih ugovora iz oblasti sigurnosti i odbrane;
 - i) ostvaruje saradnju s nadležnim parlamentarnim komisijama bh.entiteta, drugih država, kao i s međunarodnim organizacijama i drugim odbrambenim tijelima.
- (2) Komisija razmatra i druga pitanja iz oblasti sigurnosti BiH.

Član 49.**(Zajednička sigurnosno-obavještajna komisija za nadzor nad radom Obavještajno-sigurnosne agencije BiH)**

- (1) Zajednička sigurnosno-obavještajna komisija za nadzor nad radom Obavještajno-sigurnosne agencije BiH:
 - a) nadzire zakonitost rada Agencije;
 - b) raspravlja i daje mišljenja o imenovanju generalnog direktora i zamjenika generalnog direktora;
 - c) razmatra izvještaje predsjedavajućeg o pitanjima iz njegove nadležnosti, uključujući mjere preduzete radi rješavanja svih problema u Agenciji utvrđenih prilikom provođenja inspeksijske kontrole, revizije ili istrage;
 - d) razmatra izvještaje generalnog direktora o radu i troškovima Agencije, te posebno analizira načine trošenja budžetskih sredstava;
 - e) daje mišljenja o detaljnom prijedlogu budžeta Agencije;
 - f) razmatra izvještaje glavnog inspektora;
 - g) zahtijeva od zaposlenih u Agenciji da, uz pomoć predsjedavajućeg, osiguravaju stručne savjete kada je to potrebno radi obavljanja nadzora;
 - h) provodi istrage o radu Agencije.
- (2) Komisija razmatra i druga pitanja iz oblasti rada Agencije u skladu sa Zakonom o Obavještajno-sigurnosnoj agenciji BiH, kao i u drugim posebnim zakonima iz kojih proističe odgovarajuća nadležnost.

Član 50.**(Zajednička komisija za ekonomske reforme i razvoj)**

- (1) Zajednička komisija za ekonomske reforme i razvoj razmatra pitanja koja se odnose na:
 - a) ekonomske reforme koje su u nadležnosti institucija BiH;
 - b) prijedloge reformi ili inicijative za izmjene zakona koje Komisiji dostavljaju predstavnici građanskog društva, odnosno udruženja privrednika, unije poslodavaca, sindikata, agencija za regionalni razvoj, udruženja građana ili drugih nevladinih interesnih grupa;
 - c) monetarnu politiku;
 - d) politiku vanjskog zaduživanja;

- e) odnose s međunarodnim finansijskim institucijama;
- f) politiku i program rekonstrukcije i razvoja Bosne i Hercegovine;
- g) definiranje mjera ekonomske politike;
- h) fiskalnu i kreditnu politiku Bosne i Hercegovine;
- i) politiku bankarstva;
- j) statistiku, mjere i standarde.

- (2) Komisija razmatra i druga pitanja iz oblasti ekonomskih reformi, rekonstrukcije i razvoja Bosne i Hercegovine.

Član 51.**(Zajednička komisija za evropske integracije)**

- (1) Zajednička komisija za evropske integracije razmatra pitanja koja se odnose na:
 - a) raspravljane općih pitanja koja su u vezi s evropskim integracijama;
 - b) praćenje izvršavanja prava i obaveza Bosne i Hercegovine proizašlih iz međunarodnih ugovora koji se odnose na Vijeće Evrope;
 - c) koordiniranje rada matičnih radnih tijela u vezi s evropskim integracijama i dostavljanje mišljenja, preporuka i upozorenja tim radnim tijelima;
 - d) analiziranje posljedica interakcijske strategije za Bosnu i Hercegovinu i pripremu sveobuhvatnih izvještaja;
 - e) nadziranje izrade studije izvodljivosti i praćenje provođenja pretpristupne (Proces stabilizacije i pridruživanja) i pristupne strategije Bosne i Hercegovine;
 - f) nadziranje provođenja usklađivanja zakona Bosne i Hercegovine s *acquis communautaire* (pozitivnom legislativom EU) kada Komisija stekne uslove za to;
 - g) saradnju s institucijama u Bosni i Hercegovini (posebno s Direkcijom za evropske integracije BiH), institucijama EU i drugih zemalja u vezi s pitanjima integracije;
 - h) organiziranje prezentacije javnog mišljenja o pitanjima integracije;
 - i) prikupljanje, pohranjivanje i sistematsko prezentiranje članovima Komisije informacija u vezi s EU;
 - j) nadzor nad korištenjem dodijeljenih sredstava EU;
 - k) obavljanje drugih poslova u vezi s evropskim pitanjima koji ne spadaju u nadležnost ostalih radnih tijela;
 - l) održavanje javnog saslušanja u vezi s pitanjima evropskih integracija radi prikupljanja mišljenja predstavnika civilnog društva, nevladinih organizacija, intelektualaca, kao i vladinih i nevladinih eksperata u određenim sferama.
- (2) Komisija razmatra i druga pitanja u vezi s evropskim integracijama.

Član 52.**(Zajednička komisija za administrativne poslove)**

- (1) Zajednička komisija za administrativne poslove:
 - a) usvaja akte koji reguliraju visinu plaća i naknada za sve zaposlene u PSBiH;
 - b) usvaja akte koji reguliraju visinu naknada za specifične materijalne troškove zaposlenih u PSBiH, donosi pojedinačne akte o plaćama i naknadama materijalnih i drugih troškova, naknadama i dnevnicama za angažiranje stručnjaka i svjedoka, kao i naknadama određenih materijalnih troškova savjetnika;
 - c) u saradnji s nadležnim tijelima oba doma, prati i razmatra izvještaje o izvršenju budžeta PSBiH i o tome izvještava domove te donosi sve akte PSBiH kojima se regulira trošenje, odnosno korištenje sredstava utvrđenih budžetom PSBiH;
 - d) obavlja aktivnosti u vezi s nekretninama u vlasništvu PSBiH, posebno s korištenjem stanova za zaposlene u PSBiH i raspolaganjem stanovima; odlučuje o njihovoj dodjeli na korištenje, zamjeni i jednokratnom prijenosu prava korištenja, u skladu sa zakonom;
 - e) odlučuje o dodjeli privremenog smještaja zaposlenim u skladu sa zakonom i aktima PSBiH;
 - f) daje saglasnost na Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Sekretarijata, u skladu s Odlukom o organizaciji Sekretarijata koju donosi PSBiH;
 - g) daje prijedlog i mišljenje o promjeni organizacije Sekretarijata;
 - h) definiše uslove za korištenje automobila u obavljanju službenih dužnosti;
 - i) na osnovu godišnjih izvještaja klubova o utrošku sredstava i iskazanih godišnjih potreba klubova, odlučuje i godišnje izvještava Dom o preraspodjeli finansijskih sredstava, prostora, kao i administrativnih, tehničkih i drugih usluga za rad klubova;
 - j) utvrđuje kriterije za angažiranje stručnjaka i svjedoka za potrebe komisija i drugih radnih tijela Doma.

PDNPSBiH
7.a.i.

- (2) Komisija razmatra i druga administrativna pitanja iz nadležnosti domova.

Član 53.

(Zajednička komisija za ljudska prava, prava djeteta, mlade, imigraciju, izbjeglice, azil i etiku)

- (1) Zajednička komisija za ljudska prava, prava djeteta, mlade, imigraciju, izbjeglice, azil i etiku razmatra pitanja koja se odnose na:

- ostvarivanje ljudskih prava i osnovnih sloboda, zagaraniranosti Ustavom BiH i zakonodavstvom BiH, od državnih organa, javnih institucija i organizacija koje obavljaju javna ovlaštenja, u slučajevima koje iznese Ombudsmen, građani i entiteti, te o tome izvještava domove;
- državljanstvo;
- imigraciju, izbjeglice i azil;
- provođenje aneksa 6. i 7. Općeg okvirnog sporazuma za mir;
- razvoj i probleme u realizaciji i zaštiti ljudskih prava i sloboda, te mjera za njihovu efikasniju zaštitu. Komisija neće razmatrati pitanja koja su u toku rješavanja na sudovima i druge sporove, osim ako se radi o neprihvatljivom kašnjenju u postupku ili evidentnoj zloupotrebi vlasti i samovolji na koju ukaže Ombudsmen;
- prijedloge koje dostavljaju građani, uz obavještavanje podnosioca o ishodu;
- peticije u vezi s povredama ljudskih prava i osnovnih sloboda, usvajajući odgovarajuće mjere i obavještavajući podnosioca i domove o usvojenim odlukama;
- saradnju s Komisijom za ljudska prava (predviđenom Aneksom 6.) i Komisijom za raseljena lica i izbjeglice (predviđenom Aneksom 7. Općeg okvirnog sporazuma za mir), kao i komisijama za ljudska prava u Parlamentu Federacije BiH i Narodnoj skupštini Republike Srpske;
- razmatranje pitanja u vezi s ostvarivanjem prava djeteta - posebno poboljšanjem statusa djeteta u Bosni i Hercegovini;
- podsticanje aktivnosti u institucijama BiH na provođenju Konvencije o pravima djeteta, kao i podsticanje i ostvarivanje saradnje s komisijama entitetskih parlamenata na poboljšanju statusa djeteta i provođenje Konvencije o pravima djeteta;
- razmatranje predloženih zakona i drugih propisa u pogledu prava djeteta i sprečavanje diskriminacije prava djeteta;
- razmatranje pitanja u vezi s ostvarivanjem prava mladih - posebno unapređenjem prava mladih u Bosni i Hercegovini;
- podsticanje aktivnosti u institucijama BiH na usvajanju i provođenju najznačajnijih međunarodnih dokumenata o pitanju mladih;
- razmatranje prijedloga dokumenata i izvještaja institucija BiH koji se odnose na prava djeteta i na pitanja mladih, te razmatranje priprema za učešće delegacija Bosne i Hercegovine na međunarodnim skupovima na kojima se razmatraju pitanja prava djeteta i pitanja mladih;
- analiziranje izvještaja o provođenju Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH koje obavlja Izborna komisija BiH;
- upozoravanje izabраних zvaničnika PSBiH i Vijeća ministara BiH na odredbe Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH radi njegove dosljedne primjene;
- razmatranje sa Izbornom komisijom BiH mogućih slučajeva kršenja Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH izabраних zvaničnika PSBiH i Vijeća ministara BiH;
- pripremanje i utvrđivanje prijedloga kodeksa ponašanja za delegate i poslanike u PSBiH.

- (2) Komisija razmatra i druga pitanja iz oblasti ljudskih prava, ostvarivanja prava djeteta, mladih, imigracije, izbjeglica, azila i etike.

POGLAVLJE IV. Sjednice Doma i zajedničke sjednice oba doma PSBiH

Odjeljak A. Radni plan Doma

Član 54.

(Godišnji radni plan)

- Kolegij utvrđuje orijentacioni radni plan Doma za jednogodišnji period. Taj plan uključuje pitanja i rokove za njihovu raspravu na sjednicama Doma.
- Radi izrade radnog plana, Kolegij će zatražiti od Predsjedništva BiH, Vijeća ministara BiH i svih komisija i klubova naroda da iznesu prijedloge i mišljenja u roku koji odredi Kolegij.
- Imajući u vidu sve ove prijedloge i bilo koje drugo pitanje koje je već u postupku, sekretar Doma dostavlja Kolegiju prijedlog radnog plana na razmatranje. Kad Kolegij usvoji radni plan, dostavlja ga delegatima,

svim komisijama i klubovima naroda kao i Predsjedništvu BiH i Vijeću ministara BiH.

Član 55.

(Mjesečni radni plan)

Kolegij utvrđuje kalendar za idući mjesec, uključujući datume ili sedmice u kojima su predviđene sjednice Doma. Kolegij dostavlja kalendar delegatima, Predsjedništvu BiH, Vijeću ministara BiH i komisijama Doma.

Odjeljak B. Sazivanje sjednice, predlaganje i utvrđivanje dnevnog reda

Član 56.

(Sazivanje sjednice - predsjedavajući)

(1) Predsjedavajući, u konsultacijama sa zamjenicima predsjedavajućeg ili na vlastitu inicijativu, saziva sjednicu Doma i predlaže dnevni red prema radnom planu.

(2) Poziv za sjednicu Doma dostavlja se delegatu najmanje sedam dana prije dana održavanja planirane sjednice, osim ako je ovim poslovnikom drugačije propisano. Dnevni red, materijal pripremljen za sjednicu i, ako je to slučaj, zapisnik prethodne sjednice dostavlja se delegatu s pozivom za sjednicu.

(3) U opravdanim slučajevima, dnevni red, izmjena ili dopuna dnevnog reda može biti predložena za vrijeme održavanja sjednice Doma, a materijal podijeljen na samoj sjednici.

(4) Izuzetno od odredbi stavova (1) i (2) ovog člana, iz opravdanih razloga i na zahtjev najmanje pet delegata ili na zahtjev većine članova Kolegija, predsjedavajući će sazvati sjednicu Doma u roku od tri dana od dana prijema pomenutog zahtjeva. U tom slučaju, dnevni red sjednice može biti predložen za vrijeme njenog održavanja a materijali podijeljeni na samoj sjednici.

Član 57.

(Sazivanje sjednice - zamjenik predsjedavajućeg)

(1) Zamjenik predsjedavajućeg saziva sjednicu ako je predsjedavajući spriječen sazvati sjednicu Doma.

(2) Zamjenik predsjedavajućeg saziva sjednicu Doma najkasnije u roku od tri dana ako predsjedavajući Doma ne sazove sjednicu u roku iz člana 56.(4) ovog poslovnika.

Član 58.

(Utvrđivanje dnevnog reda)

(1) Kolegij uvrštava u dnevni red prijedloge zakona i izvještaje komisija i svaku drugu tačku koja je obavezna, u skladu s ovim poslovnikom.

(2) Obavezna tačka je ona koja je prošla proceduru u skladu s Poslovnikom ili ako to jednoglasnom odlukom traži komisija Doma.

(3) Kolegij može u dnevni red uvrstiti i druga pitanja koja su ovlašteni predlagачи dostavili Domu i koja spadaju u njegovu nadležnost.

Član 59.

(Dopuna ili izmjena dnevnog reda)

(1) Na početku sjednice, svaki delegat kao i svaki ovlašteni predlagач ima pravo tražiti izostavljanje svake neobavezne tačke i predlaganje nove. Izostavljanje obaveznih tačaka iz člana 58.(2) ovog poslovnika nije dozvoljeno.

(2) Delegat ne može izlagati duže od tri minute niti elaborirati suštinu pitanja koje je predloženo kao tačka dnevnog reda, ako Kolegij, na zahtjev delegata, ne odluči drugačije.

Član 60.

(Glasanje o dopunama ili izmjenama dnevnog reda)

Ako nisu predložene izmjene dnevnog reda, on se smatra usvojenim. U slučaju da su predložene izmjene dnevnog reda i nakon što delegati izraze svoje stavove u vezi s tim prijedlogom, Dom glasa o svakoj predloženoj izmjeni. Glasa se redoslijedom kojim su delegati predlagali izmjene.

Odjeljak C. Definicija kvoruma, predsjedavanje i učešće u radu

Član 61.

(Kvorum)

(1) Na početku svake sjednice i prije glasanja, predsjedavajući utvrđuje da li ima kvoruma i o tome obavještava Dom.

(2) Kvorum čini devet delegata, uz uslov da su prisutna najmanje tri bošnjačka, tri hrvatska i tri srpska delegata.

(3) Ako se utvrdi da nema kvoruma, predsjedavajući daje pauzu u trajanju do 60 minuta, tokom koje pokušava naći rješenje.

Član 62.
(Učešće na sjednici Doma)

- (1) Predlagač, odnosno predstavnik predlagača dužan je učestvovati na sjednici Doma i na sjednici komisije Doma.
- (2) Članovi Predsjedništva BiH mogu, a članovi Vijeća ministara BiH imaju pravo i dužnost učestvovati na sjednicama Doma.
- (3) U slučaju odsustva predlagača pitanja o kojem se raspravlja na sjednici Doma, Dom može odlučiti da raspravu prekine, odgodi ili vodi i bez prisustva predlagača.
- (4) Gosti koje pozove predsjedavajući mogu učestvovati na sjednici, u skladu s ovim poslovníkom.

Član 63.
(Učešće u raspravi)

- (1) Svaki delegat ili drugi učesnik sjednice Doma može govoriti kad zatraži i dobije riječ od predsjedavajućeg, ali ne duže od 10 minuta.
- (2) Predlagač zakona ima pravo i obavezu prije početka rasprave obrazložiti prijedlog zakona u trajanju do 15 minuta.
- (3) Prijave za učešće u raspravi mogu se podnijeti do kraja rasprave.
- (4) Predsjedavajući daje riječ delegatima redosljedom kojim su se prijavili.

Član 64.
(Povreda Poslovnika i korekcija citata)

- (1) Predsjedavajući daje riječ delegatu koji želi govoriti o povredi Poslovnika ili o nepridržavanju utvrđenog dnevnog reda, odmah nakon što je on zatraži. Izlaganje po prigovoru ne može trajati duže od tri minute, nakon čega će predsjedavajući riješiti ovo pitanje.
- (2) Delegat može zatražiti riječ da bi korigirao citat koji je netačno naveden i koji može biti razlog nesporazuma ili koji traži objašnjenje. Predsjedavajući daje riječ delegatu nakon što delegat čija je izjava proizvela potrebu za objašnjenjem završi svoje izlaganje. Delegat se u tom slučaju mora ograničiti na korekciju, odnosno objašnjenje koje ne može trajati duže od tri minute.

Član 65.
(Poštivanje dnevnog reda)

Delegat ili drugi učesnik u raspravi može govoriti samo o pitanju o kojem se raspravlja, u skladu s utvrđenim dnevnim redom. Ako odstupa od dnevnog reda, predsjedavajući ga upozorava. U slučaju da se i nakon ovog upozorenja ne bude pridržavao dnevnog reda, predsjedavajući mu uskraćuje pravo da govori.

Član 66.
(Učešće predsjedavajućeg u raspravi)

Ako želi učestvovati u raspravi, predsjedavajući napušta mjesto predsjedavajućeg i izlazi za govornicu. Za to vrijeme sjednicom predsjedava prvi zamjenik predsjedavajućeg.

Odjeljak D. Održavanje reda

Član 67.
(Mjere zbog nepoštivanja dnevnog reda ili Poslovnika)

- (1) Predsjedavajući održava red za vrijeme sjednice. Svi prisutni obavezni su se pridržavati njegovih uputstava.
- (2) Predsjedavajući može upozoriti delegata koji svojim ponašanjem ili govorom za vrijeme sjednice ne poštuje red ili odredbe ovog poslovnika.
- (3) Delegatu koji je tokom iste sjednice dva puta upozoren zbog nepoštivanja reda i odredbi ovog poslovnika uskraćuje se pravo da govori - ako i dalje bude ometao red i primjenu ovog poslovnika.
- (4) Predsjedavajući može narediti bilo kome od prisutnih da napusti salu ako ne poštuje red.

Član 68.
(Prekid sjednice)

Ako predsjedavajući ocijeni da nije u stanju održavati red za vrijeme sjednice, odlučuje o prekidu sjednice kao i o nastavku rada, kad se za to steknu uslovi, s tim da prekid sjednice ne može trajati duže od jednog sata.

Odjeljak E. Tok sjednice

Član 69.
(Zapisnik)

- (1) Zapisnik sjednice predlaže se na usvajanje na sljedećoj sjednici.
- (2) Svaki delegat ima pravo dati primjedbe na zapisnik, ali ne duže od tri minute.

- (3) Odluke o opravdanosti primjedbi na zapisnik usvajaju se na sjednici bez rasprave. Ako se primjedbe usvoje, u zapisnik se unose odgovarajuće izmjene.
- (4) Zapisnik ili dio zapisnika na koji nisu iznesene primjedbe smatra se usvojenim.
- (5) Usvojeni zapisnik potpisuju predsjedavajući i sekretar Doma.

Član 70.
(Rasprava)

- (1) O sadržaju i suštini akta iz svake tačke dnevnog reda raspravlja se prije donošenja odluke o njemu, osim ako Poslovník propisuje donošenje odluke o određenim aktima i pitanjima bez rasprave.
- (2) Kad iz rasprave o tački dnevnog reda proistekne više prijedloga zaključaka, predsjedavajući na glasanje daje prijedloge zaključaka redosljedom predlaganja.
- (3) Rasprava o ustavnim amandmanima, predloženim zakonima i drugim pitanjima sastoji se iz dva dijela: opće rasprave i rasprave o pojedinostima.

Član 71.
(Pravo kluba na pauzu)

- (1) Svaki klub naroda ima pravo zatražiti pauzu do 30 minuta za svaku odgovarajuću tačku. Predsjedavajući je dužan odmah dati pauzu ako nije počelo glasanje.
- (2) Nakon pauze, predstavnik kluba obrazlaže zahtjev za pauzu.

Odjeljak F. Donošenje odluka

Član 72.
(Glasovi delegata)

Glas svakog delegata je ličan i ne može se prenositi.

Član 73.
(Odlučivanje u Domu)

- (1) Sve odluke u oba doma donose se većinom glasova onih koji su prisutni i koji glasuju.
- (2) Delegati i poslanici će maksimalno nastojati da ta većina uključuje najmanje jednu trećinu glasova delegata ili poslanika s teritorije svakog entiteta.
- (3) Ako većina glasova ne uključuje jednu trećinu glasova delegata ili poslanika s teritorije svakog entiteta, predsjedavajući i njegovi zamjenici sastat će se kao komisija i pokušati da osiguraju saglasnost u roku od tri dana nakon glasanja.
- (4) Ako to ne uspije, odluke se donose većinom glasova onih koji su prisutni i glasaju, pod uslovom da glasovi protiv ne smiju da sadrže dvije trećine ili više delegata ili poslanika izabranih iz svakog entiteta.

Član 74.
(Odlučivanje - nedostatak glasova iz jednog entiteta)

- (1) Ako većina glasova ne sadrži jednu trećinu glasova s teritorije svakog entiteta, Kolegij će, radeći kao komisija, nastojati u roku od tri dana postići saglasnost.
- (2) člana 73. ovog poslovnika, relevantna odluka Doma smatra se usvojenom, a Dom se o tome obavještava na odgovarajući način. Izuzetno od odredbi člana 19. ovog poslovnika, saglasnost se postiže konsenzusom predsjedavajućeg i dva zamjenika predsjedavajućeg.
- (3) Ako Kolegij uspije postići saglasnost, o tome obavještava Dom, nakon čega se glasa u skladu s članom 73. Poslovnika. Ako se tim glasanjem ne dobije potrebna većina, odmah se glasa u skladu sa stavom (3) ovog člana.
- (4) U slučaju da nema kvoruma, ako nakon pauze predsjedavajući utvrdi ili glasanje pokaže da i dalje nema kvoruma, razmatrano pitanje odgađa se za sljedeću sjednicu.
- (5) Ako se delegat prilikom glasanja ne izjasni „za”, „protiv” ili „suzdržan”, a prisutan je u sali prilikom glasanja, smatra se da je „suzdržan”.

Član 75.
(Način glasanja)

Glasanje u Domu obavlja se:

- a) elektronski;
- b) podizanjem glasačkog kartona, odnosno podizanjem ruke;
- c) prozivanjem.

Član 76.
(Elektronsko glasanje)

- (1) Kada se koristi elektronski sistem glasanja, registrira se i prikazuje ukupan broj glasova „za”, broj glasova „protiv” i broj „suzdržanih” glasova. Ekran prikazuje glas svakog delegata zelenom („za”), crvenom

PDNPSBiH
7.a.i.

(„protiv”) i bijelom („suzdržan”) bojom, te sivom bojom prazna mjesta delegata koji ne prisustvuju sjednici. Elektronski sistem registrira da li je bilo kvoruma i da li većina, ako postoji, sadrži najmanje jednu trećinu glasova delegata s teritorije svakog entiteta. Nakon glasanja, na ekranu se vide rezultati.

(2) Ako se glasanje provede nakon postupka traženja saglasnosti iz člana 74. ovog poslovnika, elektronski sistem glasanja registrira i prikazuje ukupan broj glasova „za”, glasova „protiv” i „suzdržanih” glasova, kao i da li glasovi protiv sadrže dvije trećine ili više glasova delegata izabranih iz svakog entiteta.

(3) Elektronski sistem glasanja registrira i način na koji je svaki delegat glasao. Međutim, elektronski sistem omogućava i tajno glasanje.

(4) Sve informacije na ekranu ispisuju se na jezicima koji su u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini i odgovarajućim pismima.

Član 77.

(Glasanje podizanjem glasačkog kartona)

(1) Ako elektronski sistem glasanja nije u funkciji ili na zahtjev jedne trećine delegata u Domu, glasa se podizanjem glasačkog kartona, odnosno podizanjem ruke.

(2) Predsjedavajući, uz pomoć zamjenika predsjedavajućeg i sekretara Doma, konstatira koliko je glasova „za”, koliko „protiv” i koliko „suzdržanih”, uzimajući u obzir ispunjenje drugih zahtjeva iz člana 73. i 74. ovog poslovnika.

Član 78.

(Glasanje prozivanjem)

(1) Glasanje prozivanjem primjenjuje se kada predsjedavajući sam, ili na prijedlog bilo kojeg delegata, ocijeni da je to potrebno, kako bi se uklonile sumnje u regularnost rezultata glasanja.

(2) U tom slučaju sekretar Doma proziva delegate pojedinačno i svaki prozvani delegat izjašnjava se „za”, „protiv” ili „suzdržan”. Prilikom prozivanja koristi se latinični – abecedni redoslijed ako je predsjedavajući Bošnjak ili Hrvat, a ćirilичni - azbučni redoslijed ako je predsjedavajući Srbin.

Član 79.

(Rezultati glasanja)

Na kraju glasačke procedure, predsjedavajući konstatira koliko je glasova „za”, koliko „protiv” i koliko je „suzdržanih” i rezultate glasanja s teritorije svakog entiteta, kako je predviđeno članom IV.3.d) Ustava BiH, i saopćava konačnu odluku.

Odjeljak G. Zapisnik i snimak rasprave

Član 80.

(Sadržaj zapisnika)

(1) Zapisnik sadrži podatke koji se odnose na: datum, mjesto i vrijeme održavanja sjednice; razmatrana pitanja; imena ili zvanične dužnosti učesnika u raspravama; rezultate glasanja i usvojene odluke.

(2) Delegat može zahtijevati da njegova primjedba u vezi s mogućim kršenjem Ustava BiH ili ovog poslovnika bude unesena u zapisnik.

Član 81.

(Javnost zapisnika)

(1) Zapisnici rasprava u Domu u potpunosti su dostupni javnosti.

(2) Zapisnici iz člana 84.(3) ovog poslovnika nisu dostupni javnosti, osim ako Dom drugačije ne odluči.

Član 82.

(Tonsko snimanje sjednica)

(1) Sjednice Doma tonski se snimaju, a mogu biti napravljene i kratke zabilješke, radi izrade konačnog transkripta sjednice.

(2) Kolegij preciznije regulira način pripremanja, čuvanja, objavljivanja i slanja transkripta.

Član 83.

(Autorizacija transkripta sjednice)

(1) Delegat može zatražiti transkript svog govora na autorizaciju. Od delegata se očekuje da vrati autorizirani transkript. Prilikom autorizacije delegat ne smije unositi značajnije izmjene u tekst i izostavljati izražene misli.

(2) Ako delegat ne dostavi ispravke u roku od 48 sati od trenutka kada mu je transkript dostavljen, on se smatra autoriziranim.

Odjeljak H. Javnost rada

Član 84.

(Javnost rada i pristup informacijama)

(1) Dom radi javno i na vrijeme, u potpunosti i objektivno, informira javnost o svom radu. Pod istim uslovima Dom, u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama u BiH, svim zainteresiranim osigurava pristup raspoloživim informacijama.

(2) Kompletni zapisnici rasprava u Domu, zakonodavne kao i najznačajnije aktivnosti vezane za rad Doma, komisija Doma i zajedničkih komisija dostupne su javnosti, a u skladu s mogućnostima PSBiH.

(3) Izuzetak iz st.(1) i (2) ovog člana su informacije za koje Dom, kao nadležni javni organ, utvrdi da njihovo otkrivanje može izazvati štetu za legitimne ciljeve sljedećih kategorija:

- a) vanjske politike, interese odbrane i sigurnosti, kao i zaštite javne sigurnosti;
- b) interesa monetarne politike;
- c) sprečavanja kriminala i svakog otkrivanja kriminala;
- d) zaštite postupka donošenja odluka javnog organa u davanju mišljenja, savjeta ili preporuka javnog organa, zaposlenog lica u javnom organu, ili svakog lica koje obavlja aktivnost za ili u ime javnog organa, a ne obuhvata činjenične, statističke, naučne ili tehničke informacije;
- e) druge ciljeve utvrđene Zakonom o slobodi pristupa informacijama u BiH;
- f) Dom objavljuje traženu informaciju, bez obzira na utvrđeni izuzetak u smislu ovog stava, ako je to opravdano javnim interesom, i uzima u obzir svaku korist i štetu koje mogu proisteći iz toga, o čemu odlučuje Kolegij.

Član 85.

(Pristup sjednicama)

(1) Građanima i predstavnicima sredstava javnog informiranja osigurava se slobodan pristup sjednicama Doma u, za njih, posebno rezerviranom prostoru, kako utvrdi Kolegij, u skladu s prostornim mogućnostima.

(2) Sjednice komisija otvorene su za javnost, osim ako komisije drugačije ne odluče.

(3) Sjednica ili dio sjednice na kojoj se razmatraju pitanja iz člana 11. ovog poslovnika održava se bez prisustva predstavnika sredstava javnog informiranja i javnosti.

Član 86.

(Rezerviranje mjesta)

Osim mjesta rezerviranih za delegate, odgovarajuća mjesta u prostoru za održavanje sjednica osigurana su za članove Predsjedništva BiH, članove Vijeća ministara BiH i goste.

Odjeljak I. Zajedničke sjednice oba doma PSBiH

Član 87.

(Sazivanje i predsjedavanje)

(1) Zajedničku sjednicu oba doma PSBiH (u daljnjem tekstu: zajednička sjednica) sazivaju predsjedavajući domova:

- a) u svim prilikama, prema ocjeni Zajedničkog kolegija,
- b) u svečanim prilikama,
- c) u izuzetnim okolnostima, na zahtjev Predsjedništva BiH.

(2) Zajedničkom sjednicom naizmjenično predsjedavaju predsjedavajući domova.

Član 88.

(Poziv i dnevni red)

(1) Dnevni red zajedničke sjednice utvrđuje Zajednički kolegij.

(2) Poziv za zajedničku sjednicu dostavlja se delegatima i poslanicima u rokovima koji su u skladu s poslovnica domova.

Član 89.

(Donošenje odluka)

Prilikom donošenja odluka domovi se izjašnjavaju odvojeno i primjenjuju se odredbe poslovnika koje se odnose na glasanje - odlučivanje u domu.

POGLAVLJE V. Aktivnosti Doma

Odjeljak A. Opće odredbe

Član 90. (Rad Doma)

Dom radi u skladu sa Ustavom BiH, zakonom i odredbama ovog poslovnika.

Član 91. (Aktivnosti Doma)

Dom obavlja sljedeće aktivnosti:

- zakonodavnu,
- kontrolnu,
- informativnu,
- unutrašnju regulaciju,
- donosi odluke o pitanjima od vitalnog interesa i samoraspuštanja,
- međuparlamentarnu saradnju zajedno s Predstavničkim domom,
- i druge aktivnosti u skladu sa Ustavom BiH, zakonom i ovim poslovnikom.

Odjeljak B. Osnovni zakonodavni postupak

Član 92. (Ovlašteni predlagač)

Prijedlog zakona može podnijeti delegat, komisija Doma, zajednička komisija, Predstavnički dom, kao i Predsjedništvo BiH i Vijeće ministara BiH, u okviru svojih nadležnosti.

Član 93. (Sadržaj zakona)

(1) Prijedlog zakona podnosi se u formi teksta prijedloga s članovima. Predlagač zakona dužan je prijedlog zakona istovremeno dostaviti u pisanoj i elektronskoj formi na jezicima i pismima koji su u službenoj upotrebi u BiH. Izuzetno, kada je delegat predlagač zakona, može dostaviti prijedlog zakona u pisanoj i elektronskoj formi na jednom od jezika i pisama koji su u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini.

- (2) Uz prijedlog se dostavlja obrazloženje koje sadrži:
- ustavni osnov za usvajanje zakona;
 - razloge za donošenje zakona;
 - principe na kojima je prijedlog zasnovan;
 - finansijska i druga sredstva neophodna za provođenje zakona;
 - mišljenja institucija i organizacija koje su konsultirane tokom izrade prijedloga;
 - bilo koje druge okolnosti koje bi mogle pojasniti Domu razloge za donošenje zakona.

(3) Uz prijedlog izmjena i/ili dopuna zakona ili drugog akta prilažu se i odredbe članova, odnosno odredbi koje se mijenjaju, odnosno dopunjavaju.

Član 94. (Razmatranje)

(1) Zakone i druge akte, dostavljene u PSBiH, prvo razmatra Predstavnički dom.

(2) Na prijedlog Kolegija, akte iz ovog člana Dom može razmatrati prije Predstavničkog doma.

Član 95. (Podnošenje zakona)

(1) Prijedlog zakona podnosi se predsjedavajućem, koji ga odmah dostavlja Kolegiju.

(2) U roku od sedam dana Kolegij odlučuje kojoj komisiji prijedlog zakona treba dostaviti i dostavlja ga Ustavnoj komisiji radi davanja mišljenja o usklađenosti sa Ustavom BiH i pravnim sistemom te nadležnoj komisiji radi davanja mišljenja o principima na kojima je zakon zasnovan. Istovremeno, Kolegij dostavlja prijedlog zakona delegatima, Vijeću ministara BiH i Predsjedništvu BiH, kada oni nisu predlagači.

(3) Sekretari domova u dogovoru daju prijedlog kolegijima oba doma radi određivanja nadležne zajedničke komisije, o čemu kolegiji domova odlučuju u roku od sedam dana od dana dostavljanja prijedloga zakona i dostavljaju ga subjektima navedenim u stavu (2) ovog člana.

(4) Ako se ne ispune rokovi iz st. (1) i (2) ovog člana, Kolegij je dužan obavijestiti Dom i predlagača zakona o razlozima kašnjenja i predložiti nove rokove. O opravdanosti navedenih razloga i prihvatanju novih rokova odlučuje Dom.

(5) Ako je Dom dobio više prijedloga zakona koji reguliraju istu problematiku, Kolegij ih upućuje u proceduru u skladu sa stavom (2) ovog

člana. Ako Vijeće ministara BiH nije predlagač zakona, Kolegij zakon upućuje Vijeću ministara BiH radi davanja mišljenja u roku od 20 dana. Kada Dom dobije mišljenje Vijeća ministara BiH o zakonu, zakon koji je dobio pozitivno mišljenje ima prioritet u daljnjoj proceduri pred Domom.

(6) Kolegij poziva predlagače zakona iz stava (5) ovog člana da, u roku od sedam dana, učine napor kako bi usaglasili prijedloge i jedan prijedlog zakona uputili u daljnju proceduru. Ako predlagači ne postignu saglasnost, u daljnju parlamentarnu proceduru upućuje se prijedlog zakona koji je prvi dostavljen Domu.

(7) Ako Vijeće ministara BiH u roku utvrđenom stavom (5) ovog člana ne dostavi mišljenje, nastavlja se parlamentarna procedura po predloženi zakonima do završetka postupka pred Ustavnom komisijom i nadležnom komisijom, u skladu sa stavom (6) ovog člana. Kada Kolegij primi mišljenja Ustavne komisije i nadležne komisije, u dnevni red sjednice Doma uvrštava zakon koji je prvi dostavljen Domu. Do završetka postupka pred Domom o prvom zakonu, miruje postupak o ostalim predloženim zakonima.

Član 96. (Predlagač zakona - delegat ili komisija doma)

(1) Ako je predlagač zakona delegat ili komisija Doma, a Kolegij utvrdi da je nadležna zajednička komisija, prijedlog zakona dostavlja Zajedničkom kolegiju.

(2) Nakon što Zajednički kolegij potvrdi da je nadležna zajednička komisija, prijedlog zakona dostavlja ustavnopravnim komisijama domova.

(3) Nakon što ustavnopravne komisije daju svoje mišljenje, nastavlja se procedura pred zajedničkom komisijom u skladu s poslovniciama domova.

Odjeljak C. Osnovni zakonodavni postupak:

- Postupak u Ustavnoj komisiji i nadležnoj komisiji - prva faza

Član 97. (Usaglašenost prijedloga zakona sa Ustavom BiH)

Ustavna komisija, nakon razmatranja usaglašenosti prijedloga zakona sa Ustavom BiH i pravnim sistemom, dostavlja svoje mišljenje predsjedavajućem Doma u roku od 15 dana nakon što je primila prijedlog zakona.

Član 98. (Prva faza u nadležnoj komisiji)

(1) Nadležna komisija, razmatrajući prijedlog zakona u prvoj fazi, dostavlja mišljenje o principima predloženog zakona predsjedavajućem Doma u roku od 15 dana nakon što je primila prijedlog zakona, koji predsjedavajući upućuje Domu.

(2) Nadležna komisija u ovoj fazi rasprave dužna je pribaviti mišljenje Direkcije za evropske integracije BiH o usklađenosti prijedloga zakona sa zakonodavstvom Evropske unije.

Član 99. (Uvrštavanje u dnevni red sjednice Doma)

(1) Kad primi mišljenja Ustavne komisije i nadležne komisije, koja dostavlja predsjedavajući Doma, Kolegij uvrštava prijedlog zakona u dnevni red sjednice Doma, koja će biti održana u roku od 7 do 15 dana.

(2) Ako je predlagač zakona delegat ili komisija Doma, Kolegij mišljenje zajedničke komisije dostavlja Predstavničkom domu zajedno s prijedlogom zakona, koji će s procedurom sačekati završetak postupka po prijedlogu zakona u Domu.

Odjeljak D. Osnovni zakonodavni postupak:

Rasprava na sjednici Doma - prvo čitanje

Član 100. (Opća rasprava, principi, neophodnost donošenja i usaglašenost sa Ustavom BiH)

(1) Opća rasprava u Domu počinje prvim čitanjem koje se tiče principa na kojima je prijedlog zakona zasnovan i neophodnosti za donošenje zakona, prema mišljenju Ustavne komisije i nadležne komisije iz prve faze.

(2) Rasprava u prvom čitanju završava se usvajanjem ili odbijanjem prijedloga zakona u prvom čitanju.

(3) Usvajanjem prijedloga zakona u prvom čitanju počinju teći rokovi za podnošenje amandmana.

(4) Predlagač ima pravo povući prijedlog zakona do zaključenja rasprave o prijedlogu zakona u prvom čitanju.

(5) Ako ocijeni da se radi o zakonu manjeg stepena složenosti, Dom može odlučiti da prijedlog zakona razmatra i u drugom čitanju, bez razmatranja u nadležnoj komisiji - druga faza.

(6) Dom može zaključkom odlučiti da nadležna komisija u roku od 21 dan provede javnu raspravu o prijedlogu zakona.

Član 101.

(Rasprava u Domu kada je prvi izvještaj nadležne ili Ustavopravne komisije negativan)

(1) Kada Kolegij primi mišljenja Ustavopravne komisije i nadležne komisije o prijedlogu zakona iz kojih proizilazi da komisija nije utvrdila usklađenost sa Ustavom BiH i pravnim sistemom, odnosno nije prihvatila principe predloženog zakona, u kojem je komisija obavezna obrazložiti razloge odbijanja, Kolegij prijedlog zakona s mišljenjima komisija uvrštava u dnevni red sjednice Doma, koja će biti održana u roku od 7 do 15 dana.

(2) Ako Dom prihvati mišljenja Ustavopravne ili nadležne komisije iz stava (1) ovog člana, predloženi zakon smatra se odbijenim.

(3) Ako ne prihvati mišljenja komisija iz stava (1) ovog člana, Dom traži da komisije izrade novo mišljenje zasnovano na novim smjernicama koje utvrdi Dom i u roku koji Dom odredi.

Odjeljak E. Osnovni zakonodavni postupak:

Postupak u nadležnoj komisiji

Član 102.

(Dužnost predlagača)

(1) Predlagač zakona ili ovlašteni predstavnik predlagača obavezan je prisustvovati sjednici komisije. Predstavnik Vijeća ministara BiH može učestvovati u radu komisije i onda kada Vijeće ministara BiH nije predlagač.

(2) Ako predlagač ili ovlašteni predstavnik predlagača ne prisustvuju sjednici komisije, a komisija utvrdi da je prisustvo predlagača ili ovlaštenog predstavnika predlagača neophodno, komisija može odgoditi raspravu o tom pitanju i obavijestiti o tome predlagača od koga će se tražiti da prisustvuje narednoj sjednici. Ako predlagač ili njegov ovlašteni predstavnik po ponovljenom pozivu ne prisustvuje ni narednoj sjednici, smatra se da je odustao od prijedloga, o čemu komisija obavještava predsjedavajućeg Doma.

Član 103.

(Podnošenje amandmana)

(1) Svaki delegat, klub naroda, nenadležna komisija, predlagač zakona i Vijeće ministara BiH mogu dostaviti amandmane nadležnoj komisiji u pisanoj formi u roku od 15 dana od dana usvajanja prijedloga zakona u prvom čitanju.

(2) Nakon što rasprava počne, osim amandmana iz stava (1) ovog člana, predsjedavajući, u dogovoru sa zamjenicima predsjedavajućeg komisije, odobrava raspravu o novim amandmanima samo u sljedećim slučajevima:

- kada se odnose na nove aspekte; ili
- kada nastoje usaglasiti dva ili više prijedloga o kojima se vodi rasprava.

(3) Kada je za razmatranje prijedloga zakona nadležna zajednička komisija, i svaki poslanik može dostaviti amandmane, u skladu sa stavom (1) ovog člana.

Član 104.

(Postupak u komisiji)

(1) Postupak u komisiji počinje raspravom o prijedlogu zakona i podnesenim amandmanima.

(2) Nakon rasprave komisija glasa o predloženim amandmanima sljedeći redoslijed članova na koji se odnose. U slučaju izuzetno velikog broja amandmana, predsjedavajući može narediti drugi način rasprave, osiguravajući da se svi stavovi mogu korektno izraziti.

(3) O amandmanima koji se odnose na isti član raspravlja se i glasa, počevši od onih koji podrazumijevaju veću izmjenu, o čemu odlučuje predsjedavajući. Predlagači amandmana mogu usaglasiti zajednički tekst amandmana.

(4) Nakon završetka glasanja o svim predloženim amandmanima, glasa se o prijedlogu zakona s prihvaćenim amandmanima.

Član 105.

(Izvještaj komisije)

(1) Nadležna komisija dužna je Domu dostaviti izvještaj u roku od 30 dana od dana usvajanja prijedloga zakona u prvom čitanju.

(2) Kada je nadležna zajednička komisija, ona je dužna dostaviti izvještaj u roku od 30 dana od dana kada je prijedlog zakona usvojen u prvom čitanju na sjednici doma koji je posljednji razmatrao zakon.

(3) Izvještaj nadležne komisije sadrži izvještaj o prijedlogu zakona i usvojene amandmane, koji su postali sastavni dio prijedloga zakona.

Član 106.

(Negativan izvještaj nadležne komisije o zakonu u cjelini)

(1) Kad Kolegij primi izvještaj nadležne komisije o prijedlogu zakona iz kojeg proizilazi da komisija nije prihvatila prijedlog zakona u cjelini, u kojem je komisija obavezna obrazložiti razloge odbijanja, Kolegij prijedlog zakona sa izvještajem komisije uvrštava u dnevni red sjednice Doma, koja će biti održana u roku od 7 do 15 dana.

(2) Ako Dom prihvati izvještaj nadležne komisije iz stava (1) ovog člana Poslovnika, predloženi zakon smatra se odbijenim.

(3) Ako ne prihvati izvještaj, Dom od nadležne komisije traži da izradi novi izvještaj zasnovan na novim smjernicama koje utvrdi Dom i u roku koji Dom odredi. Po prijedlogu zakona iz stava (1) ovog člana, provodi se procedura utvrđena članom 101. Poslovnika.

Član 107.

(Izjestilac komisije)

(1) Predsjedavajući komisije ili drugi imenovani izjestilac podnosi izvještaj na sjednici Doma.

(2) Izjestilac brani stav komisije na sjednici Doma.

Član 108.

(Proširena rasprava)

(1) Prije početka postupka iz člana 104.(1) ovog poslovnika, komisija može samostalno odlučiti da otvori proširenu raspravu o predloženoj zakonu koja bi uključivala zainteresirana tijela, stručne institucije i pojedince.

(2) Proširena rasprava neće trajati duže od 15 dana. U slučaju da se proširena rasprava provede, rok utvrđen članom 105. (1) i (2) ovog poslovnika produžava se za 15 dana.

Član 109.

(Mišljenje učesnika proširene rasprave)

Pozvani pojedinci i predstavnici tijela i institucija iznose svoja mišljenja o pitanjima u vezi s predloženim zakonom. Na zahtjev komisije, oni svoja mišljenja izražavaju usmeno ili u pisanoj formi, te prilažu stručne radove i druge materijale.

Član 110.

(Rezultati proširene rasprave)

U svoj izvještaj komisija uvrštava zaključke i rezultate proširene rasprave, a u dodatku može priložiti radove i materijale podnesene tokom proširene rasprave. Ako postoji, prilaže se i transkript proširene rasprave.

Odjeljak F. Osnovni zakonodavni postupak

Rasprava na sjednici Doma - drugo čitanje

Član 111.

(Sazivanje sjednice Doma)

(1) Kad primi izvještaj nadležne komisije, predsjedavajući Doma izvještaj dostavlja delegatima i u roku od 7 do 15 dana saziva sjednicu Doma, na kojoj počinje rasprava o prijedlogu zakona u drugom čitanju.

(2) U izuzetnim slučajevima, rok iz stava (1) ovog člana može se skratiti ili produžiti, o čemu odlučuje Kolegij.

Član 112.

(Amandmani)

(1) Delegati i klubovi naroda mogu predlagati amandmane koji osporavaju amandmane koje je Komisija usvojila. Ovi amandmani dostavljaju se najkasnije 24 sata prije početka sjednice Doma.

(2) U istom roku ovlašteni predlagači amandmana iz člana 103.(1) ovog poslovnika mogu predložiti amandmane u pisanoj formi koje žele ponovo braniti na sjednici Doma, nakon što nisu bili uspješno odbranjeni u komisiji.

(3) Nakon što rasprava počne, osim o amandmanima iz st. (1) i (2) ovog člana, predsjedavajući, u konsultaciji sa zamjenicima predsjedavajućeg, odobrava raspravu i o novim amandmanima samo u sljedećim slučajevima:

- kada se odnose na nove aspekte koje komisija nije mogla uzeti u obzir; ili
- kada nastoje usaglasiti dva ili više prijedloga o kojima se vodi rasprava.

(4) Predlagač amandmana iz ovog člana ima pravo, sve do završetka rasprave, amandman povući, izmijeniti ili dopuniti.

Član 113. (Drugo čitanje)

(1) Drugo čitanje sastoji se od rasprave i glasanja o predloženim amandmanima, slijedeći redoslijed članova na koje se odnose. U slučaju da postoji izuzetno veliki broj amandmana, predsjedavajući može odrediti drugi način rasprave, osiguravajući da se svi stavovi mogu korektno izraziti.

(2) O predloženim amandmanima koji se odnose na isti član raspravlja se i glasa, počevši od onih koji podrazumijevaju veću izmjenu člana, o čemu odlučuje predsjedavajući.

(3) Predlagač zakona, izvjestilac i predstavnik Vijeća ministara BiH dobivaju riječ kad god zatraže, u skladu s instrukcijama predsjedavajućeg.

(4) Nakon što se glasalo o svim predloženim amandmanima, glasa se o prijedlogu zakona, u njegovom konačnom tekstu.

(5) Ako je zakon odbijen, predlagač zakona ima mogućnost da isti zakon još jednom u formi prijedloga dostavi predsjedavajućem Doma, ali nakon šest mjeseci od dana prijema izvještaja da je prijedlog zakona odbijen.

Član 114. (Neusklađenost i pravno-tehničke greške)

Za vrijeme rasprave iz člana 109. ovog poslovnika Dom može oциjeniti da usvojeni amandmani uzrokuju unutrašnji nesklad ili sadrže pravno-tehničke greške. U tom slučaju takvi amandmani ili neki članovi upućuju se nadležnoj komisiji koja ih razmatra, mijenja i predlaže usklađeni tekst zakona.

Odjeljak G. Osnovni zakonodavni postupak:

Odnosi između domova

Član 115. (Donošenje zakona)

Prijedlog zakona smatra se donesenim kada ga oba doma PSBiH usvoje u identičnom tekstu.

Član 116. (Zajednička komisija za usaglašavanje)

(1) Kada se prijedlog zakona usvoji prvo u Domu, predsjedavajući ga dostavlja Predstavničkom domu u roku od tri dana.

(2) Ako tekst koji donesu oba doma nije identičan, predsjedavajući obavještava Predstavnički dom, kako bi se osnovala zajednička komisija za usaglašavanje teksta.

(3) Prvu sjednicu zajedničke komisije sazivaju sekretari oba doma PSBiH.

Član 117. (Usaglašavanje)

(1) Zajednička komisija iz člana 116. ovog poslovnika ima šest članova, po tri iz svakog doma.

(2) Zajednička komisija nastoji postići sporazum o identičnom tekstu. Za postizanje sporazuma neophodna je većina glasova svih članova zajedničke komisije i u toj većini zastupljenost sva tri konstitutivna naroda, kao i većina iz svakog doma.

(3) Ako jedan od domova ne usvoji izvještaj zajedničke komisije, prijedlog zakona smatra se odbijenim.

(4) Ako oba doma ne usvoje negativan izvještaj zajedničke komisije, prijedlog zakona dostavlja se zajedničkoj komisiji radi izrade novog izvještaja, u skladu sa smjernicama domova.

Član 118. (Izvještaj zajedničke komisije)

(1) Prilikom odlučivanja o izvještaju zajedničke komisije, Dom primjenjuje odredbe čl. 73. i 74. Poslovnika.

(2) Ako oba doma ne usvoje izvještaj zajedničke komisije, prijedlog zakona smatra se odbijenim.

Član 119. (Usvajanje u identičnom tekstu)

Ako Dom usvoji prijedlog zakona u identičnom tekstu kao što je usvojen u Predstavničkom domu, prijedlog zakona smatra se donesenim. Predsjedavajući preduzima potrebne mjere za njegovo objavljivanje.

Član 120. (Izvorni tekst zakona i akata)

(1) Sekretar Doma, u saradnji sa sekretarom Predstavničkog doma, odgovoran je za izradu izvornog teksta zakona i akata koji donose oba doma, stavljanje pečata i brine za druge radnje, u skladu sa zakonom.

(2) Sekretar Doma odgovoran je za izradu izvornog teksta akata koje donosi Dom, stavljanja pečata i brine za druge radnje u skladu sa zakonom.

Odjeljak H. Skraćeni i hitni postupak

Član 121. (Skraćeni postupak)

(1) Kada podnosi prijedlog zakona, predlagač može zatražiti da se prijedlog zakona razmatra po skraćenom postupku. U tom slučaju predlagač je obavezan posebno da obrazloži razloge koji opravdavaju skraćivanje postupka.

(2) Zahtjev iz stava (1) ovog člana razmatra se na sljedećoj sjednici Doma. Dom odlučuje o zahtjevu nakon rasprave.

(3) Ako Dom prihvati da razmatra prijedlog zakona po skraćenom postupku, svi rokovi iz redovnog zakonodavnog postupka skraćuju se na pola.

(4) Kada se prijedlog zakona razmatra u skraćenom postupku, Kolegij može dodatno ograničiti trajanje rasprave, kao i koliko puta delegat može dobiti riječ.

(5) Ako Dom ne prihvati zahtjev, prijedlog zakona razmatra se u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom.

Član 122. (Hitni postupak)

(1) Kada podnosi prijedlog zakona visokog stepena hitnosti ili koji je formuliran na tako jednostavan način da se samo može usvojiti ili odbaciti u cjelini, predlagač može u pisanoj formi zatražiti od Doma da ga razmotri u jednom čitanju.

(2) Zahtjev iz stava (1) ovog člana razmatra se na sljedećoj sjednici Doma. Dom odlučuje o zahtjevu nakon rasprave.

(3) Kada se o ovom zahtjevu obavi rasprava, glasa se. Ako se usvoji, Dom nastavlja raspravu i glasa o prijedlogu zakona. Amandmani na zakon se ne podnose.

(4) Ako ne prihvati zahtjev predlagača za razmatranje prijedloga zakona po hitnom postupku, Dom odlučuje da li će se zakon razmatrati po članu 121. ovog poslovnika ili u redovnom postupku.

Odjeljak I. Budžet i izvještaj o izvršenju budžeta institucija BiH

Član 123. (Budžet)

(1) Predsjedništvo BiH, na preporuku Vijeća ministara BiH, podnosi PSBiH, prije 15. oktobra tekuće godine, prijedlog zakona koji sadrži budžet institucija BiH za sljedeću godinu (u daljnjem tekstu: budžet).

(2) Prijedlog zakona koji sadrži budžet za sljedeću godinu prvo razmatra Predstavnički dom. Nakon usvajanja, Predstavnički dom dostavlja prijedlog zakona s budžetom Domu najkasnije do 15. novembra tekuće godine.

(3) Prilikom donošenja budžeta primjenjuju se odredbe koje reguliraju osnovni zakonodavni postupak. Međutim, Kolegij skraćuje rokove i preduzima sve druge potrebne mjere za donošenje budžeta ili, po potrebi, izmjene i dopune budžeta najkasnije do 15. decembra tekuće godine.

(4) Do donošenja zakona o budžetu poštuju se rokovi iz st. (1), (2) i (3) ovog člana.

Član 124. (Izmjene i dopune budžeta)

Budžet se može mijenjati na način i prema postupku za njegovo donošenje.

Član 125. (Izvještaj o izvršenju budžeta)

(1) Predsjedništvo BiH, nakon prijedloga Vijeća ministara BiH, podnosi Domu izvještaj o izvršenju budžeta institucija BiH, dostavljajući podatke o ostvarenim prihodima i rashodima u protekloj budžetskoj godini.

(2) Brojevi sadržani u izvještaju nisu podložni amandmanima. Ako Dom posumnja u tačnost brojeva, može zatražiti potrebna objašnjenja ili korekcije od Vijeća ministara BiH.

**PDNPSBiH
7.a.i.**

Odjeljak J. Ovlaštenje za ratifikaciju međunarodnih ugovora i otkazivanje ugovora

Član 126.

(Zahtjev za ratifikaciju ili otkazivanje ugovora)

(1) Predsjedništvo BiH, u skladu sa Ustavom BiH i zakonom, podnosi Domu zahtjev za davanje saglasnosti za ratifikaciju ili otkazivanje ratificiranih međunarodnih ugovora, sporazuma i konvencija.

(2) Tekst međunarodnih ugovora, sporazuma i konvencija nije podložan amandmanima.

Odjeljak K. Amandmani na Ustav BiH

Član 127.

(Ovlašteni predlagač)

Amandmane na Ustav BiH mogu predložiti Predsjedništvo BiH, Vijeće ministara BiH, Predstavnički dom i svaki delegat, u skladu s Ustavom BiH i ovim poslovnikom.

Član 128.

(Podnošenje amandmana)

(1) Osim ako nije drugačije propisano u ovom odjeljku, amandmani na Ustav BiH podnose se pod istim uslovima kao i zakoni i prate osnovni zakonodavni postupak.

(2) Kolegij upućuje predložene ustavne amandmane Predsjedništvu BiH i Vijeću ministara BiH radi davanja mišljenja, ako oni nisu predlagači.

Član 129.

(Javna rasprava)

Amandmani na Ustav BiH stavlja se na javnu raspravu, na način kako zaključkom odluči Dom. Zaključkom se određuje nadležna komisija koja provodi javnu raspravu i određuje rok u kojem ona treba biti obavljena.

Odjeljak L. Ispravke u zakonu, drugom propisu i općem aktu

Član 130.

(Ispravka)

(1) Prijedlog za ispravku štamparskih grešaka u objavljenom tekstu zakona ili drugog propisa, odnosno općeg akta koji je Dom donio, Domu podnosi tijelo nadležno za provođenje tog zakona, odnosno općeg akta.

(2) Ispravke štamparskih grešaka, poslije savjetovanja sa izvornikom, utvrđuju sekretari oba doma PSBiH.

Odjeljak M. Autentično tumačenje zakona i drugog općeg akta

Član 131.

(Postupak)

(1) Autentičnim tumačenjem utvrđuje se istinitost, izvornost i pravilan smisao nedovoljno jasne odredbe zakona i drugog propisa, odnosno općeg akta.

(2) Subjekti koji provode zakone i druge opće akte mogu podnijeti zahtjev za autentično tumačenje.

(3) Kada primi zahtjev za autentično tumačenje zakona i drugog propisa, odnosno općeg akta, predsjedavajući Doma upućuje ga Ustavnoj komisiji, nadležnoj komisiji, kao i Vijeću ministara BiH radi davanja mišljenja. Vijeće ministara BiH mora dostaviti mišljenje u roku od 20 dana.

(4) Nakon što Ustavna komisija razmotri zahtjev cijeneći jasnoću norme na koju se tumačenje odnosi, izvještaj Ustavne komisije, zajedno s mišljenjem Vijeća ministara BiH, dostavlja se nadležnoj komisiji Doma, u roku od 30 dana.

(5) Nadležna komisija utvrđuje prijedlog za autentično tumačenje, u roku od 15 dana od dana prijema izvještaja Ustavne komisije, i dostavlja ga Ustavnoj komisiji.

(6) Ustavna komisija utvrđuje konačan prijedlog autentičnog tumačenja i u roku od 30 dana dostavlja ga predsjedavajućem Doma.

Član 132.

(Donošenje)

(1) Autentično tumačenje donosi Dom i ono postaje sastavni dio zakona, drugog propisa, odnosno općeg akta koji se tumači.

(2) Predsjedavajući Doma autentično tumačenje dostavlja predsjedavajućem Predstavničkom domu.

Član 133.

(Primjena)

Autentično tumačenje zakona, drugog propisa i općeg akta primjenjuje se i važi od dana primjene propisa na koji se odnosi.

Član 134.

(Objavljivanje)

Autentično tumačenje zakona, drugog propisa i općeg akta objavljuje se u „Službenom glasniku BiH”.

POGLAVLJE VI. Glasanje o nepovjerenju Vijeću ministara BiH

Član 135.

(Dužnosti Vijeća ministara BiH)

(1) Vijeće ministara BiH odgovara Domu za predlaganje i izvršavanje politike i primjenu zakona, drugih propisa i odredbi čije je provođenje dio njegovog ustavnog i zakonskog ovlaštenja, kao i za usmjeravanje i koordinaciju rada ministara.

(2) Vijeće ministara BiH dužno je, na zahtjev Doma, podnijeti informacije o svim relevantnim aktivnostima iz svoje nadležnosti.

Član 136.

(Iniciranje prijedloga)

(1) Najmanje tri delegata u Domu mogu dati prijedlog za glasanje o nepovjerenju Vijeću ministara BiH ili o potrebi njegove rekonstrukcije.

(2) Prijedlog iz stava (1) ovog člana dostavlja se predsjedavajućem Doma u pisanoj formi, potpisan i s obrazloženjem.

(3) Predsjedavajući Doma odmah dostavlja ovaj prijedlog Predsjedništvu BiH, Vijeću ministara BiH, delegatima i Predstavničkom domu.

Član 137.

(Uvrštavanje u dnevni red)

Prijedlog iz člana 136.(1) ovog poslovnika stavlja se na dnevni red sjednice Doma u roku koji Dom utvrdi zaključkom, a u svakom slučaju 30 dana od dana dostavljanja Vijeću ministara BiH.

Član 138.

(Izveštaj Vijeća ministara BiH)

Prije početka rasprave na sjednici Doma o pitanju iz prijedloga iz člana 136.(1) ovog poslovnika, Vijeće ministara BiH može podnijeti Domu izvještaj u pisanoj formi s mišljenjem i stavovima. Izvještaj se dostavlja delegatima najkasnije 24 sata prije održavanja sjednice.

Član 139.

(Obrazlaganje prijedloga i odgovor Vijeća ministara BiH)

(1) Predlagač ima pravo i dužnost na sjednici Doma obrazložiti prijedlog iz člana 136.(1) ovog poslovnika.

(2) Vijeće ministara BiH ima pravo odgovoriti i iznijeti svoje stavove, nakon čega se otvara rasprava.

Član 140.

(Glasanje)

(1) Nakon rasprave, glasa se o prijedlogu iz člana 136.(1) ovog poslovnika.

(2) Ako prijedlog ne bude usvojen, može se glasati o drugim inicijativama u vezi s tim.

(3) Predsjedavajući obavještava Predstavnički dom, Vijeće ministara BiH i Predsjedništvo BiH o rezultatima glasanja o prijedlogu iz člana 136.(1) Poslovnika i drugim inicijativama u vezi s tim, ako su postojale.

POGLAVLJE VII. Rezolucija i ostali akti

Član 141.

(Podnošenje prijedloga rezolucije)

(1) Dom može rezolucijom izraziti svoj stav o relevantnim političkim pitanjima, socijalnim problemima i potrebama i utvrditi političke smjernice koje će provoditi Predsjedništvo BiH, Vijeće ministara BiH ili druge institucije BiH.

(2) Delegat može podnijeti prijedlog rezolucije. Prijedlog rezolucije razmatra se na sjednici Doma, osim ako Dom ne odluči da je potrebno prijedlog rezolucije prethodno razmatrati na sjednici nadležne komisije.

Član 142.

(Rasprava)

(1) Predlagač rezolucije dobiva riječ u trajanju do 20 minuta. Ostali učesnici u raspravi mogu dobiti riječ u trajanju do 10 minuta. Amandmani

na predložene rezolucije podnose se u pisanoj formi u bilo koje vrijeme sjednice.

(2) Predsjedavajući može zaključiti raspravu kada je pitanje, prema njegovom mišljenju, dovoljno razjašnjeno. Kada se rasprava zaključi, glasa se o predloženim amandmanima i predloženoj rezoluciji.

Član 143. (Ostali akti)

(1) Dom može donositi deklaracije, odluke, preporuke, zaključke i druge akte.

(2) Akti iz stava (1) ovog člana definiraju se na sljedeći način:

- a) Deklaracija je akt PSBiH koji sadrži načelno mišljenje o važnim pitanjima koja je PSBiH razmatrala.
- b) Odluka je akt kojim se rješavaju pitanja iz nadležnosti PSBiH.
- c) Preporuka je akt kojim se ukazuje na značaj određenih pitanja koja se odnose na izvršavanje zakona.
- d) Zaključak se donosi o pitanjima u pojedinačnoj stvari koja se tiču postupka.

(3) Glasanje o aktima iz stava (1) ovog člana obavlja se u skladu s utvrđenim načinom odlučivanja u Domu, osim ako Ustavom BiH, ovim poslovníkom ili zakonom nije drugačije regulirano.

POGLAVLJE VIII. Aktivnosti informiranja

Odjeljak A. Delegatska pitanja

Član 144. (Postavljanje pitanja)

(1) Delegati mogu postavljati pitanja Vijeću ministara BiH ili bilo kojem njegovom članu, odnosno svim institucijama BiH. Pitanja se odnose na specifične činjenice, situacije ili na službene informacije iz nadležnosti institucija BiH.

(2) Pitanja se mogu postavljati i Uredu visokog predstavnika za BiH i predstavnicima drugih međunarodnih organizacija u Bosni i Hercegovini.

Član 145. (Podnošenje pitanja)

Pitanja se podnose predsjedavajućem u pisanoj formi. Podnesak sadrži i izjavu - da li delegat traži usmeni odgovor na sjednici Doma ili pisani odgovor. U slučaju da ništa nije navedeno, smatra se da odgovor treba dati usmeno na sjednici Doma.

Član 146. (Usmeni odgovor)

(1) Kada se traži usmeni odgovor na sjednici Doma, pisani podnesak kratko se formulira jednim pitanjem.

(2) Kada je pitanje formulirano u skladu sa stavom (1) ovog člana, predsjedavajući pitanje prosljeđuje onome kome je upućeno.

(3) Za pitanja se minimalno izdvaja sat vremena na svakoj redovnoj sjednici i osigurava direktan TV prijenos. Odgovori na pitanja uvrštavaju se u dnevni red istim redoslijedom kojim su postavljana, ne kasnije od 30 dana od njihovog upućivanja. Prije početka postavljanja pitanja predsjedavajući obavještava Dom na koja pitanja je odgovoreno, a na koja nije.

Član 147. (Odgovor)

(1) Pitanja s odgovorom u pisanoj formi uglavnom se, iako ne isključivo, odnose na tehnička pitanja ili ona koja ne dozvoljavaju jednostavno usmeno objašnjenje. Ni pitanje ni odgovor ne smiju prekoračiti jedan standardni list A-4.

(2) Predsjedavajući pitanje dostavlja onome kome je upućeno.

(3) Odgovor u pisanoj formi mora se dostaviti u roku od 30 dana.

(4) Kada predsjedavajući primi odgovor, kopiju dostavlja delegatu koji je postavio pitanje. Odgovor s pitanjem javno se objavljuje. Predsjedavajući daje priliku delegatu koji je na postavljeno pitanje tražio pisani odgovor, da se izjasni da li je zadovoljan odgovorom. Ako delegat nije zadovoljan odgovorom, primjenjuje se član 149.(1) Poslovnika.

(5) Ako se odgovor ne dostavi u roku iz stava (3) ovog člana, podnositelj pitanja može tražiti od Kolegija da pitanje koje traži odgovor uvrsti u dnevni red sljedeće sjednice Doma.

Član 148. (Zajednička sjednica domova - pitanja i odgovori)

(1) Najmanje jednom u šest mjeseci Zajednički kolegij organizira posebnu, odnosno zajedničku sjednicu oba doma: „Delegati, poslanici pitaju - Vijeće ministara BiH odgovara”.

(2) Za ove sjednice dijaloškog tipa osigurat će se uslovi za direktni televizijski i radioprijenos radi javnosti rada i informiranja građana o svim relevantnim pitanjima koja se tiču rada izvršnih organa vlasti na nivou Bosne i Hercegovine.

(3) Delegat ima pravo postaviti jedno pitanje i replicirati na odgovore do tri minuta. Pitanje se dostavlja Vijeću ministara BiH najmanje sedam dana prije dana održavanja sjednice.

(4) Sjednica iz stava (1) ovog člana zakazuje se 30 dana ranije, a može trajati do četiri radna sata.

Član 149. (Procedura na sjednici)

(1) Pitanja se obrazlažu na sljedeći način: delegat postavlja pitanje u trajanju do tri minute, zatim Vijeće ministara BiH ili resorni ministar dobiva riječ u istom trajanju. Nakon toga, delegat može komentirati odgovor ili postaviti novo pitanje u trajanju do dvije minute. Vijeću ministara BiH ili resornom ministru omogućava se odgovor u istom trajanju, nakon čega predsjedavajući zaključuje raspravu i daje riječ sljedećem licu ovlaštenom da govori.

(2) Vijeće ministara BiH ili ministar mogu zatražiti, iz određenih razloga i samo jednom, da se rasprava o pitanju odgodi za sljedeću sjednicu Doma.

Odjeljak B. Interpelacija

Član 150. (Podnošenje i razmatranje)

(1) Interpelacija se podnosi predsjedavajućem u pisanoj formi i odnosi se na pojedine oblasti iz nadležnosti svih institucija BiH, kao i ministarstava BiH - na provođenje utvrđene politike i zakona.

(2) Interpelacija podnesena predsjedavajućem u pisanoj formi ne odnosi se na Ustavni sud BiH.

(3) Kolegij razmatra interpelaciju podnesenu u pisanoj formi. Ako interpelacija ima osnove, Kolegij interpelaciju dostavlja onome na koga je naslovljena. U slučaju da interpelacija nema osnove, Kolegij je ponovo dostavlja predlagачu kako bi se interpelacija zamijenila pitanjem.

Član 151. (Uvrštavanje u dnevni red)

(1) Nakon upućivanja interpelacije onome na koga je naslovljena, ona se uvrštava u dnevni red sjednice Doma u roku od 15 do 60 dana od dana njenog upućivanja.

(2) U dnevni red jedne sjednice ne može se uvrstiti više od jedne interpelacije.

Član 152. (Rasprava)

(1) Interpelant dobiva riječ u trajanju do 30 minuta za objašnjenje svoje interpelacije, zatim, u istom trajanju, riječ dobiva onaj kome je interpelacija upućena. Nakon toga, drugi delegati mogu, na svoje traženje, intervenirati u trajanju do 10 minuta. Isto pravilo primjenjuje se i za interpelanta i za onoga kome je interpelacija upućena.

(2) Predsjedavajući zaključuje raspravu kada je, prema njegovom mišljenju, o interpelaciji dovoljno raspravljano.

Član 153. (Podnošenje rezolucije)

U roku od tri dana od zaključenja rasprave o interpelaciji, svaki delegat može predložiti rezoluciju u skladu s čl. 141. i 142. ovog poslovnika. Predložena rezolucija uvrštava se u dnevni red sljedeće sjednice.

Odjeljak C. Informativne sjednice s članovima Predsjedništva BiH

Član 154. (Informativne sjednice s članovima Predsjedništva BiH)

(1) Članovi Predsjedništva BiH, na osnovu vlastitog zahtjeva ili na zahtjev Doma, izlaze pred Dom radi održavanja informativne sjednice o pitanjima koja su u njihovoj nadležnosti.

(2) Dom može zatražiti od Predsjedništva BiH da prije održavanja sjednice dostavi izvještaj u pisanoj formi.

(3) Nakon rasprave Dom može usvojiti rezoluciju koja sadrži njegov stav ili smjernice u vezi s odgovarajućom politikom.

**PDNPSBiH
7.a.i.**

Odjeljak D. Informativne sjednice s članovima Vijeća ministara BiH

Član 155.

(Informativne aktivnosti pred komisijama)

(1) Članovi Vijeća ministara BiH, na vlastito ili na traženje nadležne komisije, izlaze pred komisiju radi održavanja informativne sjednice o datom pitanju.

(2) Komisija može zahtijevati da članovi Vijeća ministara BiH prije sjednice podnesu izvještaj u pisanoj formi o tom pitanju.

(3) Nakon zaključenja rasprave ili na svojoj sljedećoj sjednici, komisija može usvojiti rezoluciju u kojoj se iznosi njen stav ili smjernice u vezi s odgovarajućom politikom ministarstva.

(4) Ako pozvani član Vijeća ministara BiH:

- ne odgovori na poziv komisije;
- ili ne podnese potrebne informacije komisiji;
- ili podnese nepotpune ili netačne informacije komisiji; komisija može pokrenuti postupak za utvrđivanje njegove odgovornosti, u skladu s čl. 136. do 140. Poslovnika.

Odjeljak E. Godišnji izvještaj Vijeća ministara BiH

Član 156.

(Izvještaj o radu Vijeća ministara BiH)

(1) Vijeće ministara BiH podnosi Domu izvještaj o svom radu najmanje jednom godišnje.

(2) Dom razmatra izvještaj o radu Vijeća ministara BiH u roku od 30 dana nakon njegovog podnošenja. Nakon rasprave, može se usvojiti i rezolucija.

POGLAVLJE IX. Unutrašnja regulacija

Član 157.

(Izmjene ili dopune Poslovnika)

Dom može, na prijedlog delegata, u svakom trenutku, dopunjavati ovaj poslovnik u skladu sa Ustavom BiH, koristeći proceduru donošenja odluka u skladu s članom IV. tačka 3.d) Ustava BiH i ovog poslovnika.

Član 158.

(Reguliranje pitanja)

(1) Dom može zaključkom regulirati određeno pitanje koje nije nikako ili nije precizno regulirano ovim poslovníkom.

(2) Zaključak je obavezujući samo za konkretno pitanje iz stava (1) ovog člana.

Član 159.

(Zaključak)

Komisije mogu usvajati zaključke u istu svrhu kao što je navedeno u članu 158. ovog poslovnika i o pitanjima iz svoje nadležnosti. Ovi zaključci podređeni su zaključcima Doma.

Član 160.

(Tumačenje Poslovnika)

Kolegij odlučuje, kad je to potrebno, o tumačenju ovog poslovnika dok Dom ne odluči drugačije zaključkom ili amandmanima na Poslovnik.

POGLAVLJE X. Odluke o pitanjima od vitalnog interesa i samoraspuštanje Doma

Odjeljak A. Odluke o pitanjima od vitalnog interesa

Član 161.

(Proglašavanje odluke štetnom po vitalni interes)

(1) Neka predložena odluka PSBiH može se proglasiti štetnom po vitalni interes bošnjačkog, hrvatskog ili srpskog naroda većinom glasova bošnjačkih, hrvatskih ili srpskih delegata.

(2) Za takvu predloženu odluku u Domu je potrebna saglasnost većine bošnjačkih, većine hrvatskih i većine srpskih delegata koji su prisutni i glasaju.

Član 162.

(Pokušaj rješavanja na zajedničkoj komisiji ili upućivanje Ustavnom sudu BiH)

(1) U slučaju protivljenja većine bošnjačkih, hrvatskih ili srpskih delegata pozivanju na član 161. (2) Poslovnika, predsjedavajući Doma saziva zajedničku komisiju sastavljenu od tri delegata, od kojih su po

jednog izabrali bošnjački, hrvatski i srpski delegati, radi rješavanja spornog pitanja.

(2) Ako zajednička komisija u roku od pet dana ne uspije da riješi to pitanje, predmet se upućuje Ustavnom sudu BiH koji će po hitnom postupku ispitati da li ima nepravilnosti u postupku.

Odjeljak B. Samoraspuštanje Doma

Član 163.

(Samoraspuštanje Doma)

(1) Najmanje tri delegata mogu, preko predsjedavajućeg, podnijeti Kolegiju prijedlog odluke za raspuštanje Doma.

(2) Kolegij saziva Dom radi razmatranja ovog prijedloga u roku 15 dana od dana njegovog podnošenja.

(3) Nakon rasprave, prijedlog se stavlja na glasanje. Smatra se usvojenim ako ga odobri većina koja sadrži većinu delegata iz najmanje dva naroda.

(4) Odluka se objavljuje i dostavlja Predstavničkom domu, Predsjedništvu BiH i Vijeću ministara BiH.

POGLAVLJE XI. Odnosi s ostalim institucijama BiH

Odjeljak A. Vijeće ministara BiH

Član 164.

(Prava i dužnosti Vijeća ministara BiH)

U okviru svojih prava i dužnosti navedenih u Ustavu BiH i zakonu, Vijeće ministara BiH:

- može podnositi prijedloge zakona Domu i dostavljati mišljenja o prijedlozima zakona koji nisu podneseni od Vijeća ministara BiH;
- može tražiti sazivanje sjednice Doma da bi se razmatralo pitanje o kojem želi iznijeti svoj stav i dobiti mišljenje, odnosno stav Doma;
- preko svoga predstavnika dužno je učestvovati na sjednicama Doma, Kolegija i komisija Doma;
- ima pravo i obavezu intervenirati u raspravama;
- može tražiti da uvrsti jednu tačku u dnevni red sjednice Doma. U tom slučaju, zatražena tačka uvrštava se u dnevni red sjednice Doma;
- može tražiti odgađanje rasprave o jednoj neobaveznoj tački dnevnog reda kako bi zauzelo stav i iznijelo ga na sljedećoj sjednici. U tom slučaju, zatražena tačka skida se s dnevnog reda sjednice Doma.

Član 165.

(Predstavljanje Vijeća ministara BiH)

(1) Vijeće ministara BiH u Domu predstavlja njegov predsjedavajući ili jedan ili više njegovih članova, osim ako je drugačije propisano ovim poslovníkom ili zakonom.

(2) Ministre mogu predstavljati zamjenici i, ako se prisustvo odnosi na sjednice komisija, pomoćnici ministara, osim ako nije drugačije propisano ovim poslovníkom ili zakonom.

Član 166.

(Obavješćavanje Vijeća ministara BiH)

Dom i njegove komisije obavješćavaju Vijeće ministara BiH o terminima održavanja svojih sjednica kako bi predstavnici Vijeća ministara BiH mogli na njima učestvovati.

Odjeljak B. Predsjedništvo BiH

Član 167.

(Obavješćavanje o sjednici Doma)

(1) Predsjedavajući Doma obavješćava Predsjedništvo BiH o terminu održavanja svake sjednice na kojoj će biti razmatrani prijedlozi zakona koje predloži Predsjedništvo BiH – pod uslovima iz čl. 92. i 95. ovog poslovnika.

(2) Predsjedništvo BiH, najmanje preko jednog svog člana, učestvuje na sjednicama Doma i ima pravo i obavezu intervenirati u raspravi.

Član 168.

(Stavovi i izvještaji Predsjedništva BiH)

(1) Na zahtjev Doma, Predsjedništvo BiH izražava stavove i obavješćava Dom o pitanjima koja spadaju u njegovu nadležnost.

(2) Predsjedništvo BiH, također na zahtjev Doma, najmanje jednom godišnje, podnosi Domu izvještaj o rashodima Predsjedništva BiH.

Odjeljak C. Ostale institucije**Član 169.****(Saradnja s drugim institucijama BiH)**

Prava i dužnosti, kao i saradnja Doma s drugim institucijama BiH, obavljaju se u skladu sa Ustavom BiH i zakonima.

POGLAVLJE XII. Razno**Član 170.****(Imenovanje članova parlamentarnih delegacija)**

(1) Prije imenovanja članova PSBiH koji učestvuju u međunarodnim parlamentarnim skupštinama ili drugim međunarodnim institucijama, Kolegij, u saradnji s Kolegijem Predstavničkog doma, utvrđuje koliko članova moraju izabrati oba doma. Kolegij nastoji pronaći razmjernu formulu koja odražava ukupan sastav PSBiH.

(2) Dom imenuje svoje članove koji treba da učestvuju u međunarodnim parlamentarnim skupštinama ili drugim međunarodnim institucijama, pri čemu osigurava da oni odražavaju ukupan sastav Doma i, preko svojih stalnih tijela i Sekretarijata PSBiH, brine te imenovanim zastupnicima omogućava dolično i nesmetano izvršavanje ovih obaveza prema međunarodnim tijelima. Kolegij brine da se, uz pomoć Sekretarijata PSBiH, osiguraju potrebni uslovi za izvršavanje planiranih međunarodnih aktivnosti stalnih i privremenih parlamentarnih delegacija.

(3) Delegacija PSBiH je dužna, u roku od sedam dana nakon imenovanja članova, izabrati predsjedavajućeg i dva zamjenika, utvrditi program rada i o tome obavijestiti Dom.

(4) Delegacija usvaja poslovnik kojim se bliže utvrđuju prava i obaveze predsjedavajućeg, zamjenika i članova delegacije, odnos prema Domu, način podnošenja izvještaja i druga pitanja značajna za njen rad.

Član 171.**(Grupe prijateljstva)**

U skladu s kriterijima utvrđenim članom 170. ovog poslovnika, Dom može imenovati svoje članove u grupe prijateljstva s drugim državama koje za to pokazuju interes.

Član 172.**(Konsultacije za novoimenovane predstavnike Bosne i Hercegovine)**

(1) Nadležni organi Bosne i Hercegovine, koji provode procedure za nominiranje predstavnika Bosne i Hercegovine (za članstvo u evropskim ili međunarodnim institucijama), prilikom izrade listi za članstvo, dužni su obaviti konsultacije u Domu.

(2) Konsultacije se, prije izjašnjavanja Doma, obavljaju na sjednici Proširenog kolegija i Zajedničke komisije za evropske integracije.

Član 173.**(Upotreba jezika)**

(1) Zapisnici sastanaka i izvještaji Doma, komisija i zajedničkih komisija pišu se na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku. Zakoni, ustavni amandmani, poslovnici, zaključci i rezolucije pišu se i objavljuju na isti način.

(2) Materijal iz stava (1) ovog člana piše se latiničnim i ćirilničnim pismom.

(3) Delegat u pisanoj formi izjavljuje na kojem jeziku želi primati materijal iz stava (1) ovog člana.

Član 174.**(Rukovanje povjerljivim materijalima)**

Svojim odlukama domovi propisuju način rukovanja povjerljivim materijalima. Delegati su dužni potpisati izjavu o čuvanju tajne i poslije prestanka dužnosti u Domu i/ili komisiji.

Član 175.**(Isticanje grba i zastave BiH)**

Isticanje grba i zastave Bosne i Hercegovine u konferencijskim salama Doma i prostorijama klubova naroda, kao i intoniranje državne himne, obavljaju se u skladu sa zakonom.

POGLAVLJE XIII. Sekretarijat PSBiH**Član 176.****(Osnivanje Sekretarijata PSBiH)**

- (1) Dom, zajedno s Predstavničkim domom, osniva Sekretarijat PSBiH.
- (2) Organizacija i aktivnosti Sekretarijata PSBiH reguliraju se posebnim aktima.

Član 177.**(Imenovanje sekretara Doma)**

Dom ima sekretara. Na prijedlog Kolegija, sekretara imenuje Dom.

Član 178.**(Imenovanje sekretara Zajedničke službe Sekretarijata PSBiH)**

Sekretara Zajedničke službe Sekretarijata PSBiH, na prijedlog kolegija oba doma, imenuju oba doma.

Član 179.**(Prava i dužnosti sekretara Doma)**

- (1) Sekretar Doma:
 - a) pomaže Kolegiju i predsjedavajućem Doma u obavljanju njihovih dužnosti;
 - b) osigurava vođenje i čuvanje zapisnika sjednica Doma, Kolegija i komisija Doma;
 - c) brine o zvaničnoj publikaciji rasprava;
 - d) brine o čuvanju i stavljanju pečata, objavljivanju i dostavljanju, u zavisnosti od slučaja, zakona i akata koje Dom donese;
 - e) izvršava druga prava i dužnosti određene ovim poslovníkom i druge dužnosti koje mu povjeri Kolegij i predsjedavajući Doma.
- (2) U slučaju da sekretar Doma nije u mogućnosti prisustvovati sjednicama Doma, predsjedavajućem Doma u vođenju sjednica pomaže službenik Sekretarijata PSBiH kojeg odredi Kolegij, na prijedlog sekretara Doma.

POGLAVLJE XIV. Prijelazne i završne odredbe**Član 180.****(Donošenje poslovnika)**

Poslovnik Doma donosi se prema utvrđenoj proceduri donošenja odluka u Domu, u skladu s članom IV. tačka 3.d) Ustava BiH.

Član 181.**(Postupak po prijedlozima zatečenim u proceduri)**

Postupak po prijedlozima zakona i drugih akata koji se nalaze u parlamentarnoj proceduri završit će se prema odredbama dosadašnjeg poslovnika („Službeni glasnik BiH”, br. 27/00).

Član 182.**(Postupak po prijedlozima zatečenim u proceduri prilikom promjene saziva Doma izborima)**

(1) Postupak po prijedlozima zakona i drugih akata, a čiji su ovlašteni predlagači Predstavnički dom, Predsjedništvo BiH i Vijeće ministara BiH, a koji su podneseni prije isteka mandata saziva Doma, nastavlja se u novom sazivu Doma u fazi u kojoj je prijedlog zakona ili drugog akta razmatran u prethodnom sazivu.

(2) Postupak po prijedlozima zakona, a čiji su predlagači delegati prethodnog saziva, ne nastavlja se osim ako neko od izabranih delegata novog saziva ne preuzme ulogu predlagača zakona ili drugog akta.

Član 183.**(Stupanje na snagu)**

Ovaj poslovnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku BiH”, a primjenjivat će se od početka rada Doma naroda u novom sazivu.

Član 184.**(Prestanak važenja)**

Početak primjene ovog poslovnika prestaje primjena Poslovnika Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, br. 27/00).

POSLOVNIK ZASTUPNIČKOGA DOMA PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BOSNE I HERCEGOVINE

(„Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” br. 33/06, 41/06,
81/06, 91/06 i 91/07)

POGLAVLJE I. Konstituiranje Zastupničkog doma

Članak 1.

(Konstituiranje Zastupničkog doma)

Zastupnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Dom) ustrojava se i radi sukladno Ustavu BiH, zakonu i ovome Poslovniku.

Članak 2.

(Konstituirajuća sjednica)

- (1) Dom se konstituira održavanjem prve sjednice u tom mandatu.
- (2) Prvu sjednicu Doma, nakon izbora, saziva Kolegij Doma iz predhodnoga saziva, ako zakonom nije drukčije regulirano.
- (3) Dok se ne izabere predsjedatelj, prvom sjednicom predsjedava stariji izabrani zastupnik kao privremeni predsjedatelj.
- (4) Nakon otvorenja prve sjednice, privremeni predsjedatelj čita zastupničku listu.

Članak 3.

(Prisega)

Zastupnici preuzimaju dužnost zajedničkim prisezanjem i pojedinačnim potpisivanjem prisege koja glasi:

„Prisežem da ću savjesno obnašati povjerene mi dužnosti; poštivati Ustav Bosne i Hercegovine; u cijelosti provoditi Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini; štiti i zauzimati se za ljudska prava i temeljne slobode te štiti interese i ravnopravnost svih naroda i građana.”

Članak 4.

(Izbor Kolegija Doma)

(1) Nakon što zastupnici prisegnu, Dom iz redova svojih članova bira jednog Srbina, jednog Bošnjaka i jednog Hrvata, koji će obnašati dužnosti: predsjedatelja, prvog zamjenika predsjedatelja i drugog zamjenika predsjedatelja Doma. Predsjedatelj ne može biti izabran iz istoga konstitutivnog naroda kao predsjedatelj Predsjedništva BiH i predsjedatelj Vijeća ministara BiH.

(2) Pravo predlaganja kandidata za ove dužnosti ima svaki zastupnik. Ako za jedno mjesto ima više kandidata, redosljed kandidata utvrđuje se ždriježbanjem. Nakon što se utvrdi kandidacijska lista za svako mjesto, glasuje se.

(3) U prvome krugu glasovanja prvo se glasuje za predsjedatelja, potom za prvoga zamjenika predsjedatelja te za drugoga zamjenika predsjedatelja Doma, a u drugome krugu obrnutim redosljedom.

(4) Ako od više kandidata za jedno mjesto nijedan kandidat nije dobio potrebnu većinu ili su dobili jednak broj glasova, glasovanje se ponavlja za dva kandidata koji su dobili najviše ili jednak broj glasova.

(5) Odluka o izboru donosi se većinom glasova onih koji su nazočni i koji glasuju, s time što će, u slučaju usuglašavanja, usuglašavanje obaviti predstavnici političkih stranaka zastupljenih u Domu, a ako usuglašavanje ne uspije, glasovanje se u cijelosti ponavlja.

(6) Ako nijedan kandidat nije dobio potrebnu većinu, glasovanje se u cijelosti ponavlja.

Članak 5.

(Utemeljenje klubova zastupnika)

(1) U roku od sedam sljedećih dana zastupnici mogu utemeljiti klubove prema članku 15. ovoga Poslovnika. Klubovi dostavljaju predsjedatelju listu svojih članova, koju je potpisao svaki član, uključujući službeno ime kluba zastupnika i ime njegova predsjedatelja i zamjenika predsjedatelja.

(2) Predsjedatelj i zamjenik predsjedatelja mogu rotirati dužnosti prema dogovoru, što će biti naznačeno u listi članova kluba.

Članak 6.

(Rok za izbor članova povjerenstava)

(1) U roku od sedam dana nakon isteka roka određenog u članku 5., Dom, na prijedlog klubova, odlučuje o članstvu u povjerenstvima prema članku 30. ovoga Poslovnika.

(2) Političke stranke, koalicije i liste neovisnih kandidata koje imaju izabranog najmanje jednog zastupnika u Domu na konstituirajućoj sjednici predlažu po jednog kandidata, a izabrani neovisni kandidati kandidiraju se po automatizmu, za članstvo u Povjerenstvu za pripremu izbora Vijeća ministara BiH. Na istoj sjednici Dom odlučuje o članstvu u Povjerenstvu za pripremu izbora Vijeća ministara BiH odmah nakon izbora Kolegija Doma.

POGLAVLJE II. Zastupnici i klubovi zastupnika

Odjeljak A. Prava i dužnosti zastupnika

Članak 7.

(Sudjelovanje u radu sjednica Doma i povjerenstava)

(1) Zastupnik ima pravo i dužnost nazočiti sjednicama Doma i sjednicama povjerenstava Doma čijim je članom. On sudjeluje u njihovu radu i angažira se na pronalaganju rješenja i donošenju odluka kojima se osigurava provedba ustavnih nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine.

(2) U ostvarivanju svojih dužnosti osim Povjerenstva za pripremu izbora Vijeća ministara BiH zastupnik može sudjelovati u radu povjerenstava čiji nije član, bez prava glasa.

(3) Zastupnik koji je spriječen nazočiti sjednici Doma ili povjerenstva čijim je članom, ili koji mora napustiti sjednicu za vrijeme njezina trajanja, na vrijeme obavještava predsjedatelja Doma ili predsjedatelja povjerenstva te iznosi razloge svoje odsutnosti.

Članak 8.

(Zastupničke inicijative)

Zastupnik ima pravo inicirati postupak usvajanja, izmjena ili dopuna Ustava BiH, zakona i drugih akata, kao i primijeniti druge postupke sadržane u ovome Poslovniku.

Članak 9.

(Obavješćavanje zastupnika i dostava materijala)

Kako bi se olakšalo njegovo sudjelovanje u aktivnostima Doma, zastupnika se, sukladno Poslovniku, pravodobno obavještava o sazivanju sjednice i dostavlja mu se odgovarajući materijal.

Članak 10.

(Pravo na slobodu izražavanja)

- (1) Zastupnik ima pravo na slobodu izražavanja.
- (2) Zastupnik ima dužnost baviti se pitanjima od političkoga i javnoga interesa.

(3) Prava i dužnosti iz st. (1) i (2) ovoga članka zastupnik ostvaruje u Parlamentarnoj skupštini BiH, u domaćim i međunarodnim institucijama u koje je izabran kao zastupnik - predstavnik PSBiH, komuniciranjem s građanima, s nevladinim organizacijama, s predstavnicima svih razina vlasti i političkih stranaka u BiH, s predstavnicima drugih država i međunarodnih organizacija, na javnim skupovima, te putem sredstava javnog priopćavanja.

Članak 11.

(Čuvanje tajnosti)

(1) Zastupnik je obavezan držati u tajnosti državnu, vojnu, službenu ili poslovnu tajnu i povjerljive podatke i za to je odgovoran.

(2) Prije dostave materijala zastupniku, predsjedatelj Doma i predsjedatelj povjerenstava Doma, u suradnji s podnosiocem materijala, odlučuju o stupnju povjerljivosti materijala, sukladno zakonu.

(3) Stavak (1) ovoga članka odnosi se i na materijale koje Vijeće ministara BiH i druga tijela Bosne i Hercegovine dostavljaju Domu, a koji nose oznaku državna, vojna, službena ili poslovna tajna, kako je određeno zakonom ili drugim propisima donesenim na temelju zakona.

(4) Dom može, na preporuku Ustavopravnog povjerenstva i nakon rasprave, oduzeti imunitet zastupniku koji krši pravila iz st. od (1) do (3) ovoga članka, nakon čega se može provesti sudbeni postupak.

(5) Ustavopravno povjerenstvo može dati preporuku Domu za oduzimanje imuniteta ako to od njega zatraže Kolegij Doma, koje od stalnih tijela Doma ili najmanje jedan klub zastupnika.

Članak 12.

(Radnopravni status zastupnika)

(1) Zastupnik koji ima status stalno zaposlenoga u Domu ima pravo na plaću za obnašanje dužnosti i druge naknade, sukladno zakonu i odlukama Zajedničkoga povjerenstva za administrativne poslove, a svi zastupnici imaju pravo na zastupnički paušal te pravo na naknadu određenih materijalnih troškova.

(2) Svojim zaključkom Dom, na prijedlog Kolegija Doma, određuje kriterije po kojima zastupnik, u svojstvu izabranoga dužnosnika, ima status stalno zaposlenog zastupnika u Domu.

Članak 13. (Zastupnička iskaznica)

(1) Zastupniku se izdaje zastupnička iskaznica i glasačka kartica s brojem za čiju je uporabu odgovoran. Zastupnička iskaznica i glasačka kartica ne mogu se davati nijednoj drugoj osobi ni zastupniku.

(2) U zastupničkoj se iskaznici navodi: ime i prezime zastupnika, imunitetno pravo i druga prava određena zakonom.

(3) Sadržaj, oblik i način vođenja evidencije o zastupničkoj iskaznici i glasačkoj kartici s brojem utvrđuje Kolegij Doma. Tajnik Doma zadužen je za njihovo izdavanje i vođenje evidencije.

Članak 14. (Odgovornost zastupnika)

(1) Sukladno Ustavu BiH i zakonu, zastupnik neće biti pozvan na kaznenu i građansku odgovornost za bilo koje djelo počinjeno u sklopu svojih dužnosti u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.

(2) O oduzimanju imuniteta u svakom konkretnom slučaju odlučuje Dom, na prijedlog Ustavopravnog povjerenstva.

Članak 15. (Ostavka zastupnika)

(1) Zastupnik ima pravo podnijeti ostavku na zastupničku dužnost. Ostavka se podnosi predsjedatelju Doma u pisanom obliku ili usmeno na sjednici Doma, ako Izbornim zakonom Bosne i Hercegovine nije drukčije uređeno.

(2) Zastupnik, uključujući i zastupnika koji je podnio ostavku, može zatražiti žurnu raspravu u svezi s ostavkom. Ako zastupnik i nakon rasprave ostane pri ostavci, predsjedatelj o tome izvješćuje nadležno tijelo utvrđeno zakonom, kako bi se obavila njegova zamjena.

Odjeljak B. Klubovi zastupnika

Članak 16. (Utemeljenje klubova zastupnika)

(1) Klubovi se utemeljuju kao oblik djelovanja zastupnika u Domu, osobito u pripremi i utvrđivanju dnevnoga reda za sjednice Doma.

(2) Klub mogu utemeljiti najmanje tri zastupnika.

(3) Zastupnik koji nije stupio niti u jedan posebni klub može biti članom mješovitih klubova. Prava i dužnosti mješovitih klubova jednaka su pravima i dužnostima svih ostalih klubova.

(4) Neovisni zastupnik ima jednaka prava i obveze kao i zastupnik koji je uključen u klub.

Članak 17. (Vođenje i uređenje klubova zastupnika)

Klub ima predsjedatelja i zamjenika predsjedatelja i samostalno uređuje svoj ustroj i djelovanje.

Članak 18. (Uvjjeti za rad klubova zastupnika)

Radi stvaranja povoljnih uvjeta za sudjelovanje klubova u aktivnostima Doma, Zajedničko povjerenstvo za administrativne poslove odlučuje i godišnje izvješćuje Dom o preraspodjeli novčanih sredstava, prostorija, kao i administrativnih, tehničkih i drugih usluga za rad klubova.

POGLAVLJE III. Ustroj Doma

Odjeljak A. Kolegij Doma, Prošireni kolegij Doma i Zajednički kolegij obaju domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine

Članak 19. (Kolegij Doma)

(1) Kolegij čine: predsjedatelj te prvi i drugi zamjenik predsjedatelja Doma.

(2) Predsjedatelj te prvi i drugi zamjenik predsjedatelja imaju pravo podnijeti ostavku na tu dužnost, a podnose je Domu u pisanom obliku ili usmeno na sjednici Doma.

(3) Predsjedatelj ili zamjenik predsjedatelja koji podnese ostavku može zatražiti žurnu raspravu u svezi s ostavkom. Ako i nakon rasprave ostane pri ostavci, slobodni položaj popunjuje se sukladno odredbama ovoga Poslovnika.

(4) U slučajevima kada je jedan član Kolegija spriječen nazočiti sjednici Kolegija ili Doma, može ga zamijeniti predsjednik kluba zastupnika čiji je član odsutni član Kolegija ili zastupnik kojeg ovlasti.

(5) Predstavnik odsutnoga člana Kolegija ima ovlasti za sudjelovanje u radu Kolegija, Proširenog kolegija Doma i Zajedničkog kolegija obaju domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, te samo po ovla-

stima odsutnoga člana glasuje o odlukama koje donose kolegiji sukladno ovome Poslovniku.

(6) U slučaju da mjesto predsjedatelja, prvog ili drugog zamjenika predsjedatelja ostane slobodno, Dom bira jednog od svojih članova iz istoga konstitutivnog naroda kojemu pripada i nenazočni predsjedatelj ili zamjenik predsjedatelja, koji će popuniti slobodno mjesto.

Članak 20. (Dužnosti Kolegija)

Kolegij je zadužen:

- za ostvarivanje prava i dužnosti zastupnika, koja su u svezi s obnašanjem njihove dužnosti te izradbu prijedloga kriterija kojim se reguliraju prava i obveze zastupnika na profesionalnom radu;
- za suradnju s Domom naroda, uključujući održavanje plenarne sjednice obaju domova na svoj ili na zahtjev Kolegija Doma naroda i za održavanje zajedničkih sjednica kolegija;
- za ostvarivanje prava i dužnosti Doma prema Predsjedništvu BiH i Vijeću ministara BiH, sukladno Ustavu BiH, zakonu i ovome Poslovniku;
- za razmatranje inicijativa i prijedloga podnesenih Domu glede njihove usklađenosti s ovim Poslovnikom;
- za odlučivanje koje je povjerenstvo nadležno za razmatranje prijedloga zakona i drugih inicijativa;
- za odlučivanje o uporabi pečata Doma, koji će biti utisnut na svaki odobreni akt;
- za ostvarivanje suradnje s političkim strankama, organizacijama i građanskim udrugama;
- za odlučivanje o tumačenju ovoga Poslovnika, dok Dom ne regulira pitanje;
- za primjenu i drugih ovlasti dodijeljenih ovim Poslovnikom.

Članak 21. (Sazivanje sjednica i donošenje odluka Kolegija)

(1) Sjednicu Kolegija saziva predsjedatelj na zahtjev bilo kojeg njegova člana. Ukoliko je predsjedatelj spriječen ili odbije sazvati sjednicu Kolegija na zahtjev ostalih članova Kolegija, jedan od tih članova može sazvati sjednicu Kolegija.

(2) Kvorum čine dva člana Kolegija. Kolegij svoje odluke donosi konsenzusom nazočnih članova. Ako napori za postizanje konsenzusa ne uspiju, odluke donosi Dom.

Članak 22. (Prošireni kolegij Doma)

(1) Kolegij radi u proširenom sastavu, uz pravo sudjelovanja predstavnika svakoga kluba zastupnika:

- u dogovorima u svezi s pripremom plenarnih sjednica i pri tome odlučuje o obveznim i drugim mogućim točkama;
- u dogovorima u svezi s pripremom mogućega radnog plana;
- u odlučivanju o trajanju rasprave o pitanjima koja su na dnevnom redu Doma, a nisu zakonodavne naravi;
- o svim drugim pitanjima koja bi mogla uticati na rad Doma.

(2) Kvorum čini većina od ukupnoga broja članova Proširenog kolegija, a odluke se donose većinom članova Proširenog kolegija koji su nazočni i koji glasuju. „Suzdržani” glasovi ubrajaju se u kvorum, ali se ne dodaju glasovima koji su „za” ili „protiv”.

(3) Predstavnik Vijeća ministara BiH poziva se na sjednicu ili dio sjednice Proširenog kolegija i sudjeluje u raspravi o pitanjima iz stavka (1) toč. a) i b) ovoga članka. Stajalište predstavnika Vijeća ministara BiH nije od važnosti za usvajanje odluke.

Članak 23. (Sazivanje sjednica Proširenog kolegija)

Prošireni kolegij sastaje se prema radnom planu na zahtjev predsjedatelja, zamjenika predsjedatelja ili jednog od klubova zastupnika.

Članak 24. (Pozivanje na sjednice Proširenog kolegija)

Na sjednicu Proširenog kolegija pozivaju se, prema potrebi, predsjedatelji povjerenstava Doma i druge osobe koje pozove predsjedatelj, a koje neće imati pravo odlučivanja.

Članak 25. (Zajednički kolegij obaju domova)

(1) Sjednica Zajedničkoga kolegija obaju domova PSBiH (u daljnem tekstu: Zajednički kolegij) održava se najmanje jednom mjesečno.

(2) Zajedničkim kolegijem izmjenično predsjedaju predsjedatelji domova. Prvu sjednicu Zajedničkoga kolegija sazivaju predsjedatelji obaju domova. Sljedeću sjednicu saziva predsjedatelj doma koji predsjedava

sjednicom. Ako je predsjedatelj Doma naroda ili Zastupničkog doma spriječen ili odbije sazvati sjednicu Zajedničkog kolegija, sjednicu Zajedničkog kolegija može sazvati svaki od njegovih zamjenika.

(3) Kvorim čini većina članova Zajedničkog kolegija, pod uvjetom da su nazočna najmanje dva člana iz svakoga doma. Zajednički kolegij svoje odluke donosi konsenzusom onih članova koji su nazočni i koji glasuju. Ako napori za postizanje konsenzusa ne uspiju, odluke donose domovi

(4) Kada se tako odluči, u radu Zajedničkoga kolegija mogu sudjelovati predstavnici klubova naroda i klubova zastupnika.

(5) Zajednički kolegij nadležan je:

- za poticanje i koordiniranje međuparlamentarne suradnje;
- za imenovanje članova privremenih izaslanstava koja sudjeluju na međuparlamentarnim skupovima, o čemu obavješćuju klubove naroda i klubove zastupnika;
- za odlučivanje o načinu i rokovima rasprava glede odluka koje zahtijevaju odobrenje obaju domova;
- za utvrđivanje kriterija za izbor članova stalnih izaslanstava Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine;
- za sazivanje i organiziranje zajedničke sjednice obaju domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine;
- za sazivanje zajedničkih sastanaka s Vijećem ministara BiH;
- za utvrđivanje prijedloga za imenovanje tajnika Zajedničke službe i imenovanje tajnika zajedničkih povjerenstava obaju domova, sukladno Odluci o ustroju Tajništva Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine;
- za obavljanje i drugih poslova koje mu domovi stavljaju u nadležnost i koji su utvrđeni poslovniciima domova.

Odjeljak B. Predsjedatelj Doma

Članak 26.

(Rotiranje predsjedatelja i predsjedanje sjednicama)

(1) Predsjedatelj se automatski rotira na toj dužnosti, bez glasovanja, svakih osam mjeseci, počevši od dana izbora predsjedatelja.

(2) Ako predsjedatelj nije nazočan sjednici Doma, dužnost predsjedatelja preuzima prvi zamjenik predsjedatelja. Ako prvi zamjenik predsjedatelja nije nazočan sjednici Doma, dužnost predsjedatelja obnaša drugi zamjenik predsjedatelja.

Članak 27.

(Dužnosti predsjedatelja)

- Predsjedatelj Doma ili relevantni zamjenik predsjedatelja:
 - predstavlja Dom;
 - sudjeluje u pripremi, saziva i predsjedava sjednicom Doma;
 - sudjeluje u pripremi, saziva i predsjedava sjednicom Kolegija;
 - potiče raspravu o pitanjima iz nadležnosti Doma;
 - usmjerava raspravu, daje riječ sudionicima u raspravi i oduzima je prema ovome Poslovniku;
 - ograničava trajanje rasprave u svezi s jednim ili više pitanja, ako je potrebno, kako bi se osiguralo razmatranje usvojenoga dnevnog reda u cijelosti;
 - poduzima sve potrebne mjere kako bi se osigurala mirna i uredna rasprava, uključujući i odgode za kraće vremensko razdoblje;
 - brine o primjeni ovoga Poslovnika;
 - zadužen je za primjenu načela javnosti rada Doma i povjerenstava Doma;
 - brine o ostvarivanju prava i obnašanju dužnosti zastupnika u sklopu nadležnosti Doma;
 - potpisuje zakone i druge akte koje usvoji Dom;
 - izdaje upute tajniku Doma u svezi s izvršenjem zadaća i dužnosti;
 - obavlja druge dužnosti, sukladno odlukama Doma.
- U obavljanju spomenutih dužnosti, predsjedatelj se savjetuje sa svojim zamjenicima.

Odjeljak C. Opće odredbe o povjerenstvima Doma

Članak 28.

(Povjerenstva)

Dom utemeljuje stalna i privremena povjerenstva Doma i zajednička stalna ili privremena povjerenstva obaju domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: PSBiH).

Članak 29.

(Privremena povjerenstva Doma)

(1) Dom svojim zaključkom može, na prijedlog zastupnika ili kluba zastupnika, utemeljiti privremena povjerenstva Doma:

- za razmatranje provedbe ili pripreme određenoga akta ili pitanja,
 - istražna povjerenstva.
- Predlagatelj je dužan predložiti ciljeve i zadaću.
 - Zadaća i sastav povjerenstva utvrđuju se zaključkom Doma.

Članak 30.

(Broj i struktura članova, predsjedatelj i angažiranje stručnjaka u povjerenstvima)

(1) Stalna povjerenstva imaju devet članova, dok privremena povjerenstva mogu imati do devet članova. Popuna povjerenstava razmjerna je veličini klubova zastupnika u Domu, od kojih su dvije trećine članova izabrane s teritorija Federacije BiH, a jedna trećina s teritorija Republike Srpske.

(2) Na sastav Povjerenstva za pripremu izbora Vijeća ministara BiH ne primjenjuje se stavak (1) ovoga članka.

(3) Povjerenstva između svojih članova biraju predsjedatelja, te prvog i drugog zamjenika predsjedatelja. Oni se biraju iz tri konstitutivna naroda.

(4) Povjerenstva mogu zatražiti povremenu pomoć stručnjaka s liste koju su potvrdila oba doma PSBiH. Javni natječaj raspisuje i provode stručne službe Tajništva PSBiH na temelju kriterija koje je utvrdilo Zajedničko povjerenstvo za administrativne poslove.

(5) Zajedničko povjerenstvo za administrativne poslove utvrđuje i predlaže Domu listu stručnjaka usuglašenu s nadležnim povjerenstvima.

Članak 30a.

(Sastav Povjerenstva za pripremu izbora Vijeća ministara BiH)

(1) Broj članova Povjerenstva za pripremu izbora Vijeća ministara BiH nije stalan i utvrđuje se zasebno za svaki saziv Doma na konstituirajućoj sjednici, ovisno o izbornim rezultatima.

(2) Broj članova Povjerenstva za pripremu izbora Vijeća ministara BiH se tijekom trajanja mandata saziva Doma ne može mijenjati, bez obzira na eventualne promjene u odnosu na konstituirajuću sjednicu Doma u svezi s članstvom u političkim strankama i koalicijama, odnosno u svezi s naknadnim stjecanjem statusa neovisnog zastupnika. Iznimka je prestanak mandata neovisnom kandidatu, kada se to mjesto ne popunjava.

(3) Povjerenstvo za pripremu izbora Vijeća ministara BiH čini po jedan zastupnik iz svake političke stranke, koalicije, liste neovisnih kandidata, te svi neovisni kandidati koji su nositelji zastupničkih mandata u Domu.

(4) U slučaju prestanka zastupničkog mandata članu Povjerenstva za pripremu izbora Vijeća ministara BiH sukladno Izbornom zakonu BiH, članstvo u ovome Povjerenstvu po automatizmu dobiva kandidat političke stranke, koalicije i liste neovisnih kandidata kojemu se dodijeli slobodni mandat. U slučaju prestanka zastupničkog mandata neovisnog kandidata, mjesto u Povjerenstvu za pripremu izbora Vijeća ministara BiH ostaje slobodno.

Članak 31.

(Dužnosti povjerenstava)

(1) Povjerenstva daju mišljenja, podnose prijedloge i izvješća Domu i obavljaju druge dužnosti kako je propisano ovim Poslovnikom. Povjerenstva odlučuju i o pitanjima koja im Dom prenese u nadležnost, s time što se na povjerenstva ne može prenijeti nadležnost za usvajanje zakona.

(2) Povjerenstva jednom godišnje Domu podnose izvješća o svome radu.

Članak 32.

(Ustroj rada povjerenstva)

Predsjedatelj povjerenstva, u suradnji s njegovim tajnikom, ustrojava rad povjerenstva. On ima iste ovlasti i mjerodavnost kao predsjedatelj Doma, primijenjeno na procedure i rasprave u povjerenstvu.

Članak 33.

(Prvi i drugi zamjenik predsjedatelja povjerenstva)

(1) Ako predsjedatelj Povjerenstva nije nazočan sjednici Povjerenstva, dužnost predsjedatelja obnaša prvi zamjenik predsjedatelja. Ako prvi zamjenik predsjedatelja nije nazočan sjednici Povjerenstva, dužnost obnaša drugi zamjenik predsjedatelja

(2) Ako mjesto predsjedatelja povjerenstva ili jednoga od njegovih zamjenika ostane slobodno, povjerenstvo određuje jednog od svojih članova da privremeno popuni slobodno mjesto i o tome obavješćava Dom.

Članak 34.

(Sazivanje sjednica povjerenstva)

(1) Sjednicu povjerenstva saziva predsjedatelj povjerenstva na vlastiti poticaj i na prijedlog Kolegija i Kolegija u proširenom sastavu,

zamjenika predsjedatelja toga povjerenstva ili najmanje jedne trećine članova povjerenstva, kao i u slučaju iz članka 33. stavak (1) ovoga Poslovnika.

(2) Predsjedatelj saziva sjednicu povjerenstva pet dana prije održavanja sjednice, osim ako ne postoje opravdani razlozi da se ona sazove u kraćem vremenu. Zastupniku se na vrijeme dostavlja materijal koji je u svezi s dnevnim redom.

(3) Ako predsjedatelj povjerenstva ne sazove sjednicu kada se to od njega zatraži, sjednicu saziva jedan od njegovih zamjenika.

(4) Sjednici povjerenstva mogu biti nazočni predstavnici klubova zastupnika koji nisu zastupljeni u povjerenstvu, kao i stručnjaci za pojedina područja, bez prava odlučivanja osim sjednice Povjerenstva za pripremu izbora Vijeća ministara BiH.

(5) Iznimno od stavka (1) ovoga članka, sjednice Povjerenstva za pripremu izbora Vijeća ministara BiH sazivaju se na inicijativu predsjedatelja i na prijedlog najmanje jednoga člana ovoga Povjerenstva.

Članak 35.

(Donošenje odluka u povjerenstvima)

Povjerenstvo odlučuje jednostavnom većinom, uz uvjet da je nazočna najmanje većina članova, osim konačnih odluka o kojima se ne očituje Dom, kada povjerenstvo odlučuje prema proceduri utvrđenoj čl. 79. i 80. ovoga Poslovnika, s time što predsjedatelj, prvi i drugi zamjenik predsjedatelja nastoje postići suglasnost.

Članak 36.

(Suradnja s drugim povjerenstvima i tijelima)

(1) Povjerenstvo surađuje s drugim povjerenstvima Doma i odgovarajućim tijelima Doma naroda o pitanjima od zajedničkoga interesa.

(2) U obavljanju dužnosti iz svoje nadležnosti, povjerenstvo može surađivati s odgovarajućim tijelima Predsjedništva BiH, Vijeća ministara BiH, entitetskih parlamenata i drugim tijelima i institucijama na svim razinama vlasti, kao i skupinom građana.

Članak 37.

(Metoda rada povjerenstva)

(1) Povjerenstvo može:

- a) provesti javna ili zatvorena saslušanja;
- b) pozivati i saslušati svjedoke iz bilo koje institucije u Bosni i Hercegovini i može od njih zahtijevati odgovore na sva ispitivanja i iznošenje svih činjenica i informacija, kao i onih koje predstavljaju državnu tajnu. Lažne ili netočne izjave dane povjerenstvu tretirat će se sukladno pozitivnim zakonskim propisima;
- c) zahtijevati izvješća od bilo kojega izabranog i imenovanog dužnosnika, službenika ili institucije;
- d) zahtijevati pomoć revizora;
- e) zatražiti pomoć neovisnih stručnjaka izvan institucija u Bosni i Hercegovini.

(2) Povjerenstvo može održati zajednička javna ili zatvorena saslušanja s drugim nadležnim povjerenstvima.

Članak 38.

(Potpovjerenstvo ili radna skupina)

Radi proučavanja određenih pitanja iz svoje nadležnosti, pripreme izvješća ili zakona, povjerenstvo može utemeljiti potpovjerenstvo ili radnu skupinu i utvrditi nadležnost njihova rada.

Članak 39.

(Procedure)

U slučajevima koji nisu posebno regulirani ovim Poslovnikom, procedure u povjerenstvima prate temeljne odredbe o zakonodavnim aktivnostima.

Odjeljak D. Stalna povjerenstva Doma

Članak 40.

(Stalna povjerenstva)

Dom ima sljedeća stalna povjerenstva:

- a) Ustavnopravno povjerenstvo;
- b) Povjerenstvo za vanjske poslove;
- c) Povjerenstvo za vanjsku trgovinu i carine;
- d) Povjerenstvo za financije i proračun;
- e) Povjerenstvo za promet i veze;
- f) Povjerenstvo za ostvarivanje ravnopravnosti spolova;
- g) Povjerenstvo za pripremu izbora Vijeća ministara BiH.

Članak 41.

(Ustavnopravno povjerenstvo)

(1) Ustavnopravno povjerenstvo:

- a) prati provedbu Ustava BiH;
- b) razmatra pitanja od značenja za ustavni poredak Bosne i Hercegovine i daje inicijativu za amandmane na Ustav BiH;
- c) ispituje i dostavlja Domu mišljenja o prijedlozima amandmana na Ustav BiH;
- d) provodi javnu raspravu o prijedlozima amandmana na Ustav BiH ili prijedloga zakona, te obavještava Dom o ishodima javne rasprave;
- e) razmatra prijedloge zakona koje Dom treba usvojiti, u svezi s njihovom usklađenošću s Ustavom BiH i pravnim sustavom, kao i glede pravne obradbe, te Domu podnosi izvješće s mišljenjem i prijedlozima i pravno-tehničkim ispravcima očitih pogrešaka u tekstu;
- f) razmatra pitanja zakonodavne metodologije i druga pitanja od značenja za usklađenost pravno-tehničke obradbe akata koje Dom treba usvojiti;
- g) dostavlja mišljenja Ustavnom sudu BiH;
- h) sudjeluje u pripremi programa rada iz područja zakonodavne aktivnosti Doma;
- i) utvrđuje, zajedno s odgovarajućim povjerenstvom Doma naroda, pročišćeni tekst zakona i drugih propisa kada i ako ih za to ovlaste oba doma PSBiH;
- j) razmatra prijedloge za oduzimanje imuniteta i u svezi s time predlaže odgovarajuće odluke Domu.

(2) Povjerenstvo razmatra pitanja koja se odnose: na pravni sustav; na izborni sustav; na Vijeće ministara BiH; na državne blagdane; na grb, zastavu i državnu himnu Bosne i Hercegovine; na pečat Bosne i Hercegovine; na državnu administraciju; na provedbu međunarodnih i domaćih kaznenih zakona te na druga pitanja iz nadležnosti Doma koja nisu u nadležnosti drugih povjerenstava.

Članak 42.

(Povjerenstvo za vanjske poslove)

(1) Povjerenstvo za vanjske poslove:

- a) prati vođenje vanjske politike Predsjedništva BiH i Vijeća ministara BiH;
- b) razmatra pitanja suradnje Bosne i Hercegovine s Ujedinjenim narodima i međunarodnom zajednicom;
- c) razmatra pitanja međuparlamentarne suradnje s odgovarajućim povjerenstvima parlamenata drugih zemalja;
- d) razmatra pitanja suradnje s Vijećem Europe, Interparlamentarnom unijom, Srednjoeuropskom inicijativom i Organizacijom za europsku sigurnost i suradnju, te drugim međunarodnim organizacijama;
- e) razmatra pitanja rada institucija BiH, nadležnih za pitanja vanjskih poslova i međunarodnih odnosa;
- f) razmatra aktivnosti stalnih ili privremenih izaslanstava PSBiH u međuparlamentarnim institucijama;
- g) razmatra pitanja davanja i otkazivanja suglasnosti za ratificiranje međunarodnih ugovora.

(2) Povjerenstvo razmatra i druga pitanja iz područja međunarodnih i vanjskih poslova.

Članak 43.

(Povjerenstvo za vanjsku trgovinu i carine)

(1) Povjerenstvo za vanjsku trgovinu i carine razmatra pitanja koja se odnose:

- a) na vanjskotrgovinsku politiku;
- b) na sporazume o međunarodnoj trgovini;
- c) na carinsku politiku;
- d) na tarife, propise i zakone iz svoga područja;
- e) na međunarodne obveze Bosne i Hercegovine;
- f) na odnose s međunarodnim trgovinskim institucijama.

(2) Povjerenstvo razmatra i druga pitanja iz područja vanjske trgovine i carina.

Članak 44.

(Povjerenstvo za financije i proračun)

(1) Povjerenstvo za financije i proračun razmatra pitanja koja se odnose:

- a) na Centralnu banku BiH;
- b) na vanjski dug;
- c) na financiranje institucija BiH;
- d) na fiskalnu i kreditnu politiku;
- e) na bankarstvo, osim politike bankarstva;

- f) na funkcioniranje finansijskih institucija na razini Bosne i Hercegovine;
 - g) na propise iz područja financija i proračuna;
 - h) na razmatranje, izvršenje i nadzor nad izvršenjem proračuna;
 - i) na razmatranje odluka o zaduživanju, reprogramiranju dugova i drugim novčanim obvezama Bosne i Hercegovine;
 - j) na izvješća Ureda za reviziju institucija BiH.
- (2) Povjerenstvo razmatra i druga pitanja iz područja ekonomije, financija i proračuna.

Članak 45.

(Povjerenstvo za promet i veze)

- (1) Povjerenstvo za promet i veze razmatra pitanja koja se odnose:
- a) na putne isprave;
 - b) na boravak i kretanje stranaca;
 - c) na odnose s Interpolom;
 - d) na uspostavu i funkcioniranje zajedničkih i međunarodnih veza;
 - e) na reguliranje međuentitetskog prometa;
 - f) na nadzor zračnog prometa;
 - g) na nadzor frekvencija.
- (2) Povjerenstvo razmatra i druga pitanja iz područja prometa i veza.

Članak 46.

(Povjerenstvo za ostvarivanje ravnopravnosti spolova)

- (1) Povjerenstvo za ostvarivanje ravnopravnosti spolova razmatra pitanja koja se odnose:
- a) na pitanja u svezi s ostvarivanjem jednakosti među spolovima u Bosni i Hercegovini - posebice u svezi s unapređenjem statusa žena u Bosni i Hercegovini;
 - b) na poticanje aktivnosti u institucijama BiH na provedbi Platforme za akciju Pekinške deklaracije (Četvrta svjetska konferencija o ženama, 1995) u 12 kritičkih sfera;
 - c) na poticanje i usklađivanje aktivnosti s entitetskim parlamentima na unapređenju statusa žena i provedbi Platforme za akciju Pekinške deklaracije;
 - d) na razmatranje predloženih zakona i drugih propisa sa staništa jednakosti spolova i sprečavanja diskriminiranja žena;
 - e) na razmatranje prijedloga dokumenata i izvješća institucija BiH, koji se odnose na ostvarivanje jednakosti spolova i provedbu Platforme za akciju Pekinške deklaracije u cijelosti, odnosno po pojedinim područjima;
 - f) na razmatranje pripreme za sudjelovanje izaslanstava Bosne i Hercegovine na međunarodnim skupovima kada se razmatra provedba Pekinške deklaracije (UN, Pakt stabilnosti i sl.).
- (2) Povjerenstvo razmatra i druga pitanja u svezi s ostvarivanjem jednakosti spolova.

Članak 46a.

(Povjerenstvo za pripremu izbora Vijeća ministara BiH)

- (1) Povjerenstvo za pripremu izbora Vijeća ministara BiH ispituje i analizira sve dostupne informacije radi ocjene i utvrđivanja podobnosti osoba za obnašanje dužnosti predsjedatelja i članova Vijeća ministara BiH na koje su imenovane te svojim mišljenjem daje preporuku Domu za potvrđivanje kandidata imenovanih na položaj predsjedatelja i članova Vijeća ministara BiH.
- (2) Preporuka Povjerenstva za pripremu izbora Vijeća ministara BiH nije obvezujuća za Dom.
- (3) Predsjedništvo BiH za osobu imenovanu na položaj predsjedatelja Vijeća ministara, a predsjedatelj za osobe imenovane na položaj ministara i zamjenika ministara obvezni su u roku utvrđenom Zakonom Povjerenstvu za pripremu izbora Vijeća ministara BiH dostaviti:
- a) potpisanu izjavu, čiji oblik i sadržaj propisuje Središnje izborno povjerenstvo BiH, u kojoj imenovana osoba daje podatke iz članka 10.d. stavak 1. točke a) alineje od 1) do 6) Zakona o Vijeću ministara BiH;
 - b) službenu potvrdu Središnjeg izbornog povjerenstva BiH da navedena osoba ispunjava sve uvjete iz članka 10.c. Zakona o Vijeću ministara BiH.

Članak 46b.

(Procedure u Povjerenstvu za pripremu izbora Vijeća ministara BiH)

- (1) Član Povjerenstva za pripremu izbora Vijeća ministara BiH može tražiti da se osoba imenovana na položaj predsjedatelja Vijeća ministara BiH, ministra ili zamjenika ministra pozove na sjednicu ovoga Povjerenstva i odgovara na postavljena pitanja.

(2) Za postavljanje pitanja iz stavka (1) ovoga članka, član Povjerenstva za pripremu izbora Vijeća ministara BiH ima na raspolaganju ukupno pet minuta za svaku imenovanu osobu.

(3) Svaka imenovana osoba ima na raspolaganju ukupno 15 minuta za davanje odgovora na sva pitanja koja mu postavi član Povjerenstva za pripremu izbora Vijeća ministara BiH, sukladno st. (1) i (2) ovoga članka.

(4) Zahtjev za pozivanje na sjednicu radi odgovaranja na pitanja iz stavka (1) ovoga članka podnosi se u pisanom obliku predsjedatelju Povjerenstva za pripremu izbora Vijeća ministara BiH. Predsjedatelj dostavlja zahtjev osobi na koju se on odnosi.

(5) Povjerenstvo za pripremu izbora Vijeća ministara BiH može ograničiti pristup javnosti iz članka 92. stavak (2) ovoga Poslovnika sjednici na kojoj osoba imenovana na položaj predsjedatelja Vijeća ministara BiH, ministra ili zamjenika ministra treba odgovarati na postavljena pitanja.

(6) Ako se imenovana osoba ne odazove pozivu za nazočenje sjednici Povjerenstva za pripremu izbora Vijeća ministara BiH, ovo Povjerenstvo može odgoditi raspravu o tom pitanju i o tome obavijestiti predlagatelja - Predsjedništvo BiH, odnosno predsjedatelja Vijeća ministara BiH, te od njih tražiti da osiguraju nazočnost imenovane osobe na sljedećoj sjednici. Ukoliko se imenovana osoba ne odazove pozivu i ne bude nazočna ni na sljedećoj sjednici, ne može dobiti preporuku za potvrđivanje.

Odjeljak E. Opće odredbe o zajedničkim povjerenstvima

Članak 47.

(Zajednička povjerenstva obaju domova)

(1) Zajednička povjerenstva domovima daju svoja mišljenja, podnose prijedloge i izvješća i obavljaju druge poslove kako je propisano poslovnica obaju domova. Zajednička povjerenstva odlučuju i o pitanjima koja im domovi prenesu u nadležnost, s time što se na zajednička povjerenstva ne može prenijeti nadležnost za usvajanje zakona.

(2) Domovi svojim zaključkom, na prijedlog zastupnika, izaslanika i klubova zastupnika i izaslanika, mogu utemeljiti privremena zajednička povjerenstva, radi praćenja, razmatranja i istraživanja specifičnih pitanja, kao i za pripremu i prezentiranje prijedloga za usvajanje zakona ili drugih akata iz nadležnosti obaju domova.

Članak 48.

(Broj i struktura članova, predsjedatelj i angažiranje stručnjaka u zajedničkim povjerenstvima)

(1) Zajedničko povjerenstvo ima 12 članova, od kojih se šest bira iz Doma a šest iz Doma naroda, s time što se dvije trećine članova biraju s teritorija Federacije BiH, a jedna trećina s teritorija Republike Srpske.

(2) Prvu sjednicu zajedničkog povjerenstva sazivaju predsjedatelji obaju domova.

(3) Zajedničko povjerenstvo među svojim članovima bira predsjedatelja, te prvog i drugog zamjenika predsjedatelja, koji se biraju iz tri konstitutivna naroda. Predsjedatelj i prvi zamjenik predsjedatelja ne mogu biti članovima istoga doma.

(4) Zajednička povjerenstva mogu zatražiti povremenu pomoć stručnjaka, sukladno članku 30. stavak (3) Poslovnika.

Članak 49.

(Definicija kvoruma i način donošenja odluka u zajedničkim povjerenstvima)

(1) Kvorum za rad povjerenstva čini sedam članova povjerenstva, od čega je najmanje polovica članova povjerenstva iz svakoga doma.

(2) Zajedničko povjerenstvo odlučuje jednostavnom većinom članova koji su nazočni i koji glasuju, uz uvjet da ta većina sadrži najmanje jednu trećinu članova svakog doma koji su nazočni i koji glasuju i jednoga predstavnika konstitutivnih naroda, čiji je najmanje jedan predstavnik nazočan i glasuje. Iznimno od ove odredbe, kada Zajedničko povjerenstvo za administrativne poslove donosi konačne odluke, primjenjuje odredbe čl. 79. i 80. Poslovnika

Članak 50.

(Izvješća zajedničkih povjerenstava)

Zajednička povjerenstva podnose izvješća o svome radu po potrebi, a najmanje jednom godišnje.

Članak 51.

(Struktura članstva i predsjedatelja zajedničkih povjerenstava po domovima)

U zajedničkim povjerenstvima domovi imaju jednu polovicu, a najmanje jednu trećinu predsjedatelja.

Članak 52.

(Primjena odredaba poslovnika domova na zajednička povjerenstva)

Zajednička povjerenstva u svome radu primjenjuju ostale opće odredbe poslovnika domova o radu povjerenstava.

Odjeljak F. Stalna zajednička povjerenstva

Članak 53.

(Stalna zajednička povjerenstva)

Domovi imaju sljedeća stalna zajednička povjerenstva:

- Zajedničko povjerenstvo za obranu i sigurnost Bosne i Hercegovine;
- Zajedničko sigurnosno-obavještajno povjerenstvo za nadzor nad radom Obavještajno-sigurnosne agencije BiH;
- Zajedničko povjerenstvo za ekonomske reforme i razvoj;
- Zajedničko povjerenstvo za europske integracije;
- Zajedničko povjerenstvo za administrativne poslove;
- Zajedničko povjerenstvo za ljudska prava, prava djeteta, mlade, useljeničtvo, izbjeglice, azil i etiku.

Članak 54.

(Zajedničko povjerenstvo za obranu i sigurnost Bosne i Hercegovine)

(1) Zajedničko povjerenstvo za obranu i sigurnost Bosne i Hercegovine:

- razmatra i prati provedbu sigurnosne i obrambene politike Bosne i Hercegovine;
- prati rad i razmatra izvješća Stalnog komiteta za vojna pitanja, Ministarstva obrane BiH, Ministarstva sigurnosti BiH i drugih izvršnih tijela koja se bave pitanjima iz područja sigurnosti i obrane te o tome izvješćuju PSBiH, s posebnim osvrtom na izvješća, kratkoročne i dugoročne planove u svezi sa: strukturom Oružanih snaga BiH, kadrovskom politikom i novačenjem, plaćama i naknadama, obrazovanjem i obukom pripadnika Oružanih snaga BiH, profesionalnim ponašanjem i etičkim standardima za civilno i vojno osoblje, opremanjem vojske, radom vojne industrije, nabavom sredstava i uvozom i izvozom oružja i vojne opreme, materijalnom potporom i ugovorima sa stranim tvrtkama koje pružaju usluge obrambenim institucijama na komercijalnoj osnovi, borbenom spremnošću, vojnim vježbama i operacijama, uključujući izvršenje međunarodnih obveza i međunarodnih operacija potpore miru;
- razmatra zakone i amandmane na zakone iz nadležnosti Povjerenstva;
- razmatra i dostavlja mišljenja i preporuke, izmjene i dopune na prijedlog proračuna za obranu;
- razmatra izvješća o izvršenju proračuna za obranu, kao i izvješća o reviziji institucija iz područja obrambene i sigurnosne politike Bosne i Hercegovine;
- razmatra pitanja suradnje Bosne i Hercegovine s Ujedinjenim narodima, Organizacijom za sigurnost i suradnju u Europi, NATO-om, Paktom stabilnosti Jugoistočne Europe i drugim organizacijama i zemljama iz područja sigurnosti i obrane;
- razmatra aktivnosti stalnih i privremenih izaslanstava Bosne i Hercegovine u međunarodnim i međuparlamentarnim institucijama iz područja sigurnosti i obrane;
- razmatra i dostavlja mišljenja PSBiH o ratificiranju i provedbi međunarodnih ugovora iz područja sigurnosti i obrane;
- ostvaruje suradnju s nadležnim parlamentarnim povjerenstvima bh. entiteta, drugih država, kao i s međunarodnim organizacijama i drugim tijelima iz područja obrane.

(2) Zajedničko povjerenstvo razmatra i druga pitanja iz područja sigurnosti Bosne i Hercegovine.

Članak 55.

(Zajedničko sigurnosno-obavještajno povjerenstvo za nadzor nad radom Obavještajno-sigurnosne agencije BiH)

(1) Zajedničko sigurnosno-obavještajno povjerenstvo za nadzor nad radom Obavještajno-sigurnosne agencije BiH:

- nadzire zakonitost rada Agencije;
- raspravlja i daje mišljenja o imenovanju glavnog ravnatelja i zamjenika glavnog ravnatelja;
- razmatra izvješća predsjedatelja o pitanjima iz njegove nadležnosti, uključujući mjere poduzete radi rješavanja svih problema u Agenciji utvrđenih glede provedbe inspekcijskog nadzora, revizije ili istrage;

- razmatra izvješća glavnoga ravnatelja o radu i troškovima Agencije, te posebno analizira način trošenja proračunskih sredstava;
- daje mišljenja o detaljnom prijedlogu proračuna Agencije;
- razmatra izvješća glavnoga inspektora;
- zahtijeva od zaposlenih u Agenciji da, uz pomoć predsjedatelja, osiguraju stručne savjete kada je to potrebno radi obavljanja nadzora;
- provodi istrage o radu Agencije.

(2) Povjerenstvo razmatra i druga pitanja iz područja rada Agencije sukladno Zakonu o Obavještajno-sigurnosnoj agenciji BiH, kao i drugim posebnim zakonima iz kojih proistječe odgovarajuća nadležnost.

Članak 56.

(Zajedničko povjerenstvo za ekonomske reforme i razvoj)

(1) Zajedničko povjerenstvo za ekonomske reforme i razvoj razmatra pitanja koja se odnose:

- na ekonomske reforme koje su u nadležnosti institucija BiH;
- na prijedloge reformi ili inicijative za izmjene zakona koje će Povjerenstvu dostavljati: predstavnici građanskog društva, odnosno udruga gospodarstvenika, unije poslodavaca, sindikata, agencija za regionalni razvoj, udruge građana ili drugih nevladinih interesnih skupina;
- na monetarnu politiku;
- na politiku vanjskog zaduživanja;
- na odnose s međunarodnim financijskim institucijama;
- na politiku i program rekonstruiranja i razvoja Bosne i Hercegovine;
- na definiranje mjera ekonomske politike;
- na fiskalnu i kreditnu politiku Bosne i Hercegovine;
- na politiku bankarstva;
- na statistiku, mjere i standarde.

(2) Povjerenstvo razmatra i druga pitanja iz područja ekonomskih reformi, rekonstruiranja i razvoja.

Članak 57.

(Zajedničko povjerenstvo za europske integracije)

(1) Zajedničko povjerenstvo za europske integracije razmatra pitanja koja se odnose:

- na raspravljanje općih pitanja koja su u svezi s europskim integracijama;
- na praćenje provedbe prava i obveza Bosne i Hercegovine proizišlih iz međunarodnih ugovora koji se odnose na Vijeće Europe;
- na koordiniranje rada matičnih radnih tijela u svezi s europskim integracijama i dostave mišljenja, preporuka i upozorenja tim tijelima;
- na analiziranje posljedica integracijske strategije za Bosnu i Hercegovinu i pripreme sveobuhvatnih izvješća;
- na nadziranje izradbe studije izvodivosti i praćenje provedbe pretpriprupne (Proces stabilizacije i pridruživanja) i pristupne strategije Bosne i Hercegovine;
- na nadziranje provedbe usklađivanja zakona Bosne i Hercegovine s *acquis communautaire* (pozitivnom legislativom EU) kada Povjerenstvo stekne uvjete za to;
- na suradnju s institucijama u Bosni i Hercegovini (posebno s Direkcijom za europske integracije), institucijama EU i drugih zemalja u svezi s pitanjima integracije;
- na organiziranje prezentacije javnog mišljenja o pitanjima integracije;
- na sakupljanje, pohranjivanje i sustavno prezentiranje članovima Povjerenstva informacija u svezi s EU;
- na nadziranje korištenja dodijeljenih sredstava EU;
- na obavljanje drugih poslova u svezi s europskim pitanjima koja ne spadaju u nadležnost ostalih radnih tijela;
- na održavanje javnog saslušanja u svezi s pitanjima europskih integracija radi sakupljanja mišljenja i stajališta predstavnika civilnog društva, nevladinih organizacija, intelektualaca, kao i vladinih i nevladinih stručnjaka u određenim područjima.

(2) Zajedničko povjerenstvo razmatra i druga pitanja u svezi s europskim integracijama.

Članak 58.

(Zajedničko povjerenstvo za administrativne poslove)

(1) Zajedničko povjerenstvo za administrativne poslove:

- usvaja akte koji reguliraju visinu plaća i naknada za sve zaposlene u PSBiH;
- usvaja akte koji reguliraju visinu naknada za specifične materijalne troškove zaposlenika u PSBiH, donosi pojedinačne

- akte o plaćama i naknadama materijalnih i drugih troškova, naknadama i dnevnicama za angažiranje stručnjaka i svjedoka, kao i naknadama određenih materijalnih troškova savjetnika;
- c) u suradnji s nadležnim tijelima obaju domova, prati i razmatra izvješća o izvršenju proračuna PSBiH i o tome obavještava domove te donosi sve akte PSBiH kojima se regulira trošenje, odnosno korištenje sredstava utvrđenih proračunom PSBiH;
- d) izvršava aktivnosti u svezi s nekretninama u vlasništvu PSBiH, a posebice s korištenjem stanova za zaposlene u PSBiH i raspolaganju stanovima; odlučuje o njihovoj dodjeli na korištenje, zamjeni i jednokratnom prijenosu prava korištenja, sukladno zakonu;
- e) odlučuje o dodjeli privremenog smještaja zaposlenim, sukladno zakonu i aktima PSBiH;
- f) daje suglasnost na Pravilnik o unutarnjem ustroju Tajništva, sukladno Odluci o ustroju Tajništva koju donosi PSBiH;
- g) daje prijedlog i mišljenje o promjeni ustroja Tajništva;
- h) definira uvjete za korištenje automobila u obavljanju službenih dužnosti;
- i) na temelju godišnjih izvješća klubova o utrošku sredstava i iskazanih godišnjih potreba klubova, odlučuje i godišnje izvješćuje Dom o preraspodjeli finansijskih sredstava, prostora, kao i administrativnih, tehničkih i drugih usluga za rad klubova;
- j) utvrđuje kriterije za angažiranje stručnjaka i svjedoka za potrebe povjerenstava i drugih radnih tijela Doma.

(2) Povjerenstvo razmatra i druga administrativna pitanja iz nadležnosti domova, sukladno poslovnici domova.

Članak 59.

(Zajedničko povjerenstvo za ljudska prava, prava djeteta, mlade, useljeništvo, izbjeglice, azil i etiku)

(1) Zajedničko povjerenstvo za ljudska prava, prava djeteta, mlade, useljeništvo, izbjeglice, azil i etiku razmatra pitanja koja se odnose:

- a) na ostvarivanje ljudskih prava i temeljnih sloboda zajamčenih Ustavom i zakonodavstvom Bosne i Hercegovine od državnih tijela, javnih institucija i organizacija koje primjenjuju javne ovlasti, u slučajevima koje iznese ombudsman, građani i entiteti, te o tome izvješćuje domove;
- b) na državljanstvo;
- c) na useljeništvo, izbjeglice i azil;
- d) na provedbu aneksa VI. i VII. Općega okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini;
- e) na razvoj i probleme provedbe i zaštite ljudskih prava i sloboda, te mjere za njihovu djelotvorniju zaštitu. Povjerenstvo neće razmatrati pitanja koja su u tijeku rješavanja na sudovima i druge sporove, osim ako se radi o neprihvatljivom kašnjenju u postupku ili evidentnoj zlouporabi vlasti i samovolji na koju ukaže ombudsman;
- f) na prijedloge koje dostavljaju građani, uz obavještavanje podnositelja o ishodu;
- g) na peticije u svezi s povredama ljudskih prava i temeljnih sloboda, usvajajući odgovarajuće mjere i obavještavajući podnositelja i domove o usvojenim odlukama;
- h) na suradnju s Povjerenstvom za ljudska prava (predviđenom Aneksom VI.) i Povjerenstvom za raseljene osobe i izbjeglice (predviđenom Aneksom VII. Općega okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini), kao i povjerenstvima za ljudska prava u Parlamentu Federacije BiH i Narodnoj skupštini Republike Srpske;
- i) na razmatranje pitanja u svezi s ostvarivanjem prava djeteta - posebice u svezi s poboljšanjem statusa djeteta u Bosni i Hercegovini;
- j) na poticanje aktivnosti u institucijama BiH na provedbi Konvencije o pravima djeteta, kao i poticanje i ostvarivanje suradnje s povjerenstvima entitetskih parlamenata na poboljšanje statusa djeteta i provedbi Konvencije o pravima djeteta;
- k) na razmatranje predloženih zakona i drugih propisa sa stovišta prava djeteta i sprečavanje diskriminiranja prava djeteta;
- l) na razmatranje pitanja u svezi s ostvarivanjem prava mladih - posebice u svezi s poboljšanjem prava mladih u Bosni i Hercegovini;
- m) na poticanje aktivnosti u institucijama BiH na usvajanju i provedbi najznačajnijih međunarodnih dokumenata o pitanju mladih;
- n) na razmatranje prijedloga dokumenata i izvješća institucija BiH koji se odnose na prava djeteta i na pitanja mladih, te razmatranje priprema za sudjelovanje bh. izaslanstava na

međunarodnim skupovima kada se razmatraju pitanja prava djeteta i pitanja mladih;

- o) na analiziranje izvješća o provedbi Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti Bosne i Hercegovine, koje obavlja Izborna povjerenstvo BiH;
- p) na upozoravanje izabranih dužnosnika PSBiH i Vijeća ministara BiH na odredbe Zakona o sukobu interesa radi njegove dosljedne primjene;
- r) na razmatranje s Izbornim povjerenstvom BiH mogućih slučajeva kršenja Zakona o sukobu interesa izabranih dužnosnika PSBiH i Vijeća ministara BiH;
- s) na pripremu i utvrđivanje prijedloga kodeksa ponašanja za zastupnike i izaslanike u PSBiH.

(2) Povjerenstvo razmatra i druga pitanja iz područja ljudskih prava, prava djeteta, mladih, useljeništva, izbjeglica, azila i etike.

POGLAVLJE IV. Sjednice Doma i zajedničke sjednice obaju domova PSBiH

Odjeljak A. Radni plan Doma

Članak 60.

(Orijentacijski radni plan)

(1) Prošireni kolegij utvrđuje orijentacijski radni plan Doma za jednogodišnje razdoblje. Taj plan uključuje pitanja i rokove za njihovu raspravu na plenarnim sjednicama.

(2) Radi izradbe radnog plana, Prošireni kolegij zatražit će od Predsjedništva BiH, Vijeća ministara BiH, povjerenstava i klubova zastupnika iznošenja prijedloga i mišljenja u roku koji odredi Kolegij.

(3) Imajući u vidu sve ove prijedloge i bilo koje drugo pitanje koje je već u postupku, tajnik dostavlja Proširenom kolegiju prijedlog radnog plana na razmatranje. Kada usvoji radni plan, Prošireni kolegij ga dostavlja zastupnicima i drugim tijelima navedenim u stavku (2) ovoga članka.

Članak 61.

(Kalendar)

Prošireni kolegij utvrđuje kalendar za idući mjesec, uključujući datume ili tjedne u kojima su predviđene plenarne sjednice. Kalendar se dostavlja zastupnicima, povjerenstvima Doma, Predsjedništvu BiH i Vijeću ministara BiH.

Odjeljak B. Sazivanje sjednice, predlaganje i utvrđivanje dnevnog reda

Članak 62.

(Sazivanje sjednice Doma)

(1) Predsjedatelj, u dogovoru sa zamjenicima predsjedatelja li na osobnu inicijativu, saziva sjednicu Doma i predlaže dnevni red zastupnicima prema radnom planu.

(2) Poziv se za sjednicu Doma dostavlja zastupniku 10 dana prije dana održavanja planirane sjednice, osim ako ovim Poslovnikom nije drukčije propisano. Dnevni red, materijal pripremljen za sjednicu i, ako je to slučaj, zapisnik prethodne sjednice dostavljaju se zastupniku s pozivom za sjednicu.

(3) U žurnim slučajevima i na zahtjev najmanje 10 zastupnika, zamjenika predsjedatelja ili na temelju vlastite odluke, predsjedatelj može sazvati sjednicu u roku kraćem od 10 dana. U tom slučaju, dnevni red sjednice može biti predložen za vrijeme njezina održavanja.

Članak 63.

(Sazivanje sjednice Doma od strane zamjenika predsjedatelja)

(1) Zamjenici predsjedatelja Doma sazivaju sjednicu ako je predsjedatelj spriječen sazvati sjednicu Doma.

(2) Ako predsjedatelj Doma ne sazove sjednicu u roku iz članka 62. stavka (3) ovoga Poslovnika, zamjenik predsjedatelja saziva sjednicu Doma najkasnije u roku od sedam dana.

(3) Iznimno od odredaba st. (1) i (2) ovoga članka, iz opravdanih razloga i na zahtjev najmanje 10 zastupnika ili na zahtjev većine članova Kolegija, predsjedatelj će sazvati sjednicu Doma u roku od 10 dana od dana primitka spomenutog zahtjeva. U tom slučaju, dnevni red sjednice može biti predložen tijekom sjednice.

Članak 64.

(Obvezne točke dnevnog reda)

(1) Prošireni kolegij uvrštava u dnevni red prijedlog zakona s mišljenjima iz članka 105. stavak (1), odnosno izvješćem iz članka 117. te svaku drugu točku koja je obvezna, sukladno ovome Poslovniku.

(2) Obvezna točka je ona koja je prošla proceduru sukladno Poslovniku.

(3) Prošireni kolegij uvrštava u dnevni red i druga pitanja koja su ovlašteni predlagatelji dostavili Domu i koja spadaju u njegovu nadležnost.

(4) Kolegij neće uvrstiti u dnevni red druga pitanja iz stavka (3) ovog članka, za koja nadležno povjerenstvo nije dostavilo mišljenje.

Članak 65.

(Predlaganje nove i izostavljanje neobvezne točke dnevnog reda)

(1) Na početku sjednice, zastupnik kao i ovlašteni predlagatelj ima pravo tražiti izostavljanje neobvezne točke i predlaganje nove s odgovarajućim materijalom u pisanom obliku. Izostavljanje obveznih točaka iz članka 64. stavak (1) ovoga Poslovnika nije dopušteno.

(2) Zastupnik ne može izlagati dulje od tri minute niti elaborirati bit pitanja koje je predloženo kao točka dnevnog reda ako Kolegij, na zahtjev zastupnika, ne odluči drukčije.

Članak 66.

(Usvajanje dnevnog reda)

Ako nisu predložene izmjene dnevnog reda, smatra se da ga je Dom usvojio. U slučaju da su predložene izmjene dnevnog reda i nakon što zastupnici izraze svoja stajališta u svezi s tim prijedlogom, Dom glasuje o svakoj predloženoj promjeni. Glasuje se redosljedom kojim su zastupnici predlagali izmjene.

Odjeljak C. Definicija kvoruma, predsjedanje i sudjelovanje u radu

Članak 67.

(Utvrđivanje kvoruma)

(1) Na početku sjednice, i u svakom trenutku - na zahtjev klubova zastupnika, predsjedatelj utvrđuje ima li kvoruma i o tome obavještava Dom.

(2) Kvorum čini većina svih članova izabranih u Zastupnički dom.

(3) Ako se utvrdi da nema kvoruma, predsjedatelj određuje stanku u trajanju do 60 minuta, tijekom koje pokušava naći rješenje.

Članak 68.

(Nazočnost sjednicama članova Predsjedništva, Vijeća ministara BiH, predlagatelja i uzvanica)

(1) Članovi Predsjedništva BiH mogu, a članovi Vijeća ministara BiH imaju pravo i dužnost, sudjelovati na sjednicama Doma.

(2) U slučaju nenazočnosti predlagatelja sjednici Doma, Dom može odlučiti i voditi raspravu bez nazočnosti predlagatelja.

(3) Uzvanici koje pozove predsjedatelj mogu sudjelovati u radu sjednice, sukladno ovome Poslovniku.

Članak 69.

(Prijava za sudjelovanje u raspravi i dužina diskusije)

(1) Svaki zastupnik ili drugi sudionik sjednice Doma može govoriti nakon što zatraži i dobije riječ od predsjedatelja, ali ne dulje od 10 minuta.

(2) Predlagatelj zakona ima pravo i obvezu prije početka rasprave obrazložiti prijedlog zakona u trajanju do 15 minuta.

(3) Prijave za sudjelovanje u raspravi mogu se podnijeti do kraja rasprave.

(4) Predsjedatelj daje riječ zastupnicima redosljedom kojim su se prijavili.

Članak 70.

(Diskusija o povredi Poslovnika i ispravci navoda)

(1) Predsjedatelj daje riječ zastupniku koji želi govoriti o povredi Poslovnika ili o nepridržavanju utvrđenoga dnevnog reda, nakon što je on zatraži. Iznošenje primjedbe u svezi s time ne može trajati dulje od tri minute, nakon čega predsjedatelj rješava ovo pitanje.

(2) Zastupnik može zatražiti riječ kada želi ispraviti navod koji je netočno naveden a koji može biti uzrokom nesporazumu ili koji traži objašnjenje. Predsjedatelj daje riječ zastupniku nakon što osoba čija je izjava prouzročila potrebu za objašnjenjem završi svoju diskusiju. U tome se slučaju zastupnik mora ograničiti na ispravak, odnosno objašnjenje, koje ne može trajati dulje od tri minute niti viš od dva puta u sklopu jedne točke dnevnog reda.

Članak 71.

(Odstupanje od dnevnog reda)

Zastupnik ili drugi sudionik u raspravi može govoriti samo o pitanju o kojemu se raspravlja sukladno utvrđenom dnevnom redu. Ako odstupi od

dnevnoga reda, predsjedatelj ga upozorava. Ako se i nakon ovoga upozorenja ne bude pridržavao dnevnoga reda, predsjedatelj mu uskraćuje pravo govora.

Članak 72.

(Sudjelovanje u raspravi predsjedatelja)

Ako želi sudjelovati u raspravi, predsjedatelj napušta mjesto predsjedatelja i izlazi za govornicu. Za to vrijeme sjednicom predsjedava prvi zamjenik predsjedatelja.

Odjeljak D. Održavanje reda

Članak 73.

(Održavanje reda za vrijeme sjednice)

(1) Predsjedatelj održava red za vrijeme sjednice. Svi su nazočni obvezni pridržavati se njegovih uputa i naloga.

(2) Predsjedatelj može upozoriti zastupnika koji svojim ponašanjem ili govorom za vrijeme sjednice ne poštiva red ili odredbe ovoga Poslovnika.

(3) Zastupniku koji je tijekom iste sjednice dva puta upozoren zbog nepoštivanja reda i odredaba ovoga Poslovnika uskraćuje se pravo govora - ako on i dalje ne poštiva red i primjenu ovoga Poslovnika.

(4) Predsjedatelj može, nakon savjetovanja sa zamjenicima predsjedatelja, odlučiti da bilo koji od nazočnih napusti dvoranu ako ne poštiva red.

Članak 74.

(Prekid sjednice)

(1) Ako predsjedatelj iz bilo kojih razloga ocijeni svrsishodnim prekinuti sjednicu, on će, u dogovoru sa zamjenicima, donijeti odluku o prekidu sjednice.

(2) O nastavku sjednice odlučit će u dogovoru sa zamjenicima, o čemu će izvijestiti Dom. Prekid ne može trajati dulje od 24 sata, osim ako Dom svojim zaključkom ne odredi dulji rok.

Odjeljak E. Tijek sjednice

Članak 75.

(Zapisnik)

(1) Zapisnik sjednice predlaže se na usvajanje na sljedećoj sjednici.

(2) Zastupnik ima pravo dati primjedbe na zapisnik, ali ne dulje od tri minute.

(3) Odluke o opravdanosti primjedaba na zapisnik usvajaju se na sjednici bez rasprave. Ako su primjedbe usvojene, u zapisnik se nose odgovarajuće izmjene.

(4) Zapisnik ili dio zapisnika na koji nisu iznesene primjedbe smatra se usvojenim.

(5) Usvojeni zapisnik potpisuju predsjedatelj i tajnik Doma.

Članak 76.

(Rasprava o točkama dnevnog reda)

(1) Svaka točka dnevnog reda razmatra se prije donošenja odluke o njoj, osim ako ovaj Poslovnik propisuje donošenje odluka o određenom pitanju bez rasprave.

(2) Kad iz rasprave o točki dnevnoga reda proistekne više prijedloga zaključaka o istome pitanju, predsjedatelj daje na glasovanje prijedloge zaključaka redosljedom predlaganja. Nakon što se prvo očituje o prijedlozima zastupnika, Dom glasuje u cijelosti o prijedlogu materijala koji razmatra.

(3) Rasprava o izvješćima o ustavnim amandmanima, predloženim zakonima i drugim pitanjima sastoji se iz dva dijela: opće rasprave i rasprave u pojedinostima.

Članak 77.

(Stanka)

(1) Bilo koji klub zastupnika ima pravo zatražiti stanku.

(2) Ako klub zastupnika zatraži stanku dulju od 30 minuta, predsjedatelj ovaj prijedlog stavlja na glasovanje.

(3) Ako predsjedatelj iz bilo kojih razloga ocijeni svrsishodnim odrediti stanku, on će u bilo kojem trenutku odrediti stanku koja ne može biti dulja od jednog sata.

Odjeljak F. Donošenje odluka

Članak 78.

(Neprenosivost glasa)

Glas je svakog zastupnika osobni i ne može se prenositi.

Članak 79. (Donošenje odluka)

(1) Sve odluke u oba doma donose se većinom glasova onih koji su nazočni i koji glasuju. Izaslanici i zastupnici će maksimalno nastojati da ta većina uključuje najmanje jednu trećinu glasova izaslanika ili zastupnika s teritorija svakog entiteta. Ako većina glasova ne uključuje jednu trećinu glasova izaslanika ili zastupnika s teritorija svakog entiteta, predsjedatelj i zamjenici predsjedatelja sastat će se kao povjerenstvo i pokušati postići suglasnost u roku od tri dana nakon glasovanja. Ukoliko to ne uspije, odluke se donose većinom glasova onih koji su nazočni i glasuju, pod uvjetom da glasovi „protiv” ne smiju sadržavati dvije trećine ili više glasova izaslanika ili zastupnika izabranih iz svakog entiteta.

Članak 80. (Procedure kada većina ne sadrži jednu trećinu glasova s teritorija svakog entiteta)

(1) Ako većina glasova ne sadrži jednu trećinu glasova s teritorija svakog entiteta, Kolegij će, radeći kao povjerenstvo, u roku od tri dana nastojati postići suglasnost.

(2) Ako predsjedatelj i zamjenici predsjedatelja postignu suglasnost iz članka 79. ovoga Poslovnika, relevantna odluka Doma smatra se usvojenom, a Dom se o tome obavještava na odgovarajući način. Iznimno od određivanja članka 21. ovoga Poslovnika, suglasnost se postiže konsenzusom predsjedatelja i dvaju zamjenika predsjedatelja.

(3) Ako Kolegij ne uspije postići suglasnost ili ako postigne suglasnost novim Rješenjem koje nije bilo predmetom glasovanja u Domu, odluku donosi većina od ukupnog broja zastupnika koji su nazočni i koji glasuju, uz uvjet da glasovi „protiv” ne sadrže dvije trećine ili više zastupnika izabranih iz svakog entiteta.

(4) U slučaju nedostatka kvoruma, ako nakon stanke predsjedatelj ustvrdi ili glasovanje pokaže kako i dalje nema kvoruma, razmatrano se pitanje odgođa za drugu sjednicu.

(5) Ako se zastupnik prilikom glasovanja ne očituje „za”, „protiv” ili „suzdržan” a nazočan je u dvorani prilikom glasovanja, smatra se „suzdržanim”.

Članak 81. (Načini glasovanja)

Glasovanje u Domu obavlja se:

- a) elektronički,
- b) podizanjem glasačkoga kartona,
- c) prozivanjem.

Članak 82. (Elektronički sustav glasovanja)

(1) U Domu se rabi elektronički sustav glasovanja koji registrira i prikazuje ukupan broj glasova „za”, broj glasova „protiv” i broj „suzdržanih” glasova. Na zaslonu je prikazan glas svakoga zastupnika zelenom („za”), crvenom („protiv”) i bijelom („suzdržan”) bojom, te sivom bojom prazna mjesta zastupnika koji nisu nazočni sjednici. Elektronički sustav glasovanja registrira ima li kvoruma i čini li većina, ako postoji, najmanje jednu trećinu glasova zastupnika s teritorija svakoga entiteta. Nakon glasovanja, na zaslonu se vidi ishod glasovanja.

(2) Ako se glasovanje provede nakon postupka traženja suglasnosti iz članka 80. st. (2) i (4) ovoga Poslovnika, elektronički sustav glasovanja registrira i prikazuje ukupan broj glasova „za”, glasova „protiv” i „suzdržanih” glasova, kao i sadrže li glasovi „protiv” dvije trećine ili više glasova zastupnika izabranih iz svakoga entiteta.

(3) Kada se glasuje o amandmanima na Ustav BiH, o odobrenju imenovanja predsjedatelja Vijeća ministara BiH ili kada to traži jedna trećina zastupnika u Domu, elektronički sustav glasovanja registrira i način na koji je svaki zastupnik glasovao. Ova se informacija javno objavljuje.

(4) Elektronički sustav omogućuje i tajno glasovanje, za što je potrebno odobrenje Doma.

(5) Sve se informacije na zaslonu ispisuju na jezicima koji su službenoj uporabi u Bosni i Hercegovini i odgovarajućim pismima.

Članak 83. (Glasovanje podizanjem glasačkoga kartona)

(1) Ako je elektronički sustav glasovanja izvan uporabe ili kad to zahtijeva jedna trećina zastupnika u Domu, glasuje se podizanjem ruke, odnosno glasačkoga kartona.

(2) Uz pomoć zamjenika predsjedatelja i tajnika Doma, predsjedatelj konstatira koliko je glasova „za”, koliko „protiv” i koliko je „suzdržanih”, uzimajući u obzir ispunjenje drugih zahtjeva iz čl. 79. i 80. ovoga Poslovnika.

Članak 84. (Glasovanje prozivanjem)

(1) Glasovanje prozivanjem primjenjuje se kada predsjedatelj, zamjenik predsjedatelja osobno ili na prijedlog predstavnika kluba zastupnika, odnosno svakog zastupnika, ocijene to nužnim kako bi se uklonile dvojbe u regularnost ishoda glasovanja.

(2) U tom slučaju, tajnik Doma osigurava prozivanje zastupnika pojedinačno. Svaki prozvani zastupnik očituje se „za”, „protiv” ili „suzdržanim”. Prilikom prozivanja rabi se latinični - abecedni redosljed ako je predsjedatelj Bošnjak ili Hrvat, a azbučni - ćirilčni redosljed ako je predsjedatelj Srbin.

Članak 85. (Priopćavanje ishoda glasovanja)

Na kraju postupka glasovanja predsjedatelj priopćava koliko je zastupnika bilo „za”, koliko „protiv” i koliko je „suzdržanih” te ishode glasovanja zastupnika s teritorija svakog entiteta, kako je predviđeno člankom IV.3.d Ustava BiH, i priopćava konačnu odluku nakon glasovanja.

Odjeljak G. Zapisnik i snimka rasprave

Članak 86. (Elementi zapisnika)

(1) Zapisnik sadrži podatke koji se odnose: na datum, mjesto i vrijeme održavanja sjednice; na razmatrana pitanja; na imena i službene dužnosti sudionika u raspravama; na ishode glasovanja i na usvojene odluke.

(2) Zastupnik može zahtijevati da njegova pritužba u svezi s mogućim kršenjem Ustava BiH ili Poslovnika bude unesena u zapisnik.

Članak 87. (Objava zapisnika)

Zapisnici rasprava u Domu objavljuju se u cijelosti.

Članak 88. (Tonsko snimanje sjednica i prijepis tonske snimke)

(1) Sjednice Doma tonski se snimaju, a mogu biti sačinjene i kratke bilješke, radi izradbe konačnoga prijepisa tonske snimke sjednice.

(2) Kolegij preciznije regulira način pripreme, čuvanja, objave i distribucije prijepisa rasprave.

Članak 89. (Autoriziranje prijepisa)

(1) Zastupnik može zatražiti prijepis svoga govora na autoriziranje. Od zastupnika se očekuje da vrati autorizirani prijepis. Prilikom autoriziranja, zastupnik ne smije unositi bitnije izmjene u tekst i izostavljati izražene misli.

(2) Ako zastupnik ne podnese ispravak u roku od 48 sati od trenutka kada mu je prijepis dostavljen, prijepis se smatra autoriziranim.

Odjeljak H. Javnost rada

Članak 90. (Javnost rada i pristup informacijama)

(1) Dom radi javno i na vrijeme, u cijelosti i objektivno, obavještava javnost o svome radu. Pod jednakim uvjetima Dom će, sukladno Zakonu o slobodi pristupa informacijama u BiH, svima zainteresiranima osigurati pristup raspoloživim informacijama.

(2) Cjeloviti zapisnici rasprava u Domu, zakonodavne, kao i najvažnije aktivnosti u svezi s radom Doma i povjerenstava Doma, dostupne se javnosti u elektroničkom obliku, a sukladno mogućnostima PSBiH, i u tiskanom glasilu.

(3) Iznimka od navedenih informacija koje se objavljuju su informacije za koje se može očekivati kako njihovo otkrivanje izaziva štetu za legitimne ciljeve sljedećih kategorija:

- a) vanjske politike, interesa obrane i sigurnosti, kao i zaštite javne sigurnosti;
- b) interesa monetarne politike;
- c) sprečavanje kriminala i svakog otkrivanja kriminala;
- d) zaštite postupka donošenja odluke javnog tijela u davanju mišljenja, savjeta ili preporuka javnog tijela, zaposlene osobe u javnom tijelu ili svake osobe koja obavlja aktivnost za ili u ime javnog tijela, a ne obuhvaća činjenične, statističke, znanstvene ili tehničke informacije;
- e) druge iznimke utvrđene Zakonom o slobodi pristupa informacijama u BiH;

(4) Dom objavljuje traženu informaciju bez obzira na utvrđenu iznimku u smislu stavka (3) ovoga članka, ako je to opravdano javnim interesom, i uzima u obzir svaku korist i štetu koje mogu proizići iz toga, o čemu odlučuje Kolegij Doma u proširenom sastavu.

Članak 91.

(Objava akata i usvojenih prijedloga)

Prijedlozi i akti koje usvoji Dom mogu biti objavljeni u tisku i u drugim sredstvima javnog priopćavanja.

Članak 92.

(Pristup sjednicama)

(1) Građanima i predstavnicima sredstava javnog priopćavanja osiguran je pristup sjednicama Doma u, za njih, posebno rezerviranom prostoru, kako je utvrdio Kolegij, sukladno mogućnostima.

(2) Sjednice su povjerenstava otvorene za javnost, ako povjerenstvo drukčije ne odluči.

(3) Sjednice ili dio sjednica na kojima se razmatraju pitanja iz članka 11. ovoga Poslovnika održavaju se bez nazočnosti predstavnika sredstava javnog priopćavanja i javnosti.

Članak 93.

(Rezerviranje mjesta)

Osim mjesta rezerviranih za zastupnike, odgovarajuća mjesta osigurana su za članove Predsjedništva BiH, članove Vijeća ministara BiH i uzvanike.

Odjeljak I. Zajedničke sjednice obaju domova PSBiH

Članak 94.

(Sazivanje i predsjedanje)

(1) Zajedničku sjednicu obaju domova sazivaju predsjedatelji domova.

- u svim prilikama, prema ocjeni Zajedničkog kolegija obaju domova,
- u svečanim prigodama,
- u izuzetnim okolnostima, na zahtjev Predsjedništva BiH.

(2) Zajedničkom sjednicom izmjenično predsjedaju predsjedatelji domova.

Članak 95.

(Poziv i dnevni red)

(1) Dnevni red za zajedničku sjednicu utvrđuje Zajednički kolegij obaju domova.

(2) Poziv za zajedničku sjednicu domova dostavlja se zastupnicima i izaslanicima u rokovima utvrđenim poslovnica domova.

Članak 96.

(Donošenje odluka)

Prilikom donošenja odluka, domovi se očituju odvojeno i primjenjuju se odredbe poslovnika koje se odnose na odlučivanje u domu.

POGLAVLJE V. Aktivnosti Doma

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 97.

(Rad Doma)

Dom radi sukladno Ustavu BiH, zakonu i odredbama ovoga Poslovnika.

Članak 98.

(Aktivnosti Doma)

Dom obavlja sljedeće aktivnosti:

- zakonodavnu,
- informativnu,
- nadzornu,
- unutarnje reguliranje.

Odjeljak B. Temeljni zakonodavni postupak: inicijativa

Članak 99.

(Ovlašteni predlagatelj)

Prijedlog zakona može podnijeti svaki zastupnik, povjerenstva Doma, zajednička povjerenstva obaju domova Dom naroda, kao i Predsjedništvo BiH i Vijeće ministara BiH, u sklopu svojih nadležnosti.

Članak 100.

(Sadržaj prijedloga zakona)

(1) Prijedlog zakona podnosi se u obliku teksta prijedloga s člancima. Predlagatelj zakona dužan je prijedlog zakona istodobno dostaviti u pisanom i elektroničkom obliku na jezicima koji su u službenoj uporabi u Bosni i Hercegovini. Iznimno, kada je zastupnik predlagatelj zakona, može dostaviti prijedlog zakona u pisanom i elektroničkom obliku na jednom od jezika koji je u službenoj uporabi u Bosni i Hercegovini.

(2) Uz prijedlog se dostavlja obrazloženje koje sadrži:

- ustavnu osnovu za usvajanje zakona;
- razloge za donošenje zakona;
- načela na kojima je prijedlog utemeljen;
- financijska i druga sredstva nužna za provedbu zakona;
- mišljenje Direkcije za europske integracije o usklađenosti prijedloga zakona sa zakonodavstvom EU, kao i mišljenja institucija i organizacija koje su konzultirane tijekom izradbe prijedloga;
- bilo koje druge okolnosti koje bi mogle objasniti Domu razloge za donošenje zakona.

(3) Kada je zastupnik predlagatelj zakona, mišljenje Direkcije za europske integracije o usklađenosti prijedloga zakona sa zakonodavstvom EU pribavlja Kolegij Doma.

(4) Uz prijedlog izmjena i/ili dopuna zakona ili drugoga akta prilažu se i odredbe, odnosno članci koji se mijenjaju, odnosno dopunjuju.

(5) Zastupnici mogu pri izradbi prijedloga zakona tražiti stručnu pomoć Zakonodavno-pravnog sektora PSBiH.

Članak 101.

(Podnošenje prijedloga zakona)

(1) Prijedlog zakona podnosi se predsjedatelju, koji ga odmah dostavlja Kolegiju.

(2) Kolegij u roku od sedam dana odlučuje kojemu povjerenstvu prijedlog zakona treba dostaviti i dostavlja ga Ustavnompravnom povjerenstvu radi davanja mišljenja o usklađenosti s Ustavom BiH i pravnim sustavom i nadležnom povjerenstvu radi davanja mišljenja o načelima na kojima je zakon utemeljen. Istodobno, Kolegij dostavlja prijedlog zakona zastupnicima, Vijeću ministara BiH i Predsjedništvu BiH, kada oni nisu predlagatelji.

(3) Tajnici domova u dogovoru daju prijedlog kolegijima obaju domova radi određivanja nadležnoga zajedničkog povjerenstva, o čemu odlučuju kolegiji domova, u roku od sedam dana od dana dostave prijedloga zakona i dostavljaju ga subjektima navedenim u stavku (2) ovoga članka.

(4) Ako se ne ispune rokovi iz st. (1) i (2) ovoga članka, Kolegij Doma dužan je obavijestiti Dom i predlagatelja zakona o razlozima kašnjenja i predložiti nove rokove. O opravdanosti navedenih razloga i prihvaćanju novih rokova odlučuje Dom.

(5) Ako je Dom dobio više prijedloga zakona koji reguliraju ista pitanja, Kolegij ih upućuje u proceduru sukladno stavku (2) ovoga članka. Ako Vijeće ministara BiH nije predlagatelj zakona, Kolegij zakone upućuje Vijeću ministara BiH radi davanja mišljenja u roku od 20 dana. Kada Dom dobije mišljenje Vijeća ministara BiH o zakonu, zakon koji je dobio pozitivno mišljenje ima prednost u daljnjoj proceduri pred Domom.

(6) Kolegij poziva predlagatelje zakona iz stavka (3) ovoga članka da u roku od sedam dana učine napor kako bi usuglasili svoje prijedloge i jedan prijedlog zakona uputili u daljnju proceduru. Ako predlagatelji ne postignu suglasnost, u daljnju se parlamentarnu proceduru upućuje prijedlog zakona koji je prvi dostavljen Domu.

(7) Ako Vijeće ministara BiH u roku utvrđenom stavkom (5) ovoga članka ne dostavi mišljenje, nastavlja se parlamentarna procedura o predloženim zakonima do okončanja postupka pred Ustavopravnim povjerenstvom i nadležnim povjerenstvom, sukladno stavku (6) ovoga članka. Kada primi mišljenja Ustavopravnog povjerenstva i nadležnog povjerenstva, u dnevni red sjednice Doma Kolegij uvrštava zakon koji je prvi dostavljen Domu. Do okončanja postupka pred Domom o prvom zakonu miruje postupak o ostalim predloženim zakonima.

Članak 102.

(Predlagatelj zakona - zastupnik ili povjerenstvo Doma)

(1) Ako je predlagatelj zakona zastupnik ili povjerenstvo Doma, a Kolegij Doma ustvrdi da je zajedničko povjerenstvo obaju domova nadležno povjerenstvo, prijedlog zakona dostavlja se Zajedničkom kolegiju obaju domova.

(2) Nakon što Zajednički kolegij obaju domova potvrdi da je nadležno zajedničko povjerenstvo, prijedlog zakona dostavlja se ustavnopravnim povjerenstvima domova.

(3) Nakon što ustavnopravna povjerenstva daju svoja mišljenja, nastavlja se procedura pred zajedničkim povjerenstvom, sukladno poslovnicima domova.

Odjeljak C. Temeljni zakonodavni postupak - postupak u povjerenstvima
- Postupak pred Ustavnopravnim povjerenstvom i nadležnim povjerenstvom - prva faza

Članak 103.
(Usuglašenost prijedloga zakona s Ustavom BiH)

Ustavnopravno povjerenstvo, nakon razmatranja usuglašenosti prijedloga zakona s Ustavom BiH i pravnim sustavom, dostavlja mišljenje predsjedatelju Doma u roku od 10 dana nakon što je primilo prijedlog zakona.

Članak 104.
(Prva faza pred nadležnim povjerenstvom)

Nadležno povjerenstvo, razmatrajući prijedlog zakona u prvoj fazi, dostavlja mišljenje o načelima predloženog zakona predsjedatelju Doma u roku od 10 dana nakon što je primilo prijedlog zakona, koji predsjedatelj upućuje Domu.

Članak 104a.

(1) Povjerenstva iz čl. 103. i 104. mogu podnijeti zahtjev Kolegiju Doma radi produljenja roka za dostavu mišljenja uz navođenje razloga za nemogućnost dostave mišljenja.

(2) Kolegij Doma donosi odluku po zahtjevu povjerenstva iz stavka (1) ovoga članka i utvrđuje krajnji rok za dostavu mišljenja, sukladno prijedlogu povjerenstva.

(3) U slučaju da povjerenstvo ne dostavi mišljenje do krajnjeg roka, Dom se očituje o određivanju novoga roka ili o obustavljanju zakonodavnog postupka.

Članak 105.
(Uvrštavanje na dnevni red sjednice Doma)

(1) Kada primi mišljenja Ustavnopravnog povjerenstva i nadležnog povjerenstva, dostavljena od predsjedatelja Doma, Kolegij uvrštava prijedlog zakona u dnevni red sjednice Doma, koja će biti održana u roku od 7 do 15 dana.

(2) Ako je predlagatelj zakona zastupnik ili povjerenstvo Doma, Kolegij Doma mišljenje zajedničkog povjerenstva dostavlja Domu naroda s prijedlogom zakona, koji će s procedurom sačekati okončanje postupka o prijedlogu zakona u Domu.

Odjeljak D. Temeljni zakonodavni postupak

Plenarna faza - prvo čitanje

Članak 106.
(Opća rasprava, načela, nužnost donošenja i usuglašenost s Ustavom BiH)

(1) Rasprava u Domu počinje prvim čitanjem koje se tiče načela na kojima je prijedlog zakona utemeljen i nužnosti donošenja zakona, prema mišljenjima Ustavnopravnog povjerenstva i nadležnog povjerenstva iz prve faze razmatranja.

(2) Predlagatelj ima pravo povući prijedlog zakona do zaključenja rasprave o prijedlogu zakona u prvom čitanju.

(3) Rasprava se u prvom čitanju okončava usvajanjem ili odbijanjem prijedloga zakona u prvom čitanju.

(4) Ako ocijeni kako se radi o zakonu manjega stupnja složenosti, Dom može odlučiti i prijedlog zakona razmatrati i u drugom čitanju, bez razmatranja u nadležnom povjerenstvu - druga faza.

Članak 107.
(Rasprava na Domu kada je prvo izvješće nadležnog ili Ustavnopravnog povjerenstva negativno)

(1) Kada Kolegij Doma primi mišljenja Ustavnopravnog povjerenstva i nadležnog povjerenstva o prijedlogu zakona iz kojega proizlazi da povjerenstvo nije utvrdilo usklađenost s Ustavom BiH i pravnim sustavom, odnosno nije prihvatilo načela predloženoga zakona, u kojem je povjerenstvo obvezno obrazložiti razloge odbijanja, Kolegij uvrštava prijedlog zakona s mišljenjima povjerenstava u dnevni red sjednice Doma, koja će biti održana u roku od 7 do 15 dana.

(2) Ako Dom prihvati mišljenje Ustavnopravnog ili nadležnog povjerenstva iz stavka (1) ovoga članka, predloženi zakon smatra se odbijenim.

(3) Ako ne prihvati mišljenja povjerenstava iz stavka (1) ovoga članka, Dom traži od povjerenstava izradbu novoga mišljenja utemeljenog na novim smjernicama koje utvrdi Dom i u roku koji odredi Dom.

Odjeljak E. Temeljni zakonodavni postupak - Postupak u nadležnom povjerenstvu - druga faza

Članak 108.
(Nazočnost predlagatelja sjednicama nadležnoga povjerenstva)

(1) Predlagatelj zakona ili ovlašteni predstavnik predlagatelja nazočan je sjednici povjerenstva. Predstavnik Vijeća ministara BiH može sudjelovati u radu povjerenstva i onda kada Vijeće ministara BiH nije predlagatelj.

(2) Ako predlagatelj ili ovlašteni predstavnik predlagatelja nije nazočan sjednici povjerenstva, a ono utvrdi kako je nazočnost predlagatelja ili ovlaštenog predstavnika predlagatelja potrebna, povjerenstvo može odgoditi raspravu o tom pitanju i obavijestiti o tome predlagatelja, te od njega tražiti nazočnost sljedećoj sjednici. Ako predlagatelj ili njegov ovlašteni predstavnik i nakon upućenog poziva ne bude nazočan niti sljedećoj sjednici, smatra se da je odustao od prijedloga, o čemu povjerenstvo obavještava predsjedatelja Doma.

Članak 109.
(Podnošenje amandmana)

(1) Zastupnik, klub zastupnika, nenadležno povjerenstvo, predlagatelj zakona i Vijeće ministara BiH mogu dostaviti amandmane u pisanom obliku u roku od 15 dana od dana okončanja rasprave o prijedlogu zakona u prvom čitanju.

(2) Zastupnik i klub zastupnika mogu pri izradbi amandmana na prijedloge zakona tražiti stručnu pomoć Zakonodavno-pravnog sektora PSBiH.

(3) Nakon što rasprava počne, osim amandmana iz stavka (1) ovoga članka, predsjedatelj, u konzultaciji sa zamjenicima predsjedatelja povjerenstva, odobrava raspravu o novim amandmanima samo u sljedećim slučajevima:

- a) kada se odnose na nova stajališta ili
- b) kada nastoje usuglasiti dva ili više prijedloga o kojima se vodi rasprava.

(4) Kada je za razmatranje prijedloga zakona nadležno zajedničko povjerenstvo, i svaki izaslanik može dostaviti amandmane, sukladno stavku (1) ovoga članka.

Članak 110.
(Postupak u nadležnom povjerenstvu)

(1) Postupak u povjerenstvu počinje raspravom o prijedlogu zakona i o podnesenim amandmanima.

(2) Nakon rasprave, povjerenstvo glasuje o predloženim amandmanima slijedeći redoslijed članaka na koji se odnose. U slučaju iznimno velikog broja amandmana, predsjedatelj može naložiti drugi način rasprave, osiguravajući korektno izražavanje svih političkih mišljenja.

(3) O amandmanima koji se odnose na isti članak raspravlja se i glasuje, počevši od onih koji podrazumijevaju veću izmjenu članka, o čemu odlučuje predsjedatelj.

(4) Nakon okončanja glasovanja o svim predloženim amandmanima, glasuje se o prijedlogu zakona s prihvaćenim amandmanima.

Članak 111.
(Izvješće nadležnog povjerenstva)

(1) Nadležno je povjerenstvo dužno Domu dostaviti izvješće u roku od 20 dana od dana usvajanja prijedloga zakona u prvom čitanju.

(2) Kada je nadležno zajedničko povjerenstvo, ono je dužno dostaviti izvješće u roku od 30 dana od dana kada je prijedlog zakona usvojen u prvom čitanju na sjednici doma, koji je posljednji razmatrao zakon.

(3) Izvješće nadležnoga povjerenstva sadrži izvješće o prijedlogu zakona i usvojene amandmane, koji su postali sastavnim dijelom prijedloga zakona.

(4) Nadležno povjerenstvo može podnijeti zahtjev Kolegiju Doma radi produljenja roka za dostavu izvješća uz navođenje razloga za nemogućnost dostave.

(5) Kolegij Doma donosi odluku po zahtjevu povjerenstva i utvrđuje krajnji rok za dostavu izvješća, sukladno prijedlogu povjerenstva. U tom slučaju, krajnji rok za podnošenje amandmana iz članka 109. stavak (1) je 24 sata prije održavanja sjednice povjerenstva.

(6) U slučaju da Povjerenstvo ne dostavi izvješće do krajnjeg roka, Dom se očituje o utvrđivanju novoga roka ili o obustavljanju zakonodavnog postupka.

Članak 112.
(Negativno izvješće nadležnoga povjerenstva o zakonu u cijelosti)

(1) Kada Kolegij Doma primi izvješće nadležnoga povjerenstva o prijedlogu zakona iz kojega proizlazi da povjerenstvo nije prihvatilo prijedlog zakona u cijelosti, u kojemu je povjerenstvo obvezno obrazložiti razloge odbijanja, Kolegij izvrštava prijedlog zakona s izvješćem povjerenstva u dnevni red sjednice Doma, koja će biti održana u roku od 7 do 15 dana.

(2) Ako Dom prihvati izvješće nadležnoga povjerenstva iz stavka (1) ovoga članka, predloženi zakon smatra se odbijenim.

(3) Ako ne prihvati izvješće, Dom od nadležnog povjerenstva traži izradbu novoga izvješća utemeljenog na novim smjernicama koje utvrdi Dom i u roku koji odredi Dom.

(4) Proces iz stavka (3) ovoga članka može se ponavljati najviše dva puta, nakon čega se zakonodavni postupak obustavlja u slučaju da izvješće ne bude prihvaćeno.

Članak 113.
(Izvjestitelj nadležnoga povjerenstva)

Povjerenstvo između svojih članova imenuje izvjestitelja koji podnosi izvješće iz članka 111. ovoga Poslovnika. Izvjestitelj brani stajalište povjerenstva na plenarnoj sjednici.

Članak 114.
(Javna rasprava)

(1) Prije stupanja u postupak iz članka 110. ovoga Poslovnika, povjerenstvo može odlučiti da otvori javnu raspravu o predloženom zakonu koja bi uključivala zainteresirana tijela, stručne institucije i pojedince.

(2) Javna rasprava održat će se u roku od 15 dana. U tom slučaju rokovi utvrđeni člankom 109. stavak (1) i člankom 111. st. (1) i (2) produljuju se za 15 dana od dana održavanja javne rasprave.

Članak 115.
(Mišljenja sudionika javne rasprave)

Pozvani pojedinci i predstavnici tijela i institucija iznose svoja mišljenja o pitanjima u svezi s predloženim zakonom, ako to povjerenstvo bude tražilo. Nakon okončanja rasprave, zaključkom povjerenstva oni mogu priložiti tražene uratke i druge materijale podnesene tijekom saslušanja.

Članak 116.
(Ishodi javnog saslušanja)

Povjerenstvo uz izvješće koje podnosi prilaže i transkript javne rasprave, ako postoji, kao i uratke i materijale donesene tijekom održavanja rasprave.

Odjeljak F. Temeljni zakonodavni postupak - Plenarna faza - drugo čitanje

Članak 117.
(Postupak s izvješćem nadležnog povjerenstva)

Kada primi izvješće nadležnoga povjerenstva, predsjedatelj Doma izvješće dostavlja zastupnicima i u roku od 15 dana saziva plenarnu sjednicu Doma, na kojoj počinje rasprava o prijedlogu zakona u drugom čitanju.

Članak 118.
(Amandmani u plenarnoj fazi)

(1) Zastupnici i klubovi zastupnika mogu predlagati amandmane koji osporavaju amandmane što ih je povjerenstvo usvojilo. Ovi amandmani dostavljaju se najkasnije 24 sata prije početka plenarne sjednice.

(2) U istome roku ovlašteni predlagatelji amandmana iz članka 109. stavak (1) mogu predložiti amandmane u pisanom obliku koje žele ponovno braniti u plenarnoj fazi, nakon što nisu bili uspješno obranjeni u povjerenstvu.

(3) Nakon što rasprava počne, osim amandmana iz st. (1) i (2) ovoga članka, predsjedatelj, u dogovoru sa zamjenicima predsjedatelja, odobrava raspravu o novim amandmanima samo u sljedećim slučajevima:

- a) kada se odnose na nova stajališta ili
- b) kada nastoje usuglasiti dva ili više prijedloga o kojima se vodi rasprava.

Članak 119.
(Drugo čitanje)

(1) Drugo čitanje sastoji se od rasprave i glasovanja o predloženim amandmanima, slijedeći redoslijed članaka na koje se odnose. U slučaju postojanja iznimno velikog broja amandmana, predsjedatelj može odrediti drugi način rasprave, osiguravajući uvjete za korektno izražavanje svih političkih mišljenja.

(2) O predloženim amandmanima koji se odnose na isti članak raspravlja se i glasuje, počevši od onih koji podrazumijevaju veću izmjenu članka, o čemu odlučuje predsjedatelj.

(3) Predlagatelj zakona, izvjestitelj i predstavnik Vijeća ministara BiH dobivaju riječ kad god je zatraže, sukladno uputama predsjedatelja.

(4) Nakon što se glasovalo o svim predloženim amandmanima, glasu se o prijedlogu zakona u njegovu konačnom tekstu.

Članak 120.
(Neusklađenost i pravno-tehničke pogreške)

Za vrijeme rasprave iz članka 119. stavak (2) ovoga Poslovnika, Dom može ocijeniti kako usvojeni amandmani uzroče unutarnji nesklad ili sadrže pravno-tehničke pogreške. U tom se slučaju takvi amandmani ili članci upućuju nadležnom povjerenstvu, koje ih razmatra i mijenja te predlaže usklađeni tekst zakona.

Odjeljak G. Temeljni zakonodavni postupak - Odnosi između domova -

Članak 121.
(Donošenje zakona)

Prijedlog zakona smatra se donesenim kada ga oba doma PSBiH usvoje u istovjetnom tekstu.

Članak 122.
(Zajedničko povjerenstvo za usuglašavanje)

(1) Kada se prijedlog zakona usvoji prvo u Domu, predsjedatelj ga dostavlja Domu naroda u roku od tri dana.

(2) Ako tekst koji donesu oba doma nije istovjetan, predsjedatelj izvješćuje Dom naroda kako bi se utemeljilo zajedničko povjerenstvo.

(3) Prvu sjednicu zajedničkog povjerenstva sazivaju tajnici obaju domova PSBiH.

Članak 123.
(Usuglašavanje)

(1) Zajedničko povjerenstvo ima šest članova - po tri iz svakoga doma.

(2) Zajedničko povjerenstvo nastoji postići sporazum o istovjetnom tekstu. Za postizanje sporazuma nužna je većina glasova svih članova zajedničkog povjerenstva i u toj većini zastupljenost sva tri konstitutivna naroda, kao i većina iz svakoga doma.

(3) Ako jedan od domova ne usvoji izvješće zajedničkog povjerenstva, prijedlog zakona smatra se odbijenim.

(4) Ako oba doma ne usvoje negativno izvješće zajedničkog povjerenstva, prijedlog zakona dostavlja se zajedničkom povjerenstvu radi izradbe novoga izvješća, sukladno smjernicama domova.

Članak 124.
(Usvajanje u istovjetnom tekstu)

Ako Dom usvoji prijedlog zakona u istovjetnom tekstu kao što je usvojen u Domu naroda, prijedlog zakona smatra se donesenim. Predsjedatelj poduzima potrebne mjere za njegovu objavu.

Članak 125.
(Izvorni tekst zakona)

(1) Tajnik Doma, u suradnji s tajnikom Doma naroda, odgovoran je za izradbu izvornoga teksta zakona, utiskivanje pečata na njega a brine i za druge radnje, sukladno zakonu.

(2) Tajnik Doma odgovoran je za izradbu izvornoga teksta akata Doma i utiskivanje pečata, te brine i za druge radnje, sukladno zakonu.

Odjeljak H. Skraćeni postupak

Članak 126.
(Skraćeni postupak)

(1) Kada podnosi prijedlog zakona, predlagatelj može zatražiti da se prijedlog zakona razmatra po skraćenom postupku. U tom je slučaju obavezan posebno obrazložiti razloge koji opravdavaju skraćivanje postupka.

(2) Zahtjev iz stavka (1) ovoga članka razmatra se na sljedećoj sjednici Doma. O zahtjevu Dom odlučuje nakon rasprave.

(3) Ako Dom prihvati razmatrati prijedlog zakona po skraćenom postupku, svi rokovi iz redovitog zakonodavnog postupka, propisani u čl. 103., 104., 105., 111., 114. i 117., skraćuju se napola.

(4) Kada se prijedlog zakona razmatra u skraćenom postupku, Kolegij može dodatno ograničiti dužinu trajanja diskusije, kao i ograničiti koliko puta zastupnik može dobiti riječ.

(5) Ako Dom ne prihvati zahtjev, prijedlog zakona razmatra se sukladno općim pravilima.

Odjeljak I. Žurni postupak

Članak 127. (Žurni postupak)

(1) Kada podnosi prijedlog zakona visokog stupnja žurnosti ili prijedlog zakona koji nije tako složen da se samo može usvojiti ili odbaciti u cijelosti, predlagatelj može u pisanom obliku zatražiti od Doma da ga razmotri u jednom čitanju.

(2) Zahtjev iz stavka (1) ovoga članka razmatra se na sljedećoj sjednici Doma. Dom odlučuje o zahtjevu nakon rasprave.

(3) Kada se o ovome zahtjevu obavi odgovarajuća rasprava, glasuje se. Ako se usvoji, Dom nastavlja raspravu i glasuje o prijedlogu zakona. Amandmani se na zakon ne podnose.

(4) Ako Dom ne prihvati zahtjev predlagatelja za razmatranje prijedloga zakona po žurnom postupku, Dom odlučuje hoće li se zakon razmatrati po članku 126. ili sukladno općim pravilima.

Odjeljak J. Proračun i izvješće o izvršenju proračuna institucija BiH

Članak 128. (Proračun)

(1) Predsjedništvo BiH, na preporuku Vijeća ministara BiH, prije 15. listopada tekuće godine podnosi prijedlog zakona koji sadrži proračun institucija BiH za sljedeću godinu (u daljnjem tekstu: proračun).

(2) Prilikom donošenja proračuna, primjenjuju se odredbe koje reguliraju temeljni zakonodavni postupak. Međutim, Kolegij skraćuje rokove i usvaja sve druge potrebne mjere za donošenje proračuna te ga upućuje Domu naroda najkasnije do 15. studenoga tekuće godine.

Članak 129. (Izmjene i dopune proračuna)

Proračun može biti mijenjan na način i prema postupku propisanom za njegovo donošenje.

Članak 130. (Izvjeshće o izvršenju proračuna)

(1) Predsjedništvo BiH, prema prijedlogu Vijeća ministara BiH, podnosi izvješće o izvršenju proračuna institucija BiH za prethodnu godinu, dostavljajući podatke o ostvarenim prihodima i izdacima u proračunskoj godini.

(2) Brojke sadržane u izvješću nisu podložne amandmanima. Ako Dom posumnja u točnost brojki, on može zatražiti nužna objašnjenja ili ispravke od Vijeća ministara BiH.

Odjeljak K. Ovlašti za ratificiranje međunarodnih ugovora i otkazivanje ugovora

Članak 131. (Zahtjev za ratificiranje ili otkazivanje ugovora)

(1) Predsjedništvo BiH, a sukladno Ustavu BiH i zakonu, podnosi Domu zahtjev za davanje suglasnosti za ratificiranje ili otkazivanje ratificiranih međunarodnih ugovora, sporazuma i konvencija.

(2) Tekst međunarodnih ugovora, sporazuma i konvencija nije podložan amandmanima.

Odjeljak L. Amandmani na Ustav BiH

Članak 132. (Ovlašteni predlagatelji)

Amandmane na Ustav BiH mogu predložiti Predsjedništvo BiH, Vijeće ministara BiH, Dom naroda i svaki zastupnik, sukladno Ustavu BiH i ovome Poslovniku.

Članak 133. (Podnošenje amandmana na Ustav BiH)

(1) Osim ako nije drukčije propisano u ovome Odjeljku, amandmani na Ustav BiH podnose se pod istim uvjetima kao i zakoni i prate temeljni zakonodavni postupak.

(2) Predložene ustavne amandmane Kolegij upućuje Predsjedništvu BiH i Vijeću ministara BiH radi davanja mišljenja, ako oni nisu predlagatelji.

Članak 134. (Javna rasprava)

(1) Amandmani na Ustav BiH stavlja se na javnu raspravu.

(2) Ustavopravno povjerenstvo provodi javnu raspravu i o njoj izvješćuje Dom, ne prije proteka 30 dana nakon što su ustavni amandmani predloženi.

(3) Trajanje javne rasprave ne može biti kraće od 15 dana.

Članak 135. (Usvajanje amandmana na Ustav BiH)

Predložene amandmane na Ustav BiH usvaja Dom, uključujući dvotrećinsku većinu zastupnika koji su nazočni i glasuju.

Odjeljak M. Ispravci u zakonu, drugom propisu i općem aktu

Članak 136. (Ispravci)

(1) Prijedlog za ispravak tiskarskih pogrešaka u objavljenom tekstu zakona ili drugog propisa, odnosno općeg akta koji je donio Dom, Domu podnosi tijelo nadležno za provedbu toga zakona, odnosno općega akta.

(2) Ispravak tiskanih pogrešaka, nakon spravljenja s izvornikom, utvrđuju tajnici obaju domova PSBiH.

Odjeljak N. Vjerodostojno tumačenje zakona i drugog općeg akta

Članak 137. (Postupak za vjerodostojno tumačenje)

(1) Vjerodostojnim tumačenjem utvrđuje se istinitost, vjerodostojnost, izvornost i pravilan smisao nedostatno jasne odredbe zakona i drugog propisa, odnosno općeg akta.

(2) Subjekti koji provode zakone i druge opće akte zahtjev za vjerodostojno tumačenje mogu podnijeti PSBiH.

(3) Kada primi zahtjev za vjerodostojno tumačenje zakona i drugog propisa, odnosno općeg akta, predsjedatelj Doma upućuje ga Ustavopravnom povjerenstvu, nadležnom povjerenstvu, kao i Vijeću ministara BiH radi davanja mišljenja. Vijeće ministara BiH dostavlja mišljenje u roku od 20 dana.

(4) Nakon što Ustavopravno povjerenstvo razmotri zahtjev, cijeneći jasnoću norme na koju se tumačenje odnosi, izvješće Ustavopravnog povjerenstva zajedno s mišljenjem Vijeća ministara BiH dostavlja se nadležnom povjerenstvu Doma u roku od 30 dana.

(5) Nakon što Ustavopravno povjerenstvo, cijeneći jasnoću norme, odluči da je norma jasna i da je nije potrebno tumačiti, obustavlja se postupak po zahtjevu za vjerodostojno tumačenje, o čemu se izvješćuje Kolegij Doma, nadležno povjerenstvo i podnositelj zahtjeva

(6) Nadležno povjerenstvo utvrđuje prijedlog za vjerodostojno tumačenje u roku od 15 dana od primitka izvješća Ustavopravnog povjerenstva i dostavlja ga Ustavopravnom povjerenstvu.

(7) Ustavopravno povjerenstvo utvrđuje konačni prijedlog vjerodostojnog tumačenja i u roku od 30 dana dostavlja ga predsjedatelju Doma.

Članak 138. (Donošenje)

(1) Vjerodostojno tumačenje donosi Dom i ono postaje sastavnim dijelom zakona, drugoga propisa, odnosno općeg akta koji se tumači.

(2) Predsjedatelj Doma vjerodostojno tumačenje dostavlja predsjedatelju Doma naroda.

Članak 139. (Primjena)

Vjerodostojno tumačenje zakona, drugog propisa i općeg akta primjenjuje se i vrijedi od dana primjene propisa na koji se odnosi.

Članak 140. (Objava)

Vjerodostojno tumačenje zakona, drugog propisa i općeg akta objavljuje se u „Službenom glasniku BiH”.

POGLAVLJE VI. Nadzorne aktivnosti

Odjeljak A. Opća odredba

Članak 141. (Odgovornost i obveza podnošenja informacija Vijeća ministara BiH)

(1) Vijeće ministara BiH odgovara Domu za predlaganje i provedbu politike i primjenu zakona, drugih propisa i odredaba čija je provedba dijelom njegove ustavne i zakonske nadležnosti, kao i za usmjeravanje i usklađivanje rada ministarstava.

(2) Vijeće ministara BiH dužno je, na zahtjev Doma, podnijeti informacije o svim relevantnim aktivnostima iz svoga djelokruga.

Odjeljak B. Odobrenje imenovanja Vijeća ministara BiH

Članak 142.

(Odobrenje imenovanja predsjedatelja Vijeća ministara BiH)

(1) Kada Dom primi odluku o imenovanju predsjedatelja Vijeća ministara BiH, Kolegij saziva sjednicu sukladno članku V.4. Ustava BiH.

(2) Nakon što predsjedatelj pročita odluku, imenovanom se daje riječ da objasni svoj politički program, o čemu će se povesti rasprava. O odobrenju imenovanja glasuje se, sukladno članku 82. stavak (3).

(3) Odobrenje za druge članove Vijeća ministara BiH prolazi istu proceduru, ali predsjedatelj može ograničiti broj diskusija, njihovo trajanje i izostaviti provedbu članka 82. stavak (3).

Odjeljak C. Glasovanje o nepovjerenju i potrebi preustroja Vijeća ministara BiH

Članak 143.

(Iniciranje glasovanja o nepovjerenju Vijeću ministara BiH)

(1) Klub zastupnika ili najmanje tri zastupnika u Domu mogu inicirati prijedlog za glasovanje o nepovjerenju Vijeću ministara BiH ili potrebi preustroja Vijeća ministara.

(2) Prijedlog iz stavka (1) ovoga članka dostavlja se predsjedatelju Doma u pisanom obliku, potpisan i s objašnjenjem.

(3) Predsjedatelj Doma odmah dostavlja ovaj prijedlog Vijeću ministara BiH, zastupnicima i Domu naroda.

Članak 144.

(Uvrštenje u dnevni red)

Prijedlog za glasovanje o nepovjerenju ili rekonstrukciji obvezno se stavlja na dnevni red nakon 20 dana, a najkasnije 30 dana od dana dostave Vijeću ministara BiH.

Članak 145.

(Izvješće Vijeća ministara BiH)

Prije početka sjednice o izglasavanju nepovjerenja, Vijeće ministara BiH može podnijeti Domu izvješće u pisanom obliku sa svojim mišljenjem i stajalištima. Izvješće se dostavlja zastupnicima najkasnije 48 sati prije održavanja sjednice.

Članak 146.

(Obrazlaganje prijedloga i odgovor Vijeća ministara BiH)

(1) Svaki predlagatelj ima pravo na sjednici Doma obrazložiti prijedlog za izglasavanje nepovjerenja Vijeću ministara BiH.

(2) Vijeće ministara BiH ima pravo odgovoriti i iznijeti svoje stajalište, nakon čega se otvara opća rasprava.

Članak 147.

(Glasovanje)

(1) Nakon okončanja rasprave, prijedlog o nepovjerenju ili rekonstrukciji stavlja se na glasovanje.

(2) Ako prijedlog ne bude usvojen, može se glasovati o drugim inicijativama u svezi s ovim prijedlogom.

(3) Predsjedatelj obavještava Vijeće ministara BiH, Dom naroda i Predsjedništvo BiH o ishodu glasovanja o nepovjerenju ili rekonstrukciji i drugim inicijativama u svezi s time, ako su postojale.

POGLAVLJE VII. Rezolucija i ostali akti

Članak 148.

(Podnošenje prijedloga rezolucije)

(1) Dom može rezolucijom izraziti svoje stajalište o relevantnim političkim pitanjima, socijalnim problemima i potrebama i utvrditi političke smjernice koje će provoditi Predsjedništvo BiH, Vijeće ministara BiH ili druge institucije BiH.

(2) Svaki zastupnik može podnijeti prijedlog rezolucije. Prijedlog rezolucije razmatra se na sjednici Doma, osim ako Dom ne odluči potrebnim da ga prethodno razmatra povjerenstvo.

Članak 149.

(Rasprava)

(1) Predlagatelj rezolucije dobiva riječ u trajanju do 20 minuta, dok ostali sudionici u raspravi mogu dobiti riječ u trajanju do 10 minuta. Amandmani na predložene rezolucije podnose se u pisanom obliku u bilo koje vrijeme sjednice.

(2) Predsjedatelj može zaključiti raspravu kada je pitanje, prema njegovu mišljenju, dostatno razjašnjeno. Kada se rasprava zaključi, glasuje se o predloženoj rezoluciji.

Članak 150.

(Ostali akti)

(1) Dom može donositi deklaracije, odluke, preporuke, zaključke i druge akte.

(2) Akti iz stavka (1) ovoga članka definiraju se na sljedeći način:

- deklaracija je akt PSBiH koji sadrži načelno mišljenje o važnim pitanjima koja je PSBiH razmatrala;
- odluka je akt kojim se rješavaju pitanja iz nadležnosti PSBiH;
- preporuka je akt kojim se ukazuje na značenje određenih pitanja koja se odnose na provedbu zakona;
- zaključak je akt koji se donosi o pitanjima koja se tiču postupka u pojedinačnoj stvari.

(3) Glasovanje o aktima iz stavka (1) ovoga članka provodi se sukladno utvrđenom načinu odlučivanja u Domu, osim ako Ustavom BiH, ovim Poslovnikom ili zakonom nije drukčije regulirano.

POGLAVLJE VIII. Aktivnosti informiranja

Odjeljak A. Zastupnička pitanja

Članak 151.

(Postavljanje pitanja)

Zastupnici mogu postavljati pitanja Vijeću ministara BiH ili bilo kojemu njegovom članu, samostalnim upravama, zavodima i direkcijama. Pitanja se odnose na specifične činjenice, prilike ili dio informacije iz njihove nadležnosti.

Članak 152.

(Podnošenje pitanja)

Pitanja se podnose predsjedatelju u pisanom obliku. Podnesak sadrži i izjavu - traži li zastupnik usmeni odgovor u Domu ili pisani odgovor. U slučaju da ništa nije navedeno, smatra se da treba odgovoriti usmeno na sjednici Doma.

Članak 153.

(Usmeni odgovor)

(1) Kada se traži usmeni odgovor na sjednici Doma, pisani se podnesak kratko oblikuje jednim pitanjem.

(2) Predsjedatelj prosljeđuje pitanje subjektu na koji se odnosi, osim u slučaju kada pitanje ne ispunjava uvjete iz stavka (1) ovoga članka.

(3) Za pitanja se minimalno izdvaja jedan sat na svakoj redovitoj plenarnoj sjednici i osigurava izravan TV prijenos. Odgovori na pitanja mogu se dati odmah na sjednici ako su nazočni članovi Vijeća ministara BiH i ako su u mogućnosti odgovoriti. U slučaju da predstavnik Vijeća ministara BiH nije nazočan ili nije u mogućnosti odgovoriti, ostavlja mu se rok od sedam do 30 dana za pripremu odgovora. Odgovori se daju redosljedom kojim su pitanja postavljena. Prije početka postavljanja pitanja, predsjedatelj obavještava Dom na koja je pitanja odgovoreno, kao i na koja nije.

Članak 154.

(Obrazloženje pitanja i odgađanje rasprave o pitanju)

(1) Obrazloženje pitanja obavlja se na sljedeći način: zastupnik postavlja pitanje u trajanju do tri minute. Potom Vijeće ministara BiH ili resorni ministar dobiva riječ u istom trajanju. Nakon toga, zastupnik može dati komentar na odgovor ili postaviti novo pitanje u trajanju do dvije minute. Konačno, naslovniku se omogućuje novi odgovor, u istom trajanju, nakon kojega predsjedatelj proglašava raspravu okončanom i daje riječ sljedećoj osobi ovlaštenoj da govori.

(2) Vijeće ministara BiH ili ministar mogu zatražiti, iz određenih razloga i samo jednom, odgađanje rasprave o pitanju za sljedeću plenarnu sjednicu.

Članak 155.

(Odgovor u pisanom obliku)

(1) Pitanja s odgovorom u pisanom obliku uglavnom se, iako ne isključivo, odnose na tehnička ili pitanja koja ne dopuštaju jednostavno usmeno objašnjenje. Niti pitanje niti odgovor ne smiju prekoračiti jedan standardni list formata A-4.

(2) Predsjedatelj pitanje odmah dostavlja Vijeću ministara BiH ili resornom ministru.

(3) Pisani odgovor na pitanje mora se dati u roku do 30 dana, ali se može tražiti produljenje roka od 10 dana maksimalno.

**PZDPSBiH
7.a.ii.**

(4) Kada predsjedatelj primi odgovor, presliku dostavlja podnosiocu pitanja. Odgovor s pitanjem javno se objavljuje. Predsjedatelj daje zastupniku koji je na postavljeno pitanje tražio pisani odgovor priliku očitovati se je li zadovoljan odgovorom. Ako zastupnik nije zadovoljan odgovorom, primjenjuje se članak 154. stavak (1) ovoga Poslovnika.

(5) Ako subjekt ne dostavi odgovor u navedenim rokovima, podnosiocem pitanja može tražiti od Kolegija obvezno izvršenje pitanja koje zahtijeva usmeni odgovor u dnevni red na sljedećoj sjednici Doma.

Članak 156. (Pitanja drugim subjektima)

(1) Zastupnici mogu postavljati pitanja u svezi sa specifičnim činjenicama ili situacijama i drugim subjektima koji odgovore dostavljaju u pisanom obliku.

(2) Pitanja se mogu postavljati i Uredu visokog predstavnika za BiH i predstavnicima drugih međunarodnih organizacija.

Članak 157. (Zajednička sjednica domova - pitanja i odgovori)

(1) Najmanje jednom u šest mjeseci Kolegij Doma organizira posebno, odnosno Zajednički kolegij obaju domova zajedničku sjednicu obaju domova o temi: „Zastupnici (izaslanici) pitaju - Vijeće ministara BiH odgovara”.

(2) Za ove sjednice dijaloškog tipa stvaraju se uvjeti za izravni televizijski i radioprijenos radi javnosti rada i informiranja građana o svim relevantnim pitanjima koja se tiču rada izvršnih tijela vlasti na razini Bosne i Hercegovine.

(3) Zastupnik ima pravo postaviti jedno pitanje u vremenu do tri minute i repliku na odgovore u istom trajanju. Pitanje se dostavlja Vijeću ministara BiH najmanje sedam dana prije održavanja sjednice.

(4) Sjednica iz stavka (1) ovoga članka zakazuje se 30 dana ranije, a može trajati do četiri radna sata.

Odjeljak B. Interpelacija

Članak 158. (Podnošenje i razmatranje)

(1) Interpelacija se podnosi predsjedatelju u pisanom obliku i odnosi se na stanje u pojedinim područjima iz nadležnosti institucija BiH ili aktivnosti Vijeća ministara BiH i bilo kojega ministarstva na provedbi utvrđene politike i zakona.

(2) Kolegij ispituje i upućuje interpelaciju naslovniku. U slučaju da je sadržaj neprikladan za interpelaciju, Kolegij obavještava predlagatelja o ovoj činjenici, kako bi se provela zamjena interpelacije u pitanje.

Članak 159. (Uvrštenje u dnevni red)

(1) Interpelacija se uvrštava u dnevni red u roku od 15 do 60 dana od njezina upućivanja Vijeću ministara BiH ili ministru, odnosno drugom naslovniku.

(2) U dnevni se red jedne sjednice ne može uvrstiti više od jedne interpelacije zastupnika.

Članak 160. (Rasprava)

(1) Interpelant dobiva riječ u trajanju do 30 minuta za objašnjenje svoje interpelacije. Potom naslovnik dobiva riječ u istom trajanju. Nakon toga, drugi zastupnici, na svoje traženje, interviraju u trajanju do 10 minuta. Isto pravilo primjenjuje se i za interpelanta i za naslovnika.

(2) Predsjedatelj zaključuje raspravu kada je, prema njegovu mišljenju, o interpelaciji dostatno raspravljano.

Članak 161. (Predlaganje rezolucije nakon rasprave o interpelaciji)

(1) U roku od tri dana od zatvaranja rasprave o interpelaciji svaki zastupnik može predložiti rezoluciju u smislu čl. 148. i 149. ovoga Poslovnika.

(2) Predložena rezolucija uvrštava se u dnevni red sljedeće sjednice, ako su ispunjeni opći uvjeti.

Odjeljak C. Informativne sjednice i godišnje izvješće Vijeća ministara BiH

Članak 162. (Informativne aktivnosti pred povjerenstvima)

(1) Članovi Vijeća ministara BiH, na njihovo ili na traženje nadležnoga povjerenstva, izlaze pred povjerenstvo radi održavanja informativne sjednice o danom pitanju.

(2) Povjerenstvo može zahtijevati da se prije sjednice podnese izvješće u pisanom obliku o istom pitanju.

(3) Nakon zaključenja rasprave ili na svojoj sljedećoj sjednici, povjerenstvo može usvojiti rezolucije u kojima se iznosi njegovo stajalište ili smjernice u svezi s odgovarajućom politikom ministarstva.

(4) Povjerenstvo može pokrenuti postupak za utvrđivanje odgovornosti pozvanog člana Vijeća ministara BiH:

- ako ne odgovori na poziv povjerenstva;
- ne podnese potrebne informacije povjerenstvu;
- podnese nepotpune ili netočne informacije povjerenstvu.

Članak 163. (Izvjješće o radu Vijeća ministara BiH)

(1) Vijeće ministara BiH podnosi Domu izvješće o svome radu najmanje jednom godišnje.

(2) Dom razmatra izvješće o radu Vijeća ministara BiH u roku od 30 dana od njegova podnošenja. Nakon rasprave, Dom može rezolucijom iskazati svoje političko stajalište o podnesenom izvješću.

POGLAVLJE IX. Unutarnje regulativne aktivnosti

Članak 164. (Izmjene i dopune Poslovnika)

Dom može, na prijedlog zastupnika, u svakom trenutku dopunjavati postojeći Poslovnik, sukladno Ustavu BiH, koristeći proceduru donošenja odluka sukladno članku IV. točki 3.d) Ustava BiH.

Članak 165. (Reguliranje konkretnih pitanja zaključkom)

(1) Dom zaključkom može regulirati specifična pitanja koja nisu regulirana Poslovnikom. U ovome se slučaju primjenjuju odredbe koje se odnose na temeljne zakonodavne procedure, osim ako se ne odnose na rad u postupku pred povjerenstvom.

(2) Zaključak je obvezujući sve dok se Poslovnikom dano pitanje drukčije ne regulira. Zaključak se primjenjuje od dana usvajanja, osim ako ne predviđa drukčije.

Članak 166. (Zaključak povjerenstava)

Povjerenstva mogu usvajati zaključke s istim ciljem kao u članku 165. ovoga Poslovnika i o pitanjima iz svojih nadležnosti. Ovi zaključci podređeni su zaključcima Doma.

POGLAVLJE X. Odnosi s drugim institucijama BiH

Odjeljak A. Vijeće ministara BiH

Članak 167. (Prava i dužnosti Vijeća ministara BiH)

U sklopu svojih prava i dužnosti navedenih u Ustavu BiH i zakonu, Vijeće ministara BiH:

- može podnositi prijedloge zakona Domu i dostavljati mišljenja o prijedlozima zakona koje nije podnijelo;
- može tražiti sazivanje sjednice Doma da bi se razmatralo pitanje o kojemu želi iznijeti i svoje stajalište i dobiti mišljenje, odnosno stajalište Doma;
- preko svoga predstavnika sudjelovati na sjednicama Doma, Proširenog kolegija i povjerenstava;
- može intervirirati u svakom trenutku u raspravama;
- može tražiti izvršenje jedne točke u dnevni red Doma. U tom se slučaju zatražena točka uvrštava u dnevni red Doma;
- može tražiti odgodu rasprave o jednoj neobveznoj točki dnevnoga reda kako bi zauzelo stajalište i iznijelo ga na sljedećoj sjednici. U tom se slučaju zatražena točka skida s dnevnoga reda Doma.

Članak 168. (Predstavljanje Vijeća ministara BiH)

(1) Vijeće ministara BiH u Domu predstavlja njegov predsjedatelj ili jedan ili više njegovih članova, osim ako je drukčije propisano ovim Poslovnikom ili zakonom.

(2) Ministre mogu predstavljati zamjenici ministara i, ako se nazočnost odnosi na sjednice povjerenstava, pomoćnici ministara, osim ako nije drukčije propisano ovim Poslovnikom ili zakonom.

Članak 169. (Obavještavanje Vijeća ministara BiH o sjednicama Doma i povjerenstava)

Dom i njegova povjerenstva obavještavaju Vijeće ministara BiH o svojim sjednicama kako bi predstavnici Vijeća ministara BiH sudjelovali na tim sjednicama.

Odjeljak B. Predsjedništvo BiH

Članak 170.

(Obavještanje Predsjedništva BiH o sjednicama Doma)

- (1) Predsjedatelj Doma obavještava Predsjedništvo BiH o svakoj sjednici na kojoj će se razmatrati prijedlozi zakona koje predloži Predsjedništvo BiH pod uvjetima iz članka 101. ovoga Poslovnika.
- (2) Predsjedništvo BiH, preko svojih predstavnika, sudjeluje na sjednicama Doma i može sudjelovati u raspravi u svakom trenutku.

Članak 171.

(Izražavanje stajališta i izvješće Predsjedništva BiH)

- (1) Na zahtjev Doma, Predsjedništvo BiH izražava stajališta i izvješćuje Dom o pitanjima koja spadaju u njegovu nadležnost.
- (2) Predsjedništvo BiH, također na zahtjev Doma, najmanje jednom godišnje podnosi Domu izvješće o izdancima Predsjedništva BiH.

Odjeljak C. Ostale institucije

Članak 172.

(Suradnja s drugim institucijama BiH)

Prava i dužnosti, kao i suradnja Doma s drugim institucijama BiH, obavljaju se sukladno Ustavu BiH i zakonu.

POGLAVLJE XI. Razno

Članak 173.

(Imenovanje članova parlamentarnih izaslanstava)

- (1) Prije imenovanja članova PSBiH, koji će sudjelovati u međunarodnim parlamentarnim skupštinama ili drugim međunarodnim institucijama, Kolegij, u suradnji s Kolegijem Doma naroda, utvrđuje koliko članova moraju izabrati oba doma. Kolegij nastoji pronaći razmjernu formulu koja oslikava ukupni sastav PSBiH.
- (2) Dom imenuje svoje članove koji trebaju sudjelovati u međunarodnim parlamentarnim skupštinama ili drugim međunarodnim institucijama, pri čemu se osigurava da oni oslikavaju ukupan sastav Doma. Kolegij Doma brine da se, uz pomoć Tajništva, osiguraju potrebni uvjeti za provedbu planiranih međunarodnih aktivnosti stalnih i privremenih parlamentarnih izaslanstava.
- (3) Izaslanstvo je dužno u roku od sedam dana nakon imenovanja svojih članova izabrati predsjedatelja i dva zamjenika, utvrditi program rada i o tome izvjestiti Dom.
- (4) Izaslanstvo usvaja poslovnik kojim bliže utvrđuje prava i obveze predsjedatelja, zamjenika i članova izaslanstva, odnos prema Domu, način podnošenja izvješća i druga pitanja od značenja za način rada izaslanstva.

Članak 174.

(Skupine prijateljstva)

Sukladno kriterijima utvrđenim u članku 173. ovoga Poslovnika, Dom može imenovati svoje članove u skupine prijateljstva s drugim državama.

Članak 175.

(Dogovori za novoizabrane predstavnike Bosne i Hercegovine)

- (1) Nadležna tijela Bosne i Hercegovine, koja provode procedure za nominiranje predstavnika Bosne i Hercegovine za članstvo u međunarodnim institucijama, prilikom izradbe lista za članstvo, dužna su obaviti dogovore u Domu.
- (2) Dogovori se, prije očitovanja Doma, obavljaju na sjednici Zajedničkog kolegija obaju domova PSBiH.

Članak 176.

(Uporaba jezika)

- (1) Zapisnici sastanaka i izvješća Doma, povjerenstava i zajedničkih povjerenstava obaju domova pišu se na hrvatskom, na bosanskom i na srpskom jeziku, latiničnim i ćirilničnim pismom. Zakoni, ustavni amandmani, poslovnici, zaključci i rezolucije pišu se i objavljuju na isti način.
- (2) Zastupnik se u pisanom obliku očituje na kojem jeziku želi primiti materijale iz stavka (1) ovoga članka.

Članak 177.

(Upravljanje povjerljivim materijalom)

Svojim odlukama domovi propisuju način upravljanja povjerljivim materijalima. Članovi Doma dužni su potpisati izjavu čuvanja tajne i poslije prestanka dužnosti u Domu i povjerenstvu.

Članak 178.

(Isticanje grba i zastave Bosne i Hercegovine)

Isticanje grba i zastave Bosne i Hercegovine u konferencijskim dvoranama Doma i prostorijama stranačkih klubova, kao i izvedba državne himne, obavljaju se sukladno zakonu.

POGLAVLJE XII. Tajništvo

Članak 179.

(Utemeljenje i ustrojavanje Tajništva)

- (1) Dom, zajedno s Domom naroda, utemeljuje Tajništvo PSBiH.
- (2) Ustroj i aktivnosti Tajništva PSBiH reguliraju se posebnim aktima.

Članak 180.

(Imenovanje tajnika Doma)

Dom ima tajnika, kojega, na prijedlog Kolegija, imenuje Dom.

Članak 181.

(Imenovanje tajnika Zajedničke službe)

Tajnika Zajedničke službe PSBiH, na prijedlog kolegija obaju domova, imenuju oba doma.

Članak 182.

(Prava i dužnosti tajnika Doma)

- (1) Tajnik Doma:
 - a) pomaže Kolegiju i predsjedatelju Doma u obnašanju njihovih dužnosti;
 - b) osigurava vođenje i čuvanje zapisnika sa sjednica Doma, Kolegija i Proširenog kolegija i povjerenstava;
 - c) brine o službenom publiciranju rasprava;
 - d) brine o objavi, utiskivanju pečata i prosljeđivanju, ovisno o slučaju, zakona i akata koje Dom donese;
 - e) provodi druga prava i obavlja dužnosti određene ovim Poslovnikom i druge dužnosti koje mu povjeri Kolegij i predsjedatelj Doma.
- (2) Ako tajnik Doma nije u mogućnosti nazočiti sjednici Doma, predsjedatelju Doma u vođenju sjednica pomaže službenik Tajništva kojega odredi Kolegij, na prijedlog tajnika Doma.

POGLAVLJE XIII. Prijelazne i završne odredbe

Članak 183.

(Donošenje Poslovnika Doma)

Poslovnik Doma donosi se prema proceduri donošenja odluka, sukladno članku IV. točki 3.d) Ustava BiH.

Članak 184.

(Postupak s prijedlozima zatečenim u proceduri)

Postupak s prijedlozima zakona i drugih akata koji se nalaze u parlamentarnoj proceduri okončat će se prema odredbama dosadašnjeg Poslovnika („Službeni glasnik BiH”, broj 33/06, 41/06, 81/06 i 91/06).

Članak 185.

(Postupak s prijedlozima zatečenim u proceduri kod promjene saziva Doma izborima)

- (1) Postupak s prijedlozima zakona i drugih akata, čiji su ovlašteni predlagatelji Predsjedništvo BiH, Vijeće ministara BiH i Dom naroda a koji su podneseni prije isteka saziva Doma, nastavlja se u novom sazivu Doma prema zakonodavnom postupku u kome je prijedlog zakona ili drugog akta razmatran u prijašnjem sazivu.
- (2) Postupak s prijedlozima zakona ili drugih akata čiji su predlagatelji zastupnici iz prethodnog saziva Doma, a nisu u ovome sazivu Doma, neće se nastaviti. Oni se upućuju klubovima zastupnika radi stvaranja mogućnosti kako bi netko od izabranih zastupnika preuzeo ulogu predlagatelja.

Članak 186.

(Prestanak važenja)

Početkom primjene ovoga Poslovnika prestaje primjena Poslovnika Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH („Službeni glasnik BiH”, broj 20/00).

Članak 187.

(Stupanje na snagu)

Ovaj Poslovnik stupa na snagu osmoga dana od dana objave u „Službenom glasniku BiH”, a primjenjivat će se od početka novoga saziva Doma.

PZDPSBiH
7.a.ii.

ПОСЛОВНИК О РАДУ ПРЕДСЈЕДНИШТВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

(„Службени гласник Босне и Херцеговине“
бр. 25/01 и 35/02)

ПОГЛАВЉЕ I. - КОНСТИТУИСАЊЕ ПРЕДСЈЕДНИШТВА БиХ

Члан 1. (Опште одредбе)

1. Предсједништво Босне и Херцеговине (даље у тексту: Предсједништво) у оквиру својих овлаштења ради сагласно Уставу Босне и Херцеговине, Општем оквирном споразуму за мир у Босни и Херцеговини и његовим анексима, Законима Босне и Херцеговине и овом Пословнику.

2. Предсједништво представља и симболизује суверенитет Босне и Херцеговине, а задатак му је координирати, односно усклађивати рад њених институција и бранити интересе ентитета, што се односи на конститутивне народе и све грађане.

3. Сједиште Предсједништва је у Сарајеву.

Члан 2. (Технички мандат)

1. По завршетку непосредних избора за чланове Предсједништва и све док новоизабрани чланови Предсједништва не ступе на дужности у складу са Чланом 4.1. овог Пословника, чланови Предсједништва у одласку обављају задужења у Предсједништву у оквиру техничког мандата.

2. За вријеме обављања техничког мандата члановима Предсједништва у одласку рад се ограничава на неопходне активности, у сагласности са Уставом, Законом и овим Пословником.

Члан 3. (Конститутивна сједница)

1. Предсједавајући Предсједништва Босне и Херцеговине у одласку сазива конститутивну сједницу новоизабраног Предсједништва у року не дужем од петнаест (15) дана, рачунајући од датума потврде изборних резултата од надлежног органа.

2. Конститутивна сједница одвија се у сједишту Предсједништва у Сарајеву и отворена је за јавност.

Члан 4. (Свечана заклетва)

1. За вријеме конститутивне сједнице новоизабрани чланови Предсједништва заједнички прихватају дужност, изговарајући следећу свечану заклетву у присуству одлазећих чланова Предсједништва:

„Овим се закљичем да ћу савјесно обављати дату ми дужност, поштовати Устав Босне и Херцеговине, водити Општи оквирни споразум за мир и његове анексе у цијелости, штитити и унапређивати људска права и основне слободе, те бринути о интересима и равноправности свих народа и грађана“.

2. Сваки члан Предсједништва потписује текст свечане изјаве.

Члан 5. (Именовање Предсједавајућег)

1. Чланови Предсједништва између себе бирају Предсједавајућег Предсједништва Босне и Херцеговине, сагласно Изборном закону Босне и Херцеговине или другом закону усвојеном од Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине.

2. Предсједавајући Предсједништва Босне и Херцеговине бива замијењен након осам мјесечи, по принципу ротирања чланова Предсједништва, а сагласно Изборном закону Босне и Херцеговине.

ПОГЛАВЉЕ II – УСТРОЈСТВО ПРЕДСЈЕДНИШТВА

Први дио – Политичке структуре

Заглавље А – Предсједавајући

Члан 6. (Овлаштења Предсједавајућег)

Уз овлаштења која му припадају као члану Предсједништва, Предсједавајући је надлежан за:

- а) планирање рада Предсједништва, тако што предочава радни план за вријеме свог обављања дужности Предсједавајућег, те за разрађивање дневног реда сједница;
- б) обављање функција Предсједништва: сазивање сједница, усмјеравање расправа и поступање по овом Пословнику;
- ц) потписивање и проглашавање аката насталих на основу рада Предсједништва;
- д) представљање и заступање Предсједништва уопште, те заступање ставова Предсједништва о значајним питањима пред јавности и пред другим институцијама у Босни и Херцеговини и у иностранству, посебно кад три члана Предсједништва не могу заједнички присуствовати;
- е) примање акредитивних писама од дипломатско-конзуларних представника, послје прихватања агремана од стране Предсједништва;
- ф) обављање других задатака повјерених Предсједавајућем сагласно овом Пословнику.

Члан 7. (Вршитељ дужности Предсједавајућег)

1. Послје прихватања дужности, Предсједавајући писменим актом одређује једног члана Предсједништва као свог замјеника у случају привременог одсуства.

2. Ако је Предсједавајући спријечен да присуствује сједницама, један од чланова Предсједништва, сагласно ставу 1. овог Члана, обавља све његове дужности и овлаштења, све док Предсједавајући не буде у могућности да настави са радом.

Члан 8. (План рада Предсједавајућег)

1. Двије седмице послје прихватања дужности, Предсједавајући осталим члановима Предсједништва предочава оријентациони план рада за вријеме у којем ће обављати дужност, сагласно идентифицираним приоритетима за рад Предсједништва.

2. У плану рада обавезно су садржане тачке дневних редова за наредне сједнице које је већ сазвао Предсједавајући у одласку, као и било који други акт Предсједништва за који је, законима Босне и Херцеговине, назначен крајњи рок.

3. Такођер, у плану рада могу бити садржане тачке предложене на иницијативу Предсједавајућег; тачке које су предложене од осталих чланова Предсједништва, те тачке предложене од других институција Босне и Херцеговине и ентитета.

Заглавље Б – Чланови Предсједништва

Члан 9. (Овлаштења чланова о раду Предсједништва)

1. Сви чланови Предсједништва, у склопу рада Предсједништва, подједнако су надлежни за:

- а) давање доприноса током утврђивања плана рада Предсједништва, а то чине достављањем тачака које треба укључити у план рада Предсједавајућег и у дневне редове сједница;
- б) учешће у раду Предсједништва, тако што присуствују сједницама, кандидирају дипломатско-конзуларне и друге међународне представнике, те дужноснике и службенике у институцијама Босне и Херцеговине сагласно овлаштењима Предсједништва, потом интервенцијама у расправама, чиме доприносе поступку одлучивања сагласно овом Пословнику;
- ц) представљање и заједничко, дакле скупно, заступање Предсједништва и његових ставова, и то спрам јавности и других домаћих и иностраних институција;
- д) обављање других задатака повјерених члану Предсједништва овим Пословником.

2. Сви чланови Предсједништва своје дужности из претходног става обављају сагласно процедурама предвиђеним за активности Предсједништва, а утврђеним овим Пословником.

Члан 10. (Овлаштења чланова Предсједништва)

1. Сви чланови Предсједништва су такођер, по природи своје дужности, задужени за:

- а) цивилну команду над оружаним снагама;
- б) чланство у Сталном комитету за војна питања;
- ц) избор чланова Сталног комитета за војна питања;
- д) слање предавки Уставном суду;
- е) обављање других задатака повјерених члану Предсједништва на основу закона Босне и Херцеговине.

Члан 11.

(Одсуствовање члана Председништва)

1. Ако је члан Председништва привремено спријечен у обављању својих овлаштења, одредит ће члана свог Кабинета који ће га представљати на сједницама. У случају да то није могуће, мијењат ће га шеф његовог кабинета.
2. Овлаштени представник се може изјашњавати у име одсутног члана Председништва, али нема право гласати.

Члан 12.

(Имунитет чланова Председништва)

1. Сви чланови Председништва су за вријеме обављања својих дужности заштићени имунитетом спрам правних поступака управљених против њих у складу са законима Босне и Херцеговине.
2. Имунитет члана Председништва може се повићи одлуком остала два члана Председништва, ако је то потребно за нормално обављање дужности Председништва.

Други дио – Структуре за подршку рада Председништва

Заглавље А – Секретаријат

Члан 13.

(Функције Секретаријата)

Секретаријат се оснива због осигурања стручне, административне и техничке подршке члановима Председништва за вријеме обављања њихових колективних и индивидуалних дужности.

Члан 14.

(Устројство Секретаријата)

1. Секретаријат чине три кабинета, Служба за односе с јавношћу и одјељења утврђена актом о унутрашњој организацији Секретаријата.
2. Три кабинета су:
 - а) Кабинет генералног секретара;
 - б) Кабинет секретара за организационе и финансијске послове, и
 - ц) Кабинет секретара за нормативне послове.

Секретар за организационе и финансијске послове и секретар за нормативне послове су по функцији замјеници генералног секретара.

3. Председништво, на основу приједлога генералног секретара, усваја Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста регулишући сва питања која нису регулисана Пословником.

Члан 15.

(Генерални секретар)

Генерални секретар је опћенито надлежан за управљање Секретаријатом и за свој рад одговара члановима Председништва.

Члан 16.

(Особље Секретаријата)

1. Радна мјеста у Секретаријату попуњавају се додјеливањем статуса државног службеника или склапањем уговора о раду.
2. Радна мјеста у Секретаријату, попуњена додјеливањем статуса државног службеника, су:
 - (а) Генерални секретар,
 - (б) Секретар,
 - (ц) Руководилац,
 - (д) Виши стручни сарадник,
 - (е) Стручни сарадник.
3. Сва остала радна мјеста попуњавају се склапањем уговора о раду.
4. Политички дужносници и политички савјетници у институцијама Босне и Херцеговине, ентитета или у њиховим тијелима, не могу служити као особље Секретаријата.

Члан 17.

(Постављења у Секретаријату)

1. Особље Секретаријата запошљава се и унапређује на основу професионалних заслуга, с тим да састав запослених генерално одражава народносну и територијалну структуру становништва Босне и Херцеговине, тако што ће у укупном броју запослених бити ангажовано најмање 25% припадника једног од конститутивних народа.

2. Председништво поставља генералног секретара, секретара за организационе и финансијске послове и секретара за нормативне послове.

3. Генерални секретар поставља све остале државне службенике у стални радни однос и склапа уговоре о раду с особљем које није обухваћено статусом државног службеника.

Заглавље Б – Кабинети

Члан 18.

(Функција кабинета)

Кабинет члана Председништва политички, стручно и технички, подржава члана Председништва у обављању његових колективних и појединачних овлаштења.

Члан 19.

(Устројство кабинета)

1. Сви чланови Председништва, сагласно потребама, властитим актом организују кабинет, на основу приједлога шефова кабинета. Тај документ Генерални секретар доставља осталим члановима Председништва и њиховим кабинетима на увид.

2. Сви чланови Председништва могу за организовање својих кабинета рачунати с истим износом из буџета/прорачуна, што утврђује Председништво почетком сваке буџетске године. Секретаријат распоредује средства са заједничког рачуна на основу упутстава добивених од чланова Председништва.

Члан 20.

(Шеф кабинета)

Шеф кабинета управља кабинетом и за свој рад одговара члану Председништва.

Члан 21.

(Запослени у кабинету)

1. Радна мјеста у кабинету попуњавају се склапањем уговора о раду, уговора о дјелу или на основу потврђеног добровољног ангажирања.
2. За радна мјеста унутар уреда, попуњена склапањем уговора о раду, надокнаде су обезбјеђене из буџетских средстава наведених у члану 19.2.
3. Сва остала радна мјеста попуњавају се на основу потврђеног добровољног ангажмана.
4. Државни службеници у институцијама Босне и Херцеговине, ентитета или у њиховим одјелима, не могу се запослити у кабинету члана Председништва.

Члан 22.

(Запошљавање у кабинетима)

1. Сваки члан Председништва запошљава, сагласно потребама и правилима која усвоји Председништво, особље у свој кабинет.
2. Одмах по примању кабинетског особља у радни однос, члан Председништва даје Генералном секретару упутства везана за склапање уговора о раду или потврду добровољног рада.

ПОГЛАВЉЕ III – СЈЕДНИЦЕ ПРЕДСЈЕДНИШТВА

Први дио – Сазивање сједница

Заглавље А – Вријеме и мјесто

Члан 23.

(Динамика)

1. У правилу, Председништво одржава редовну сједницу једном седмично.
2. Председништво се такођер, зависно од потребе, може састати и на ванредној сједници, сагласно члану 28. овог Пословника.

Члан 24.

(Мјесто)

1. Редовне и ванредне сједнице Председништва одвијају се у сарајевским просторијама Председништва, ако се не однесе одлука о одвијању сједнице на другом мјесту.
2. Ако члан Председништва не може физички присуствовати сједници јер је болестан или је на службеном путу, његово учешће се обезбјеђује телекомуникационим системима, у складу с чланом 32.

Заглавље Б – Редовне сједнице

Члан 25.

(Сазивање редовне сједнице)

1. Председавајући писменом обавијести, коју по Генералном секретару шаље осталим члановима Председништва, и то у року не дужем од седам дана прије одржавања, сазива редовну сједницу Председништва.

2. У писменој обавијести садржан је предложени дневни ред и њом се одређују вријеме и мјесто одвијања сједнице.

Члан 26.

(Дневни ред редовне сједнице)

1. Припремање дневног реда редовне сједнице почиње онда кад Председавајући, по Генералном секретару, осталим члановима Председништва достави писмену обавијест о предложеном дневном реду.

2. Сви чланови Председништва имају право додавати нове тачке на предложени дневни ред. Достављају их Председавајућем у писменој форми, по Генералном секретару, а у седмодневном року који почиње тећи од датума пријема обавијести из претходног става.

3. По пријему свих достављених тачака, сагласно ставу 2. овог члана, Председавајући без одлагања саставља дневни ред редовне сједнице, уносећи тачке у првобитни приједлог и обавјештавајући остале чланове Председништва, сагласно двадесет и петом члану. О распореду тачака дневног реда одлуку доноси Председавајући.

4. На почетку редовне сједнице сваки члан Председништва може предложити амандмане на дневни ред, лимитиране на следеће случајеве:

- а) брисање тачака,
- б) додавање нових тачака које се тичу ванредних околности, насталих проласком крајњег рока споменутог у ставу 2. овог члана.

5. Председништво одлучује о сваком амандману на дневни ред већинским гласањем. Ако нема амандмана, Председавајући ће констатовати да је дневни ред усвојен.

Члан 27.

(Материјали за редовне сједнице)

1. Материјали за тачке о којима ће се расправљати током редовне сједнице достављају се, по правилу, истовремено с предочавањем приједлога за уврштавање неке тачке у дневни ред али у сваком случају не касније од седам дана прије сједнице.

2. Након пријема материјала Генерални секретар их одмах дистрибуише члановима Председништва. Материјали нису доступни јавности, осим ако Председништво не одлучи супротно.

Заглавље В – Ванредне сједнице

Члан 28.

(Сазивање ванредне сједнице)

1. Председавајући сазива ванредну сједницу Председништва достављајући одговарајућу обавијест осталим члановима Председништва по Генералном секретару, најмање 24 сата унапријед.

2. У обавијести је садржан дневни ред, а у њој су назначени вријеме и мјесто одржавања сједнице.

Члан 29.

(Дневни ред ванредне сједнице)

1. Дневни ред ванредне сједнице садржи само једну тачку коју доставља Председавајући.

2. Дневни ред ванредне сједнице се прихвата без гласања на почетку сједнице.

Члан 30.

(Материјали за ванредне сједнице)

Материјали за тачке о којима ће се расправљати током ванредне сједнице достављају се, у правилу, истодобно са слањем позива за сједницу или најкасније на почетку сједнице.

Други дио – Одвијање сједнице

Заглавље А – Присуство и одвијање сједнице

Члан 31.

(Односи спрам јавности)

1. Сједнице Председништва нису отворене за јавност, осим ако Председништво не донесе супротну одлуку.

2. Послије сједнице Председништва, Секретаријат – Кабинет за односе с јавношћу организира конференцију за новинаре, осим ако Председништво не одлучи друкчије.

Члан 32.

(Присуствовање сједницама)

1. Генерални секретар, као секретар *ad acta*, мора присуствовати сједници до њеног завршетка. Ако Председништво не одлучи друкчије, може му асистирати особље његовог кабинета.

2. Секретари и руководиоци службе за односе с јавношћу присуствују сједницама, осим ако Председништво не одлучи друкчије. Остало особље Секретаријата присуствује сједници ако то Председништво захтијева.

3. Кабинетско особље присутно је на сједницама ако то захтијева члан Председништва.

4. Са сврхом добављања информација или стручног мишљења, Председништво може инсистирати на присуству других особа сједницама. Председништво може позвати госте да присуствују сједницама као дио протокола.

Члан 33.

(Кворум за сједницу)

1. Није могуће одржати сједницу ако физички нису присутна најмање два члана Председништва.

2. Члан кабинета који представља члана Председништва сагласно члану 11. 1. овог Пословника, не узима се у обзир приликом утврђивања кворума.

Члан 34.

(Одвијање сједнице)

1. Председавајући отвара сједницу утврђивањем дневног реда, сагласно члану 26. 4.

2. Након утврђивања дневног реда, Председавајући предочава тачке за расправу по њиховом распореду. О свакој тачки дневног реда расправља се прије доношења одлуке.

3. Ако је потребно, Председавајући може одложити сједницу за најдуже 48 сати у односу на постигнути договор.

Заглавље Б – Документи са сједнице

Члан 35.

(Записник са сједнице)

1. Записник са сједнице је искључиво информативне природе. Обавеза Генералног секретара је утврђивање предложеног текста записника, који садржи:

- а) датум и вријеме одвијања сједнице;
- б) мјесто одвијања сједнице;
- ц) имена и функције присутних;
- д) тачке о којима се расправљало;
- е) гласање;
- ф) усвојене одлуке;
- г) концизно објашњење било које примједбе неког члана Председништва, везане за наводне повреду Устава или овог Пословника, ако се то захтијева.

2. Радни текст записника са сједнице Председништва, укључујући закључке о појединим тачкама дневног реда одржане сједнице, доставља се члановима Председништва, односно њиховим кабинетима дан после одвијања сједнице.

3. Чланови Председништва, односно њихови кабинети, изјашњавају се о радном тексту записника, односно о аутентичности закључака о појединим тачкама дневног реда одржане сједнице, дан после пријема истих.

4. Послије изјашњавања чланова Председништва, односно њихових кабинета, о радном тексту записника, односно о аутентичности закључака, и када протекне вријеме остављено за изјашњавање, могуће је поступати сагласно закључцима.

5. Усвојени записник потписују Председавајући и Генерални секретар.

Члан 36.

(Звучни снимак са сједнице и његов транскрипт)

1. Звучни снимак са сједнице и његов транскрипт само су информативне природе. Обавеза Генералног секретара је прављење звучног снимка и његовог транскрипта.

2. Звучни снимак и транскрипт звучног снимка остављају се и чувају у Архиву Председништва. Доступни су јавности осам година након сједнице, ако Председништво не одлучи друкчије.

ПОГЛАВЉЕ IV – ДОКУМЕНТИ И АКТИВНОСТИ ПРЕДСЈЕДНИШТВА

Први дио – Документи Председништва

Члан 37. (Документи Председништва)

- У обављању својих активности Председништво усваја следеће нормативне акте:
 - одлуке везане за овлашћења у домену вањске политике;
 - приједлоге закона послане Парламентарној скупштини;
 - потврде одлука Парламентарне скупштине везаних за државне симболе;
 - именовања државних функционера;
 - постављења државних функционера;
 - дозволу војним снагама једног ентитета за улажење на територију другог ентитета;
 - свједочанство о потписивању или потписане меморандуме о разумијевању између два босанскохерцеговачка ентитета;
 - Пословник, Правилник о унутрашњем устројству Секретаријата и друга правила о унутрашњем устројству, те и)
 - Друге акте из свог овлашћења.
- У обављању својих активности Председништво такођер усваја декларативне акте попут:
 - мишљења везаних за своју активност, и то као посредник унутар и између институција Босне и Херцеговине;
 - декларација донесених са сврхом јачања позиција Председништва у односу на друге органе или јавност;
 - осталих аката које Председништво оцијени одговарајућим.

Члан 38. (Правоснажност аката)

- Службени акти Председништва су они које потпише Председавајући.
- Генерални секретар такођер потписује акте и овјерава их службеним печатом, о чијем ће облику одлучити Председништво посебним унутрашњим актом.

Члан 39. (Објављивање и нотифицирање)

Нормативне акте, сагласно члану 37. л.а), ц), ф), г), х) и ако је потребно и), Генерални секретар одмах послје потписивања шаље Службеном гласнику БиХ на објављивање. Акти постају правоснажни осмог дана од дана објављивања, ако није друкчије одређено.

Други нормативни и декларативни акти производе учинке тако што их Генерални секретар нотифицира релевантним особама или властима. Не објављују се у Службеном гласнику БиХ, осим ако Председништво не одлучи друкчије.

Други дио – Активности Председништва везане за потврђивање државних симбола

Члан 40. (Државни симболи)

Председништво има овлашћење за потврђивање симбола Босне и Херцеговине, након што Парламентарна скупштина одлучи о њима.

Ако је Председништво потврди консензусом, одлука Парламентарне скупштине постаје правоснажна. У супротном, Председништво од Парламентарне скупштине захтијева поновно разматрање њезине одлуке.

Члан 41. (Комисија за заштиту националних споменика)

- Председништво именује пет чланова Комисије за заштиту националних споменика ако институције Босне и Херцеговине имају овлашћење за континуирани рад Комисије.
- Прије именованја, три члана Председништва заједнички могу започети консултације са:
 - члановима Комисије за заштиту националних споменика у одласку;
 - ресорним министрима у Влади Републике Српске;
 - ресорним министрима у Влади Федерације Босне и Херцеговине и њеним интерним структурама.
- Председништво настоји консензусом донијети одлуку о именованју пет чланова Комисије за заштиту националних споменика.

Ако се не постигне консензус, метода гласања, сагласно члану 43., 4.-5., примјењиват ће се на сваког члана Комисије који треба бити именован.

Трећи дио – Активности Председништва спрам институција БиХ

Заглавље А – Активности везане за Парламентарну скупштину

Члан 42. (Односи с Парламентарном скупштином)

Сва питања која уређују однос Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине и Председништва, који нису регулисана овим Пословником, уређена су Уставом, Законом Босне и Херцеговине и Пословником Представничког дома и Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине.

Члан 43. (Именовање Председавајућег Вијећа министара)

1. Председништво доставља Представничком дому Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине име Председавајућег Вијећа министара на потврђивање, у оквиру крајњег рока и у случајевима који су утврђени Уставом и Законом Босне и Херцеговине.

2. Прије именованја, три члана Председништва заједнички могу започети седмодневне консултације са:

- Председавајућим Вијећа министара у одласку;
- Одлазећим министрима, почевши од најстаријег;
- Председавајућим и замјеницима Председавајућег Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине заједно;
- Председницима заступничких група у Представничком дому, почевши од председника најбројније групе;
- Председавајућим и замјеницима Председавајућег Дома народа Босне и Херцеговине заједно;
- Премијером Федерације Босне и Херцеговине и Премијером Републике Српске, почевши од старијег;
- Градоначелником Брчко Дистрикта;
- Вођама деморатских мисија и вођама мисија међународних организација у Босни и Херцеговини.

3. Након консултација, најдуже 7 дана од њеног почетка, Председавајући сазива ванредну сједницу, чији дневни ред укључује само једну тачку: гласање о именованју Председавајућег Вијећа министара.

4. У поступку именованја сваки члан Председништва може предложити највише три имена, сагласно члану 6. Закона о Вијећу министара. Након именованја, генерални секретар саставља гласачки листић с њиховим именима наведеним абecedним редом.

5. Сваки члан Председништва гласа додељујући сваком имену оцјену која се креће од броја на листићу (онај који највише одговара) од један (онај који најмање одговара).

6. Да би утврдио резултат гласања, Генерални секретар збраја оцјене који је сваки члан Председништва дао сваком имену. Име с највећом оцјеном постаје именовани Председавајући Вијећа министара, а остали су резерве, зависно од распореда оцјена. Уколико два кандидата добију исту оцјену, старији кандидат има предност.

7. Генерални секретар шаље именованје и списак резервних имена Представничком дому Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине. Три члана Председништва присуствују сједници Представничког дома на којој се разматра именованје.

Ако Дом не прихвати име, председавајући одмах представља прву резерву као новог именованог и тако редом са свим резервним именима сведок једно не буде прихваћено.

Члан 44. (Распуштање Дома народа)

1. Председништво може распустити Дом народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, укључујући случајеве промјене парламентарне већине:

- у Народној скупштини Републике Српске;
- у Бошњачком клубу Дома народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине,
- у Хрватском клубу Дома народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине.

2. Прије распуштања Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, три члана Председништва заједнички могу започети седмодневне консултације са:

- а) Председавајућим и замјеницима Председавајућег Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине заједно;
- б) Председавајућим и замјеницима Председавајућег Народне скупштине Републике Српске;
- ц) Председницима представничких клубова у Народној скупштини Републике Српске, почевши с најстаријим;
- д) Председавајућим и замјеницима Председавајућег Дома народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине заједно;
- е) Представницима Бошњачког и Хрватског клуба Дома народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине, почевши од најстаријег.

3. Након консултација, и у сваком случају не касније до 7 дана од почетка, Председавајући сазива ванредну сједницу. Дневни ред ванредне сједнице садржи само једну тачку дневног реда - одлуку о распуштању Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине.

4. Председништво настоји консензусом донијети одлуку о распуштању Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине. Ако се не постигне консензус, два члана Председништва ипак могу распустити Дом.

Члан 45.

(Приједлог годишњег буџета институција БиХ)

1. Председништво предочава приједлог годишњег буџета институција Босне и Херцеговине Представничком дому, на препоруку Вијећа министара.

2. Прије предочавања приједлога, три члана Председништва могу заједнички отпочети седмодневне консултације:

- а) Премијером Републике Српске, заједно с ресорним министрима;
- б) Премијером Федерације Босне и Херцеговине, заједно с ресорним министрима;
- ц) Председавајућим Вијећа министара и Министром за трезор институција Босне и Херцеговине.

3. Након консултирања и у сваком случају не касније од седам дана од почетка, Председавајући сазива ванредну сједницу, чији дневни ред садржи само једну тачку доношење одлуке о приједлогу годишњег буџета институција Босне и Херцеговине.

4. Председништво настоји консензусом донијети одлуку о приједлогу годишњег буџета институција Босне и Херцеговине. Уколико се не постигне консензус, два члана Председништва ипак могу донијети приједлог.

Заглавље Б – Активности везане за Вијеће министара

Члан 46.

(Односи спрам Вијећа министара)

Сва питања која уређују однос спрам Вијећа министара Босне и Херцеговине и Председништва, која нису регулисана овим Пословником, уређена су Уставом, Законима Босне и Херцеговине и Пословником Вијећа министара.

Члан 47.

(Одлуке везане за сферу вањских послова)

1. Председништво настоји консензусом усвојит одлуке везане за:
 - а) вођење вањске политике
 - б) именовање амбасадора и других међународних представника Босне и Херцеговине,
 - ц) представљање Босне и Херцеговине у међународним, односно европским организацијама и институцијама, или било који захтјев за чланство у њима;
 - д) преговоре, отказ и ратифицирање уговора Босне и Херцеговине;
 - е) провођење одлука Парламентарне скупштине.
2. У случају непостизања консензуса током прве сједнице на којој се одлука разматра, Председавајући уврштава ово питање у дневни ред идуће сједнице као обавезну тачку. Ако се поново не постигне консензус, два члана Председништва ипак усвајају одлуку, која постаје правоснажном 72 сата након завршетка сједнице на којој је усвојена и уколико се не догоди проглашење из става 3. овог члана.
3. У 72-сатном року од завршетка сједнице на којој је усвојена одлука из претходног става, члан Председништва који није сагласан може је прогласити погубном за витални ентитетски интерес, односно за територију с које је изабран. Проглашење се у писменој форми доставља Генералном секретару, који га одмах дистрибуира осталим члановима Председништва и упућује га у овлаштени ентитетски орган. Овлаштени органи за то су:

- а) Народна скупштина Републике Српске, ако је српски члан Председништва донио проглашење;
- б) Бошњачки клуб Дома народа Федерације Босне и Херцеговине, ако је бошњачки члан Председништва донио проглашење;
- ц) Хрватски клуб Дома народа Федерације Босне и Херцеговине, уколико је хрватски члан Председништва донио проглашење.

4. Генерални секретар остварује контакте са овлашћеним ентитетским органом како би чланови Председништва присуствовали сједници сазваној с намјером разматрања проглашења. Током сједнице сваки члан Председништва предочава ентитетском органу своје аргументе за или против упућеног проглашења. Ако двотрећинска већина укључених у ентитетски орган потврди упућено проглашење у 240-сатном року од упућивања, одлука не ступа на снагу.

Члан 48.

(Провођење дужности пренесених од Парламентарне скупштине)

1. Председништво обавља остале дужности које му пренесе Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине.

2. У провођењу таквих дужности Председништво одлучује консензусом. У случају именовања, метода гласања из члана 43. ставови 4-6. примјенили ће се ако консензус није постигнут.

Заглавље В – Активности везане за Стални војни комитет

Члан 49.

(Односи са Сталним војним комитетом)

Сва питања која уређују однос Сталног војног комитета и Председништва, која нису регулисана овим Пословником, уређена су Уставом, Законима Босне и Херцеговине и Пословником Сталног војног комитета.

Члан 50.

(Дозвола оружаним снагама ентитета за прелажење ентитетске линије разграничења)

1. Председништво може дозволити оружаним снагама било којег ентитета улажење или остајање на територији ентитета, на властиту иницијативу или на захтјев:

- а) Сталног војног комитета,
- б) Председника Републике Српске,
- ц) Председника Федерације Босне и Херцеговине.

2. Прије издавања дозволе, Председништво консултује, уколико је то изводљиво, Стални војни комитет и овлаштене ентитетске органе назначене у претходном ставу.

3. Председништво консензусом доноси одлуку о дозволи оружаним снагама било којег ентитета да ступе или остану на територији другог ентитета.

Заглавље З – Активности везане за Уставни суд Босне и Херцеговине

Члан 51.

(Односи с Уставним судом Босне и Херцеговине)

Сва питања која уређују однос Уставног суда Босне и Херцеговине и Председништва, која нису регулисана овим Пословником, уређена су Уставом, Законима Босне и Херцеговине, Пословником Уставног суда.

Члан 52.

(Заједничко предочавање представки Уставном суду)

1. Чланови Председништва могу једногласно одлучити да заједнички обављају своја овлаштења када је ријеч о предочавању представки Уставном суду Босне и Херцеговине.

2. Везано за став 1., Председавајући је формално надлежан за предочавање представке Уставном суду Босне и Херцеговине.

Заглавље Д – Активности везане за Централну банку БиХ

Члан 53.

(Односи са Централном банком)

Сва питања која уређују однос Централне банке и Председништва, која нису регулисана овим Пословником, уређена су Уставом, Законима Босне и Херцеговине и унутрашњим правилима Централне банке.

Члан 54.

(Именовање Управног одбора Централне банке)

1. Председништво именује пет чланова Управног одбора Централне банке Босне и Херцеговине након истека првог четворогодишњег мандата.
2. Прије именовања, три члана Председништва могу заједнички започети консултације са:
 - а) Гувернером Централне банке Босне и Херцеговине у одласку,
 - б) одлазећим члановима Управног одбора Централне банке Босне и Херцеговине, почевши од најстаријег,
 - ц) Председавајућим Вијећа министара Босне и Херцеговине,
 - д) Министром за трезор институција Босне и Херцеговине,
 - е) Премијером Републике Српске и Премијером Федерације Босне и Херцеговине, почевши од најстаријег.
3. Председништво настоји консензусом одлучити о именовању пет чланова Управног одбора Централне банке Босне и Херцеговине. Уколико се не постигне консензус, метода гласања сагласно члану 42. 4-6 - биће примјењена на сваког од евентуално именованих чланова.

Четврти дио – Активности везане за ентитете

Члан 55.

(Међуентитетска координација)

1. У намјери обезбјеђења међуентитетске координације о питањима ван надлежности Босне и Херцеговине Председништво може позвати ентитете да присуствују конференцији о садржају у циљу потписивања Меморандума о разумијевању.
2. На конференцији о сарадњи председава Председавајући Председништва, а допредседавају остала два члана Председништва, уз присуство и:
 - а) Релевантних званичника из ентитета унутрашњих одјела, које одреде њихове владе,
 - б) Релевантних званичника институција Босне и Херцеговине, које одреди Вијеће министара,
 - ц) Релевантних званичника међународних институција и дипломатских мисија, у функцији консултаната.

Члан 56.

(Меморандум о разумијевању)

1. На основу донесених закључака односно на основу Меморандума о разумијевању, Конференција о садржају може резултирати обавезом ентитета и њихових унутрашњих одјела за предузимање паралелних активности или за оснивање институција које ће бити задужене за обављање споменутих активности у њихово име.
2. Председавајући свједочи сваком потписивању Меморандума о разумијевању који, захваљујући конференцијама о сарадњи, резултира договором ентитета и њихови административни одјели означе Председништво као институцију надлежну за обављање активности.

Пети дио – Активности Председништва везане за интерна правила

Члан 57.

(Интерна правила)

Председништво доноси овај Пословник и консензусом одобрава Правилник о унутрашњем устројству Секретаријата и било који други интерни Правилник или амандман на њега.

Члан 58.

(Интерна именовања)

Председништво настоји консензусом доносити одлуке о именовању генералног секретара за организационе и финансијске послове и секретара за нормативне послове.

Члан 59.

(Процедуралне одлуке)

Председништво до усвајања завршног акта простом већином доноси све интерне одлуке, ако овим Пословником није другачије прописано.

Члан 60.

(Извјештај о издацима)

1. На свршетку сваке буџетске године, односно када се то заштијева, Председништво предочава извјештај о издацима Парламентарној скупштини, што је обавеза Генералног секретара.
2. Генерални секретар припрема извјештај ослањајући се на Одсјек за финансије а одобрава га Председништво простом већином, без претходне расправе.

ЗАГЛАВЉЕ V – Прелазне и завршне одредбе

Члан 61.

(Укидање правоснажности аката)

1. Привременом Пословнику Председништва Босне и Херцеговине од 5. новембра 1996. Привременој одлуци о успостави и унутрашњем устројству кабинета чланова Председништва Босне и Херцеговине од 4. фебруара 1997. и Одлуци о оснивању и основним одредбама за рад Секретаријата Председништва Босне и Херцеговине од 18. априла 2001. године престаје правоснажност ступањем на снагу овог Пословника.
2. Привремени Правилник о устројству кабинета, који је на снази у тренутку доношења овог Пословника остаје правоснажан до доношења новог Правилника.
3. Нови Правилник из претходног става треба донијети најдуже 60 дана од датума усвајања овог Пословника.

Члан 62.

(Правоснажност)

Овај Пословник постаје правоснажан осмог дана од датума његовог објављивања у Службеном гласнику Босне и Херцеговине.

ZAKON O POPUNJAVANJU UPRAŽNJENOG MJESTA ČLANA PREDSJEDNIŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE

(„Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” br. 21/00 i 16/02)

Član 1.

Ako član Predsjedništva Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Predsjedništvo) umre, podnese ostavku ili na drugi način bude razriješen dužnosti, članovi Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Parlamentarna skupština) na sjednicama vrše izbor da bi se popunilo upražnjeno mjesto člana Predsjedništva.

Član 2.

Na izborima koji se održavaju u skladu s ovim zakonom, na upražnjeno mjesto člana Predsjedništva, može biti izabran samo član Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Predstavnički dom) koji je iz reda istoga konstitutivnog naroda i koji je izabran s teritorije istoga entiteta kao i član Predsjedništva čije je mjesto upražnjeno.

Član 3.

Svaka politička stranka zastupljena u Predstavničkom domu može predložiti jednog kandidata koji ispunjava uvjete iz člana 2. ovoga zakona. Član Predstavničkog doma, koji je izabran kao nezavisni kandidat i koji također ispunjava uvjete iz člana 2. ovoga zakona, može biti kandidat za upražnjeno mjesto člana Predsjedništva.

Član 4.

Ukoliko je upražnjeno mjesto člana Predsjedništva izabranog s teritorije Republike Srpske ili jednog člana Predsjedništva izabranog s teritorije Federacije Bosne i Hercegovine, svaki član Predstavničkog doma, izabran iz istoga entiteta kao i član Predsjedništva čije je mjesto upražnjeno, može dati samo jedan glas. Kandidat koji dobije najveći broj glasova bit će imenovan. Ukoliko dođe do ujednačenog broja glasova, imenovani će biti određen žrijebanjem.

Član 5.

Ukoliko su u isto vrijeme upražnjena mjesta oba člana Predsjedništva, izabranih s teritorije Federacije Bosne i Hercegovine, održat će se jedan krug glasanja za popunjavanje oba upražnjena mjesta. Svaki član Predstavničkog doma izabran s teritorije Federacije Bosne i Hercegovine, kao i članovi Predsjedništva čija su mjesta upražnjena, može dati samo jedan glas. Jedan bošnjački kandidat i jedan hrvatski kandidat koji osvoje najveći broj glasova bit će imenovani. Ukoliko dođe do ujednačenog broja glasova između dva kandidata za isto upražnjeno mjesto u Predsjedništvu, imenovani će se odrediti žrijebanjem.

Član 6.

Nakon imenovanja u Predstavničkom domu, imenovanog potvrđuje većina delegata u Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Dom naroda) koji pripadaju istom konstitutivnom narodu kao i imenovani.

Ako Dom naroda odbije dva puta nominirane koje predloži Predstavnički dom na osnovu ovog člana, tada treći nominirani kojeg bira Predstavnički dom popunjava upražnjeno mjesto bez daljeg potvrđivanja od Doma naroda.

Član 7.

Ako mjesto člana Predsjedništva ostane upražnjeno u periodu manjem od 120 dana od datuma određenog za sljedeće izbore za Predstavnički dom, upražnjeno mjesto popunjava predsjedavajući ili zamjenik predsjedavajućeg Predstavničkog doma iz reda istoga konstitutivnog naroda kao i član Predsjedništva čije je mjesto upražnjeno. Predsjedavajući ili zamjenik predsjedavajućeg koji zamijeni člana Predsjedništva, čije je mjesto upražnjeno, na osnovu ovoga stava, obavlja tu dužnost samo do sjednice novog saziva Parlamentarne skupštine, kada će novi član Predsjedništva biti izabran na osnovu odredbi ovoga zakona.

Član 8.

Odredbe ovoga zakona primjenjuju se na članove Predsjedništva izabrane u skladu sa Pravilima i propisima Privremene izborne komisije.

Član 9.

Ovaj zakon objavit će se u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” i stupit će na snagu osmog dana od dana objavljivanja.

ZAKON O VIJEĆU MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE

(„Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07 i 24/08 i Autentično tumačenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine - „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 94/07)

PRAVA I DUŽNOSTI VIJEĆA MINISTARA

Članak 1.

Ovim zakonom uređuju se, sukladno Ustavu Bosne i Hercegovine, prava, dužnosti i odgovornosti Vijeća ministara Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vijeće ministara), njegov ustroj, način rada i odlučivanja, prava i dužnosti predsjedatelja, zamjenika predsjedatelja i članova Vijeća ministara, kao i odnos Vijeća ministara u vršenju funkcija prema drugim tijelima vlasti Bosne i Hercegovine.

Članak 2.

Vijeće ministara je organ izvršne vlasti Bosne i Hercegovine koji vrši svoja prava i dužnosti kao vladine funkcije, sukladno Ustavu BiH, zakonima i drugim propisima Bosne i Hercegovine.

Članak 3.

Sjedište Vijeća ministara je u Sarajevu.

Članak 4.

Vijeće ministara potpunije uređuje svoj unutarnju ustroj, kao i djelokrug i ovlaštenja službi koje obrazuje radi djelotvornog izvršavanja poslova iz svog djelokruga rada.

SASTAV VIJEĆA MINISTARA

Članak 5.

Vijeće ministara, sukladno Općem okvirnom sporazumu za mir, i posebno člankom III Aneksa 4. toga sporazuma (u kojem su predviđene odgovornosti i odnosi između institucija Bosne i Hercegovine i entiteta), čine predsjedatelj i ministri, i to:

- ministar vanjskih poslova,
- ministar vanjske trgovine i ekonomskih odnosa,
- ministar financija i trezora,
- ministar komunikacija i prometa,
- ministar civilnih poslova,
- ministar za ljudska prava i izbjeglice,
- ministar pravde,
- ministar sigurnosti,
- ministar obrane.

Radi boljeg i efikasnijeg izvršavanja vladinih funkcija, predsjedatelj Vijeća ministara ima ovlasti imenovati dva ministra za zamjenike predsjedatelja Vijeća ministara, koji stupaju na dužnost nakon što njihovo imenovanje odobri Zastupnički dom kao dio postupka odobravanja iz članka 10. ovoga zakona.

Mandat Vijeća ministara je isti kao mandat Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Članak 6.

Ukupni sastav Vijeća ministara će u tijeku cijelog mandata biti u potpunosti skladan s Ustavom Bosne i Hercegovine, naročito njegovim čl. V.4.(b) i IX.3., te će sukladno s tim u sastavu Vijeća ministara osigurati jednaka zastupljenost konstitutivnih naroda Bosne i Hercegovine.

Predsjedatelj Vijeća ministara i zamjenici predsjedatelja su iz različitih naroda.

U sastav Vijeća ministara ili na dužnosti generalnog tajnika Vijeća ministara iz članka 24. ovoga zakona mora se osigurati najmanje jedno mjesto za pripadnike ostalih.

Članak 7.

Svaki ministar ima jednog zamjenika ministra, osim ministra obrane, koji ima dva zamjenika ministra.

Zamjenici ministara su iz različitih konstitutivnih naroda u odnosu na ministra.

Ako drugačije nije predviđeno ovim Zakonom, zamjenici ministara zamjenjuju ministre u slučaju njihove odsutnosti ili spriječenosti da obavljaju dužnost.

Zamjenik ministra koji sudjeluje na sjednici Vijeća ministara umjesto odsutnog ministra u skladu sa stavkom (3) ovog članka, ima pravo odlučivati u njegovo ime po svim ili po pojedinim pitanjima sukladno ovlastima koje mu odsutni ministar prenese i koji o tome pismeno obavijesti predsjedavajuće Vijeća ministara.

Članak 8.

Osim ministra koji je odgovoran za rad ministarstva u cjelini i zamjenika ministra, sa pravima i dužnostima iz prethodnog članka ovoga zakona, svako ministarstvo ima i tajnika ministarstava, koji obavlja poslove i zadatke utvrđene Zakonom o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine i čije imenovanje se vrši sukladno odredbama tog zakona i uz uvažavanje principa sadržanih u članku 6. ovoga zakona.

IMENOVANJE, ODOBRAVANJE I SMJENJIVANJE VIJEĆA MINISTARA

Članak 9.

Predsjedatelja Vijeća ministara imenuje Predsjedništvo Bosne i Hercegovine sukladno postupku utvrđenom ovim Zakonom kod svakog novog mandata Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, vodeći pri tom računa o principu zastupljenosti iz članka IX.3. Ustava Bosne i Hercegovine.

Odluka o imenovanju donosi se najkasnije 15 dana nakon održavanja konstituirajuće sjednice Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zastupnički dom) u novom sastavu.

Odluka o imenovanju se odmah dostavlja Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na odobravanje.

Predsjedatelj Vijeća ministara stupa na dužnost nakon što njegovo imenovanje odobri Zastupnički dom.

Članak 10.

Prema članku V.4. Ustava Bosne i Hercegovine, predsjedatelj Vijeća ministara, najkasnije u roku od 35 dana od dana kada Zastupnički dom potvrdi njegovo imenovanje, a sukladno postupku utvrđenom ovim Zakonom, imenuje ministre i zamjenike ministara i traži od Zastupničkoga doma potvrdu imenovanja.

Ministri i zamjenici ministara stupaju na dužnost odmah nakon potvrde od strane Zastupničkog doma.

Članak 10.a.

Kandidat za dužnost predsjedatelja Vijeća ministara i kandidati za dužnosti ministra i zamjenika ministra imenuju se i potvrđuju sukladno postupku utvrđenom ovim Zakonom.

Članak 10.b.

Za predsjedatelja Vijeća ministara, ministra i zamjenika ministra ne može se imenovati osoba za koju Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Izborno povjerenstvo) utvrdi da ne ispunjava uvjete iz članka 10.c. ovoga zakona.

Članak 10.c.

Da bi osoba mogla biti imenovana, potrebno je:

- a) da ispunjava sve potrebne uvjete za izbor kandidata propisane Izbornim zakonom Bosne i Hercegovine i da se na nju ne odnosi nijedna nespojivost dužnosti propisana tim zakonom;
- b) da je dostavila sve informacije koje su potrebne Izbornom povjerenstvu radi ispunjenja svojih obveza iz Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti Bosne i Hercegovine u slučaju da je potvrđeno imenovanje te osobe.

Članak 10.d.

Prije nego što Predsjedništvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Predsjedništvo BiH) imenuje predsjedatelja Vijeća ministara iz članka 9. ovoga zakona, od osobe koja se imenuje zatražit će da dostavi sljedeće:

a) potpisanu izjavu na obrascu koji propisuje Izborno povjerenstvo u kojoj navodi:

- 1) podatke o svojoj stručnoj spremi, ranije dužnosti, odnosno poslove koje je obavljala, kao i odgovornosti koje je imala u obnašanju tih dužnosti ili poslova;
- 2) je li protiv nje izrečena kazna za kazneno djelo;
- 3) je li protiv nje potvrđena optužnica;
- 4) podatke o svojoj aktivnosti u razdoblju od siječnja 1992. do prosinca 1995. godine, uključujući i informacije koje se odnose na zaposlenje, obnašanje političkih dužnosti, kao i angažiranje u oružanim snagama ili policiji u tomu razdoblju;

ZVM
7.b.iii.

- 5) podatke u svezi sa svojim imovinskim stanjem, uključujući i podatke o finansijskim sredstvima i interesima;
- 6) pristanak da Državna agencija za istrage i zaštitu (u daljnjem tekstu: SIPA) provjeri istinitost informacija danih u potpisanoj izjavi;
- 7) kontakt-informacije, jedinstveni matični broj, broj osobne iskaznice ili broj putovnice,

b) uredno ispunjene obrasce, koje propisuje Izorno povjerenstvo, koji sadrže sve informacije koje su Izbornom povjerenstvu potrebne za utvrđivanje ispunjava li navedena osoba sve uvjete propisane člankom 10.c. ovoga zakona.

Prije nego što predsjedatelj Vijeća ministara imenuje ministra ili zamjenika ministra, zatražit će od osobe koja se imenuje dostavu svih informacija iz stavka 1. ovoga članka.

Tijelo nadležno za imenovanje bez odgode prosljeđuje, informacije dostavljene na temelju stavka 1. točke a) ovoga članka SIPI.

Tijelo nadležno za imenovanje bez odgode prosljeđuje, informacije dostavljene na temelju stavka 1. točke b) ovoga članka Izbornom povjerenstvu.

Sukladno članku 3. stavak 1. točka 8. Zakona o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu, SIPA provjerava istinitost informacija koje su joj dostavljene na temelju stavka 3. ovoga članka i podnosi konačno izvješće tijelu nadležnom za imenovanje. Nijedna odredba ovoga stavka neće se tumačiti, ni izravno ni neizravno, tako da se na bilo koji način ili u bilo kojem obliku proširuju nadležnosti SIPA-e u sprečavanju, otkrivanju i istraživanju kaznenih djela i/ili da se na neki drugi način SIPA ovlašćuje za izvršenje druge zadaće ili nadležnosti, osim onih koji se strogo odnose na provjeru točnosti podataka koji se dostavljaju na temelju ovoga stavka.

Izorno povjerenstvo ocjenjuje, na temelju informacija koje su mu dostavljene prema stavku 4. ovoga članka i podataka službene evidencije, ispunjava li navedena osoba uvjete za imenovanje i potvrdu o tome dostavlja tijelu nadležnom za imenovanje.

Konačno izvješće iz stavka 5. ovoga članka i potvrda o ispunjavanju uvjeta dostavljaju se Predsjedništvu BiH najkasnije osam dana, odnosno predsjedatelju Vijeća ministara najkasnije 30 dana, od dana kada su informacije dostavljene SIPA-i, odnosno Izbornom povjerenstvu.

Sve informacije iz ovoga članka obrađuju se sukladno Zakonu o zaštiti osobnih podataka.

Sva tijela ili osobe kojima se SIPA ili Izorno povjerenstvo obrate s ciljem izvršenja svojih obveza iz ovoga zakona u potpunosti će i učinkovito s njima surađivati i odmah će im dostaviti svaku informaciju koju zatraže.

Postupak odlučivanja Izbornog povjerenstva propisan je Izbornim zakonom Bosne i Hercegovine. Pravni lijekovi propisani Izbornim zakonom Bosne i Hercegovine također se primjenjuju.

Članak 10e.

Najkasnije u roku od dva dana od isteka odgovarajućeg roka utvrđenog člankom 10.d. stavak 7. ovoga zakona, Predsjedništvo BiH može nastaviti postupak imenovanja predsjedatelja Vijeća ministara samo kada se ispune svi sljedeći kriteriji:

a) da je za navedenu osobu Izorno povjerenstvo utvrdilo da ispunjava sve uvjete propisane člankom 10.c. ovoga zakona;

b) smatra da je, na temelju diskrecione ocjene informacija dostavljenih u potpisanoj izjavi, prema članku 10.d. stavak 1. točka a) ovoga zakona i konačnog izvješća iz članka 10.d. stavak 5. ovoga zakona, navedena osoba dobar kandidat za dužnost na koju je Predsjedništvo BiH namjerava imenovati.

Najkasnije u roku od dva dana od isteka odgovarajućega roka utvrđenog člankom 10.d. stavak 7. ovoga zakona, predsjedatelj Vijeća ministara može nastaviti postupak imenovanja ministra ili zamjenika ministra samo kada se ispune sljedeći kriteriji:

a) da je za navedenu osobu Izorno povjerenstvo potvrdilo da ispunjava sve uvjete propisane člankom 10.c. ovoga zakona;

b) smatra da je, na temelju diskrecione ocjene informacija dostavljenih u potpisanoj izjavi, prema članku 10.d. stavak 1. točka a) ovoga zakona, i konačnog izvješća iz članka 10.d. stavak 5. ovoga zakona, navedena osoba dobar kandidat za dužnost na koju je predsjedatelj Vijeća ministara namjerava imenovati.

Članak 10.f.

U roku utvrđenom člankom 9. stavak 2. ovoga zakona Predsjedništvo BiH dostavlja Povjerenstvu za pripremu izbora Vijeća ministara Zastupničkoga doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo) ime osobe imenovane za predsjedatelja Vijeća ministara, kao i sljedeće informacije:

a) potpisanu izjavu, čiji oblik i sadržaj propisuje Izorno povjerenstvo, u kojoj imenovana osoba daje podatke iz članka 10.d. stavak 1. točka a) alineje od 1) do 6) ovoga zakona;

b) službenu potvrdu Izbornog povjerenstva da navedena osoba ispunjava sve uvjete iz članka 10.c. ovoga zakona.

U roku utvrđenom člankom 10. stavak 1. ovoga zakona predsjedatelj Vijeća ministara dostavlja Povjerenstvu ime osobe imenovane za ministra ili zamjenika ministra, zajedno sa svim informacijama iz stavka 1. ovoga članka.

Informacije iz ovoga članka bit će dostupne javnosti.

Članak 10.g.

Na temelju informacija dostavljenih sukladno članku 10.f. ovoga zakona, Povjerenstvo odlučuje o preporučivanju Zastupničkome domu potvrde izbora kandidata.

Kada ocjenjuje kandidata za dužnost predsjedatelja Vijeća ministara, Povjerenstvo daje preporuku najkasnije u roku od tri dana od dana kada je primilo informacije. Za ocjenjivanje kandidata za dužnosti ministra, odnosno zamjenika ministra, rok za davanje preporuke je osam dana.

Povjerenstvo može odlučiti, u rokovima iz stavka 2. ovoga članka, da održi sjednicu na kojoj će postavljati pitanja imenovanoj osobi vezana uz informacije iz članka 10.f. ovoga zakona i glede njezine podobnosti za obavljanje poslova na položaju za koji se predlaže.

Svaka preporuka Povjerenstva Zastupničkome domu ukazuje na broj glasova „protiv”, kao i na razloge za takve glasove.

Postupak ocjenjivanja referencija kandidata, propisan ovim člankom, provodi se sukladno Poslovniku Zastupničkog doma.

Članak 10.h.

Zastupnički dom donosi odluku o potvrđivanju osoba imenovanih na dužnosti predsjedatelja Vijeća ministara, ministara i zamjenika ministara u roku od tri dana od dana kada je primio preporuku Povjerenstva.

Članak 10.i.

Postupak imenovanja i potvrđivanja predsjedatelja Vijeća ministara propisan ovim Zakonom bit će okončan najkasnije u roku od 22 dana od konstituirajuće sjednice Zastupničkoga doma.

Postupak imenovanja i potvrđivanja ministara i zamjenika ministara propisan ovim Zakonom bit će okončan najkasnije u roku od 70 dana od konstituirajuće sjednice Zastupničkoga doma.

Članak 11.

Ako Zastupnički dom ne potvrdi odluku Predsjedništva BiH o imenovanju predsjedatelja Vijeća ministara, Predsjedništvo BiH je dužno u roku od osam (8) dana imenovati drugog predsjedatelja Vijeća ministara i takvu odluku dostaviti na potvrdu Zastupničkome domu.

Ako Zastupnički dom ne potvrdi odluku predsjedatelja Vijeća ministara o imenovanju ministra ili zamjenika ministra, predsjedatelj Vijeća ministara dužan je u roku ne dužem od osam (8) dana imenovati drugu osobu na to mjesto i takvu odluku dostaviti na potvrdu Zastupničkome domu, ili podnijeti ostavku.

Članak 11.a.

Smatra se da je Vijeće ministara uspostavljeno i operativno kada se ispune sljedeći uvjeti:

a) da je predsjedatelj Vijeća ministara imenovan i potvrđen sukladno zakonu;

b) da je broj ministara i zamjenika ministara koji su imenovani i potvrđeni sukladno zakonu dovoljan za osiguranje da Vijeće ministara može održavati sjednice i donositi odluke ili postupati sukladno ovomu zakonu.

Dok Vijeće ministara ne bude uspostavljeno i operativno sukladno stavku 1. ovoga članka, dotadašnje Vijeće ministara ostaje u tehničkom mandatu.

Članak 12.

Predsjedatelj Vijeća ministara može podnijeti ostavku bez obrazloženja.

Predsjedatelj Vijeća ministara podnosi ostavku Predsjedništvu BiH.

Ako predsjedatelj Vijeća ministara podnese ostavku ili ako je trajno spriječen da vrši svoju dužnost, Vijeće ministara daje ostavku u cjelini a dužnost obavlja do potvrde novog predsjedatelja i članova Vijeća ministara. U tom slučaju primjenjuje se postupak iz čl. 9. i 10. ovoga zakona.

Članak 13.

Predsjedništvo BiH može predložiti smjenu predsjedatelja Vijeća ministara. Ako Parlamentarna skupština BiH izglasa nepovjerenje predsjedate-

lju, Vijeće ministara daje ostavku u cijelosti, ali dužnost obavlja do potvrde novog predsjedatelja i članova Vijeća ministara. Parlamentarna skupština također može, na svoju inicijativu, izglasati nepovjerenje Vijeću ministara. U oba slučaja primjenjuje se postupak iz čl. 9. i 10. ovoga zakona.

Članak 14.

Ministri i zamjenici ministra mogu podnijeti ostavku bez obrazloženja.

Ministri i zamjenici ministra podnose ostavku predsjedatelju Vijeća ministara.

Ako ministar ili zamjenik ministra podnese ostavku ili ako je trajno spriječen da vrši svoju dužnost, predsjedatelj Vijeća ministara imenuje njegovog nasljednika najkasnije u roku od 15 dana od dana podnošenja njegove ostavke i/ili od dana kada je ustanovljeno da je ministar ili zamjenik ministra trajno spriječen da vrši svoju dužnost. Nasljednik ministra ili zamjenika ministra preuzima dužnost nakon što ga potvrdi Zastupnički dom sukladno postupku predviđenim člankom 10. ovoga zakona.

Zamjenik ministra privremeno obavlja dužnosti ministra tijekom perioda između:

a) dana kada ministar podnese ostavku i dana kada nasljednik navedenog ministra preuzme dužnost sukladno postupku predviđenom ovim zakonom; ili

b) dana kada se ustanovi da je ministar trajno spriječen da vrši svoju dužnost i dana kada nasljednik navedenog ministra preuzme dužnost sukladno postupku predviđenom ovim zakonom.

U slučaju da privremeno vršenje dužnosti iz stavka (4) ovog članka nastane u svezi s ostavkom ministra obrane ili ustanovljenje trajne spriječenosti vršenja dužnosti nastane u svezi s ministrom obrane, predsjedavajući Vijeća ministara će odrediti koji od zamjenika ministra obrane će privremeno obavljati dužnosti navedenog ministra tijekom odnosno perioda propisanog u stavku (4) ovog članka.

Članak 15.

Predsjedatelj Vijeća ministara može pokrenuti postupak za smjenu ministra i zamjenika ministra. Ako Parlamentarna skupština donese odluku o potvrdi smjene ministra ili zamjenika ministra, predsjedatelj Vijeća ministara dužan je sukladno postupku predviđenim člankom 10. ovoga zakona imenovati novog ministra, odnosno zamjenika ministra.

Novoimenovani ministar odnosno zamjenik ministra preuzima dužnost nakon potvrde Zastupničkog doma.

Ako Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine donese odluku o potvrdi smjene ministra u skladu sa stavkom (1) ovog članka, zamjenik ministra će privremeno obavljati dužnosti navedenog ministra tijekom perioda između dana donošenja navedene odluke o potvrdi i dana kada novoimenovani ministar preuzme dužnost sukladno postupku predviđenom ovim zakonom.

Ako Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine donese odluku o potvrdi smjene ministra odbrane u skladu sa stavkom (1) ovog članka, predsjedavajući Vijeća ministara će odrediti koji zamjenik ministra će privremeno obavljati dužnosti navedenog ministra tijekom perioda između dana donošenja navedene odluke o potvrdi i dana kada novoimenovani ministar preuzme dužnost sukladno postupku predviđenom ovim zakonom.

NAČIN RADA I ODLUČIVANJA

Članak 16.

Članovi Vijeća ministara obvezni su sudjelovati u radu Vijeća ministara.

Vijeće ministara radi i odlučuje u sjednicama. Po pravilu, sjednice Vijeća ministara održavaju se najmanje jednom tjedno, osim u opravdanim slučajevima utvrđenim u Poslovniku o radu Vijeća ministara Bosne i Hercegovine. Ako suprotno odredbama ovog zakona i odredbama navedenog Poslovnika predsjedavajući Vijeća ministara ne sazove dvije uzastopne sjednice Vijeća ministara, sjednicu će zajednički sazvati zamjenici predsjedavajućeg.

Vijeće ministara može održati sjednicu i odlučivati ako sjednicama prisustvuje više od polovine članova Vijeća ministara.

Pripreme i način održavanja i vođenja sjednica Vijeća ministara uređuju se potpunije Poslovníkom o radu Vijeća ministara (u daljnjem tekstu: Poslovník).

Članak 17.

U ostvarivanju svojih prava i dužnosti Vijeće ministara donosi odluke, zaključke i rješenja, usvaja nacрте i prijedloge zakona, analize, informacije, stratejska dokumenta, programe, sporazume, protokole i druga akta (u daljnjem tekstu: akta).

Članak 18.

Vijeće ministara donosi akta iz svoje nadležnosti većinom glasova članova koji su prisutni i glasaju o svim pitanjima i temama o kojima u daljnjoj proceduri konačno odlučuje Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine.

O ostalim pitanjima Vijeće ministara u pravilu odlučuje konsensusom članova koji su prisutni i glasaju, a osobito o propisima, imenovanjima i postavljenjima iz djelokruga Vijeća ministara, Poslovníku i njegovom tumačenju.

U slučaju da se konsenzus ne postigne, predsjedatelj Vijeća ministara saziva člana odnosno članove Vijeća ministara koji je (su) protiv kako bi se postiglo rješenje. U slučaju da konsenzus ne bude postignut u roku od sedam dana ni na taj način, odluku donosi Vijeće ministara u skladu sa stavkom (1) ovog članka, s tim da navedena većina podrazumijeva glas najmanje jednog člana iz svakog konstitutivnog naroda.

U slučaju da zamjenik ministra zamjenjuje ministra sukladno ovom zakonu, glas navedenog zamjenika ministra računa se za potrebe izračunavanja većine propisane u stavku (1) ovog članka i za potrebe utvrđivanja postojanja konsenzusa propisanog u stavku (2) ovog članka. Prilikom računanja većine propisane u stavku (3) ovog članka, uračunava se glas navedenog zamjenika ministra, ali se ne smatra glasom pripadnika bilo kojeg od konstitutivnih naroda.

Članak 19.

Odluke Vijeća ministara su donesene danom usvajanja na sjednici, osim ako Vijeće ministara ne odluči drugačije i objavljuju se u „Službenom glasniku BiH”.

Članak 20.

Organi i druga tijela vlasti u Bosni i Hercegovini dužni su u potpunosti se pridržavati odluka Vijeća ministara Bosne i Hercegovine donesenih sukladno nadležnostima Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.

Članak 21.

Vijeće ministara osigurava javnost svog rada.

URED I, SLUŽBE I RADNA TIJELA

Članak 22.

Poradi osiguranja potpunog, djelotvornog, kvalitetnog i usklađenog obavljanja poslova Vijeće ministara osniva stalne ili privremene urede, direkcije, službe, odbore i druga tijela.

Stalna tijela su:

Direkcija za EU integracije, Generalno tajništvo, Ured za zakonodavstvo, Odbor za unutarnju politiku i Odbor za ekonomiju, Ured koordinatora Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Direkcija za EU integracije

Članak 23.

Direkcija za europske integracije vrši naročito poslove koji se odnose na usklađivanje aktivnosti tijela vlasti u Bosni i Hercegovini, nadzor nad provedbom odluka koje donose nadležne institucije u Bosni i Hercegovini a koje se odnose na sve odgovarajuće aktivnosti potrebne za europske integracije.

Direkcija sudjeluje u aktivnostima ili izrađuje nacрте i prijedloge politika, zakona, drugih propisa i smjernica koje se odnose na izvršenje poslova koje je Bosna i Hercegovina dužna poduzimati kako bi se uključila u procese europske integracije.

Direkcija obavlja i druge poslove koji se odnose na pokretanje inicijativa i savjetovanje o pitanjima usklađivanja ukupnih procesa i aktivnosti tijela vlasti u Bosni i Hercegovini na ispunjenju obveza prema europskim integracijama.

Direkcija za europske integracije vrši i druge poslove i zadatke koje joj dodijeli Vijeće ministara, odnosno predsjedatelj Vijeća ministara.

Direkcijom rukovodi direktor kojeg imenuje i razrješava Vijeće ministara na prijedlog predsjedatelja Vijeća ministara sukladno Zakonu o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine.

Direktor je neposredno odgovoran za svoj rad predsjedatelju Vijeća ministara.

Generalno tajništvo

Članak 24.

Generalno tajništvo obavlja naročito poslove koji se odnose na: pripremu sjednica i sastanaka, vođenje zapisnika, vođenje evidencije, informiranje javnosti, praćenje provedbe odluka Vijeća ministara, protokol,

obavlja materijalno-financijske, administrativne i tehničke poslove za Vijeće ministara u izvršavanju njegovih zadataka, stara se o objavljivanju odluka Vijeća ministara u službenim glasilima te vrši i druge poslove koje mu odlukom dodijeli Vijeće ministara.

Unutarnja organizacija Generalnog tajništva utvrđuje se pravilnikom koji donosi Vijeće ministara.

Radom Generalnog tajništva rukovodi generalni tajnik kojeg imenuje i razrješava Vijeće ministara na prijedlog predsjedatelja, sukladno Zakonu o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine.

Generalni tajnik je neposredno odgovoran za svoj rad predsjedatelju Vijeća ministara.

Ured za zakonodavstvo

Članak 25.

Ured za zakonodavstvo je mjerodavan za davanje pravnog mišljenja o materijalima koji se upućuju Vijeću ministara u pogledu njihovog metodološkog jedinstva u pripremi i u pogledu usuglašenosti sa Ustavom BiH i zakonima BiH, za brigu o objavljivanju odluka u službenom glasilu BiH, entiteta i Brčko Distrikta BiH.

Uredom za zakonodavstvo rukovodi direktor.

Direktora Ureda imenuje i razrješava Vijeće ministara sukladno Zakonu o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine.

Odbor za unutarnju politiku

Članak 26.

Odbor za unutarnju politiku je koordinirajuće tijelo za oblast iz djelokruga rada slijedećih ministarstava: Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice, Ministarstvo civilnih poslova, Ministarstvo pravde i Ministarstvo sigurnosti.

Sva pitanja iz nadležnosti ministarstava iz stavka 1. ovoga članka, prije rasprave na sjednici Vijeća ministara obvezno se prethodno raspravljaju na sjednici Odbora za unutarnju politiku.

Odborom, u pravilu, predsjedava zamjenik predsjedatelja Vijeća ministara, a čine ga ministri ili zamjenici ministra iz stavka 1. ovog članka, predstavnici Direkcije za EU integracije i Ureda za zakonodavstvo, Ured koordinatora Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, te drugi članovi sukladno odluci Vijeća ministara.

Odbor za ekonomiju

Članak 27.

Odbor za ekonomiju je koordinirajuće tijelo za oblasti iz djelokruga rada slijedećih ministarstava: Ministarstvo za vanjsku trgovinu i ekonomske odnose, Ministarstvo financija i trezora i Ministarstvo komunikacija i prometa.

Sva pitanja iz nadležnosti ministarstava iz stavka 1. ovog članka, prije rasprave na sjednici Vijeća ministara obvezno se prethodno raspravljaju na sjednici Odbora za ekonomiju.

Odborom, u pravilu, predsjedava zamjenik predsjedatelja Vijeća ministara, a čine ga ministri ili zamjenici ministra iz stavka 1. ovog članka, predstavnici Direkcije za EU integracije i Ureda za zakonodavstvo, Ured koordinatora Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, te drugi članovi sukladno odluci Vijeća ministara.

Članak 27.a.

Ured koordinatora Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ured koordinatora) nadležan je za obavljanje svih aktivnosti s ciljem koordiniranja rada Vijeća ministara i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, a u svrhu primjene konačne arbitražne odluke za Brčko.

Ured koordinatora naročito će imati sljedeće nadležnosti, prava i dužnosti:

1. biti pravovremeno informiran o svim sjednicama Vijeća ministara;
2. nazočiti svim sjednicama Vijeća ministara, Odbora za unutarnju politiku i Odbora za gospodarstvo;
3. s ciljem realiziranja poslova iz svoje nadležnosti, imati pristup svim materijalima koji se pripremaju za sjednicu Vijeća ministara, materijalima koje Vijeće ministara prosljeđuje Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, kao i materijalima koje je Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine prosljedila Vijeću ministara;
4. po ovlasti predsjedatelja Vijeća ministara i predsjedatelja Odbora za unutarnju politiku i Odbora za gospodarstvo, sudjelovati u raspravi na sjednicama Vijeća ministara i obaju odbora o svim točkama dnevnog reda koje se odnose na Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine, bez prava sudjelovanja u donošenju odluka;

5. posredstvom predsjedatelja Vijeća ministara, predlagati točke dnevnog reda iz svoje nadležnosti za sjednice Vijeća ministara.

Članak 27.b.

Koordinator i osoblje Ureda koordinatora su javni službenici Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, u skladu sa zakonom Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine kojim se uređuje status javnih službenika.

Direkcijom upravlja ravnatelj kojeg imenuje i razrješava Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, sukladno Zakonu o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine.

PRAVA I DUŽNOSTI PREDSJEDATELJA I ČLANOVA VIJEĆA MINISTARA

Članak 28.

Predsjedatelj predstavlja Vijeće ministara i odgovoran je:

1. za usklađivanje rada Vijeća ministara;
2. za usklađivanje ustavnih odnosa Vijeća ministara s radom Predsjedništva BiH, Parlamentarne skupštine BiH, kao i s entitetima i Brčko Distriktom BiH;
3. za osiguravanje suradnje između Vijeća ministara i vlada entiteta i nižih nivoa vlasti;
4. za sazivanje sjednica Vijeća ministara;
5. za predsjedanje sjednicama Vijeća ministara;
6. za dnevni red sjednica Vijeća ministara;
7. za provedbu odluka Vijeća ministara;
8. za rad Direkcije za EU integracije.

Članak 29.

Predsjedatelj Vijeća ministara, u suradnji sa svojim zamjenicima, utvrđuje politiku rada Vijeća ministara, a osobito prioritete i dinamiku u radu Vijeća ministara.

Članak 30.

Predsjedatelj Vijeća ministara osobito usklađuje i prati aktivnosti institucija vlasti u Bosni i Hercegovini vezane za integriranje Bosne i Hercegovine u EU.

U cilju djelotvornog obavljanja ovih poslova i zadataka predsjedatelju Vijeća ministara je izravno odgovorna Direkcija za EU integracije.

Članak 31.

Predsjedatelj Vijeća ministara za svoj rad odgovara Parlamentarnoj skupštini BiH i Predsjedništvu BiH.

Članak 32.

Predsjedavajućeg Vijeća ministara, u slučaju njegove odsutnosti ili druge vrste spriječenosti da obavlja svoje dužnosti, zamjenjuje najmlađi od zamjenika predsjedavajućeg Vijeća ministara. U tom slučaju, navedeni zamjenik predsjedavajućeg ima sva prava i dužnosti predsjedavajućeg Vijeća ministara.

Članak 33.

Članovi Vijeća ministara osim prava i dužnosti neposrednog rukovođenja radom ministarstva i odgovornosti za stanje u oblastima iz djelokruga rada ministarstva, mogu pokretati inicijativu i razmatrati pitanja i utvrđivati stajališta po pojedinim pitanjima i koja nisu iz djelokruga ministarstva kojim rukovode, s tim da ta pitanja spadaju u ustavnu nadležnost Vijeća ministara.

ODNOSI VIJEĆA MINISTARA I DRUGIH TIJELA U BiH

Odnosi sa Parlamentarnom skupštinom Bosne i Hercegovine

Članak 34.

Vijeće ministara odgovara za svoj rad Parlamentarnoj skupštini.

Vijeće ministara najmanje jednom godišnje podnosi izvješće Parlamentarnoj skupštini, uključujući i izvješće o proračunu.

Parlamentarna skupština može zatražiti da joj Vijeće ministara podnese i izvanredno izvješće o određenom pitanju.

Članak 35.

Vijeće ministara Parlamentarnoj skupštini predlaže zakone i druge akte u okviru svoga djelokruga.

Na zahtjev Parlamentarne skupštine Vijeće ministara pripremit će prijedloge zakona, drugih akata i potrebnih materijala.

Članak 36.

Vijeće ministara može predložiti sazivanje sjednice bilo kojeg doma ili radnog povjerenstva domova Parlamentarne skupštine, koje će na takav prijedlog postupati sukladno poslovniku odgovarajućeg Doma.

Članovi Vijeća ministara imaju pravo i dužnost sudjelovati na sjednici doma i radnih povjerenstava Parlamentarne skupštine BiH.

Članak 37.

Na pitanja članova Parlamentarne skupštine postavljena Vijeću ministara, Vijeće ministara daje odgovore, sukladno poslovnicima domova Parlamentarne skupštine i svom poslovniku.

Članak 38.

Odnosi između Vijeća ministara i Parlamentarne skupštine bit će detaljno regulirani poslovnicima domova Parlamentarne skupštine i Poslovníkom o radu Vijeća ministara.

Odnosi s drugim tijelima**Članak 39.**

Vijeće ministara redovito informira Predsjedništvo BiH o odlukama i drugim aktivnostima Vijeća ministara.

Članak 40.

Vijeće ministara može predložiti točke za dnevni red Predsjedništva i Predsjedništvo može predložiti točke za dnevni red Vijeća ministara.

Članak 41.

Predsjedništvo može predložiti sazivanje sjednice Vijeća ministara na kojoj bi se raspravljalo o pitanju od posebne važnosti za Predsjedništvo.

Članak 42.

Vijeće ministara surađuje u okviru svoje nadležnosti sa izvršnim i zakonodavnim tijelima Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**Članak 43.**

Sredstva za rad Vijeća ministara, Direkcije za EU integracije, Generalnog tajništva, Ureda za zakonodavstvo i drugih stalnih i privremenih tijela koje osniva Vijeće ministara osiguravaju se u proračunu Bosne i Hercegovine.

Članak 43.a.

Do izbora 2010. godine, za sva imenovanja i potvrde imenovanja na dužnosti iz čl. 9. i 10. ovoga zakona, koji se izvrše u tom razdoblju, svaka je osoba dužna, osim informacija iz čl. 10.d. i 10.f. ovoga zakona, navesti je li ikada bila smijenjena odlukom Visokog predstavnika donesenom sukladno Aneksu 10. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini ili se na nju odnosila odluka za opstrukcije ili aktivnosti u suprotnosti s Općim okvirnim sporazumom za mir u Bosni i Hercegovini, koju je donio IPTF na temelju Aneksa 11. Općega okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, ili se na nju odnosila odluka za opstrukcije ili aktivnosti u suprotnosti s Općim okvirnim sporazumom za mir u Bosni i Hercegovini, donesena prema odredbama Glave 14. Naputka stranama izdanim prema Aneksu 1.A. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, bez obzira na to jesu li pravne posljedice te odluke kasnije prestale, ograničene ili na drugi način promijenjene.

U razdoblju iz stavka 1. ovoga članka Predsjedništvo BiH i predsjedatelj Vijeća ministara, osim informacija iz članka 10.f. ovoga zakona, Povjerenstvu dostavljaju i informaciju iz stavka 1. ovoga članka.

U razdoblje iz stavka 1. ovoga članka uključeni su i izbori 2010. godine.

Članak 44.

U roku od trideset (30) dana od stupanja na snagu ovoga zakona Vijeće ministara će donijeti odluku o načinu nastavka rada Vijeća ministara, kojom će se po potrebi urediti izmjene odnosno raspuštanje postojećih administrativnih tijela koja obavljaju funkcije koje su u nadležnosti Bosne i Hercegovine.

Članak 45.

U roku od trideset (30) dana od stupanja na snagu ovoga zakona, Vijeće ministara će:

1. usvojiti Poslovnik o radu Vijeća ministara kojim će potpunije urediti pripreme i način održavanja i vođenja sjednica Vijeća ministara;

2. imenovati direktora Direkcije za EU integracije;

3. imenovati generalnog tajnika Vijeća ministara i

4. imenovati direktora Ureda za zakonodavstvo.

Članak 46.

U roku od četrdeset i pet (45) dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona, Vijeće ministara će usvojiti Pravilnik o unutarnjoj organizaciji stalnih tijela Vijeća ministara (Direkcije za EU integracije, Generalnog tajništva, Ureda za zakonodavstvo, Odbora za unutarnju politiku i Odbora za ekonomiju).

Članak 46a.

U roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona, donijet će se zakon kojim će se regulirati ustrojstvo Vijeća ministara, na način da se osigura jednaka zastupljenost konstitutivnih naroda Bosne i Hercegovine, sukladno člancima V.4.(b) i IX.3. Ustava Bosne i Hercegovine.

Članak 47.

Ovaj zakon se objavljuje u „Službenom glasniku BiH”, odmah, a stupio je na snagu 3. prosinca 2002. godine.

Članak 48.

Danom stupanja na snagu ovoga zakona prestaje da važi Zakon o Vijeću ministara i ministarstvima Bosne i Hercegovine, objavljen u „Službenom glasniku BiH”, broj 11/00, 17. travnja 2000. godine.

Autentično tumačenje Zakona o izmjenama i dopunama zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine donesenog odlukom Visokog predstavnika od 19. Listopada 2007. Godine

1. Cilj Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine donesenog Odlukom visokog predstavnika od 19. listopada 2007. godine (u daljnjem tekstu: „Zakon”) jeste da se omogući neometan rad Vijeća ministara (u daljnjem tekstu: VM).

2. Ove izmjene i dopune se bez razlike podjednako primjenjuju na sve članove VM-a.

3. Izmjenama i dopunama se ne zadire u sveukupni sastav VM-a, i to konkretno u jednaku zastupljenost konstitutivnih naroda Bosne i Hercegovine (vidi čl. 6. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine”, br. 38/02, 30/03, 42/03, 81/06 i 76/07; i čl. IX.3 Ustava).

4. Izmjenama i dopunama se osigurava da nijedan od članova VM-a ne može opstruirati njegov rad time što jednostavno neopravdano i nedopušteno izostaje sa sjednica, kao i potreba da Vijeću ministara bude omogućeno da stalno donosi odluke.

5. Izmjene i dopune nisu na štetu bilo kojeg konstitutivnog naroda i bilo kojeg od entiteta Bosne i Hercegovine. One će se provoditi u dobroj namjeri.

6. Izmjenama i dopunama se konkretno obrađuju sljedeća pitanja:

a) Zamjena predsjedavajućeg Vijeća ministara zamjenikom predsjedavajućeg i zamjena ministra njegovim zamjenikom**i) Zamjena predsjedavajućeg Vijeća ministara**

7. Kada se govori o zamjeni predsjedavajućeg Vijeća ministara, članak 32. Zakona o Vijeću ministara propisuje:

„Predsjedavajućeg Vijeća ministara, u slučaju njegove odsutnosti ili druge vrste spriječenosti da obavlja svoje dužnosti, zamjenjuje najmlađi od zamjenika predsjedavajućeg Vijeća ministara. U tom slučaju, navedeni zamjenik predsjedavajućeg ima sva prava i dužnosti predsjedavajućeg Vijeća ministara.”

8. Da bi izbjegli svaku vrstu sumnje, mehanizam zamjene propisan u članku 32. Zakona o Vijeću ministara primjenjuje se jedino u slučajevima odsustva ili spriječenosti da se obavljaju dužnosti koje su **privremenog** karaktera i neće se tumačiti na bilo koji način, bilo posredno ili neposredno, tako da dozvoljava zamjeniku predsjedavajućeg Vijeća ministara da zamjeni predsjedavajućeg Vijeća ministara u slučajevima trajne spriječenosti da obavlja svoje dužnosti. Članak 32 se mora tumačiti u vezi sa člankom 12.(3) Zakona o Vijeću ministara koji izričito regulira slučajeve **trajne** spriječenosti predsjedavajućeg Vijeća ministara da obavlja svoje dužnosti.

9. Člankom 12.(3) propisuje se da ako je predsjedavajući Vijeća ministara **trajno** spriječen da vrši svoje dužnosti, Vijeće ministara daje ostavku u cjelini i novi postupak imenovanja i odobravanja svih članova

**ZVM
7.b.iii.**

Vijeća ministara, uključujući i predsjedavajućeg, mora biti proveden u skladu s relevantnim odredbama Zakona o Vijeću ministara. Člankom 12.(3) predviđa se sljedeće:

„Ako predsjedavajući Vijeća ministara podnese ostavku ili ako je trajno spriječen da vrši svoju dužnost, Vijeće ministara daje ostavku u cjelini a dužnost obavlja do potvrde novog predsjedavajućeg i članova Vijeća ministara. U tom slučaju primjenjuje se postupak iz članka 9. i 10. ovog zakona.” (zatamnjeni dio naglašen)

10. Način na koji se utvrđuje privremena spriječenost ili odsustvo jeste materija koja se uređuje Poslovníkom o radu Vijeća ministara. Pored toga, i da bi izbjegli svaku sumnju, člankom 32. ne omogućava se zamjeniku predsjedavajućeg koji vrši dužnost predsjedavajućeg Vijeća ministara da bude izuzet od uvjeta kojim se ograničavaju nadležnosti zamjenika predsjedavajućeg glede sazivanja sjednica Vijeća ministara. Na primjer, zamjenik predsjedavajućeg koji zamjenjuje predsjedavajućeg Vijeća ministara u smislu članka 32. može sazvati sjednicu jedino zajedno s drugim zamjenikom predsjedavajućeg i to u slučaju kada je predsjedavajući propustio, suprotno odredbama ovog Zakona i odredbama navedenog Poslovníka, da sazove dvije uzastopne sjednice Vijeća ministara.

ii) Zamjena ministra

11. Zakonom su izmijenjeni i dopunjeni članci 14. i 15. Zakona o Vijeću ministara s ciljem da se osigura da, u periodu između dana podnošenja ostavke, smjene ili trajne spriječenosti ministra i dana kada nasljednik ministra preuzme dužnost, zamjenik ministra privremeno obnaša dužnosti danog ministra. Takva mogućnost obnašanja dužnosti u ime odsutnog ministra je već postojala u Zakonu o Vijeću ministara proglašenom u prosincu 2002. godine, ali je bila ograničenog djelokruga. Izuzetak koji se uvodi ovim izmjenama i dopunama također ograničava nadležnosti u pogledu donošenja odluka zamjenika ministra.

12. Što se tiče utjecaja zamjene od strane zamjenika ministra na odlučivanje u Vijeću ministara, prethodno spomenute izmjene i dopune potrebno je tumačiti u svezi s izmjenama i dopunama koje su Zakonom unesene u članak 18. Zakona o Vijeću ministara. Zakonom je dodan novi stavak (4) u članku 18. i time je osigurano, između ostalog, da se glas zamjenika ministra ne može računati kao glas pripadnika bilo kojeg od konstitutivnih naroda. Novim stavkom (4) izričito se predviđa:

„(4) U slučaju da zamjenik ministra zamjenjuje ministra u skladu s ovim zakonom, glas navedenog zamjenika ministra računa se za potrebe izračunavanja većine propisane u stavku (1) ovog članka i za potrebe utvrđivanja postojanja konsenzusa propisanog u stavku (2) ovog članka. Prilikom računanja većine propisane u stavku (3) ovog članka, uračunava se glas navedenog zamjenika ministra, **ali se ne smatra glasom pripadnika bilo kojeg od konstitutivnih naroda.**” (zatamnjeni dio naglašen)

b) Kvorum za održavanje sjednica

13. Zakonom je izmijenjen i dopunjen članak 16.(3) Zakona o Vijeću ministara kako bi se omogućilo Vijeću ministara da održava sjednicu ako je na toj sjednici prisutno više od jedne polovine njegovih članova. Ovom izmjenom i dopunom umanjuju se mogućnosti da se Vijeće ministara blokira pukim izostajanjem članova nekog konstitutivnog naroda. Pravilo se bez razlike primjenjuje podjednako na sve takve članove, i njime se ne krši članak IX.3 Ustava BiH kojim se propisuje da „Dužnosnici **postavljeni** na položaje u institucijama Bosne i Hercegovine odražavati će opći sastav naroda Bosne i Hercegovine”. (zatamnjeni dio naglašen).

c) Obaveza održavanja sjednice Vijeća ministara

14. Izmjenama i dopunama u članku 16. stavak 2. Zakona o Vijeću ministara donesenim u Zakonu, predviđa se da će se sjednice Vijeća ministara održavati najmanje jednom tjedno. Izmjenama i dopunama se međutim dopuštaju izuzeci od pravila u opravdanim slučajevima i sukladno s onim što je utvrđeno u Poslovníku o radu Vijeća ministara. Pored toga, izmjenama i dopunama se predviđa da u slučaju da predsjedavajući ne sazove dvije uzastopne sjednice, a da to pri tome ne spada u predmet izuzetka predviđenog Poslovníkom, zamjenici predsjedavajućeg će zajednički sazvati sjednicu.

15. U pogledu toga može li sjednica biti sazvana iznenadno ili u odsutnosti određenih članova, neophodno je prisjetiti se da će raspored rada Vijeća ministara biti transparentan i poznat svim njegovim članovima i da se novom odredbom izričito dopušta da pravila procedure derogiraju od načela tjednih sjednica iz opravdanih razloga (npr. blagdan ili sezonski odmor). Nadalje, sazivanje sjednice od strane zamjenika predsjedavajućeg podliježe izvjesnim uvjetima:

- (1) Predsjedavajući je morao propustiti da sazove dvije uzastopne sjednice VM-a;
- (2) Takav propust mora biti u suprotnosti s odredbama Zakona i Poslovníka o radu Vijeća ministara, i

- (3) Potrebno je da sjednicu zajednički sazovu dva zamjenika predsjedavajućeg.

16. Radi ilustracije, sjednicu ne bi mogli iznenadno sazvati zamjenici predsjedavajućeg na dan kada se Vijeće ministara ne bi trebalo sazvati, iz opravdanog razloga propisanog u Poslovníku o radu (npr. praznik kojeg proslavljaju određeni članovi Vijeća ministara).

Člankom 16. stavak (2) koji je proglašen Zakonom, izričito se predviđa sljedeće:

„Po pravilu, sjednice Vijeća ministra održavaju se najmanje jednom tjedno, **osim u opravdanim slučajevima utvrđenim u Poslovníku o radu Vijeća ministara Bosne i Hercegovine. Ako suprotno odredbama ovog zakona i odredbama navedenog Poslovníka** predsjedavajući Vijeća ministara ne sazove dvije uzastopne sjednice Vijeća ministara, sjednicu će zajednički sazvati zamjenici predsjedavajućeg.” (zatamnjeni dio naglašen)

17. Na Vijeću ministara će biti da u svom Poslovníku o radu definira takve *opravdane slučajeve*, tj. okolnosti u kojima se opravdava neodržavanje sjednice Vijeća ministara (npr. praznik kojeg proslavljaju određeni članovi Vijeća ministara).

18. Po pravilu, u takve opravdane slučajeve će, između ostalog, spadati:

- (1) Odsutnost svih članova (ministri i predsjedavajući Vijeća ministara ako se dani slučaj pojavi) koji predstavljaju dani konstitutivni narod; i
- (2) Odsutnost svih članova imenovanih s teritorija danog entiteta.

U tu svrhu, bit će uspostavljen mehanizam prema kojem će osoba odnosno osobe koje sazivaju sjednicu i osoba koja predsjedava sjednicom uložiti maksimalne napore kako bi osigurali da najmanje jedan takav član iz svakog konstitutivnog naroda i najmanje jedan član imenovan s teritorije svakog entiteta bude prisutan na sjednici. Ukoliko ovi naponi ne uspiju, osoba odnosno osobe koje sazivaju sjednicu ili osoba koja predsjedava sjednicom će odgoditi održavanje sjednice za minimalno tri (3) dana i maksimalno sedam (7) dana.

Nenazočenjem na ponovno sazvanju sjednici članova koji predstavljaju isti konstitutivni narod i/ili imenovanih s teritorija istog entiteta, neće se spriječiti održavanje sjednice ukoliko postoji kvorum iz članka 16.(3) ovog Zakona i nijedan drugi važeći opravdan slučaj ne sprječava njeno održavanje. Radi ilustracije, ako nijedan član iz reda konstitutivnog naroda A ne može biti prisutan kada je sjednica sazvana, osoba ili osobe koje sazivaju sjednicu ili osoba koja predsjedava tom sjednicom će odgoditi njeno održavanje. Kada je sjednica ponovno sazvana, nenazočenje svih članova iz reda istog konstitutivnog naroda neće predstavljati opravdan slučaj za neodržavanje sjednice. Pored toga, uz pretpostavku da su članovi koji predstavljaju konstitutivni narod A imenovani sa teritorija entiteta X, nenazočenje svih članova imenovanih s teritorija entiteta X kada je sjednica ponovno sazvana, neće predstavljati opravdan slučaj za neodržavanje sjednice.

d) Donošenje odluka Vijeća ministara

19. Odlukom se pravi razlika između: (1) odluka koje donosi Vijeće ministara o pitanjima o kojima konačnu odluku donosi Parlamentarna skupština (npr. zakoni) i (2) konačnih odluka Vijeća ministara (imenovanja, podzakonski akti, itd.)

- O pitanjima o kojima konačnu odluku donosi Parlamentarna skupština: izmjenama donesenim Zakonom ne mijenja se uvjet većinskog odlučivanja sadržan u članku 18.(1) Zakona o Vijeću ministara. Međutim, Zakonom se predviđa da će ta većina biti izračunata na osnovu članova koji su prisutni i glasaju. Ova odredba mora se tumačiti sukladno članku 16.(1) Zakona o Vijeću ministara, u kojem se izričito predviđa da članovi VM-a imaju obvezu da sudjeluju u radu Vijeća ministara. Izmjene donesene ovim Zakonom u cijelosti su sukladne ovoj obvezi i osiguravaju da se rad VM-a ne može blokirati pukim izostajanjem. Ranije pravilo, prema kojem je bila potrebna većina od ukupnog broja članova za donošenje odluka o kojima konačno odlučuje Parlamentarna skupština u praksi se svodilo na to da se smatra da su nenazočni ministri glasali „protiv” odluka koje razmatra Vijeće ministara. Odredba se primjenjuje podjednako na sve članove Vijeća ministara bez razlike. Neophodno je prisjetiti se na kraju da se ove odluke prosljeđuju Parlamentarnoj skupštini gdje se primjenjuje postupak odlučivanja propisan Ustavom u članku IV.

- O svim ostalim pitanjima, uključujući i konačne odluke VM-a: izmjene donesene ovim Zakonom ne mijenjaju uvjet konsenzusa za donošenje odluka predviđen u čl. 18.(2) Zakona o Vijeću ministara. Radi jasnoće, izmjenama se predviđa da će se konsenzus računati na osnovu članova koji su prisutni i glasaju. Ova odredba, upravo kao i izmjena u članku 18.(1), mora se tumačiti u svezi s člankom 16.(1) Zakona o Vijeću ministara, u kojem se izričito predviđa da članovi Vijeća ministara imaju obvezu da sudjeluju u radu Vijeća ministara. Izmjene donesene Zakonom

u cijelosti su sukladne ovoj obvezi i osiguravaju da rad Vijeća ministara ne može biti blokiran pukim izostajanjem. Odredba se primjenjuje podjednako na sve članove Vijeća ministara bez razlike.

Izmjene i dopune donesene Zakonom u članku 18.(3) Zakona o Vijeću ministara osiguravaju bolje funkcioniranje Vijeća ministara time što iziskuju da, ako konsenzus nije postignut, propisana većina uključuje glas najmanje jednog (1) člana iz svakog konstitutivnog naroda. Ova odredba primjenjuje se podjednako na sve članove Vijeća ministara bez razlike. Neophodno je naglasiti da se ovo pravilo odnosi na konstitutivne narode a ne na entitete. U tom pogledu, upućuje se da se prethodna odredba isto tako nije odnosila ni na entitetsku zastupljenost. Kao takvo ovo pravilo ne spada u predmet članka V.(4)b) Ustava BiH, kojim se predviđa da se: „S teritorija Federacije ne može se **imenovati** više od dvije trećine svih ministara.” (zatamnjeni dio naglašen). Ovakva ustavna odredba se dakle primjenjuje na imenovanja i ne predstavlja pravilo o kvorumu ili donošenju odluka u Vijeću ministara.

Vrijedi ponoviti da uvjet da konačna odluka Vijeća ministara treba dobiti potporu jednog ministra iz svakog konstitutivnog naroda nije ugrožen odsutnošću jednog ili dvojice ostalih ministara navedenog konstitutivnog naroda.

Neophodno je isto tako prisjetiti se da postupak imenovanja i odobravanja članova Vijeća ministara propisan Ustavom osigurava da Predsjedništvo imenuje predsjedavajućeg Vijeća ministara i da sve članove Vijeća ministara mora odobriti Parlamentarna skupština. Entitetski interesi u pogledu sastava Vijeća ministara mogu se rješavati putem procedure vitalnog interesa entiteta, propisane u članku V.(2)d) Ustava i putem procedure odlučivanja Parlamentarne skupštine, propisane u članku IV(3) d) Ustava.

Članak 18. stavak 3. mora se tumačiti u svezi s člankom 6. Zakona. Člankom 6. stavak 1. Zakona predviđa se sljedeće:

„Ukupni sastav Vijeća ministara će u toku cijelog mandata biti u cijelosti u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine, naročito njegovim člancima V.4.(b) i IX.3., te će se sukladno tomu u sastavu Vijeća ministara osigurati jednaka zastupljenost konstitutivnih naroda Bosne i Hercegovine.”

U smislu članka 18. stavak 3., glas člana Vijeća ministara ne može se ubrajati kao glas danog konstitutivnog naroda, ukoliko navedeni član nije imenovan u Vijeće ministara kao predstavnik istog konstitutivnog naroda. Svako drugo tumačenje bi dovelo do situacije u kojoj bi zaštita dana konstitutivnim narodima u procesu donošenja odluka prema članku 18. stavak 3. kao i garancija jednake zastupljenosti konstitutivnih naroda predviđena u članku 6. stavak 1. postale nedjelotvorne.

S obzirom na stavak 2. u članku 6. Zakona, kojim se propisuje da su predsjedavajući Vijeća ministara i zamjenici predsjedavajućeg iz različitih konstitutivnih naroda, članak 18. stavak 3. Zakona o Vijeću ministara će se tumačiti na način da se njime predviđa ulaganje najvećih napora kako bi se osiguralo da glas najmanje jednog člana iz svakog konstitutivnog naroda iz navedene odredbe daje predsjedavajući Vijeća ministara i zamjenici predsjedavajućeg Vijeća ministara. U slučaju da su predsjedavajući ili zamjenici predsjedavajućeg odsutni ili na drugi način spriječeni da na navedeni način glasaju, oni će ovlastiti po jednog člana Vijeća ministara koji pripada istom konstitutivnom narodu da daju glas u njihovo ime. U slučaju da predsjedavajući ili zamjenici predsjedavajućeg u tu svrhu ne ovlaste člana Vijeća ministara ili u slučaju da je u tu svrhu ovlašten član Vijeća ministara odsutan ili na drugi način spriječen da na navedeni glas, bilo koji drugi član Vijeća ministara koji pripada danom konstitutivnom narodu ima pravo dati navedeni glas.

ЗАКОН О ЦЕНТРАЛНОЈ БАНЦИ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

(„Службени гласник Босне и Херцеговине”, бр. 1/97,
29/02, 8/03, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 и 32/07)

ГЛАВА I

Оснивање, циљеви и задаци Централне банке

Члан 1.

Оснивање Централне банке

1. Овим се оснива Централна банка Босне и Херцеговине под називом Централна банка Босне и Херцеговине (у даљем тексту: „Централна банка”). На њеном челу налази се Управни савет и она не може давати кредите креирањем новца и у том смислу функционише као currency board.

2. По закону Босне и Херцеговине, закону Федерације Босне и Херцеговине и по закону Републике Српске, Централна банка је правно лице са пуним овлаштењима. Централна банка има могућност да склапа уговоре, да набавља и располаже покретном и непокретном имовином, те да је страна у судским поступцима.

3. Седиште централне канцеларије Централне банке је у Сарајеву. Међутим, она своје активности децентрализује у осталим седиштима заједничких институција Босне и Херцеговине. Централна банка оснива и одржава централну канцеларију и главне јединице у Федерацији Босне и Херцеговине и Републици Српској; ове главне јединице немају правни статус или овлаштења која су независна од Централне банке. Оснивају се једна или двије главне јединице у Федерацији и једна у Републици Српској. Оне своје обавезе извршавају према одлуци Управног савета и Гувернера и у складу са овим законом, могу радити преко рачуна отворених код одговарајућих институција надлежних за платни систем. Управни савет Централне банке Босне и Херцеговине може успоставити представништва и канцеларије за контакте у иностранству и именовати представнике и кореспонденте. Она такође може успоставити представништва под надлежношћу главних јединица у местима у Босни и Херцеговини, у складу са својим одлукама.

4. Централна банка има печат са сликом грба Босне и Херцеговине и речима: „Централна банка Босне и Херцеговине”. Свака главна јединица има печат са речима: „Централна банка Босне и Херцеговине”, те називом и седиштем те главне јединице. Печати Централне банке Босне и Херцеговине и њених главних јединица укључују грбове, у складу са Законом о грбовима Босне и Херцеговине.

Члан 2.

Циљеви и основни задаци Централне банке

1. Циљ Централне банке је да постигне и одржи стабилност домаће валуте (Конвертибилна марка) тако што издаје домаћу валуту према аранжману познатом под називом currency board.

2. Дужности, задаци и обавезе Централне банке се извршавају преко њене централе, главних јединица и осталих филијала.

3. Основни задаци Централне банке који се извршавају под надлежношћу њеног Управног савета су:

- а. да дефинише, усвоји и контролише монетарну политику Босне и Херцеговине путем издавања домаће валуте (Конвертибилна марка) по курсу одређеном у члану 32. овог закона и уз пуно покриће у слободно конвертибилним девизним средствима, као и кроз остале функције које има према овом закону;
- б. да држи и управља службеним девизним резервама Централне банке на сигуран и профитабилан начин;
- ц. да потпомогне или успостави и одржава одговарајуће платне и обрачунске системе;
- д. да издаје прописе за остваривање активности утврђених у члану 2, став а, тачка 3. овог закона;
- е. да координује активности агенција које су надлежне за издавање банкарских лиценци и вршење супревизије банака у Ентитетима на начин како то одреди Управни савет Централне банке, укључујући месечне састанке руководиоца тих агенција са представницима Централне банке и подношење месечних извештаја од стране тих агенција Централној банци о њиховим активностима и о кретањима у финансијским институцијама у њиховој надлежности;

- ф. да спроводи монетарну политику у складу са чланом 2, став а, тачка 3. овог закона;
- г. да прима депозите од Босне и Херцеговине и комерцијалних банака ради испуњења захтева за обавезним резервама. Централна банка може држати и депозите Ентитета и других јавних институција, као и друге резерве комерцијалних банака, уколико то оне желе;
- г (и) да прегледа информације које Централној банци прослиједи ентитетске агенције за банкарство на основу члана 4(л) Закона о Агенцији за банкарство Федерације Босне и Херцеговине и члана 4(м) Закона о Агенцији за банкарство Републике Српске, измијењених и допуњених у општем контексту Поглавља VIII истог, али с циљем да се донесу посебни прописи у погледу процедура за клиринг и поравнање међубанкарских плаћања, укључујући плаћања чеком и другим инструментима плаћања, ако буде било потребно ради осигурања поступања у складу са налозима за блокирање у погледу финансирања терористичких активности или активности којима се ремети мир како се предвиђа у ентитетским законима о агенцијама за банкарство и законима о банкама, те ради додатног осигурања против приступа на било који начин блокираним рачунима како се предвиђа у наведеним законима
- х. да ставља у и повлачи из оптицаја домаћу валуту (Конвертибилна марка), укључујући новчанице и кованице законског средства плаћања, придржавајући се строго правила currency boarda дефинисаног у члану 2, став а, тачка 3. овог закона.
- и. да спроводи радње у помагању борбе против прања новца, помаже антитерористичке мјере и мјере против опструкције спровођења Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, које се односе на банке.

4. Нарочито:

- (а) Управни савет Централне банке има искључиву надлежност за задатке наведене под (а), (б), (ц), (д) и (е) става 3. овог члана, док преостале задатке треба да извршавају централа, главне јединице и остале филијале Централне банке.
- (б) Остали основни задаци централног бироа Централне банке и главних јединица су:
 - (I) да обављају девизне операције на захтев банака чије је седиште у региону којег покрива главна јединица и
 - (II) да прикупљају податке који се односе на економске и финансијске активности у региону у којем се налази њихово седиште.

Члан 3.

Независност Централне банке

У оквиру својих овлаштења утврђених овим законом, Централна банка је потпуно независна од Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске, те било које јавне агенције и органа, а у циљу објективног спровођења својих задатака, осим ако није другачије одређено законом, Централна банка неће примати инструкције од било којег другог лица. Самосталност Централне банке треба бити поштована и нико не може бесправно тражити да се утиче на било којег члана тела Централне банке које доноси одлуке у извршавању његових дужности према Централној банци нити да се меша у делатност Централне банке.

Члан 4.

Међународна сарадња

1. Централна банка заступа Босну и Херцеговину на свим међувладиним састанцима, телима и организацијама по питањима монетарне политике и других питања која су у њеној надлежности.
2. Централна банка може пружити банкарске услуге у корист страних влада, страних централних банака и монетарних власти, те у корист међународних организација у којима она или Босна и Херцеговина суделују.
3. Централна банка може суделовати у међународним организацијама које раде на учвршћивању финансијске и економске стабилности кроз међународну монетарну сарадњу.
4. Као представник Босне и Херцеговине, Централна банка може преузети одговорност и извршити трансакције у вези са суделовањем Босне и Херцеговине у међународним организацијама.

ГЛАВА II

Организација и администрација Централне банке

Члан 5.

Организација Централне банке

1. Централна банка се састоји од Управног савета, управе која се састоји од Гувернера и три Вицегувернера и особља.
2. Централна банка има централну канцеларију и главне јединице.

Члан 6.

Функције Управног савета

1. Управни савет је надлежан за врховну управу и контролу спровођења политике, администрацију и пословање Централне банке.
2. У извршавању своје функције, Управни савет мора периодично да врши процену монетарне и економске ситуације. У ту сврху, управа Централне банке извештава Управни савет, не мање од једном месечно, о администрацији и активностима Централне банке, о вођењу њених монетарних и регулаторних политика, о солидности финансијског система, те о стању новца, капитала и девизног тржишта, укључујући све догађаје и услове који имају, или ће имати, значајан ефекат на управљање или пословање Централне банке, на спровођење њених политика, на финансијски систем, или на пре поменута тржишта.

Члан 7.

Овлаштења Управног савета

Управни савет има следећа овлаштења:

- а. да утврђује монетарну политику у складу са чланом 2, став а, тачка 3. овог закона;
- б. да усваја све општепримењливе прописе, смернице и упутства која ће издавати Централна банка;
- ц. да одобрава све извештаје и препоруке које Централна банка треба да достави Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине или Председништву Босне и Херцеговине;
- д. да одлучује о присуству Централне банке у међународним организацијама;
- е. да одреди номиналну вредност и величину новчаница и кованог новца у складу са чланом 42. овог закона, да одлучи о њиховој производњи и чувању, као и о условима опозива новца. О дизајну новчаница и кованог новца треба да одлучи Управни савет, уз одобрење Председништва Босне и Херцеговине;
- ф. да усвоји Правилник Централне банке и да утврди политике које се односе на администрацију и пословање Централне банке;
- г. да утврди организацију Централне банке;
- х. да одобри именована Вицегувернера и Главни интерни реви-зор Централне банке и његове заменике, те да, након првих шест година функционисања Централне банке, између својих чланова изабере Гувернера Централне банке;
- и. да отвара и затвара главне јединице и остале филијале и представништва Централне банке;
- ј. да одреди финансијски план Централне банке и опште услове запослења службеника Централне банке, представника и кореспондената;
- к. да одреди рачуноводствене праксе и стандарде Централне банке, централе и главних јединица и осталих филијала, те одобри годишње извештаје и финансијске изводе Централне банке;
- л. да утврди посебне резерве у књигама Централне банке уз одобрење Председништва Босне и Херцеговине;
- м. да одреди категорије активе која би била адекватна за пламан финансијских средстава Централне банке и
- н. да одлучи о било којем другом питању које спада у компетенције Управног савета, што је дефинисано овим законом.

Члан 8.

Конституција Управног савета

1. За време првих шест година пословања Централне банке, Управни савет се састоји од Гувернера именованог од стране Међународног монетарног фонда уз претходно обављене консултације са Председништвом Босне и Херцеговине и три члана именована од стране Председништва Босне и Херцеговине. Гувернер који је именован од стране Међународног монетарног фонда није држављанин Босне и Херцеговине или неке друге суседне државе. Три члана које именује Председништво Босне и Херцеговине су

један Бошњак и један Хрват из Федерације Босне и Херцеговине и један Србин из Републике Српске.

2. Након првих шест година деловања Централне банке:
 - а. Управни савет Централне банке се састоји од пет чланова именованих од Председништва Босне и Херцеговине и
 - б. Након именовања својих чланова, Управни савет између својих чланова бира Гувернера на период од шест година; за време трајања свог мандата Гувернер неће бити замењен, осим ако је његово уклањање из Управног савета у складу са чланом 11. овог закона.
3. Изузев Гувернера који је именован од Међународног монетарног фонда, кандидати за чланство у Управни савет су држављани Босне и Херцеговине. То морају бити особе од високог поверења и професионалног искуства у монетарним и банкарским пословима за које не постоји основа да буду одстрањене по члану 11. овог закона.
4. Мандат сваког члана Управног савета је шест година. Чланови Управног савета могу бити поново изабрани уколико не постоји основа за одстрањење по члану 11. овог закона.

Члан 9.

Накнада чланова Управног савета

Чланови Управног савета добивају накнаду од Централне банке коју одређује Гувернер у складу са општеприхваћеним стандардима и која је пропорционална њиховим надлежностима.

Члан 10.

Ко не може бити члан Управног савета

Особа која је члан Председништва Босне и Херцеговине, Парламентарне Скупштине Босне и Херцеговине, Уставног суда Босне и Херцеговине или Савета министара Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине или Републике Српске, не може бити члан Управног савета.

Члан 11.

Дисквалификација и уклањање чланова Управног савета и њихов имунитет

1. Председништво Босне и Херцеговине одстраниће из Управног савета сваког члана:
 - а. који крши правило *currency board* успостављено овим законом;
 - б. који није подобан за члана Управног савета у складу са чланом 10. овог закона;
 - ц. који је проглашен кривим за преступ за који је био, или би могао бити, осуђен на казну затвора без могућности плаћања новчане казне;
 - д. који је постао инсолвентан или је банкротирао и није рехабилитован или
 - е. који је због лошег понашања дисквалификован или суспендован од стране надлежних власти у обављању професионалних активности.
2. Након сазнања и предлога од стране већине чланова Управног савета, сваки члан Управног савета може бити смењен од стране Председништва Босне и Херцеговине и то ако:
 - (а) особа предложена да буде удаљена из службе није у стању да врши функцију због физичке или душевне болести која траје више од једне године;
 - (б) особа предложена да буде удаљена из службе присуствовала на мање од пола састанака Управног савета који су одржавани током последњих дванаест месеци или
 - (ц) особа предложена да буде удаљена из службе суделовала у озбиљном кршењу Закона или озбиљном прекршају на радном месту који битно штети интересима Централне банке.
3. Ни због једног другог разлога, члан Управног савета не може бити удаљен из Савета.
4. Чланови Управног савета Централне банке неће бити кривично гоњени или хапшени и затварани без одобрења Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине. Имунитет се неће примењивати код гоњења, хапшења или затварања лица које је ухваћено у обављању тежег кривичног дела.

Члан 12.

Давање оставке чланова Управног савета

Чланови Управног савета могу дати оставку, с тим да Председништву Босне и Херцеговине доставе писмену оставку најмање три месеца унапред.

Члан 13.**Слободно место у Управном савету**

Свако слободно место у Управном савету се попуњава именованом новог члана Управног савета у складу с чланом 8, с тим да његов мандат траје до истека мандата члана на чије је место дошао.

Члан 14.**Заседање Управног савета**

1. Гувернер председава седницама Управног савета, а у случају његове одсутности седницама председава један од чланова Управног савета. Током првих шест година пословања Централне банке, Управни савет, уз одобрење Гувернера, може расправљати о питањима и доносити одлуке и у случају одсуства Гувернера, под условом да су на састанку присутна три друга члана или њихови наименовани заменици, те да се одлуке доносе једногласно.

2. Управни савет се састаје тако често како то захтевају активности Централне банке, али не мање од једанпут сваког календарског месеца.

3. По правилу, седнице Управног савета сазива Гувернер. Седнице Управног савета могу бити сазване и на писмени захтев двојице чланова Управног савета, или, у хитном случају, од стране једног члана Управног савета.

4. Сви чланови Управног савета морају бити обавештени о тачном времену, месту и дневном реду седнице најмање десет радних дана пре закажаног заседања Савета. У хитном случају, седнице Управног савета могу бити најављене и у краћем најавном року. Ако члан Савета, изузимајући Гувернера, не може бити присутан на састанку Савета, он мора наименовати представника који може присуствовати састанку, али који није један од чланова Савета. Сваки од тих представника мора испуњавати услове из члана 8, тачка 3. и подлегати одредбама чл. 10. и 11. овог закона.

5. Сваки члан Управног савета има један глас. Међутим, током првих шест година пословања Централне банке, два члана именована из Федерације Босне и Херцеговине деле један глас, то јест, сваки има по пола (1/2) гласа.

6. Кворум сваке седнице Управног савета се састоји од: (и) ричетвртине чланства Управног савета, или њихових наименованих представника за време првих шест година пословања Централне банке и после тога (ii) трипетине чланства Управног савета или њихових наименованих представника.

7. Осим ако није другачије наведено овим законом, у складу са обављеним дискусијама по одређеном питању, одлуке Управног савета се прихватају на основу већине гласова сакупљених од присутних чланова Управног савета или њихових наименованих представника. Једино чланови Управног савета или њихови наименовани представници који су лично присутни имају право гласа, осим ако интерни пропис Централне банке не дозвољава да се седнице Управног савета и гласање врше телеконференцијски или, у посебним случајевима, путем тестираног телекса или неког другог провереног електронског средства комуникације. У случају неодлучног гласања, Гувернер може дати одлучујући глас.

8. Све одлуке донесене од особе која ради добронамерно као члан Управног савета су правоснажне, упркос томе што неке неправилности у његовом именовану, бирању или квалификацији могу бити касније откривене.

Члан 15.**Расправе на седницама Управног савета**

1. Расправе седница Управног савета су тајне. Управни савет може одлучити да обелодани резултате својих расправа.

2. На свакој седници Управног савета се води записник којег потписује председавајући и секретар Управног савета.

3. Секретара Управног савета именује Гувернер између виших службеника Централне банке; он не може бити члан Управног савета.

Члан 16.**Саопштења чланова Управног савета**

1. Чланови Управног савета треба да периодично и у потпуности пријављују Управном савету њихове значајне интересе које они или чланови њиховог домаћинства могу директно или индиректно имати; таква саопштења треба да одговарају смерницама које је усвојио Управни савет.

2. Чланови Управног савета треба да попут осталих виших службеника заједничких институција Босне и Херцеговине подлежу истим прописима који се тичу њихових значајних пословних интереса.

3. Увек када се на расправу Управног савета постави питање о таквом интересу, заинтересовани члан Управног савета треба

да на почетку дискусије извести чланове о свом интересу; он не сме суделовати у расправи и одлуци о тој ствари. Ипак, његово присуство се броји у циљу постизања кворума.

Члан 17.**Састав управе Централне банке**

1. Управа Централне банке се састоји од Гувернера и Вицегувернера које, уз одобрење Управног савета, именује Гувернер.

2. Чланови Управног савета могу бити наименовани Вицегувернерима само уз једногласну одлуку Управног савета.

3. Гувернер може, уз сагласност Управног савета, дати привремена задужења осталим члановима Управног савета. Он такођер може дати и дугорочна задужења члановима Управног савета, уколико су она једногласно одобрена од стране Управног савета.

Члан 18.**Овлаштења управе Централне банке**

1. Гувернер је главни извршни функционер Централне банке задужен за свакодневно пословање Централне банке. Ако је Гувернер одсутан, или није у стању да обавља своје активности, Вицегувернер којег он изабере уз одобрење Управног савета, врши службу главног извршног функционера Централне банке.

2. Гувернер је одговоран Управном савету за извршење њихових одлука, те за управу и контролу администрације и делатности Централне банке.

3. Сва овлаштења која нису специфично дата Управном савету додељују се Гувернеру. У границама својих овлаштења, Гувернер има законско право да: предузме све тражене мере или оне за које он сам сматра да су препоручљиве за администрацију и пословање Централне банке, укључујући и склапање уговора у име Централне банке, именује службенике, посреднике и кореспонденте Централне банке и представља Централну банку у правним поступцима. Гувернер може, уз одобрење Управног савета, да неке или сва своја овлаштења повери другим службеницима Централне банке.

Члан 19.**Следећа служба**

1. Без претходног писменог одобрења Управног савета Централне банке, Гувернер, чланови Управног савета и Вицегувернери неће радити у другој финансијској институцији док траје њихов мандат у Централној банци.

2. Без претходног писменог одобрења Управног савета Централне банке, током периода од шест месеци, рачунајући непосредно након одласка из Централне банке, пријашњи Гувернери, остали чланови Управног савета и Вицегувернери неће радити у некој другој финансијској институцији.

Члан 20.**Главни контролор Централне банке**

1. Главног интерног ревизора Централне банке именује Гувернер уз одобрење Управног савета на период од четири године. Главни интерни ревизор може бити поново именован, ако се није један разлог наведен у члану 11. овог закона не може применити на њега.

2. Главни интерни ревизор може дати оставку на положај и то уручујући оставку Гувернеру најмање три месеца унапред. Главни интерни ревизор ће бити смењен с положаја једино по одлуци Управног савета, ако је она поткрепљена с једним или више разлога за уклањање с дужности спецификованих у члану 11. овог закона.

3. Дужности Главног интерног ревизора су да:

а. успоставља и одржава одговарајуће процедуре и инструменте за контролу ризика у Централној банци и надзире њихову примену;

б. врши повремену ревизију администрације и пословања Централне банке како би осигурао строгу примену закона и прописа који се односе на Централну банку;

ц. врши ревизију и подноси Управном савету извештаје и препоруке о рачунима и извештајима, као и о буџетским и рачуноводственим поступцима и контролама Централне банке и

д. ревидира периодичне финансијске изводе и одговарајуће документе Централне банке и, ако су правилно припремљени, издаје сертификате у ту сврху.

4. Гувернер може, уз одобрење Управног вијећа, именовати замјенике главног интерног ревизора, како би помогли главном интерном ревизору у обављању његових дужности.

Члан 21. Особље Централне банке

1. Током запослења у Централној банци, особље Централне банке не може бити запослено, или примати кредит, од било кога другог осим Централне банке, осим ако Централна банка не одлучи другачије.

2. Управни савет треба да усвоји прописе Централне банке којима се регулишу услови запослења службеника у Централну банку, као и њихова права и дужности.

Члан 22. Службеници, посредници и кореспонденти Централне банке

1. Гувернер именује и раскида именовање службеника, посредника и кореспондента Централне банке у границама и у складу с општим условима о запослењу прописаним од стране Управног савета.

2. Ни једна плата, зарада или неки други хонорар или накнада плаћени од Централне банке не могу се везати за чист приход, чисти профит или неки други приход Централне банке.

Члан 23. Сукоб интереса

1. Док су на положају, Гувернер и Вицегувернер треба да се у потпуности професионално посвете раду у Централној банци. Ниједан од њих не може имати неку другу службу или запослење, без обзира да ли је за то плаћен или не, осим ако та активност није одобрена од Управног савета Централне банке.

2. Ниједан извршни службеник из руководне структуре или особља Централне банке не може истовремено имати друго запослење, без обзира да ли је за то плаћен или не, без претходног писменог одобрења Управног савета Централне банке.

3. Ниједан члан Управног савета, члан руководне структуре или особља Централне банке, не може прихватити било који поклон или кредит за себе, или у корист било које особе с којом је породично, пословно или финансијски повезан, ако би такво прихваћање могло довести до или оставити дојам да доводи до смањења његовог непристрасног односа према дужностима у Централној банци.

Члан 24. Чување тајне

Ни једна особа која је, или која је била, члан Управног савета, управе или особља, ревизор пословних књига, представник или кореспондент Централне банке не може да на начин који није законом дозвољен: (и) дозволи приступ, предочи или публикује тајни информативни материјал до којег је дошла извршавајући своје дужности према Централној банци; или (ии) користи такве податке, или дозвољава да се ти подаци користе за личну корист.

ГЛАВА III Финансијски прописи

Члан 25. Капитал Централне банке

1. Почетни капитал Централне банке има вриједност од 25 милиона конвертибилних марака.

2. Укупан почетни капитал Централне банке се уплаћује у пуном износу у периоду од две седмице од дана ступања овог закона на снагу. Модалитете уплате почетног капитала одређује Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине.

Члан 26. Обрачунавање чистог профита или чистог губитка

Централне банке Чисти профит или чисти губитак Централне банке се обрачунавају за сваку финансијску годину и то у складу са међународним рачуноводственим стандардима као износ чистих пословних прихода или губитка (укључујући реализоване добитке и губитке) и чисте нереализоване процењене добитке или губитке, те након доношења одредби о:

- спорним и сумњивим дуговањима, амортизацији активе и доприносима за пензиони фонд запослених и
- неопходности издавања одобрења од стране институција надлежних за буџет Босне и Херцеговине за остале намене које Централна банка може сматрати неопходним.

Члан 27. Расподјела чистог профита Централне банке

Ако Централна банка оствари чисти профит у било којој години, чисти профит распоређује Управно вијеће примјењујући сљедећи редослед приоритета:

- дио чистог профита издваја на рачун генералне резерве Централне банке, тако да износ почетног капитала и генералне резерве буде еквивалентан износу од пет процената укупног износа новчане пасиве (како је дефинисано чланом 31. Закона) приказане на рачунима Централне банке за крај те финансијске године;
- остатак чистог профита распоређује се тако да 40 процената Управно вијеће распоређује својом одлуком за повећање капитала и резерве за генералне резерве Централне банке, а 60 процената Централна банка уплаћује на рачун институције задужене за Буџет Босне и Херцеговине, у периоду од четири мјесеца након завршетка буџетске године;
- чиста нереализована добит распоређује се на рачун процијењене вриједности резерви, који се води у билансу стања Централне банке.

Члан 28.

Алокација чистог губитка Централне банке

Ако Централна банка оствари чисти губитак у било којој буџетској години, чисти губитак биће алоциран према сљедећем:

- ако чисти губитак садржи чисти нереализовани губитак, он се алоцира на рачун процијењене вриједности резерви или, ако би биланс рачуна процијењене вриједности резерви, као последица таквог алоцирања, био негативан, тај износ се алоцира на генералне резерве, до износа у коме биланс генералних резерви, као последица таквог алоцирања, не би био негативан;
- преостали губитак састављен од чистих реализованих губитака ставља се на терет генералних резерви до износа у коме биланс генералних резерви, као последица таквог алоцирања, не би био негативан.

Члан 29.

Покривање дефицита у капиталу Централне банке

Увијек када:

- на кварталном прелиминарном билансу стања (без извршене ревизије) Централне банке који је припремљен у складу с чланом 64. Закона, вриједност њене активе падне испод износа њене пасиве и капитала и резерви, или
- је износ генералних резерви Централне банке за било коју финансијску годину недовољан да покрије чисти губитак као што је дефинисано у члану 28. Закона, у року од два мјесеца по подношењу биланса стања, министарство одговорно за Буџет Босне и Херцеговине обезбјеђује конвертибилне марке у износу или износима који су неопходни за покривање дефицита.

Члан 30.

Рестрикције у расподели чистог профита

Ни један трансфер, исплата или плаћање у складу с чл. 27. или 28. овог закона се неће извршити ако би то по мишљењу Управног савета Централне банке довело да актива Централне банке буде мања од износа њене пасиве и капитала и резерви.

ГЛАВА IV

Монетарна функција и делатност Централне банке

Члан 31.

Правило за издавање валуте (аранжман currency board)

1. Централна банка је обавезна да осигура да укупан износ њене новчане пасиве никада не пређе еквивалентан износ (изражено у валути Босне и Херцеговине) њених нето девизних резерви.

2. У сврху овог закона:

- укупан износ новчане пасиве Централне банке је увек збир:
 - свих новчаница и кованог новца које су у оптицај ставиле централа, главне јединице и остале филијале Централне банке и
 - потражних салда свих рачуна који се држе у књигама Централне банке и њених организационих јединица од стране резидентних власника рачуна; и
- нето девизне резерве Централне банке представљају у свако доба разлику између вредности на фер тржишту доле наведене активе и пасиве Централне банке:

Актива:

- сво злато и други племенити метали и драго камење који се држе од или за рачун Централне банке;

- (Б) све новчанице и ковани новац у слободно конвертибилној страниој валути који се држе од или за рачун Централне банке;
- (Ц) свако потраживање наплативо у слободно конвертибилној валути које се држи на рачунима Централне банке, у књигама страних централних банака или других страних финансијских институција;
- (Д) специјална права вучења Међународног монетарног фонда која држи Централна банка;
- (Е) све менице, соло менице, уверења о депозиту, обвезнице и други дуговни вредносни папири које издају резиденти других земаља осим Босне и Херцеговине, а који су наплативи у слободно конвертибилној страниој валути и који су држани од или за рачун Централне банке и
- (Ф) све терминске куповине или уговори о реоткупу које склапа Централна банка који су уговорени са или гарантовани од страних централних банака или међународних финансијских организација, сви термински послови, као и сви уговори Централне банке с правом опције који обезбеђују плаћање у слободно конвертибилној страниој валути од стране резидената других земаља осим Босне и Херцеговине.

Пасива:

- (А) свако потраживање које је плативо у слободно конвертибилној страниој валути или Конвертибилној марци и води се у књигама Централне банке, на рачунима страних централних банака или других финансијских институција;
- (Б) све Конвертибилне марке које држи Међународни монетарни фонд;
- (Ц) сви доспели кредити према страним централним банкама и владама, међународним организацијама и страним финансијским институцијама;
- (Д) термински уговори Централне банке о продаји и препродаји које је она закључила са, или за које гарантује, страна централна банка или међународна финансијска институција, и сви термински послови Централне банке као и уговори са правом опције који обезбеђују продају резидентима других земаља осим Босне и Херцеговине у слободно конвертибилној страниој валути;
- (Е) све друге обавезе према нерезидентима.

Члан 32.

Службени курс за валуту Босне и Херцеговине

Службени девизни курс за валуту Босне и Херцеговине је једна конвертибилна марка за 0,511292 еура, односно један еуро износи 1,955830 конвертибилних марака.

Члан 33.

Гарантирана конвертибилност валуте Босне и Херцеговине

1. На захтев, Централна банка на територију Босне и Херцеговине без рестрикција купује и продаје Конвертибилне марке за еуро по курсу наведеном у члану 32. овог закона.
2. Комерцијалне банке и друге овлаштене финансијске институције у Босни и Херцеговини на захтев купују и продају конвертибилну марку за еуро, без ограничења и по курсу одређеном у члану 32. овог закона. Максимум њихове провизије, такси и других наплата за овакве трансакције не може износити више од 1%.

Члан 34.

Остале финансијске трансакције Централне банке

1. У складу са одредбама ст. 2. и 3. овог члана, Управни савет Централне банке има овлаштење да предузме све неопходне активности у циљу стицања, држања и располагања девизном резервном активом на сигуран и профитабилан начин, како је дефинисано чланом 31, став 2. овог закона.
2. Укупни износ бруто девизних резерви Централне банке изражен у другој страниој валути, а не у немачким маркама, неће бити повећаван ако, као резултат таквог повећања, укупан износ превазилази еквивалент од 50 процената укупног износа несмањеног капитала и резерви Централне банке.
3. Укупан износ пасиве Централне банке која је изражена или наплатива у страниој валути, неће бити повећан, ако би, као резултат таквог повећања, укупан износ премашно еквивалент од 50 процената укупног несмањеног капитала и резерви Централне банке. О таквој пасиви потребно је да Управни савет донесе једногласну одлуку.

Члан 35.

Извештавање

Централна банка сваког месеца објављује месечне податке о укупном износу Конвертибилних марака у оптицају као и о званичним девизним резервама Централне банке, са пресеком који приказује држања еура и других валута.

Члан 36

Обавезне резерве банака

1. Прописима Управног одбора Централне банке утврђује се минимални износ који се обрачунава на депозите и позајмљена средства, без обзира у којој валути су средства изражена, који су банке дужне да држе код Централне банке, преко централе или главних јединица. Обавезне резерве примјењују се једнако за све банке.
2. Обавезне резерве се одржавају држањем новчаних депозита код Централне банке преко њене централе и главних јединица и обрачунавају се као просечне дневне резерве у десетодневном периоду.
3. Прописом Управног савјета одређује се накнада коју Централна банка исплаћује банкама на износ резерви
4. Прописи којима се модификују ниво обавезних резерви спецификују датум до којег банке морају обезбедити износ нових резерви.
5. Уколико банка не изврши своју обавезу у погледу обавезних резерви током два узастопна периода, Централна банка престаје обављати трансакције повлачења за ту банку и обавештава надлежне банкарске институције како би се подзеле одговарајуће мере и надокнадио мањак у току истог периода, односно 10 дана. Уколико се неиспуњавање обавеза продужи за још један период, односно 10 дана, Централна банка ће обавијестити надлежне банкарске институције како би оне могле подузети одговарајуће кораке против банке. Централна банка одређује и наплаћује казну за сваку банку која не успе одржати обавезне резерве на минималном нивоу прописаном од стране Централне банке, у износу од пет промила (5/1000) дневно од оствареног дефицита обавезних резерви те банке, све док се тај дефицит не исправи.
6. На основу упутстава надлежне агенције за банкарство Централна банка отвара посебан резервни рачун за комерцијалну банку од које се тражи да блокира депозите, трансакције и сл. лица или предузећа утврђених у налогу за блокирање, који издаје Агенција за банкарство Републике Српске или Агенција за банкарство Федерације Босне и Херцеговине или се издаје по њиховом овлаштењу.
7. Од комерцијалне банке која има обавезу према налогу за блокирање издатом на претходно наведени начин, тражи се да одмах изврши пренос еквивалентног износа са свог резервног рачуна у Централној банци Босне и Херцеговине на посебан рачун резерви. Средства остају на овом посебном рачуну резерви све дотле док надлежна агенција не одобри њихово ослобађање.
8. На основу упутстава надлежне агенције за банкарство, Централна банка Босне и Херцеговине блокира све резервне рачуне комерцијалне банке која не поступи у складу са претходно наведеним упутствима надлежне агенције за банкарство. Ови рачуни остају блокирани све дотле док Централна банка Босне и Херцеговине не прими овлаштење од надлежне агенције за банкарство да дозволи деблокирање рачуна.

Члан 37.

Операције на тржишту новца

Централна банка се неће укључивати ни у какве операције на тржишту новца, укључујући ту и вредносне папире било које врсте.

ГЛАВА V

Монетарна јединица, новчанице и ковани новац

Члан 38.

Монетарна јединица

1. Монетарна јединица Босне и Херцеговине је „Конвертибилна марка” која се дели на стотину „Фенинга”, чији су симболи „КМ”, односно „Ф”. Конвертибилну марку издаје Централна банка и ставља у циркулацију преко своје централе и главних јединица.
2. Конвертибилна марка је законито средство плаћања свих јавних и приватних обавеза и дугова у Босни и Херцеговини. Нарочито, све јавне институције и приватна лица или предузећа морају прихватити Конвертибилну марку у поравнању и плаћању било којих обавеза према њима.

Члан 39.**Емисија и повлачење новца**

Управни савет Централне банке је једини ауторитет у Босни и Херцеговини који доноси одлуке о издавању законитог средства плаћања и повлачењу из оптицаја законитог средства плаћања, преко централе, главних јединица и осталих филијала у Федерацији Босне и Херцеговине и Републици Српској.

Члан 40.**Рачуноводствени поступак издатог новца**

Укупан износ новчаница и кованог новца у оптицају се заводи у рачуне Централне банке (централне, главних јединица и осталих филијала) као пасива целокупне Централне банке; у ту пасиву неће бити укључене новчанице и ковани новац који се налазе у резервном инвентару валуте.

Члан 41.**Законито средство плаћања**

Новчанице и ковани новац које је издала Централна банка као законито средство плаћања, а који нису повучени из оптицаја, се прихватају у својој номиналној вредности као средство плаћања свих јавних и приватних дуговања у Босни и Херцеговини.

Члан 42.**Обележја валуте и новчаница у прелазном периоду (Купони)**

1. Управни савет Централне банке одређује номиналну вредност и величину новчаница и кованца у складу са чланом 7, став е. овог закона. О дизајну новчаница и кованца треба да одлучи Управни савет уз одобрење Председништва Босне и Херцеговине.

2. Као прелазна мера, док се не нађе трајно решење за дизајн новца који је договорен, као законско средство готовинског плаћања, Централна банка ставља у циркулацију „Купоне“. Централна банка неће издавати купоне док су Купони у употреби.

3. Купони имају заједничке елементе дизајна као и различите елементе дизајна за Федерацију Босне и Херцеговине и Републику Српску. Две верзије Купона које ће бити исте величине за дати апоен имају такођер следеће заједничке елементе:

- на новчаницама се налази реч „Купон“;
- читким словима написана реченица: „Доносиоцу овог купона Централна банка Босне и Херцеговине на захтев исплаћује [---] Конвертибилних марака.“
- апоен Купона је исписан уочљивим бројем с обе стране новчанице;
- као техничка карактеристика сигурности, Купон ће имати серијски број.

Обе верзије Купона ће имати исти статус као законско средство плаћања на целој територији Босне и Херцеговине.

4. Федерација Босне и Херцеговине и Република Српска ће свака имати властити дизајн Купона. Дизајн новчанице треба да буде у потпуности конзистентан са Дајтонским споразумом и неће укључивати увредљиве елементе у односу на други Ентитет. Текст на Купону може бити исписан различитим писмом, по избору Ентитета, и то један ћиричним писмом а други латиничним писмом. Имена: „Федерација Босне и Херцеговине“ и „Република Српска“ се неће појављивати на Купону.

5. Управни Савет Централне банке ће предузети све потребне напоре да осигура циркулацију Купона, како у Федерацији Босне и Херцеговине, тако и у Републици Српској у периоду од три месеца по усвајању овог закона.

Члан 43.**Штампање и чување валуте**

Централна банка организује штампање новчаница и ковање кованог новца, брине се о сигурности и чувању изданих новчаница и кованог новца, а ако је потребно, и о чувању и уништењу отисака, калуца за ковање новца и старих новчаница и кованог новца који су законско средство плаћања у Босни и Херцеговини.

Члан 44.**Неприкладна валута**

1. Неприкладна валута се повлачи из оптицаја, уништава и замењује новчаницама и кованим новцем Централне банке.

2. Централна банка може одбити да замени новчанице или ковани новац ако се њихов дизајн не може читати, ако је безобличан или избушен, или ако је више од 40 посто њихове површине уништено. Таква средства плаћања се повлаче и уништавају без надокнаде

власнику, осим ако у посебним случајевима Централна банка не дозволи потпуну или деломичну компензацију.

3. Не може се тражити од Централне банке компензација за изгубљене, украдене или уништене новчанице или ковани новац; све новчанице које су промениле вањски изглед, нарочито новчанице на којима се писало, бојило, прештампавало, утискавало, бушило или на које се нешто лепило, могу бити заплећене без надокнаде.

Члан 45.

Валутни инвентар и план штампања, односно ковања новца Централна банка директно води инвентуру залихе новца, планира издавање новца, а централа, главне јединице и остале филијале Централне банке осигуравају редовно снабдевање новчаница и кованца Конвертибилне марке тако да удоволе потребама привреде Босне и Херцеговине.

Члан 46.**Опозив валуте**

1. Централна банка може одлучити да опозове и повуче из оптицаја било које Конвертибилне марке које су у оптицају на територији Босне и Херцеговине и то у замену за штампање, односно ковање других новчаница или кованог новца у једнаким износима; одлука треба бити донесена једногласно од стране Управног савета и у облику прописа Централне банке којим се прецизира вријеме за које новчанице и ковани новац требају бити замењени, као и где (централа, главне јединице или остале филијале Централне банке) ће се замена вршити.

2. Истеком времена за промену новчаница и кованог новца из става 1, новчанице и ковани новац који су одређени за замену престају бити законско средство плаћања.

Члан 47.**Умножавање и кривотворење валуте**

1. Ко год: (и) фалсификује, кује, кривотвори или мења било коју новчаницу или ковани новац који су законско средство плаћања, да ли у Босни и Херцеговини или у иностранству, чек, вредносни папир или картицу, било да је изражена у валути Босне и Херцеговине или другој валути; или (ии) ако поседује, преноси или издаје такву новчаницу, ковани новац, чек, вредносни папир или картицу за које је знао да су фалсификати, кривотворени или измењени; или (иии) произведе, поседује или преноси било који отисак, калуца за ковање новца, камење, папир, тинту или неки други предмет или текућину за које је знао да су били намењени за фалсификовање, ковање, кривотворење или измену било које такве новчанице, кованог новца, чекова, вредносних папира или картице, биће крив за почињено кривично дело.

2. За било које умножавање новчаница, кованог новца, чекова, вредносних папира или картица без обзира да ли су изражени у валути Босне и Херцеговине или некој другој валути, као и за стварање било којег предмета чији дизајн имитира такве новчанице, ковани новац, чекове, вредносне папире или картице, потребна је писмена дозвола Централне банке.

Глава VI**ПОЛИТИКА ДЕВИЗНОГ КУРСА, ДЕВИЗНИХ РЕЗЕРВИ И ДЕВИЗНА КОНТРОЛА****Члан 48.****Девизна контрола**

1. Конвертибилна марка је слободно конвертибилна у страну валуту у Босни и Херцеговини.

2. Централна банка или други ауторитети неће постављати ограничења на плаћања и међународне трансакције, осим ако Централна банка не одлучи да су таква ограничења потребна за извршење обавезе Босне и Херцеговине, у складу са међународним законом. О свим овим питањима Управни савет треба да донесе једногласну одлуку.

Члан 49.**Клириншки споразуми и споразуми плаћања**

Централна банка може, или за свој властити рачун или за рачун и по налогу Босне и Херцеговине, да уђе у клириншке и платежне аранжмане, или склопи било који други уговор у исту сврху са јавним или приватним клириншким институцијама које се налазе у иностранству.

Члан 50. Девизне резерве

1. Централна банка ствара и одржава одређену девизну резерву која се састоји од целокупне или деломичне активе Централне банке наведене у члану 31, став 2. овог закона.

2. Централна банка инвестира страну активу у складу са принципима и праксом здравог улагања и само у ликвидним вредносним папирима које издаје Влада или централна банка земље у чијој валути су изражени вредносни папири.

Члан 51.

Извештавање о девизним трансакцијама

Управни савет Централне банке може од банака тражити да се периодично подносе Централној банци извештаји путем њених организационих јединица о њиховим укупним отвореним девизним позицијама. Централна банка треба да пропише обрасце за извештај и одговарајућу документацију која се мора достављати.

ГЛАВА VII

Односи Централне банке с другим јавним институцијама

Члан 52.

Банкар, саветник и фискални агент

1. Централна банка ће радити као банкар и фискални агент Босне и Херцеговине и јавних агенција које Председништво Босне и Херцеговине одреди, под условом да нити једна трансакција коју Централна банка спроведе не може служити као финансијска помоћ, укључујући кредит, за или у корист Босне и Херцеговине.

2. Централна банка и министарство надлежно за буџет Босне и Херцеговине се могу међусобно консултовати, а дужност Централне банке је да пружа савет министарству надлежном за буџет Босне и Херцеговине о свим значајним питањима која се односе на њене задатке или задатке који су на неки други начин у склопу њене надлежности.

3. Сваке године, министарство надлежно за буџет Босне и Херцеговине може да консултује Централну банку о припремању буџета, а у случају да је консултована, Централна банка подноси писани извештај Савету министара Босне и Херцеговине о економским и финансијским питањима.

4. Централна банка неће деловати као банкарски или фискални агент било Федерације Босне и Херцеговине или Републике Српске, уколико не постоји заједничка одлука оба Ентитета.

Члан 53.

Консултације и давање извештаја о задуживању јавног сектора

Сваке године надлежни орган Босне и Херцеговине се консултује са Централном банком о плану за вањско задуживање јавног сектора током наредне финансијске године, укључујући износе који ће бити уговорени и исплаћени према истом задуживању, као и очекиване рокове и услове за такво задуживање. О свим вањским посудбеним трансакцијама Босне и Херцеговине и њених јавних институција подноси се извештај Централној банци који садржи такве детаље које Централна банка уз одобрење Председништва Босне и Херцеговине одређује прописом.

Члан 54.

Депозитар и заступник при плаћању

Централна банка може прихватити депозите у својој централној и главним јединицама у Конвертибилној марци и страном валути из институција Босне и Херцеговине и јавних агенција које одређује надлежно министарство Босне и Херцеговине. Као депозитар, Централна банка прима депозите и врши исплате до граница депонованих улога према платним наложима за те рачуне. Централна банка плаћа камату на такве депозите према тржишно ориентисаној стопи након одузимања њених административних трошкова.

Члан 55.

Функција фискалног агента

Централна банка може само преко trust фонда (поверљачки фонд) и према условима о којима ће се сложити с надлежним органима Босне и Херцеговине да делује као фискални агент за Босну и Херцеговину и њене јавне агенције у следећим случајевима:

- а. продаји дуговних вредносних папира које су издали, као протоколист или посредник у трансферу;
- б. исплати главнице, камате и других трошкова на те вредносне папире;

- ц. платне трансакције које се односе на њихове рачуне код Централне банке и
- д. осталим питањима која су у складу са основним циљевима и задацима Централне банке.

Члан 56.

Обавештења која треба доставити Централној банци Босна и Херцеговина треба да достави Централној банци сва економска и финансијска обавештења и документе које Централна банка затражи у циљу обављања својих послова.

ГЛАВА VIII

Односи Централне банке с банкама

Члан 57.

Банковни рачуни у књигама Централне банке

Свака банка која обавља своје делатности на основу банковне лиценце отвара и држи рачун за обавезне резерве у књигама централе и главних јединица Централне банке под условима које одреди Управни савет Централне банке, те на захтев, без одлагања, доставља информације Централној банци или њеним главним јединицама и осталим филијалама у Федерацији Босне и Херцеговине и Републици Српској које се односе на њено пословање и финансијску позицију, што прописом одређује Управни савет Централне банке.

Члан 58.

Клиринг и обрачунске олакшице

Централна банка преко централе и главних јединица може помагати банкама у организовању клириншких могућности и обрачуну у међубанкарском плаћању, укључујући плаћање путем чекова и других платежних инструмената и може успоставити процедуре и издати такве прописе које сматра правилним.

Члан 59.

Мрежа информација

Централна банка може основати и одржавати информативну мрежу за финансијски систем Босне и Херцеговине.

ГЛАВА IX

Рачуни, финансијски изводи, ревизија и извештаји Централне банке

Члан 60.

Финансијска година Централне банке

Финансијска година треба почети на први дан месеца јануара и завршити на задњи дан месеца децембра.

Члан 61.

Рачуноводствени поступци

Централа и главне јединице Централне банке ће стално водити рачуне и евиденцију која ће одражавати њено пословно и финансијско стање у складу са међународним рачуноводственим стандардима.

Члан 62.

Финансијски изводи Централне банке

Централа Централне банке припрема консолидовање финансијске изводе за сваку од својих финансијских година. Ти изводи укључују биланс стања и биланс успеха, као и остале изводе.

Члан 63.

Ревизија рачуна Централне банке

Ревизију рачуна и евиденције Централне банке врше вањски ревизори које именује Председништво Босне и Херцеговине, а по препоруци Управног савета.

Члан 64.

Слање и публикување извода и извештаја Централне банке

1. Централна банка треба да, у року од три месеца након завршетка своје финансијске године, поднесе Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине следеће:

- а. примерак својих финансијских извода који су оверени од стране њених ревизора;
- б. извештај о свом пословању у току те године и
- ц. извештај о стању привреде.

2. Централна банка треба да у што краћем времену, али у сваком случају у року од мјесец дана након завршетка квартала, припреми

и поднесе Председништву Босне и Херцеговине прелиминарни (без извршене ревизије) финансијски извјештај за тај квартал.

3. Након подношења извјештаја, Централна банка ће публиковати финансијске изводе и извјештаје који се односе на ст. 1. и 2; исто тако, може публиковати извјештаје и студије о финансијским и економским питањима које сматра прикладним.

ГЛАВА X

Различити прописи

Члан 65.

Консултације о законским предлозима

Управни савет Централне банке се консултује о свим законским предлозима везано за сва питања која се односе на њено пословање, или која су у домену њене надлежности пре него буду достављена законодавном телу Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске.

Члан 66.

Право Централне банке на приоритет

1. Централна банка има апсолутно право на приоритет задовољења сваког од својих потраживања за сваки потражни салдо и остала средства која држи на свом рачуну или на рачуну одговарајућег дужника, било да је то колатерално јамство за осигуравање својих потраживања или кад такво потраживање постане доспело и наплативо, осим за активу коју Централна банка држи као обавезну резерву.

2. Централна банка може користити своје право приоритета једино ако има потражни салдо или продаје осталу активу за разумну цену, исплаћујући сама себе од прихода створеног том продајом након одбијања трошкова насталих продајом. Да би остварила своје право приоритета у складу са прописом из овог члана, Централна банка не треба да покреће судски поступак. Неће се дозволити да неко друго конкурентно потраживање успори испуњење тог права, чак ни захтев на право власништва или нека друга пре стечена права, осим ако постоји јасан и уверљив доказ да је особље Централне банке знало, или се сматра да је требало да зна, да у време кад је имовина дошла у власништво Централне банке она није била власништво дужника о којем је реч.

Члан 67.

Забрањене активности Централне банке

1. Осим ако није другачије прописано овим законом, Централна банка неће:

- a. давати никакав кредит под било каквим околностима;
- b. држати депозит изражен или платив у валути Босне и Херцеговине или резидента Босне и Херцеговине, нити давати новчане или финансијске поклоне;
- ц. бавити се трговином, куповином деоница било које корпорације или компаније, укључујући деонице било које финансијске институције, нити имати било који интерес власништва у финансијском, трговачком, пољопривредном, индустријском, или другом предузећу;
- д. стицати куповином, изнајмљивањем или на неки други начин права на непокретну имовину, осим ако не сматра да је то потребно и неопходно ради обезбеђивања просторија за своју властиту администрацију и пословање или за смештај својих службеника, односно за сличне потребе које се односе на обављање њених функција у складу са одредбама овог закона.

2. Узимајући у обзир све прописе овог закона, Централна банка може:

- a. уз одобрење Председништва Босне и Херцеговине да има деонице у власништву или на неки други начин учествује у било којој организацији која је укључена у активности које су потребне за ваљано извршење функција и одговорности саме Централне банке;
- b. да у току подмирења дугова стиче камате или права према горе наведеном ставу 1. под условом да се тако стечене камате и права продају код прве повољне прилике;
- ц. да успостави пензионе фондове за службенике или сличне аранжмане за добробит или заштиту својих службеника и особа које од њих зависе или које они наведу, да уплаћује доприносе за трошкове везане за те аранжмане према условима које ће она одредити.

Члан 68.

Прикупљање статистичких података

1. Централна банка директно или преко својих главних јединица прикупља статистичке податке од надлежних институција Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске, о економским и финансијским питањима, под условом да релевантни надлежни органи такве податке не сматрају поверљивим. У ту сврху, она треба да сарађује с надлежним институцијама других држава и са међународним организацијама.

2. Централна банка доприноси усклађивању правила и праксе за прикупљање, компилацију и дистрибуцију статистичких података у склопу своје надлежности.

3. Управни савет Централне банке прописује који су статистички подаци потребни, на којем се обрасцу достављају Централној банци, које лица достављају те податке Централној банци, као и режим поверљивости који треба применити код достављања података Централној банци.

Члан 69.

Имунитет Централне банке од опорезивања

Централна банка, њена актива, имовина и приход, као и њена пословања и трансакције, ослобођени су од свих пореза и царина.

Члан 70.

Прописи Централне банке

У извршењу својих дужности, Централна банка самостално доноси прописе. Сви прописи, смернице и упуте издате од Централне банке који се односе на више установа објављују се у службеним листовима Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске и ступају на снагу на дан објављивања или касније ако је тако назначено прописима, смерницама и упутама. Такви прописи, смернице и упуте имају законску снагу на подручју целе Босне и Херцеговине. Централна банка води јавни регистар тих прописа, смерница и упута.

Члан 71.

Стандарди добре администрације

1. Централна банка користи овлаштења која су јој прописана овим законом, праведно и уједначено и у складу са здравом административном праксом. Она се треба уздржавати да та своја овлаштења користи у сврху за коју то овлаштење није дато или да се њиме користи више него што је потребно за постизање циљева за које је овлаштење дато.

2. Одлуке Централне банке према овом закону су непристрасне и мотивисане су само објективним и рационалним разлозима; оне се спроводе праведно и с мером.

Члан 72.

Прелазни аранжмани

1. Након четрдесет пет дана по ступању овог закона на снагу, Народна банка Босне и Херцеговине и Народна банка Републике Српске престају да раде као централне банке. Нарочито, оне престају да прихватају монетарне обавезе или да се на други начин укључују у монетарне операције. Остале институције које се у том тренутку буду бавиле монетарним операцијама или које су на било који други начин укључене у такве операције престају обављати исте.

2. Управни савет Централне банке има пуну одговорност и овлаштења за спровођење прелазних аранжмана како је то дефинисано овим законом. Нарочито, у периоду од четрдесет пет дана по ступању овог закона на снагу, Управни савет треба да предузме следеће активности да:

- a. монетарна пасива Народне банке Босне и Херцеговине се пребацује на поверилачки рачун Централне банке заједно са и само до нивоа доступне, ликвидне, конвертибилне стране активе коју држи Народна банка Босне и Херцеговине. Тако пребачена пасива укључује и може се ограничити на преостале банкноте босанскохерцеговачких динара и депозита обавезних резерви комерцијалних банака. Страна актива стечена на такав начин може бити пребачена на обичне рачуне Централне банке кад год Централна банка изврши конверзију одговарајуће пасиве у Конвертибилне марке до износа тако конвертиране пасиве, у складу са правилима и прописима које је донео Управни савет Централне банке у ту сврху. Свака чиста актива која је прелетала на поверилачком рачуну након конверзије целе такве пасиве се користи за ликвидацију остале пасиве Народне банке Босне и Херцеговине.

- б. централни уред Централне банке и њене главне јединице почну са радом и
- ц. за Централну банку успостави нови свеобухватни систем рачуноводства, у складу са чланом 61. овог закона. Сваког месеца се за интерну употребу припрема општи салдо свих рачуна и привремени биланс стања.

Члан 73.

Поверљачки рачуни

Централна банка је овлаштена да отвара и води у својим књигама рачуне чија је актива и пасива одвојена од остале активе и пасиве Централне банке тако да се актива са сваког од таквих рачуна може користити само да задовољи пасиву тог рачуна и никаква друга актива Централне банке се неће користити да би задовољила износ пасиве тог одређеног рачуна.

Члан 74.

Дефиниције

Термини употребљени у овом закону имају следећа значења:

- а. „кредит” је свака директна или индиректна обавеза да се исплати сума новца у замену за право отплате исплаћене а невраћене суме, као и плаћање камата и других трошкова на тај износ, свако продужење доспећа дуга, свака издана гаранција за плаћање дуга и свако стицање права плаћања износа новца, те сваки депозит код резидентне банке или финансијске институције; термин „кредит” неће обухватити депозите и повлачења из банковних депозита које држе резидентне банке ради обавезних резерви, као и владе Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине, или Републике Српске у оној мери у којој Централна банка делује као банкар или фискални агент. То укључује куповине, на секундарном тржишту, вредносних дуговних папира који су издани од резидентних или нерезидентних лица који су директно или индиректно у власништву резидената;
- б. „вредносни папир” је сваки преносиви инструмент задужевања и сваки други инструмент који је једнак наведеном инструменту задужења, било да је оверен или укњижен;
- ц. „јавна агенција” значи било коју агенцију или институцију осне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине или Републике Српске; Владин ниво - Босне и Херцеговине и Ентитета - којем такве агенције припадају је посебно дефинисан у свакој референци овог закона;
- д. „резидент” је свако физичко лице које је регистровано као резидент Босне и Херцеговине и свако правно лице које има биро у Босни и Херцеговини;
- е. „валута Босне и Херцеговине” значи Конвертибилна марка;
- ф. „међународни рачуноводствени стандарди” означавају најсавременије међународне рачуноводствене стандарде које издаје Међународни одбор за рачуноводствене стандарде;
- г. „банка” означава свако правно лице које учествује у пословима примања новчаних депозита и других исплативих средстава на основу банкарске дозволе коју издаје надлежно тело одговорно за лиценцирање и супервизију банака.
- х. „супервизијски одбор”, у смислу овог закона значи, оперативно правило за издавање домаће валуте, према којем се домаћа валута издаје само уз куповину конвертибилне девизне валуте са пуним покрићем у нето старој активи. То значи да Централна банка не може давати кредит;
- и. „главна јединица” и „филијала” се користе у овом закону као стандардни термини, чиме се не спречава усвајање другачијег званичног назива за организационе јединице Централне банке. Главна јединица у Републици Српској ће се звати: Главна банка Републике Српске Централне банке БиХ. Сва слова у овом називу биће исте величине и формата;

Члан 75.

Укидање претходних законских одредаби

Одредбама овог закона укидају се одредбе других закона и прописа који се односе на ову материју у Босни и Херцеговини, Федерацији Босне и Херцеговине и Републици Српској.

Члан 75а.

Правна питања настала због увођења еура

1. Гдје се у било којем правном документу (у даљем тексту: правни акт), важећем на дан 31. децембра 2001. године позива на јединицу националне валуте коју замјењује еуро, овакво позивање

ће се сматрати као позивање на односну еуро јединицу, у складу са званичним курсом за конверзију и у складу са правилима заокруживања, успостављеним од Вијећа Европске уније.

2. Правна питања која произилазе из замјене националних валута еуром, која се спомињу у правном акту, укључујући и правна питања која подразумевају варијабилну каматну стопу или индекс на који се позива у правном акту, биће ријешени примјеном закона земље чија се валута на тај начин мијења.

3. Замјена националне валуте еуром неће имати ефекат поништавања или ослобађања обавезе по било којем правном акту, нити ће омогућити било којој страни да једнострано мијења или раскине такав уговор.

4. За потребе овог члана, правни акт значи било коју законодавну или статутарну одредбу, административни акт, судску одлуку, уговор, једностранни правни акт, инструменте плаћања осим новчаница и кованица и било који други инструмент са законском снагом.

Члан 76.

Ступање на снагу

Овај закон ступа на снагу осмог дана по његовом усвајању од стране Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине.

PRAVILA USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE

(„Službeni glasnik Bosne i Hercegovine”,
br. 60/05, 64/08 i 51/09)

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Ovim pravilima Ustavnog suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Pravila) uređuje se, u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustav), organizacija Ustavnog suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud), postupak pred Ustavnim sudom i druga pitanja značajna za rad Ustavnog suda.

Član 2.

Ustavni sud je, u odnosu na druge organe vlasti u Bosni i Hercegovini, samostalan i neovisan. Nijedan organ u Bosni i Hercegovini ne može donositi zakone, druge propise i opće akte koji se tiču rada Ustavnog suda i njegove uloge utvrđene Ustavom.

Član 3.

1. Ustavni sud ostvaruje svoja prava i dužnosti u skladu sa Ustavom, ovim pravilima i drugim aktima.

2. Ustavni sud svoju organizaciju i djelatnost ostvaruje na principu finansijske samostalnosti. Ustavni sud samostalno raspoređuje odobrena sredstva iz Budžeta institucija Bosne i Hercegovine, u skladu sa svojim godišnjim budžetom i Zakonom o izvršenju budžeta.

Član 4.

Sjedište Ustavnog suda je u Sarajevu.

Član 5.

Ustavni sud ima pečat i druga obilježja, u skladu sa propisima Bosne i Hercegovine.

Član 6.

U radu Ustavnog suda osigurava se ravnopravna upotreba jezika i pisama naroda Bosne i Hercegovine.

II. OPĆA PRAVILA POSTUPKA

Član 7.

Ustavni sud odlučuje u plenarnoj sjednici, u Vijeću od pet sudija i u Malom vijeću od troje sudija.

Član 8.

Ustavni sud odlučuje u plenarnoj sjednici većinom glasova svih članova Ustavnog suda kada odlučuje o predmetima iz nadležnosti Ustavnog suda iz člana VI/3.a), VI/3.c) i IV/3.f) Ustava i u predmetima iz nadležnosti Ustavnog suda iz člana VI/3.b) koji se uvrste na dnevni red sjednice, kao i drugim pitanjima utvrđenim Ustavom i ovim pravilima.

Član 9.

1. Vijeće od pet sudija odlučuje o predmetima iz nadležnosti Ustavnog suda iz člana VI/3.b) Ustava koji nisu stavljeni na dnevni red Ustavnog suda u plenarnoj sjednici, o čemu donosi jednoglasnu odluku. Ukoliko nije postignuta jednoglasna odluka, predmet se prosljeđuje Ustavnom sudu u plenarnoj sjednici u tekstu koji će biti izmijenjen i dopunjen u skladu sa prijedlogom koji je dobio podršku većine članova Vijeća.

2. Vijeće od pet sudija čine sudije koje su izabrali nadležni zakonodavni organi entiteta po principu prvenstva iz člana 98. ovih pravila, s tim da se svaki mjesec jedan član rotira. Predsjednik Ustavnog suda predsjedava Vijećem, a u slučaju njegove spriječenosti zamjenjuje ga jedan od potpredsjednika kojeg on odredi.

Član 10.

1. Malo vijeće sastoji se od predsjednika Ustavnog suda i dva potpredsjednika iz reda sudija, koje su izabrali nadležni zakonodavni organi entiteta. Vijećem predsjedava predsjednik Ustavnog suda.

2. Malo vijeće, jednoglasno, odlučuje o zahtjevima za donošenje priremenih mjera i o eventualnom zaduživanju i razduživanju sudije izvjestioca.

Član 11.

1. Rad Ustavnog suda je javan.
2. Javnost postupka pred Ustavnim sudom osigurava se:

- obavještanjem javnosti o pripremanju i održavanju sjednice Ustavnog suda i javnih rasprava pred Ustavnim sudom;
- davanjem obavještenja o toku postupka;
- dostavom službenih saopćenja sredstvima javnog informiranja;
- održavanjem konferencija za štampu;
- omogućavanjem učesnicima u postupku i drugim zainteresiranim licima da izvrše uvid u predmete o kojima Ustavni sud odlučuje, da prisustvuju javnim sjednicama Ustavnog suda, osim ako predsjednik Ustavnog suda, u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, odluči drukčije ili u drugim slučajevima prema kojima ovim pravilima nije isključena javnost;
- objavljivanjem donesenih odluka;
- izdavanjem publikacija Ustavnog suda, u kojima se objavljuju značajnije odluke, rješenja i drugo;
- na drugi način koji odredi Ustavni sud.

Član 12.

1. Javnost postupka pred Ustavnim sudom isključena je na radnim sjednicama, uključujući sjednice o vijećanju i glasanju.

2. Javnost može biti isključena i kad Ustavni sud raspravlja i odlučuje o pitanjima koja imaju karakter tajnosti u skladu sa zakonom, i kad to zahtijevaju razlozi zaštite morala, javnog reda, sigurnosti države, prava privatnosti ili ličnih prava.

3. Isključenje javnosti iz stava 2. ovog člana ne odnosi se na strane u sporu.

Član 13.

1. Saopćenja o održavanju sjednica i javnih rasprava Ustavnog suda (vrijeme, mjesto i dnevni red) objavljuju se na oglasnoj ploči i web stranici Ustavnog suda.

2. Saopćenja iz stava 1. ovog člana u pravilu se objavljuju u sredstvima javnog informiranja i web stranici Ustavnog suda.

Član 14.

1. U postupku pred Ustavnim sudom koriste se službeni jezici iz člana 6. ovih pravila, a na zahtjev učesnika u postupku, pripadnika drugih naroda, Ustavni sud može dozvoliti upotrebu drugog jezika.

2. Ustavni sud će osigurati uvjete da svako može ostvariti pravo iz stava 1. ovog člana.

1. Učesnici u postupku

Član 15.

1. Učesnici u postupku su:

- a. pokretači sporova iz člana VI/3.a) Ustava i donosioci akata koji su predmet spora;
- b. stranke u postupku u kojem je donesena odluka koja se pobija apelacijom i sud, odnosno organ čija je presuda, odnosno odluka, predmet apelacije (član VI/3.b) Ustava);
- c. predsjedavajući Doma naroda, kad je pokrenut spor iz člana IV/3.f) Ustava;
- d. sud koji je prosljedio pitanje Ustavnom sudu i donosilac zakona o čijem važenju ovisi odluka suda (član VI/3.c) Ustava).

2. Ustavni sud može u konkretnom predmetu odrediti druge učesnike u postupku na koje će se primjenjivati načelo kontradiktornosti.

3. Ustavni sud, sudija izvjestilac, odnosno registrar, mogu zatražiti i od drugih organa i organizacija stručno pisano mišljenje ili druge podatke, bitne za odluku Ustavnog suda u konkretnom predmetu. Pisano stručno mišljenje ili podaci neće se uzeti u obzir nakon isteka roka kojeg je Ustavni sud odredio u zahtjevu.

2. Uvjeti za dopustivost apelacije iz člana VI/3.b) Ustava

Član 16.

1. Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogućih prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

2. Ustavni sud će odbaciti apelaciju kao očigledno (*prima facie*) neosnovanu kada utvrdi da ne postoji opravdan zahtjev stranke u postupku, odnosno da predočene činjenice ni na koji način ne mogu opravdati tvrdnju da postoji kršenje Ustavom zaštićenih prava i/ili kada se za stranku u postupku utvrdi da ne snosi posljedice kršenja Ustavom zaštićenih prava, tako da je ispitivanje merituma apelacije nepotrebno.

3. Ustavni sud može iznimno razmatrati apelaciju i kada nema odluke nadležnog suda, ukoliko apelacija ukazuje na ozbiljna kršenja prava i temeljnih sloboda koja štite Ustav Bosne i Hercegovine ili međunarodni dokumenti koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini.

**PUSBiH
7.c.1.**

4. Apelacija nije dopustiva i ako postoji neki od sljedećih slučajeva:
 1. Ustavni sud nije nadležan za odlučivanje;
 2. apelacija je anonimna;
 3. podnosilac apelacije je odustao od apelacije;
 4. protekao je rok za podnošenje apelacije;
 5. apelaciju je podnijelo neovlašteno lice;
 6. radi se o pitanju o kojem je Ustavni sud već odlučivao, a iz navoda ili dokaza iznesenih u apelaciji ne proizlazi da ima osnovna za ponovno odlučivanje;
 7. apelant je zloupotrijebio pravo na podnošenje apelacije;
 8. ako su izmijenjene pravne okolnosti;
 9. apelacija je *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom;
 10. apelacija je *ratione personae* inkompatibilna sa Ustavom;
 11. apelacija je *ratione temporis* inkompatibilna sa Ustavom;
 12. apelant je prethodno pokrenuo istovjetan postupak pred Domom za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu;
 13. apelant je propustio da u ostavljenom roku dopuni/precizira apelaciju;
 14. apelacija je preuranjena;
 15. apelant nije iscrpio pravne lijekove moguće po zakonu.

3. Uvjeti za dopustivost zahtjeva iz čl. VI/3.a), VI/3.c) i IV/3.f) Ustava

Član 17.

Zahtjev nije dopustiv ako postoji koji od sljedećih slučajeva:

1. Ustavni sud nije nadležan za odlučivanje;
2. zahtjev je anonimn;
3. podnosilac zahtjeva je odustao od zahtjeva;
4. zahtjev je podnijelo neovlašteno lice;
5. radi se o pitanju o kojem je Ustavni sud već odlučivao, a iz navoda ili dokaza iznesenih u zahtjevu ne proizlazi da ima osnovna za ponovno odlučivanje;
6. ako su izmijenjene pravne okolnosti;
7. podnosilac zahtjeva je propustio da u ostavljenom roku dopuni/precizira zahtjev;
8. osporeni opći akt nije na snazi.

4. Pravila postupka

Član 18.

1. Zahtjev o pokretanju postupka upućen Ustavnom sudu šalje se poštom ili se predaje neposredno Ustavnom sudu.
2. Podnesak iz stava 1. ovog člana smatra se primljenim danom prijema u Ustavnom sudu, odnosno danom predaje podneska pošti preporučeno.

Član 19.

1. Zahtjev o pokretanju postupka iz člana VI/3.a) Ustava treba da sadrži:
 - naziv akta koji je predmet spora, sa oznakom naziva i broja službenog glasila u kojem je objavljen;
 - odredbe Ustava za koje se smatra da su povrijeđene;
 - navode, činjenice i dokaze na kojima se zahtjev zasniva;
 - potpis ovlaštenog lica, odnosno podnosioca akta.
2. Apelacija iz člana VI/3.b) Ustava treba da sadrži:
 - osporenu presudu suda u Bosni i Hercegovini;
 - odredbe Ustava i/ili međunarodnih dokumenata o ljudskim pravima koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini;
 - navode, činjenice i dokaze na kojima se apelacija zasniva;
 - u nedostatku osporene presude/odluke razloge za podnošenje apelacije;
 - potpis podnosioca apelacije.
3. Apelacija iz stava 2. ovog člana podnosi se na posebnom obrascu dostupnom u Pisarni Ustavnog suda ili na web-situ Ustavnog suda. Obrazac je dostavljen u prilogu ovih pravila i čini njihov sastavni dio.
4. Zahtjev iz člana VI/3.c) Ustava treba da sadrži:
 - Navode iz zakona za kojeg se traži ocjena kompatibilnosti, uz naznaku službenog glasila u kojem je zakon objavljen;
 - odredbe Ustava, Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama i njenim protokolima, te zakona Bosne i Hercegovine koji je predmet ocjenjivanja kompatibilnosti, postojanja ili domašaja nekog općeg pravila međunarodnog javnog prava koje je bitno za odluku Ustavnog suda;
 - navode, činjenice i dokaze na kojima se zahtjev zasniva;
 - potpis ovlaštenog lica.
5. Podnosilac zahtjeva/apelacije dužan je obavijestiti Ustavni sud o svim promjenama adrese, pravnog i činjeničnog stanja u vezi sa zahtjevom/apelacijom, koje su se desile nakon podnošenja zahtjeva/apelacije Ustavnom sudu.

6. Ako podnosilac zahtjeva/apelacije ima zastupnika, zastupnik mora priložiti punomoć za zastupanje u pisanom obliku.

Član 20.

1. Kad je zahtjev, odnosno apelacija upućena Ustavnom sudu nepotpuna ili ne sadrži podatke neophodne za vođenje postupka, registrar će zatražiti od podnosioca da u određenom roku, a najduže u roku od 30 dana, te nedostatke otkloni pri čemu se podnosiocu zahtjeva, odnosno apelantu, obavezno dostavlja obrazac apelacije i uputstvo o popunjavanju obrasca.
2. Ako podnosilac u roku iz stava 1. ovog člana ne otkloni nedostatke, zahtjev (odnosno apelacija) će biti odbačen.

Član 21.

Kad Ustavni sud preispituje proceduralnu ispravnost predložene odluke prema članu IV/3.f) Ustava, uz zahtjev se prilaže ovjeren prijepis te odluke sa obrazloženjem procedure.

Član 22.

1. Ustavni sud dostavlja zahtjev o pokretanju postupka (odnosno apelaciju) donosiocu osporenog akta radi davanja odgovora, odnosno dostavljanja spisa.
2. Ustavni sud dostavlja apelaciju i drugoj stranci u postupku u kojem je donesena presuda/odluka koja se pobija apelacijom s ciljem davanja odgovora.
3. Nedostavljanje odgovora ne utiče na tok postupka pred Ustavnim sudom.
4. U slučaju odbacivanja apelacije Ustavni sud može donijeti odluku, a da prethodno apelacija nije dostavljena drugoj stranci na izjašnjavanje.

Član 23.

1. O zahtjevu za pokretanje postupka, odnosno apelaciji, upoznaju se predsjednik Ustavnog suda, generalni sekretar Ustavnog suda i registrar.
2. Vijeća Ustavnog suda i Ustavni sud u plenarnoj sjednici raspravljaju i odlučuju o predmetu na osnovu nacrtu odluke sudije izvjestioca, odnosno Sekretarijata Ustavnog suda (u daljnjem tekstu: Sekretarijat) kada su u pitanju odluke o dopustivosti.

Član 24.

1. Sudije izvjestioci, u pravilu, zadužuju se za predmet po abecednom redu prezimena sudija, nakon ispitivanja dopustivosti u skladu sa čl. 16. i 17. ovih pravila. Sudije izvjestioci dobijaju pregled zaduženih predmeta najmanje jednom mjesečno.
2. U predmetima koji se odnose na isto činjenično ili pravno pitanje može se zadužiti jedan sudija izvjestilac o čemu odluku donosi predsjednik Ustavnog suda.
3. Vijeće koje odlučuje o predmetu može, na prijedlog sudije izvjestioca, odlučiti o razduživanju predmeta.
4. Ustavni sud može odrediti, s obzirom na prirodu predmeta, da se po podnesku hitno postupi. Hitno postupanje obavezno je u predmetima koji se tiču zahtjeva podnesenih na osnovu člana IV/3.f) Ustava, izbornih prava i privremenih mjera.

Član 25.

Sudija izvjestilac, odnosno registrar, određuju rok za dostavu odgovora na navode iz zahtjeva, odnosno apelacije.

Član 26.

1. Učesnici u postupku imaju pravo da izvrše uvid u spise predmeta koji se vodi pred Ustavnim sudom, a ovo pravo može se priznati i drugim zainteresiranim licima.
2. Zahtjev/apelacija i odgovor na zahtjev/apelaciju dostavljaju se učesnicima u postupku.
3. Nacrti odluka, rješenja i drugih akata koji su pripremljeni za odlučivanje, kao i akti koji su određeni kao tajna u smislu člana 12. ovih pravila, ne mogu se stavljati na uvid.
4. Uvid u spis odobrava generalni sekretar Ustavnog suda, a obavlja se u službenim prostorijama Ustavnog suda i uz prisustvo ovlaštenog zaposlenika Ustavnog suda.

Član 27.

1. Učesnici u postupku i druga zainteresirana lica mogu tražiti iz predmeta prijepis akata, osim onih koji se, prema članu 26. stav 3. ovih pravila, ne mogu davati na uvid.
2. Lica iz stava 1. ovog člana snose troškove prijepisa.
3. Prepisivanje akata iz predmeta odobrava generalni sekretar Ustavnog suda, a obavlja se u službenim prostorijama Ustavnog suda.

Član 28.

1. Ustavni sud raspravlja i odlučuje na osnovu nacrtu odluke.
2. Nacrt odluke o meritumu sadrži:
 - a. Uvod,
 - b. Izreku,
 - c. Obrazloženje,
 - d. Zaključak.
3. Uvod sadrži: ustavnu osnovu i odgovarajuću odredbu Pravila Ustavnog suda, naziv „Ustavni sud Bosne i Hercegovine“, broj predmeta, ime i prezime, odnosno naziv podnosioca zahtjeva, odnosno apelanta, sastav tijela koje odlučuje (imena i prezimena sudija koji su učestvovali u odlučivanju prema redoslijedu iz člana 98. ovih pravila bez navođenja akademskih titula), datum održavanja sjednice i vrstu odluke.
4. Izreka sadrži: odluku Ustavnog suda o predmetu odlučivanja i naznaku objavljuje li se odluka u službenim glasilima.
5. Obrazloženje odluka donesenih na osnovu člana VI/3.b) sadrži: uvod, postupak pred Ustavnim sudom, činjenice, Apelacija - a) navode iz apelacije, b) navode iz odgovora na apelaciju, relevantne propise, dopustivost, meritum i zaključak.
6. Obrazloženje odluka donesenih na osnovu članova VI/3.a), VI/3.c) i IV/3.f) sadrže: uvod, postupak pred Ustavnim sudom, Zahtjev - a) navode iz zahtjeva, b) navode iz odgovora na zahtjev, relevantne propise, dopustivost, meritum i zaključak.
7. Obrazloženje ostalih nacrtu odluka Ustavnog suda sadrži odgovarajuće elemente, ovisno o vrsti odluke.

Član 29.

1. Obavještenje o toku postupka pred Ustavnim sudom daje predsjednik Ustavnog suda, odnosno registrar Ustavnog suda.
2. Niko nema pravo tražiti podatke o sudiji izvjestiocu i pravnom savjetniku sudije kojem je predmet raspoređen, niti podatke koji se odnose na odlučivanje u predmetu.

Član 30.

Akti Ustavnog suda, pozivi i drugo, dostavljaju se licima na koja se odnose preporučeno poštom ili neposredno uz dostavnicu.

Član 31.

1. Kad se Ustavnom sudu dostavi više zahtjeva iz njegove nadležnosti o istom pitanju, vijeće koje odlučuje o predmetu će, po pravilu, donijeti odluku o spajanju predmeta u kojima će Ustavni sud odnosno vijeće voditi jedan postupak i donijeti jednu odluku.
2. Spajanje zahtjeva, u smislu stava 1. ovog člana, neće se vršiti ako bi to znatnije produžavalo postupak.

Član 32.

Kod odlučivanja Ustavni sud ispituje postoje li samo one povrede koje su iznesene u zahtjevu/apelaciji.

Član 33.

Institucije Bosne i Hercegovine, entiteta, pravna i fizička lica i drugi dužni su Ustavnom sudu, na njegov zahtjev, davati podatke i obavještenja potrebna za rad Ustavnog suda i preduzimati, po nalogu Ustavnog suda, radnje koje su od interesa za vođenje postupka.

5. Sjednice Ustavnog suda**Član 34.**

1. Sjednice vijeća Ustavnog suda i plenarna sjednica Ustavnog suda se održavaju prema potrebi.
2. Sjednica Ustavnog suda se održava, po pravilu, u sjedištu Ustavnog suda, a Ustavni sud može odlučiti da se sjednica održi i izvan sjedišta Ustavnog suda.

Član 35.

1. Sjednicama Ustavnog suda u plenarnom sazivu prisustvuju sudije, generalni sekretar Ustavnog suda, registrar i osoba zadužena za saradnju sa medijima.
2. Sjednici vijeća prisustvuju sudije, registrar i osoba zadužena za saradnju sa medijima. Predsjednik Ustavnog suda, odnosno vijeća, može odlučiti da sjednici prisustvuju i druge stručne osobe i generalni sekretar.
3. Sjednici Ustavnog suda u plenarnom sazivu, odnosno vijeća, može prisustvovati pravni savjetnik sudije koji je radio na obradi predmeta o kojem se raspravlja i druge stručne osobe koje odredi predsjednik Ustavnog suda, odnosno predsjedavajući vijeća.
4. Pomoćnik generalnog sekretara Ustavnog suda može prisustvovati sjednici Ustavnog suda, odnosno vijeća, ukoliko se odlučuje o administrativno-fnansijskim pitanjima.

Član 36.

1. Predsjednik Ustavnog suda, odnosno predsjedavajući vijeća, zakazuje sjednicu, predlaže dnevni red i predsjedava sjednicom Ustavnog suda u plenarnoj sjednici, odnosno vijećima. Predsjednik Ustavnog suda može ovlastiti jednog od potpredsjednika da predsjedava sjednicama Vijeća.
2. Predsjednik Ustavnog suda, odnosno predsjedavajući Vijeća, zakazat će sjednicu:
 - kad su Ustavni sud u plenarnoj sjednici, odnosno Vijeće, zaključili da se sjednica održi;
 - kad sazivanje sjednice traži sudija, radi razmatranja pitanja iz nadležnosti Ustavnog suda;
 - kad održavanje sjednice zatraži radno tijelo Ustavnog suda, odnosno Vijeće.
3. Predsjednik Ustavnog suda, odnosno predsjedavajući Vijeća, predlaže dnevni red i predsjedava sjednicama.
4. Sudija može predložiti izmjene i dopune dnevnog reda sjednice.
5. Dnevni red sjednice utvrđuje Ustavni sud u plenarnoj sjednici, odnosno vijeća.
6. Predsjednik Ustavnog suda zakazuje vanrednu sjednicu u slučaju kad:
 - Ustavni sud u plenarnoj sjednici ili vijeća odluče da održe sjednicu;
 - sudija zahtijeva održavanje sjednice u plenarnom sazivu, kako bi se razmotrila pitanja koja su u nadležnosti Ustavnog suda.
7. U slučaju iz stava 2. alineja 2. i stava 6. alineja 2. ovog člana, predsjedniku Ustavnog suda podnosi se pismeni zahtjev sa obrazloženjem.

Član 37.

1. Poziv za sjednicu Ustavnog suda u plenarnom sazivu, predmeti i drugi materijali koji će biti razmatrani na sjednici, dostavljaju se sudijama najkasnije osam dana prije dana održavanja sjednice.
2. Sekretarijat će pravovremeno dostavljati nacrtu odluka sudiji izvjestiocu u predmetima u kojima je određen sudija izvjestilac.
3. Izuzetno, u hitnim slučajevima, pozivi za sjednicu Ustavnog suda u plenarnom sazivu i za sjednicu vijeća, predmeti i drugi materijali koji će biti razmatrani na sjednici, mogu se dostaviti i u kraćem roku.
4. Sudija izvjestilac svojim parafom ili pisanom potvrdom daje saglasnost da se nacrt odluke iznese na sjednicu vijeća.

Član 38.

1. O predmetu koji je na dnevnom redu sjednice Ustavnog suda u plenarnom sazivu, odnosno Vijeća od pet sudija, prije raspravljanja i glasanja sudija izvjestilac će ukratko iznijeti relevantna činjenična i pravna pitanja značajna za raspravljanje i odlučivanje i dati prijedlog odluke.
2. Sudija izvjestilac može zatražiti da registrar izloži činjenice predmeta i pruži informacije o relevantnim propisima i ustavnosudskoj praksi.
3. Ukoliko sjednici Ustavnog suda u plenarnom sazivu, odnosno vijećima, prisustvuje pravni savjetnik sudije, on/ona može odgovarati na postavljena pitanja u vezi sa činjenicama predmeta o kojem se raspravlja i davati informacije o relevantnim propisima koji su značajni za predmet o kojem se vodi rasprava.
4. Nakon izlaganja sudije izvjestioca, odnosno registrara, riječ se daje sudijama prema redoslijedu po kojem su tražili riječ.
5. U raspravljanju iz stava 1. ovog člana može učestvovati generalni sekretar Ustavnog suda.

Član 39.

Ustavni sud može odložiti, odnosno prekinuti raspravljanje o predmetu, s ciljem pribavljanja novih podataka i obavještenja, kao i u drugim slučajevima.

Član 40.

1. Poslije završenog raspravljanja o predmetu, Ustavni sud u plenarnoj sjednici i sjednici vijeća donosi odluku.
2. Odluka Ustavnog suda u plenarnoj sjednici donosi se većinom glasa sudija od ukupno devet sudija Ustavnog suda.
3. Izuzetno, kada u plenarnoj sjednici u donošenju odluke učestvuje manje od ukupnog broja od devet sudija, i to zbog razloga navedenih u članu 93. stav 1. ili članu 99. stav 6. ovih pravila, kao i kada nisu izabrane sve sudije, ili kada je sudija/sudije u dužem periodu, zbog bolesti, spriječen da vrši svoju funkciju, ukoliko najmanje pet sudija ne glasa identično o prijedlogu odluke o zahtjevu/apelaciji, smatra se da je donesena odluka kojom se zahtjev/apelacija odbija.
4. Obrazloženje Odluke iz stava 3. ovog člana sadrži navode o svim pravnim stavovima koji su izneseni na sjednici.
5. Odluka Vijeća od pet sudija donosi se jednoglasno.

6. Odluka Malog vijeća donosi se jednoglasno.
7. Glasanje se vrši javno, dizanjem ruke.
8. Ustavni sud može odlučiti da se odluka donese tajnim glasanjem.
9. Glasanje se vrši prema redoslijedu po kojem su prijedlozi podneseni o čemu se prethodno može provesti preliminarno glasanje o predloženoj odluci ili o pojedinim dijelovima odluke. Prijedlog, koji prilikom preliminarne glasanja dobije najviše glasova, smatra se prvim prijedlogom o kojem se glasa u skladu sa stavom 1. ovog člana.

10. U ostalim slučajevima, kao prvi prijedlog o kojem se glasa smatra se prijedlog sudije izvjestioca ukoliko sudija izvjestilac ne predloži drukčije.

Član 41.

1. Sudija se ne može uzdržati od glasanja.
2. Svaki sudija koji je učestvovao u razmatranju predmeta ima pravo da izdvoji svoje mišljenje, u skladu ili suprotno odluci, ili samo da izjavi o neslaganju ili pridruživanju izdvojenom mišljenju.
3. Sudija ima pravo i dužnost da izdvojeno mišljenje, najkasnije u roku od 15 dana, pismeno izloži i obrazloži.
4. Izdvojeno mišljenje sudije prilaže se uz zapisnik sa sjednice i ulaže u predmet na koji se odnosi, a u donesenoj odluci i rješenju se konstatira da je dato izdvojeno mišljenje.
5. Izdvojeno mišljenje prilaže se uz odluku kao aneks. Odluka se objavljuje u službenim glasilima i publikaciji Ustavnog suda zajedno sa izdvojenim mišljenjem.

Član 42.

1. U donošenju odluke Ustavnog suda može učestvovati samo sudija koji je bio prisutan sjednici na kojoj je obavljena rasprava o predmetu u kojem se donosi odluka.
2. Sjednica Ustavnog suda u plenarnom sazivu kojoj ne prisustvuje niti jedan sudija iz reda konstitutivnog naroda se odlaže, s tim da će se, u slučaju ponavljanja iste situacije bez opravdanih razloga, naredna sjednica održati.

Član 43.

1. Sjednice Ustavnog suda u plenarnom sazivu i Vijeća od pet sudija snimaju se.
2. O toku sjednica Ustavnog suda u plenarnom sazivu i vijeća vodi se zapisnik.
3. Stenogram ili zvučni zapis prilaže se uz zapisnik i čini njegov sastavni dio.

Član 44.

1. Zapisnik sjednice Ustavnog suda sadrži:
 - datum održavanja sjednice;
 - imena prisutnih i odsutnih sudija;
 - imena drugih lica prisutnih na sjednici;
 - predmet razmatranja i odlučivanja;
 - izreku (dispozitiv) donesene odluke;
 - rezultat glasanja, sa naznakom koji je sudija glasao protiv odluke, odnosno koji je izdvojio mišljenje;
 - druge zaključke koji su doneseni povodom rasprave o predmetu.
2. Kad je isključena javnost sa sjednice, ili njenog dijela, u zapisnik se unosi i konstatacija o tome.

Član 45.

1. Zapisnik sa sjednice Ustavnog suda usvaja se, u pravilu, na narednoj sjednici.
2. Verificirani zapisnik sjednice Ustavnog suda u plenarnoj sjednici potpisuje predsjednik Ustavnog suda ili potpredsjednik i generalni sekretar Ustavnog suda, a verificirani zapisnik sjednice Vijeća potpisuje predsjedavajući vijeća i registar.
3. Zapisnik je sastavni dio arhive Ustavnog suda i čuva se u skladu sa zakonom o arhivu.
4. Način upotrebe stenograma ili snimka uredit će se posebnom odlukom Ustavnog suda.

6. Javna rasprava

Član 46.

1. Kad je u postupku pred Ustavnim sudom potrebno neposredno raspraviti pitanje značajno za donošenje odluke, Ustavni sud će u plenarnoj sjednici održati javnu raspravu.
2. O potrebi održavanja javne rasprave odlučuje Ustavni sud u plenarnoj sjednici.

Član 47.

1. Na javnu raspravu pozivaju se učesnici u postupku.
2. Kad je potrebno na javnu raspravu pozivaju se i lica koja mogu Ustavnom sudu dati stručna mišljenja i objašnjenja značajna za donošenje odluke.
3. O pozivanju lica iz stava 2. ovog člana odlučuje Ustavni sud na prijedlog sudije izvjestioca.

Član 48.

1. Poziv za javnu raspravu i odgovarajući materijal dostavljaju se najkasnije osam dana prije održavanja javne rasprave.
2. Izuzetno, poziv za javnu raspravu može se dostaviti i u kraćem roku.

Član 49.

1. Javna rasprava se održava u sjedištu Ustavnog suda.
2. Kad postoje posebni razlozi, Ustavni sud može odlučiti da se javna rasprava održi izvan sjedišta Ustavnog suda.

Član 50.

Odsustvo učesnika u postupku na javnoj raspravi ne sprječava Ustavni sud da održi javnu raspravu i donese odluku.

Član 51.

1. Kad je potrebno, Ustavni sud može javnu raspravu odložiti ili prekinuti s ciljem pribavljanja potrebnih podataka i obavještenja, kao i u drugim opravdanim slučajevima.
2. U slučaju iz stava 1. ovog člana predsjednik Ustavnog suda obavijestit će učesnike u postupku i druga pozvana lica o tome kada će se održati, odnosno nastaviti javna rasprava.

Član 52.

1. Predsjednik Ustavnog suda otvara javnu raspravu i saopćava predmet rasprave.
2. Generalni sekretar Ustavnog suda obavještava Ustavni sud o prisustvu učesnika u postupku i drugih pozvanih lica.

Član 53.

1. Sudija izvjestilac izlaže na javnoj raspravi stanje stvari i sporna pravna pitanja značajna za raspravljanje, ne iznoseći pri tome svoj stav za donošenje odluke.
2. Poslije izlaganja sudije izvjestioca učesnici u postupku iznose i obrazlažu svoje stavove i odgovaraju na navode iznesene u raspravi, a druga pozvana lica daju svoja mišljenja značajna za razjašnjenje stanja stvari.

Član 54.

1. O održavanju reda na javnoj raspravi stara se predsjednik Ustavnog suda.
2. U tom cilju on može:
 - opomenuti lica koje remeti red;
 - oduzeti riječ licu koje nanosi uvredu Ustavnom sudu ili nekom drugom, odnosno koje na drugi način zlorabotrebno dobijenu riječ;
 - udaljiti sa javne rasprave lica koje i pored opomene ometa tok javne rasprave.

Član 55.

Kad su završena izlaganja učesnika u postupku i drugih pozvanih lica, a nema ni pitanja za razrješavanje, predsjednik Ustavnog suda zaključuje javnu raspravu i obavještava učesnike u postupku i druga prisutna lica o vremenu i načinu saopćavanja odluke Ustavnog suda.

Član 56.

1. Ustavni sud, po pravilu, odmah nakon zaključivanja javne rasprave održava sjednicu o vijećanju i glasanju.
2. U postupku vijećanja sudija izvjestilac prvi iznosi svoje mišljenje i stav o navedenoj stvari.
3. Nakon završenog izlaganja sudije izvjestioca sudije izlažu svoja mišljenja i stavove, prema redoslijedu po kojem su tražili riječ.
4. Nakon završenog vijećanja pristupa se glasanju.
5. Sjednici o vijećanju i glasanju prisustvuju sudije koje su učestvovala u raspravi, generalni sekretar, registar, zapisničar i osoba zadužena za saradnju sa medijima.

Član 57.

1. Nakon završene sjednice o vijećanju i glasanju predsjednik Ustavnog suda, po pravilu, usmeno objavljuje odluku Ustavnog suda uz navođenje bitnih razloga za njeno donošenje.

2. Odluka Ustavnog suda dostavlja se učesnicima u postupku u pravilu u roku od 30 dana od dana donošenja.

Član 58.

1. O javnoj raspravi vodi se zapisnik.
2. U zapisnik sa javne rasprave unose se i podaci iz člana 44. ovih pravila.
3. Ako nije vođen stenogram ili nije vršeno magnetofonsko snimanje javne rasprave, u zapisnik se unosi sažeto izlaganje učesnika u postupku i drugih prisutnih lica.
4. Uz zapisnik sa javne rasprave prilaže se pisano izlaganje sudije izvjestioca, kao i izlaganje učesnika u postupku i drugih prisutnih lica koja mogu svoja pisana izlaganja predati Ustavnom sudu.

7. Akti Ustavnog suda

Član 59.

1. Nakon vijećanja i glasanja Ustavni sud donosi odluke.
2. Odluke Ustavnog suda su:
 - o dopustivosti zahtjeva/apelacije;
 - o meritumu zahtjeva/apelacije (potpuna ili djelimična);
 - o prestanku važenja odredbe nesaglasne sa Ustavom;
 - o obustavi postupka;
 - o privremenoj mjeri.
3. U slučaju potrebe u postupku pred Ustavnim sudom, kao i o unutar-njim pitanjima Ustavnog suda, mogu se donositi rješenja i zaključci.

Član 60.

Ustavni sud donosi odluku o dopustivosti kojom odbacuje zahtjev/apelaciju pod uvjetima iz čl. 16, 17. i 20. ovih pravila.

Član 61.

1. Ustavni sud donosi odluku o meritumu kada usvaja ili odbija zahtjev/apelaciju.
2. Ustavni sud usvaja zahtjev/apelaciju kada, u skladu sa svojim nadležnostima iz čl. VI/3.a) i VI/3.b) utvrdi povredu Ustava, odnosno u skladu sa svojim nadležnostima iz člana VI/3.c) utvrdi povredu Ustava i zakona Bosne i Hercegovine ili utvrdi inkompatibilnost u pogledu postojanja ili domašaja nekog općeg pravila međunarodnog javnog prava koje je bitno za odluku Ustavnog suda.
3. Ustavni sud odbija zahtjev/apelaciju kada, u skladu sa svojim nadležnostima iz čl. VI/3.a) i VI/3.b) utvrdi da ne postoji povreda Ustava, odnosno da ne postoji povreda u smislu nadležnosti Ustavnog suda iz člana VI/3.c) Ustava.
4. Ustavni sud svojom odlukom usvaja zahtjev kada utvrdi da postoji proceduralna ispravnost zahtjeva, podnesenog u skladu sa članom IV/3.f) Ustava.
5. Ustavni sud svojom odlukom odbija zahtjev kada utvrdi da ne postoji proceduralna ispravnost zahtjeva podnesenog u skladu sa članom IV/3.f) Ustava.

Član 62.

Ustavni sud može donijeti djelimičnu odluku ako zahtjev sadrži više pitanja i ako to priroda slučaja omogućava.

Član 63.

1. Ustavni sud odlukom kojom usvaja zahtjev odlučuje o njenom pravnom djelovanju (*ex tunc, ex nunc*).
2. Odlukom kojom se utvrđuje nesaglasnost iz člana VI/3.a) i VI/3.c) Ustava, Ustavni sud može u cijelosti ili djelimično ukinuti opći akt ili pojedine njegove odredbe.
3. Ukinuti opći akt, odnosno njegove ukinute odredbe, prestaju važiti narednog dana od dana objavljivanja odluke Ustavnog suda u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”.
4. Izuzetno, Ustavni sud može, odlukom kojom se utvrđuje nesaglasnost iz člana VI/3.a) i VI/3.c) Ustava, odrediti rok za usaglašavanje koji ne može biti duži od šest mjeseci.
5. Ako se u ostavljenom roku iz stava 4. ovog člana ne otkloni utvrđena nesaglasnost, Ustavni sud će svojom odlukom utvrditi da nesaglasne odredbe prestaju važiti.
6. Narednog dana od dana objavljivanja odluke iz stava 4. ovog člana u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” prestaju važiti nesaglasne odredbe.

Član 64.

1. Odlukom kojom usvaja apelaciju Ustavni sud ukida osporenu odluku i predmet vraća sudu, odnosno organu koji je donio tu odluku na ponovni postupak. Ako je do donošenja odluke Ustavnog suda promi-

jenjen zakon koji određuje nadležnost za postupanje u toj pravnoj stvari sud, odnosno organ koji je donio ukinutu odluku, dužan je bez odlaganja dostaviti predmet nadležnom sudu, odnosno organu.

2. Izuzetno, ako Ustavni sud utvrdi da je apelacija osnovana može, prema prirodi Ustavom utvrđenih prava i osnovnih sloboda, sam odlučiti o meritumu predmeta i odluku dostaviti nadležnom organu radi osiguranja podnosiocu apelacije ustavnih prava koja su mu povrijeđena.

3. Ustavni sud može sam odlučiti u meritumu iz stava 2. ovog člana samo ako je data mogućnost izjašnjavanja drugoj stranci u postupku prema članu 22. stav 2. ovih pravila.

4. U obrazloženju odluke Ustavni sud navodi koje je ustavno pravo povrijeđeno i u čemu se sastoji povreda.

5. Sud, odnosno organ čija je odluka ukinuta, dužan je donijeti novu odluku pri čemu je obavezan poštovati pravno shvatanje Ustavnog suda o povredi Ustavom utvrđenih prava i osnovnih sloboda podnosioca apelacije.

6. Postupak pred sudom, odnosno organom iz stava 5. ovog člana, hitan je.

Član 65.

1. Ustavni sud će donijeti odluku kojom obustavlja postupak kada je u toku postupka:

1. otklonjena neustavnost osporenog akta;
2. osporeni opći akt prestao važiti;
3. apelant umro ili kada je apelant koji je pravno lice prestao postojati;
4. prestanu postojati pretpostavke za vođenje postupka ili kada Ustavni sud utvrdi da nije svrsishodno voditi daljnji postupak pod uvjetom da je to u skladu sa poštivanjem ljudskih prava.

2. U slučaju iz tač. 1. i 2. stava 1. ovog člana, Ustavni sud će nastaviti postupak ako se radi o očiglednoj povredi odredbi člana II Ustava ili ukoliko posljedice povrijeđenih prava i sloboda nisu otklonjene, a u slučaju iz tačke 3. stava 1. ovog člana ako nasljednik, odnosno pravni sljednik, u roku od 30 dana od dana smrti odnosno prestanka postojanja pravnog lica, odnosno izmjene statusa, podnese pismeni zahtjev da preuzima nastavak postupka.

Član 66.

Odluka o privremenoj mjeri donosi se u slučaju iz člana 77. ovih pravila.

Član 67.

Svako, kome je povrijeđeno pravo konačnim ili pravosnažnim pojedinačnim aktom, donesenim na osnovu odredbi koje su prestale važiti u smislu člana 63. ovih pravila, ima pravo zatražiti od nadležnog organa izmjenu tog pojedinačnog akta, a nadležni organ je obavezan ponoviti postupak i uskladiti akt sa odlukom Ustavnog suda.

Član 68.

Prijedlog za izmjenu konačnog ili pravosnažnog pojedinačnog akta iz člana 67. ovih pravila može se podnijeti u roku od šest mjeseci od dana objavljivanja odluke Ustavnog suda u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, ako od donošenja akta do donošenja odluke Ustavnog suda nije proteklo više od pet godina.

Član 69.

1. Nacrt odluke Ustavni sud razmatra u plenarnoj sjednici, Vijeću od pet sudija, odnosno u Malom vijeću.
2. Stručno-tehničku redakciju teksta odluka Ustavnog suda utvrđuje Redakciona komisija.
3. Predsjednik Redakcione komisije i registrar potpisima potvrđuju konačan tekst svih odluka.
4. Odluke koje se objavljuju obavezno se lektoriraju i objavljuju se na sva tri službena jezika u Bosni i Hercegovini, a značajnije odluke se, nakon lektoriranja, prevode na engleski jezik.
5. Odluke i rješenja koja se ne objavljuju dostavljaju se strankama na jednom od službenih jezika i pisama Bosne i Hercegovine, koji je zahtijevala stranka.

8. Zahtjev za preispitivanje

Član 70.

1. U slučaju da se otkrije neka činjenica koja je po svojoj prirodi mogla odlučno utjecati na ishod spora i koja, kad je odluka bila donesena, nije bila poznata Ustavnom sudu i nije razumno mogla biti poznata stranci iz člana 15. stav 1. tačka b. ovih pravila, ta stranka može, u roku od šest mjeseci nakon što je stekla saznanje o toj činjenici, podnijeti zahtjev Ustavnom sudu za preispitivanje te odluke.

2. U zahtjevu iz stava 1. ovog člana treba navesti odluku čije se preispitivanje traži, kao i potrebne podatke koji ukazuju da su ispunjeni uvjeti predviđeni u stavu 1. ovog člana. U prilogu zahtjeva dostavljaju se svi dokazi koji ga potkrepljuju. Zahtjev i dokumenti dostavljaju se Uredu registrara.

3. Sudija može na vlastitu inicijativu podnijeti pismeno obrazložen zahtjev iz stava 1. ovog člana.

4. Zahtjev za preispitivanje odluke prethodno razmatra Ured registrara i dostavlja izvornom vijeću koje je donijelo odluku čije se preispitivanje traži, sa prijedlogom odluke. Kada nije moguće sastaviti izvorno vijeće, predsjednik Suda odlučit će o načinu popune vijeća.

5. Izvorno vijeće će odbiti zahtjev ako utvrdi da nema razloga koji bi opravdali njegovu razmatranje. U tom slučaju, Ured registrara će pismom obavijestiti podnosioca zahtjeva.

6. Kada izvorno vijeće odluči da će preispitati svoju odluku, predmet preispitivanja razmatra se u skladu sa pravilima koja se primjenjuju u redovnom postupku pred Ustavnim sudom.

7. Ukoliko Vijeće od pet sudija kao izvorno vijeće ne donese odluku, zahtjev se proslijeđuje Ustavnom sudu u plenarnoj sjednici.

8. Preispitivanje odluke Ustavnog suda nije moguće ako je od njenog donošenja prošlo više od jedne godine.

Član 71.

1. Izvornik odluke, pod kojim se podrazumijeva originalna odluka Ustavnog suda, potpisuju predsjednik Ustavnog suda i registrar, a objavljuje se samo sa potpisom predsjednika Ustavnog suda.

2. Odluke za potpis pravni savjetnik sudije dostavlja predsjedniku Ustavnog suda uz dnevnu naredbu preko registrara.

3. Otpravak odluke ovjerava generalni sekretar Ustavnog suda.

Član 72.

1. Ako izvornik odluke sadrži tehničke greške ili ako objavljeni tekst nije istovjetan sa izvornikom, ispravku daje generalni sekretar Ustavnog suda na osnovu zaključka Ustavnog suda.

2. Ispravka se dostavlja učesnicima u postupku i objavljuje se na isti način kao i odluka.

Član 73.

1. Odluke Ustavnog suda o meritumu objavljuju se u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” i u službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

2. Ustavni sud može odlučiti da se i druge odluke objave na način iz stava 1. ovog člana.

3. U odluci o apelaciji, kada se objavljuje prema st. 1. i 2. ovog člana, objavljuju se lična imena i prezimena podnosioca apelacije, odnosno pravnog lica i druge stranke u postupku iz člana 22. stav 2. ovih pravila, osim ako podnositelj apelacije i druga stranka u postupku pred Ustavnim sudom nije drukčije zahtijevala.

9. Izvršenje odluka

Član 74.

1. Odluke Ustavnog suda konačne su i obavezne i dužno ih je poštovati svako fizičko i pravno lice.

2. Svi organi vlasti dužni su, u okviru svojih nadležnosti utvrđenih ustavom i zakonom, provoditi odluke Ustavnog suda.

3. Svako ko ima pravni interes može tražiti da se izvrši odluka Ustavnog suda.

4. Ustavni sud u svojoj odluci može odrediti način i rok izvršavanja odluke Ustavnog suda.

5. U roku iz stava 4. ovog člana organ koji je obavezan da izvrši odluku Ustavnog suda dužan je dostaviti obavještenje o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja odluke Ustavnog suda, kako je to naznačeno u odluci.

6. U slučaju nepostupanja, odnosno kašnjenja u izvršavanju ili obavještanju Ustavnog suda o preduzetim mjerama, Ustavni sud donosi rješenje kojim se utvrđuje da odluka Ustavnog suda nije izvršena, odnosno može odrediti način izvršenja odluke. Ovo rješenje dostavlja se nadležnom tužiocu, odnosno drugom organu nadležnom za izvršenje kojeg odredi Ustavni sud.

Član 75.

Izvršenje konačnih, odnosno pravosnažnih pojedinačnih akata, donesinih na osnovu odredbi koje su prestale važiti u smislu člana 63. ovih pravila, ne može se ni odrediti ni provesti, a ako je izvršenje započeto obustavit će se.

Član 76.

1. Ako se utvrdi da se izmjenom pojedinačnog akta ne mogu otkloniti posljedice nastale primjenom odredbi za koje je utvrđeno da su ne-

saglasne, Ustavni sud može, na zahtjev zainteresiranog lica, odrediti da se te posljedice otklone povratom u predašnje stanje, naknadom štete ili na drugi način.

2. U odluci kojom usvaja apelaciju Ustavni sud, izuzetno, na zahtjev apelanta, može odrediti naknadu za nematerijalnu štetu.

10. Privremene mjere

Član 77.

1. Malo vijeće može, na zahtjev podnosioca zahtjeva ili apelanta, odrediti strankama svaku privremenu mjeru za koju smatra da je treba donijeti u interesu stranaka ili pravilnog vođenja postupka.

2. Izuzetno, predsjednik Ustavnog suda može, u nemogućnosti sazivanja Malog vijeća, odrediti privremenu mjeru iz stava 1. ovog člana.

3. Ustavni sud u plenarnoj sjednici, odnosno Vijeće od pet sudija može, na vlastitu inicijativu ili na zahtjev stranke, odrediti privremenu mjeru iz stava 1. ovog člana.

4. Odluka o mjeri iz stava 1. ovog člana odmah se dostavlja donosiocu osporenog akta i stranci.

5. Malo vijeće, odnosno predsjednik Ustavnog suda, ako ocijeni svrsishodnim može odlučiti o dostavljanju mjere iz stava 1. ovog člana i drugim organima.

6. Odluka o privremenoj mjeri iz stava 1. ovog člana proizvodi pravno djelovanje dok Ustavni sud u plenarnoj sjednici, odnosno Vijeće od pet sudija, ne odluči drukčije.

7. Malo vijeće, odnosno predsjednik Ustavnog suda, može tražiti informacije od stranaka o svakom pitanju koje je povezano s privremenom mjerom.

8. Postupak za donošenje privremene mjere hitan je, a odluka kojom se usvaja zahtjev za donošenje privremene mjere je obavezujuća do donošenja konačne odluke Ustavnog suda.

11. Posebne odredbe

Član 78.

1. Kad se pozivi, odluke, odnosno rješenja Ustavnog suda ne mogu, iz bilo kojeg razloga, dostaviti učesnicima u postupku, izuzev poziva za odgovor iz člana 22. stav 2. ovih pravila, dostava se za njih obavljajući stavljanjem poziva, odluke, odnosno rješenja, na oglasnu ploču Ustavnog suda.

2. Dostavljanje se smatra obavljenim nakon proteka osam dana od dana stavljanja poziva, odluke, odnosno rješenja na oglasnu ploču Ustavnog suda.

Član 79.

O pitanjima postupka pred Ustavnim sudom, koja nisu utvrđena ovim pravilima, Ustavni sud će odlučiti u svakom konkretnom slučaju.

III. ORGANIZACIJA USTAVNOG SUDA

1. Prava i dužnosti Ustavnog suda

Član 80.

1. Ustavni sud, pored vršenja funkcije u skladu sa odredbama Ustava, odlučuje o:

- izboru predsjednika i potpredsjednika;
- statusu i imunitetskim pravima predsjednika i sudija;
- unutrašnjoj organizaciji Ustavnog suda i Sekretarijata Ustavnog suda;
- obrazovanju radnih organa Ustavnog suda;
- statusnim pitanjima generalnog sekretara Ustavnog suda, registrara, šefa kabineta predsjednika Ustavnog suda, pomoćnika generalnog sekretara Ustavnog suda, pravnog savjetnika sudije i savjetnika predsjednika Ustavnog suda za međunarodne odnose;
- planu rada Ustavnog suda i njegovom izvršavanju;
- potrebama za finansiranje rada Ustavnog suda;
- usvajanju godišnjeg obračuna;
- drugim pitanjima iz nadležnosti Ustavnog suda.

2. U ostvarivanju svoje finansijske samostalnosti Ustavni sud:

- utvrđuje prijedlog budžetskih sredstava potrebnih za izvršavanje nadležnosti Ustavnog suda i upućuje ga Predsjedništvu Bosne i Hercegovine s ciljem uključivanja u prijedlog budžeta, u smislu člana VIII Ustava;
- donosi finansijski plan Ustavnog suda u kojem planira i donosi odluke o ostvarivanju prihoda i izvršavanju rashoda u tekućoj godini;

- usvaja godišnji obračun;
- odlučuje o korištenju donacija i drugih izvora prihoda.

Član 81.

1. Sjednici Ustavnog suda na kojoj se odlučuje o pitanjima iz člana 80. ovih pravila, osim predsjednika Ustavnog suda i sudija, prisustvuju generalni sekretar Ustavnog suda i registrar.

2. Kada se raspravlja o pitanjima iz stava 1. al. 3, 4, 6, 7. i 8. i stava 2. člana 80. ovih pravila, sjednici prisustvuje pomoćnik generalnog sekretara Ustavnog suda, odnosno stručne osobe koje odredi predsjednik Ustavnog suda.

Član 82.

1. Ustavni sud saraduje sa drugim ustavnim sudovima.

2. Ustavni sud može organizirati sastanke i savjetovanja i učestvovati na sastancima i savjetovanjima na kojima se razmatraju pitanja od interesa za rad Ustavnog suda.

2. Predsjednik Ustavnog suda i sudije

Član 83.

1. Sudije Ustavnog suda biraju se u skladu sa članom VI/1. Ustava.

2. Sudije će biti istaknuti pravnici visokih moralnih kvaliteta. Svaka osoba s pravom glasa i takvim kvalifikacijama može biti sudija Ustavnog suda. Sudije koje izabere predsjednik Evropskog suda za ljudska prava ne mogu biti državljani Bosne i Hercegovine ili bilo koje susjedne države.

3. Sudija djeluje u Ustavnom sudu u ličnom svojstvu.

Član 84.

Ustavni sud bira predsjednika Ustavnog suda i potpredsjednike iz reda sudija.

Član 85.

Prije preuzimanja dužnosti svaki izabrani sudija, na prvom zasjedanju Ustavnog suda u plenarnoj sjednici na kojoj je taj sudija prisutan ili u slučaju potrebe pred predsjednikom Ustavnog suda, daje i potpisuje sljedeću svečanu izjavu:

„Izjavljujem da ću se, u vršenju dužnosti sudije Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, pridržavati Ustava i zakona Bosne i Hercegovine, da ću dužnost sudije vršiti savjesno i nepristrano i da ću sva vijećanja čuvati kao tajnu”.

Član 86.

1. Predsjednika Ustavnog suda bira Ustavni sud tajnim glasanjem, većinom glasova svih sudija.

2. Ako u prvom krugu glasanja nijedan kandidat ne dobije većinu glasova, glasanje će se ponoviti za dva kandidata koji su dobili najveći broj glasova i smatrat će se izabranim onaj kandidat koji u drugom krugu dobije veći broj glasova.

3. Ako nijedan od kandidata iz drugog kruga glasanja ne dobije većinu glasova, pristupit će se ždrijebanju.

Član 87.

Predsjednik Ustavnog suda bira se rotacijom između sudija iz konstitutivnih naroda Bosne i Hercegovine, s tim da u dva uzastopna mandata predsjednik Ustavnog suda ne može pripadati istom konstitutivnom narodu.

Član 88.

1. Mandat predsjednika Ustavnog suda traje tri godine, a započinje teći izborom.

2. Ako predsjednik Ustavnog suda prestane biti član Ustavnog suda ili podnese ostavku prije redovnog isteka mandata, Ustavni sud će u plenarnoj sjednici izabrati nasljednika za preostalo vrijeme mandata iz reda istog konstitutivnog naroda. Ako je, u to vrijeme, prisutan samo jedan sudija iz reda tog konstitutivnog naroda, Ustavni sud može, na plenarnoj sjednici, imenovati sudiju iz bilo kojeg konstitutivnog naroda da vrši dužnost predsjednika Ustavnog suda do stupanja na dužnost drugog sudije iz reda istog konstitutivnog naroda, ili do isteka mandata na koji je imenovan.

Član 89.

Predsjednik Ustavnog suda organizira, rukovodi i nadzire rad Ustavnog suda, zakazuje i predsjedava sjednicama i javnim raspravama, predstavlja Ustavni sud, potpisuje odluke Ustavnog suda, stara se o ostvarivanju saradnje sa drugim institucijama, donosi pojedinačne akte, vrši i druge dužnosti predviđene ovim pravilima i drugim aktima Ustavnog suda.

Član 90.

1. Ustavni sud, na istoj sjednici na kojoj se bira predsjednik Ustavnog suda, bira tri potpredsjednika Ustavnog suda.

2. Potpredsjednik Ustavnog suda bira se iz reda svih sudija.

3. Predsjednik Ustavnog suda i potpredsjednik Ustavnog suda ne mogu istovremeno biti birani iz istog naroda.

4. Mandat potpredsjednika Ustavnog suda isti je kao mandat predsjednika Ustavnog suda.

5. Način glasanja za potpredsjednika istovjetan je načinu glasanja za predsjednika Ustavnog suda.

6. Odredba člana 88. stav 2. ovih pravila primjenjuje se i na potpredsjednike Ustavnog suda.

Član 91.

1. Predsjednika Ustavnog suda, u slučaju njegove odsutnosti ili spriječenosti, zamjenjuje potpredsjednik kojeg odredi predsjednik Ustavnog suda.

2. Ustavni sud na sjednici, u slučaju da predsjednik Ustavnog suda ne može odrediti potpredsjednika koji ga zamjenjuje, određuje koji će od izabranih potpredsjednika zamjenjivati predsjednika Ustavnog suda u smislu stava 1. ovog člana.

Član 92.

1. Sudija ima pravo i dužnost da učestvuje u radu i odlučivanju Ustavnog suda i njegovih radnih tijela čiji je član.

2. Ako najmanje dvoje sudija boravi izvan sjedišta Ustavnog suda, u istom mjestu, Ustavni sud može odlučiti da organizira ured u mjestu boravišta sudija.

Član 93.

1. Predsjednik Ustavnog suda, odnosno sudija, neće učestvovati u radu i odlučivanju o zahtjevu za pokretanje postupka, odnosno apelaciji ako:

- ima neki lični interes u konkretnom slučaju;
- je učestvovao u donošenju odluke koja je predmet spora u svojstvu sudije, stranke u postupku ili punomoćnika stranke, odnosno presude koja je predmet apelacije ili zakona čija se ocjena kompatibilnosti traži (član VI/3. Ustava), kao i u slučaju preispitivanja proceduralne ispravnosti predložene odluke Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (član IV/3.f) Ustava);
- postoje druge okolnosti koje izazivaju sumnju u njegovu nepristranost.

2. Sudija, o čijem se izuzeću odlučuje, može dati odgovor na prijedlog o izuzeću.

3. Odluku o izuzeću iz stava 2. ovog člana donosi Ustavni sud većinom glasova sudija, na prijedlog predsjednika Ustavnog suda odnosno sudije.

Član 94.

1. Sudija je dužan funkciju sudije vršiti savjesno.

2. Sudija je dužan čuvati ugled i dostojanstvo Ustavnog suda i ugled i dostojanstvo sudije.

Član 95.

Sudije imaju pravo predlagati razmatranje pojedinih pitanja na sjednicama Ustavnog suda.

Član 96.

1. Sudija ima pravo da bude redovno obavještavan o svim pitanjima značajnim za ostvarivanje funkcije Ustavnog suda.

2. O obavještavanju sudije staraju se predsjednik i generalni sekretar Ustavnog suda.

3. Nespojivost funkcije sudije Ustavnog suda, imunitet i prestanak vršenja funkcije sudije Ustavnog suda

Član 97.

1. Funkcija sudije nespojiva je sa:

- članstvom u političkoj stranci ili političkoj organizaciji u Bosni i Hercegovini;
- članstvom u zakonodavnoj, izvršnoj i drugoj sudskoj vlasti u Bosni i Hercegovini, odnosno entitetima;
- svakom drugom funkcijom koja može uticati na nepristranost sudije.

2. Sudije koje su izabrali nadležni zakonodavni organi entiteta ne smiju biti članovi upravnog ili nadzornog odbora javnih ili privatnih preduzeća ili drugih pravnih lica.

3. Univerzitetski nastavnik (docent, vanredni i redovni profesor) pravnih nauka izabran za sudiju Ustavnog suda može, u smanjenom obimu, nastaviti nastavu i naučni rad kao univerzitetski nastavnik pravnih nauka.

4. U smislu ovog člana ne smatra se javnom, odnosno profesionalnom dužnošću ni druga naučna i stručna djelatnost niti člansko djelovanje u institutima i udruženjima pravnika, kao ni u humanitarnim, kulturnim, sportskim i drugim udruženjima, izuzev ako te aktivnosti nisu vezane za rad neke političke partije.

5. O svakoj dodatnoj aktivnosti sudija će dati predsjedniku Ustavnog suda izjavu. U slučaju neslaganja predsjednika Ustavnog suda i dotičnog sudije, o svakom pitanju koje bi se moglo postaviti odlučuje Ustavni sud u plenarnoj sjednici.

Član 98.

1. Sudije, odnosno potpredsjednici imaju, nakon predsjednika Ustavnog suda, prvenstvo prema datumu svog izbora.

2. Sudije izabrani na dužnost istog dana imaju prvenstvo prema životnoj dobi.

Član 99.

1. Sudija, u obavljanju svoje funkcije, ima imunitet.

2. Sudija Ustavnog suda neće biti krivično ili građanski odgovoran za bilo koji postupak izvršen u okviru njegove dužnosti kao sudije Ustavnog suda. Sudija Ustavnog suda ne može biti pozvan na krivičnu odgovornost, pritvoren ili kažnjen za izraženo mišljenje ili glasanje u Ustavnom sudu.

3. Posjedovanje imuniteta neće spriječiti ili odgoditi istragu u krivičnim ili građanskim postupcima koja se o nekoj stvari, u skladu sa zakonom, vodi protiv sudije Ustavnog suda.

4. Sudija Ustavnog suda ne može biti pritvoren, niti se protiv njega može podignuti optužnica, bez odobrenja Ustavnog suda.

5. Sudija Ustavnog suda može biti pritvoren bez odobrenja Ustavnog suda samo ako je zatečen da čini krivično djelo za koje je propisana kazna zatvora u trajanju dužem od pet godina. U tom slučaju, nadležni organ koji je sudiju Ustavnog suda pritvorio dužan je o tome odmah obavijestiti Ustavni sud.

6. Ustavni sud može odlučiti na plenarnoj sjednici većinom glasova da se protiv sudije Ustavnog suda, za kojeg je Ustavni sud dao odobrenje da se protiv njega može nastaviti krivični postupak i protiv kojeg je potvrđena optužnica nadležnog suda, može biti privremeno udaljen sa vršenja dužnosti u Ustavnom sudu dok taj postupak traje. U tom slučaju sudiji Ustavnog suda pripada pravo na plaću.

7. Sudiji se izdaje imunitetska iskaznica u kojoj se nalazi njegova fotografija i podaci potrebni za iskazivanje njegovih imunitetskih prava.

Član 100.

1. Kad se steknu uvjeti za pritvor ili za pokretanje krivičnog postupka protiv sudije, nadležni organ obavezan je prethodno zatražiti odobrenje Ustavnog suda.

2. Zahtjev za odobrenje iz stava 1. ovog člana podnosi se Ustavnom sudu koji taj zahtjev razmatra.

3. Sudije na plenarnoj sjednici Ustavnog suda većinom glasova svih sudija, uz izuzimanje od glasanja sudije protiv kojeg je pokrenut krivični postupak, donose odluku o odobrenju ili odluku o odbijanju zahtjeva za odobrenje pritvora, odnosno pokretanje postupka protiv sudije, koja se dostavlja podnosiocu zahtjeva.

Član 101.

1. Sudija može biti razriješen dužnosti sudije prije isteka vremena na koje je izabran u sljedećim slučajevima:

- ako to sam zatraži;
- ako bude osuđen na zatvorsku kaznu zbog počinjenog krivičnog djela za koje je pravosnažno osuđen na bezuvjetnu kaznu zatvora, a koje ga čini nedostojnim za vršenje sudijske funkcije;
- ako trajno izgubi sposobnost da obavlja svoju funkciju;
- ako nastupe okolnosti iz člana 97. ovih pravila;
- ako funkciju sudije ne vrši u skladu sa članom 94. ovih pravila.

2. Ustavni sud utvrđuje postojanje razloga iz stava 1. ovog člana, razrješava sudiju na osnovu konsenzusa ostalih sudija i o tome obavještava organ koji je izabrao tog sudiju.

Član 102.

1. Ustavni sud izdaje predsjedniku i sudijama službenu iskaznicu.

2. Obrazac i način izdavanja iskaznice propisuje Ustavni sud.

Član 103.

Predsjednik Ustavnog suda i sudije, generalni sekretar i registrar, dužni su na javnim raspravama nositi službenu odjeću, a na ostalim sjednicama Ustavnog suda prema odluci predsjednika Ustavnog suda.

4. Postupak izbora novog sudije

Član 104.

1. Predsjednik Ustavnog suda, najkasnije šest mjeseci prije isteka mandata sudije zbog starosne dobi, pokreće postupak izbora sudije u skladu sa čla nom VI/1.a) Ustava.

2. U slučaju ostavke, odnosno razrješavanja sudije, predsjednik Ustavnog suda pokreće postupak izbora sudije danom donošenja odluke Ustavnog suda u plenarnoj sjednici.

3. U slučaju iz st. 1. i 2. ovog člana predsjednik Ustavnog suda obavještava predsjednika Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine/Narodne skupštine Republike Srpske, odnosno Predsjedništvo Bosne i Hercegovine i predsjednika Evropskog suda za ljudska prava.

4. Nadležni organ koji obavlja izbor sudije Ustavnog suda u skladu sa članom VI/1. Ustava, dužan je pribaviti pismeno mišljenje Ustavnog suda o predloženim kandidatima.

5. U slučaju iz stava 1. ovog člana novoizabrani sudija stupa na dužnost nakon prestanka mandata sudije kojem dužnost prestaje zbog godina starosti i nakon dobijanja akta od nadležnog organa.

6. Novoizabrani sudija, koji je izabran umjesto sudije koji je podnio ostavku ili je razriješen dužnosti, stupa na dužnost nakon objavljivanja odluke o izboru u službenim glasilima, odnosno prijema odgovarajućeg akta od predsjednika Evropskog suda za ljudska prava.

7. Odluke iz ovog člana objavljuju se u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, službenim glasilima entiteta i u „Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine”.

5. Radna tijela Ustavnog suda

Član 105.

1. Rad Ustavnog suda obavlja se i u stalnim i povremenim komisijama i drugim tijelima Ustavnog suda.

2. Stalne komisije su:

- Redakciona komisija;
- Komisija za administrativna pitanja;
- Komisija za publikacije i informiranje;
- Komisija za elektronsku opremu i informacioni sistem.

3. Povremene komisije se obrazuju za izradu općih akata, stručnih radova, analiza i za druga pitanja.

Član 106.

Redakciona komisija utvrđuje stručno-tehničku redakciju teksta odluka i drugih akata Ustavnog suda.

Član 107.

Komisija za administrativna pitanja prati i proučava organizaciju rada Ustavnog suda, priprema prijedlog finansijskog plana i završnog računa, daje prijedloge i mišljenja za rješavanje drugih pitanja sudija, generalnog sekretara Ustavnog suda i osoba koje imenuje i razrješava Ustavni sud.

Član 108.

Komisija za publikacije i informiranje Ustavnog suda izdaje Bilten i druge publikacije Ustavnog suda, prati odgovarajuću stručnu literaturu, kao i napsje o radu ustavnih sudova u sredstvima javnog informiranja, naučnim i stručnim publikacijama i odlučuje o nabavci stručne literature.

Član 109.

Komisija za elektronsku opremu i informacioni sistem Ustavnog suda stara se o korištenju i unapređivanju informacionog sistema, o realizaciji programa izgradnje, kao i o uključivanju sistema u informacionu mrežu u zemlji i inozemstvu.

Član 110.

1. Stalna komisija sastoji se od predsjednika i, po pravilu, tri člana.
2. Predsjednik i jedan član obavezno se biraju iz reda sudija.
3. Komisija, po potrebi, bira sekretara.
4. Predsjednik i članovi stalnih komisija biraju se na tri godine. Po isteku tog vremena mogu biti ponovo birani.

6. Sekretarijat Ustavnog suda

Član 111.

1. U obavljanju stručnih i drugih poslova Ustavnom sudu pomaže Sekretarijat.

2. U okviru Sekretarijata obrazuju se odjeli, čiji se djelokrug utvrđuje Odlukom o organizaciji Sekretarijata Ustavnog suda, koju donosi Ustavni sud u plenarnoj sjednici.

3. Sekretarijatom rukovodi generalni sekretar, koji pomaže Ustavnom sudu u ostvarivanju njegovih funkcija te odgovara za organizaciju i aktivnosti Sekretarijata, po ovlaštenju predsjednika Ustavnog suda.

Član 112.

1. Najsloženije stručne poslove, koji se odnose na ostvarivanje prava i dužnosti Ustavnog suda, pored generalnog sekretara Ustavnog suda obavljaju registrar, šef kabineta Ustavnog suda, savjetnik za međunarodne odnose predsjednika Ustavnog suda, pomoćnik generalnog sekretara Ustavnog suda, pravni savjetnici sudija, koje imenuje i razrješava Ustavni sud u plenarnoj sjednici.

2. Za generalnog sekretara Ustavnog suda, registrara, šefa kabineta, pomoćnika generalnog sekretara Ustavnog suda, pravne savjetnike sudija i savjetnika za međunarodne odnose, mogu se imenovati istaknuti pravници, sa iskustvom na istim ili sličnim pravnim poslovima i drugim uvjetima propisanim posebnim aktom Ustavnog suda.

3. Registrar obavlja dužnost zamjenika generalnog sekretara u slučaju njegove odsutnosti ili spriječenosti.

4. Kategorije u okviru radnih mjesta pravnih savjetnika sudija utvrđuju se odlukom iz člana 111. stav 2. ovih pravila.

Član 113.

1. Prije preuzimanja dužnosti, osobe iz člana 112. stav 1. ovih pravila daju i potpisuju sljedeću svečanu izjavu pred Ustavnim sudom u plenarnoj sjednici, ili ako je to potrebno, pred predsjednikom Ustavnog suda:

„Svečano izjavljujem da ću lojalno, diskretno i savjesno obavljati funkcije koje su mi povjerene i da ću čuvati tajnost vijećanja i glasanja”.

2. Ostali zaposleni u Ustavnom sudu izjavu iz stava 1. ovog člana daju i potpisuju pred predsjednikom Ustavnog suda i generalnim sekretarom Ustavnog suda.

Član 114.

Odlukom iz stava 2. člana 111. ovih pravila bliže se uređuju organizacija i poslovi Sekretarijata, uvjeti za obavljanje poslova, broj izvršilaca i druga pitanja značajna za rad Sekretarijata i ostvarivanje prava, dužnosti i odgovornosti zaposlenih.

Član 115.

1. Predsjednik Ustavnog suda donosi pojedinačna akta u skladu sa odlukom iz člana 111. ovih pravila.

2. Predsjednik Ustavnog suda može ovlastiti generalnog sekretara Ustavnog suda za donošenje pojedinačnih akata iz stava 1. ovog člana.

Član 116.

1. Ustavni sud, u okviru svojih ustavnih nadležnosti, vodi upisnike predmeta „U” i „AP”.

2. Postupanje u predmetima i pismenima iz ovog člana uredit će se posebnim aktom Ustavnog suda.

IV. OSTALE ODREDBE

Član 117.

Na radno-pravni status zaposlenih u Sekretarijatu, materijalno i finansijsko poslovanje Ustavnog suda shodno se primjenjuju propisi koji važe za organe vlasti Bosne i Hercegovine, ako ovim pravilima Ustavnog suda i drugim aktima Ustavnog suda donesenim na osnovu ovih pravila nije drukčije uređeno.

Član 118.

1. Ustavni sud posebnim aktom utvrđuje plaće i druge naknade za sudije i lica koja imenuje.

2. Ustavni sud, na prijedlog generalnog sekretara Ustavnog suda, donosi akt kojim se uređuju plaće i druge naknade za zaposlene u Sekretarijatu.

Član 119.

Propisi o uredskom poslovanju, radnom vremenu i kućnom redu, koji se odnose na organe vlasti Bosne i Hercegovine, shodno se primjenjuju i na Ustavni sud ako aktom Ustavnog suda nije drukčije određeno.

Član 120.

1. Opći akti Ustavnog suda donose se većinom glasova svih sudija.

2. Ova pravila Ustavnog suda objavljuju se u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” i službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, a drugi opći akti i akt o izboru predsjednika Ustavnog suda i potpredsjednika na način koji odredi Ustavni sud.

V. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 121.

Postupci u predmetima koji su započeti do dana stupanja na snagu ovih pravila Ustavnog suda dovršit će se u skladu sa ovim pravilima.

Član 122.

Danom stupanja na snagu ovih pravila i prestaje važiti Poslovnik Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – Novi prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine”, broj 2/04).

Član 123.

Ova pravila stupaju na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, a objavit će se u službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

KAZNENI ZAKON BOSNE I HERCEGOVINE - IZVOD

(„Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” br. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07 i 8/10)

Neizvršenje odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Suda Bosne i Hercegovine, Doma za ljudska prava ili Europskog suda za ljudska prava

Članak 239.

Službena osoba u institucijama Bosne i Hercegovine, institucijama entiteta ili institucijama Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine koja odbije izvršiti konačnu i ovršnu odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Suda Bosne i Hercegovine, Doma za ljudska prava ili Europskog suda za ljudska prava, ili sprječava da se takva odluka izvrši ili na drugi način onemogućava njeno izvršenje, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

PUSBiH
7.c.i.

KZ
7.c.ii.

ЗАКОН О ВИСОКОМ СУДСКОМ И ТУЖИЛАЧКОМ САВЈЕТУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

(„Службени гласник Босне и Херцеговине” бр. 25/04,
93/05, 32/07, 48/07 и 15/08)

ПОГЛАВЉЕ I - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1. Оснивање

(1) Овим законом оснива се Високи судски и тужилачки савјет и регулише: његов рад, организација, надлежности, овлаштења и услови и мандат за вршење судијске и тужилачке функције, именовање судија и тужилаца, дисциплинска одговорност судија и тужилаца, привремено удаљење судија и тужилаца од вршења дужности, неспојивост дужности судија и тужилаца са другим функцијама, престанак мандата судија и тужилаца и друга питања у вези са радом Високог судског и тужилачког савјета (у даљем тексту: Савјет).

(2) Савјет је самосталан орган Босне и Херцеговине и има својство правног лица.

(3) На Савјет се не примјењују одредбе Закона о министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ”, бр. 5/03 и 42/03) и Закона о управи Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ”, број 32/02).

Члан 2. Финансирање Савјета

Савјет се финансира из Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине.

Члан 3. Независни и самостални орган

(1) Савјет као независни и самостални орган има задатак да обезбједи независно, непристрасно и професионално правосуђе, како је прописано у члану 17. овог закона.

(2) Савјет има печат, који садржи његов назив, те назив и грб Босне и Херцеговине у складу са Законом о печату институција Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ” бр. 12/98 и 14/03).

ПОГЛАВЉЕ II - ЧЛАНОВИ И ОРГАНИЗАЦИЈА САВЈЕТА

Члан 4. Чланство

(1) Савјет чини петнаест (15) чланова:

- (а) један (1) члан који је судија Суда Босне и Херцеговине, којег бирају судије тог суда;
- (б) један (1) члан који је тужилац Тужилаштва Босне и Херцеговине, којег бирају тужиоци тог тужилаштва;
- (ц) један (1) члан који је судија Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине, којег бирају судије тог суда;
- (д) један (1) члан који је тужилац Федералног тужилаштва Федерације Босне и Херцеговине, којег бирају тужиоци тог тужилаштва;
- (е) један (1) члан који је судија Врховног суда Републике Српске, којег бирају судије тог суда;
- (ф) један (1) члан који је тужилац Републичког тужилаштва Републике Српске, којег бирају тужиоци тог тужилаштва;
- (г) један (1) члан који је судија кантоналног или општинског суда из Федерације Босне и Херцеговине, којег бирају судије кантоналних и општинских судова из Федерације Босне и Херцеговине писменим гласањем које организује председник Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине;
- (х) један (1) члан који је тужилац кантоналног тужилаштва из Федерације Босне и Херцеговине, којег бирају кантонални тужиоци из Федерације Босне и Херцеговине писменим гласањем које организује главни тужилац Федералног тужилаштва Федерације Босне и Херцеговине;
- (и) један (1) члан који је судија окружног или основног суда из Републике Српске, којег бирају судије окружних и основних судова Републике Српске писменим гласањем које организује председник Врховног суда Републике Српске;
- (ј) један (1) члан који је тужилац окружног тужилаштва из Републике Српске, којег бирају окружни тужиоци Републике Српске писменим гласањем које организује главни тужилац Републичког тужилаштва Републике Српске;

- (к) један (1) члан који је судија или тужилац којег бира Правосудна комисија Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине;
- (л) један (1) члан који је адвокат којег бира Адвокатска комора Федерације Босне и Херцеговине;
- (м) један (1) члан који је адвокат којег бира Адвокатска комора Републике Српске;
- (н) један (1) члан којег бира Представнички дом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, а који не обавља правосудну функцију и није из реда посланика Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине; и
- (о) један (1) члан којег бира Савјет министара Босне и Херцеговине на приједлог министра правде Босне и Херцеговине, а који не обавља правосудну функцију и није члан Савјета министара Босне и Херцеговине.

(2) Чланови Савјета су лица високих моралних квалитета и професионалне непристрасности, позната по дјелотворности, стручности и професионалној непристрасности.

(3) Чланови Савјета су независни и непристрасни у обављању својих дужности.

(4) Састав Савјета у правилу одражава састав народа Босне и Херцеговине и потпуно заступљеност у Босни и Херцеговини. Правилник Савјета регулише поступке који су неопходни да би се обезбједило поштивање важећих одредби Устава и закона Босне и Херцеговине који регулишу ово питање.

(5) Уколико у контексту није другачије назначено, одредбе у овом закону које се односе на судије и тужиоце тумачиће се тако да укључе судије, тужиоце, председнике судова, главне тужиоце и замјенике главних тужилаца.

(6) Председник Суда Босне и Херцеговине сазива прву сједницу Савјета најкасније у року од 15 дана након што се изабере довољан број чланова за постизање кворума из члана 14. (1) овог закона.

Члан 5. Мандат

(1) Чланови Савјета имају мандат од четири (4) године и могу имати највише два (2) узастопна мандата од четири године.

(2) Лице које је имало два (2) узастопна мандата као члан Савјета не може поново бити изабрано за члана Савјета прије истека 4 (четири) године од краја претходног мандата.

Члан 6. Престанак мандата

(1) Мандат члана Савјета престаје:

- (а) престанком функције на основу које је члан именован у Савјет;
- (б) након истека периода на који је члан изабран или именован;
- (ц) подношењем оставке;
- (д) ако не обавља своје дужности на правилан, дјелотворан или непристрасан начин;
- (е) ако не испуњава обавезе које проистичу из функције коју обавља због болести или других разлога;
- (ф) када почини дјело због којег не заслужује да обавља дужности у Савјету; или
- (г) када је правоснажно осуђен за кривично дјело за које закон предвиђа казну затвора те у том случају мандат аутоматски престаје правоснажношћу осуђујуће пресуде.

(2) Мандат члана Савјета истиче у случају из става 1. тачка (ц) овог члана на дан када Савјет прими његову писмену оставку, а у случајевима из става 1. тач. (д), (е) и (ф) овог члана на дан када га Савјет смијени са дужности.

(3) Одлуку којом члана смјењује с дужности из разлога наведених у ставу 1. тач. (д), (е) и (ф) овог члана, Савјет доноси на приједлог најмање једне трећине својих чланова или на приједлог дисциплинске комисије, двотрећинском већином гласова свих чланова који су присутни и који гласају.

(4) Мандат председника или потпредседника Савјета може престати подношењем оставке или одлуком Савјета. Подношењем оставке на функцију председника или потпредседника Савјета не престаје мандат именованим као члановима Савјета. У случају подношења оставке, мандат истиче на дан када Секретаријат Савјета прими писмену оставку, а у случају када Савјет донесе одлуку о престанку мандата, мандат истиче на дан када је та одлука донесена.

Члан 7.

Привремено удаљење од вршења дужности

(1) Члан Савјета се привремено удаљава од вршења дужности *ex lege* у следећим случајевима:

- (а) уколико је привремено удаљен од вршења дужности на основу које је изабран или именован у Савјет, или
(б) уколико је против њега одређен притвор.

(2) У случајевима привременог удаљења од вршења дужности утврђеног у ставу (1) овог члана није потребна одлука Савјета. Акт о привременом удаљењу доноси председник Савјета, а ако се ради о председнику Савјета акт ће донијети један од потпредседника, што ће се прецизирати Пословником о раду Савјета.

(3) Савјет може привремено удаљити од вршења дужности члана:

- (а) због разлога који могу довести до престанка мандата према члану 6. овог закона; или
(б) због околности на основу којих се судија или тужилац може привремено удаљити од вршења дужности према члану 77. овог закона.

(4) Да би се изрекло привремено удаљење од вршења дужности, у складу са ставом (3) овог члана, потребна је двотрећинска већина гласова чланова који су присутни и гласају.

Члан 8. Нови чланови

(1) Савјет обавјештава орган који је, према члану 4. овог закона, надлежан за избор или именовање члана у Савјет најмање три (3) мјесеца прије истека мандата појединог члана и тражи од тога органа да изабере или именује новог члана у Савјет.

(2) У случају да мандат члана не престаје због истека мандата него из других разлога и да је потребно изабрати или именовати новог члана, Савјет обавјештава орган надлежан за избор или именовање новог члана. Савјет обавјештава надлежни орган најкасније у року од 10 (десет) дана након престанка мандата.

Члан 9. Одсуство и накнаде

(1) Чланови Савјета имају право на одсуство са своје службене функције како би обављали дужности у Савјету.

(2) Чланови, чија се плата обезбјеђује из средстава буџета, имају право за вријеме оваког одсуства да наставе примати плату и друге накнаде од свог послодавца.

(3) Савјет исплаћује члану Савјета накнаду за оправдане путне трошкове (које чине искључиво дневнице, трошкови превоза и трошкови смјештаја) настале у оквиру обављања његових дужности у Савјету. Накнада за трошкове уређује се у прописима наведеним у члану 16. овог Закона.

(4) Чланови Савјета имају право на накнаду за вршење својих дужности. О тачној висини накнада одлучује Савјет министара Босне и Херцеговине на приједлог Савјета.

Члан 10. Нespoјивост функције и имунитет

(1) Чланови Савјета и његових комисија, као ни особље Савјета не смију обављати функцију нити било какву дужност у политичкој партији, као ни у удружењима или фондацијама повезаним са политичким партијама. Ова лица дужна су да се суздрже и од учешћа у активностима политичких партија.

(2) По преузимању дужности у Савјету, члан је дужан да потпише изјаву о непостојању сукоба интереса, на начин како је то прописано Правилником Савјета.

(3) Чланови Савјета, те чланови комисија у оквиру Савјета, неће бити грађански одговорни за мишљења која су изразили или одлуке које су донијели у оквиру њихових службених дужности.

Члан 11. Председник и потпредседници Савјета

(1) Савјет има председника и два (2) потпредседника.

(2) Председник и два потпредседника Савјета бирају се простом већином гласова чланова који су присутни и гласају. Мандат председника Савјета траје четири (4) године или до истека или престанка његовог мандата из других разлога у складу са одредбом члана 6. овог закона, зависно од тога који од ова два датума раније наступи.

(3) Председник Савјета и највише три члана Савјета раде по основу пуновременог радног ангажмана у Савјету.

(4) Како би се постигла равноправна заступљеност народа, председник и потпредседници не могу бити припадници истог конститутивног народа. Највише један од њих може бити из реда Осталих.

(5) Председник припрема дневни ред за сједнице Савјета, сазива сједнице и председава сједницама Савјета, те надзире свеукупан рад Савјета и Секретаријата. Председник заступа и представља

Савјет према трећим лицима и обавља друге дужности у складу с Пословником о раду Савјета.”

(6) Потпредседници помажу председнику у вршењу послова ради ефикасног и прописног обављања рада Савјета. Један од потпредседника, у складу с Пословником о раду Савјета, замјењује председника током његовог одсуства. Остале дужности потпредседника уређују се Пословником о раду Савјета.

Члан 12. Комисије

(1) Савјет поступа и одлучује као јединствени орган.

(2) Савјет може, како би своје задатке и обавезе утврђене овим законом испуњавао на ефикасан начин, оснивати комисије у саставу од најмање три (3) члана, већином судија и тужилаца, који су овлаштени да доносе одлуке и извршавају задатке у складу с Пословником о раду Савјета. Рад комисија и њихова овлаштења уређују се Пословником о раду.

(3) Приликом оснивања комисија и подсавјета, у складу са овим законом, поступиће се у складу с чланом 4. став 4.

(4) Одлуке о именовању судија и тужилаца не могу се повјерити комисијама.

Члан 13. Стручњаци

(1) Савјет може одабрати стручњаке који нису чланови Савјета да учествују у раду Савјета или комисије коју је основао Савјет у својству савјетника. Ти стручњаци немају право гласа у рјешавању питања о којим одлучује Савјет.

(2) Накнаде које се исплаћују стручњацима регулише Правилник Савјета, а оне су упоредиве са накнадама које се исплаћују судским вјештацима.

Члан 14. Кворум, гласање и састанци

(1) За кворум је неопходно присуство најмање једанаест (11) чланова.

(2) Савјет одлучује већином гласова свих чланова који су присутни и који гласају, уколико није другачије прописано овим законом. У питањима о којима су гласови подијељени, обавља се гласање прозивањем чланова, а глас председника или потпредседника у складу са одредбама члана 11.(4) је одлучујући.

(3) У случају да је члан Савјета присутан али се уздржи од гласања сматра се да је гласао као уздржан. Уздржани гласови не узимају се у обзир приликом бројања гласова у складу са ставом (2) овог члана.

(4) Чланови првостепених и другостепених дисциплинских комисија немају право да буду уздржани приликом гласања о одлукама које се односе на одлучивање о дисциплинској одговорности.

Члан 15. Секретаријат

(1) Стручне, финансијске и административне послове Савјета обавља Секретаријат Савјета, под надзором председника и два потпредседника Савјета. У послове Секретаријата спада, између осталог, пружање административне подршке, обављање правног, финансијског и другог истраживања неопходног како би Савјет остварио свој мандат у складу са законом, као и давање стратешких савјета о питањима везаним за извршавање мандата Савјета. Секретаријат израђује нацрте одлука које доноси Савјет, извршава одлуке које усваја Савјет и редовно извјештава Савјет о својим активностима. Секретаријат је надлежан и за израду приједлога годишњег буџета и годишњег извјештаја Савјета из члана 20. овог Закона, које прегледају председник и два потпредседника Савјета.

(2) Секретаријат Савјета има директора и замјеника директора, који су одговорни Савјету. Директора и замјеника директора именује и разрјешава Савјет у складу с одредбама Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине. Мандат директора и мандат замјеника директора ограничен је на период од четири године. Изузетно од одредаба из друге реченице става 2. члана 34. Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине, мандат директора и замјеника директора може се продужавати сваке четири године.

(3) Секретаријат има запослене који му омогућавају ефикасно обављање задатака у складу са законом. Државне службенике у Секретаријату именује и разрјешава комисија у чијем саставу је члан Савјета којег Савјет изабере, директор и замјеник директора у складу са одредбама Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине. Запослене у Секретаријату који немају статус државних службеника именује и разрјешава комисија у чијем саставу је члан Савјета којег Савјет изабере, директор и замјеник директора у складу са законима Босне и Херцеговине из области радних односа.

(4) Члан 19. став 2. Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине не примјењује се на попуњавање упражњених мјеста у Секретаријату. Сва именована у Секретаријату регулишу се чланом 28. став 2. Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине, док члан 51. став 2. тог закона регулише разрјешавање запослених у Секретаријату. Директор или лице које он овласти је увијек члан и члан Савјета којег Савјет изабере су увијек чланови комисије за избор поменуте у члану 24. став 2. Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине. На приједлог директора, Савјет одлучује о природи и садржају јавног конкурса који се проводи у складу са чланом 26. став 1. Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине.

(5) Директор је одговоран за свеукупно обављање стручних, финансијских и административних послова Секретаријата, за извршење буџета којег усваја Савјет, као и за остале послове о којима одлучи Савјет.

(6) Замјеник директора је одговоран за надзор над припремом сједница Савјета и надзор над извршењем одлука Савјета, као и за остале послове о којима одлучи Савјет. Замјеник директора замјењује директора у његовом одсуству.

(7) Директор и замјеник директора имају право да присуствују свим сједницама Савјета као учесници без права гласа и изнесу своје мишљење о свим тачкама дневног реда. Директор и замјеник директора такође могу предлагати и стављати тачке на дневни ред.

(8) Савјет у договору са Савјетом министара Босне и Херцеговине одлучује о платама запослених у Секретаријату који нису поменути у Закону о платама и другим накнадама у судским и тужилачким институцијама на нивоу Босне и Херцеговине.

(11) Савјет може примати средства од међународних донатора за оперативни буџет Савјета, као и за посебне пројекте реформе правосуђа изван оперативног буџета Савјета. Та средства уплаћују се на посебан рачун отворен код Централне банке Босне и Херцеговине. Средства се троше по налогу директора Секретаријата, у складу са прописима о извршењу донаторских средстава које доноси Савјет и у складу са условима уговора о донацијама потписаним са донатором.

Члан 16. Правилник

Савјет усваја и објављује Правилник, као и Пословник о раду који уређује организацију, систематизацију радних мјеста, пословање, именовање, дисциплинске поступке и друга питања. Правилник се објављује у „Службеном гласнику БиХ”.

ПОГЛАВЉЕ III - НАДЛЕЖНОСТ И ОВЛАШТЕЊА

Члан 17. Надлежност

Савјет има следеће надлежности:

(1) именује судије, укључујући предсједнике судова, судије поротнике и додатне судије у све судове на државном, ентитетском, кантоналном, окружном, основном и општинском нивоу у Босни и Херцеговини, укључујући Брчко Дистрикт Босне и Херцеговине, са изузетком уставних судова ентитета Босне и Херцеговине;

(2) именује главне тужиоце, замјенике главног тужиоца и тужиоце у сва тужилаштва на државном, ентитетском, кантоналном и окружном нивоу у Босни и Херцеговини, укључујући и Брчко Дистрикт Босне и Херцеговине;

(3) даје приједлоге надлежним органима у вези са њиховим предлагањем и избором судија Уставног суда Републике Српске и именовањем судија у Уставни суд Федерације Босне и Херцеговине. Приликом извршавања својих надлежности из овог става Савјет, прије давања приједлога, тражи писмено мишљење одговарајућег уставног суда;

(4) прима притужбе против судија и тужилаца, води дисциплинске поступке, утврђује дисциплинску одговорност и изриче дисциплинске мјере судијама, судијама поротницима, додатним судијама и тужиоцима;

(5) одлучује о жалбама у дисциплинским поступцима;

(6) одлучује о привременом удаљењу од вршења дужности судија, судија поротника, додатних судија и тужилаца;

(7) надзире стручно усавршавање судија и тужилаца и савјетује ентитетске центре за едукацију судија и тужилаца и Правосудну комисију Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине у вези са усвајањем програма стручног усавршавања судија и тужилаца;

(8) одређује минималан обим стручног усавршавања који сваки судија и тужилац мора остварити у току године;

(9) одређује почетну обуку за лица која су изабрана за судије или тужиоце и надзире остваривање такве обуке;

(10) одобрава годишњи извјештај управних одбора ентитетских центара за едукацију судија и тужилаца и Правосудне комисије Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине у дијелу који се односи на почетну обуку и стручно усавршавање судија и тужилаца;

(11) одлучује о питањима неспојивости других функција које судије и тужиоци обављају са дужностима судија и тужилаца;

(12) одлучује о привременом упућивању судија и тужилаца у други суд или тужилаштво;

(13) одлучује о одсуствима судија и тужилаца;

(14) учествује, према властитој оцјени, у процесу израде годишњих буџета за судове и тужилаштва;

(15) даје приједлоге, према властитој оцјени, у вези са годишњим буџетом предложеним од стране државних органа и/или влада за судове и тужилаштва;

(16) даје и износи, према властитој оцјени, приједлоге за измјену буџета предложених од стране државних органа и/или влада и/или Правосудне комисије Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине надлежним законодавним органима;

(17) прикупља и анализира извјештаје, као и потребне информације о буџету и приходима за судове и тужилаштва како би се обезбиједили статистички подаци за ефикасан рад судова и тужилаштва;

(18) залаже се за адекватно и континуирано финансирање судова и тужилаштва у Босни и Херцеговини;

(19) учествује у изради нацрта и одобрава Правилнике о пословању за судове и тужилаштва у Босни и Херцеговини;

(20) надгледа и савјетује судове и тужилаштва о одговарајућим и ефикасним техникама и поступцима у вези са буџетом, управљањем и руковођењем и иницира едукацију у том погледу;

(21) покреће, надгледа и координира пројекте који се односе на побољшање питања везаних за управљање судовима и тужилаштвима, укључујући тражење финансијских средстава из домаћих и међународних извора;

(22) утврђује критеријуме за оцјењивање рада судија и тужилаца;

(23) утврђује критеријуме за рад судова и тужилаштва и покреће истраге које се односе на поступање у области управе или финансија;

(24) води, координира и надгледа кориштење информационе технологије у судовима и тужилаштвима да би се у том погледу постигла и одржала униформност у судовима и тужилаштвима у цијелој земљи. Судови и тужилаштва могу увести аутоматизоване системе праћења и регистрације предмета или сличне системе укључујући системе подршке и похрањивања података, само уз претходно одобрење Савјета;

(25) утврђује број судија, тужилаца и замјеника главног тужиоца за судове и тужилаштва из његове надлежности, након консултација са предсједником суда или главним тужиоцем, органом надлежним за буџет, и надлежним министарством правде;

(26) прикупља информације и води документацију о професионалном статусу судија и тужилаца, укључујући датум њиховог именовања и престанка функције, статистичке податке који се односе на њихове радне резултате, те остале информације које Савјет сматра битним за рад предсједника судова, главних тужилаца и замјеника главних тужилаца, судија и тужилаца;

(27) даје мишљење о притужбама које поднесе судија или тужилац који сматра да су његова права утврђена овим или другим законом, или његова независност угрожени;

(28) даје мишљење о нацртима закона, прописа и о важним питањима која могу утицати на правосуђе, покреће поступак усвајања закона и других прописа и даје смјернице судовима и тужилаштвима из надлежности Савјета;

(29) објављује кодекс судијске и тужилачке етике;

(30) врши друга овлашћења утврђена овим или неким другим законом.

Члан 18. Судови и тужилаштва

Савјет има надлежности наведене у члану 17. овог закона у односу на правосуђе у Босни и Херцеговини што обухвата следеће судове и тужилаштва:

(а) Суд Босне и Херцеговине;

(б) Тужилаштво Босне и Херцеговине;

(ц) Уставни суд Републике Српске и Уставни суд Федерације Босне и Херцеговине искључиво у складу са одредбама члана 17. (3) овог закона;

- (д) Врховни суд Републике Српске и Врховни суд Федерације Босне и Херцеговине;
- (е) Окружне и основне судове у Републици Српској;
- (ф) Кантоналне и општинске судове у Федерацији Босне и Херцеговине;
- (г) Републичко тужилаштво Републике Српске и Федерално тужилаштво Федерације Босне и Херцеговине;
- (х) Окружна тужилаштва у Републици Српској и кантонална тужилаштва у Федерацији Босне и Херцеговине;
- (и) Апелациони суд Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, Основни суд Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине и Тужилаштво Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Члан 19.

Обавеза да се поступи у складу са упитом и захтјевима

(1) Судови, тужилаштва и државни органи, као и судије, предсједници судова, тужиоци, главни тужиоци и замјеници главног тужиоца, судије поротници, додатне судије и запослени у судовима и тужилаштвима, дужни су да поступе у складу са захтјевима Савјета у погледу давања информација, докумената и другог материјала у вези са вршењем надлежности Савјета, те да присуствују сједницама у складу са захтјевима Савјета у вези са вршењем надлежности Савјета.

(2) У мјери потребној за вршење надлежности према овом или било којем другом закону, Савјет и његови представници имају приступ свим просторијама и документацији судова и тужилаштва из члана 18. овог закона.

Члан 20.

Годишњи буџет и годишњи извјештај

(1) Савјет усваја приједлог годишњег буџета за свој рад.

(2) Савјет доставља свој приједлог годишњег буџета Министарству правде Босне и Херцеговине на вријеме тако да би га тај орган могао размотрити. Савјет има право да приједлог образложе директно пред Парламентарном скупштинам Босне и Херцеговине. Савјет обавјештава ентитетска министарства правде о свом приједлогу буџета.

(3) Најкасније до 1. маја сваке године, Савјет припрема годишњи извјештај у којем наводи своје активности и описује стање у судству и тужилаштву, укључујући и препоруке за његово побољшање. Извјештај се доставља Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине, Савјету министара Босне и Херцеговине, Парламенту Федерације Босне и Херцеговине, скупштинама кантона, Народној скупштини Републике Српске, државном и ентитетским министарствима правде и Скупштини Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине у циљу информисања. Извјештај је доступан јавности.

(4) На позив Парламентарне скупштине или другог органа из претходног става, предсједник или други овлаштени представник Савјета ће директно на сједници образложити извјештај и одговорити на питања посланика, односно чланова другог органа. Кроз расправу о извјештају и закључке могу се дати оцјене, сугестије и приједлози који не оспоравају самосталност Савјета.

ПОГЛАВЉЕ IV - УСЛОВИ И МАНДАТ ЗА ВРШЕЊЕ ФУНКЦИЈЕ

Члан 21.

Основни услови

Лице мора задовољити сљедеће услове да би могло бити именовано на дужност судије или тужиоца:

- а) да је држављанин Босне и Херцеговине;
- б) да је интелектуално и физички способно да обавља судијску или тужилачку функцију;
- ц) да има диплому правног факултета из Босне и Херцеговине или Социјалистичке Федеративне Републике Југославије или неког другог правног факултета, под условом да је диплома коју је издао тај правни факултет нострификована у складу са законом;
- д) да има положен правосудни испит у Босни и Херцеговини или Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији;
- е) или, изузетно од одредбе алинеје (д), да има положен правосудни испит у периоду између 06.04.1992. године и 31.03.2004. године у некој од држава која је раније била дио Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и да је вршило дужност судије или тужиоца у Босни и Херцеговини у периоду између 6.04.1992. године и 31.03.2004. године.

Члан 22.

Стручне способности

Судије и тужиоци су лица која се одликују професионалном непристрасношћу, високим моралним квалитетима и доказаним стручним способностима, те имају одговарајућу обуку и стручну спрему.

Члан 23.

Суд Босне и Херцеговине

(1) Судије Суда Босне и Херцеговине морају имати најмање осам (8) година искуства у раду као судије, тужиоци, адвокати или друго релевантно правно искуство, након положеног правосудног испита, и именују се доживотно, с тим што им мандат може престати у случају да поднесу оставку, наврше старосну доб прописану за обавезан одлазак у пензију или буду смијењени с функције из разлога утврђених законом.

(2) Предсједник Суда Босне и Херцеговине један је од судија именованих у Суд Босне и Херцеговине, који има доказане руководне и организационе способности битне за рад тог суда. Предсједник се именује на мандат од шест (6) година и може бити поново именован.

(3) Изузетак су судије Суда Босне и Херцеговине који се затекну на дужности на дан ступања на снагу овог закона, а прије именовања за судије овог суда имали су најмање петнаест (15) година искуства у раду као доценти или професори правних факултета у Босни и Херцеговини, који могу наставити да обављају функцију судије Суда Босне и Херцеговине, без обзира на то имају ли положен правосудни испит.

Члан 24.

Уставни суд Републике Српске и Уставни суд Федерације Босне и Херцеговине

(1) Надлежности које се односе на именовање судија у Уставни суд Федерације Босне и Херцеговине и Уставни суд Републике Српске Савјет извршава у складу са Уставом Федерације Босне и Херцеговине и Уставом Републике Српске.

(2) Приликом давања приједлога надлежним органима у вези са предлагањем и избором судија Уставног суда Републике Српске и избором судија Уставног суда Федерације Босне и Херцеговине, како је прописано важећим Уставом, Савјет у обзир узима сљедеће критеријуме:

- (а) године радног искуства које кандидат има у раду као судија, тужилац, адвокат или друго релевантно правно искуство након положеног правосудног испита;
- (б) академско искуство и достигнућа кандидата;
- (ц) остале информације које Савјет сматра релевантним за подобност кандидата да ради као судија датог уставног суда.

(3) У складу са осталим одредбама овог става, Савјет може да предложи да професори и доценти правних факултета у Босни и Херцеговини из предмета: Уставно право, Међународно право, Кривично право или Кривично процесно право, Грађанско право или Грађанско процесно право, Управно право, Привредно право или Породично право буду именовани за судије уставног суда без положеног правосудног испита, под условом да имају најмање десет (10) година искуства у раду као професори или доценти.

(4) Предсједник уставног суда један је од судија именованих у уставни суд, који има доказане руководне и организационе способности битне за рад тог суда.

Члан 25.

Врховни суд Републике Српске и Врховни суд Федерације Босне и Херцеговине

(1) Судије ентитетских врховних судова морају имати најмање осам (8) година искуства у раду као судије, тужиоци, адвокати или друго релевантно правно искуство, након положеног правосудног испита. Судије се именују на мандат неограниченог трајања с тим да им мандат може престати у случају да поднесу оставку, наврше старосну доб прописану за обавезан одлазак у пензију или буду разријешени дужности из разлога утврђених законом.

(2) Предсједник врховног суда један је од судија именованих у врховни суд, који посједује доказане руководне и организационе способности битне за рад тог суда. Предсједник се именује на мандат од шест (6) година и може бити поново именован.

Члан 26.

Апелациони суд Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине

(1) Судије Апелационог суда Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине морају имати најмање осам (8) година искуства у раду као судије, тужиоци, адвокати или друго релевантно правно искуство,

након положеног правосудног испита. Судије се именују на мандат неограниченог трајања, с тим што им мандат може престати у случају да поднесу оставку, наврше старосну доб прописану за обавезан одлазак у пензију или буду разријешени дужности из разлога утврђених законом.

(2) Предсједник Апелационог суда један је од судија именованих у Апелациони суд, који има доказане руководне и организационе способности битне за рад тог суда. Предсједник се именује на мандат од шест (6) година и може бити поново именован.

Члан 27.

Окружни судови у Републици Српској и кантонални судови у Федерацији Босне и Херцеговине

(1) Судије окружних судову у Републици Српској и кантоналних судову у Федерацији Босне и Херцеговине морају имати најмање пет (5) година искуства у раду као судије, тужиоци, адвокати или друго релевантно правно искуство, након положеног правосудног испита. Судије се именују на мандат неограниченог трајања, с тим што им мандат може престати у случају да поднесу оставку, наврше старосну доб прописану за обавезан одлазак у пензију или буду разријешени дужности из разлога утврђених законом.

(2) Предсједник окружног, односно кантоналног суда један је од судија именованих у тај суд, који има доказане руководне и организационе способности битне за рад тог суда. Предсједник се именује на мандат од шест (6) година и може бити поново именован.

Члан 28.

Основни судови у Републици Српској и Основни суд Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине и општински судови у Федерацији Босне и Херцеговине

(1) Судије основних судову у Републици Српској, Основног суда Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, те општинских судову у Федерацији Босне и Херцеговине морају имати најмање три (3) године искуства у раду на правним пословима, након положеног правосудног испита. Судије се именују на мандат неограниченог трајања с тим што им мандат може престати у случају да поднесу оставку, наврше старосну доб прописану за обавезан одлазак у пензију или буду разријешени дужности из разлога утврђених законом.

(2) Предсједник основног, односно општинског суда један је од судија именованих у тај суд, који има доказане руководне и организационе способности битне за рад тог суда. Предсједник се именује на мандат од четири (4) године и може бити поново именован.

Члан 29.

Главни тужилац, замјеници главног тужиоца и тужиоци Тужилаштва Босне и Херцеговине

(1) Главни тужилац и замјеници главног тужиоца Тужилаштва Босне и Херцеговине морају имати најмање осам (8) година искуства у раду као судије, тужиоци, адвокати или друго релевантно правно искуство, након положеног правосудног испита, као и доказане руководне и организационе способности битне за рад тог тужилаштва. Главни тужилац и замјеници главног тужиоца именују се на мандат од шест (6) година и могу бити поново именовани, с тим што им мандат може престати у случају да поднесу оставку, наврше старосну доб прописану за обавезан одлазак у пензију или буду разријешени дужности из разлога утврђених законом.

(2) Тужиоци Тужилаштва Босне и Херцеговине морају имати најмање пет (5) година искуства у раду као судије, тужиоци, адвокати или у раду на сличним правним пословима, након положеног правосудног испита. Тужиоци се именују на мандат неограниченог трајања, с тим што им мандат може престати у случају да поднесу оставку, наврше старосну доб прописану за обавезан одлазак у пензију или буду разријешени дужности из разлога утврђених законом.

Члан 30.

Тужилаштво Републике Српске и Тужилаштво Федерације Босне и Херцеговине

(1) Главни тужилац Републике Српске, главни тужилац Федерације Босне и Херцеговине, замјеници главног тужиоца Републике Српске и замјеници главног тужиоца Федерације Босне и Херцеговине морају имати најмање осам (8) година искуства у раду као судије, тужиоци, адвокати или друго релевантно правно искуство, након положеног правосудног испита, као и доказане руководне и организационе способности битне за рад тог тужилаштва. Главни тужилац и замјеници главног тужиоца именују се на мандат од шест (6) година и могу бити поново именовани, с тим што им мандат може престати у случају да поднесу оставку, наврше старосну доб прописану за обавезан одлазак у пензију или буду разријешени дужности из разлога утврђених законом.

(2) Тужиоци ентитетских тужилаштва морају имати најмање пет (5) година искуства у раду као судије, тужиоци, адвокати или друго релевантно правно искуство, након положеног правосудног испита. Тужиоци се именују на мандат неограниченог трајања, с тим што им мандат може престати у случају да поднесу оставку, наврше старосну доб прописану за обавезан одлазак у пензију или буду разријешени дужности из разлога утврђених законом.

Члан 31.

Окружна и кантонална тужилаштва

(1) Окружни и кантонални главни тужиоци и замјеници главног тужиоца морају имати најмање пет (5) година искуства у раду као судије, тужиоци, адвокати или друго релевантно правно искуство након положеног правосудног испита.

(2) Окружни и кантонални главни тужиоци, као и замјеници главног тужиоца морају имати доказане руководне и организационе способности битне за рад ових тужилаштва. Главни тужилац и замјеници главног тужиоца именују се на мандат од пет (5) година и могу бити поново именовани, с тим што им мандат може престати у случају да поднесу оставку, наврше старосну доб прописану за обавезан одлазак у пензију или буду разријешени дужности из разлога утврђених законом.

(3) Окружни и кантонални тужиоци морају имати најмање три (3) године искуства у раду на правним пословима, након положеног правосудног испита. Окружни и кантонални тужиоци именују се на мандат неограниченог трајања, с тим што им мандат може престати у случају да поднесу оставку, наврше старосну доб прописану за обавезан одлазак у пензију или буду разријешени дужности из разлога утврђених законом.

Члан 32.

Главни тужилац и тужиоци Тужилаштва Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине

(1) Главни тужилац и замјеник главног тужиоца Тужилаштва Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине морају имати најмање пет (5) година искуства у раду као судије, тужиоци, адвокати или друго релевантно правно искуство након положеног правосудног испита и доказане руководне и организационе способности битне за рад тог тужилаштва.

(2) Главни тужилац и замјеник главног тужиоца именују се на мандат од пет (5) година и могу бити поново именовани, с тим што им мандат може престати у случају да поднесу оставку, наврше старосну доб прописану за обавезан одлазак у пензију или буду разријешени дужности из разлога утврђених законом.

(3) Тужиоци Тужилаштва Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине морају имати најмање три (3) године искуства у раду као судије, тужиоци, адвокати или друго релевантно правно искуство, након положеног правосудног испита. Тужиоци се именују на мандат неограниченог трајања, с тим што им мандат може престати у случају да поднесу оставку, наврше старосну доб прописану за обавезан одлазак у пензију или буду разријешени дужности из разлога утврђених законом.

Члан 33.

Додатне судије

(1) Додатни судија мора да испуњава професионалне услове прописане за судије оног суда у који се додатни судија именује.

(2) Судије и тужиоци у пензији могу бити именовани на мјеста додатних судија до навршене старосне доби од седамдесет и двије (72) године.

Члан 34.

Судије-поротници - услови и мандат

(1) Лице мора задовољавати следеће услове да би обављало дужност судије-поротника:

- (а) да је држављанин Босне и Херцеговине;
- (б) да има интелектуалне и физичке способности за обављање судијске или тужилачке функције;
- (ц) да у вријеме пријаве на конкурс има навршених двадесет и пет (25) година живота;
- (д) да се одликује високим моралним квалитетима и професионалном непристрасношћу;
- (е) да није осуђивано за кривично дјело;
- (ф) да посједује увјерење да се не води кривични поступак против њега, и
- (г) да има мјесто пребивалишта на територији суда у који се именује.

(2) За одлучивање у предметима који се тичу малолетника, судија-поротник мора имати одговарајућу стручну спрему или искуство везано за малолетнике.

(3) Судије-поротници могу радити до навршене старосне доби од седамдесет и двије године (72).

(4) Судија поротник именује се на мандат од осам (8) година и може се поново именовати. Мандат може престати на основу оставке, навршене старосне доби прописане за обавезан одлазак у пензију и због разрјешавања дужности из разлога утврђених законом. Судија-поротник ће и након истека мандата, подношења оставке или навршене старосне доби од седамдесет и двије (72) године довршити учешће у предмету у којем је започет поступак, уколико је то потребно за доношење правилне одлуке у том предмету.

ПОГЛАВЉЕ V - ИМЕНОВАЊЕ

Члан 35.

Поступак именовања

Савјет својим Пословником о раду уређује поступак именовања и може захтијевати кориштење стандардног пријавног материјала.

Члан 36.

Јавни конкурс

Јавни конкурс за упражњена мјеста, који спроводи Савјет, претходи именовању судија, укључујући и предсједнике судова, додатних судија, главних тужилаца, замјеника главног тужиоца и тужилаца. Конкурс се објављује у цијелој Босни и Херцеговини на начин који одреди Савјет.

Члан 37.

Подсавјети за предлагање кандидата за именовање на нивоу Босне и Херцеговине и у Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине

(1) Предсједник Савјета именује подсавјете за предлагање кандидата за сва упражњена мјеста у судовима и тужилаштвима на нивоу Босне и Херцеговине и у Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине.

(2) Подсавјет за предлагање кандидата за судијска и тужилачка мјеста на нивоу Босне и Херцеговине састоји се од најмање три (3) члана Савјета, од којих је, ако је то могуће, барем један (1) судија или тужилац са нивоа Босне и Херцеговине, један (1) судија или тужилац из Републике Српске и један (1) судија или тужилац из Федерације Босне и Херцеговине.

(3) Подсавјет за предлагање кандидата за судијска и тужилачка мјеста у Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине састоји се од најмање три (3) члана Савјета, од којих је, ако је то могуће, барем један (1) судија или тужилац из Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, један (1) судија или тужилац са нивоа Босне и Херцеговине и један (1) судија или тужилац са ентитетског нивоа.

(4) Подсавјети за предлагање кандидата, у складу са Пословником о раду Савјета, обављају разговор са кандидатима и рангирају кандидате за упражњено мјесто на основу способности, подобности и стручности, те сачињену ранг листу кандидата достављају Савјету који доноси коначну одлуку о именовањима.

Члан 38.

Подсавјет за предлагање кандидата за именовање у ентитетима

(1) Савјет има подсавјете за предлагање кандидата за именовања на судијска и тужилачка мјеста у ентитетима.

(2) Подсавјет за предлагање кандидата за судијска и тужилачка мјеста у Републици Српској састоји се од пет (5) чланова Савјета из Републике Српске.

(3) Подсавјет за предлагање кандидата за судијска и тужилачка мјеста у Федерацији Босне и Херцеговине састоји се од пет (5) чланова Савјета из Федерације Босне и Херцеговине.

(4) Ентитетски подсавјети за предлагање кандидата, у складу са Пословником о раду Савјета, именују најмање три (3) члана Савјета, који обављају разговоре са кандидатима и рангирају кандидате за упражњена мјеста на основу способности, подобности и стручности.

(5) На основу ранг листе коју сачини Комисија за обављање разговора са кандидатима, ентитетски подсавјет за предлагање кандидата доставља ранг листу кандидата Савјету који доноси коначну одлуку о свим именовањима.

Члан 39.

Квалификационо тестирање

(1) Савјет може увести систем квалификационог тестирања кандидата у писаној форми. Тестирањем се провјерава стручност кандидата у складу са критеријумима из члана 43. овог закона, а може обухватити следеће области:

- (а) Уставно право Босне и Херцеговине;
- (б) Кривично право;
- (ц) Кривично процесно право;
- (д) Грађанско право;
- (е) Грађанско процесно право;
- (ф) Управно право и управно процесно право;
- (г) Привредно право;
- (х) Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода и други међународни документи, уговори и споразуми о људским правима чија је потписница Босна и Херцеговина;
- (и) Етички принципи за обављање судијске или тужилачке функције; и
- (ј) Друга питања битна за функцију.

(2) У случају да се обавља писмено тестирање кандидата, Савјет ће се побринути да лица која оцјењују тест током процеса оцјењивања не знају идентитет лица које је радило тест.

Члан 40.

Разговор са кандидатима

Ниједно лице не може се именовати на дужност судије или тужилаца уколико се са њим не обави разговор.

Члан 41.

Мишљења о кандидатима

Савјет може тражити да му се у писаној форми доставе мишљења о стручним и другим квалификацијама кандидата.

Члан 42.

Права кандидата

Сваки кандидат има право да прегледа свој пријавни материјал достављен Савјету, који се тиче пријаве, захтијева и добије обавјештења, под условом да се не ради о повјерљивим подацима, у вези са пријавом и поступком именовања, прегледа и да своје коментаре на мишљење о кандидату које је достављено Савјету, и упути Савјету коментаре у вези са питањима која утичу на пријаву кандидата.

Члан 43.

Критерији за именовање

(1) Приликом доношења одлуке о именовању, Савјет, између осталих критерија, узима у обзир следеће критерије:

- а) Стручно знање, радно искуство и радни резултати;
- б) Способност показана кроз објављивање научних радова и друге активности у струци;
- ц) Стручна способност заснована на досадашњим резултатима у каријери, укључујући и учешће у организованим облицима усавшавања;
- д) Радна способност и способност анализирања правних проблема;
- е) Способност да непристрасно, савјесно, марљиво, одлучно и одговорно обавља дужности у оквиру функције за коју се пријављује;
- ф) Комуникативност;
- г) Односи са радним колегама, понашање ван посла, професионална непристрасност и углед; и
- х) Искуство и стручна спрема за руководеће послове, за мјесто предсједника суда, главног тужиоца и замјеника главног тужиоца.

(2) Савјет примјењује одговарајуће уставне одредбе којим се уређују једнака права и заступљеност конститутивних народа и осталих. Именовања на свим нивоима правосуђа такође треба да имају за циљ и постизање једнакости полова.

Члан 44.

Одлука о именовању

(1) Одлука о именовању кандидата на дужност судије или тужилаца доноси се у складу са чланом 17. овог закона и садржи образложење у писаној форми.

(2) Савјет може поништити одлуку о именовању ако након доношења одлуке о именовању, а прије него што именовани судија или тужилац преузме дужност, добије податке који би, да су били познати у вријеме именовања, представљали разлог да Савјет не донесе одлуку о именовању. Савјет може, ако то сматра неопходним, одгодити датум преузимања дужности судије или тужиоца на кога се односе наведени подаци, како би те податке могао на одговарајући начин провјерити.

(3) Ако Савјет поништи одлуку о именовању, на ту дужност именоване друго лице из групе пријављених кандидата, или ће поновно објавити конкурс за то упражњено мјесто.

Члан 45.**Објављивање одлуке о именовану**

(1) Савјет о својој одлуци о именовану обавјештава све кандидате, одговарајући суд или тужилаштво, као и одговарајуће министарство правде.

(2) Савјет одлуку о именовану објављује у својим просторијама на мјесту доступном јавности. Одлука о именовану носи датум објављивања у просторијама Савјета.

(3) Одлука о именовану објављује се у „Службеном гласнику БиХ”.

Члан 46.**Преузимање дужности**

(1) Лице именовано на дужност судије или тужиоца преузима дужност на дан који одреди Савјет.

(2) Ако из разлога који нису оправдани именовано лице не преузме дужност у временском року који одреди Савјет, Савјет поништава одлуку о именовану. Савјет ће на ту дужност именовати друго лице из групе пријављених кандидата или ће поновно објавити конкурс за то упражњено мјесто.

Члан 47.**Свечана изјава**

(1) Прије преузимања дужности, судије и тужиоци дају свечану изјаву која гласи: „Изјављујем да ћу обављати своју дужност у складу са Уставом и законом, да ћу доносити одлуке по свом најбољем знању, савјесно, одговорно и непристрасно у циљу спровођења владавине закона, и да ћу штитити слободе и права појединаца загарантована Уставом Босне и Херцеговине.”

(2) Лице именовано на дужност даје свечану изјаву усмено, пред предсједником Савјета или чланом Савјета којег овласти предсједник Савјета, те стављањем потписа на изјаву.

Члан 48.**Именовање додатних судија**

(1) Савјет може привремено именовати лица која ће вршити дужност додатних судија, како би судовима пружили помоћ у смањењу броја заосталих неријешених предмета, или ако је због дужег одсуства судије потребан додатни број судија у суду. Савјет може да именује додатне судије на захтјев предсједника суда, под условом да се уз захтјев достави доказ који указује да постоји потреба за именованом додатног судије, као и расположива средства.

(2) Прије преузимања дужности, додатни судија даје свечану изјаву у складу са чланом 46. овог закона. Предсједник Савјета може овај задатак повјерити предсједнику суда у којем додатни судија преузима дужност.

Члан 49.**Именовање судија-поротника**

(1) Савјет именује судије-поротнике у суд након што од предсједника суда прими листу предложених кандидата.

(2) Судијама-поротницима припада накнада за оправдане трошкове настале у току вршења њихових дужности и награда. Условне за вршење дужности судија-поротника, те висину накнаде и награде утврђује надлежно министарство правде након консултација са Савјетом.

(3) Прије преузимања дужности, судија-поротник даје свечану изјаву у складу са чланом 47. овог закона. Предсједник Савјета може овај задатак повјерити предсједнику суда у којем судија-поротник преузима дужност.

Члан 50.**Упућивање у други суд уз пристанак судије**

(1) Судије, укључујући додатне судије, могу се, уз њихов пристанак, упутити да врше дужност судије у други суд истог или нижег нивоа:

- (а) На период од највише шест (6) мјесеци, ако у суду у који се судија привремено упућује нема довољан број судија;
- (б) На период од највише дванаест (12) мјесеци, ако је у суду у којем судија редовно врши дужност судије привремено смањен обим посла;
- (ц) На период од највише дванаест (12) мјесеци, ради помоћи у отклањању заосталих неријешених предмета у суду у који се судија привремено упућује;
- (д) На неодређени период, ако је судија упућен у други суд ради рада на одређеном предмету или предметима, јер је, због изузећа судије у том суду, било неопходно привремено упућивање судије из другог суда како би радио на том предмету или предметима;

(е) На неодређени период, ако се судија суда у који се врши упућивање налази на одсуству дужег трајања.

(2) Судија се не може привремено упутити у други суд више од два пута узастопно, осим ако је у међувремену вршио дужност судије у суду у који је именован у периоду од најмање дванаест (12) мјесеци.

Члан 51.**Упућивање без пристанка судије**

(1) Судија се може привремено упутити у други суд без његовог пристанка само ако су испуњени услови из овог члана.

(2) Судија се може без његовог пристанка упутити у други суд да врши дужност судије на период од најдуже три (3) мјесеца у случају да се такво упућивање врши у циљу његовог учешћа у раду на појединачном предмету у суду у који се врши упућивање, или у случају да ниједан други судија није пристао на такво упућивање.

(3) Судија се не може привремено упутити у други суд без његовог пристанка ако је привремено упућиван у други суд у претходних дванаест (12) мјесеци.

Члан 52.**Поступак за привремено упућивање**

Савјет одлучује о захтјеву за привремено упућивање у други суд у складу са чл. 50. и 51. на захтјев предсједника суда који жели да се судија привремено упутити у његов суд. Савјет обавља консултације са предсједником суда који је поднио захтјев, са судијом који се разматра за привремено упућивање, и са предсједником суда у којем судија редовно врши дужност судије.

Члан 53.**Привремено упућивање тужилаца**

Привремено упућивање тужилаца уређује се у складу са одредбама Закона о тужиоцима који се примјењује на тужилаштво о којем је ријеч.

**ПОГЛАВЉЕ VI - ДИСЦИПЛИНСКА
ОДГОВОРНОСТ СУДИЈА И ТУЖИЛАЦА****Члан 54.****Опште одредбе о дисциплинској одговорности за
дисциплинске прекршаје**

Судија, тужилац, додатни судија или судија-поротник, укључујући и предсједнике судова, главне тужиоце и њихове замјенике, дисциплински су одговорни за законом прописане дисциплинске прекршаје које су учинили са умишљањем или из нехата.

Члан 55.**Надлежност за вођење дисциплинских поступака**

Савјет преко својих дисциплинских органа врши своја овлашћења у дисциплинском поступку.

Члан 56.**Дисциплински прекршаји судија**

Дисциплински прекршаји судија су:

1. повреда начела непристрасности;
2. поступање са пристрасношћу и предрасудама током обављања службених дужности због расе, боје, пола, вјерске припадности, етничког поријекла, националне припадности, сексуалне опредељености или друштвеног и економског статуса странке;
3. очигледно кршење обавезе исправног поступања према странкама у поступку, њиховим правним заступницима, свједоцима, или другим лицима;
4. одавање повјерљивих информација које произилазе из вршења дужности судије;
5. прихватање поклона или награда чија је намјена непримјерено утицање на одлуке или поступке судије, укључујући и случајеве када поклон или награда само одају утисак непримјереног утицаја;
6. кориштење дужности судије како би се прибавиле неоправдане користи за себе или друга лица;
7. пропуштање да тражи своје изузеће од поступања по предметима када постоји сукоб интереса;
8. немар или непажња у вршењу службених дужности;
9. доношење одлука којим се очигледно крши закон или упорно и неоправдано кршење правила поступка;
10. неоправдано кашњење у изradi одлука или у другим радњама у вези са обављањем дужности судије или било какво друго поновљено непоштовање дужности судија;

11. упуштање у непримјерене контакте са странком у поступку или њеним заступником;
12. омогућавање вршења дужности судије лицима која за то нису законом овлаштена;
13. мијешање у поступање судије или тужиоца са намјером опструирања или потцењивања њихових активности;
14. осуда на казну затвора због извршеног кривичног дјела, или ако је проглашен кривим за кривично дјело које га чини неподобним за вршење дужности судије;
15. давање било каквих коментара, док се предмет не ријеша на суду, за које се оправдано може очекивати да могу ометати или штетити правичном поступку или суђењу, или непредузимање одговарајућих корака како би се обезбиједило да се запослени у суду који су њему подређени такође суздрже од давања коментара;
16. упуштање у активности које су неспојиве са дужностима судије;

17. пропуштање, из неоправданих разлога, да поступи у складу са одлукама, наредбама или захтјевима Савјета;

18. пропуштање да одговори на захтјев за провјеравање у вези са неком дисциплинском ствари, осим уколико је до пропуста дошло из оправданих разлога;

19. намјерно давање лажне, обмањиве или недовољне информације у вези са пријавама за радно мјесто, дисциплинским стварима, питањима унапређења и напредовања у служби или било којим другим питањима која су у надлежности Савјета;

20. неиспуњавање обавезе учешћа у облицима обавезног стручног усавршавања или других законом прописаних обавеза;

21. ако не поступи у складу са одлуком о његовом привременом упућивању у други суд;

22. понашање у суду и изван суда које штети угледу судијске функције; или

23. било какво друго понашање које представља озбиљно кршење службене дужности или доводи у питање повјерење јавности у непристрасност и кредибилитет судства.

Члан 57.

Дисциплински прекршаји тужилаца

Дисциплинске прекршаје тужилаца чине:

1. повреда начела непристрасности;
2. поступање са пристрасношћу и предрасудама током обављања службених дужности због расе, боје, пола, вјерске припадности, етничког поријекла, националне припадности, сексуалне оријентације или друштвеног и економског статуса странке;
3. очигледно кршење обавезе исправног поступања према судији у поступку, странкама, њиховим правним заступницима, свједоцима, или другим лицима;
4. одавање повјерљивих информација које произилазе из вршења дужности тужиоца;
5. прихватање поклона или награда чија је намјена непримјерено утицање на одлуке и поступке тужилаца, укључујући и случајеве када поклон или награда само одају утисак непримјереног утицаја;
6. кориштење функције тужиоца како би се прибавиле неоправдане користи за себе или друга лица;
7. пропуштање да тражи своје изузеће од поступања по предметима када постоји сукоб интереса;
8. немар или непажња у вршењу службених дужности;
9. неоправдано кашњење у провођењу радњи у вези са вршењем дужности тужиоца или било какво друго поновљено непоштовање дужности тужиоца;
10. упуштање у непримјерене контакте са судијом или странкама у поступку;
11. омогућавање вршења дужности тужиоца лицима која за то нису законом овлаштена;
12. мијешање у поступање судије или тужиоца са намјером опструирања или потцењивања њихових активности;
13. осуда на казну затвора због извршеног кривичног дјела, или ако је проглашен кривим за кривично дјело које га чини неподобним за вршење дужности тужиоца;
14. давање било каквих коментара, док се предмет не ријеша на суду, за које се оправдано може очекивати да могу ометати или штетити правичном поступку или суђењу, или непредузимање одговарајућих корака како би се обезбиједило да се запослени у тужилаштву који су њему подређени такође суздрже од давања коментара;
15. неизвршавање упутстава надређеног тужиоца, осим ако би извршавање таквог упутства значило кршење закона или одредби овог члана;

16. упуштање у активности које су неспојиве са дужностима тужиоца;
17. пропуштање, из неоправданих разлога, да поступи у складу са одлукама, наредбама или захтјевима Савјета;
18. пропуштање да одговори на упит у вези са неком дисциплинском ствари, осим уколико је до пропуста дошло из оправданих разлога;
19. намјерно давање лажне, обмањиве или недовољне информације у вези са пријавама за радно мјесто, дисциплинским стварима, питањима унапређења и напредовања у служби или било којим другим питањима која су у надлежности Савјета;
20. неиспуњавање обавезе учешћа у облицима обавезног стручног усавршавања или других законом прописаних обавеза;
21. ако не поступи у складу са одлуком о његовом привременом упућивању у друго тужилаштво;
22. понашање у суду или тужилаштву и изван суда или тужилаштва које штети угледу тужилачке функције; или
23. било какво друго понашање које представља озбиљно кршење службене дужности или доводи у питање повјерење јавности у непристрасност и кредибилитет тужилаштва.

Члан 58.

Врсте дисциплинских мјера

- (1) Савјет може изрећи једну или више следећих дисциплинских мјера:
 - а) писмену опомену која се јавно не објављује;
 - б) јавну опомену;
 - ц) смањење плате за износ до 50 посто, на период до једне године;
 - д) привремено или трајно упућивање у други суд или тужилаштво;
 - е) премјештање са мјеста предсједника суда на мјесто судије, или с мјеста главног тужиоца или замјеника главног тужиоца на мјесто тужиоца;
 - ф) разрешење од дужности.

(2) Као посебну мјеру, умјесто или уз дисциплинску мјеру из претходног става, Савјет може, ако нађе за сходно, одредити да судија или тужилац учествује у програмима рехабилитације, савјетовању или стручном усавршавању.

(3) Сва права и привилегије које проистичу из радног односа судије, предсједника суда, главног тужиоца, замјеника главног тужиоца, односно тужиоца који је разријешен дужности на основу спроведеног дисциплинског поступка, престају његовим смјенивањем од стране Савјета. Судији или тужиоцу, који је, према овом члану, разријешен дужности, није дозвољено да даље врши дужност судије или тужиоца.

Члан 59.

Принципи за одређивање мјера

(1) Код изрицања дисциплинских мјера мора се руководити принципом пропорционалности. Прије изрицања мјера за дисциплинске прекршаје, дисциплинске комисије узимају у обзир следеће чињенице:

- (а) број и тежину учињеног дисциплинског прекршаја и његове последице;
- (б) степен одговорности;
- (ц) околности под којима је дисциплински прекршај учињен;
- (д) досадашњи рад и понашање учиниоца прекршаја; и
- (е) све друге околности које могу утицати на одлуку о тежини и врсти дисциплинске мјере, укључујући степен кајања и/или сарадње коју је судија или тужилац показао током дисциплинског поступка.

(2) Дисциплинска мјера разрешења од дужности одређује се само у предметима у којим је утврђен озбиљан дисциплински прекршај, а из тежине прекршаја је јасно да је прекршилац неподобан или недостојан да даље врши дужност.

(3) Савјет може узети у обзир свако претходно привремено удаљење од вршења дужности одређено током поступка о којем је ријеч, те у складу с тим одлучити да смањи мјеру или може по властитој вољи одлучити да је привремено удаљење само по себи довољно као мјера за утврђени дисциплински прекршај или прекршаје.

Члан 60.

Вођење дисциплинског поступка и жалбе

- (1) Дисциплински поступак воде:
 - (а) Првостепена дисциплинска комисија и
 - (б) Другостепена дисциплинска комисија.
- (2) Првостепена и Другостепена дисциплинска комисија су независне и у потпуности надлежне за рјешавање дисциплинских

ствари. Члан комисије који је учествовао у рјешавању неког предмета у Првостепеној комисији не може поступати у истој ствари у Другостепеној дисциплинској комисији.

(3) Првостепена дисциплинска комисија састављена од три члана, од којих су барем два чланови Савјета, у првом степену утврђује дисциплинску одговорност и изриче мјере.

(4) Другостепена дисциплинска комисија састављена од три члана Савјета одлучује о жалбама на одлуке Првостепене дисциплинске комисије. Другостепена дисциплинска комисија може потврдити, укинути или преиначити одлуку или дисциплинске мјере које је изрекла Првостепена дисциплинска комисија.

(5) У дисциплинским поступцима који се воде против судија, већина чланова комисије ће, и у првом и у другом степену, бити судије. У дисциплинским поступцима који се воде против тужилаца, већина чланова комисије ће, и у првом и у другом степену, бити тужиоци.

(6) Против одлуке Другостепене дисциплинске комисије о изрицању дисциплинске мјере може се уложити жалба Савјету као цјелини. Ако Савјет не потврди мјеру разрјешења, Савјет може изрећи другу мјеру предвиђену овим законом. Чланови Првостепене и Другостепене дисциплинске комисије имају право да учествују, осим ако се њихово изузеће тражи из разлога другачијег од разлога њиховог ранијег учешћа, у доношењу одлуке о истој ствари.

(7) Судија или тужилац који је разријешен дужности одлуком Савјета може уложити жалбу Суду Босне и Херцеговине једино на основу једног или оба доље наведена разлога:

(а) да је Савјет, приликом вођења дисциплинског поступка након којег је услједила одлука о мјери разрјешења дужности, учинио материјалну повреду правила поступка предвиђених овим законом;

(б) да је Савјет, приликом вођења дисциплинског поступка након којег је услједила одлука о мјери разрјешења дужности, погрешно примјенио закон.

(8) Суд Босне и Херцеговине мора примити жалбу из става 7. овог члана у року од три (3) седмице од дана кад је судија или тужилац примио одлуку Савјета. Суд Босне и Херцеговине у скраћеном поступку одбацује жалбе уложене након тог рока.

Члан 61.

Именовање и мандат чланова дисциплинских комисија

(1) Предсједник Савјета именује чланове Првостепене и Другостепене дисциплинске комисије у складу са одредбама члана 60. овог закона.

(2) Мандат чланова траје двије године под условом да се заврше започети дисциплински поступци. Чланови дисциплинске комисије имају право на поновно именовање.

Члан 62.

Дисциплински органи и дисциплински поступак

(1) Својим пословником о раду Савјет уређује оснивање и рад дисциплинских органа, као и провођење дисциплинског поступка у складу са овим законом.

(2) Пословником о раду може се предвидјети скраћени поступак, под условом да се поштују права странака утврђена овим законом.

Члан 63.

Уручење позива

(1) Савјет, укључујући и његове дисциплинске комисије, овлаштен је да издаје позиве свједоцима или позиве да се суду предоче писмени докази, чија се достава врши на начин предвиђен правилима парничног поступка која се примјењују по мјесној надлежности.

(2) Савјет, укључујући и његове дисциплинске комисије, овлаштен је да казни намјерно неодазивање позиву, што се сматра непоштовањем Савјета, на начин предвиђен правилима парничног поступка која се примјењују по мјесној надлежности.

(3) Свједоци имају право на накнаду трошкова под истим условима предвиђеним правилима парничног поступка која се примјењују по мјесној надлежности.

Члан 64.

Дисциплински тужилац

(1) Канцеларија дисциплинског тужиоца, Канцеларија у оквиру Савјета, врши дужност тужиоца у вези са наводима који се тичу повреда дужности судије или тужиоца, у складу са овим законом и Пословником о раду Савјета.

(2) Канцеларија дисциплинског тужиоца поступа по притужбама или на властиту иницијативу и одговорна је за процјену правне ваљаности притужби, истраживање навода против судија или тужилаца о повреди дужности, те за покретање дисциплинског поступка и заступање предмета дисциплинских прекршаја пред дисциплинским комисијама Савјета.

(3) За главног дисциплинског тужиоца Канцеларије дисциплинског тужиоца Савјет именује лице које је судија или тужилац, или које испуњава минимум услова предвиђених овим законом за именовање судије или тужиоца, лице високих моралних квалитета које посједује потребну стручност на пољу права. Мандат главног дисциплинског тужиоца траје четири године, уз могућност поновног именовања. Помоћ у раду дисциплинског тужиоца пружаће правници и истражиоци из његове канцеларије. Главни дисциплински тужилац може овластити правнике из своје канцеларије да заступају предмете пред Савјетом и његовим дисциплинским комисијама.

(4) У случају сукоба интереса или у случајевима у којима би се главни тужилац морао изузети из истраге или поступања у дисциплинској ствари пред Савјетом или његовим дисциплинским комисијама, Савјет ангажује правника изван Канцеларије дисциплинског тужиоца да обави истрагу и поступа у дисциплинској ствари.

(5) Главни тужилац Канцеларије дисциплинског тужиоца именује се и смјењује одлуком Савјета у складу са Законом о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине.

(6) Плата главног дисциплинског тужиоца Канцеларије дисциплинског тужиоца једнака је просјечној плати тужилаца кантоналног тужилаштва у Федерацији Босне и Херцеговине и окружног тужилаштва у Републици Српској.

(7) Главни дисциплински тужилац доноси све административне и финансијске одлуке Канцеларије дисциплинског тужиоца, а извршава их релевантни одјел Секретаријата по налогу главног дисциплинског тужиоца.

Члан 65.

Вођење евиденције и извјештавање Савјета

(1) Канцеларија дисциплинског тужиоца води евиденцију о уложеним притужбама и о предузетим радњама у поступању по притужбама, истрагама и дисциплинским предметима.

(2) Савјет има приступ евиденцији. Канцеларија дисциплинског тужиоца обавезна је да Савјету на захтјев достави копије притужби, извјештаја о истрази или других релевантних докумената.

(3) Канцеларија дисциплинског тужиоца периодично у писаној форми извјештава Савјет о својим активностима.

Члан 66.

Испитивање навода

(1) Канцеларија дисциплинског тужиоца може покренути испитивање навода о повреди дужности или неспособности судије или тужиоца да врши дужност.

(2) Сви судови, тужилаштва и државни органи, као и судије, тужиоци, додатне судије, судије поротници и запослени у судовима или тужилаштвима дужни су да поступају у складу са захтјевима Канцеларије дисциплинског тужиоца у погледу давања информација, докумената или другог материјала у вези са испитивањем навода.

(3) Канцеларија дисциплинског тужиоца може дисциплинској комисији поднијети захтјев да се лицима или органима на које се не односи одредба става 2. овог члана изда налог за давање информација, докумената или другог материјала у вези са испитивањем навода.

(4) У случају да судија или тужилац одбије да достави информације, документе или други материјал у складу са захтјевом Канцеларије дисциплинског тужиоца, Канцеларија може затражити од дисциплинске комисије да изда налог којим ће принудити тог судију или тужиоца да достави тражене информације, документе или други материјал.

Члан 67.

Покретање дисциплинског поступка и подношење тужбе

(1) Канцеларија дисциплинског тужиоца покреће дисциплински поступак пред Првостепеном дисциплинском комисијом подношењем тужбе, ако сматра да је судија или тужилац учинио повреду дужности.

(2) Тужба садржи наводне дисциплинске прекршаје и мора испуњавати услове предвиђене Пословником који уређује дисциплински поступак.

Члан 68.

Права странака током дисциплинског поступка

Дисциплински поступак води се на правичан и транспарентан начин. У току трајања дисциплинског поступка, судија или тужилац против којег се води поступак има следећа права која морају бити гарантована Пословником о дисциплинском поступку, а која доноси Савјет:

(а) право да на прописан начин буде упознат са наводима о дисциплинском прекршају и доказима који указују на те наводе, као и право да одговор да у писаној форми или усмено на записник;

- (б) право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независном и непристрасном, законом установљеном комисијом. Медији и јавност могу бити искључени током цијеле расправе или током дијела расправе у интересу морала, јавног реда или националне безбједности у демократском друштву, када то захтијевају интереси малолетника или заштите приватног живота странака или када је, по мишљењу комисије, то потребно у посебним околностима гдје би присуство јавности било на штету интереса правде;
- (ц) право да не даје одговор на питања која би га могла изложити кривичном гоњењу и право да присуствује свакој расправи, те да се брани од оптужби уз помоћ браниоца по свом избору;
- (д) право да одлуке буду јавно објављене и/или на неки начин доступне јавности; и
- (е) право да изјави жалбу на, по њега, негативну одлуку.

Члан 69.

Споразум о заједничкој сагласности

(1) Канцеларија дисциплинског тужиоца и лице против којег је поднесена тужба као и његов правни заступник могу се, ако је то могуће, било када добровољно нагодити о наводним дисциплинским прекршајима за које је судија или тужилац оптужен. Странке се могу сложити које ће дисциплинске прекршаје судија или тужилац признати и која ће се дисциплинска мјера изрећи. Странке подносе Споразум о заједничкој сагласности о утврђивању дисциплинске одговорности (у даљем тексту: Споразум) који садржи дисциплинске прекршаје које судија или тужилац признаје.

(2) Споразум се саставља у писменој форми, и након што је потписан од странака, доставља се Савјету. Споразум садржи:

- (а) Изјаву о чињеницама на околности везане за прекршаје које судија или тужилац признаје;
- (б) Заједничку изјаву о мјери, уколико ће се она изрећи.

(3) Споразум се доставља предсједнику Савјета, који именује дисциплинску комисију за разматрање Споразума. Комисија прихвата или одбија Споразум већином гласова. Ако одлучи да одбије Споразум, Комисија ће образложити разлоге тог одбијања у писменој форми.

(4) Ако Комисија прихвати Споразум, поступаће се као да је Комисија након вођења дисциплинског поступка утврдила да је учињен дисциплински прекршај, с тим да након што Комисија прихвати Споразум нема права жалбе.

(5) Уколико Комисија одбије Споразум, чињеница да су странке покушале преговарањем доћи до споразума о дисциплинском прекршају као и било које признање учињено од странке пред Комисијом током расправе о постизању Споразума, не може се употријебити од било које странке у поновном дисциплинском поступку или против ње.

(6) У случају да Комисија одбије Споразум, Канцеларија дисциплинског тужиоца може покренути дисциплински поступак против судије или тужиоца који су наведени у Споразуму у року од 90 (деведесет) дана од датума одбијања Споразума.

(7) Сви споразуми о заједничкој сагласности садрже изјаву, коју потписује судија или тужилац о којем се ради, да му је познато да Споразум о заједничкој сагласности треба одобрити Првостепена дисциплинска комисија и да Комисија, према властитој оцјени, може одбити такав споразум.

Члан 70.

Повјерљивост

(1) Сви поступци или радње које се односе на наводе о повреди дужности или неспособности за вршење дужности, а које су преузете прије него што Канцеларија дисциплинског тужиоца поднесе званичну тужбу, повјерљиве су природе, осим ако се судија или тужилац на којег се наводи односе у писменој форми не одредне права на повјерљивост.

(2) Уколико јавност прије подношења званичне тужбе сазна за истрагу о могућој повреди дужности или неспособности за вршење дужности, Канцеларија дисциплинског тужиоца може дати изјаву како би потврдила да је истрага у току, појаснила процесне аспекте дисциплинског поступка, објаснила права судија и тужилаца на правичну расправу уз поштовање претпоставке невиности, или навела како судија или тужилац негира наводе, или исправила погрешне информације којим јавност располаже.

Члан 71.

Тајност и имунитет

(1) Притужба или допис који заприми Канцеларија дисциплинског тужиоца у којем се наводе повреде дужности од стране судија

или тужилаца, као и информације прикупљене током истраге представљају тајну, изузев за Савјет, по његовом захтјеву.

(2) Особље Савјета и Канцеларије дисциплинског тужиоца и међународни стручњаци који су потписали уговор са Савјетом или су уступљени од стране страних влада неће бити одговорни у грађанском поступку за било коју радњу учињену током вршења својих службених дужности.

Члан 72.

Застаријевање покретања дисциплинског поступка

(1) Дисциплински поступак не може се покренути против судије или тужиоца по истеку више од пет (5) година од дана на који је наводни прекршај учињен, или у случају кривичне ствари, по истеку више од двије (2) године од дана када је суд донио коначну и обавезујућу одлуку у кривичном поступку. Застаријевање из овог става не примјењује се на наводне прекршаје из члана 56. тачка 19. или члана 57. тачка 19. овог закона.

(2) Савјет не може покренути дисциплински поступак против судије или тужиоца по истеку више од двије (2) године од дана када је Савјет запримио прву притужбу или информацију о наводном прекршају.

Члан 73.

Застаријевање вођења дисциплинског поступка

Поступак за утврђивање дисциплинске одговорности мора се окончати у року од годину дана од дана подношења званичне тужбе дисциплинској комисији, осим уколико се утврди разлог који продужење овог рока чини оправданим.

Члан 74.

Вођење евиденције и објављивање коначних дисциплинских одлука

(1) Савјет води евиденцију о свим изреченим дисциплинским мјерама.

(2) Дисциплинска мјера разрешења дужности објављује се у „Службеном гласнику БиХ”.

Члан 75.

Неспособност судије или тужиоца за вршење дужности

(1) Канцеларија дисциплинског тужиоца истражује и заступа пред Савјетом предмете који се односе на физичку, емоционалну, менталну или другу неспособност судије или тужиоца која захтијева трајно или привремено удаљавање судије или тужиоца од вршења дужности или престанак мандата.

(2) Канцеларија дисциплинског тужиоца у истрази и прикупљању информација у вези са неспособношћу судије или тужиоца да врши дужност има сва права и овлаштења према одредбама ове главе.

(3) Поред мјера из става 1. овог члана, Савјет има широка овлаштења у погледу спровођења и других мјера. Ако је судија или тужилац ослобођен вршења дужности, Савјет може вратити судију и тужиоца на дужност након што се утврди да судија или тужилац више није неспособан за вршење дужности.

(4) Судија или тужилац задржава сва права на пензију, накнаду за инвалидност или друге накнаде прописане законом у случају да буде ослобођен вршења дужности или да му мандат престане.

ЗВСТС
7.d.i.

ПОГЛАВЉЕ VII - ПРИВРЕМЕНО УДАЉЕЊЕ СУДИЈА ИЛИ ТУЖИЛАЦА ОД ВРШЕЊА ДУЖНОСТИ ДО ОКОНЧАЊА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА, ДИСЦИПЛИНСКОГ ПОСТУПКА ИЛИ ПОСТУПКА РАЗРЈЕШЕЊА

Члан 76.

Обавезно привремено удаљење од вршења дужности

(1) Судија или тужилац који се налази у притвору привремено се удаљује од вршења дужности судије или тужиоца. Такво удаљење траје док се лице налази у притвору.

(2) Савјет може продужити удаљење од вршења дужности из члана 77. овог закона ако је судија или тужилац пуштен из притвора.

Члан 77.

Дискреционо привремено удаљење од вршења дужности

Судија или тужилац могу бити привремено удаљени од вршења дужности:

- (а) ако је против судије или тужиоца покренута истрага у кривичном поступку;
- (б) ако је против њега надлежни тужилац подигао оптужницу за кривично дјело;
- (ц) ако је против њега покренут поступак разрјешења;
- (д) ако је покренут дисциплински поступак за дисциплински прекршај, а Савјет утврди да се дисциплинска одговорност не може на прави начин утврдити, а да се судија или тужилац привремено не удаљи од вршења дужности током поступка; или
- (е) ако је вршење службених дужности отежано због његовог менталног, емоционалног или физичког стања;

Члан 78.**Покретање поступка привременог удаљења од вршења дужности**

(1) Првостепена дисциплинска комисија Савјета може привремено удаљити судију или тужиоца по службеној дужности, на захтјев Канцеларије дисциплинског тужиоца или на захтјев председника суда или главног тужиоца који је надређен том судији или тужиоцу.

(2) По сазнању о околностима из чл. 76. и 77. овог закона, председник суда, односно главни тужилац такву информацију одмах доставља Савјету.

Члан 79.**Одлуке о привременом удаљењу од вршења дужности и жалбе**

(1) Одлуку о привременом удаљењу од вршења дужности у складу са одредбама чл. 76. и 77. овог закона доноси Првостепена дисциплинска комисија Савјета.

(2) Жалба на одлуку о привременом удаљењу од вршења дужности подноси се Другостепеној дисциплинској комисији Савјета. Жалба не одлаже извршење одлуке из става (1) овог члана.

(3) Одлука Другостепене дисциплинске комисије може се побити подношењем тужбе Суду Босне и Херцеговине.

Члан 80.**Ограничење трајања привременог удаљења од вршења дужности**

(1) Судија или тужилац може се привремено удаљити од вршења дужности најдуже до дана окончања дисциплинског поступка на основу којег је донесена одлука о привременом удаљењу.

(2) Првостепена дисциплинска комисија може, по властитој оцјени, поново размотрити одлуку о привременом удаљењу судије или тужиоца од вршења дужности донесену према члану 77. овог закона те је преиначити, поништити или потврдити.

Члан 81.**Обуставање исплате плате и других накнада**

(1) Ако је првостепени суд прогласио судију или тужиоца кривим за кривично дјело, Првостепена дисциплинска комисија може наредити да се обустави исплата плате и других накнада судији или тужиоцу до доношења одлуке другостепеног суда по жалби.

(2) Ако се у жалбеном поступку жалба усвоји, судија или тужилац има право на исплату без одгађања свих плата и накнада чије су исплате обустављене у складу са ставом 1. овог члана.

ПОГЛАВЉЕ VIII - НЕСПОЈИВОСТ ДУЖНОСТИ СУДИЈЕ И ТУЖИОЦА С ДРУГИМ ФУНКЦИЈАМА И ИМУНИТЕТ**Члан 82.****Општа забрана вршења неспојивих функција**

(1) Судија или тужилац не смије обављати било какву функцију која је неспојива са његовом дужности или функцију за коју се може сматрати да омета исправно и непристрасно вршење дужности судије или тужиоца, или која може имати негативан утицај на независност или углед судијске или тужилачке функције, довести у сумњу његову способност да поступа непристрасно или штетити угледу судијске или тужилачке функције.

(2) Судија или тужилац не смије бити члан нити обављати било какву дужност у органима политичких партија, односно удружењима или фондацијама повезаним са политичким партијама и уздржаваће се од учешћа у активностима политичких партија које имају јавни карактер.

(3) Судија или тужилац не смије бити члан било какве организације која врши дискриминацију на основу расе, боје, пола, полне опредељености, вјерске припадности или етничког поријекла или

националне припадности нити смије уговорити кориштење објеката који припадају таквим организацијама, и мора иступити из таквих организација одмах након што сазна за такво њихово поступање.

Члан 83.**Забрана вршења јавних функција, функција из правне области и других функција**

(1) Судија или тужилац не смије вршити било какву другу јавну функцију која је неспојива са вршењем судијске, односно тужилачке функције, осим ако законом није другачије прописано.

(2) Судија или тужилац не смије бити адвокат, нотар нити обављати друге послове који се обављају уз наплату, а који су неспојиви са вршењем дужности судије или тужиоца, осим ако законом није другачије прописано. Изузетно, судија или тужилац могу бити укључени у академске, наставне или сличне активности у циљу едукације јавности и могу бити за њих награђени.

(3) Судија или тужилац не смије бити члан управног или надзорног одбора јавних или приватних предузећа, или других правних лица.

(4) Судија или тужилац не смије обављати било какве друге функције/дужности које могу ометати вршење дужности судије или тужиоца.

Члан 84.**Упућивање на Савјет**

Ако председник суда или главни тужилац сматра да судија или тужилац обавља активности које су забрањене чл. 82. и 83. овог закона, судија или тужилац обавјештавају се о томе, а председник суда или главни тужилац упућује предмет Савјету који о томе доноси обавезујућу одлуку. Поступак се уређује Пословником о раду Савјета.

Члан 85.**Мишљење о активностима судије или тужиоца**

Судија или тужилац може од Савјета тражити мишљење о томе да ли су његове активности спојиве са његовом дужности и одредбама овог закона. Такав захтјев треба да садржи детаље о активностима о којима је ријеч. Савјет одговара на захтјев у писаној форми у разумном року након примања таквог захтјева. Одговор Савјета достављен у складу са одредбама овог става је обавезујући.

Члан 86.**Извјештавање Високог судског и тужилачког савјета о активностима**

Судије и тужиоци достављају Савјету годишњи финансијски извјештај у којем наводе, између осталог, активности које су обавили изван своје дужности судије односно тужиоца укључујући износе које су наплатили. Финансијски извјештај укључује информације о брачном другу и дјечи с којом живе у истом домаћинству, а који посједују дионице или учествују у руковођењу приватним или јавним предузећима и удружењима, укључујући политичке партије. Савјет шаље обрасце за финансијске извјештаје, а може тражити и додатне информације.

Члан 87.**Имуитет судија и тужилаца**

(1) Судија или тужилац не може бити кривично гоњен, ухапшен или задржан у притвору нити може одговарати у грађанском поступку за мишљења која даје или за одлуке које донесе у оквиру својих службених дужности.

(2) Посједовање имунитета неће спречити или одгодити истрагу у кривичном или грађанском поступку која се о некој ствари у складу са законом води против судије или тужиоца.

ПОГЛАВЉЕ IX - ПРЕСТАНАК ВРШЕЊА ДУЖНОСТИ**Члан 88.****Престанак мандата за вршење дужности**

(1) Мандат судије или тужиоца престаје:

- (а) за судије и тужиоце када наврше старосну доб прописану за обавезан одлазак у пензију;
- (б) за председника суда након истека периода на који је именован;
- (ц) за главног тужиоца и замјеника главног тужиоца када наврше старосну доб за обавезан одлазак у пензију или након истека периода на који су именовани;
- (д) у случају подношења оставке;
- (е) у случају његовог разрјешења од стране Савјета као резултат дисциплинског поступка;

ф) ако се докаже на основу медицинске документације да је трајно изгубио радну способност за вршење дужности судије или тужиоца.

(2) Предсједник суда, главни тужилац или замјеник главног тужиоца може поднијети оставку на своју дужност и наставити да врши дужност судије, односно тужиоца до одлуке Савјета о оставци, односно до истека дана када оставка треба да ступи на снагу.

(3) У случају престанка мандата предсједника суда, главног тужиоца или замјеника главног тужиоца, он без обзира на то наставља да врши дужност судије или тужиоца у истом суду или тужилаштву.

(4) Када судија или тужилац наврши старосну доб за обавезан одлазак у пензију, његов мандат аутоматски престаје. У случају подношења оставке, судија или тужилац Савјету подноси оставку у писаној форми уз назнаку датума оставке. Мандат судије или тужиоца према тачки (д) става 1. овог члана истиче на дан када Савјет прими његову писмену оставку или на дан када оставка треба да ступи на снагу, које год од наведеног наступи касније. Мандат судије или тужиоца из тач. (е) и (ф) истиче на дан који утврди Савјет.

(5) Ако предсједник суда или главни тужилац унапријед зна да ће доћи до престанка мандата судије или тужиоца који је под његовим надзором, предсједник суда или главни тужилац без одгађања о томе обавјештава Савјет како би се започео нови поступак именовања на будуће упражњено мјесто.

Члан 89.

Привремени продужетак мандата

Предсједник суда, главни тужилац или замјеник главног тужиоца чији је мандат на дужност на коју је именован истекао наставиће да обавља дужност, са свим правима и обавезама које она носи, док се не именује нови предсједник или главни тужилац.

Члан 90.

Старосна доб за обавезан одлазак у пензију

Старосна доб за обавезан одлазак у пензију за судије и тужиоце именоване од стране Савјета је навршених седамдесет (70) година живота.

ПОГЛАВЉЕ X - ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 91.

Укидање свих досадашњих савјета и прелазних аранжмана

(1) Даном ступања на снагу овог закона укидају се Високи судски и тужилачки савјети установљени Законом о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине, са измјенама и допунама („Службени гласник БиХ”, бр. 15/02, 26/02 и 35/02), Законом о Високом судском и тужилачком савјету Републике Српске, са измјенама и допунама („Службени гласник Републике Српске”, бр. 31/02 и 55/02) и Законом о Високом судском и тужилачком вијећу Федерације Босне и Херцеговине, са измјенама и допунама („Службене новине Федерације БиХ”, бр. 22/02, 41/02, 42/02 и 19/03).

(2) Савјет је правни наследник бивших Високих судских и тужилачких савјета из става 1. овог члана.

(3) Особље изабрано у складу са чланом 3. Одлуке Високог представника, број 167/03 од 20.11.2003. године, прелази у Секретаријат и Канцеларију дисциплиноског тужиоца Савјета.

(4) У року од три (3) мјесеца након ступања на снагу овог закона, Агенција за државну службу извршиће ревизију да би се утврдило да ли почетно особље које је преузето и броји максимално тридесет (30) запослених испуњава опште услове из члана 22. Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине. Сви запослени које Савјет не запосли у складу са ставом 3. овог члана биће запослени у потпуности у складу са Законом о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине.

(5) Имовина, финансијске обавезе, опрема, материјална и нематеријална средства, списи и други документи или власништво досадашњих савјета из става 1. овог члана, уступају се Савјету.

(6) Имовина, опрема, материјална и нематеријална средства, списи и други документи или имовина у посједу Независне правосудне комисије могу бити уступљени Савјету, у складу са споразумом између Савјета, Независне правосудне комисије и власника имовине. Имовина, опрема, материјална и нематеријална средства, списи и други документи или имовина уступљена на овај начин не подлијеже плаћању царине, пореза или дажбина.

(7) Међународни стручњаци могу бити додијељени Савјету. Привилегије и имунитети у вези са дипломатским статусом међународних стручњака регулишу се споразумом између Савјета министара Босне и Херцеговине и Савјета.

(8) Међународни стручњаци који потпишу уговор са Савјетом или су уступљени од страних влада, а чија се плата и накнаде исплаћују из средстава добијених од међународних донатора, изузимају се од плаћања пореза на приход или било ког другог пореза или доприноса на плату и накнаде, који се убире у складу са законима Босне и Херцеговине.

Члан 91а

(Досадашњи мандати директора, замјеника директора и потпредсједника)

(1) Мандат директора и замјеника директора Секретаријата предвиђен у овом Закону сматра се започетим даном преузимања дужности директора односно замјеника директора.

(2) Потпредсједници Савјета преузимају своје пуновремене радне дужности у Савјету најкасније до 1. јануара 2008. године.

Члан 92.

Престанак важења досадашњих закона

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине, са измјенама и допунама, Закон о Високом судском и тужилачком савјету Републике Српске, са измјенама и допунама и Закон о Високом судском и тужилачком вијећу Федерације Босне и Херцеговине, са измјенама и допунама.

Члан 93.

Усклађивање закона

Закони или законске одредбе садржане у законима који су на снази у Републици Српској, Федерацији Босне и Херцеговине и Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине морају се ускладити са овим законом, а оне одредбе које нису у складу са овим законом престају да важе.

Члан 94.

Судови за прекршаје

(1) Савјет ће, у складу са Поглављем V овог закона почети процес именовања судија у судове у Републици Српској и Федерацији Босне и Херцеговине, који ће према ентитетским законима о судовима бити надлежни да одлучују о прекршајима. Таква именовања ће се извршити на дан који одреди Савјет, али не прије 1. јануара 2006. године.

(2) Изузетно од одредбе члана 28. став (1) овог закона, кандидати који су положили правосудни испит моћи ће конкурисати за таква именовања иако немају три године искуства у раду на правним пословима, након положеног правосудног испита.

(3) Судија који буде именован да одлучује о прекршајима у првом степену, а који нема трогодишње искуство послје положеног правосудног испита, неће моћи одлучивати у другим предметима прије стицања таквог искуства.

(4) Ако су сви остали услови исти, Савјет ће дати предност оним кандидатима који имају доказано специјализовано знање у области прекршаја.

(5) Свим судијама који тренутно обављају функцију у кантонским или општинским судовима за прекршаје у Федерацији Босне и Херцеговине, односно судовима за прекршаје у Републици Српској, а не буду изабрани од Савјета у складу са ставом (1) овог члана, престаје мандат за обављање судијске функције. Савјет ће утврдити престанак мандата тим судијама са 1. јануаром 2006. године, или касније ако Савјет тако одреди.

(6) Судија кантоналног или општинског суда за прекршаје у Федерацији Босне и Херцеговине, односно судија суда за прекршаје у Републици Српској, чији мандат престане у складу са ставом (5) овог члана, имаће право да прима плату у износу који је једнак његовој посљедњој плати, као и друге накнаде, укључујући здравствено и пензијско осигурање, у периоду од шест мјесеци послје престанка мандата. Ове плате и накнаде обезбједиће орган власти који је одговоран за финансирање пословања одговарајућег суда. Неизбор судије неће спречавати појединца да касније буде именован на судијске и тужилачке позиције.

(7) Примање накнада према ставу (6) овог члана биће укинато у случају да појединац за вријеме примања накнаде испуни услове и оствари право на обавезну старосну пензију судије и остале накнаде предвиђене законом.

Члан 95.

Објављивање и ступање на снагу

Овај закон биће објављен у „Службеном гласнику БиХ” и ступа на снагу даном објављивања.

**ZAKON O SUDU BOSNE I
HERCEGOVINE
– PREČIŠĆENI TEKST**
(„Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” br.
49/09, 74/09 i 97/09)

OPĆI DIO

**Član 1.
(Osnivanje)**

(1) Da bi se osiguralo efikasno ostvarivanje nadležnosti države Bosne i Hercegovine i poštivanje ljudskih prava i vladavine zakona na njenoj teritoriji, osniva se Sud Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Sud).

(2) Sjedište Suda je u Sarajevu.

**Član 2.
(Sastav Suda)**

Sud čine predsjednik i određeni broj ostalih sudija, kako je to propisano ovim zakonom.

**Član 3.
(Jezik)**

U postupku pred Sudom i u obraćanju Suda sa strankama u upotrebi su službeni jezici Bosne i Hercegovine – bosanski, hrvatski i srpski, te oba pisma – latinično i ćirilčno. Učesnici u postupku imaju pravo koristiti bilo koji od službenih jezika i pisama u svim radnjama postupka.

**Član 4.
(Poslovnik Suda)**

(1) Poslovníkom Suda uređuju se postupci pred svim odjeljenjima Suda u onoj mjeri u kojoj nisu uređeni zakonima na koje se u ovom Zakonu upućuje. Kod vođenja postupka poštuju se osnovni principi predviđeni ovim zakonom.

(2) Poslovník Suda objavljuje se u „Službenom glasniku BiH”.

**Član 5.
(Budžet Suda)**

(1) Sud ima svoj budžet, koji je sastavni dio budžeta Bosne i Hercegovine. Prije početka svake budžetske godine, predsjednik Suda Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine podnosi prijedlog budžeta. Predsjednik Suda ima pravo prisustvovati i zastupati prijedlog Visokog sudskog i tužilačkog vijeća na sjednicama Parlamentarne skupštine i odgovarajućih komisija Parlamentarne skupštine BiH kad god se vodi rasprava i odlučuje o pitanjima budžeta koja se odnose na Sud.

(2) Predsjednik Suda zadužen je, uz pomoć Generalnog sekretara, za pripremu i izvršavanje budžeta Suda.

(3) Budžet Suda sadrži posebne stavke kojima se preciziraju budžetske potrebe za rad Odjela I. za ratne zločine i Odjela II. za organizirani kriminal, privredni kriminal i korupciju Krivičnog i Apelacionog odjeljenja (u daljem tekstu: Odjel I. i Odjel II. Krivičnog i Apelacionog odjeljenja.)

(4) Na kraju svake budžetske godine, predsjednik Suda obavještava Parlamentarnu skupštinu Bosne i Hercegovine o izvršavanju budžeta Suda.

**Član 6.
(Opunomoćenici)**

(1) Da bi se opunomoćenik pojavio, odnosno postupao pred Sudom, mora biti upisan u imenik advokata nadležnog organa u Bosni i Hercegovini priznatog od Suda.

(2) Sud može u svakom pojedinačnom slučaju posebno dozvoliti postupanje pred Sudom opunomoćeniku koji ne ispunjava uslove iz prethodnog stava. Poslovníkom Suda utvrđuje se postupak za posebno postupanje opunomoćenika, kao i za priznavanje tijela koje izdaje dozvole za advokate.

(3) Poslovníkom Sud određuje uslove i način obavljanja rada svih opunomoćenika u postupku pred Sudom, naročito uključujući pravo da, po vlastitoj ocjeni, izrekne sankciju opunomoćeniku u postupku pred Sudom.

(4) Sankcije iz stava (3) ovog člana mogu uključiti suspenziju ili uklanjanje dozvole za rad pred Sudom kao i svaku drugu sankciju utvrđenu zakonom i Poslovníkom Suda.

(5) Ured registrara Odjela I. i Odjela II. Krivičnog odjeljenja i Odjela I. i Odjela II. Apelacionog odjeljenja (u daljem tekstu: Ured registrara Odjela I. i Odjela II.) može propisati dodatna pravila za advokate koji postupaju pred Odjelom I. i Odjelom II. Krivičnog i Apelacionog odjeljenja, koja čine sastavni dio Poslovnika Suda.

NADLEŽNOST

**Član 7.
(Krivična nadležnost)**

(1) Sud je nadležan za krivična djela utvrđena Krivičnim zakonom BiH i drugim zakonima Bosne i Hercegovine.

(2) Sud je dalje nadležan za krivična djela utvrđena zakonima Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine kada ta krivična djela:

- a) ugrožavaju suverenitet, teritorijalni integritet, političku nezavisnost, nacionalnu sigurnost i međunarodni subjektivitet Bosne i Hercegovine;
- b) mogu imati ozbiljne reperkusije ili štetne posljedice na privredu Bosne i Hercegovine, ili mogu izazvati druge štetne posljedice za Bosnu i Hercegovinu ili mogu izazvati ozbiljnu ekonomsku štetu ili druge štetne posljedice izvan teritorije datog entiteta ili Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

(3) U nadležnosti Suda je takođe da:

- a) zauzima konačan i pravno obvezujući stav u vezi s provođenjem zakona Bosne i Hercegovine i međunarodnih ugovora na zahtjev bilo kojeg suda entiteta ili bilo kojeg suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine kojem je povjereno provođenje zakona Bosne i Hercegovine;
- b) Sud je takođe nadležan za donošenje praktičnih uputstava za primjenu krivičnog materijalnog prava Bosne i Hercegovine iz nadležnosti Suda u vezi s krivičnim djelima genocida, zločina protiv čovječnosti, ratnih zločina i kršenje zakona i običaja rata, te pojedinačnom krivičnom odgovornošću vezano za ova djela, po službenoj dužnosti ili na zahtjev bilo kojeg entitetskog suda ili suda Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine;
- c) odlučuje o pitanjima koja se tiču provođenja međunarodnih i međuentitetskih krivičnih propisa, uključujući i odnose s Interpolom i drugim međunarodnim policijskim organima, kao što su transfer osudnog lica, izručenje i predaja lica, koje druga država, odnosno međunarodni sud ili tribunal zahtijevaju od bilo kojeg organa na području Bosne i Hercegovine;
- d) rješava sukob nadležnosti između sudova entiteta, između sudova entiteta i Suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, te između Suda i bilo kojeg drugog suda;
- e) odlučuje o ponavljanju krivičnog postupka za krivična djela predviđena zakonima države Bosne i Hercegovine.

**Član 8.
(Upravna nadležnost)**

(1) Sud je nadležan da odlučuje po tužbama protiv konačnih upravnih akata, odnosno kada se radi o šutnji administracije, institucija Bosne i Hercegovine i njenih organa, javnih agencija, javnih korporacija, institucija Distrikta Brčko i drugih organizacija utvrđenih zakonom države Bosne i Hercegovine, donesenih u vršenju javnih ovlaštenja.

(2) Sud je naročito nadležan da:

- a) ocjenjuje zakonitost pojedinačnih i općih izvršnih upravnih akata donesenih na osnovu državnog zakona, pri vršenju javnih dužnosti organa vlasti Bosne i Hercegovine iz stava (1) ovog člana, za koje zakonom nije predviđeno sudsko ispitivanje;
- b) rješava imovinske sporove između države i entiteta, između države i Distrikta Brčko, između entiteta, između entiteta i Distrikta Brčko i između institucija Bosne i Hercegovine koje su povezane sa vršenjem javnih ovlaštenja;
- c) rješava sukob nadležnosti između sudova iz entiteta, i sudova entiteta i sudova Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, te između Suda Bosne i Hercegovine i bilo kojeg drugog suda;
- d) odlučuje o ponavljanju postupka u sporovima iz stava (1) i stava (2) tač. a) i b).

**Član 9.
(Apelaciona nadležnost)**

(1) Sud je nadležan da odlučuje po:

- a) žalbama protiv presuda ili odluka koje donese Krivično odjeljenje ovog Suda;
- b) žalbama protiv presuda ili odluka koje donese Upravno odjeljenje ovog Suda;
- c) vanrednim pravnim lijekovima protiv pravosnažnih odluka koje su donijela odjeljenja Suda, osim zahtjeva za ponavljanje postupka.

(2) Sud je takođe nadležan i za:

- a) rješavanje po prigovorima koji se odnose na kršenje izbornog zakona i dodatnih propisa i uputstava koje donosi Centralna izborna komisija BiH;
- b) rješavanje u svim drugim predmetima kada je to predviđeno zakonom Bosne i Hercegovine.

ORGANIZACIJA SUDA

Član 10.

(Organizacija Suda)

- (1) Sud ima opću sjednicu i tri odjeljenja.
- (2) Sudska odjeljenja su:
 - a) Krivično odjeljenje;
 - b) Upravno odjeljenje;
 - c) Apelaciono odjeljenje (uključujući nadležnost po žalbi u postupku provođenja izbora).
- (3) Krivično odjeljenje i Apelaciono odjeljenje imaju po tri odjela, u skladu s odredbama ovog zakona.
- (4) U skladu sa Poslovnikom Suda, predsjednik Suda je nadležan da sudije raspoređuje na opće i posebne zadatke u bilo koje odjeljenje, vijeće ili predmet, osim ako zakonom nije drugačije propisano.

Član 11.

(Odgovornosti predsjednika Suda)

- (1) Predsjednik Suda odgovoran je za:
 - a) predstavljanje Suda u odnosima s državnim tijelima i organizacijama;
 - b) imenovanje sudija u različita odjeljenja i vijeća, osim ako je drugačije propisano ovim zakonom;
 - c) određivanje zamjene za sudiju u slučaju izuzeća sudije kako se dogovori na općoj sjednici Suda;
 - d) određivanje datuma sjednica, vođenje predmeta i raspoređivanje predmeta članovima Suda i, po potrebi, određivanje nadležnog odjeljenja;
 - e) sazivanje i rukovođenje radom opće sjednice Suda;
 - f) izvršenje budžeta Suda;
 - g) rukovođenje osobljem Suda;
 - h) pokretanje disciplinskog postupka protiv generalnog sekretara.
- (2) Predsjednik na općoj sjednici Suda predlaže plan rada koji se priprema na početku svake kalendarske godine i kojim se unaprijed utvrđuje način rasporeda predmeta u skladu s objektivnim kriterijima.

Član 12.

(Opća sjednica Suda)

- (1) Opću sjednicu Suda čine sve sudije Suda. Na općoj sjednici odluke se donose većinom glasova svih sudija Suda.
- (2) Na općoj sjednici Sud:
 - a) izrađuje i usvaja Poslovnik o radu Suda;
 - b) izrađuje i usvaja Poslovnik o radu Odjela III. Krivičnog i Apelacionog odjeljenja i Upravnog odjeljenja;
 - c) bira generalnog sekretara;
 - d) usvaja plan rada koji predlaže predsjednik;
 - e) usvaja prijedlog budžeta Suda.

Član 13.

(Sudska odjeljenja)

1. Upravno odjeljenje sastoji se od najmanje pet sudija.
2. Krivično odjeljenje sastoji se od najmanje deset sudija.
3. Apelaciono odjeljenje sastoji se od najmanje deset sudija.
4. Odjeljenja sude u vijećima sastavljenim od po trojice sudija.
5. Od sudije iz drugog odjeljenja može se tražiti da sudi u Apelacionom odjeljenju.

Član 14.

(Krivično odjeljenje)

- (1) Krivično odjeljenje sastoji se od tri odjela:
 - a) Odjel I. za ratne zločine;
 - b) Odjel II. za organizirani kriminal, privredni kriminal i korupciju;
 - c) Odjel III. za sva ostala krivična djela iz nadležnosti Suda.
- (2) Sudije pojedinci iz svojih odjela mogu obavljati i dužnosti sudije za prethodni postupak ili sudije za prethodno saslušanje.
- (3) Odjelom III. Krivičnog odjeljenja predsjedava predsjednik kojeg biraju sve sudije Odjela III., na mandat od pet godina.

Član 15.

(Upravno odjeljenje)

- (1) Upravno odjeljenje vodi predsjednik kojeg biraju sve sudije tog odjeljenja, na mandat od pet godina.
- (2) Protiv odluke kojom se prihvata ili odbija sastav vijeća ne može se uložiti žalba, što ne utiče na pravo da se izjavi prigovor na odluku prilikom ulaganja pravnog lijeka protiv konačne odluke.

Član 16.

(Apelaciono odjeljenje)

- (1) Apelaciono odjeljenje sastoji se od tri odjela:
 - a) Odjel I. odlučuje po žalbama na odluke Odjela I. Krivičnog odjeljenja,
 - b) Odjel II. odlučuje po žalbama na odluke Odjela II. Krivičnog odjeljenja,
 - c) Odjel III. odlučuje po žalbama na odluke Odjela III. Krivičnog odjeljenja i na odluke Upravnog odjeljenja. Odjel III. također rješava po prigovorima koji se odnose na izborna pitanja u skladu sa članom 9. stav (2) tačka a).
- (2) Odjelom III. Apelacionog odjeljenja predsjedava predsjednik kojeg biraju sve sudije Odjela, na mandat od pet godina.

Član 17.

(Ured registrara)

- (1) Sud ima Zajednički sekretarijat i Ured registrara Odjela I. i Odjela II. Krivičnog i Apelacionog odjeljenja.
- (2) Zajednički sekretarijat nadležan je za upravljanje i servisiranje rada Odjela III. Krivičnog i Apelacionog odjeljenja i Upravnog odjeljenja.
- (3) Zajedničkim sekretarijatom rukovodi generalni sekretar, pod nadzorom predsjednika Suda i u skladu sa uslovima utvrđenim Poslovnikom Suda. Osnovna plaća i naknade za generalnog sekretara iznose 80% od osnovne plaće i naknada koje primaju sudije Suda.
- (4) Generalnom sekretaru pomažu dva pomoćnika.
- (5) Registrar rukovodi Uredom registrara Odjela I. i Odjela II. Krivičnog i Apelacionog odjeljenja, i nadležan je, u saradnji s predsjednikom Suda, za upravljanje i pružanje usluga podrške Odjelu I. i Odjelu II. Krivičnog i Apelacionog odjeljenja.

Član 18.

(Sekretar Odjela III. Krivičnog odjeljenja)

- (1) Sekretar Odjela III. Krivičnog odjeljenja, pod nadzorom generalnog sekretara, pomaže u radu sudija.
- (2) Sekretar Odjela III. Krivičnog odjeljenja radi u ime i u skadu s nalogima Odjela III. Krivičnog odjeljenja i sudija tog Odjela.

Član 19.

(Sekretar Odjela III. Upravnog odjeljenja)

- (1) Sekretar upravnog odjeljenja, pod nadzorom generalnog sekretara, pomaže sudijama u radu.
- (2) Sekretar postupa u ime i na osnovu zahtjeva upravnog odjeljenja i sudija tog odjeljenja.
- (3) Sekretar pomaže upravnom odjeljenju u izvršenju odluka tog odjeljenja.

Član 20.

(Sekretar Odjela III. Apelacionog odjeljenja)

- (1) Sekretar Odjela III. Apelacionog odjeljenja, pod nadzorom generalnog sekretara, pomaže u radu sudija.
- (2) Sekretar Odjela III. Apelacionog odjeljenja radi u ime i u skadu s nalogima Odjela III. Apelacionog odjeljenja i sudija tog odjela.

Član 21.

(Administrativno osoblje)

- (1) Sud ima administrativnu službu. Sud Poslovnikom utvrđuje organizacionu strukturu službe.
- (2) Sud utvrđuje poslove i zadatke, razloge za neprisustvovanje sjednicama, pitanja zamjene, odsustva, godišnjih i kraćih odmora koji se odnose na administrativno osoblje.

UPRAVNI POSTUPAK

Član 22.

(Sukob nadležnosti)

- (1) U slučajevima sukoba upravne nadležnosti između Suda Bosne i Hercegovine i drugog suda u Bosni i Hercegovini, entiteta i Distrikta Brčko, nadležnost ima ovaj Sud.

(2) U slučajevima iz člana 14. stav (1) ovog zakona, Sud može preuzeti i prenijeti postupak od svakog drugog suda na području Bosne i Hercegovine. Ova odluka je konačna i obvezujuća.

APELACIONO ODJELJENJE

Član 23.

(Postupak po izbornim žalbama)

(1) Protiv odluke bilo kojeg tijela u Bosni i Hercegovini, u entitetima i protiv odluke sudova posljednje instance u Brčko Distriktu BiH može se uložiti žalba Odjelu III. Apelacionog odjeljenja, u smislu člana 9. stav (2) tačka a), ako to nije predmet druge redovne žalbe.

(2) Prigovor mogu uložiti pojedinci, političke stranke i političke koalicije. Odjel III. Apelacionog odjeljenja ne postupa po anonimnim prigovorima. Svi prigovori se objavljuju, ako u izuzetnim okolnostima nije drugačije određeno Poslovnikom.

(3) Žalba se ulaže u roku od 15 dana od dana donošenja odluke posljednje instance. Žalba se ulaže pismeno, sadrži kratak opis razloga i potpis podnosioca.

(4) Odjel III. Apelacionog odjeljenja rješava po žalbi u roku od 10 dana.

ZAVRŠNI DIO

Član 24.

(Prelazne odredbe)

(1) U prijelaznom periodu, dužnost registrara iz člana 17., stav (5), ovog Zakona obavljat će registrar Suda iz Sporazuma o Uredu registrara za Odjel I za ratne zločine i Odjel II za organizirani kriminal, privredni kriminal i korupciju Krivičnog i Apelacionog odjeljenja Suda Bosne i Hercegovine, kao i Posebnog odjela za ratne zločine te Posebnog odjela za organizirani kriminal, privredni kriminal i korupciju Tužilaštva Bosne i Hercegovine, kao i o uspostavi Tranzicijskog vijeća, kojim se zamjenjuje Sporazum o uspostavi Ureda registrara od 01. decembra 2004. i Aneks tog sporazuma („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine - Međunarodni ugovori, br. 3/07; u daljem tekstu: Sporazum o Uredu registrara). Prijelazni period će trajati do 31. decembra 2012. godine.

(2) U prijelaznom periodu iz stava (1) ovog člana, Poslovnik Suda, u dijelu koji se odnosi na odjele iz Sporazuma o Uredu registrara, može se donositi i mijenjati isključivo nakon konsultacija u pisanom obliku s registrarom Suda iz Sporazuma o Uredu registrara.

(3) U prijelaznom periodu iz stava (1) ovog člana, izvjestan broj međunarodnih sudija može se imenovati u Sud, kako bi radili na predmetima dodijeljenim Odjelu I za ratne zločine Krivičnog i Apelacionog odjeljenja. Međunarodne sudije ne mogu biti državljani Bosne i Hercegovine niti državljani bilo koje od susjednih država.

(4) U prijelaznom periodu iz stava (1) ovog člana, ali najkasnije do 31. jula 2011. godine, ministar pravde, ministar finansija i Vijeće ministara, zajedno s Fiskalnim vijećem, izradit će finansijski plan kako bi omogućili postepeni prijenos pozicija na koje su imenovani međunarodne sudije na državljane Bosne i Hercegovine, te omogućili propisno pružanje usluga podrške kako je navedeno u Sporazumu o Uredu registrara. Finansijski plan će se reflektirati u Zakonu o izvršenju budžeta za 2012. godinu.

(5) Po isteku prijelaznog perioda iz stava (1) ovog člana, dužnost registrara iz člana 17., stav (5), ovog Zakona obavljat će registrar iz Sporazuma o Uredu registrara u dodatnom periodu kojeg će odrediti Tranzicijsko vijeće uspostavljeno Sporazumom o Uredu registrara, ali ne kraće od šest mjeseci, s ciljem da se ispune svi tehnički preduvjeti za okončanje tranzicijskog procesa.

(6) Međunarodne sudije neće biti krivično gonjene, uhapšene ili pritvarane, niti mogu odgovarati u građanskom postupku za mišljenja koja daju ili odluke koje donose u okviru svojih službenih dužnosti.

(7) Međunarodne sudije ovlaštene su da koriste engleski jezik u svim postupcima pred Sudom Bosne i Hercegovine. Prijevod na jedan od službenih jezika Bosne i Hercegovine osigurava sudski tumač.

Član 25.

(Objavljivanje Zakona)

Prečišćeni tekst zakona bit će objavljen odmah u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, „Službenom glasniku Republike Srpske” i „Službenom glasniku Brčko Distrikta BiH”.

ZAKON O TUŽITELJSTVU BOSNE I HERCEGOVINE

– PROČIŠĆENI TEKST

(„Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” br. 49/09 i 97/09)

OPĆE ODREDBE

Članak 1. (Osnivanje)

(1) Radi osiguranja učinkovitog ostvarivanja nadležnosti države Bosne i Hercegovine i poštovanja ljudskih prava i zakonitosti na njezinom teritoriju, ovim se Zakonom osniva Tužiteljstvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Tužiteljstvo).

(2) Sjedište Tužiteljstva je u Sarajevu.

Članak 2. (Neovisnost)

Tužiteljstvo djeluje samostalno, kao posebno tijelo Bosne i Hercegovine.

Članak 3. (Ustrojstvo Tužiteljstva)

(1) Poslovi Tužiteljstva obavljaju se sukladno Ustavu i zakonima Bosne i Hercegovine, a obavljaju ih glavni tužitelj Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: glavni tužitelj), četiri zamjenika glavnog tužitelja Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: zamjenici glavnog tužitelja) i određeni broj tužitelja Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: tužitelji).

(2) Glavnog tužitelja i zamjenike glavnog tužitelja bira i imenuje Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine između tužitelja u Tužiteljstvu.

(3) U sklopu Tužiteljstva osniva se Posebni odjel za ratne zločine, kao i Posebni odjel za organizirani kriminal, gospodarski kriminal i korupciju (u daljnjem tekstu: posebni odjeli), kako je utvrđeno zakonom.

Članak 4. (Jezik)

U Tužiteljstvu su u ravnopravnoj uporabi bosanski jezik, hrvatski jezik i srpski jezik i latinično i ćirilčno pismo.

Članak 5. (Glavni tužitelj, zamjenici glavnog tužitelja i tužitelji)

(1) Glavni tužitelj predstavlja Tužiteljstvo i rukovodi njegovim radom.

(2) Kada je glavni tužitelj odsutan ili spriječen obavljati svoje poslove, zamjenjuje ga zamjenik glavnog tužitelja kojeg odredi Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine.

(3) Zamjenici glavnog tužitelja i tužitelji mogu obavljati svaku radnju u postupku pokrenutom pred Sudom Bosne i Hercegovine, za koju je, prema zakonu Bosne i Hercegovine, ovlašten glavni tužitelj.

Članak 6. (Sastav posebnih odjela)

(1) Posebne odjele čine voditelj odjela i tužitelji.

(2) Zamjenici glavnog tužitelja obavljaju dužnost voditelja posebnih odjela (u daljnjem tekstu: voditelji posebnih odjela). Voditelji posebnih odjela imaju zamjenike, koji se biraju između tužitelja u posebnim odjelima.

Članak 7. (Kolegij tužitelja)

Kolegij tužitelja čine glavni tužitelj, zamjenici glavnog tužitelja i tužitelji.

Članak 8. (Trajanje funkcije)

(1) Glavnom tužitelju i zamjenicima glavnog tužitelja mandat traje šest godina uz mogućnost ponovnog imenovanja; međutim, mandat može prestati podnošenjem ostavke, navršavanjem dobi propisane za obvezatan odlazak u mirovinu ili smjenom s funkcije iz opravdanih razloga.

(2) Nakon isteka mandata glavnog tužitelja i njegovih zamjenika, izuzev ako nisu ponovno imenovani na tu funkciju, ili nakon što glavni tužitelj ili zamjenik glavnog tužitelja podnese ostavku, oni nastavljaju obavljati svoje dužnosti kao tužitelji.

(3) Tužitelji se imenuju za obnašanje funkcije bez ograničenja trajanja mandata; međutim, mandat može prestati podnošenjem ostavke, navršavanjem dobi propisane za obvezatan odlazak u mirovinu ili smjenom s funkcije iz opravdanih razloga.

Članak 9. (Proračun Tužiteljstva)

(1) Tužiteljstvo ima svoj proračun, koji je sastavni dio proračuna Bosne i Hercegovine. Prije početka proračunske godine glavni tužitelj podnosi prijedlog proračuna Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine. Glavni tužitelj ima pravo nazočiti sjednicama Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i odgovarajućih odbora Parlamentarne skupštine i zastupati prijedlog Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća kad god se vodi rasprava i odlučuje o pitanjima proračuna koja se odnose na Tužiteljstvo.

(2) Glavni tužitelj, u suradnji s tajnikom, nadležan je za pripremu i izvršenje proračuna.

(3) Dio proračuna su posebne stavke kojima se utvrđuju proračunske potrebe za rad posebnih odjela. Voditelj posebnog odjela planira i realizira stavku proračuna posebnog odjela.

(4) Na kraju svake proračunske godine glavni tužitelj obavještava Parlamentarnu skupštinu Bosne i Hercegovine o izvršenju proračuna Tužiteljstva.

Članak 10. (Izvrješćivanje državnih tijela)

Tužiteljstvo ima pravo i dužnost, u granicama ostvarivanja svojih funkcija, na vlastitu inicijativu ili na zahtjev izvrješćivati Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, Parlamentarnu skupštinu Bosne i Hercegovine i Vijeće ministara Bosne i Hercegovine o svome radu i primjeni zakona Bosne i Hercegovine.

Članak 11. (Obavještavanje javnosti)

(1) Tužiteljstvo putem sredstava informiranja i na drugi način obavještava javnost o pojavama i problemima od općeg značaja koje je zapazilo u svome radu.

(2) U granicama i u skladu s interesima postupka, Tužiteljstvo može obavještavati javnost i zainteresirane osobe i o pojedinim predmetima u kojima postupa.

NADLEŽNOST

Članak 12. (Kaznena nadležnost)

(1) Tužiteljstvo je tijelo nadležno za provođenje istrage za kaznena djela za koja je nadležan Sud Bosne i Hercegovine, te za gonjenje počinitelja pred Sudom Bosne i Hercegovine, sukladno Zakonu o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine i drugim primjenjivim zakonima.

(2) Tužiteljstvo je tijelo nadležno za zaprimanje zahtjeva za međunarodnu pravnu pomoć u kaznenim stvarima, sukladno zakonima, multilateralnim i bilateralnim sporazumima i konvencijama, uključujući i zahtjeve za izručenje ili predaju traženih osoba od strane sudova ili organa na području Bosne i Hercegovine i drugih država, odnosno međunarodnih sudova ili tribunala. U slučaju kada je za provođenje zahtjeva potrebna sudska odluka, Tužiteljstvo je ovlašteno podnijeti zahtjev za donošenje takve odluke.

(3) Posebni odjeli, između ostaloga, poduzimaju zakonom određene mjere za ispitivanje i gonjenje počinitelja kaznenih djela ratnih zločina, organiziranog kriminala, gospodarskog kriminala i korupcije predviđenih zakonom, kada je navedenim zakonima za ta djela predviđena nadležnost Suda Bosne i Hercegovine.

DODATNI POSLOVI

Članak 13. (Godišnje izvješćivanje i statistika)

(1) Na kraju svake proračunske godine glavni tužitelj sastavlja statistički pregled svojih aktivnosti koje se odnose na:

- neriješene i riješene predmete (opis kaznenog djela, datum činjenja djela, ime, prezime i datum rođenja navodnog počinitelja, datum evidentiranja);
- broj predmeta koji pristižu u tekućoj godini (vidi točku a));
- datum i vrstu konačne ili privremene odluke u neriješenim predmetima u Tužiteljstvu;
- datum i vrstu konačne ili privremene odluke u predmetima pod optužnicom na Sudu Bosne i Hercegovine, odnosno nakon izricanja sudske presude.

(2) Na kraju svake proračunske godine, glavni tužitelj na temelju statističkog pregleda izvješćuje Parlamentarnu skupštinu Bosne i Hercegovine. Glavni tužitelj obrazlaže stanje kriminaliteta u Bosni i Hercegovini i ukazuje na tendencije u njegovom kretanju. U zaključnom dijelu ove informacije glavni tužitelj može iznijeti prijedloge zakonskih reformi. Ti se zaključci objavljuju u medijima i ostalih odgovarajućih sredstava informiranja.

ZT
7.d.iii.

(3) Tužitelj Federacije Bosne i Hercegovine, tužitelj Republike Srpske i tužitelj Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine daju glavnom tužitelju potrebne podatke u svrhe navedene u stavku (2).

(4) Voditelj svakog posebnog odjela izvješćuje o svojim aktivnostima utvrđenim člankom 12. ovoga Zakona. Njegova se izvješća uvrštavaju u izvješća utvrđena stavkom (2).

UNUTARNJE USTROJSTVO

Članak 14. (Pravilnik)

(1) Pravilnikom Tužiteljstva između ostaloga se uređuje ustrojstvo Tužiteljstva, broj administrativno-tehničkog osoblja i uvjeti za obavljanje tih poslova.

(2) Pravilnik Tužiteljstva donosi glavni tužitelj uz odobrenje Kolegija tužitelja i Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine.

(3) Unutarnja organizacija posebnih odjela uređuje se internim pravilnicima koje odobrava glavni tužitelj.

Članak 15. (Uprava Tužiteljstva)

(1) Upravom Tužiteljstva rukovodi glavni tužitelj. Glavni tužitelj donosi opće upute za rad tužiteljskih i administrativnih odjela Tužiteljstva u skladu s Pravilnikom.

(2) Početkom svake godine glavni tužitelj sastavlja Opći plan o raspoređivanju predmeta i upravnim stvarima. Glede raspoređivanja predmeta, planom se obvezno utvrđuju objektivni kriteriji prema kojima se provodi raspoređivanje. Tijekom godine u plan se mogu unijeti izmjene i dopune, ukoliko to zahtijeva promjena broja predmeta koji pristižu, odnosno srodnih upravnih stvari, ili zbog pojave ostalih nepredviđenih okolnosti.

(3) Ured registrara pruža usluge potpore Tužiteljstvu. Registrar rukovodi radom Ureda registrara Tužiteljstva.

Članak 16. (Tajnik Tužiteljstva)

(1) Tužiteljstvo ima tajnika te ostalo osoblje odgovorno za stručne, administrativne i tehničke poslove.

(2) Tajnik Tužiteljstva pomaže glavnom tužitelju u obavljanju administrativnih poslova i pri izradi administrativnog dijela plana iz članka 15. stavak (2).

(3) Osoba koja je diplomirani pravnik i ima najmanje pet godina relevantnog radnog iskustva na pravnim poslovima obavlja dužnosti tajnika. Osnovna plaća i naknade za tajnika u visini su 80% od osnovne plaće i naknada koje primaju tužitelji u Tužiteljstvu.

(4) Tajnik Tužiteljstva pomaže glavnom tužitelju u pripremi i izvršenju proračuna Tužiteljstva.

Članak 17. (Registar)

(1) Upravni odjel Tužiteljstva vodi evidenciju predmeta. Pri podnošenju predmeta Tužiteljstvu, predmet se upisuje u registar u kojem su, između ostaloga, utvrđeni sljedeći podaci:

- ime i prezime osobe protiv koje je podnesena optužba,
- državljanstvo optužene osobe,
- adresa optužene osobe,
- datum činjena kaznenog djela,
- pravna kvalifikacija kaznenog djela,
- odnosne odredbe Kaznenog zakona,
- evidencijski broj Tužiteljstva,
- evidencijski broj organa za provedbu Kaznenog zakona,
- datum evidentiranja u Tužiteljstvu.

(2) Glavni tužitelj utvrđuje administrativne pojedinosti Pravilnikom koji se izrađuje u suradnji s tajnikom, u mjeri u kojoj one nisu obrađene općim uputama i planom rasporeda.

PRIJELAZNA ODREDBA

Članak 18. (Prijelazna odredba)

Nakon osnivanja Tužiteljstva svi sudovi i tužiteljstva u Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj i Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine kod kojih je u tijeku rješavanje kaznenih predmeta koji, na temelju izmijenjenog i dopunjenog članka 13. Zakona o Sudu Bosne i Hercegovine, spadaju u nadležnost Suda Bosne i Hercegovine, u kojima optužnica nije potvrđena ili nije postala pravomoćna, obvezni su o tim predmetima obavijestiti Tužiteljstvo.

Članak 19. (Međunarodni tužitelji)

(1) U prijelaznom periodu međunarodni tužitelji mogu se imenovati u Tužiteljstvo, kako bi radili na predmetima dodijeljenim Posebnom odjelu za ratne zločine. Međunarodni tužitelji ne mogu biti državljani

Bosne i Hercegovine niti državljani bilo koje od susjednih država. Prijelazni period će trajati do 31. prosinca 2012. godine.

(2) Što je prije moguće, Vijeće ministara, Fiskalno vijeće, i Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine osigurat će zadovoljavajuće financiranje za Tužiteljstvo, na temelju preporuke Tranzicijskog vijeća uspostavljenog Sporazumom o Uredu registrara za Odjel I za ratne zločine i Odjel II za organizirani kriminal, privredni kriminal i korupciju Kaznenog i Apelacijskog odjeljenja Suda Bosne i Hercegovine, kao i Posebnog odjela za ratne zločine te Posebnog odjela za organizirani kriminal, privredni kriminal i korupciju Tužiteljstva Bosne i Hercegovine, kao i o uspostavi Tranzicijskog vijeća, kojim se zamjenjuje Sporazum o uspostavi Ureda registrara od 01. prosinca 2004. i Aneksom tog sporazuma („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine - Međunarodni ugovori, br. 3/07; u daljnjem tekstu: Sporazum o Uredu registrara), da se međunarodni tužitelji imenovani u Posebni odjel za organizirani kriminal, privredni kriminal i korupciju Tužiteljstva Bosne i Hercegovine zamijene državljanima Bosne i Hercegovine.

(3) U prijelaznom periodu iz stavka (1) ovog članka, ali najkasnije do 31. srpnja 2011. godine, ministar pravde, ministar financija i Vijeće ministara, zajedno s Fiskalnim vijećem, izradit će financijski plan kako bi omogućili postupan prijenos pozicija na koje su imenovani međunarodni tužitelji na osnovu stavka (1) ovog članka na državljane Bosne i Hercegovine, te omogućili propisno pružanje usluga potpore kako je navedeno u Sporazumu o Uredu registrara. Financijski plan će se reflektirati u Zakonu o izvršenju proračuna za 2012. godinu.

(4) Međunarodni tužitelji neće biti kaznenog gonjeni, uhićivani ili pritvarani niti će odgovarati u građanskom postupku za mišljenja koja daju ili odluke koje donose u granicama svojih službenih dužnosti.

(5) Iznimno od relevantnih odredaba Zakona o kaznenom postupku, međunarodni tužitelji ovlašteni su rabiti engleski jezik u svim postupcima pred Sudom Bosne i Hercegovine ili u granicama njihova djelokruga poslova. Prijevod/tumačenje na jedan od službenih jezika Bosne i Hercegovine osigurava sudski tumač, a prema izboru stranke koja određuje na koji će službeni jezik Bosne i Hercegovine prevesti ili tumačiti s engleskog jezika.

Članak 20. (Međunarodni registar)

(1) U prijelaznom periodu iz članka 19., stavak (1), ovog Zakona, dužnost registrara će obnašati registar Tužiteljstva iz Sporazuma o Uredu registrara.

(2) Po isteku prijelaznog perioda iz članka 19., stavak (1) ovog Zakona, dužnost registrara obnašat će registar Tužiteljstva iz Sporazuma o Uredu registrara u dodatnom periodu kojeg će odrediti Tranzicijsko vijeće uspostavljeno Sporazumom o Uredu registrara, ali ne kraće od šest mjeseci, s ciljem da se ispune svi tehnički preduvjeti za okončanje tranzicijskog procesa.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 21. (Propisi o radnim odnosima)

Propisi Bosne i Hercegovine o radnim odnosima zaposlenih u institucijama Bosne i Hercegovine shodno se primjenjuju i na djelatnike Tužiteljstva, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Članak 22. (Odgovornost)

(1) Za sve štete koje nastanu kao posljedica radnji koje službenici Tužiteljstva poduzimaju u obavljanju svojih poslova, odgovorna je Bosna i Hercegovina.

(2) Bosna i Hercegovina zadržava pravo na odštetu od službenika ukoliko se procijeni da je službenik namjerno poduzeo radnje s ciljem izazivanja štete ili povrede, odnosno šteta ili povreda jest posljedica nesavjesnog obavljanja poslova službenika.

(3) Do donošenja posebnog zakona o obvezama Bosne i Hercegovine, Pravilnikom se uređuju pojedinosti vezane za odštetni postupak i uvjeti.

(4) Propisi Bosne i Hercegovine o upravi koji se odnose na rukovođenje i odgovornosti nositelja funkcija shodno se primjenjuju i na glavnom tužitelja, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Članak 23. (Osnivanje Tužiteljstva)

Tužiteljstvo se osniva na dan koji ustanovi Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine. Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine javno objavljuje datum osnivanja.

Članak 24. (Objava Zakona)

Prečišćeni tekst zakona bit će objavljen u „Službenom glasniku BiH”, „Službenim novinama Federacije BiH”, „Službenom glasniku Republike Srpske” i „Službenom glasniku Brčko Distrikta BiH”.

ЗАКОН О ПРАВОБРАНИЛАШТВУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

(„Службени гласник Босне и Херцеговине” бр. 8/02,
10/02, 44/04 и 102/09)

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1. Оснивање

1. Да би се осигурала могућност да држава Босна и Херцеговина расположе ефикасном законском заштитом и заступањем у погледу заштите њених Уставом утврђених надлежности, интереса и права оснива се Правобранилаштво Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Правобранилаштво).

2. Сједиште Правобранилаштва је у Сарајеву.

Члан 2. Организација Правобранилаштва

1. Функцију Правобранилаштва, у складу са Уставом Босне и Херцеговине, а на основу закона Босне и Херцеговине, врше правобранилац, два замјеника правобраниоца и више помоћника правобраниоца.

2. Правобранилац представља Правобранилаштво и руководи његовим радом и врши друга права и дужности утврђене овим и другим законима Босне и Херцеговине, другим прописом или опћим актом Босне и Херцеговине.

3. Када је правобранилац одсутан или спречен да заступа, замјенује га замјеник којег он одреди.

4. У раду, правобраниоцу и замјеницима правобраниоца помажу помоћници правобраниоца који за свој рад одговарају правобраниоцу и замјеницима.

5. Приликом избора правобраниоца, замјеника и помоћника правобраниоца водиће се рачуна о равномјерној заступљености конститутивних народа Босне и Херцеговине.

6. У заступању пред судовима и другим органима замјеници правобраниоца имају овлаштења правобраниоца.

7. Помоћници правобраниоца пред судом и другим органима имају овлаштења која им одреди правобранилац.

Члан 3. Услови за вршење функције правобраниоца, његових замјеника и помоћника

1. За правобраниоца и његове замјенике може бити именован држављанин Босне и Херцеговине који је дипломирани правник и има положен правосудни испит и искуство у раду у правосудним органима, адвокатури и другим државним органима, предузећима (друштвима) и другим правним лицима у трајању од најмање осам година након положеног правосудног испита, који је радећи у тим органима и правним лицима стекао висок углед правног стручњака.

2. За помоћника правобраниоца може бити именован држављанин Босне и Херцеговине који је дипломирани правник и има положен правосудни испит и искуство у раду у правосудним органима, адвокатури и другим државним органима, предузећима (друштвима) и другим правним лицима у трајању од најмање пет година након положеног правосудног испита, који је радећи у тим органима и правним лицима стекао висок углед правног стручњака.

3. Приликом избора правобраниоца, замјеника и помоћника водиће се рачуна о равномјерној заступљености конститутивних народа Босне и Херцеговине. Функција правобраниоца подлијеже ротацији између правобраниоца и два замјеника, именована из реда конститутивних народа, у једнаким временским интервалима током трајања мандата.

Члан 4. Именовање правобраниоца и његових замјеника

1. Правобраниоца и замјенике правобраниоца именује и разрјешава Савјет министара Босне и Херцеговине, а у складу са одредбама Закона о министарским именованима, именованима Савјета министара и другим именованима Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ”, број 7/03).

2. Правобранилац за свој рад одговара Савјету министара Босне и Херцеговине и Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине којој је дужан најмање једном годишње поднијети извјештај, а замјеници правобраниоца за свој рад одговарају Савјету министара и правобраниоцу.

Члан 5. Постављање помоћника правобраниоца

1. Помоћнике правобраниоца именује и разрјешава правобранилац, у складу са одредбама Закона о државној служби у институ-

цијама Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ”, бр. 12/02, 19/02, 8/03 и 35/03).

Члан 6. Трајање функције

1. Правобранилац и његови замјеници именују се на четири године и могу бити поново именовани.

Члан 7. Престанак функције правобраниоца и његових замјеника

1. Правобраниоцу и његовим замјеницима функција престаје:
 - а) истеком мандата;
 - б) подношењем оставке, даном усвајања оставке од Савјета министара Босне и Херцеговине;
 - ц) смјенивањем с функције на основу одлуке Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине;
 - д) трајним губљењем радне способности да врши функцију због болести, инвалидности или здравствених тешкоћа, одлуком Савјета министара Босне и Херцеговине, а на основу мишљења надлежне здравствене установе;
 - е) Стицањем услова за одлазак у пензију.

2. Смјенивање правобраниоца, односно његових замјеника, на приједлог Колегија правобранилаца, покренуће се:

- а) ако је извршио повреду угледа функције;
- б) ако неуредно и неквалитетно врши функцију;
- ц) ако буде осуђен за кривично дјело које га чини недостојним за вршење функције.

3. Одлуку о разрјешењу правобраниоца и замјеника правобраниоца доноси Савјет министара Босне и Херцеговине.

Члан 8. Престанак функције помоћника правобраниоца

1. Именовање помоћника правобраниоца, права, обавезе, одговорности, престанак рада, плате и друга материјална примања, као и друга статусна питања, те спречавање сукоба интереса у обављању дужности ових државних службеника, уређују се Законом о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ”, бр. 12/02, 19/02, 8/03 и 35/03).

Члан 9. Нespoјивост функција и имунитет

1. Правобранилачка функција је неспојива с било којом другом јавном функцијом или приватном службом.

2. Правобранилац, његови замјеници, као ни кандидати за правобранилачку функцију не могу бити чланови нити обављати послове у органима странке, политичким удружењима или фондацијама које су повезане са странком, нити могу бити укључени у било какву политичку или страначку активност јавног карактера.

3. Правобранилац, његови замјеници не могу бити кривично гоњени, испитивани, задржани, ухапшени нити им се може судити за изражено мишљење или одлуку донесену у вршењу своје функције.

4. Брачни другови правобраниоца, његових замјеника, те сродници по првој линији и сродници по бочној линији до другог степена, не могу вршити функцију у Правобранилаштву.

Члан 10. Језик

1. У Правобранилаштву су у равноправној употреби босански, хрватски и српски језик и писма латиница и ћирилица.

Члан 11. Буџет Правобранилаштва

1. Правобранилаштво Босне и Херцеговине финансира се из Буџета институција Босне и Херцеговине.

2. Правобранилац је задужен за припрему и извршење буџета Правобранилаштва.

Члан 12. Изузеће правобраниоца, његових замјеника и помоћника

1. Одредбе Закона о суду Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ”, број 29/00), које се односе на изузеће судија Суда Босне и Херцеговине, сходно се примјењују и на изузеће правобраниоца, његових замјеника и помоћника правобраниоца.

2. О изузећу замјеника и помоћника правобраниоца одлучује правобранилац, а о изузећу правобраниоца Савјет министара Босне и Херцеговине.

НАДЛЕЖНОСТ**Члан 13.****Надлежности Правобранилаштва**

1. Правобранилаштво врши послове правног саветовања и законског заступања Босне и Херцеговине пред судовима и другим органима у Босни и Херцеговини и иностранству.

2. Правобранилаштво врши послове правне заштите имовине и имовинских интереса Босне и Херцеговине, њених институција, и других организација Босне и Херцеговине које се финансирају из буџета институција Босне и Херцеговине (у даљем тексту: и других организација Босне и Херцеговине).

3. Правобранилаштво заступа Савјет министара Босне и Херцеговине пред Уставним судом Босне и Херцеговине.

4. Послове заступања Босне и Херцеговине и институција из става 2. овог члана Правобранилаштво нарочито, и без одузимања од претходне опште одредбе, врши пред Судом Босне и Херцеговине, и институцијама Босне и Херцеговине у управном поступку, пред судовима и другим органима у ентитетима, као и пред Судом Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине и органима управе у Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине у управним стварима, у складу са законом Босне и Херцеговине.

5. Правобранилаштво може заступати правна лица из става 2. овог члана која су тужена у управном спору, ако га она на то овласте.

6. Правобранилаштво заступа Босну и Херцеговину, њене институције, и друге организације из става 2. овог члана и пред међународним судовима, судовима других држава, међународним арбитражама и органима других држава.

7. Ако по прописима стране државе Правобранилаштво не може непосредно заступати Босну и Херцеговину, њене институције, и организације из става 2. овог члана пред арбитражама, трибуналима и другим државним органима и организацијама, Савјет министара овластитће лице које ће вршити заступање, у складу са прописима те државе.

8. Правобранилаштво, по њиховом захтјеву, може заступати и ентитете Босне и Херцеговине - Федерацију Босне и Херцеговине и Републику Српску (у даљем тексту: ентитети) и Брчко Дистрикт Босне и Херцеговине пред иностраним судовима, арбитражама, трибуналима и другим иностраним државним органима и организацијама.

9. Ако Правобранилаштво треба по закону да заступа странке чији су интереси у супротности, а једна од њих је Босна и Херцеговина, Правобранилаштво заступа Босну и Херцеговину.

10. У случају да Правобранилаштво треба по закону да заступа странке чији су интереси у супротности, а ниједна од тих странака није Босна и Херцеговина, Правобранилаштво неће заступати ниједну странку.

11. У вршењу послова заступања Правобранилаштво је овлаштено да предузима све радње које предузима странка у поступку, у складу са законима Босне и Херцеговине, законима ентитета и законима Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

12. Институције Босне и Херцеговине, и друге организације из става 2. овог члана утврђене законом Босне и Херцеговине дужне су благовремено обавијестити Правобранилаштво о случајевима у којима је оно овлаштено да их заступа и улаже правна средства и предузима друге законом одређене правне радње и да му доставе сву потребну документацију.

13. Правобранилаштво предузима правне радње и средства за остваривање функције из става 2. овог члана и на властиту иницијативу.

14. Правобранилаштво пружа стручну помоћ институцијама Босне и Херцеговине, јавним агенцијама, јавним корпорацијама и другим организацијама Босне и Херцеговине утврђеним законом Босне и Херцеговине у рјешавању имовинско-правних питања и даје мишљења у вези са закључивањем уговора имовинско-правне природе (у даљем тексту: мишљења).

15. Институције и организације из става 2. овог члана дужна су прибавити мишљење Правобранилаштва прије закључења уговора о купопродаји, замјени, закупу, пријеносу на привремено или трајно коришћење ствари, уз накнаду или без накнаде, уговора о концесији, уговора о грађењу и удруживању средстава за грађење, као и других уговора којима се располаже стварима, односно материјалним правима или прибављају ствари у својини Босне и Херцеговине осим ако је вриједност предмета таквог уговора испод вриједности испод вриједности од 10.000,00 КМ.

16. Закључени уговор имовинско-правне природе правна лица из става 15. овог члана дужна су доставити Правобранилашству у року од 15 дана од дана закључивања уговора.

17. Ако Правобранилаштво сматра да је закључени уговор ништаван, поднијећ ће надлежном суду тужбу за утврђивање ништавности, а у случају да уговорена цијена не одговара прометној вриједности - тужбу за раскид или измјену уговора.

18. На тражење правобранилаштва у ентитетима и Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине, Правобранилаштво даје мишљење о имовинско-правним уговорима које ентитети и Брчко Дистрикт Босне и Херцеговине и њихови органи намјеравају закључити са страним правним лицима.

19. У поступку доношења закона и других прописа којима се уређују имовинско-правни односи, а стичу права и стварају обавезе према стварима у власништву Босне и Херцеговине, обавезно се прибавља мишљење Правобранилаштва.

20. Ако Правобранилаштво сматра да не треба покренути поступак пред судом или другим органом или треба повући тужбу или се одрећи тужбеног захтјева, признати захтјев противне странке или закључити поравнање, затражиће од субјекта којег заступа став о даљем поступању.

УНУТРАШЊА ОРГАНИЗАЦИЈА**Члан 14.****Правилник о унутрашњој организацији**

1. Радни однос државног службеника и запосленика у Правобранилашству уређује се Законом о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине или Законом о раду у институцијама Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ”, бр. 26/04, 7/05 и 48/05).

2. Унутрашња организација у Правобранилашству уређује се Правилником о унутрашњој организацији Правобранилаштва који, уз сагласност Савјета министара Босне и Херцеговине, доноси правобранилац у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона.

3. Одредбе Закона о управи на одговарајући начин примјењују се и на Правилник о унутрашњој организацији Правобранилаштва.

Члан 15.**Администрација Правобранилаштва**

1. У Правобранилашству постоји одређени број запосленика за вршење административно-техничких послова.

2. Број запосленика Правобранилаштва утврђује правобранилац по претходно прибављеном мишљењу Колегија правобранилаца.

Члан 16.**Прописи о радним односима радника**

Прописи Босне и Херцеговине о радним односима запосленика у институцијама Босне и Херцеговине сходно се примјењују и на запосленике Правобранилаштва, ако овим законом није другачије одређено.

ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ**Члан 17.****Пословник Правобранилаштва**

1. Пословником Правобранилаштва уређује се поступање Правобранилаштва у поступцима пред судовима и другим институцијама пред којим правобранилац поступа, до доношења одговарајућег закона Босне и Херцеговине којим ће та питања бити уређена.

2. Пословник Правобранилаштва доноси Колегиј Правобранилаштва, у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона.

3. Пословник Правобранилаштва објављује се у „Службеном гласнику БиХ”.

Члан 18.**Извјештавање државних органа о раду Правобранилаштва**

Правобранилаштво подноси Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине и Савјету министара Босне и Херцеговине извјештај о свом раду и уоченим појавама и проблемима у примјени међународних уговора и закона Босне и Херцеговине и других прописа Босне и Херцеговине од значаја за остваривање функције Правобранилаштва.

Члан 19.**Одговорност правобраниоца, замјеника правобраниоца и помоћника правобраниоца**

Одредбе Закона о управи које се односе на руковођење и одговорности руководиоца органа и њихових замјеника на одговарајући начин се примјењују и на правобраниоца и замјенике правобраниоца.

Члан 20.**Ступање на снагу**

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику БиХ”.

Члан 21.

Овај закон објавиће се у „Службеном гласнику БиХ”, „Службеном новинама Федерације БиХ”, „Службеном гласнику Републике Српске” и „Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине”.

ZAKON O OMBUDSMANU ZA LJUDSKA PRAVA ZA BOSNU I HERCEGOVINU

(„Službeni glasnik Bosne i Hercegovine”
br. 32/00, 35/04 i 32/06)

I - Priroda

Član 1.

(1) Ombudsman za ljudska prava Bosne i Hercegovine je nezavisna institucija uspostavljena u cilju promovisanja dobre uprave i vladavine prava, zaštite prava i sloboda fizičkih i pravnih lica, kako je zajamčeno posebno Ustavom Bosne i Hercegovine i međunarodnim sporazumima koji se nalaze u dodatku tog Ustava koja će s tim u vezi nadgledati aktivnosti institucija Bosne i Hercegovine, njenih entiteta i Distrikta Brčko, u skladu sa odredbama ovog zakona.

(2) U ovom zakonu, termin:

- „Institucija” označava instituciju ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine;
- „ombudsman” označava jednog od tri ombudsmana koji čine ovu instituciju;
- „ombudsmeni” označava tri osobe koje čine Instituciju;
- organi vlasti u BiH su sve institucije, organi, ustanove i sve druge institucije vlasti u Bosni i Hercegovini (državne, entitetske, Brčko Distrikta BiH, kantonalne i općinske, kao i privatne ustanove koje obavljaju javne dužnosti).

(3) Sjedište ombudsmana za ljudska prava BiH je u Banjoj Luci. Institucija ombudsmana ima urede u Mostaru, Sarajevu i Brčko Distriktu BiH, a može ih, prema potrebi, osnovati i u drugim mjestima u BiH.

(4) Institucija ombudsmana organizirat će posebne organizacione jedinice za praćenje ostvarivanja prava djece, lica s invaliditetom i prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina.

II - Ovlaštenja i nadležnosti

Član 2.

(1) Institucija će razmatrati predmete koji se odnose na slabo funkcionisanje ili povrede ljudskih prava i sloboda počinjene od strane bilo kojeg organa vlade.

(2) Institucija će djelovati po prijemu žalbe ili ex officio.

(3) Institucija može poduzimati opće istrage.

(4) Institucija može preporučiti odgovarajuće pojedinačne i/ili opće mjere.

(5) Institucija neće razmatrati predmete koji se odnose na odluke, činjenice ili događaje koji su se desili prije 15. decembra 1995. godine.

Član 3.

Nadležnost Institucije će sadržati ovlaštenja da provodi istrage u svim žalbama o povredi ljudskih prava i sloboda navodno počinjenih od vojnih vlasti.

Član 4.

(1) Nadležnost Institucije će sadržati ovlaštenja da provodi istrage u svim žalbama vezano za slabo funkcionisanje sudskog sistema ili nepravilnog procesuiranja individualnih predmeta i da preporučiti odgovarajuće pojedinačne ili opće mjere.

(2) Ombudsman se neće miješati u proces odlučivanja sudova, ali može pokrenuti sudske postupke ili intervenisati u toku postupka koji se vodi, kad god ustanovi da je takva aktivnost neophodna pri obavljanju svojih dužnosti. Ombudsman također može dati preporuke organu vlasti koji je strana u postupku ili biti konsultovan od strane u postupku.

Član 5. (brisan)

Član 6.

Ombudsman može proslijediti predmete o navodnim povredama ljudskih prava najvišim sudskim organima Bosne i Hercegovine koji su nadležni za pitanja ljudskih prava, u skladu sa pravilima koja regulišu ulaganje žalbe tim organima, kad god ustanovi da je to neophodno za efikasno provođenje svojih dužnosti.

Član 7.

(1) Aktivnost Institucije neće biti prekinuta u vrijeme kada zakonodavni organ ne zasjeda, zbog toga što je zakonodavni organ raspušten ili je njegov mandat istekao.

(2) Vanredne situacije neće prekidati mandat ombudsmana.

III - Sastav, imenovanje i ostavka

Član 8.

(1) Instituciju ombudsmana čine tri lica.

(2) Ombudsmeni saraduju u obavljanju svojih dužnosti. Aktivnost provođenja istrage i razmatranja pojedinačnih žalbi ili razmatranja problema ex officio može obaviti pojedinačno svaki ombudsman, s tim što podjela zadataka među njima neće zavisiti od kriterija etničkog porijekla podnosioca žalbe. Ombudsmeni zajednički daju prijedloge, rješenja i donose izvještaj.

(3) Koordinaciju poslova u radu Institucije ombudsmana vodi jedan od ombudsmana u periodu od dvije godine, koji je u tom periodu predsjedavajući.

(4) Za imenovanje ombudsmana Parlamentarna skupština BiH osniva posebnu ad hoc komisiju, koja objavljuje javni poziv i, nakon provedene procedure, utvrđuje listu kandidata koji ispunjavaju uvjete utvrđene ovim Zakonom.

(5) Lista kandidata dostavlja se Predstavničkom domu i Domu naroda Parlamentarne skupštine BiH na daljnji postupak. Parlamentarna skupština BiH može od kandidata zatražiti predstavljanje njihovog koncepta rada Institucije ombudsmana.

(6) Parlamentarna skupština BiH imenovat će istovremeno tri ombudsmana u Instituciju ombudsmana, na mandat od šest godina. Ombudsmeni imenuju i razrješavaju Predstavnički dom i Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH većinom glasova, u skladu s poslovnikom o radu svakog doma. Redoslijed ombudsmana koji koordiniraju rad Institucije ombudsmana određuje se prema abecednom redu ombudsmana. Poslovníkom o radu bliže će se urediti način ostvarivanja redoslijeda koordiniranja i druga pitanja u vezi s primjenom ovog principa.

(7) Ombudsmeni se imenuju iz tri konstitutivna naroda (bošnjačkog, hrvatskog i srpskog), što ne isključuje mogućnost imenovanja i iz reda ostalih.

Član 9.

(1) (brisan)

(2) Imenovanje ombudsmana, u skladu s ovim Zakonom, provodi se u roku ne dužem od 60 dana od dana dostavljanja prijedloga ad hoc komisije Predstavničkom domu i Domu naroda Parlamentarne skupštine BiH, a najduže u roku od tri mjeseca od dana kada mjesto ostane upražnjeno ili kada ombudsman prestane obavljati svoju dužnost iz razloga predviđenih ovim Zakonom, osim u slučajevima ako je do isteka mandata ombudsmana ostalo manje od šest mjeseci.

Član 10.

(1) Ombudsmeni se imenuju na period od šest godina i mogu biti ponovo izabrani.

(2) Ombudsman koji bude imenovan nakon ostavke ombudsmana ili prestanka dužnosti iz razloga utvrđenih ovim Zakonom obavljat će tu dužnost preostali dio mandata i može biti ponovo izabran.

(3) Plaća ombudsmana utvrđuje se u visini plaće sudije Ustavnog suda BiH.

(4) Plaće savjetnika, pomoćnika ombudsmana i plaće ostalih zaposlenih u Instituciji ombudsmana utvrđuju se u visini plaća državnih službenika i namještenika zaposlenih u institucijama BiH, uz saglasnost Ministarstva finansija i trezora BiH, u skladu s odobrenim budžetskim sredstvima.

Član 11.

Za ombudsmana mogu biti imenovani državljani Bosne i Hercegovine, diplomirani pravnici, s položenim pravosudnim ispitom i najmanje 10 godina radnog iskustva u pravnoj struci, u kojoj su se istakli, koji imaju dokazano iskustvo u oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda građana, te visok moralni ugled.

Član 12.

(1) Dužnost ombudsmana će prestati zbog bilo kojeg od dolje navedenih razloga:

- ostavke;
- isteka mandata;
- očigledne nemogućnosti da obavlja svoje dužnosti;
- propusta da napusti funkciju koja je nespojiva sa mandatom, kako je utvrđeno članom 17. stav 4. ovog zakona;
- osude, i pravosudnog izricanja kazne za namjerno učinjen prestup opisan u članu 16. stav 3. ovog zakona.

(2) Upraznjeno mjesto ombudsmana će objaviti predsjedavajući Predstavničkog doma Bosne i Hercegovine u slučaju smrti, ostavke, isteka mandata, ili konačne kazne. U ostalim okolnostima, odluka o upražnjenom mjestu će biti donesena od strane dvotrećinske većine Doma na-

roda Bosne i Hercegovine i Predstavničkog doma Bosne i Hercegovine, nakon diskusije i nakon saslušanja ombudsmana u pitanju.

(3) Kada je mjesto ombudsmana upražnjeno, postupak imenovanja novog ombudsmana počinje u roku od mjesec dana.

(4) Tamo gdje mjesto ombudsmana bude upražnjeno zbog isteka mandata, ombudsman čiji je mandat istekao će nastaviti da obavlja svoje dužnosti na privremenoj osnovi sve dok imenovanje koje je propisano članom 9. ne bude obavljeno.

(5) Kada mjesto ombudsmana ostane upražnjeno iz drugih razloga, a to nije istek mandata, ombudsmeni koji ostaju na svom položaju privremeno će obavljati njegove dužnosti sve dok se ne završi postupak imenovanja novog ombudsmana.

Član 13. (brisan)

Član 14. (brisan)

IV - Imuniteti i nespojivost

Član 15.

(1) Ombudsmeni su nezavisni i samostaleni u svom radu. Ombudsmeni neće primati nikakve naredbe. U okviru svojih ustavnih i zakonskih ovlaštenja, nijedan ombudsman neće dobivati uputstva od organa vlasti. Ombudsmeni će djelovati u okviru ustavnih i zakonskih odredbi i međunarodnih pravnih akata o ljudskim pravima i slobodama koje je prihvatila Bosna i Hercegovina.

Ombudsmeni su dužni u svom radu pridržavati se principa pravednosti i moralnosti.

Član 16.

(1) Ombudsman neće biti krivično gonjen, neće biti podvrgnut istrazi, neće biti uhapšen niti će mu biti suđeno za mišljenja koja izrazi ili za odluke koje donese u provođenju svojih ovlaštenja koja su u skladu sa njegovim ili njenim dužnostima.

(2) U svim drugim okolnostima, ombudsman ne može biti uhapšen ili pritvoren, osim u slučaju flagrante delicto za krivično djelo za koje se može izreći kazna zatvora preko pet godina.

(3) Odluka o krivičnom gonjenju, pritvaranju ili izvođenju pred sud ombudsmana optuženog zbog krivičnog djela, bit će donesena samo za krivično djelo za koje se može izreći kazna zatvora preko pet godina i samo nakon što i Predstavnički dom i Dom naroda Bosne i Hercegovine donesu odluku o tome. Samo sud na nivou Bosne i Hercegovine će biti nadležan da sudi ombudsmanu.

(4) Osobe u službi ili imenovane od Institucije neće biti krivično gonjene, neće biti predmet istrage, hapšenja, pritvaranja, niti će im se suditi za bilo kakvu radnju, mišljenje ili odluku donesenu pri obavljanju njihovih dužnosti prema uputama ombudsmana. U svim drugim okolnostima, kad god su osobe u službi Institucije uhapšene, pritvorene ili izvedene pred sud, organi tužilaštva će o tome odmah i propisno obavijestiti Instituciju.

Član 17.

(1) Pozicija ombudsmana je nespojiva sa vršenjem bilo kakve predstavničke funkcije; sa bilo kakvom političkom aktivnošću ili dužnošću ili odgovornošću za propagandu; nastavkom službe u organima vlade, članstvom u političkoj stranci ili vođstvom političke stranke, sindikata, udruženja, fondacije, ili vjerske organizacije ili radom u bilo kojoj od njih; sa obavljanjem dužnosti sudije; kao i sa svakom aktivnošću kao zanimanjem ili profesijom, u privredi ili zapošljavanju.

(2) Ombudsman koji je bio službenik uživa garanciju ponovnog prijema u prijašnju službu po isteku njegovog ili njenog mandata.

(3) Ombudsman će, u roku od deset dana po njegovom ili njenom imenovanju, i prije preuzimanja svoje službe, napustiti svako mjesto koje je potencijalno nespojivo, a ukoliko propusti da to uradi smatrat će se da je odbio imenovanje.

(4) Kada dođe do nespojivosti nakon što je ombudsman preuzeo svoje dužnosti, podrazumijeva se da će on ili ona napustiti svoje dužnosti, u skladu sa članom 12., na dan pojave nespojivosti.

V - Postupak istrage

Član 18.

(1) Svaka fizička ili pravna osoba koja tvrdi da ima legitiman interes može se obratiti Instituciji bez ikakvih ograničenja. Nacionalnost, državljanstvo, mjesto boravka, spol, maloljetnost, etničko porijeklo, religija, pravna nesposobnost, zatvor bilo koje vrste, i, općenito uzevši, posebni odnosi sa i ovisnost o nekom ogranu vlade ne mogu ograničiti pravo ulaganja žalbe Instituciji.

(2) Žalba Instituciji ili intervencija iste neće povući bilo kakve krivične, disciplinske ili druge sankcije za podnosioca žalbe kao ni bilo kakvu neugodnost ili diskriminaciju za istog.

Član 19.

(1) Svaka žalba mora biti potpisana i uložena od strane osobe koja se žali u dokumentu u kojem će biti navedene njegove ili njene osnove za podnošenje žalbe, na praznom papiru. Žalba podnesena na manje formalan način može se prihvatiti ukoliko ombudsman ustanovi da okolnosti to zahtijevaju.

(2) Sav rad Institucije je besplatan za osobe koje joj se obrate i ne zahtijeva pomoć savjetnika ili advokata.

Član 20.

(1) Prepiska upućena ombudsmanu ili Instituciji iz mjesta u kojima se osobe nalaze u pritvoru, u kojima su zatvoreni ili su lišeni slobode ne može podlijegati nikakvoj cenzuri, niti se smije otvarati.

(2) Razgovori između ombudsmana ili osoba delegiranih od strane ombudsmana ne mogu nikada biti nadgledani niti se u iste može miješati.

Član 21.

(1) Institucija će registrovati i potvrditi prijem žalbi koje su uložene, bilo da smatra da je iste potrebno razmatrati ili ne. Kada ombudsman odluči da ne razmatra žalbu, on ili ona će to uraditi pismeno, navodeći razloge i upućujući podnosioca te žalbe na najpogodnija sredstva za poduzimanje radnje, ukoliko ista postoje, ostavljajući podnosiocu žalbe da iskoristi ona sredstva koja on ili ona smatra najpogodnijim.

(2) Ombudsman može odbiti da razmatra anonimne žalbe za koje smatra da su zlonamjerne, koje su neosnovane, u kojima nema žalbe, koje nanose štetu legitimnim pravima treće osobe ili koje su instituciji predočene izvan roka od 12 mjeseci nakon pojave činjenica, događaja ili odluka na koje se žali.

Član 22.

Protiv odluka ombudsmana ili Institucije nije moguće uložiti žalbu.

Član 23.

(1) Kada ombudsman odluči da žalba ili problem koji razmatraex officio pružaju dovoljne osnove za istragu, on ili ona će obavijestiti predmetni organ vlade o suštini predmeta, tako da nadležna osoba može dostaviti pismenu izjavu u roku na koji je ombudsman ukazao.

(2) Ombudsman može tražiti u bilo koje vrijeme bilo koji dokument koji smatra potrebnim za istragu.

Član 24.

Kada, u toku istrage, ombudsman ustanovi da izvršenje upravne odluke može rezultirati nepopravljivom štetom za prava podnosioca žalbe, ombudsman može predložiti nadležnom organu vlade da obustavi izvršenje osporene mjere u periodu ne dužem od deset dana. Predmetni organ može odbiti da ispoštuje taj prijedlog, objasnivši, u pismenom aktu upućenom Instituciji, u roku od tri dana po prijemu prijedloga i u svakom slučaju prije izvršenja osporene mjere, razloge za to, a ukoliko to propusti taj prijedlog postaje obavezujući za taj organ.

VI - Obaveza saradnje sa ombudsmanom

Član 25.

(1) Organi vlade obavezni su da Instituciji pruže odgovarajuću pomoć u istrazi i vršenju kontrola.

(2) U vrijeme istrage ombudsman ima pristup bilo kojem organu vlade u cilju provjere traženih informacija, obavljanja ličnih razgovora i razmatranja potrebnih spisa i dokumenata.

(3) Ombudsmanu ne smije biti odbijen pristup spisima ili administrativnim dokumentima ili drugim dokumentima koji se tiču aktivnosti ili djelatnosti koja je pod istragom, bez prejudiciranja odredbi člana 28. ovog zakona.

Član 26.

(1) Kada se predmet koji se istražuje odnosi na radnje osoba koje su u službi vlade i kada je ista vezana za dužnosti koje te osobe obavljaju, Institucija će obavijestiti tu osobu i njegovog ili njenog pretpostavljenog ili organ u kojem on ili ona radi i može zatražiti pismenu izjavu.

(2) Predmetni službenik će u datom roku dostaviti pismeni odgovor kao i sve dokumente i dokaze koje smatra relevantnim. Taj rok može na zahtjev biti produžen.

(3) Ombudsman može provjeriti vjerodostojnost dostavljenih elemenata i dati prijedlog za saslušanje tog službenika kako bi dobio dodatne informacije. Od službenika koji odbiju da se odazovu ovom saslušanju ombudsman može zatražiti pismeno objašnjenje o razlozima odbijanja.

(4) Informacije iz lične evidencije date od nekog službenika za vrijeme istrage su povjerljive, bez prejudiciranja odredbi krivičnog zakona o objavljivanju akata, što može biti krivično djelo.

Član 27.

Nadređeni službenici ili organi vlade koji zabranjuju službenicima koji su im podređeni ili koji se nalaze u njihovoj službi da se odazovu zahtjevu ombudsmana ili saslušanju koje je on ili ona zakazao, dat će pismenu izjavu da su to uradili, navodeći razloge za to. Ovaj dokumentat će biti dostavljen tom službeniku i ombudsmanu. Ombudsman će se tada obratiti pomenutom višem službeniku za sve radnje koje su neophodne za istragu.

VII - Povjerljivi i tajni dokumenti i obaveza diskrecije

Član 28.

(1) Ombudsman može zatražiti od organa vlade da mu predaju dokumente koje smatra potrebnim za obavljanje svojih dužnosti, uključujući one koji su zavedeni kao povjerljivi ili tajni u skladu sa zakonom. U takvim slučajevima, ombudsman će primijeniti potrebnu diskreciju za iste i neće ih učiniti dostupnim javnosti.

(2) Istraga koju vodi ombudsman i njegovo ili njeno osoblje, uključujući i proceduralne mjere, provodit će se uz najveću diskreciju, bez prejudiciranja razmatranja za koja ombudsman ustanovi da treba da budu uvrštena u izvještaj. Poduzet će se posebne mjere zaštite za dokumente koji su zavedeni kao povjerljivi ili tajni.

(3) Kada ombudsman smatra da dokumenti koji su zavedeni kao povjerljivi ili tajni i koji nisu dostavljeni od strane organa vlade mogu biti od presudnog značaja za pravilno provođenje istrage, o toj činjenici će obavijestiti Predsjedništvo Bosne i Hercegovine.

VIII - Odgovornosti organa vlasti i zvaničnika

Član 29.

Kada istraga pokaže da je zloupotreba, proizvoljna procedura, diskriminacija, greška, nemar ili propust koji su predmet žalbe počinjen od strane službenika u organu vlade, ombudsman može dostaviti te nalaze predmetnom službeniku. Istoga dana, ombudsman će prosljediti te dokumente službenikovom nadređenom i dat će preporuke koje bude smatrao potrebnim.

Član 30.

Kada ombudsman u provođenju svojih dužnosti sazna za ponašanja ili radnju koja predstavlja krivično djelo, o tome će obavijestiti nadležne organe tužilaštva.

Član 31.

(1) Ukoliko neprijateljsko ponašanje ili stav koji ometa istragu ombudsmana potiču od organa vlade ili njenih službenika, to može biti predmetom specijalnog izvještaja i bit će pomenuto u odgovarajućem dijelu godišnjeg izvještaja.

(2) Kada neki službenik iz organa vlade ugrozi istragu tako što odbije da dostavi dokumente koje je zatražio ombudsman, ili zanemari da dostavi takve dokumente ili uskrati ombudsmanu pristup administrativnim spisima ili dokumentima neophodnim za istragu, ombudsman će poslati relevantni spis osobi nadređenoj tom službeniku ili nadležnim organima tužilaštva za odgovarajući disciplinski ili krivični postupak koji će se provesti u skladu sa zakonom.

(3) Kada nadležni organi vlasti propuste da poduzmu radnju, ombudsman može, umjesto tog organa, pokrenuti disciplinski postupak protiv odgovornog službenika ili, tamo gdje je to potrebno, pokrenuti krivični postupak pred sudom.

IX - Preporuke

Član 32.

(1) Ombudsman može dati preporuke vladinim organima u cilju usvajanja novih mjera. Organi vlade koji dobiju takve preporuke dužni su da pismeno odgovore i obavijeste ombudsmana o učinku preporuka u roku koji je ombudsman odredio.

(2) Ukoliko, jednom kada su preporuke date, predmetni organ vlade ne poduzme odgovarajuće mjere u roku koji je ombudsman odredio, ili ukoliko ne obavijesti ombudsmana o razlozima nepoduzimanja istih, ombudsman može ukazati ministru odgovornom za taj organ ili najvišim organima vlade, na tok predmeta i na date preporuke. Ukoliko ombudsman nakon toga ne dođe do rješenja u predmetu u kojem je po njegovom/njenom mišljenju bilo moguće naći pozitivno rješenje, taj problem će biti uvršten u godišnji ili specijalni izvještaj, pominjući imena organa vlasti ili službenika koji su zauzeli takav stav.

(3) Ni ombudsman ni Institucija nemaju nadležnost da izmijene ili ukinu mjere ili naloge vlade, ali mogu dati prijedlog za izmjenu kriterija korištenih pri njihovom usvajanju.

(4) Kada, nakon razmatranja predmeta, ombudsman ustanovi da način na koji je zakon primjenjen vodi nepravičnim rezultatima, on ili ona može uputiti nadležnom organu vlade preporuke koje bi dovele do pravičnog rješenja situacije predmetnog pojedinca. Ombudsman može nadležnom organu dati prijedlog mjera čija primjena bi vjerovatno poboljšala situaciju na koju se žali, uključujući isplatu odštete, i u godišnjem ili specijalnom izvještaju Institucije dati prijedlog za izmjene i dopune zakona i drugih propisa kada on ili ona smatra da je to potrebno.

(5) Ukoliko se radnje koje su predmet žalbe provode kroz usluge fizičkih osoba u skladu sa ugovorom o koncesiji javne službe, ombudsman može od nadležnog upravnog organa zatražiti da provede svoja ovlaštenja kontrole i kažnjavanja.

X - Obavješćavanje i komunikacija

Član 33.

(1) Ombudsman će obavijestiti predmetnu osobu o rezultatima njegovih ili njenih istraga i radnji kao i o odgovoru koji mu je dostavljen od strane organa vlade, ukoliko se odgovor, po svojoj prirodi, ne smatra povjerljivim ili tajnim.

(2) Ombudsman će dostaviti pozitivne i negativne nalaze istraga vlastima, službenicima ili predmetnom upravnom odjelu.

(3) Institucija može odlučiti da objavi svoje opće preporuke u „Službenom glasniku BiH”.

(4) Sve ostale preporuke ombudsmana ili Institucije će biti dostupne javnosti, osim u slučaju kada se iste odnose na pitanja koja su povjerljiva ili tajna, ili kada se u žalbi izričito zatraži da se ime podnosioca kao i okolnosti slučaja ne objave.

XI - Izvještaji

Član 34.

(1) Svake godine Institucija će dostaviti rezultate svojih aktivnosti u izvještaju upućenom Predsjedništvu Bosne i Hercegovine, Predstavničkom domu Bosne i Hercegovine, Domu naroda Bosne i Hercegovine, Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine i Narodnoj skupštini Republike Srpske.

(2) Tamo gdje javni značaj i hitnost slučaja zahtijevaju, Institucija može izdati specijalni izvještaj.

(3) Godišnji i specijalni izvještaji će biti objavljeni.

Član 35.

(1) U svom godišnjem izvještaju, Institucija može navesti broj i prirodu primljenih žalbi, ukazujući na one koje nisu uzete u razmatranje kao i razloge za to, i one koje su bile predmet istrage, i nalaze o tome; Institucija može također istaknuti one prijedloge ili preporuke koje su prihvaćene od strane Vlade.

(2) Izvještaj neće sadržavati lične podatke koji bi omogućili da osoba uključena u postupak istrage bude javno identifikovana, bez prejudiciranja odredbi člana 31.

(3) Izvještaj će također sadržati dodatak namijenjen Predsjedništvu Bosne i Hercegovine, koji će prikazati troškove budžeta Institucije u datom periodu.

XII - Pravila procedure

Član 36.

(1) Institucija ombudsmana donosi opće akte kojima se, u skladu s odredbama ovog Zakona, utvrđuju pravila i procedure postupanja s predmetima i strankama, pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, pravilnik o plaćama, pravilnik o radu, pravilnik o disciplinskoj odgovornosti zaposlenih u Instituciji ombudsmana i druge akte, prema potrebi.

(2) Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Institucija ombudsmana obavezna je donijeti u roku od mjesec dana od dana izbora.

XIII - OSOBLJE, OPREMA I FINANSIRANJE INSTITUCIJE OMBUDSMENA

Član 37.

Izbor osoblja u Instituciji ombudsmana provodi se putem javnog konkursa, u skladu sa zakonom, a što se bliže uređuje aktom o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji Institucije.

Član 38.

(1) Savjetnici institucije će biti automatski otpušteni kada tri nova ombudsmena izabrana od strane Predstavničkog doma Bosne i Hercegovine i Doma naroda Bosne i Hercegovine, u skladu sa članom 9. ovog zakona, preuzmu svoje dužnosti. Ovi savjetnici mogu biti ponovno imenovani.

(2) Osoblje Institucije, koji su bili službenici prije zapošljavanja u Instituciji, uživaju garancije ponovnog prijema u njihovu službu u vrijeme njihovog otpuštanja iz službe Institucije.

Član 39.

(1) Sredstva neophodna za funkcioniranje Institucije ombudsmena osiguravaju se u budžetu institucija BiH.

(2) Institucija ombudsmena obavezna je svake godine nadležnom ministarstvu finansija i trezora dostaviti prijedlog finansijskog plana, na osnovu kojeg se odobravaju sredstva iz budžeta institucija BiH.

(3) Prilikom utvrđivanja visine sredstava za finansiranje Institucije ombudsmena polazi se, prije svega, od potrebe osiguravanja potpunog, nezavisnog i efikasnog obavljanja poslova, njihove prirode, obima i od drugih uvjeta utvrđenih posebnim zakonima.

XIV - Prijelazne odredbe

Član 40.

Po stupanju na snagu ovog zakona, Ured ombudsmena za ljudska prava ustanovljen Aneksom 6. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini će se zvati „Ombudsman za ljudska prava Bosne i Hercegovine” i obavljat će dužnosti u skladu sa odredbama ovog zakona.

Član 41.

(1) Ombudsmeni Bosne i Hercegovine i entiteta koji trenutno obavljaju ovu dužnost imat će status ombudsmena i zamjenikâ ombudsmena u prijelaznom periodu.

(2) Status ombudsmena i zamjenikâ ombudsmena u prijelaznom periodu trajat će do 31.12.2006.

(3) U prijelaznom periodu navedenom u stavu (2) ovog člana, prijenos dužnosti ombudsmena bit će izvršen na sljedeći način:

- a) Dužnost ombudsmena Bosne i Hercegovine u prijelaznom periodu do navedenog roka obavljat će ombudsmen iz jednog od tri konstitutivna naroda, a dužnosti zamjenikâ dosadašnji ombudsmeni iz druga dva konstitutivna naroda.
- b) Dužnost ombudsmena u Republici Srpskoj u prijelaznom periodu obavljat će već izabrani ombudsmen Republike Srpske iz jednog od tri konstitutivna naroda, a dužnosti zamjenikâ ombudsmena dosadašnji ombudsmeni iz druga dva konstitutivna naroda.
- c) Dužnost ombudsmena u Federaciji Bosne i Hercegovine u prijelaznom periodu obavljat će već izabrani ombudsmen Federacije Bosne i Hercegovine iz jednog od tri konstitutivna naroda, a dužnosti zamjenikâ ombudsmena dosadašnji ombudsmeni iz druga dva konstitutivna naroda.

(4) Odluku o kriterijima i redosljedju obavljanja dužnosti ombudsmena i zamjenikâ ombudsmena u prijelaznom periodu donijet će Predstavnički dom i Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH i parlamenti entiteta u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

(5) Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH i parlamenti entiteta, prilikom donošenja odluke iz stava (4) ovog člana, dužni su voditi računa da ombudsmeni Bosne i Hercegovine i entiteta ne budu iz istog naroda.

Član 42.

(1) Do roka utvrđenog u članu 16. stav (2) ovog Zakona izvršit će se imenovanje ombudsmena u skladu s ovim Zakonom.

(2) Izuzetno, imenovanje prvih ombudsmena, u skladu s ovim Zakonom, može se izvršiti između ombudsmena koji obavljaju ove dužnosti u prijelaznom periodu.

Član 43.

(1) Osoblje, sredstva za rad i opremu entitetskih ombudsmena preuzet će Institucija ombudsmena, o čemu će do roka iz člana 16. stav (2) ovog Zakona donijeti poseban akt i utvrditi način preuzimanja.

(2) Institucija ombudsmena raspoređuje osoblje na odgovarajuća radna mjesta, u skladu s internim aktima.

(3) Ombudsmeni BiH i entiteta će u prijelaznom periodu racionalizirati broj zaposlenih do 30% i terenskih ureda do 50%, posebno vodeći računa o tome da se dostignuti nivo zaštite ljudskih prava i sloboda ovom racionalizacijom ne ugrozi.

(4) Na zaposlene koji ne budu raspoređeni u skladu sa stavom (3) ovog člana primjenjuju se odredbe odgovarajućih zakona koji propisuju pravo zaposlenih u slučaju ukidanja radnog mjesta.

Član 44.

(1) Finansiranje institucija u prijelaznom periodu vršit će se iz budžeta institucija BiH i budžeta entiteta, sve do konačnog restrukturiranja institucija u skladu s ovim Zakonom.

(2) Ombudsmen Bosne i Hercegovine i entitetski ombudsmeni redovno će saradivati sve do prestanka funkcioniranja entitetskih ombudsmena, a saradnja će uključivati pripremu u roku od šest mjeseci koordiniranog plana rada, razmjenu iskustava, usklađivanje prakse i sačinjavanje početnog okvira za buduće funkcioniranje Institucije ombudsmena.

(3) Do isteka roka utvrđenog u članu 16. stav (2), entiteti su dužni donijeti odgovarajuće zakone koji utvrđuju prestanak funkcioniranja entitetskih ombudsmena kojima se njihove nadležnosti prenose na Instituciju ombudsmena.

Član 45.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana nakon objavljivanja u „Službenom glasniku BiH”.

ZAKON O MINISTARSTVIMA I DRUGIM TIJELIMA UPRAVE BOSNE I HERCEGOVINE

(„Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” br. 5/03, 42/03,
42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09 i 103/09)

I - OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim zakonom osnivaju se ministarstva i utvrđuju upravne organizacije, kao i druge institucije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: BiH) koje obavljaju poslove uprave iz nadležnosti BiH, određuje njihovo ustrojavanje i djelokrug rada, način rukovođenja, kao i druga pitanja od značaja za njihovo djelovanje.

Članak 2.

Poslove uprave iz nadležnosti BiH obavljaju: ministarstva, upravne organizacije kao samostalne upravne organizacije, upravne organizacije u sastavu ministarstva, kao i druge institucije BiH osnovane posebnim zakonom ili kojima je posebnim zakonom povjereno obavljanje poslova uprave.

Članak 3.

Sastav državnih službenika i uposlenika u organima uprave iz članka 2. ovog zakona odražava nacionalnu strukturu pučanstva prema posljednjem popisu pučanstva u BiH, sukladno čl. V.4.b) i IX.3. Ustava BiH, odredbama Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 38/02), Zakona o upravi („Službeni glasnik BiH”, broj 32/02), Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 19/02).

Članak 4.

Ministarstva su tijela uprave koja obavljaju upravne i stručne poslove iz nadležnosti BiH u jednom ili više srodnih područja u kojima u cjelini, ili zakonom odnosno drugim propisom određenom obujmu, neposredno osiguravaju primjenu zakona i drugih propisa i odgovaraju za njihovo izvršavanje.

Ministarstva pripremaju zakone i druge propise i opće akte iz svog djelokruga, te obavljaju i druge poslove određene posebnim zakonima i drugim propisima.

Članak 5.

Upravne organizacije osnivaju se za obavljanje upravnih i stručnih poslova čija priroda i način izvršavanja zahtijevaju posebnu organiziranost i samostalnost u radu.

Upravne organizacije mogu se osnovati kao samostalne upravne organizacije i kao upravne organizacije u sastavu ministarstava, i imaju svojstvo pravne osobe.

Upravne organizacije mogu se osnovati u sastavu ministarstva ako je potrebno zbog međusobne povezanosti poslova iz nadležnosti ministarstva i uprave i kada je, pored određenog stupnja samostalnosti u vršenju poslova iz nadležnosti uprave potrebno osigurati usmjeravanje i nadzor u obavljanju poslova tih upravnih organizacija od strane ministarstva.

Upravne organizacije koje su u sastavu ministarstva odgovorne su ministarstvu u čijem su sastavu, a samostalne upravne organizacije odgovorne su Vijeću ministara BiH.

Upravne organizacije koje su u sastavu ministarstva financiraju se iz državnog proračuna posredstvom ministarstva u čijem su sastavu.

Samostalne upravne organizacije se financiraju iz proračuna koji se sastoji od sredstava iz državnog proračuna i iz neovisnih izvora.

Članak 6.

Za obavljanje stručnih, tehničkih i drugih poslova za potrebe Vijeća ministara BiH i tijela uprave mogu se osnovati određene stručne, tehničke i druge službe, kao zajedničke ili samostalne službe koje mogu imati svojstvo pravne osobe.

O osnivanju službi iz stavka 1. ovog članka za potrebe tijela uprave odlučuje Vijeće ministara BiH.

II - MINISTARSTVA, UPRAVNE ORGANIZACIJE I SLUŽBE

Članak 7.

Ministarstva Bosne i Hercegovine su:

- Ministarstvo vanjskih poslova;
- Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa;
- Ministarstvo komunikacija i prometa;

- Ministarstvo financija i trezora;
- Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice;
- Ministarstvo pravde;
- Ministarstvo sigurnosti;
- Ministarstvo civilnih poslova;
- Ministarstvo odbrane.

Članak 8.

Ministarstvo vanjskih poslova mjerodavno je za:

- provedbu utvrđene politike BiH i radi na razvoju međunarodnih odnosa sukladno s stavovima i smjernicama Predsjedništva Bosne i Hercegovine;
- predlaže utvrđivanje stavova o pitanjima od interesa za vanjsko-političke aktivnosti i međunarodni položaj BiH;
- zastupanje BiH u diplomatskim odnosima prema drugim državama, međunarodnim organizacijama i na međunarodnim konferencijama, i za neposrednu komunikaciju sa diplomatskim i predstavništvima drugih država i misijama međunarodnih organizacija u BiH i obavlja stručne poslove u svezi s tim;
- praćenje stanja i razvoj međunarodnih odnosa BiH s drugim državama, međunarodnim organizacijama i drugim subjektima međunarodnog prava i međunarodnih odnosa i o tome dostavlja izvješća Parlamentu Bosne i Hercegovine, Predsjedništvu Bosne i Hercegovine i Vijeću ministara Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vijeće ministara);
- predlaganje Predsjedništvu Bosne i Hercegovine uspostavljanja ili prekida diplomatskih ili konzularnih odnosa sa drugim državama;
- suradnju s međunarodnim organizacijama, predlaganje Predsjedništvu Bosne i Hercegovine učlanjenje, odnosno učešće BiH u radu međunarodnih organizacija;
- organiziranje, usmjeravanje i koordiniranje rada diplomatsko-konzularnih predstavništava BiH u inozemstvu;
- pripremanje i organiziranje međunarodnih posjeta i susreta;
- pripremanje bilateralnih i multilateralnih sporazuma;
- vršenje poslova u svezi s boravkom i zaštitom prava i interesa državljana BiH na stalnom i privremenom boravku u inozemstvu i domaćih pravnih osoba u inozemstvu;
- da u suradnji s nadležnim ministarstvima i institucijama prati međunarodna ekonomska kretanja i odnose i izvještava nadležna tijela o tome, kao i o ekonomskim odnosima BiH sa pojediniim zemljama i regionima;
- podsticanje, razvijanje i koordinaciju suradnje s iseljeništvom iz BiH;
- pripremu dokumentacije, analiza, informacija i drugih materijala za potrebe Predsjedništva Bosne i Hercegovine, Vijeća ministara i drugih tijela mjerodavnih za provedbu vanjske politike.

Članak 9.

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa mjerodavno je za:

- vanjskotrgovinsku politiku i carinsko-tarifnu politiku BiH;
- pripremanje ugovora, sporazuma i drugih akata iz oblasti ekonomskih odnosa i trgovine s drugim državama;
- pripremanje bilateralnih i multilateralnih sporazuma i drugih akata vezano za obnovu i rekonstrukciju BiH;
- odnose s međunarodnim organizacijama i institucijama iz oblasti vanjske trgovine i ekonomskih odnosa;
- pripremu i izradu makroekonomskih odnosno strateških dokumenata iz oblasti ekonomskih odnosa;
- poslovno okruženje, jedinstven ekonomski prostor;
- razvoj i promoviranje poduzetništva;
- kontrolu prometa roba i usluga koji imaju poseban režim u prometu odnosno u izvozu i uvozu;
- zaštitu potrošača;
- konkurenciju;
- veterinarstvo.

Ministarstvo je nadležno i za obavljanje poslova i zadataka iz nadležnosti BiH koji se odnose na definiranje politike, osnovnih principa, koordiniranje djelatnosti i usklađivanje planova entitetskih tijela vlasti i institucija na međunarodnom planu u područjima:

- poljoprivrede;
- energetike;
- zaštita okoliša, razvoja i korištenja prirodnih resursa;
- turizma.

ZMiDU
8.a.i.

U sastavu ovoga ministarstva, u svojstvu upravnih organizacija, su: Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine, Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja i Ured za usklađivanje i koordinaciju sustava plaćanja.

Članak 10.

Ministarstvo komunikacija i prometa mjerodavno je za:

- politiku i reguliranje zajedničkih i međunarodnih komunikacijskih uređaja;
- međunarodni i međuentitetski promet i infrastrukturu;
- pripremanje ugovora, sporazuma i drugih akata iz oblasti međunarodnih i međuentitetskih komunikacija i prometa;
- odnose s međunarodnim organizacijama iz oblasti međunarodnih i međuentitetskih komunikacija i prometa;
- pripremu i izradu strateških i planskih dokumenata iz oblasti međunarodnih i međuentitetskih komunikacija, prometa, infrastrukture i informacijskih tehnologija;
- poslove kontrole neometanog transporta u međunarodnom transportu;
- civilno zrakoplovstvo i nadzor zračnog prometa.

U sastavu ovoga ministarstva su upravne organizacije Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine i Regulatorni odbor željeznica Bosne i Hercegovine, čija su prava i dužnosti utvrđeni posebnim zakonom.

Članak 11.

Ministarstvo financija i trezora mjerodavno je za:

- principe porezne politike, pristojbi i propisa;
- odnose s međunarodnim i domaćim financijskim institucijama;
- pripremanje ugovora, sporazuma i drugih akata kojim BiH preuzima zajmovne i druge financijske obveze s drugim zemljama i međunarodnim organizacijama;
- planiranje i upravljanje dugom BiH, izvršavanje međunarodnih financijskih obveza;
- politiku novog zaduživanja u zemlji i inozemstvu;
- pripremu proračuna BiH i završnog računa BiH;
- koordiniranje aktivnosti za osiguranje proračunskih sredstava BiH;
- izvršavanje proračuna BiH i staranje o financiranju institucija BiH;
- vođenje aktivnosti o sukcesiji imovine bivše SFRJ;
- bankarske propise koji se odnose na funkcioniranje Centralne banke BiH;
- upravljanje imovinom u vlasništvu institucija BiH;
- kompiliranje, distribuiranje i objavljivanje konsolidiranih općih vladinih fiskalnih podataka;
- koordiniranje međunarodne ekonomske potpore BiH, izuzev dijela koji se odnosi na pomoć Europske unije;
- uređenje unutarnje kontrole proračunskih korisnika sukladno međunarodno priznatim standardima unutarnje kontrole, kao i za davanje smjernica za uspostavu i održavanje sustava unutarnje kontrole;
- razvoj, rukovođenje i koordinaciju unutarnje revizije u institucijama Bosne i Hercegovine.

U sastavu ovoga ministarstva je Središnja jedinica za usklađivanje Ministarstva financija i trezora, sa statusom upravne organizacije.

Članak 12.

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice mjerodavno je za:

- praćenje i provedbu međunarodnih konvencija i drugih dokumenata iz oblasti ljudskih prava i temeljnih sloboda;
- promoviranje i zaštita osobnih i kolektivnih ljudskih prava i sloboda;
- koordiniranje i pripremu izvješća nadležnim domaćim tijelima i institucijama i međunarodnim institucijama i organizacijama o provedbi obveza iz međunarodnih konvencija i međunarodnih dokumenata;
- kreiranje i provedba aktivnosti na ispunjavanju obveza BiH glede prijema u euroatlantske integracije, a posebice u svezi s primjenom Europske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama i njezinim protokolima;
- uspostava i funkcioniranje zastupnika/agenta Vijeća ministara BiH i Ureda zastupnika/agenta Vijeća ministara BiH pred Europskim sudom za ljudska prava;
- uspostava i funkcioniranje Agencije za ravnopravnost spolova u BiH i staranje o ravnopravnosti spolova;
- praćenje, izrada i distribuiranje informacija o standardima, ostvarenjima i aktivnostima u oblasti ljudskih prava;

- suradnja s vjerskim zajednicama;
- suradnja s nacionalnim manjinama i njihovim udrugama;
- suradnja s institucijama i organizacijama zaduženim za traženje nestalih osoba u BiH;
- suradnja s Crvenim križom/krstom BiH i Međunarodnim komitetom Crvenog križa/krsta i humanitarnim organizacijama;
- brigada o pravima i pitanjima izbjeglica i osoba pod supsidijarnom zaštitom u BiH nakon utvrđivanja njihova statusa;
- provedbu Aneksa VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, kao i praćenje i nadzor provedbe tog Aneksa;
- kreiranje i provedba politike BiH u oblasti povratka izbjeglica i raseljenih osoba u BiH, projekata rekonstrukcije, i osiguranje drugih uvjeta za održiv povratak;
- koordiniranje, usmjeravanje i nadzor u okviru Povjerenstva za izbjeglice i raseljene osobe, aktivnosti entiteta i drugih institucija u BiH odgovornih za provedbu politike u ovoj oblasti;
- sve ostale aktivnosti propisane zakonom, i/ili koje se odnose na provedbu Aneksa VI i VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH;
- sve podatke koje Ministarstvo cijeni relevantnim sukladno s svim važećim standardima o zaštiti podataka;
- suradnja sa nevladinim sektorom po pitanjima iz nadležnosti ministarstva;
- kreiranje politike useljavanja i azila u BiH;
- kreiranje politike Bosne i Hercegovine prema iseljeništvu;
- prikupljanje, sistematiziranje, publiciranje i distribuiranje svih podataka iz nadležnosti ministarstva.

Ministarstvo je mjerodavno i za obavljanje poslova koji su u mjerodavnosti BiH i koji se odnose na utvrđivanje temeljnih načela koordiniranja aktivnosti, usklađivanja politika i planova tijela vlasti BiH i međunarodne zajednice u području: stambene politike, obnove i razvoja i projekta održivog povratka i njihovog evidentiranja

Članak 13.

Ministarstvo pravde mjerodavno je za:

- administrativne funkcije vezano za pravosudne ustanove na državnoj razini;
- međunarodnu i međuentitetsku pravosudnu suradnju (međusobna pravna pomoć i kontakti sa međunarodnim tribunalima);
- izradu odgovarajućih zakona i propisa za uređenje pitanja iz alineje 1. i 2. ovog članka;
- osiguravanje da zakonodavstvo BiH i njegova provedba na svim razinama budu sukladni obvezama BiH koje proizlaze iz međunarodnih sporazuma;
- suradnju sa Ministarstvom vanjskih poslova i entitetima na izradi međunarodnih bilateralnih i multilateralnih sporazuma;
- davanje smjernica i praćenje pravnog obrazovanja, kako bi se osigurala međuentitetska harmonizacija u ovoj oblasti i postupanje sukladno s najboljima standardima;
- općenito djelovanje kao centralno koordinirajuće tijelo za osiguravanje usklađenosti zakonodavstva i standarda pravosudnog sustava među entitetima, bilo osiguranjem uvjeta za raspravu ili koordiniranjem inicijativa;
- ekstradiciju;
- poslove upravne inspekcije nad izvršavanjem zakona koji se odnose na državne službenike i zaposlenike tijela uprave, upravni postupak i posebice upravne postupke i uredsko poslovanje u tijelima uprave;
- pitanja udruga građana, vođenje registara udruga građana i nevladinih organizacija koje djeluju na teritoriju BiH;
- druge poslove i zadatke koji nisu u nadležnosti drugih ministarstava BiH, a srodni su poslovima iz nadležnosti ovog ministarstva.

Članak 14.

Ministarstvo sigurnosti mjerodavno je za:

- zaštitu međunarodnih granica, unutrašnjih graničnih prijelaza i reguliranje prometa na graničnim prijelazima BiH;
- sprječavanje i otkrivanje činitelja kaznenih djela terorizma, trgovine drogom, krivotvorenja domaće i strane valute i trgovine ljudima i drugih kaznenih djela sa međunarodnim ili međuentitetskim elementom;
- međunarodnu suradnju u svim oblastima iz nadležnosti ministarstva;
- zaštitu osoba i objekata;
- prikupljanje i korištenje podataka od značaja za sigurnost BiH;

- organizaciju i usuglašavanje aktivnosti entitetskih ministarstava unutarnjih poslova i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine u ostvarivanju sigurnosnih zadataka u interesu BiH;
- provođenje međunarodnih obveza i suradnju u provođenju civilne zaštite, koordiniranje djelovanja entitetskih službi civilne zaštite u BiH, i usklađivanje njihovih planova za slučaj prirodne ili druge nesreće koje zahvaćaju teritorij BiH, i donošenje programa i planova zaštite i spašavanja;
- provodi politiku useljavanja i azila BiH i uređuje procedure vezane za kretanje i boravak stranaca u BiH;
- pružanje podrške policijskim tijelima BiH;
- školovanje i stručno usavršavanje kadrova sukladno potrebama policijskih tijela BiH i drugih službi i agencija iz područja sigurnosti;
- forenzična ispitivanja i vještačenja.

U sastavu ovoga Ministarstva, u svojstvu upravnih organizacija, su: Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH (u daljnjem tekstu: Direkcija), Granična policija Bosne i Hercegovine, Državna agencija za istrage i zaštitu, Agencija za forenzična ispitivanja i vještačenja, Agencija za školovanje i stručno usavršavanje kadrova, Agencija za policijsku podršku i Služba za poslove sa strancima, čija se prava, dužnosti i operativna samostalnost uređuju posebnim zakonima.

Ured za suradnju s Interpolom, kao samostalna služba u sastavu ovoga Ministarstva, prelazi u Direkciju kao Sektor za međunarodnu operativnu policijsku suradnju s INTERPOLOM, EUROPOLOM, SECI CENTROM i drugim međunarodnim organizacijama sukladno važećim sporazumima. Direkcija će u roku do 90 dana od početka rada od Ministarstva sigurnosti preuzeti poslove, sredstva za rad i zaposlenike Ureda za suradnju s Interpolom.

Članak 15.

Ministarstvo civilnih poslova mjerodavno je za:

- poslove državljanstva, upis i evidenciju građana, zaštitu ličnih podataka, prijavljivanje prebivališta i boravišta, osobne isprave, putne isprave i postupak evidencije registracije vozila;
- deminiranje.

Ministarstvo je mjerodavno za obavljanje poslova i izvršavanje zadataka koji su u nadležnosti Bosne i Hercegovine i koji se odnose na utvrđivanje osnovnih načela koordiniranja aktivnosti, usklađivanja planova entitetskih tijela vlasti i definiranje strategije na međunarodnom planu u područjima:

- zdravstva i socijalne skrbi;
- mirovina;
- znanosti i obrazovanja;
- rada i zapošljavanja;
- kulture i sporta;
- geodetskim, geološkim i meteorološkim poslovima.

U sastavu ovog ministarstva je Agencija za identifikacijske isprave, evidenciju i razmjenu podataka Bosne i Hercegovine i Povjerenstvo za deminiranje u BiH kao samostalne službe čija su prava i dužnosti utvrđena posebnim propisima.

Članak 15a.

Ministarstvo obrane mjerodavno je:

- za stvaranje i održavanje obrambenog kapaciteta kako bi se osigurala zaštita suvereniteta, teritorijalnog integriteta, političke neovisnosti i međunarodnog subjektiviteta Bosne i Hercegovine;
- za predlaganje proračuna za obranu Bosne i Hercegovine i izdavanje odobrenja za rashode iz proračuna Bosne i Hercegovine za obranu;
- za ustrojstvo, opremanje i opskrbu Oružanih snaga;
- za propisivanje ustrojstva i vođenje pukovnija, njihovih zapovjedništava i osoblja;
- za provedbu definiranih politika i smjernica, te osiguranje provedbe zakona, ostalih propisa i općih akata iz područja obrane;
- za izvršavanje obveza u svezi s izgradnjom i održavanjem vojnih i drugih objekata, kao i objekata od posebnoga značaja za obranu Bosne i Hercegovine;
- za upravljanje i uporabu sredstava namijenjenih za potrebe Oružanih snaga;
- za nabavu, čuvanje i obnavljanje pričuvnih proizvoda posebne namjene za potrebe Oružanih snaga;
- za izradbu kriterija o uvjetima i načinu uskladištenja, čuvanja i održavanja naoružanja i vojne opreme i briga o zaštiti materijalnih sredstava i objekata u Oružanim snagama;

- za ispitivanje, nadzor kvalitete i verificiranje naoružanja i vojne opreme za potrebe Oružanih snaga;
- za planiranje, izvođenje geodetskih, fotogrametrijskih i kartografsko-reprodukcijskih poslova od interesa za obranu, provedbu nadzora nad izvođenjem tih poslova i briga o čuvanju, uskladištenju i distribuciji geodetskih, fotogrametrijskih i kartografskih materijala i dokumenata značajnih za obranu;
- za organiziranje veze, protuelektronskog osiguranja i kriptozastite Oružanih snaga;
- za organiziranje i provedbu inspekcijskog nadzora nad Oružanim snagama;
- za organiziranje i provedbu mjera sigurnosti i zaštite obrambenog sustava, kao i tajnih podataka obrane;
- za donošenje politika i temeljnih pravila za Oružane snage;
- za donošenje propisa o školovanju, odgoju i obrazovanju u Oružanim snagama;
- za donošenje propisa o vojnoj stezi i drugih propisa predviđenih ovim zakonom;
- za predstavljanje Bosne i Hercegovine u međunarodnim odnosima vezanim uz pitanje obrane;
- za nadzor nad svim subjektima Oružanih snaga;
- za upućivanje prijedloga Vijeću ministara Bosne i Hercegovine s inicijativom za sudjelovanje u operacijama potpore miru, kao i druge nadležnosti propisane Zakonom o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, policijskih službenika, državnih službenika i ostalih uposlenika u operacijama potpore miru i drugim aktivnostima u inozemstvu („Službeni glasnik BiH” broj 14/05);
- za izradbu, pregled i ažuriranje Obrambene politike Bosne i Hercegovine koju odobrava Predsjedništvo;
- za izradbu i odobravanje politika i propisa u pogledu ustrojstva, administracije, osoblja, obuke, opremanja i uporabe Oružanih snaga;
- za osiguravanje da Bosna i Hercegovina poštuje međunarodne obveze vezane uz pitanja obrane;
- za izradbu procedura za odobravanje vojne pomoći civilnim vlastima u slučaju prirodnih i drugih katastrofa i nesreća, prema ovlastima Predsjedništva;
- za osiguranje transparentnosti funkcija Ministarstva obrane;
- za utvrđivanje politike stambenog zbrinjavanja pripadnika Ministarstva obrane i Oružanih snaga;
- za planiranje i organiziranje znanstveno-istraživačkog rada od značaja za obranu;
- za davanje stručnih mišljenja o nastavnim programima koji se tiču isključivo vojnih aspekata civilne obrane, a na zahtjev nadležnih institucija;
- za ostale nadležnosti definirane u zakonu.

Članak 16.

U skladu sa člankom 13. ovog zakona, Ministarstvo pravde obavlja poslove i zadatke koji nisu u nadležnosti drugih ministarstava.

U slučaju sukoba djelokruga rada ministarstava ili ako pojedini poslovi nisu izričito predviđeni u djelokrugu rada pojedinih ministarstava, a srodni su ostalim poslovima koje obavlja to ministarstvo, Vijeće ministara BiH će svojom odlukom utvrditi kojem ministarstvu pripadaju konkretni poslovi i zadaci.

III - SAMOSTALNE UPRAVNE ORGANIZACIJE

Članak 17.

Samostalne upravne organizacije su:

1. Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine,
2. Institut za akreditiranje Bosne i Hercegovine,
3. Institut za mjeriteljstvo Bosne i Hercegovine,
4. Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine,
5. Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine,
6. Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine,
7. Agencija za unaprijeđenje inozemnih investicija u Bosni i Hercegovini,
8. Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine,
9. Regulatorna agencija za komunikacije Bosne i Hercegovine,
10. Agencija za javne nabave Bosne i Hercegovine,
11. Agencija za osiguranje u Bosni i Hercegovini,
12. Agencija za poštanski promet Bosne i Hercegovine,
13. Agencija za zaštitu osobnih podataka u Bosni i Hercegovini,
14. Agencija za nadzor nad tržištem Bosne i Hercegovine,

15. Agencija za antidoping kontrolu Bosne i Hercegovine,
16. Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete Bosne i Hercegovine,
17. Agencija za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine,
18. Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje Bosne i Hercegovine,
19. Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine,
20. Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine,
21. Uprava za neizravno oporezivanje Bosne i Hercegovine,
22. Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine,
23. Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja,
24. Institucija ombudsmana za zaštitu potrošača u Bosni i Hercegovini,
25. Državna regulativna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost,
26. Ured za razmatranje žalbi Bosne i Hercegovine i
27. Fond za povratak Bosne i Hercegovine.

Posebnim zakonom mogu se osnivati i druge samostalne upravne organizacije iz nadležnosti Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.

Prava i dužnosti, kao i druga pitanja od značaja za rad samostalnih upravnih organizacija uređuju se Zakonom o upravi i posebnim zakonima i propisima.

IV - DIREKCIJA ZA EUROPSKE INTEGRACIJE

Članak 18.

Temeljem članka 23. Zakona o Vijeću ministara BiH, Direkcija za europske integracije je mjerodavna za:

- koordiniranje poslova na usklađivanju pravnog sistema BiH sa standardima za pristupanje Europskoj uniji (acquis communautaire);
- provjeru usklađenosti svih nacrti zakona i propisa koje Vijeću ministara dostavljaju ministarstva i upravne organizacije sa direktivama „Bijele knjige - Pripreme pridruženih zemalja Centralne i Istočne Europe za integraciju u unutarnje tržište Unije” i procedurama zadovoljavanja zahtjeva relevantne direktive;
- usklađivanje aktivnosti tijela i institucija u BiH koje se odnose na odgovarajuće aktivnosti potrebne za europske integracije;
- učestvuje kao tehničko operativno tijelo za kontakte sa Europskim povjerenstvom;
- koordinacija nad provedbom odluka koje donose nadležna tijela i institucije BiH, entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine u odnosu na sve aktivnosti potrebne za europske integracije;
- učestvuje u aktivnostima ili izrađuje nacрте zakona, drugih propisa i smjernica koje se odnose na izvršavanje poslova koje je BiH dužna poduzimati u procesu uključivanja u europske integracije;
- djelovanje kao glavni operativni partner institucija Europskog povjerenstva u procesu stabilizacije i pridruživanja;
- koordinacija pomoći Europske unije BiH.

Direkcija će uspostaviti funkcionalni odnos sa ministarstvima, upravnim organizacijama i entitetskim vladama po pitanjima koja se odnose na europsku integracionu strategiju i politike, usklađivanje zakona i koordinaciju pomoći.

V - RUKOVOĐENJE MINISTARSTVIMA, UPRAVNIM ORGANIZACIJAMA I SLUŽBAMA

Članak 19.

Rukovođenje ministarstvima, upravnim organizacijama, drugim institucijama Bosne i Hercegovine i službama, prava, obveze, odgovornost, postavljenje i razrješenje funkcionara i rukovodećih djelatnika utvrđeni su u Zakonu o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 38/02), Zakonu o upravi („Službeni glasnik BiH”, broj 32/02), Zakonu o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 19/02) i posebnim zakonima i propisima kojima se osnivaju upravne organizacije i službe.

Članak 20.

Ministarstvom rukovodi ministar u suradnji sa zamjenikom ministra i sekretarom ministarstva.

Ministar je za svoj rad i stanje u područjima koja su u djelokrugu rada ministarstva odgovoran Vijeću ministara BiH.

Ministar ima jednog zamjenika ministra koji se imenuje na isti način kao i ministar, s tim da ne može biti iz istog naroda iz čijih redova je biran ministar.

Članak 21.

Upravnim organizacijama rukovode direktori, odnosno rukovoditelji čiji je naziv određen zakonom ili odlukom o utemeljenju upravne organizacije.

Rukovoditelji upravnih organizacija odgovorni su za svoj rad i stanje u područjima koja su u djelokrugu upravne organizacije tijelu koje ih imenuje na tu dužnost.

Rukovoditelji upravnih organizacija koje su u sastavu ministarstava za svoj rad odgovaraju i ministru koji rukovodi ministarstvom u čijem je sastavu upravna organizacija.

VI - USTROJSTVO, PROGRAM RADA I IZVJEŠĆA O RADU MINISTARSTAVA, UPRAVNIM ORGANIZACIJAMA I SLUŽBI

Članak 22.

Unutarnje ustrojstvo ministarstava i upravnih organizacija temelji se na načelima utvrđenim Zakonom o upravi, a utvrđuje se Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji.

Pravilnik o unutarnjoj organizaciji ministarstava donosi ministar, a upravne organizacije rukovoditelj upravne organizacije uz suglasnost Vijeća ministara.

Prije donošenja Pravilnika o unutarnjoj organizaciji ministar, odnosno rukovoditelj upravne organizacije dužan je pribaviti mišljenje Ureda za zakonodavstvo, Ministarstva pravde i Ministarstva financija i trezora.

Članak 23.

Ministarstva i upravne organizacije dužne su za svaku kalendarsku godinu donijeti Programe rada.

Programi rada moraju sadržavati aktivnosti prema politikama koje utvrde predsjedavajući i zamjenici predsjedavajućeg Vijeća ministara sukladno članku 29. Zakona o Vijeću ministara BiH.

Programi rada uz prethodno pribavljeno mišljenje Ministarstva za financije i trezor o financijskom aspektu programa rada, dostavljaju se na potvrdu Vijeću ministara.

Članak 24.

Ministarstva i upravne organizacije dužni su o svom radu i stanju u upravnim područjima iz svog djelokruga rada za svaku kalendarsku godinu podnijeti izvješće o radu.

Izvješće se podnosi Vijeću ministara zaključno s veljačom tekuće godine za prethodnu godinu.

VII - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 25.

U roku od petnaest dana od dana stupanja na snagu ovog zakona Vijeće ministara BiH svojom posebnom odlukom utvrdit će način preuzimanja poslova između ministarstava utemeljenih ranijim Zakonom o Vijeću ministara BiH i ministarstvima BiH („Službeni glasnik BiH”, broj 11/00) i ministarstava uspostavljenih ovim zakonom, a osobito način preraspodjele državnih službenika i ostalih uposlenika i raspodjele arhiva, evidencije, dokumentacije, materijalno-tehničkih sredstava, financijskih i drugih obveza, odrediti sjedišta ministarstava i urediti druga pitanja od značaja za uspješan i kontinuiran rad ministarstava.

Članak 26.

Upravni postupci koji nisu pravosnažno okončani u organima uprave koji se ovim zakonom ukidaju ili čiji je djelokrug izmijenjen, nastavit će se u organima nadležnim za vođenje tih upravnih postupaka.

Članak 27.

U roku od 60 dana od dana stupanja na snagu zakona temeljem kojega su osnovana ministarstva, utvrđene upravne organizacije kao i druge institucije Bosne i Hercegovine bit će doneseni pravilnici o unutarnjem ustrojstvu, uz suglasnost Vijeća ministara, ako posebnim zakonom nije drukčije propisano.

Ministarstva, upravne organizacije kao i druge institucije Bosne i Hercegovine koji mijenjaju ustrojstvo ili nadležnosti dužni su donijeti odnosno uskladiti svoje pravilnike o unutarnjem ustrojstvu prema odredbama zakona kojima je propisana promjena, u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu zakona.

Članak 28.

U roku od devedeset dana od dana stupanja na snagu ovog zakona Vijeće ministara će posebnom odlukom utvrditi način uključivanja po-

stojećih samostalnih upravnih organizacija i službi u sastav ministarstava sukladno ovom zakonu, kao i druga pitanja od značaja za osiguranje kontinuiteta u radu upravnih organizacija i službi.

Članak 29.

Shodno odredbama ovog zakona tijela uprave uspostavljena prije donošenja Ustava Bosne i Hercegovine: Zavod za zdravstvenu zaštitu, Zavod za zapošljavanje, Zavod za međunarodnu znanstvenu, tehničku, obrazovnu i sportsku suradnju, Zavod za zaštitu kulturnog, historijskog i prirodnog naslijeđa, Meteorološki zavod i njihovi poslovi prelaze u Ministarstvo civilnih poslova i Ministarstvo vanjskih poslova sukladno odredbama čl. 8. i 15. ovog zakona.

Odluku o statusu opreme, inventara i drugih stvari, sredstava za rad, arhive i dokumentacije, službenih prostorija i uposlenih tijela uprave iz stavka 1. ovog članka, donijet će Vijeće ministara u suradnju sa Agencijom za državnu službu u roku od 90 dana.

Članak 29.a.

Stupanjem na snagu ovoga zakona, Arhiv Bosne i Hercegovine će, sukladno Zakonu o arhivskoj građi i Arhivu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 16/01), preuzeti Arhiv i dokumentaciju Uprave za geodetske i imovinskoppravne poslove, a odluku o statusu opreme, inventara, sredstava za rad, službenih prostorija i zaposlenih u upravi donijet će Vijeće ministara, na prijedlog Ministarstva civilnih poslova, u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona.

Članak 30.

Vijeće ministara će u roku od šezdeset dana od dana stupanja na snagu ovog zakona pokrenuti postupak pred Parlamentarnom skupštinom BiH za donošenje zakona kojim će se urediti pitanje nastavka rada drugih ustanova, službi i tijela koja su uspostavljena propisima BiH i R BiH, a koja su obavljala ili obavljaju upravne, stručne ili druge poslove iz okvira nadležnosti BiH ili za potrebe tijela vlasti BiH.

Članak 31.

Postupak usklađivanja zakona i propisa kojima se uređuju pitanja utemeljenja i rada tijela uprave, upravnih organizacija, službi i drugih institucija Bosne i Hercegovine pokrenut će se u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona.

Članak 32.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Službenom glasniku BiH”.

ЗАКОН О ДРЖАВНОЈ СЛУЖБИ У ИНСТИТУЦИЈАМА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

(„Службени гласник Босне и Херцеговине”
бр. 12/02, 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04,
48/05, 2/06, 32/07, 43/09 и 8/10)

ГЛАВА I - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Предмет закона

1. Овим законом уређује се правни статус државних службеника у министарствима, самосталним управним организацијама и управним организацијама у саставу министарстава, као и другим институцијама Босне и Херцеговине основаним посебним законом или којима је посебним законом повјерено обављање послова управе (у даљњем тексту: институције).

2. Државни службеник је лице постављено управним актом на радно мјесто у државној служби, у складу са законом.

3. Изрази написани само у мушком роду односе се подједнако на мушки и женски род, док ће се у означавању функција, звања и титула употребљавати гендер сензитиван језик.

Члан 2.

Запошљавање и заступљеност

1. Запошљавање и унапређење професионалне каријере државног службеника се темељи на јавној конкуренцији и професионалној способности.

2. Структура државних службеника у државној служби оквирно одражава националну структуру становништва Босне и Херцеговине према посљедњем попису становништва.

3. Национална припадност државног службеника темељи се на добровољном изјашњавању у складу са овим законом.

Члан 3.

Законски принципи

1. Државна служба осигурава поштивање и примјену слиједећих принципа:

- законитост;
- транспарентност и јавност;
- одговорност;
- ефикасност и економичност;
- професионалност и непристрасност.

Члан 4.

Изузеће у примјени

1. Чланови Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Парламентарна скупштина), чланови Предсједништва Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Предсједништво), Савјет министара (у даљем тексту: Савјет министара), министри, замјеници министара, чланови Сталног комитета за војна питања, судије Уставног суда Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Уставни суд), судије Суда Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Суд Босне и Херцеговине), Омбудсмен Босне и Херцеговине, главни тужилац, замјеници главног тужиоца и тужиоци Босне и Херцеговине, правобранилац и замјеници правобраниоца Босне и Херцеговине, чланови Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине, чланови Изборне комисије Босне и Херцеговине, професионална војна лица у институцијама Босне и Херцеговине, гувернер и вице гувернери Централне банке Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Централна банка), генерални ревизор и замјеници генералног ревизора Канцеларије за ревизију финансијског пословања институција Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Канцеларија за ревизију) нису државни службеници и њихов правни статус се уређује другим прописима.

2. Секретари домова Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине и секретар Заједничке службе Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине нису државни службеници.

3. Лица запослена као савјетници чланова Парламентарне скупштине, чланова Предсједништва, предједавајућег Савјета министара, министара и замјеника министара, гувернера и вице гувернера Централне банке нису државни службеници.

Члан 4.а

Секретари домова и секретар Заједничке службе

На секретаре из члана 4. став 2. примјењују се слједеће одредбе Закона о државној служби у институцијама власти Босне и Херцеговине, и то: 14., 15.1.ф) и г), 18., 22. ст. 1., 42.а), 44. и 45.

Члан 5. Савјетници

1. На савјетнике се примјењују слиједећи чл.: 14.3.а), 14.5, 15.1.ф), 18., 22., осим тачака а) и ц), 39, 40.,41., 43., 44., 45. и 46. овог закона.

Члан 6.

Дипломатска и конзуларна служба, Државна агенција за истраге и заштиту и гранична служба

1. Овај закон се примјењује на државне службенике дипломатске и конзуларне службе Државне агенције за истраге и заштиту и граничне службе.

2. Изузев одредаба из чл. 1., 2. и 3. овог закона, Савјет министара може одлуком, уз претходно прибављено мишљење Агенције за државну службу (у даљем тексту: Агенција), утврдити да се у односу на поједине одредбе овог закона другачије регулишу питања везана за дипломатско- конзуларну службу.

3. Овај закон не примјењује се на лица запослена у Централној банци БиХ.

4. Овај закон се не примјењује на полицијске службенике дефинисане Законом о полицијским службеницима Босне и Херцеговине.

ГЛАВА II - РАДНА МЈЕСТА У ДРЖАВНОЈ СЛУЖБИ

Члан 7.

Радна мјеста у државној служби

1. Државни службеник се поставља на једно од слиједећих радних мјеста:

а) руководећи државни службеници:

- секретар и секретар са посебним задатком;
- помоћник министра, помоћник директора и главни инспектор.

б) Остали државни службеници:

- шеф унутрашње организационе јединице;
- стручни савјетник;
- виши стручни сарадник;
- стручни сарадник.

2. Категорије у оквиру радних мјеста из става 1. овог члана утврђује одлуком Савјет министара.

Члан 8.

Секретар и секретар са посебним задатком

1. Секретар обавља послове руководног карактера и координише рад сектора. Одговоран је за кориштење финансијских, материјалних и људских потенцијала додијелиених одређеној институцији. Секретар за свој рад и управљање одговара руководиоцу институције из члана 4.1.

2. Секретар са посебним задатком обавља послове руководног карактера и одговоран је за обављање посебних задатака утврђених одлуком Савјета министара или другим прописима. На секретара са посебним задатком примјењују се исти услови као и за секретара, осим ако овим законом није другачије утврђено. Секретар са посебним задатком за свој рад и управљање одговара Савјету министара.

Члан 9.

Помоћник министра, помоћник директора и главни инспектор

1. Помоћник министра обавља послове руководног карактера унутар основне организационе јединице односно сектора и одговоран је за кориштење финансијских, материјалних и људских потенцијала додијелиених основној организационој јединици.

2. Помоћник директора руководи одређеним подручјем рада или одређеном организационом јединицом и врши друге послове из одређене области које му одреди директор.

3. Главни инспектор непосредно организује и руководи радом инспектората у одређеној области инспекцијског надзора.

4. За свој рад и управљање, помоћник министра, помоћник директора и главни инспектор одговара руководиоцу институције.

Члан 10.

Шеф унутрашње организационе јединице

1. Шеф унутрашње организационе јединице обавља сложеније послове и одговоран је за кориштење финансијских, материјалних и људских потенцијала додијелиених унутрашњој организационој јединици.

2. Шеф унутрашње организационе јединице за свој рад и управљање одговара помоћнику министра, односно секретару уколико у датој институцији нема помоћника министра.

Члан 11.

Стручни савјетник

1. Стручни савјетник је државни службеник чија дужност подразумева одговорност, висок степен стручности и независности у одређеним областима рада у оквиру организационе јединице.

2. Стручни савјетник подноси извјештај руководиоцу организационе јединице.

Члан 12.

Виши стручни сарадник

1. Виши стручни сарадник обавља одговорне послове у одређеној организационој јединици.

2. Виши стручни сарадник подноси извјештај руководиоцу организационе јединице.

Члан 13.

Стручни сарадник

1. Стручни сарадник је специјализован за одређену област рада.

2. Стручни сарадник подноси извјештај руководиоцу организационе јединице.

ГЛАВА III - ДУЖНОСТИ И ПРАВА ДРЖАВНИХ СЛУЖБЕНИКА

Члан 14.

Дужности државног службеника

1. Државни службеник извршава задатаке предвиђене описом радног мјеста и примјењује и осигурава поштивање уставно-правног поретка и закона у Босни и Херцеговини.

2. Уколико државни службеник прими наредбу за коју се претпоставља да је незаконита, поступа на слиједићи начин:

- скреће пажњу издаваоцу наредбе на њену незаконитост;
- ако издавалац наредбе понови наредбу, државни службеник ће затражити писмену потврду у којој се наводи идентитет издаваоца наредбе и прецизан садржај наредбе;
- ако је наредба потврђена, државни службеник обавјештава о наредби непосредно надређеног издаваоцу наредбе и принуђен је да је изврши, осим ако наредба не представља кривично дјело. У том случају, државни службеник одбија да је изврши и пријављује случај надлежном органу.

3. Државни службеник је непристрасан, те нарочито:

- избјегава активности или пропусте у вршењу своје професионалне дужности које крше или су неспојиве са дужностима утврђеним овим законом и суздржава се нарочито од јавног испољавања својих политичких увјерења;
- не тражи и не прихвата за себе или своје сроднике било какву добит, бенефицију, накнаду у новцу, услугама и слично, осим оних дозвољених овим законом.

4. Државни службеник се у вршењу својих дужности руководи општим интересом, те нарочито:

- служи и помаже правности;
- пружа јавности, заинтересованим странама и јавним институцијама информације затражене у складу са законом.

5. Државни службеник је дужан да се понаша и поступа у складу са Кодексом за државне службенике, који усваја Савјет министара, на предлог Агенције.

6. Државни службеник испуњава и друге дужности утврђене овим законом.

Члан 15.

Права државног службеника

1. Државни службеник има право:

- на стални радни однос до стицања услова за пензију, осим ако овим законом није другачије утврђено;
- на одсуство утврђено законом, као и на наставак рада на истом или сличном радном мјесту по истеку одсуства;
- да буде награђен на основу задатака и резултата рада како је утврђено у глави V овог закона;
- на плату и накнаду на начин утврђен посебним законом;
- на подршку и помоћ у стручном образовању и професионалном усавшавању у циљу напредовања у каријери, путем обуке и на друге начине;
- на заштиту свог физичког и моралног интегритета од стране државе током обављања службених дужности;
- да се надређени према њему односе поштујући његово људско достојанство;

х) да оснује или се учлани, али не и да буде обавезан да се учлани, у синдикат или професионално удружење у складу са законом;

и) да штрајкује у складу са законом.

2. Државни службеник има право на поштен и праведан третман у свим аспектима кадровске политике, без обзира на националност, социјално поријекло, ентитетско држављанство, пребивалиште, религију, политичка и друга увјерења, пол, расу, рођење, брачни статус, старосну доб, имовинско стање, хендикепираност или други статус.

3. Савјет министара доноси пропис којим регулише услове и начин заштите физичког и моралног интегритета државног службеника у вршењу дужности, укључујући и прописивање прекршаја у случају повреде овог прописа.

Члан 16.

Нespoјивости са дужностима државног службеника

1. Државни службеник не смије обављати дужност, активност или бити на положају који доводи до сукоба интереса са његовим службеним дужностима а нарочито:

- државни службеник не смије обављати додатну активност за коју се плаћа накнада, осим у случају када је то одобрио министар или руководилац институције. Подзаконски акти прописују случајеве у којима се може дати овакво одобрење;
- државни службеник који је разријешен дужности у року од двије године од дана разрјешења с дужности не може се запослити код послодавца којем је био редовни претпостављени, односно не може се запослити у фирми над чијим радом је проводио редован надзор. Он такође не смије примати било какву накнаду од тог послодавца или фирме у року од двије године од дана разрјешења с дужности;
- с изузетком руководећих државних службеника, сматраће се да је државни службеник на одсуству из државне службе од тренутка када је потврђена његова кандидатура за јавну функцију на коју се бира директно или индиректно, или од тренутка када је именован на положају у било којем законодавном или извршном органу на било којем нивоу власти у Босни и Херцеговини. У том случају, државни службеник на положају секретара односно помоћника министра подноси оставку на мјесто у државној служби;
- државни службеник из члана 16. став 1. тачка ц), с изузетком руководећих државних службеника, враћа се на исто или слично радно мјесто најкасније у року од мјесец дана од наступања слиједићих случајева: неуспјеха на изборима, завршетка мандата и престанка функције у законодавном или извршном органу на било којем нивоу власти у Босни и Херцеговини;
- државни службеник не може бити члан управних и других одбора политичких странака и не смије слиједити инструкције политичких странака.

2. У складу с овим законом, приликом постављења на мјесто државног службеника државни службеник ће предпочити све информације о имовини на располагању државног службеника или на располагању члановима његове уже породице као и о дјелатностима и функцијама које обављају државни службеник и чланови његове уже породице.

3. Сви подаци се чувају у евиденцији Регистра државне службе у складу са прописима о заштити података који су на снази у Босни и Херцеговини.

Члан 17.

Секретар са посебним задатком

1. Секретар са посебним задатком који је претходно имао статус државног службеника, се враћа на исто или слично радно мјесто ако би изгубио свој посебни задатак у слиједићим случајевима:

- неправилно постављење;
- незадовољавајући пробни рад;
- завршетак посебног задатка;
- добровољна оставка са положаја.

Члан 18.

Права и обавезе секретара домова, секретара Заједничке службе и савјетника

1. Секретара домова, секретару Заједничке службе и Савјетнику се не гарантује сигурност уживања положаја:

- Секретар домова, секретар Заједничке службе и савјетник могу бити разријешен дужности у било које вријеме од

стране органа који га је именовао, на приједлогу овлаштеног предлагача;

- б) мандат секретара домова, секретару Заједничке службе и савјетника не може бити дужи од мандата лица које савјетује;
- ц) именовање на мјесто секретара домова, секретару Заједничке службе и савјетника се не може преиначити у положај државног службеника са сигурношћу уживања положаја.

2. Уколико државни службеник, с изузетком руководећих државних службеника, буде именован на положај савјетника, сматраће се да је на одсуству од тренутка када је именован. У том случају, државни службеник на положају секретара односно помоћника министра подноси оставку на мјесто у државној служби.

3. Државни службеник из члана 18. став 2., с изузетком руководећих државних службеника, враћа се на исто или слично радно мјесто најкасније у року од мјесец дана од када престаје његово именовање.

4. Секретар домова, секретар Заједничке службе и Савјетник дају оставку од тренутка када је потврђена његова кандидатура за изборни положај или од тренутка када је именован на положај у било којем законодавном или извршном органу на било којем нивоу власти у Босни и Херцеговини.

5. Подзаконски акти одређују специфичне случајеве неспојивости са радним мјестом Секретара домова, секретара Заједничке службе и савјетника.

ГЛАВА IV - УПРАЖЊЕНА РАДНА МЈЕСТА, ПРЕМЈЕШТАЈ, ЗАПОШЉАВАЊЕ, ОЦЈЕНА РАДА, УНАПРЕЂЕЊЕ

Члан 19. Упражњена мјеста

1. Ако у институцији постоји упражњено мјесто које се не може попунити интерним премјештајем државног службеника запосленог на сличном радном мјесту у институцији, институција у складу са актом из члана 32. став 4. овог закона прво може интерно огласити то мјесто.

2. Уколико овакав интерни премјештај није могућ, Агенција, у складу са чланом 32. став 4. или чланом 33. овог закона, покушава попунити упражњено радно мјесто екстерним премјештајем државног службеника који је на сличном положају у другој институцији.

3. Уколико овакав екстерни премјештај није могућ, упражњено мјесто се оглашава путем јавне конкуренције, која се проводи у складу са овим законом.

4. Изузетно од ставова 1, 2. и 3. овог члана, у случају када је основана нова институција Босне и Херцеговине по основу преноса надлежности са ентитета на Босну и Херцеговину или када Босна и Херцеговина, у складу са Уставом, преузме одређене надлежности, Упражњено мјесто се може попунити путем интерног или екстерног премјештаја државног службеника из одговарајућег органа државне службе/управе ентитета у ту институцију Босне и Херцеговине или путем јавног конкурса, у складу са чланом 32а. овог закона.

Члан 20. Интерно оглашавање

1. Агенција оглашава упражњено мјесто.
2. Интерни оглас се објављује најмање осам (8) дана прије крајњег рока за пријаве у институцији у којој се упражњено мјесто појавило.
3. Интерни оглас садржи:
 - а) опис упражњеног радног мјеста;
 - б) опис врсте конкуренције;
 - ц) попис најважнијих области конкуренције;
 - д) списак потребних документа, рок и мјесто њиховог подношења;
 - е) посебне академске и професионалне услове за радно мјесто које се попуњава;
 - ф) друге услове који се могу сматрати примјереним за одговарајуће радно мјесто.

Члан 21. Јавно оглашавање

1. Агенција оглашава упражњено мјесто.
2. Јавни оглас објављује се у три домаћа средства јавног информисања која су доступна на цијелој територији Босне и Херцеговине и на службеној интернет страници Агенције.
3. У тексту јавног огласа назначавач се крајњи рок пријаве, који не може бити краји од 21 дана од дана упућивања текста огласа институцији.

4. Институција је обавезна да објави оглас у дневним листовима у року не дужем од седам дана од дана пријема текста огласа од Агенције.

5. Јавни оглас садржи опште услове за постављење државног службеника те услове наведене у члану 20. став 3. овог закона.

Члан 21а. Поништење огласа

Објављени оглас Агенција може поништити на образложен захтјев институције најкасније до достављања резултата изборног процеса, односно листе успешних кандидата Агенцији, при чему се иста радна мјеста не могу поново оглашавати у периоду од једне године од дана објављивања огласа.

Члан 22. Општи услови за постављење државног службеника

1. Да би било постављено на мјесто државног службеника, лице мора испуњавати слиједеће опште услове:

- а) да је држављанин Босне и Херцеговине;
- б) да је старије од 18 година;
- ц) да има универзитетску диплому и друге образовне или академске квалификације најмање VII степена стручне спреме односно високо образовање првог, другог или трећег циклуса болоњског система студирања, што се утврђује прописом којим се регулишу послови основних дјелатности и помоћно - технички послови и услови за њихово обављање у органима управе институција Босне и Херцеговине;
- д) да је здравствено способно за вршење одређених послова предвиђених овим положајем;
- е) да није навршило законски прописану старосну границу за пензионисање, односно да није остварило право на личну пензију по било којем основу;
- ф) да су према њему престале правне посљедице осуде за кривично дјело насиља у породици, изречене правоснажном судском пресудом, у складу са кривичним законима;
- г) да није отпуштено из државне службе као резултат дисциплинске мјере на било којем нивоу власти у Босни и Херцеговини, одбијања полагања заклетве, самовољног напуштања државне службе или давања неистинитих и нетачних података приликом пријема у државну службу у року од три године прије дана објављивања упражњеног радног мјеста;
- х) да се не води кривични поступак против тог лица;
- и) да није обухваћено одредбом члана IX.1 Устава Босне и Херцеговине.

2. Изузетно од услова утврђених у ставу 1. овог члана државни службеници раније постављени на радно мјесто стручног сарадника, у периоду не дужем од двије године од ступања на снагу овог закона, могу бити лица са завршеном вишом стручном спремом (VI. степен).

Члан 23. Недискриминација

Приликом организовања јавне конкуренције Агенција осигурава да се код избора државног службеника неће вршити дискриминација, у складу са чланом 15.2 овог закона.

Члан 24. Комисије за избор

1. Агенција именује посебне комисије за избор које су неовисне и непристрасне у провођењу јавне конкуренције.
2. На начин утврђен подзаконским актима, комисију за избор сачињава најмање пет чланова, од којих су два члана државни службеници из институције на коју се јавна конкуренција односи и који имају академско и професионално искуство у областима обухваћеним процесом јавне конкуренције, док се остала три члана именују са листе експерата коју утврди Агенција.
3. Комисије за избор бирају председавајућег међу својим члановима и усвајају пословник о раду већином гласова свих чланова.
4. Чланови комисије имају право на накнаду за свој рад коју утврђује и исплаћује Агенција.
5. Приликом именовања посебних комисија за избор, Агенција води рачуна о равноправној заступљености полова.

Члан 25. Оставка и изузеће чланова Комисије за избор

1. Уколико постоји сукоб интереса који се односи на члана комисије за избор, тај члан даје оставку на чланство у комисији.
2. Сваки пријављени кандидат може тражити и добити од Агенције имена чланова комисије за избор.

3. Сваки пријављени кандидат има право да најкасније до момента приступања стручном испиту поднесе захтјев за изузеће било којег члана или комисије за избор, Одбору државне службе за жалбе (у даљњем тексту: Одбор), из разлога:

- а) утврђених у члану 16. овог закона;
- б) очигледног ризика од предрасуда и пристрасности;
- ц) недостатка адекватног стручног знања и искуства.

4. Одбор је дужан да по захтјеву за изузеће одлучи у року од осам дана од дана пријема захтјева.

5. Процес запошљавања се неће обуставити током испитивања навода за дисквалификацију члана комисије за избор. У случају да Одбор или надлежни суд то затраже, цјелокупни процес пријема кандидата ће бити проглашен неважећим. У том случају, Агенција поново организује поступак јавне конкуренције у складу са овим законом.

Члан 26.

Јавна конкуренција

1. Агенција утврђује карактер и садржај јавне конкуренције.
2. Јавна конкуренција садржи:
 - а) јавни испит;
 - б) стручни испит.
3. Савјет министара, на приједлог Агенције, подзаконским актом утврђује начин и програм полагања испита.

Члан 27.

Изборни процес

1. Комисија за избор провјерава и бира кандидате на основу професионалних способности процијенених путем јавне конкуренције која је идентична за све кандидате који се пријављују за исто радно мјесто.
2. Подзаконски акти одређују систем додјеле бодова за сваког кандидата у складу са чл. 26. и 64. овог закона.
3. Агенција објављује резултате јавне конкуренције и писмено обавјештава све кандидате о резултатима које су постигли, у складу са овим законом.

Члан 28.

Постављење државног службеника

1. Државног службеника поставља Агенција у складу са резултатом који је кандидат постигао у изборном процесу.
2. Руководите државне службенике именује надлежна институција, по претходно прибављеном мишљењу Агенције, са листе успјешних кандидата који су прошли јавну конкуренцију.
3. Уколико се не изврши именовање из става 2. овог члана у року од 30 дана од дана пријема мишљења Агенције и листе успјешних кандидата, ако посебним прописом није одређен краћи рок, Агенција ће по службеној дужности именовати најуспјешнијег кандидата.
4. Резервна листа успјешних кандидата се чува до истека пробног рада постављеног државног службеника.
5. Постављење се врши управним актом објављеним у „Службеном гласнику БиХ”. Прије преузимања дужности, постављени државни службеник прима писмени опис свог радног мјеста и опис услова службе.
6. Акт о постављењу садржи:
 - а) име и презиме државног службеника;
 - б) назив институције у којој је државни службеник постављен;
 - ц) назив радног мјеста и платни разред.
7. Постављени државни службеник преузима дужност полагањем заклетве вјерности. Текст заклетве утврђује Агенција. Потписани текст заклетве је саставни дио персоналног досјеа државног службеника.
8. Ако постављени државни службеник неоправдано не преузме дужност, орган који је извршио постављење поништиће рјешење о постављењу, у року од 15 дана од дана предвиђеног за преузимања дужности. У том случају то лице се суспендује од учешћа на јавним конкурсима за запошљавање државних службеника у институцијама у периоду од двије године од правоснажности акта о поништењу.

Члан 28а.

Запошљавање на одређено вријеме

1. Ако у институцији постоји упражњено радно мјесто државног службеника које је у складу са потребама рада неопходно хитно попунити, а интерна попуна радног мјеста није могућа, институција може то радно мјесто попунити запошљавањем лица у складу са Законом о раду у институцијама Босне и Херцеговине у статусу запосленика.

2. Радни однос на одређено вријеме може трајати најдуже девет мјесеци, осим у случају боловања или породилског одсуства државног службеника, али не дуже од двије године.

3. Институција је обавезна да затражи од Агенције сагласност за попуна радног мјеста у складу са ставом 1. овог члана, а Агенција је дужна да достави одговор најкасније у року од осам дана од дана пријема захтјева.

4. Одредбе овог члана не односе се на руководеће државне службенике.

Члан 29.

Пробни период

1. Након преузимања дужности, државни службеник пролази период пробног рада. Период пробног рада државног службеника обухвата период увођења у посао и период обављања дужности и укупно траје дванаест мјесеци, осим ако овим законом није другачије утврђено.
2. Непосредно надређени државни службеник се одређује као супервизор одговоран за давање оцјене рада на крају пробног периода. Оцјенивање пробног рада секретара и помоћника министра врши министар и замјеници министра.
3. Уколико је оцјена рада:
 - а) задовољавајућа, институција потврђује постављење државног службеника;
 - б) незадовољавајућа, институција разрјешава дужности државног службеника, којем престаје радни однос без права на отпремнину. Државни службеник има право да у року од осам дана од дана пријема рјешења о разрјешењу поднесе жалбу Одбору.
4. Изузетно од става 3. овог члана, руководилац институције, на образложен захтјев државног службеника, може продужити пробни рад за још шест мјесеци.
5. Уколико је државни службеник разрјешен дужности у складу са ставом 3.б) овог члана или из било ког другог законског разлога, слиједећи успјешни кандидат са резервне листе из члана 28. став 4. овог закона поставља се на упражњено радно мјесто државног службеника.

Члан 30.

Оцјена рада

1. Оцјена рада државног службеника подразумијева надзор и оцјену његовог вршења дужности утврђених радним мјестом за вријеме трајања службе. Државни службеник равноправно сарађује током датог периода са њему директно надређеним.
2. Оцјену рада руководиоца државних службеника утврђује руководиоца институције.
3. Оцјену рада секретара и помоћника министра у Савјету министара утврђује министар и замјеник министра.
4. Оцјену рада секретара на посебном задатку у Савјету министара утврђује Савјет министара на приједлог посебне комисије коју Савјет министара именује у складу са прописом о оцјенивању државних службеника.
5. Директно надређени оцјенује рад свих државних службеника најмање сваких шест мјесеци уз потврду руководиоца институције, а ако институција има само руководиоца, онда он доноси оцјену.
6. Оцјена рада заснива се на резултатима постигнутим у реализацији послова предвиђених описом радног мјеста и циљевима које да даи период утврди директно надређени.
7. Резултати оцјене рада се узимају у обзир приликом унапређења и интерних премјештаја. Сви државни службеници:
 - а) имају несметан приступ оцјенама свог рада које се налазе у персоналној досјеу, у складу са чланом 60. став 2. овог закона;
 - б) имају могућност да у одговарајућем временском року приложе писмене информације уз оцјену свога рада и имају могућност преиспитивања свог предмета од стране Одбора у складу са чланом 63. овог закона.
8. Уколико је оцјена рада негативна, државни службеник, у циљу побољшања ситуације, пролази кроз посебан програм који уз консултације с њим одреди његов директно надређени.
9. Уколико су двије узастопне оцјене рада негативне, Агенција, по прибављеном мишљењу надлежне институције из члана 7.1.б) овог закона, разрјешава дужности државног службеника. Уколико су двије узастопне оцјене рада негативне за руководеће државне службенике из члана 7.1.а) овог закона, надлежна институција их разрјешава по прибављеном мишљењу Агенције. Државни службеник може од Одбора тражити преиспитивање разрјешења у складу са чланом 63. овог закона.

Члан 31. Унапређење

1. Унапређење државног службеника на више радно мјесто из члана 7. став 1. овог закона у истој или у другој институцији Босне и Херцеговине обавља се путем интерног или јавног конкурса.

2. Унапређење државног службеника у вишу категорију из члана 7. став 2. овог закона односно виши унутрашњи платни разред заснива се на позитивној оцјени рада и о њему одлучује институција у складу са прописима о платама и накнадама запослених у институцијама Босне и Херцеговине.

Члан 32. Интерни и екстерни премјештаји

1. Интерни премјештај државног службеника на слично радно мјесто, у складу са потребама службе, врши руководиоца институције.

2. Екстерни премјештај државног службеника на слично радно мјесто у другој институцији, у складу са потребама рада, на предног односно сагласност руководиоца институција, врши Агенција.

3. Агенција правилником прописује услове и начин обављања конкурса, интерних и екстерних премјештаја државних службеника, уз претходно прибављену сагласност Савјета министара.

Члан 32а. Пријем државног службеника у случају када је основана нова институција по основу преноса или преузимања надлежности

1. Под околностима из члана 19. став 4. овог закона, институција Босне и Херцеговине ће одлучити да ли ће се радно мјесто попунити путем интерног или екстерног премјештаја државног службеника или путем јавног конкурса. Институција Босне и Херцеговине може одлучити да проведе било који од ових поступака истовремено или један за другим.

2. Под околностима из члана 19. став 4. овог закона, Агенција за државну службу проводи слиједећи поступак:

- а) Изузетно од члана. 20. став 2, члана 21. ст. 2, 3. и 4. и чл. 26. и 27. овог закона, Агенција за државну службу одмах оглашава упражњено радно мјесто односно мјеста на својој службеној интернет страници или на било који други начин који институција Босне и Херцеговине у којој је упражњено радно мјесто сматра прикладним, најмање осам (8) дана прије крајњег рока за подношење пријава. Оглас за упражњено радно мјесто садржи податке наведене у ставу 3. члана 20. овог закона, а у случају отвореног јавног конкурса, опште услове за постављење државног службеника.
- б) Агенција за државну службу именује комисију за избор која проводи поступак избора кандидата за ново радно мјесто односно мјеста у наведеној институцији Босне и Херцеговине.
- ц) Комисија за избор именује се у складу са чланом 24. овог закона.
- д) Комисија за избор доставља Агенцији за државну службу листу кандидата који испуњавају услове за премјештај или постављење у институцију Босне и Херцеговине.
- е) Постављење државног службеника врши се на основу препоруке Комисије за избор и у складу са чланом 28. овог закона. Након тога се изабрани државни службеници постављају у институцију Босне и Херцеговине и на њих се примјењују одредбе овог закона.

3. Ако се поступком екстерног премјештаја проведеном на основу става 2. овог члана не обезбиједи довољан број кандидата за премјештај у институцију Босне и Херцеговине, институција у коју се врши премјештај може одлучити да приступи распоређивању државних службеника умјесто оглашавања радног мјеста путем јавног конкурса. Комисија за избор из тачке ц) става 2. овог члана предлаже руководиоцу одговарајућег органа државне управе Републике Српске или органа државне службе Федерације Босне и Херцеговине листу државних службеника из одговарајућег органа државне службе/управе ентитета за распоређивање у институцију Босне и Херцеговине, у складу са законом ентитета. Приликом предлагања листе Комисија за избор води рачуна о пословима и задацима свих државних службеника из одговарајућег органа државне службе/управе ентитета као и природи надлежности пренесених на Босну и Херцеговину или надлежности које преузима Босна и Херцеговина, у складу са Уставом, које су до тада обављали ентитети.

4. Агенција за државну службу детаљније уређује поступак премјештаја или постављења државних службеника из става 2. овог члана.

5. Да би државни службеник могао бити изабран за премјештај или постављење мора испуњавати услове из чл. 22. и 64. овог закона и додатне услове утврђене Правилником о унутрашњој организацији институције Босне и Херцеговине.

6. Поступак унапређења из члана 31. став 1. овог закона не односи се на премјештај или распоређивање који се проводе на основу овог члана.

Члан 32б.

Директно преузимање државних службеника

1. Државни службеник који има тај статус у складу са законима Федерације Босне и Херцеговине или Републике Српске и који испуњава опште услове прописане овим законом и посебне академске и професионалне услове за радно мјесто које се попуњава, може се без оглашавања, односно конкурса по било којем основу, преузети у институцију Босне и Херцеговине.

2. Државни службеник може се директно преузети искључиво на слично радно мјесто. Агенција правилником прописује која радна мјеста се сматрају сличним, водећи рачуна о одредбама овог закона и ентитетских закона, којима се уређује материја којом се дефинишу статусна питања државних службеника.

3. О директно преузимању државног службеника склапа се споразум између институције БиХ у коју се државни службеник преузима и ентитетског органа државне службе, односно управе из којег се државни службеник преузима, уз претходно прибављену сагласност државног службеника. На споразум дају сагласност Агенција и надлежна агенција ентитета, након што утврде да државни службеник испуњава прописане услове за преузимање.

4. У складу са споразумом и достављеним доказима о испуњавању услова, државног службеника поставља Агенција, а руководиоца државног службеника именује надлежна институција, у складу са овим законом.

5. Државни службеник може се, под условима прописаним ст. 1, 2, 3. и 4. овог члана, из институције Босне и Херцеговине преузети у орган државне службе, односно управе ентитета.

6. Одредбе ст. 1, 2, 3, 4. и 5. овог члана на одговарајући начин се примјењују и на Брчко Дистрикт Босне и Херцеговине.

Члан 33. Прекобројност

1. Прекобројност настаје искључиво као последица реорганизације или смањења обима послова институције.

2. Агенција проглашава државног службеника прекобројним на приједлог институција.

3. Државни службеник који је проглашен прекобројним се, у складу са чланом 19. овог закона искључиво распоређује на слично упражњено радно мјесто државног службеника у другој институцији:

- а) уколико је ово распоређивање немогуће, државном службенику који је проглашен прекобројним се нуди пријевремено пензионисање у складу са законом;
- б) уколико је пријевремено пензионисање немогуће орган надлежан за постављење разрешава дужности прекобројног државног службеника који може од Одбора затражити преиспитивање свог разрјешења у складу са чланом 63. овог закона;
- ц) државни службеник који је проглашен прекобројним има право на отпремнину у складу са чланом 42. овог закона те на накнаду за случај незапослености у складу са законом.

Члан 34. Секретар са посебним задатком

1. Сва радна мјеста секретара са посебним задатком се објављују у јавној конкуренцији за запошљавање у складу са чланом 21. овог закона.

2. Секретара са посебним задатком именује институција, на одређен временски период који није дужи од пет година. Најдужи период постављења на исто радно мјесто је десет година.

3. Посебним задатком утврђују се дужности и циљеви које секретар треба испунити. Садржај посебног задатка се објављује у „Службеном гласнику БиХ” у исто вријеме кад и постављење секретара са посебним задатком.

4. Реализацију циљева дефинисаних његовим мандатом процјењује се кроз годишњу оцјену рада. Поновна додјела мандата се заснива на позитивној оцјени рада.

5. Чланови 19. ст. 1, 2. и 4, чл. 31, 32, 32а, 32б. и 33 овог закона се не односе на секретара са посебним задатком.

ГЛАВА V - ПЛАТЕ И НАКНАДЕ**Члан 35.****Критерији за утврђивање плата**

1. Државни службеник има право на плату која одговара радном мјесту државног службеника.

Чл. 36-44. (брисани)

Структура, обрачун плаћа; накнада за привремено обављање послова, плаћено одсуство, остале накнаде, накнада за службена путовања, права у случају прекобројности, плаћа и накнада секретара домова и секретара Заједничке службе, плаћа и накнада савјетника, одобравање плаћа и накнада државних службеника, секретара домова и секретара Заједничке службе и савјетника.

ГЛАВА VI - УСЛОВИ РАДА**Члан 45.****Прописи о раду и социјалном осигурању**

На државног службеника се примјењују Закон о раду у институцијама Босне и Херцеговине и други закони који регулишу права и обавезе из радних односа, осим ако овим законом није другачије утврђено.

Члан 46.**Одсуство и годишњи одмор**

1. Државни службеници постављени на радна мјеста стручних сарадника, виших стручних сарадника и стручних савјетника имају право на годишњи одмор у трајању од најмање 20 радних дана и на плаћено одсуство од пет дана у једној календарској години.

2. Државни службеници постављени на радна мјеста шефова унутрашњих организационих јединица и именовани на радна мјеста руководећих државних службеника имају право на годишњи одмор у трајању од најмање 25 радних дана и на плаћено одсуство од пет дана у једној календарској години.

3. Годишњи одмор за државне службенике у дужем трајању од предвиђеног у ставу 1. може се утврдити подзаконским актом.

Члан 47.**Неплаћено одсуство и рад са скраћеним радним временом**

Подзаконским актом утврђују се услови у складу с којим државни службеник може узети неплаћено одсуство, и када се може дужност државног службеника обављати са скраћеним радним временом.

Члан 48.**Секретар са посебним задатком**

Секретару са посебним задатком се не дозвољава рад са скраћеним радним временом.

Члан 49.**Стручно образовање и усавршавање**

1. Државни службеници су обавезни да непрестано раде на свом стручном образовању и усавршавању.

2. Државни службеник има право и обавезу да учествује на савјетовањима и другим облицима образовних активности.

3. О учествовању државних службеника на савјетовањима и другим облицима образовних активности, одлучује руководилац институције, односно лице одређено подзаконским актом водећи при томе рачуна о подједнаком учешћу свих државних службеника.

4. О учествовању државних службеника на савјетовањима и другим облицима образовних активности које организује Агенција, по претходно прибављеном мишљењу институције, коначну одлуку доноси Агенција.

5. Учествовање државних службеника на савјетовањима и другим облицима образовних активности право је и обавеза сваког државног службеника, које институција не може онемогућити, осим у оправданим случајевима везаним за тренутне обавезе институције.

6. Планирање, услове, начин и поступак одређивања учешћа државних службеника на савјетовањима и другим облицима њиховог образовања које организује Агенција, као и одређивање посебних кредита за то, утврђује се одлуком Агенције.

ГЛАВА VII - ПРЕСТАНАК РАДНОГ ОДНОСА**Члан 50.****Престанак радног односа државног службеника**

1. Државном службенику престаје радни однос у државној служби у слиједећим случајевима:

- а) добровољно иступање из државне службе при чему радни однос државном службенику престаје:
 - 1) у случају споразума са институцијом на дан постигнут у споразуму;
 - 2) у случају једностраног отказа уз отказни рок од 30 дана од дана подношења захтјева;
- б) када наврши 65 година живота и најмање 20 година стажа осигурања или када наврши 40 година стажа осигурања независно од година живота;
- ц) трајне радне неспособности;
- д) губитак држављанства Босне и Херцеговине;
- е) стицање држављанства друге државе супротно Уставу Босне и Херцеговине и њеним законима;
- ф) прекобројност;
- г) истек периода на који је секретар са посебним задатком постављен, у случајевима када секретар на посебном задатку није прије постављења био државни службеник;
- х) одбијање полагања заклетве и/или потписивања текста заклетве;
- и) незадовољавајући пробни период;
- ј) двије узастопно негативне оцјене рада;
- к) ако је осуђен за кривично дјело због којег се упућује на издржавање казне затвора у трајању дужем од шест мјесеци;
- л) на основу изрешене дисциплинске мјере престанка радног односа у државној служби;
- м) неоправдан изостанак са посла у континуитету дужем од пет радних дана;
- н) уколико се утврди да је приликом заснивања радног односа дао неистините податке који су служили као доказ у поступку заснивања радног односа и на основу којих је извршено постављење, или уколико се утврди да је у међувремену престао да испуњава услове прописане овим законом.

2. Државни службеник разријешен дужности у складу са ставом 1. тач. х), л), м) и н) не може бити примљен у државну службу три године од дана разрешења.

3. Савјет министара посебном одлуком прописује поступак преиспитивања испуњавања услова члана 22. став 1. тачка д) овог закона.

Члан 51.**Поступак за престанак радног односа**

1. Државног службеника разрјешава Агенција, по прибављеном мишљењу надлежне институције са изузетком члана 50.1.и) овог закона.

2. Руководеће државне службенике разрјешава орган надлежан за постављење уз прибављено мишљење Агенције, са изузетком члана 50.1.и) овог закона.

3. Државни службеник из ст. 1. и 2. овог члана може тражити од Одбора преиспитивање одлуке о разрјешењу у складу са чланом 63. овог закона.

Члан 52.**Накнаде**

Државни службеник не остварује право на отпремнину ако изгуби свој статус, осим у случају из члана 50.1. б) и ф) овог закона.

Члан 53.**Неправилна постављења**

1. Одбор ће укинути одлуку о именовању, односно постављењу државног службеника који је постављен супротно одредбама овог закона.

2. Савјет министара, посебном одлуком, на предлог Агенције, уређује услове и поступак у случају постављења супротно одредбама овог закона.

ГЛАВА VIII - ДИСЦИПЛИНСКА ОДГОВОРНОСТ ДРЖАВНОГ СЛУЖБЕНИКА**Члан 54.****Дисциплинска одговорност**

1. Државни службеник се може сматрати дисциплински одговорним због кршења службених дужности утврђених овим законом, насталих као резултат његове кривце.

2. Повреде службених дужности могу бити:

- а) извршење радњи које представљају кривично дјело против службене дужности или друго кривично дјело односно прекршај, којим се наноси штета угледу државне службе што чини радника неподобним за рад у државној служби;
- б) одавање државне, војне и службене тајне, односно повреда прописа о чувању тих тајни;
- ц) злоупотребе и прекорачења службених овлаштења;
- д) неизвршавање или несавјесно и немарно вршење повјерених послова и задатака;
- е) одбијање извршења законитих наређења претпостављеног;
- ф) намјерно кршење одредаба овог закона или другог прописа Босне и Херцеговине у вршењу службе или у вези са службом или кршење Кодекса за државне службенике;
- г) бављење дјелатностима или радом који је у супротности са интересима државне службе;
- х) проузроковање веће материјалне штете намјерно или из крајње непажње;
- и) неоправдан изостанак са посла;
- ј) кршење правила радне дисциплине у државној служби;
- к) неблаговремено и неуредно извршење повјерених послова и задатака у државној служби;
- л) непримјерено понашање према грађанима, сарадницима и другим лицима у вршењу државне службе или у вези са службом.
- м) дискриминација, те насиље на основу пола или полне оријентације, узнемиравање на основу пола и сексуално узнемиравање, као и сваки други облик дискриминације, у складу са законом.

3. Одговорност за извршење кривичних дијела и прекршаја не искључује дисциплинску одговорност државног службеника, под условом да такво дјело истовремено представља повреду дужности.

4. Одлуком Савјета министара детаљније ће се уредити повреде службених дужности, дисциплинске мјере и дисциплински поступак.

Члан 55.**Дисциплински поступак**

1. Државни службеници и запосленици институција имају право да, против државног службеника за којег постоји претпоставка да је прекршио члан 54. овог закона, уз дискрецију поднесу захтјев за дисциплински поступак институцији.

2. Права из става 1. овог члана припадају министру, замјенику министра, другом лицу или колегијалном органу који је државном службенику претпостављени.

3. Приликом примања захтјева за дисциплински поступак против државног службеника, институција:

- а) издаје, по пријему информације, писмену потврду лицу које је захтјев предало, а истовремено се писмена потврда шаље и Агенцији;
- б) након проведеног поступка изриче дисциплинске мјере писмене опомене или писмени укор, а у случају да сматра да повреда дужности од стране државног службеника заслужује строжију мјеру, предмет ће прослиједити Агенцији, уз претходно прибављено мишљење органа надлежног за постављење.

4. Поступак за утврђивање дисциплинске одговорности државног службеника за повреде радних дужности спроводи се у складу са начелима кривичног поступка, уколико овим законом није другачије одређено.

5. Против акта о покретању дисциплинског поступка не може се изјавити жалба.

6. Против коначне одлуке о изреченој дисциплинској мјери писмене опомене или писменог укора не може се водити управни спор.

Члан 56.**Дисциплинске мјере**

У случају да државни службеник учини повреду службене дужности из члана 54. овог закона, изричу се следеће дисциплинске мјере:

- а) писмена опомена;
- б) писмени укор;
- ц) смањење плате до 10% у трајању од једног до три мјесеца;
- д) деградирање на нижу категорију у оквиру истог радног мјеста;
- е) суспензија права учешћа на конкурсима у државној служби у институцијама БиХ у периоду од највише двије године;
- ф) смањење плате од 15 до 30% у трајању од три до шест мјесеци;
- г) деградирање на непосредно ниже радно мјесто;
- х) престанак радног односа у државној служби.

Члан 57.**Кривични поступак**

1. У случају да се против државног службеника покрене кривични поступак на основу истих чињеница које су разматране у дисциплинском поступку, сви покренути дисциплински поступци се суспендују, са изузетком члана 58. овог закона док надлежни суд не донесе правоснажну пресуду у кривичном поступку.

2. Уколико је државни службеник који је окривљен ослободи:

- а) државни службеник се враћа на своје раније радно мјесто и његов персонални досје не смије садржавати информације о кривичном поступку и/или превентивној суспензији у вези с тим поступком;
- б) дисциплинске мјере се не могу предузети на основу истих чињеница по којима је државни службеник ослобођен.

3. Уколико се оптужба против државног службеника одбије, дисциплински поступак се може предузети на основу истих чињеница у складу са чланом 54. овог закона.

4. Уколико се државни службеник против које је покренут кривични поступак прогласи кривим, институција се обавезује чињеницама које је утврдио надлежни суд.

Члан 58.**Превентивна суспензија**

1. Када се против државног службеника донесе наредба о спровођењу истраге за кривична дјела корупције или кривична дјела против службене и друге одговорне дужности, или се државни службеник налази у притвору, институција у којој је државни службеник запослен одмах га суспендује.

2. Када се покрене поступак у складу са чланом 57. овог закона, институција у којој је државни службеник запослен суспендоваће га у случајевима:

- а) ако је против државног службеника покренут кривични поступак за кривично дјело за које се изриче казна затвора у трајању од најмање пет година;
- б) ако је државни службеник затечен у извршењу кривичног дјела за које се изриче казна затвора у трајању од најмање пет година;
- ц) ако постоје озбиљни разлози који указују на извршење кривичног дјела.

3. Када се покрене поступак у складу са чланом 55. овог закона, институција у којој је државни службеник запослен суспендоваће га ако:

- а) постоји основана сумња да би за вријеме трајања дисциплинског поступка државни службеник могао поново прекршити службене дужности;
- б) постоји основана сумња да би државни службеник могао утицати на свједоке;
- ц) постоје неки други разлози за које институција оцијени да су основани.

4. За руководеће државне службенике суспензију изриче орган надлежан за постављење.

5. У случају превентивне суспензије:

- а) државни службеник који је суспендован прима пуни износ плате до окончања кривичног, односно дисциплинског поступка;
- б) дисциплински поступак се суспендује све до доношења правоснажне пресуде надлежног суда.

ГЛАВА IX - УПРАВЉАЊЕ ДРЖАВНОМ СЛУЖБОМ**Члан 59.****Смјернице вођења кадровске политике**

Надлежна институција утврђује опште смјернице за вођење кадровске политике у институцијама и доноси подзаконске акте који произилазе из овог закона.

Члан 60.**Институције**

1. Свака институција оснива јединицу која је задужена за имплементацију одредби овог закона (у даљем тексту: Јединица).

2. Јединица у институцијама осигурава управљање особљем институција и води досје за сваког државног службеника, и осигурава да сваки државни службеник који обавља дужности у институцији има несметан приступ свом административном досјеу.

3. Јединица институције усклађује активности институције и сарађује са Агенцијом.

4. По претходном одобрењу руководиоца институције, орган надлежан за постављање подноси Агенцији годишњи извјештај о раду и план рада за наредну годину.

5. У случају формирања нове институције на нивоу Босне и Херцеговине, Савјет министара или друга одређена институција доставља Агенцији оперативни план кадровског попуњавања у тој институцији. Агенција је дужна да најкасније 15 дана од дана пријема оперативног плана кадровског попуњавања новоформиране институције објави први јавни конкурс за попуњување односно институције.

Члан 61. Омбудсмен

1. Омбудсмен помаже у реализацију и поштовање принципа утврђених у овом закону и у складу са одредбама овог закона, дјелује као посредник у питањима која се односе на статус државног службеника.

2. Сви државни службеници и запосленици институције бирају на мјесто омбудсмена једног државног службеника. Омбудсмен не смије бити члан органа надлежног за постављање у институцији у којој обавља своју дужност. Исто лице може бити постављено за омбудсмена двају или више институција.

3. Избор омбудсмена потврђује орган надлежан за постављање.

Члан 62. Агенција за државну службу

1. Агенција се оснива овим законом као самостална управна организација са својством правног лица.

2. Агенција:

а) осигурава:

- 1) реализацију процеса запошљавања државних службеника на захтјев институција;
- 2) помаже институцијама у реализацији њихове кадрoвске политике, организационог развоја као и при успостављању информационог система управљања људским потенцијалима;
- 3) обуку и развој државне службе;

б) подноси годишњи извјештај о раду и план рада за наредну годину Савјету министара на одобрење, а објавиће на званичној страници Агенције тромјесечни извјештај о свом раду, а скраћену верзију тога понудити и средствима јавног информисања;

ц) проводи анкете у оквиру институција на захтјев Савјета министара;

д) обавља остале послове и задатке утврђене овим законом.

3. Савјет министара именује директора Агенције који се налази на радном мјесту секретара са посебним задатком, а бира се и именује у складу са чланом 34. овог закона, на период од пет година.

4. Одредбе Закона о јавним набавкама Босне и Херцеговине не примјењују се на спровођење процедура из става 2. тачка а) алинеја 3) овог члана.

5. Савјет министара ће, у складу са потребама рада институција, посебном одлуком уредити оснивање органа који ће спроводити обуку државних службеника.

6. Када се примјењује модул информационог система из става 2. овог члана, који ће омогућити електронску пријаву кандидата (он лине пријава), актом о спровођењу биће регулисан начин и поступак подношења такве пријаве, уз примјену одредаба закона којима је регулисано електронско пословање.

Члан 63. Одбор државне службе за жалбе

1. Одбор државне службе за жалбе је, у складу са овим законом и његовим подзаконским актима, одговоран за разматрање свих коначних одлука, предузетих или пропуштених радњи институције и/или Агенције укључујући и институције из члана 4. став 1. овог закона, а које се односе на статус државних службеника и то на захтјев:

- а) државног службеника на којег се спорна одлука, предузета или пропуштена радња односи ако државни службеник има јасно одређен правни интерес;
- б) институције гдје службеник обавља своју дужност;
- ц) Агенције.

2. Одбор:

- а) саслушава подносиоца жалбе, уколико је то примјерено ситуацији;
- б) позива свједоке и експерте када се то сматра неопходним;

ц) тражи и добива све релевантне информације од надлежних органа;

д) усваја пословник који се објављује у „Службеном гласнику БиХ”.

3. Одлуке Одбора морају бити донесене на законским основама и правилно и потпуно утврђеном чињеничном стању. Одлуке Одбора су:

- а) коначне, а судски се преиспитују у складу са Законом о управним споровима Босне и Херцеговине;
- б) доставиће се подносиоцу у року од осам дана од дана доношења.

4. Савјет министара оснива Одбор који се састоји од три члана.

а) Јавна конкуренција за попуњавање слободних радних мјеста у Одбору се оглашава на службеној интернет страници Агенције и у најмање три дневна листа која се дистрибуишу на цијелој територији Босне и Херцеговине, најмање 15 дана прије рока за предају молби. Оглас садржи исте услове који су наведени у чл. 20.3 и 22. овог закона.

б) Независна комисија за избор кандидата, коју именује Савјет министара, бира чланове Одбора, на основу њиховог радног искуства и показане способности да обављају дужност у Одбору. Чланови 24.2, 24.3, 25.1 овог закона се односе и на комисију за избор кандидата и на поступак избора;

ц) Савјет министара именује чланове Одбора на рок од четири године са могућношћу поновљеног избора без јавног конкурса на исти мандатни период.

д) Члан Одбора је:

1) независан и непристрасан;

2) није на јавној функцији на коју је изабран директно или индиректно, односно није именован на радно мјесто у било којем законодавном или извршном органу на било којем нивоу власти у Босни и Херцеговини;

3) повлачи се са дужности прије истека мандата само на иницијативу Савјета министара, која је покренута услед изузетних околности и консензусом осталих чланова Одбора;

5. Изузетно, по одредбама овог закона и његовим подзаконским актима, рок за изјављивање жалбе за све акте је осам дана, а рок за подношење тужбе суду је 15 дана.

6. Жалба Одбору против аката о постављању, именовању, премјештају или разрјешењу државног службеника не одгађа њихово извршење.

7. Против коначних одлука Одбора, које се односе на поступак јавног конкурса или у вези са поступком јавног конкурса, може се ради заштите права пријављених кандидата водити управни спор.

ГЛАВА IXа. - КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 63а.

Казне за прекршаје

1. Новчаном казном у износу од 20.000,00 до 50.000,00 КМ казниће се за прекршај правно лице - послодавац или фирма која у року од двије године од дана разрјешења дужности државног службеника запосли или исплати било какву накнаду државном службенику који је над истим послодавцем или фирмом спроводио редован надзор (члан 16. став 1. тачка б)).

2. Новчаном казном у износу од 2000,00 до 5000,00 КМ казниће се за прекршај физичко лице у правном лицу као и физичко лице - самостални привредник (занатлија) за прекршај из става 1. овог члана (члан 16. став 1. тачка б)).

3. Новчаном казном у износу од 2000,00 до 5000,00 КМ казниће се за прекршај лице које се у року од двије године од дана разрјешења дужности државног службеника запосли или прими било какву накнаду од послодавца или фирме над чијим радом је спроводио редован надзор (члан 16. став 1. тачка б)).

4. Новчаном казном у износу од 2000,00 до 5000,00 КМ казниће се за прекршај руководећи државни службеник који не поднесе оставку на радно мјесто у државној служби након што је потврђена његова кандидатура за јавну функцију на коју се бира директно или индиректно, или након што је именован на положај у било којем законодавном или извршном органу на било којем нивоу власти у Босни и Херцеговини (члан 16. став 1. тачка ц), или на функцију из члана 18. став 2, као и лица из члана 18. став 4. која не поднесу оставку.

5. Новчаном казном у износу од 2000,00 до 5000,00 КМ казниће се за прекршај државни службеник који је члан управних и других

одбора политичке партије или ако слиједи инструкције политичких партија (члан 16. став 1. тачка е).

6. Новчаном казном у износу од 2000,00 до 5000,00 КМ казниће се за прекршај одговорно лице у институцији које не изврши или одбије да изврши одлуку Одбора (члан 63).

7. Новчаном казном у износу од 1000,00 до 2000,00 КМ казниће се за прекршај државни службеник који:

- а) обавља додатну активност за коју се плаћа накнада супротно подзаконским актима и коју није одобрио руководилац институције (члан 16. став 1. тачка а));
- б) приликом постављења не предочи све информације о имовини којом располаже он или чланови његове уже породице или о дјелатности и функцијама које обавља он или члан његове уже породице (члан 16. став 2).

8. Новчаном казном у износу од 200,00 до 800,00 КМ казниће се за прекршај државни службеник који:

- а) јавно испољава своја политичка увјерења (члан 14. став 3);
- б) изврши дискриминацију, односно насиље на основу пола или полне оријентације, узнемиравање на основу пола и сексуално узнемиравање, као и сваки други облик дискриминације у складу са законом (члан 54. став 2. тачка м)).

9. Новчаном казном у износу од 200,00 до 800,00 КМ казниће се за прекршај одговорно лице у институцији које:

- а) поништи оглас без образложеног захтјева или покуша исто радно мјесто поново огласити прије истека рока од једне године од дана поништења (члан 28. став 8);
- б) мимо процедура прописаних законом или подзаконским актом запошљава државног службеника или га унапређује (члан 31);
- ц) без оправданог разлога не разријеша државног службеника у законском року (члан 51);
- д) не оснује или не обезбједи несметан рад јединице за спровођење овог закона (члан 60);
- е) не изврши или одбије да изврши коначну одлуку Агенције донесену по одредбама овог закона.

10. Новчаном казном у износу од 150,00 до 500,00 КМ казниће се за прекршај одговорно лице у институцији које:

- а) и поред упозорења државног службеника потврди наредбу за коју се утврди да је очигледно незаконита (члан 14. став 2);
- б) у комисију за избор, у име институције, предложи лице које нема статус државног службеника (члан 24. став 2);
- ц) противно закону запосли приправника у државну службу (члан 28. а);
- д) не оцјењује државног службеника или који не обезбјеђује да се државни службеници уредно и благовремено оцјењују (чл. 29, 30. и 64);
- е) без оправданих разлога или противно одлуци Агенције онемогућава државног службеника у стручном образовању и усавршавању (члан 49).

Члан 63б.

Одговорно лице

Одговорним лицем у институцији, односно органу управе, сматра се руководилац органа управе, као и друго службено лице у тим институцијама и органима, које је овлашћено и задужено за непосредно извршавање одређених послова, а није их извршило или је извршило радњу противно прописаној обавези.

ГЛАВА X - ПРЕЛАЗНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 64.

Постојећи радници

1. Законски статус радника у постојећим институцијама остаје исти даном ступања на снагу овог закона, све док Агенција за њихова радна мјеста не обави комплетан поступак ревизије у складу са овим чланом.

2. Агенција доноси рјешење о престанку радног односа радника из става 1. овог члана који су запослени противно одредбама Закона о државној управи или не испуњавају услове из члана 22. овог закона. За упражњена радна мјеста организује се јавна конкуренција. Рјешење о престанку радног односа ступа на снагу након окончања комплетног поступка јавне конкуренције у складу са овим законом.

3. Искуство кандидата који је претходно био на радном мјесту на које се односи јавна конкуренција може бити узето у обзир за вријеме процеса јавне конкуренције.

4. Радници из става 1. овог члана који су запослени у складу са Законом о државној управи који је био на снази у моменту постављања и који испуњавају услове из члана 22. овог закона а којима Агенција потврди законитост њиховог запошљавања, пролазе кроз поступак оцјењивања у трајању од 12 мјесеци. Поступак оцјењивања прописује Агенција за државну службу узимајући у обзир одредбе члана 30. овог закона.

5. Институција у којој је државни службеник запослен потврђује постављење оних радника који су успјешно прошли поступак оцјењивања, а отпушта оне који нису успјешно прошли поступак оцјењивања или нису испунили услов стручне спреме из члана 22. став 1. у року који је прописан ставом 2. истог члана. За упражњена мјеста организује се јавна конкуренција.

Члан 65.

Накнада

1. Радник којем у смислу члана 64. овог закона престане радни однос, има право на отпремнину у висини просјечне мјесечне плате исплаћене у институцији у мјесецу који је претходно мјесецу у којем ступи на снагу овај закон.

2. Отпремнина из става 1. овог члана исплаћује се раднику за укупан радни стаж осигурања, а утврђује се тако да се просјечна плата из става 1. овог члана помножи са коефицијентом, и то за:

Радни стаж осигурања	Коефицијент
а) до 5 година	1,33
б) од 5 до 10 година	2,00
ц) од 10 до 20 година	2,66
д) преко 20 година	3,00

Члан 66.

Доношење рјешења о престанку радног односа

1. Истовремено са доношењем рјешења о престанку радног односа, орган надлежан за постављење одлучује по службеној дужности и о праву на отпремнину радника у смислу члана 65. овог закона.

2. Отпремнину по основу рјешења донесеног на основу става 1. овог члана исплаћује Министарство за трезор институција Босне и Херцеговине.

Члан 67.

Жалба

Радник који сматра да је орган надлежан за постављење повриједио неко његово право, може у року од осам дана од дана пријема таквог рјешења изјавити жалбу Одбору у складу са чланом 63. овог закона.

Члан 68. (брисан)

ГЛАВА XI - ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 69. (брисан)

Члан 70.

Завршна одредба

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику БиХ”.

ZAKON O SUKOBU INTERESA U INSTITUCIJAMA VLASTI BOSNE I HERCEGOVINE

(„Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” br. 16/02, 14/03,
12/04 i 63/08)

Prvo poglavlje – Sukob interesa

Član 1.

Opće odredbe

1. S ciljem sprječavanja sukoba interesa ovim Zakonom uređuju se posebne obaveze izabranih zvaničnika, nosilaca izvršnih funkcija i savjetnika u institucijama vlasti BiH u obavljanju javne funkcije.

2. Sukob interesa postoji u situacijama u kojima izabrani zvaničnici, nosioci izvršnih funkcija i savjetnici imaju privatni interes koji utiče ili može uticati na zakonitost, otvorenost, objektivnost i nepristrasnost u obavljanju javne funkcije.

Član 2.

Principi djelovanja

1. Izabrani zvaničnici, nosioci izvršnih funkcija i savjetnici u obavljanju javnih funkcija moraju postupati zakonito, efikasno, nepristrano, časno, te se pridržavati principa odgovornosti, poštenja, savjesnosti, otvorenosti i vjerodostojnosti.

2. Izabrani zvaničnici, nosioci izvršnih funkcija i savjetnici lično su odgovorni za svoje djelovanje u obavljanju javnih funkcija na koje su imenovani, odnosno izabrani, i politički su odgovorni prema tijelu ili građanima koji su ih imenovali ili izabrali.

3. Izabrani zvaničnici, nosioci izvršnih funkcija i savjetnici koji obavljaju javne funkcije treba da se ponašaju savjesno i odgovorno, da ne ugrožavaju povjerenje i pouzdanje građana, te da poštuju zakonske i druge propise kojima se određuju prava, obaveze i odgovornosti u obavljanju javnih funkcija.

4. U obavljanju javne funkcije izabrani zvaničnici, nosioci izvršnih funkcija i savjetnici moraju se pridržavati etike poziva i funkcije koju obavljaju.

5. U obavljanju javne funkcije izabrani zvaničnici, nosioci izvršnih funkcija i savjetnici ne smiju svoj privatni interes stavljati iznad javnog interesa.

6. Izabrani zvaničnici, nosioci izvršnih funkcija i savjetnici ne smiju koristiti javnu funkciju za ličnu dobit osobe koja je s njima povezana. Izabrani zvaničnici, nosioci izvršne funkcije i savjetnici ne smiju biti ni u kakvom odnosu zavisnosti prema osobama koje bi mogle uticati na njihovu objektivnost.

7. Izabrani zvaničnici, nosioci izvršnih funkcija i savjetnici kao javne osobe moraju djelovati u interesu građana.

8. U obavljanju funkcija izabrani zvaničnici, nosioci izvršnih funkcija i savjetnici obavezni su imovinu, sredstva za rad i finansijska sredstva koja su im povjerena koristiti isključivo u svrhu za koja su namjenjena i na efikasan način.

9. Izabrani zvaničnici, nosioci izvršne funkcije i savjetnici u vrijeme obavljanja javne funkcije primaju plaću i naknade za funkciju koju obavljaju u skladu sa zakonskim propisima o plaćama i naknadama zaposlenih u institucijama Bosne i Hercegovine i drugim propisima.

Član 3.

Definicije

1. U smislu ovog Zakona o sukobu interesa:

a) „**ovlaštenom osobom**” smatra se osoba koja je osnivačkim aktom ili statutom preduzeća ovlaštena da predstavlja i zastupa preduzeće. Pod ovlaštenom osobom također se podrazumjeva i poduzetnik, odnosno fizičko lice koje samostalno na tržištu obavlja djelatnosti radi sticanja dobiti;

b) „**srodnici**” smatraju se bliski srodnici, srodnici u pravoj liniji, srodnici u pobočnoj liniji do trećeg stepena, srodnici po tazbini do drugog stepena i dijete bračnog druga;

c) „**bliskim srodnikom**” smatraju se bračni i vanbračni drug, dijete, majka, otac, usvojitelj i usvojenik izabranog zvaničnika, nosioca izvršne funkcije i savjetnika;

d) „**interesno povezano lice**” podrazumjeva srodnika ili lice koje je sa izabranim zvaničnikom, nosiocem izvršne funkcije i savjetnikom u ličnoj, političkoj, ekonomskoj ili drugoj vezi koja bi mogla uticati na objektivnost u radu izabranog zvaničnika, nosioca izvršne funkcije i savjetnika;

e) „**izabranim zvaničnicima**” smatraju se:

- članovi Predsjedništva Bosne i Hercegovine;
- poslanici Predstavničkog doma i delegate Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: BiH);
- izabrani i imenovani zvaničnici od strane Predsjedništva Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Predsjedništvo BiH), domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine ili Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Parlamentarna skupština BiH) i Vijeća ministara BiH, a koji nisu obuhvaćeni Zakonom o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine, odnosno za čiji je izbor ili imenovanje saglasnost dalo Predsjedništvo BiH, domovi Parlamentarne skupštine BiH ili Parlamentarna skupština BiH i Vijeće ministara BiH;

f) „**nosiocima izvršnih funkcija**” smatraju se ministri i zamjenici ministara u Vijeću ministara BiH, direktori i zamjenici direktora organa državne uprave, agencija, direkcija, zavoda, ustanova i drugih institucija Bosne i Hercegovine koji su izabrani i imenovani od Predsjedništva BiH, domova Parlamentarne skupštine BiH ili Parlamentarne skupštine BiH i Vijeća ministara BiH, a koji nisu obuhvaćeni Zakonom o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine, odnosno za čiji je izbor ili imenovanje saglasnost dalo Predsjedništvo BiH, domovi Parlamentarne skupštine BiH ili Parlamentarna skupština BiH i Vijeće ministara BiH;

g) „**savjetnicima**” smatraju se savjetnici izabranim zvaničnicima i nosiocima izvršnih funkcija kako je utvrđeno Zakonom o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine;

h) „**ulaganje kapitala**” je ulaganje novca, stvari i prava u vlasničku strukturu preduzeća;

i) „**finansijski interes**” znači:

1. svaki interes kojim se izabranom zvaničniku, nosiocu izvršne funkcije ili savjetniku omogućava da primi novac u vrijednosti većoj od 1.000 KM godišnje, kao i
2. svaki vlasnički interes koji ima izabrani zvaničnik, nosilac izvršne funkcije ili savjetnik, koji odgovara vrijednosti od najmanje 10.000 KM u nekom preduzeću, društvu sa neograničenom odgovornošću, komanditnom društvu, dioničarskom društvu ili društvu sa ograničenom odgovornošću;

j) „**poklon**” znači svaku isplatu, djelovanje, uslugu, ili predmet od vrijednosti učinjene neposredno primaocu, bez naknade ili očekivanja naknade. Pokloni primljeni od bliskog srodnika, kao i pokloni čija vrijednost ne prelazi 200 KM nisu obuhvaćeni ovim Zakonom;

k) „**privatno preduzeće**” označava svako zakonom utvrđeno preduzeće koje nije javno preduzeće definirano u daljem tekstu;

l) „**javno preduzeće**” je preduzeće kako je to definirano zakonima o javnim preduzećima;

m) „**javna funkcija**” podrazumjeva poslove izabranog zvaničnika, nosioca izvršne funkcije i savjetnika koji proizilaze iz funkcije koju obavlja;

n) „**vlade**” podrazumjevaju: Vijeće ministara BiH, Vladu Federacije BiH, Vladu Republike Srpske, Vladu Brčko Distrikta BiH, vlade kantona, gradonačelnike i načelnike općina koji su ovlašteni da raspoložu novčanim sredstvima, imovinom i pravima;

o) „**lična usluga**” je svako djelovanje kojim se jedna strana obavezuje da obavi određeni posao, a druga da joj plati za to određenu naknadu, a koji ne proizilazi iz radnog odnosa i

p) „**institucije Bosne i Hercegovine**” podrazumjevaju sve institucije Bosne i Hercegovine koje su osnovane Ustavom i zakonom Bosne i Hercegovine.

Član 4.

Nespojivosti

1. Članstvo u upravnom odboru, nadzornom odboru, skupštini, upravi ili menadžmentu, ili u svojstvu ovlaštene osobe u javnom preduzeću nespojivo je sa javnim funkcijama izabranog zvaničnika ili nosioca izvršne funkcije.

2. Članstvo u upravnom ili nadzornom odboru, ili obavljanju dužnosti direktora direkcije ili agencije za privatizaciju nespojivo su sa javnim funkcijama izabranog zvaničnika, nosioca izvršne funkcije ili savjetnika.

3. Angažman u privatnom preduzeću, u uslovima u kojima se stvara sukob interesa, nespojiv je sa javnim funkcijama izabranog zvaničnika, nosioca izvršne funkcije ili savjetnika.

4. Izabrani zvaničnici, nosioci izvršnih funkcija i savjetnici moraju podnijeti ostavku na svaku od nespojivih funkcija i poslova najkasnije u roku od tri dana nakon preuzimanja javne funkcije.

ZSI
8.a.iii.

Član 5.

Javna preduzeća i agencije za privatizaciju

1. Izabrani zvaničnici, nosioci izvršnih funkcija i savjetnici, za vrijeme obavljanja javne funkcije i šest mjeseci nakon prestanka obavljanja te funkcije, ne mogu biti članovi upravnog odbora, nadzornog odbora, skupštine, uprave ili menadžmenta, niti biti u svojstvu ovlaštene osobe u javnom preduzeću.

2. Izabrani zvaničnici, nosioci izvršnih funkcija i savjetnici, za vrijeme obavljanja javne funkcije i šest mjeseci nakon prestanka obavljanja te funkcije, ne mogu biti članovi upravnog ili nadzornog odbora, niti direktori direkcije ili agencije za privatizaciju.

Član 6.

Vladina ulaganja u privatna preduzeća

1. Izabrani zvaničnici, nosioci izvršnih funkcija i savjetnici ne mogu biti članovi skupštine, nadzornog odbora, uprave ili menadžmenta, niti biti u svojstvu ovlaštene osobe svakog privatnog preduzeća u koje je organ vlasti, čiji je član izabrani zvaničnik, nosilac izvršne funkcije ili savjetnik, ulagao kapital u periodu od četiri godine prije preuzimanja dužnosti i za vrijeme obavljanja funkcije izabranog zvaničnika, nosioca izvršne funkcije ili savjetnika.

2. Izabrani zvaničnici, nosioci izvršnih funkcija i savjetnici ne mogu biti članovi skupštine, nadzornog odbora, uprave ili menadžmenta, niti biti u svojstvu ovlaštene osobe bilo kojeg privatnog preduzeća koje sklapa ugovore, ili na drugi način posluje, sa institucijama koje se finansiraju iz budžeta na bilo kojem nivou. Ova odredba primjenjuje se samo na privatna preduzeća koja su sklopila ugovor ili posluju sa institucijama koje se finansiraju iz budžeta, dok je izabrani zvaničnik, nosilac izvršne funkcije ili savjetnik vršio funkciju i to samo onda kada je vrijednost ugovora ili posla sa institucijama koje se finansiraju iz budžeta veća od 5.000 KM godišnje.

Član 7.

Zabrana djelovanja u slučaju sukoba interesa

1. Izabrani zvaničnici i nosioci izvršnih funkcija ne mogu glasati po bilo kojem pitanju koje se direktno tiče privatnog preduzeća u kojem taj izabrani zvaničnik, nosilac izvršne funkcije ili interesno povezana lica imaju finansijski interes. Izabrani zvaničnici i nosioci izvršnih funkcija koji se nađu u takvim situacijama uzdržat će se od glasanja, te na otvorenoj sjednici objasniti razloge zbog kojih su uzdržani.

2. Nosioci izvršnih funkcija i savjetnici neće poduzimati nikakve službene radnje koje bi mogle direktno uticati na privatno preduzeće u kojem nosilac izvršne funkcije ili savjetnik, ili interesno povezana lica imaju finansijski interes. Nosioci izvršnih funkcija i savjetnici će u takvim situacijama prosljediti donošenje odluke o poduzimanju radnje drugom nadležnom tijelu i pismeno navesti razloge za takvo prosljeđivanje.

3. U slučaju da izabrani zvaničnik, nosilac izvršnih funkcija ili savjetnik prekrši odredbe ovog člana, glas ili odluka zvaničnika ili nosioca izvršne funkcije smatrat će se ništavnim.

Član 8.

Ugovori o ličnim uslugama

1. Izabrani zvaničnici, nosioci izvršnih funkcija i savjetnici ne mogu sklapati ugovore o pružanju ličnih usluga sa bilo kojim javnim preduzećem.

2. Izabrani zvaničnici, nosioci izvršnih funkcija i savjetnici ne mogu sklapati ugovore o pružanju ličnih usluga sa bilo kojim privatnim preduzećem koje sklapa ugovore, ili na drugi način posluje sa vladama na bilo kojem nivou. Ova odredba se samo primjenjuje na privatna preduzeća koja su sklopila ugovor ili posluju s Vladom istovremeno dok izabrani zvaničnik, nosilac izvršne funkcije ili savjetnik vrši funkciju i samo onda kada vrijednost ugovora ili posla s Vladom prelazi 5.000 KM godišnje.

3. U slučaju da izabrani zvaničnik, nosilac izvršnih funkcija ili savjetnik prekrši odredbe ovog člana ugovor zvaničnika ili nosioca izvršnih funkcija smatraće se ništavnim.

Član 8.a

Angažman bliskih srodnika

Pod uslovima definiranim u čl. 4., 5., 6. i 8. ovog Zakona, angažman bliskih srodnika izabranog zvaničnika, nosioca izvršne funkcije i savjetnika također dovodi do situacije u kojoj za ovog izabranog zvaničnika, nosioca izvršne funkcije i savjetnika dolazi do sukoba interesa.

Član 9.

Zabranjene aktivnosti

Osim ako je to izričito propisano odredbama ovoga Zakona, izabranom zvaničniku, nosiocu izvršne funkcije i savjetniku se zabranjuje:

- primiti ili zahtijevati poklon ili drugu korist ili obećanje poklona ili druge koristi radi obavljanja javne funkcije;

- primiti dodatnu naknadu za poslove vršenja javnih funkcija mimo zakonskih propisa o plaćama i naknadama uposlenih u institucijama Bosne i Hercegovine i drugih propisa;
- tražiti, prihvatiti ili primiti vrijednost ili uslugu radi glasanja o bilo kojem pitanju ili uticati na odluku nekog tijela ili osobe;
- obećavati zaposlenje ili neko drugo pravo u zamjenu za poklon ili obećanje poklona;
- privilegovati osobe radi stranačkog ili drugog opredjeljenja ili radi porijekla, ličnih ili porodičnih veza;
- odbiti uvid u svoje finansijsko poslovanje;
- uticati na dobivanje poslova ili narudžbi države u cilju sticanja materijalne ili nematerijalne koristi za sebe ili za drugoga;
- koristiti povlaštene informacije o radu državnih tijela radi lične koristi ili koristi interesno povezanih lica i
- na drugi način koristiti svoj položaj kako bi uticali na zakonodavne, izvršne ili sudske vlasti te tako postigli ličnu korist ili korist interesno povezanih lica, neku povlasticu ili pravo, sklopili pravni posao ili na drugi način interesno pogodovali sebi ili drugom interesno povezanom licu.

Član 10.

Primanje poklona

1. Poklonom u smislu ovoga Zakona smatra se poklon u vezi sa obavljanjem javne funkcije, a podrazumijeva: stvari, prava, usluge bez naknade te neku drugu korist datu ili obećanu izabranom zvaničniku, nosiocu izvršne funkcije i savjetniku npr: ugostiteljsku uslugu, uslugu noćenja, oprost duga ili obaveze, putni trošak ili sličnu uslugu, ulaznica, umjetnički predmet, suvenir, osiguranje ili sličnu uslugu, medicinsku ili sličnu uslugu koju izabrani zvaničnik, nosilac izvršne funkcije i savjetnik nije lično platio prema tržišnoj cijeni.

2. Poklon u vrijednosti do 200,00 KM izabrani zvaničnici, nosioci izvršne funkcije i savjetnici mogu zadržati i ne trebaju ga prijaviti.

3. Poklonom u smislu stava 2. ovoga člana smatra se i više poklona poklonjenih od strane iste osobe u razdoblju od jedne godine.

4. Poklone iznad vrijednosti iz stava 2. ovoga člana izabrani zvaničnici, nosioci izvršne funkcije i savjetnici ne smiju zadržati, već su ih obavezni prijaviti i predati instituciji vlasti koje su ih izabrale, ili imenovale i u čije ime obavljaju povjerenu javnu funkciju. Institucije su dužne, u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona, posebnim aktom propisati postupak, način evidentiranja, predaje i čuvanja primljenih poklona. Institucije su dužne informaciju o predatim poklonima dostaviti Centralnoj izbornoj komisiji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Centralna izborna komisija BiH) u roku od 15 dana od dana sačinjavanja informacije. Centralna izborna komisija BiH dužna je uspostaviti centralni registar poklona koje su izabrani zvaničnici, nosioci izvršne funkcije ili savjetnici primili u obavljanju javne funkcije.

5. Izabrani zvaničnik, nosilac izvršne funkcije i savjetnik ne smije primiti novac, ček ili drugi vrijednosni papir bez obzira na iznos.

6. U slučaju sumnje o vrijednosti poklona izabrani zvaničnik, nosilac izvršne funkcije i savjetnik dužan je zatražiti račun od davaoca poklona.

7. Vrijednost poklona je njegova tržišna vrijednost.

8. Primanje poklona prema st. 1. do 7. ovoga člana odnosi se i na osobe koje bi primile poklon u korist izabranog zvaničnika, nosioca izvršne funkcije i savjetnika, s tim da takva osoba zna za primanje poklona.

Član 11.

Obavljanje drugih poslova zvaničnika

Za vrijeme vršenja javne funkcije izabrani zvaničnici, nosioci izvršne funkcije i savjetnici ne smiju obavljati dužnost ovlaštenih lica u fondacijama i udruženjima, osnovanim u skladu sa zakonima o udruženjima i fondacijama, a koja se finansiraju iz budžeta bilo kojeg nivoa vlasti, u iznosu većem od 10.000 KM godišnje, odnosno u iznosu većem od 50.000 KM godišnje u fondacijama i udruženjima iz oblasti kulture i sporta. Iznimno od prethodnih odredbi, izabrani zvaničnici, nosioci izvršne funkcije i savjetnici mogu obavljati izvršnu funkciju u fondacijama i udruženjima, koje se ne finansiraju iz budžeta bilo kojeg nivoa vlasti, osnovanim u skladu sa Zakonima o udruženjima i fondacijama.

Drugo poglavlje - Otvorenost

Član 12.

Lično finansijsko stanje

Izabrani zvaničnici, nosioci izvršnih funkcija i savjetnici dostavljaju redovne finansijske izvještaje, kako je predviđeno zakonom i propisima Centralne izborne komisije BiH.

Član 13. (brisan)

Član 14. (brisan)

Član 15. (brisan)

Član 16. (brisan)

**Treće poglavlje – PROVOĐENJE I POSTUPAK PRED
CENTRALNOM IZBORNOM KOMISIJOM BiH**

**Član 17.
Implementacija**

1. Centralna izborna komisija BiH u skladu sa ovim Zakonom obavlja slijedeće funkcije:

a) djeluje na osnovu ovog Zakona kako bi osigurala političku odgovornost i vjerodostojnost izabranih zvaničnika, nosilaca izvršne funkcije i savjetnika, vodeći računa o zaštiti integriteta javne funkcije;

b) donosi upute, propisuje obrasce i organizaciju registra radi primjene odredbi ovog Zakona;

c) donosi Pravilnik o vođenju registra, obrasce, pravila o vođenju postupka i dostavljanju odluka, te sastavljanju izvještaja;

d) donosi odluke o tome da li neko djelovanje ili propust predstavlja kršenje odredbi ovoga Zakona;

e) podnosi godišnji izvještaj o svome radu Parlamentarnoj skupštini BiH, Predsjedništvu BiH i javnosti i

f) podnosi izvještaj nadležnom tužilaštvu u svakom slučaju kršenja ovog Zakona koje može predstavljati kršenje Krivičnog zakona.

2. Dodatna sredstva koja Centralna izborna komisija BiH potroši u implementaciji ovog Zakona obezbjeđuju se iz Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine.

Član 18.

Postupak pred Centralnom izbornom komisijom BiH

1. Postupak pred Centralnom izbornom komisijom BiH pokreće se po službenoj dužnosti.

2. Centralna izborna komisija BiH može pokrenuti postupak i na osnovu prijave neke druge osobe.

3. Centralna izborna komisija BiH ima pravo utvrditi činjenice vlastitom istragom ili pribaviti činjenice i dokaze djelovanjem drugih organa vlasti. Svi organi vlasti, institucije i sudovi na svim nivoima u BiH obavezni su Centralnoj izbornoj komisiji BiH pružiti zatraženu pravnu pomoć i sve druge vidove pomoći.

4. Centralna izborna komisija BiH će o slučaju sumnje o postojanju kršenja obaveze prema ovom Zakonu obavijestiti osobu za koju postoji osnovana sumnja da je prekršila ovaj Zakon, tražeći od nje izjavu o navodima sadržanim u prijavi.

5. Ako postoji sumnja u vezi s mogućim postojanjem kršenja ovog Zakona, Centralna izborna komisija BiH će dati svoje mišljenje na zahtjev svake osobe koja to od nje zatraži.

6. Prije izricanja sankcije Centralna izborna komisija BiH dužna je omogućiti licu protiv kojeg se vodi postupak da da izjavu.

Član 19.

Žalbeni postupak

1. Žalbu na odluku Centralne izborne komisije BiH, iz oblasti primjene ovog Zakona, rješava Apelacioni odjel Suda Bosne i Hercegovine.

2. Žalba se podnosi u roku od 15 dana od dana prijema odluke, preko Centralne izborne komisije BiH.

Član 20.

Sankcije

1. Ako se utvrdi da neki izabrani zvaničnik, nosilac izvršne funkcije ili savjetnik krši odredbe čl. 5., 6., 8., 8.a i 11. ovog Zakona, on se smatra nepodobnim da se kandidira za bilo koju funkciju izabranog zvaničnika, nosioca izvršne funkcije ili savjetnika u periodu od četiri godine nakon počinjenog prekršaja. Pored toga, izabrani zvaničnik, nosilac izvršne funkcije ili savjetnik može biti kažnjen novčanom kaznom u iznosu od 1.000 KM do 10.000 KM.

2. Ako se utvrdi da neki izabrani zvaničnik, nosilac izvršne funkcije ili savjetnik krši odredbe čl. 7., 9. i 10. taj izabrani zvaničnik, nosilac izvršne funkcije ili savjetnik kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od 1.000 KM do 10.000 KM. Izabrani zvaničnik, nosilac izvršne funkcije ili savjetnik također ima obavezu da vrati poklon ili novac koji je ekvivalentan vrijednosti poklona.

3. Novčane kazne uplaćuju se u Budžet institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine.

Član 21.

Zastarjevanje

Postupak za primjenu sankcija u vezi s kršenjem ovog Zakona mora se pokrenuti u roku od četiri godine od navodnog kršenja Zakona.

Četvrto poglavlje – Obim Zakona

Član 22.

Primjena Zakona na entitete i Brčko Distrikt

1. Entiteti i Brčko Distrikt donijeti će svoje zakone u roku od 60 dana od stupanja na snagu ovog Zakona.

2. Do donošenja zakona u oblasti sukoba interesa na entitetskom nivou i nivou Brčko Distrikta, entiteti i Brčko Distrikt će primjenjivati odredbe utvrđene u ovom Zakonu.

3. Odredbe zakona iz stava 1. ovog člana ne smiju biti u suprotnosti sa ovim Zakonom.

ZAKON O SUSTAVU NEIZRAVNOG OPOREZIVANJA U BOSNI I HERCEGOVINI

(„Službeni glasnik Bosne i Hercegovine”
br. 44/03, 52/04, 34/07 i 49/09)

I - OPĆE ODREDBE

Članak 1. Djelokrug

Ovim se zakonom uspostavlja institucijska i organizacijska osnova za jedinstveni sustav neizravnog oporezivanja u Bosni i Hercegovini, koja će poduprijeti sveukupnu makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija), Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Distrikt) kao i pružiti potporu funkcioniranju jedinstvenog ekonomskog teritorija u Bosni i Hercegovini.

U smislu ovoga zakona, pojam „neizravni porez” odnosi se na uvozne i izvozne dažbine, akcize, porez na dodatnu vrijednost i sve druge poreze zaračunate na robu i usluge, uključujući i poreze na promet i cestarine.

Članak 2. Svrha

Ovim se zakonom omogućava razvoj i provedba politike neizravnog oporezivanja u Bosni i Hercegovini, kao i efikasna naplata i raspodjela neizravnih poreza.

Ovim se zakonom uređuje jedinstvena provedba neizravnih poreza na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine.

Ovim se zakonom uspostavlja sustav naplate prihoda na osnovi neizravnog poreza, kao i raspodjela prihoda na osnovi neizravnog poreza prema proračunima Bosne i Hercegovine, Federacije, Republike Srpske i Distrikta na transparentan način.

Članak 3. Institucijska struktura

Ovaj zakon uređuje upravu za neizravno oporezivanje (u daljnjem tekstu: Uprava) kao samostalnu upravnu organizaciju sukladno Zakonu o ministarstvima i drugim tijelima uprave Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 5/03) (u daljnjem tekstu: Zakon o ministarstvima) i Zakonu o upravi Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 32/02) (u daljnjem tekstu: Zakon o upravi), koja provodi zakonske i druge propise o neizravnom oporezivanju i politiku koju utvrđuje Vijeće ministara na prijedlog Upravnog odbora (u daljnjem tekstu: Odbor).

II - UPRAVA ZA NEIZRAVNO OPOREZIVANJE

Članak 4. Dužnosti

Uprava je jedini organ u Bosni i Hercegovini koji je mjerodavan za provedbu zakonskih propisa o neizravnom oporezivanju i politike, koju utvrdi Vijeće ministara na prijedlog Odbora, kao i za naplatu i raspodjelu neizravnih poreza na teritoriju Bosne i Hercegovine.

Uprava je mjerodavna za sva druga pitanja koja joj mogu biti povjereni zakonom.

Članak 5. Sjedište i žig

Sjedište Uprave je u Banjoj Luci.

Sukladno Zakonu o žigu institucija Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 12/98 i 14/03), Uprava ima žig.

Članak 6. Struktura

Uprava ima ispostave i podružnice na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine. Sjedište i ovlasti ispostava i podružnica organiziraju se na ekonomskim principima, koji su izrađeni sa svrhom maksimalnog povećanja efikasnosti Uprave u cjelini, osiguranja pogodnosti za porezne obveznike i pružanja potpore funkcioniranju jedinstvenog ekonomskog teritorija u Bosni i Hercegovini.

Članak 7. Ravnatelj

Uprava ima ravnatelja koji je odgovoran za upravljanje Upravom. Ravnatelj predstavlja Upravu.

Zakon o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zakon o državnoj službi) („Službeni glasnik BiH”, broj 19/02) ne primjenjuje se na ravnatelja.

Prilikom imenovanja rukovodećeg kadra vodit će se računa o nacionalnoj zastupljenosti.

Uprava nema zamjenika ravnatelja.

Članak 8. Dužnosti ravnatelja

Ravnatelj je dužan osigurati jedinstvenu provedbu neizravnih poreza na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine.

Ravnatelj je odgovoran za uspostavu i održavanje knjigovodstvenog sustava i sustava izvještavanja kojim se dostavljaju Odboru redovita i detaljna izvješća o naplati i raspodjeli neizravnih poreza. Izvješća trebaju sadržavati sve potrebne informacije o svim detaljima naplate i raspodjele, uključujući neizmirena dugovanja, slučajeve prevara, veće probleme u naplati prihoda i rezultate svih kontrola i aktivnosti na provedbi propisa.

Ravnatelj, putem Odbora, odgovara Vijeću ministara Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vijeće ministara) o aktivnostima Uprave.

Ravnatelj je odgovoran za informiranje Odbora o svim problemima u provedbi politike ili zakonskih propisa o neizravnom oporezivanju i, u odgovarajućim slučajevima, za predlaganje potrebne izmjene zakonskih propisa u tom smislu.

Ravnatelj je odgovoran za izradu prijedloga godišnjeg proračuna, kao i dugoročnog proračunskog plana za Upravu. Ravnatelj je odgovoran za izvršenje godišnjeg proračuna Uprave i redovito izvještavanje Odbora o izvršenju. Odbor odobrava prijedlog godišnjeg proračuna Uprave prije njegove dostave u redovitu proceduru usvajanja državnoga proračuna.

Ravnatelj je odgovoran za izradu godišnjeg izvješća o financijskom stanju i aktivnostima Uprave i dostavlja ga Odboru. Odbor revidira ravnateljevo godišnje izvješće i objavljuje ga u „Službenom glasniku BiH”, po završetku svake financijske godine.

Ravnatelj je odgovoran za izradu godišnjega plana rada koji odobrava Odbor. Ravnatelj je odgovoran i za izradu pravilnika o unutarnjem ustrojstvu i, nakon odobrenja Odbora, za njegovu objavu. Pravilnikom se propisuje načelna organizacijska struktura Uprave. Izuzetno od odredaba Zakona o ministarstvima i Zakona o upravi, pravilnik ne podliježe odobravanju od Vijeća ministara.

Prema potrebi, ravnatelj postavlja i razrješava operativne rukovoditelje Uprave, u svrhu osiguranja efikasne provedbe ovoga zakona, sukladno Pravilniku o unutarnjem ustrojstvu. Operativni rukovoditelji odgovorni su samo ravnatelju i primaju upute samo od njega. Područja njihovih ovlasti prikazana su duž operativnih linija i obuhvataju carine, poreze, provedbu zakona i pružanje usluga poslovnim subjektima. Operativne linije odgovornosti protežu se kroz sjedište, sve ispostave i podružnice Uprave.

Ravnatelj je odgovoran za pružanje statističkih podataka mjerodavnim tijelima, uključujući Agenciju za statistiku Bosne i Hercegovine.

Ravnatelj je odgovoran za uspostavu interne revizije za Upravu.

Članak 9. Izbor i imenovanje ravnatelja

Ravnatelja imenuje Vijeće ministara sukladno Zakonu o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 7/03). Izuzetno od članka 9. navedenog zakona, Odbor služi kao izborno povjerenstvo za imenovanje ravnatelja.

Kriteriji za imenovanje ravnatelja uključuju uvjet da je ravnatelj stručan u odgovarajućem području i da je pokazao visoke standarde poštenja i integriteta u obnašanju svoga posla.

Ravnatelja dužnosti razrješava Vijeće ministara, na prijedlog Odbora. Ravnatelj može biti razriješen dužnosti samo ako trajno izgubi sposobnost obnašanja svojih dužnosti, učini ozbiljne propuste u provedbi mjera rukovođenja Upravom, zlorabi službenu poziciju ili prekorači svoje ovlasti, otkrije državnu ili službenu tajnu, ili ako bude optužen za kazneno djelo što ga čini nedostojnim obnašanja njegovih dužnosti.

Članak 10. Sukob interesa

Zakon o sukobu interesa u institucijama vlasti Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 16/02) primjenjivat će se na ravnatelja.

Članak 11. Trajanje mandata

Ravnatelj se imenuje na razdoblje od četiri godine.

Nakon isteka četvorogodišnjeg mandata, ravnatelj se može kandidirati za samo još jedan četvorogodišnji mandat.

Članak 12. Uposlenici Uprave

Zakon o državnoj službi primjenjuje se na uposlenike Uprave, uz sljedeće izuzetke:

- (i) ne primjenjuje se članak 19. (2);
- (ii) ne primjenjuje se Glava V. i
- (iii) ne primjenjuje se Glava VIII.

Izuzetno od točke (ii) prethodnoga stavka, članak 42. Zakona o državnoj službi se primjenjuje.

Ravnatelj izrađuje i podnosi na odobravanje Odboru propise kojima se uspostavlja platna struktura za obračun plaća uposlenika Uprave i različite platne razrede u koje se ti uposlenici kategoriziraju. Prilikom određivanja platnih razreda, ravnatelj će uzeti u obzir posebne kvalifikacije i iskustvo potrebno za ispunjenje odgovornosti Uprave. Prilikom određivanja naknada koje predstavljaju dodatak na osnovnu plaću uposlenika, ravnatelj uspostavlja sustav koji povezuje nagradu s rezultatima rada uposlenika. Ravnatelj, također, izrađuje i podnosi na odobravanje Odboru propise kojima se uspostavlja stegovni postupak za uposlenike Uprave.

Članak 13. Proračun

Uprava ima vlastiti godišnji proračun, koji se usvaja sukladno *Zakonu o trezoru institucija Bosne i Hercegovine* („Službeni glasnik BiH”, broj 27/00) i *Zakonu o izvršenju Proračuna institucija BiH i međunarodnih obveza BiH*. U proračunu Uprave posebno se predviđaju troškovi Odbora.

Usvojeni godišnji proračun je i operativni proračun Uprave.

III - UPRAVNI ODBOR

Članak 14. Dužnosti

Odbor je mjerodavan za:

- (i) utvrđivanje prijedloga politike o neizravnom oporezivanju za provedbu u cijeloj Bosni i Hercegovini. Politiku utvrđuje Vijeće ministara BiH;
- (ii) informiranje Vijeća ministara, kao i vlada Federacije, Republike Srpske i Distrikta, o politici i provedbi u svezi s neizravnim porezima i nastalim implikacijama na javne prihode, kako bi se olakšala priprema fiskalno odgovornih proračuna;
- (iii) definiranje strateških ciljeva Uprave i ocjenu uspješnosti Uprave u postizanju tih ciljeva;
- (iv) odobravanje prijedloga proračuna Uprave sukladno članku 13. ovoga zakona;
- (v) odobravanje godišnjeg plana rada i pravilnika o unutarnjem ustrojstvu, koje ravnatelj pripremi sukladno članku 8. stavak 7. ovoga zakona;
- (vi) donošenje odluka u spornim slučajevima u svezi s raspodjelom prihoda;
- (vii) sve druge zadatke predviđene zakonom.

Odbor je mjerodavan za pokretanje pripreme zakonskih propisa u svezi s neizravnim oporezivanjem i njihovih izmjena, uključujući zakonske propise o poreznim stopama i strukturama, ako to smatra neophodnim u svrhu provedbe ovoga zakona.

Odbor je mjerodavan za donošenje propisa potrebnih za provedbu aktivnosti navedenih u ovom članku.

Odbor, na prijedlog ravnatelja, usvaja instrukcije kojima će se pisani podaci ili dokumenti smatrati službenom tajnom u radu Odbora i Uprave, pri čemu će Odbor uzeti u obzir zakonske propise u primjeni u Bosni i Hercegovini, Federaciji, Republici Srpskoj i Distriktu.

Odbor za svoj rad odgovara Vijeću ministara Bosne i Hercegovine.

Članak 15. Status

Odbor je pravna osoba.

Članak 16. Ustrojstvo

Odbor se sastoji od šest članova.

Članovi odbora su:

- (i) ministar financija i trezora Bosne i Hercegovine, te ministri financija Federacije i Republike Srpske ili osobe koje djeluju u tom svojstvu; i
- (ii) tri stručnjaka za neizravno oporezivanje.

Članovi Odbora konsenzusom biraju predsjedatelja iz reda članova, na mandat od pet godina.

Ravnatelj Uprave, predstavnik iz Distrikta i predstavnik Centralne banke imat će status promatrača u Odboru.

Odbor se sastaje jednom mjesečno ili češće, ako to predsjedatelj smatra potrebnim.

Uprava osigurava Odboru potrebna sredstva i pruža mu odgovarajuću potporu u osoblju, kako bi mu omogućila obnašanje njegovih poslova prema ovom zakonu.

Predsjedatelj saziva sastanke Odbora. U pozivu članovima Odbora i promatračima u Odboru on navodi vrijeme, mjesto održavanja i dnevni red, dostavljajući poziv najmanje jedan tjedan prije nadnevka određenoga za sastanak.

Odbor izrađuje poslovnik kojim će se uređivati način rada.

Članak 17. Imenovanje članova Odbora

Dužnosnici iz članka 16. stavak 2. (i) ovoga zakona članovi su Odbora po službenoj dužnosti.

Vijeće ministara i vlade Federacije i Republike Srpske imenuju po jednog člana Odbora iz članka 16. stavak 2. (ii) ovoga zakona. Imenovanja se vrše sukladno *Zakonu o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine* („Službeni glasnik BiH”, broj 7/03), *Zakonu o ministarskim i vladinim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine* („Službene novine Federacije BiH”, broj 12/03), odnosno *Zakonu o ministarskim, vladnim i drugim imenovanjima Republike Srpske* („Službeni glasnik Republike Srpske”, broj 25/03). Kriteriji za imenovanje moraju uključivati priznat integritet i odgovarajuće profesionalno iskustvo.

Gradonačelnik Distrikta imenuje promatrača iz Distrikta iz članka 16. stavak 4. ovoga zakona sukladno *Zakonu o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine* („Službeni glasnik BiH”, broj 7/03).

Na imenovanje savjetnika u članstvo Odbora temeljem ovog članka ne primjenjuje se članak 11. stavak 1. Zakona o sukobu interesa u ustanovama vlasti Bosne i Hercegovine.

Izuzetno od odredaba članka 16. stavak 1 (a) Zakona o državnoj službi u ustanovama vlasti Bosne i Hercegovine, članka 19. stavak 1 (a) Zakona o državnoj službi Federacije Bosne i Hercegovine i članka 87. stavak 1. Zakona o administrativnoj službi u upravi Republike Srpske, državnim službenicima se dozvoljava da budu imenovani u članstvo Upravnog odbora temeljem ovog članka.

Guverner Centralne banke imenuje promatrača Centralne banke iz članka 16. stavak 4. ovoga zakona.

Članak 18. Mandat

Pored osoba iz članka 16. stavak 2. (i), koje su članovi Odbora tijekom svojih mandata, svaki član Odbora ima petogodišnji mandat, s mogućnošću jednog ponovnog imenovanja.

U slučaju da neki od članova ne provede puni mandat, novi se član imenuje na razdoblje od pet godina sukladno članku 17. ovoga zakona.

Promatrači iz Distrikta i Centralne banke imenuju se na razdoblje od pet godina, s mogućnošću jednog ponovnog imenovanja.

Članak 19. Načini glasovanja i kvorum

Odbor donosi odluke konsenzusom.

Dužnost predsjedatelja je proglasiti da li je konsenzus postignut.

U slučaju nedostatka konsenzusa, odluke Odbora usvajaju se na sljedeći način:

U slučaju odluka o uspostavi uvoznih i izvoznih dažbina te o bilo kakvim promjenama takvih dažbina potrebna je prosta većina glasova članova Odbora uključujući i glas ministra financija i trezora Bosne i Hercegovine.

U slučaju odluka o ostalim neizravnim porezima, uključujući i stope i strukture takvih poreza, potrebna je prosta većina glasova članova Odbora uključujući i glasove ministara financija Republike Srpske i Federacije. Ovaj se postupak glasovanja isto tako primjenjuje na bilo koju odluku vezanu za izuzeća od ili promjene u neizravnim poreznim stopama i strukturama.

U slučaju odluka o raspodjeli prihoda od neizravnih poreza potrebna je prosta većina glasova članova Odbora uključujući i glasove svih članova iz članka 16. stavka 2. (i).

Kvorum se sastoji od većine svih članova Odbora.

Članak 20.**Zakonski propisi koje pokreće Odbor**

U slučaju da smatra potrebnim osigurati efikasnu provedbu ovoga zakona, Odbor može pokrenuti izradu nacrtu zakonskih propisa i izmjena zakonskih propisa iz područja neizravnog oporezivanja za podnošenje Vijeću ministara. Odborima za pitanja proračuna i financija zakonodavnih tijela Federacije, Republike Srpske i Skupštine Distrikta i, ako se ocijeni potrebnim, Zastupničkom domu Parlamenta Federacije, Narodnoj skupštini Republike Srpske i Skupštini Distrikta daje se prilika da na takve zakonske propise daju svoje komentare prije njihova podnošenja Vijeću ministara, a sve komentare ili sugestije na nacrtu i prijedloge zakonskih propisa ili izmjene zakonskih propisa moraju dostaviti Odboru u roku od 15 dana nakon upućivanja zahtjeva za dostavu takvih komentara od Odbora. Odbor uzima u obzir te komentare ili sugestije.

Utvrđivanje neizravnih poreza, neizravnih poreznih stopa i struktura, kao i svaka izmjena neizravnih poreznih stopa i struktura mora biti regulirana zakonom.

Prilikom predlaganja zakonskih izmjena neizravnih poreznih stopa i struktura sukladno ovom članku, Odbor u obzir uzima potrebu za pravodobnom izradom proračuna Bosne i Hercegovine, Federacije, Republike Srpske i Distrikta.

IV - NAPLATA I RASPODJELA PRIHODA NA OSNOVI NEIZRAVNIH POREZA**Članak 21.****Jedinstveni račun i raspodjela prihoda na osnovi neizravnih poreza**

Uprava vodi jedinstveni račun.

Svi prihodi na osnovi neizravnih poreza, koje naplati ova uprava, uplaćuju se na jedinstveni račun.

Cestarina u iznosu od 0,10 KM za autoceste uplaćuje se posebnim platnim nalogom na poseban podračun unutar jedinstvenog računa, a prihodi od cestarine za autoceste raspodjeljuju se prema metodologiji koju posebnim aktom propisuje Upravni odbor.

Uprava osigurava da stanje na jedinstvenom računu sadrži neophodni minimum potreban da joj omogućiti da izmiri sve obveze koje se odnose na neizravne poreze koje naplaćuje, te da se podjeli prema državnom proračunu i proračunima Federacije, Republike Srpske i Distrikta vrše redovno sukladno sljedećem:

- (i) da se iznos koji se prenosi državnom proračunu temelji na iznosu u državnom proračunu za tekuću godinu;
- (ii) da će od iznosa preostalog nakon prijenosa na državni proračun, prijenosi na Distrikt biti vršeni na temelju sljedećeg:
 - a. U 2007. godini koeficijent doznačavanja za Distrikt će iznositi 3,55%;
 - b. Za svaku narednu godinu nakon 2007. godine, koeficijent iz alineje a) ovog članka bit će provjeravan na godišnjem osnovu prema korigiranim CIPS podacima kako je propisano čl. 13 i 13a Zakona o uplatama na jedinstveni račun i raspodjeli prihoda („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine”, br. 55/04, u daljnjem tekstu: Zakon o jedinstvenom računu). Preneseni iznos ne smije biti manji od iznosa koji rezultira iz primjene većeg od dva koeficijenta;
 - c. Izuzetno od prethodnih odredaba alineje a) i b) ove točke, za godine od 2007. do uključivo 2011. godine, suma iznosa prenesenih na Distrikt ne smije biti manja od 124 milijuna KM. Ako iznos koji primi Distrikt bude manji od 124 milijuna KM, razliku će kompenzirati entiteti u srazmjeri dvije trećine Federacija i jednu trećinu Republika Srpska, kako je predviđeno člankom 13a Zakona o jedinstvenom računu;
 - (iii) da se dio preostalog iznosa koji se prenosi Federaciji i Republici Srpskoj utvrđuje na temelju njihova udjela u krajnjoj potrošnji prikazanog u prijavama poreza na dodatnu vrijednost; i
 - (iv) da se iznos koji je potreban za financiranje obveza vanjskog duga oduzme od udjela Federacije i Republike Srpske, te da se izravno uplaćuje u državni proračun.

Sustav raspodjele i metoda izračunavanja udjela prikupljenih prihoda, sukladno ovom članku, detaljno će se razraditi u Zakonu o jedinstvenom računu.

Uprava osigurava da stanje na jedinstvenom računu sadrži neophodni minimum potreban da joj omogućiti da izmiri sve obveze koje se odnose na neizravne poreze koje naplaćuje, te da se podjela prema državnom proračunu i proračunima Federacije, Republike Srpske i Distrikta vrše redovno sukladno sljedećem:

- (i) da se iznos koji se prenosi državnom proračunu temelji na iznosu u državnom proračunu za tekuću godinu;
- (ii) da se dio preostalog iznosa koji se prenosi Federaciji, Republici Srpskoj i Distriktu utvrđuje na temelju njihova udjela u krajnjoj potrošnji prikazanog u prijavama poreza na dodatnu vrijednost; i
- (iii) da se iznos koji je potreban za financiranje obveza vanjskoga duga oduzme od udjela Federacije i Republike Srpske, te da se izravno uplaćuju u državni proračun.

Sustav raspodjele i metoda izračunavanja udjela prikupljenih prihoda sukladno ovom članku detaljno će se razraditi u zakonu o dodjeli i raspodjeli prihoda od neizravnih poreza sukladno članku 24. stavak 1. točka (ii) ovoga zakona.

V - SLUŽBENA SURADNJA**Članak 22.****Obveza suradnje**

Sva javna tijela u cijeloj Bosni i Hercegovini obvezna su surađivati s Odborom i Upravom prilikom obnašanja poslova i dužnosti u okviru ovlasti preciziranih u ovom zakonu.

VI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**Članak 23.****Porez na dodatnu vrijednost**

U roku od godinu dana od stupanja na snagu ovoga zakona, Odbor priprema nacrt, odnosno prijedlog zakona kojim se uspostavlja jedinstveni porez na dodatnu vrijednost za cijeli teritorij države. Porez na dodatnu vrijednost, koji će primjenjivati Uprava, mora biti sukladan standardima Europske unije. U roku od dvije godine od stupanja na snagu ovoga zakona, Uprava će razviti operativni sustav koji omogućava provedbu poreza na dodatnu vrijednost.

Članak 24.**Usvajanje zakona i drugih propisa**

U roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ovoga zakona, Odbor je dužan završiti sljedeće zakone i druge propise:

- (i) o pravima i dužnostima uposlenika Uprave;
- (ii) o doznačavanju i raspodjeli prihoda na osnovi neizravnih poreza;
- (iii) o metodama uplaćivanja na jedinstveni račun; i
- (iv) o carinskoj politici.

Odbor je dužan završiti zakon o upravnim postupcima vezanim za neizravno oporezivanje u svrhu osiguravanja da će navedeni zakon biti na snazi prije ili od dana donošenja zakona iz članka 23. ovoga zakona.

U roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona, ravnatelj je dužan završiti pravilnik o unutarnjem ustrojstvu iz članka 8. stavak 7. ovoga zakona.

U roku od 60 dana od stupanja na snagu ovoga zakona, Odbor je dužan završiti poslovnik iz članka 16. stavak 8. ovoga zakona.

U roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona, Odbor usvaja upute iz članka 14. stavak 4. ovoga zakona. Do početka primjene tih uputa, nastavljaju se primjenjivati zakoni i drugi propisi i interni propisi o službenim tajnama koji su bili važeći u Federaciji, Republici Srpskoj i Distriktu do dana stupanja na snagu ovoga zakona.

Članak 25.**Prijenos ovlasti na Upravu**

Izuzetno od odredaba članka 4. stavak 1. ovoga zakona, Uprava nije mjerodavna za naplatu i raspodjelu sljedećih neizravnih poreza:

- (i) poreza na promet, uključujući i naknade za željeznice u Republici Srpskoj, na robe i usluge sa izuzetkom:
 - poreza na promet, uključujući i naknade za željeznice u Republici Srpskoj, na alkohol i alkoholna pića, pivo, vino, bezalkoholna pića, kavu, naftu i naftne derivate koji se naplaćuju pri uvozu tih proizvoda; i
 - poreza na promet pri uvozu robe za krajnju potrošnju;
- (ii) poreza na promet, uključujući i naknade za željeznice u Republici Srpskoj, na duhanske proizvode na koje se porez na promet ili naknada za željeznice obračunava prilikom kupnje poreznih markica;
- (iii) akcize na alkohol i alkoholna pića, pivo, vino, bezalkoholna pića, kavu, naftu i naftne derivate; osim akciza koje se naplaćuju prilikom uvoza tih proizvoda;
- (iv) akcize na duhanske proizvode na koje se akciza obračunava prilikom kupnje poreznih markica;

- (v) cestarine (u Federaciji), naknade na naftne derivate (u Republici Srpskoj) i naknade za ceste i na naftne derivate (u Distriktu), osim prihoda koji se naplaćuju prilikom uvoza tih proizvoda.

Ako Odbor drugačije ne odobri, naplata i raspodjela poreza, koje ne naplati Uprava, sukladno prethodnom stavku, naplaćuju se i njihova se raspodjela vrši na način na koji je to rađeno prije stupanja na snagu ovoga zakona, dok zakon iz članka 23. ne stupi na snagu, kada će Uprava preuzeti upravljanje nad svim neizravnim porezima.

Nakon što zakon kojim se uvodi jedinstveni porez na dodatnu vrijednost za teritorij cijele države stupi na snagu sukladno članku 23. ovoga zakona, sljedeći porezi, ako još budu postojali, ukidaju se:

- (i) porez na promet roba i usluga u Federaciji;
- (ii) porez na promet roba i usluga i naknada za željeznice u Republici Srpskoj;
- (iii) porez na promet roba i usluga u Distriktu.

Danom stupanja na snagu ovoga zakona, uvođenje bilo kojih neizravnih poreza u Bosni i Hercegovini, kao i proglašenja ili izmjene zakonskih propisa o neizravnom oporezivanju od Federacije, Republike Srpske ili Distrikta mora odobriti Odbor. Odbor mora odobriti sve diskrecijske odluke vezano za izuzeća od ili promjene neizravnih poreznih stopa i struktura, koje se donose na temelju zakonskih propisa Federacije, Republike Srpske ili Distrikta.

Članak 26. Kontinuitet dužnosti

Danom stupanja na snagu ovoga zakona, Uprava za neizravno oporezivanje, osnovana Prijelaznim zakonom, postaje Uprava regulirana ovim zakonom.

Ravnatelj, koji je imenovan sukladno *Prijelaznom zakonu*, ravnatelj je Uprave iz članka 7. ovoga zakona. U smislu članka 11. stavak 1. ovoga zakona, nednevak imenovanja ravnatelja, sukladno *Prijelaznom zakonu*, smatra se prvim danom njegova petogodišnjeg mandata. Ako imenovanje nije izvršeno sukladno *Prijelaznom zakonu*, nego je postupak imenovanja tek pokrenut, postupak imenovanja nastavlja se na način preciziran u tom zakonu.

Ravnatelji ranijih entitetskih carinskih uprava i Carinske službe Distrikta odgovorni su i primaju instrukcije isključivo od ravnatelja Uprave.

Članak 27. Jedinstveni račun i raspodjela prihoda

Prije nego jedinstveni račun postane operativan, prikupljanje i raspodjela prihoda na osnovi neizravnih poreza vrši se prema procedurama koje su primjenjivane prije stupanja na snagu ovoga zakona.

U roku od šest mjeseci nakon stupanja na snagu ovoga zakona, ravnatelj obavlja pripreme za uspostavu jedinstvenoga računa.

Jedinstveni račun neće postati operativan do stupanja na snagu zakona kojim se reguliraju metode uplaćivanja na jedinstveni račun sukladno članku 24. stavak 1. točka (iii) ovoga zakona.

Kada jedinstveni račun postane operativan, ali prije stupanja na snagu zakona iz članka 23. ovoga zakona, primjenjuje se članak 21. ovoga zakona, osim što se dio preostalog iznosa, koji se prebacuje Federaciji, Republici Srpskoj i Distriktu, određuje prema njihovu udjelu u krajnjoj potrošnji, prikazanom kroz podatke o porezu na promet.

Federacija, Republika Srpska i Distrikt Upravi dostavljaju pravodobne i točne podatke o porezu na promet, koji su potrebni za određivanje njihova dijela naplaćenog prihoda. Prije nego jedinstveni račun postane operativan, Odbor izdaje instrukcije kojima se dalje definira metoda izračunavanja dijela prikupljenih prihoda te sustav distribucije do usvajanja zakona o doznaci i distribuciji prihoda od neizravnih poreza iz članka 24. stavak 1. točka (ii) ovoga zakona.

Odbor obavlja pregled svakih šest mjeseci dok na snagu ne stupi zakon iz članka 23. ovoga zakona, u svrhu utvrđivanja da li je potrebno izvršiti izmjene ovoga zakona ili drugih propisa kako bi se osiguralo efikasno funkcioniranje sustava distribucije prihoda.

Ništa u ovom zakonu ne može se tumačiti kao opoziv ili mijenjanje ili dopuna zakona o internoj dodjeli prihoda unutar Federacije, Republike Srpske i Distrikta.

Članak 28. Prvi predsjedatelj Odbora

Izuzetno od članka 16. ovoga zakona, prvi predsjedatelj Odbora dodatni je član Odbora. Prvi predsjedatelj može biti državljanin Bosne i Hercegovine ili jedne od zemalja nasljednica Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. Prvi predsjedatelj može biti s ranijim državljanstvom Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ili njezinih zemalja nasljednica.

Prvi predsjedatelj ima jednokratni mandat od četiri godine. U slučaju da prvi predsjedatelj ne provede puni mandat, za ostatak mandata imenuje se drugi pojedinac koji ispunjava uvjete iz stavka 1. ovoga članka.

Prvog predsjedatelja imenuje Vijeće ministara sukladno *Zakonu o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine* („Službeni glasnik BiH”, broj 7/03). Vijeće ministara je odgovorno javno tijelo za imenovanje prvoga predsjedatelja.

Kriteriji za imenovanje prvog predsjedatelja uključuju i uvjet da prvi predsjedatelj posjeduje stručnost u odgovarajućem području i da je pokazao visoke standarde poštenja i integriteta u obnašanju svoga posla.

Prvog predsjedatelja dužnosti razrješava Vijeće ministara. Prvi predsjedatelj može biti razriješen dužnosti samo ako trajno izgubi sposobnost obnašanja svojih dužnosti, učini ozbiljne propuste u provedbi mjera za rukovođenje Odborom, zlorabiti službenu poziciju ili prekorači svoje ovlasti, otkrije državnu ili službenu tajnu, ili ako bude optužen za kazne-no djelo što ga čini nedostojnim obnašanja njegovih dužnosti.

Članak 29.

Procedura glasanja tijekom prvoga predsjedanja

Odbor odluke donosi konsenzusom.

Dužnost je predsjedatelja proglasiti je li konsenzus postignut.

U slučaju nedostatka konsenzusa, odluke se usvajaju na sljedeći način:

U slučaju odluka o uspostavi uvoznih i izvoznih dažbina te o bilo kakvim promjenama takvih dažbina potrebna je prosta većina glasova članova Odbora uključujući i glas ministra financija i trezora Bosne i Hercegovine.

U slučaju odluka o ostalim neizravnim porezima, uključujući i stope i strukture takvih poreza, potrebna je prosta većina glasova članova Odbora uključujući i glasove ministara financija Republike Srpske i Federacije. Ovaj se postupak glasanja isto tako primjenjuje na bilo koju odluku u svezi sa izuzećem od ili promjene u neizravnim poreznim stopama i strukturama.

U slučaju odluka o raspodjeli prihoda od neizravnih poreza potrebna je prosta većina glasova članova Odbora uključujući glasove članova iz članka 16. stavak 2. (i).

Za sva ostala pitanja prvi predsjedatelj donosi odluku. Prije isteka mandata prvoga predsjedatelja, Odbor odlučuje o mehanizmu glasanja za sva ostala pitanja, koji uključuje i postupak za izlazak iz zastoja u donošenju odluka.

Kvorum se sastoji od većine svih članova Odbora.

Članak 30.

Reguliranje statusa uposlenika

Zaključno s 31. prosincem 2003, odgovarajuće odredbe zakonskih propisa i podzakonskih propisa o upošljavanju u Federaciji, Republici Srpskoj i Distriktu, uključujući i zakonske propise kojima se reguliraju plaće i naknade, primjenjuju se na uposlenike ranijih carinskih uprava.

Od 1. siječnja 2004, uposlenici ranijih carinskih uprava postat će uposlenici države, i na njih će se primjenjivati *Zakon o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine* („Službeni glasnik BiH”, broj 19/02) s izuzecima navedenim u članku 12. stavak 1. točke (i), (ii) i (iii) ovoga zakona. Uposlenici podliježu i sljedećim izuzecima:

- i. članak 15. stavak 1. (a) i (d) ne primjenjuje se;
- ii. Poglavlje IV. ne primjenjuje se;
- iii. Poglavlje VII. ne primjenjuje se.

Uz strukturu plaća, platne razrede i stegovni postupak, koji uspostavlja ravnatelj sukladno članku 12. ovoga zakona, ravnatelj priprema i podnosi na odobrenje Odboru propise kojima se uspostavlja struktura za isplatu otpremnina za uposlenike Uprave uz odobrenje Odbora.

Status uposlenika regulirat će se na način propisan u st. 2. i 3. ovoga članka, dok se ne donese konačna odluka u svezi s njihovim statusom i budućim uposlenjem u Upravi kroz postupak organizacijskog restrukturiranja iz članka 31. ovoga zakona.

U smislu ovoga zakona i kao posljedica prelaska uposlenika Federacije, Republike Srpske i Distrikta na dužnost uposlenika države, uposlenici dosadašnjih carinskih uprava neće imati pravo na isplatu otpremnina sve dok se, sukladno prethodnom stavku, ne donese konačna odluka vezano za njihov statusom i buduću radni odnos u organu.

Članak 31.

Plan organizacijskog restrukturiranja

U roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona, ravnatelj će pripremiti plan organizacijskoga restrukturiranja. Planom se propisuju mjere koje su potrebne za zadovoljavanje zahtjeva ovoga zakona, naročito u pogledu: organizacijske strukture, racionalizacije osoblja u sre-

dišnjem uredu, ispostavama i podružnicama i standarda pružanja usluga poreznim obveznicima. Ravnatelj podnosi plan Odboru na odobravanje, a postupak odobrenja završava se u roku od 30 dana od dana podnošenja.

Plan se temelji na sveukupnoj analizi osnovnih sredstava, tehničkih i ljudskih resursa koji su potrebni Upravi za obnašanje njezinih poslova sukladno članku 4. ovoga zakona, uz dužno uzimanje u obzir članka 6. ovoga zakona. U njemu se, nadalje, uzima u obzir postojeći i budući opseg i vrsta poslova koje Uprava treba obnašati sukladno ovom zakonu.

Plan sadrži strateške ciljeve Uprave i uređuje ostvarivanje tih ciljeva.

Planom se predviđa prestrukturiranje središnjeg ureda uzimajući u obzir potrebu za odgovarajućim prostorijama, utvrđivanjem i premještanjem osoblja kao i potrebu da se osigura da središnji ured može funkcionirati na djelotvoran i efikasan način. Dok se prestrukturiranje središnjeg ureda u cijelosti ne izvrši, središnji uredi ranijih carinskih uprava činit će sastavni dio središnjeg ureda Uprave.

Planom se predviđa racionalizacija ispostava u četiri područja operacija, sukladno članku 6. ovoga zakona, sa sjedištima u Banjoj Luci, Tuzli, Mostaru i Sarajevu, koja se treba završiti u roku od dvije godine nakon što Odbor usvoji plan.

Članak 32. Imovina i aktiva

Danom stupanja na snagu ovoga zakona, svu pokretnu i nepokretnu imovinu ranijih carinskih uprava, obligacijska prava ranijih carinskih uprava, te stvari u zakonitom posjedu ranijih carinskih uprava, uključujući pismohrane, spise i druga dokumenta, Uprava može neposredno koristiti, njima upravljati i mijenjati ih, na način koji ravnatelj bude smatrao odgovarajućim za zadovoljenje potreba Uprave.

U roku od 60 dana od stupanja na snagu ovoga zakona, ravnatelj je dužan okončati popis sve pokretne i nepokretne imovine ranijih carinskih uprava. U roku od šest mjeseci, ravnatelj donosi plan za prijenos imovinskih prava Upravi, u slučajevima gdje je to neophodno kako bi se osigurao kvalitetan i efikasan rad Uprave, kao i plan za razmatranje dugova i obveza ranijih carinskih uprava. Ravnatelj ove planove podnosi Odboru na odobrenje, a postupak odobravanja završava se u roku od 30 dana od dana njihova podnošenja.

U roku od 60 dana nakon što plan odobri Odbor, ravnatelj realizira okvirni sporazum o prijenosu imovinskih prava ranijih carinskih uprava, u slučajevima gdje je to neophodno, i podnosi ga na potpisivanje Vijeće ministara i vladama Federacije, Republike Srpske i Distrikta.

U prijelaznom razdoblju prije zaključenja navedenog okvirnog sporazuma, pravni status te imovine može biti promijenjen samo uz pismeno odobrenje ravnatelja i Odbora.

Pismohrane, spisi i druga dokumenta, koji se odnose na carinu, a koje drže ministarstva financija Federacije i Republike Srpske, ostaju u navedenim ministarstvima. Na zahtjev ravnatelja, ministarstva omogućuju Upravi neograničen pristup dokumentima i prebacivanje tih dokumenata u Upravu.

Članak 33. Arbitriranje

Vijeće ministara izdaje sve daljnje upute ili odluke koje su potrebne za osiguravanje efikasne primjene članka 32. ovoga zakona i, na zahtjev Odbora, imenuje jednog ili više arbitara kada je to potrebno za rješavanje specifičnih problema.

Članak 34. Proračun

Zaključno s 31. prosincem 2003, Federacija, Republika Srpska i Distrikt izmiruju sve operativne troškove za carinske aktivnosti, kao i sve potrebne troškove za održavanje i zamjenu opreme ranijih carinskih uprava na njihovim područjima, te troškove za plaće i naknade za uposlenike ranijih carinskih uprava.

Tijekom tog razdoblja, Upravi se doznajuju i dovoljna sredstva iz državnoga proračuna kako bi ravnatelj mogao obnašati svoje dužnosti sukladno zakonu.

U slučaju da se godišnji proračun institucija Bosne i Hercegovine za 2004. ne usvoji do 1. prosinca 2003, ministar financija i trezora podnijet će poseban prijedlog proračuna Uprave na usvajanje kako bi se osiguralo da se prijedlog proračuna usvoji do 1. siječnja 2004. Federacija, Republika Srpska i Distrikt će, sukladno usvojenom proračunu Uprave, prebaciti sredstva za rad Uprave.

Proračun Uprave, koji je usvojen na način naveden u prethodnom stavku, uključit će se u potpuni godišnji proračun institucija Bosne i Hercegovine za 2004, te će transferi Upravi iz Federacije, Republike Srpske i Distrikta postati dio transfera za financiranje institucija Bosne i Hercegovine.

Kada jedinstveni račun postane operativan, Uprava će se financirati u okviru državnoga proračuna na temelju članka 21. stavak 3. točka (i) ovoga zakona.

Članak 35. Vanjski pregled

Za svaku navršenu godinu od stupanja na snagu ovoga zakona izvršit će se revizija poslovanja Uprave od Ureda za reviziju Bosne i Hercegovine.

U razdoblju od pet godina nakon stupanja na snagu ovoga zakona, Odbor će angažirati usluge vanjskog profesionalnog tijela da obavi godišnji pregled rada Uprave kao i ispitivanje prikupljanja i raspodjele prihoda koju vrši Uprava. Ovaj se postupak provodi uz punu suradnju javnih revizorskih institucija Bosne i Hercegovine, Federacije i Republike Srpske.

Nakon isteka petogodišnjeg razdoblja, Odbor odlučuje o tome da li nastaviti s postupkom iz prethodnoga stavka.

Troškovi vezani za vanjsku reviziju podmiruju se iz proračuna Uprave. Sva izvješća koja izda profesionalno tijelo dostupni su javnosti.

Članak 36. Stavljanje zakonskih propisa izvan snage

Danom stupanja na snagu ovoga zakona, *Prijelazni zakon, kojim se spajaju carinske uprave i osniva Uprava za neizravno oporezivanje* („Službeni glasnik BiH”, broj 18/03) (u daljnjem tekstu: *Prijelazni zakon*), prestaje se primjenjivati.

Članak 37.

Kontinuirana primjena postojećih zakonskih propisa

Do usvajanja odgovarajućih zakona kojima se uređuju neizravni porezi u Bosni i Hercegovini, važeći zakoni, kojima se regulira neizravno oporezivanje u Federaciji, Republici Srpskoj i Distriktu, nastavljaju se primjenjivati ako nisu u opreci s ovim zakonom.

Članak 37.a

Upravni postupci koji se odnose na primjenu propisa iz nadležnosti Uprave i koji su pokrenuti prije 8. siječnja 2004. bit će provedeni i rješavat će se sukladno propisima koji su bili na snazi u vrijeme pokretanja ovih postupaka.

Ako je nakon 8. siječnja 2004. godine prvostepeno rješenje doneseno u upravnom postupku iz stavka 1. ovog članka poništeno i predmet vraćen prvostupanjskom tijelu, daljnji postupak se provodi temeljem stavka 3. ovog članka.

Do stupanja na snagu zakona kojim se uređuju upravni postupci koji se odnose na neizravno oporezivanje, žalbe protiv prvostupanjskih rješenja koja su nakon 8. siječnja 2004. godine donijele carinarnice, ili ispostave i filijale iz članka 6. ovog zakona, rješava direktor Uprave.

Izuzetno od odredaba stavka 3. ovog članka, konačni upravni akti doneseni prije 20. listopada 2004. godine ostaju na snazi.

Članak 38. Objava i stupanje na snagu

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana nakon objave u „Službenom glasniku BiH”.

Zakon će se objaviti odmah nakon stupanja na snagu sporazuma zaključenog između Federacije i Republike Srpske kojim se prenosi ovlast, sukladno članku III. 5 (a) Ustava Bosne i Hercegovine, tako da se omogućiti uspostava jedinstvenog sustava neizravnog oporezivanja u Bosni i Hercegovini, ili odmah nakon usvajanja ovoga zakona, što god nastupi kasnije.

Zakon će se objaviti u službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

ЗАКОН О СЛОБОДИ ПРИСТУПА ИНФОРМАЦИЈАМА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

(„Службени гласник Босне и Херцеговине”
бр. 28/00, 45/06 и 102/09)

ОДЈЕЉАК I

УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1. Циљ

Циљ овог закона је да:

- се установи да информације под контролом јавног органа представљају јавно добро од вриједности и да јавни приступ овим информацијама промовише већу транспарентност и одговорност тих јавних органа, те да су ове информације неопходне за демократски процес;
- се установи да свако лице има право приступа овим информацијама у највећој могућој мјери у складу са јавним интересом, те да јавни органи имају одговарајућу обавезу да објаве информације; и
- омогући сваком физичком лицу да затражи измјену, и даје коментар на своје личне информације под контролом јавног органа.

Члан 2.

Тумачење

Овај закон се тумачи са циљем да олакша и промовише у највећој мјери и без одлагања објављивање информација под контролом јавног органа по најнижој прихватљивој цијени.

Члан 3.

Дефиниције

У смислу овог закона,

- „информација” је сваки материјал којим се преносе чињенице, мишљења, подаци, или било који други садржај, укључујући сваку копију или њен дио, без обзира на облик или карактеристике, као и на то када је сачињена и како је класификована.
- „јавни орган” је сваки орган у Босни и Херцеговини како слиједи:
 - извршни орган;
 - законодавни орган;
 - судски орган;
 - орган који обавља јавну функцију, а именован је или уставно вљен у складу са законом;
 - било који други управни орган;
 - правно лице које је у власништву или које контролише јавни орган.
- „контрола” значи или располагање информацијама или контрола приступа информацијама.
- „лична информација” је свака информација која се односи на физичко лице које се може директно или индиректно идентификовати чињеницама као што су, али није ограничено на, идентификациони број или физички, ментални, економски, етнички, вјерски, културни или социјални идентитет тог лица.
- „надлежни јавни орган” је јавни орган који има контролу над траженом информацијом, а то је јавни орган који је сачинио информацију или за кога је сачињена информација. Ако се јавни орган који је сачинио информацију или за кога је сачињена информација не може утврдити, онда је надлежан онај јавни орган чија је функција најближа траженој информацији.

ОДЈЕЉАК II

ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА

Члан 4.

Право приступа

Свако физичко и правно лице има право приступа информацијама које су под контролом јавног органа, а сваки јавни орган има одговарајућу обавезу да објави такве информације. Ово право приступа подлијеже само формалним радњама и ограничењима како је утврђено у овом закону.

Члан 5.

Утврђивање изузетка

1. На основу испитивања сваког појединачног случаја, изузетак од објављивања тражене информације се утврђује само у случајевима када надлежни јавни орган:

- утврди изузетак у смислу чланова 6., 7. или 8. за цијелу информацију или дио информације; и
- одреди, након обављеног испитивања јавног интереса у смислу члана 9., да објављивање информације није од јавног интереса.

Члан 6.

Изузеци код функција јавних органа

1. Надлежни јавни орган може да утврди изузетак, у случајевима када се откривањем информације основано може очекивати изазивање значајне штете по легитимне циљеве следећих категорија у Босни и Херцеговини:

- вањска политика, интереси одбране и безбједности, као и заштита јавне безбједности;
- интереси монетарне политике;
- спречавање криминала и свако откривање криминала; и
- заштита процеса доношења одлуке од стране јавног органа у давању мишљења, савета или препорука од стране јавног органа, запосленог лица у јавном органу, или сваког лица које врши активности за или у име јавног органа, а не обухваћа чињеничне, статистичке, научне или техничке информације.

Члан 7.

Изузетак код повјерљивих комерцијалних информација

Када надлежни јавни орган оправдано утврди да захтјев за приступ информацијама укључује повјерљиве комерцијалне интересе треће стране, надлежни јавни орган ће дописом, по хитном поступку, обавијестити трећу страну о појединостима захтјева. Дописом се трећа страна информира о непосредном објављивању информација, уколико трећа страна, у року од 15 дана од пријема овог дописа, не одговори у писаној форми да такве информације сматра повјерљивим и наведе разлоге за штету која би проистекла из објављивања информација. Након пријема таквог одговора, надлежни јавни орган ће утврдити изузетак.

Члан 8.

Изузетак код заштите приватности

Надлежни јавни орган ће утврдити изузетак када оправдано утврди да тражене информације укључују личне интересе које се односе на приватност трећег лица.

Члан 9.

Испитивање јавног интереса

(1) Надлежни јавни орган ће објавити тражену информацију, без обзира на утврђени изузетак у смислу чл. 6., 7. или 8., ако је то оправдано јавним интересом, и узети у обзир сваку корист и сваку штету које могу проистећи из тога.

(2) У доношењу одлуке да ли је објављивање информација оправдано јавним интересом, надлежни јавни орган ће размотрити околности као што су, али нису ограничене на, свако непоштовање законске обавезе, постојање било каквог преступа, судску погрешку, злоупотребу власти или немар у обављању службене дужности, неовлашћено коришћење јавних фондова, или опасност по здравље или безбједност појединца, јавности или околине.

(3) Ако је утврђено да је објављивање тражених информација, коју је надлежни јавни орган утврдио као изузетак у смислу члана 7. или члана 8., у јавном интересу, надлежни јавни орган ће дописом обавијестити трећу страну да ће информације бити објављене по истеку рока од 15 дана од дана пријема овог дописа. Трећа страна ће такође бити дописом обавијештена о праву жалбе, надлежном органу коме се жалба подноси, уз неопходне информације у вези са обраћањем таквом органу, као и крајњи рок и трошкове за подношење жалбе. Трећа страна ће такође дописом бити обавијештена о праву обраћања Омбудсмену, а овај допис ће садржавати све неопходне информације за обраћање овој Канцеларији.

Члан 10.

Раздвајање информација на дијелове

Ако је дио тражених информација утврђен као изузетак, надлежни јавни орган ће издвојити такав дио и објавити остатак инфор-

мација, осим ако због овог раздвајања информације нису постале неразумљиве.

ОДЈЕЉАК III

ПОСТУПАК ПРИСТУПА ИНФОРМАЦИЈАМА

Члан 11.

Подношење захтјева

- Захтјеви за приступ информацијама се подносе оном јавном органу за којег подносилац захтјева сматра да је надлежан.
- Захтјев за приступ информацији мора:
 - да буде у писаној форми, написан на једном од службених језика Босне и Херцеговине;
 - да садржава довољно података у вези са природом и/или садржајем информација, како би се омогућило да јавни орган проведе редовне активности у циљу проналажења захтијеваних информација; и
 - да укључи име подносиоца захтјева, као и адресу подносиоца захтјева.
- Захтјев за приступ личној информацији мора, поред испуњавања услова из става 2., да буде сачињен само од стране физичког лица на којег се захтјев односи, или од стране законског заступника подносиоца захтјева или од лица којег је подносилац захтјева овластио у писаној форми за приступ информацији. Ако је захтјев сачињен од стране лица на које се односи, ово лице ће потписати захтјев и показати свој законом утврђен лични докуменат са фотографијом. Ако је захтјев сачињен од стране законског заступника подносиоца захтјева или лица које је овлашћено за приступ информацији, то лице ће потписати захтјев, показати свој законом утврђен лични докуменат са фотографијом, доказ о законском заступању или пуномоћ, као и копију законом утврђеног личног документа подносиоца захтјева.
- Јавни орган неће испитивати нити захтијевати разлоге оправданости захтјева.

Члан 12.

Немогућност поступања у складу са захтјевом

- Ако јавни орган није у могућности да удовољи захтјеву због недостатка формалних услова који су предвиђени ст. 2. и 3. члана 11., он ће, што је прије могуће, али најкасније 8 дана од дана пријема захтјева, писмено обавијестити подносиоца захтјева када је такво обавјештавање могуће, да захтјев не може да буде обрађен из наведеног разлога. Овај закључак ће обавијестити подносиоца о могућности подношења жалбе одређеном органу коме жалба треба да буде упућена, укључујући неопходне податке за контакте са таквим органом, као и трошкове подношења жалбе. Закључком ће такође подносилац захтјева бити обавијештен о праву обраћања Омбудсмену, а садржаваће и све неопходне информације за контакте.
- За захтјеве који нису у складу са чланом 11.2.б) закључак из става 1. ће такође садржавати сва специфична питања која могу разјаснити захтјев, као и копију Водича, у смислу члана 20.а).
- Закључак предвиђеним овим чланом подносилац захтјева ће бити обавијештен да ће се преиначени захтјев третирати као нови захтјев.

Члан 13.

Одређивање надлежног јавног органа

- Ако јавни орган који прими захтјев није надлежан он ће, што је прије могуће, али најкасније 8 дана од дана пријема захтјева, прослиједити захтјев надлежном јавном органу и дописом о томе обавијестити подносиоца захтјева. Захтјев се не просљеђује ако се у наведеном временском периоду утврди да је тражена информација под контролом јавног органа који је примио захтјев, а надлежни јавни орган, након што је обавијештен о појединостама овог захтјева, нема приговора да јавни орган који је примио захтјев обради такав захтјев. Јавни орган који је примио захтјев сматра се надлежним јавним органом и обрађује захтјев у смислу члана 14.
- Ако се не може утврдити сједиште надлежног јавног органа, а у случају када јавни орган који прими захтјев има контролу над траженом информацијом, јавни орган који је примио захтјев се сматра надлежним јавним органом. Ако се не може утврдити сједиште надлежног јавног органа, а у случају када јавни орган који је примио захтјев нема контролу над траженом информацијом, јавни орган који је примио захтјев ће у временском периоду утврђеном у ставу 1. дописом обавијестити подносиоца захтјева да захтјев не може бити обрађен из овог разлога.

Члан 14.

Поступање надлежног јавног органа по пријему захтјева

- По пријему захтјева за приступ информацији, надлежни јавни орган предузима све редовне мјере да прикупи захтијеване информације, и размотри све чињенице и околности које су значајне за обраду захтјева.
- Ако се одобри приступ информацији, било дјелимичној или цијелој информацији, надлежни јавни орган дописом о томе обавјештава подносиоца захтјева. Рјешењем се:
 - обавјештава подносилац захтјева о могућности личног приступа информацијама у просторијама надлежног јавног органа; и
 - обавјештава подносилац захтјева о могућности умножавања, трошковима умножавања, те да се умножавање подносиоцу захтјева обезбјеђује након извршене уплате. Када је умножавање информације веома сложено или дуготрајно, умножавање се обезбјеђује подносиоцу захтјева у вријеме које је прихватљиво и за подносиоца захтјева и за надлежни јавни орган; или
 - прилаже копија тражене информације када се она обезбјеђује бесплатно у смислу члана 16.
- Ако се одбије приступ информацији, било дјелимичној или цијелој информацији, надлежни јавни орган рјешењем о томе обавјештава подносиоца захтјева. Рјешење треба да:
 - садржи законски основ за статус изузећа информације, уз наводе чланова овог Закона на које се позива, као и сва материјална питања која су важна за одлуку, што укључује и узимање у обзир фактора јавног интереса; и
 - обавјештава подносиоца захтјева о праву подношења жалбе, одређеном органу, а што укључује неопходне податке за контакте са таквим органом, крајњи рок за подношење жалбе, као и трошкове подношења жалбе. Ово обавјештење упућује подносиоца захтјева на право да се обрати Омбудсмену и садржава неопходне податке за контакте са овом Канцеларијом.
- Рјешења предвиђена ст. (2) и (3) биће упућена што је прије могуће, а најкасније 15 дана од дана пријема захтјева. За захтјеве који се обрађују у смислу члана 7. и/или члана 9.3. овај рок од 15 дана се продужава за временски период утврђен у тим члановима. Подносилац захтјева ће дописом, а по хитном поступку, бити обавијештен о продужетку рока, као и о разлозима тог продужења.

Члан 15.

Језик на којем су информације доступне

- Приступ информацији ће бити обезбјеђен на једном од службених језика у Босни и Херцеговини; као и на оригиналном језику који је различит од једног од службених језика у Босни и Херцеговини, ако је то могуће и разумно учинити.
- Надлежни јавни орган није дужан да преводи информације са једног на други службени језик у Босни и Херцеговини.

Члан 16.

Трошкови умножавања

Надлежни јавни орган не наплаћује накнаде или таксе за подношење захтјева или за дописе у смислу овог закона. Цијене се одређују само за услуге умножавања, а утврђује их Савјет министара у својој одлуци која се донесе у смислу овог закона. За стандардну величину фотокопија, првих десет страна се не наплаћује.

ОДЈЕЉАК IV

ЛИЧНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

Члан 17.

Право на измјену и/или давање коментара на личне информације

- Свако лице има право да обезбједи да његове личне информације које су под контролом јавног органа буду тачне или, у односу на сврху прикупљања или коришћења информација, да буду актуелне, комплетне, релевантне за законску намјену због које су архивирани, те да на било који други начин нису погрешне.
- Након одобравања приступа личним информацијама, подносилац захтјева може поступити у смислу става 1., тако што подноси:
 - захтјев за измјену. Захтјев за измјену може се одбити само ако надлежни јавни орган утврди да информације на које се

захтјев односи испуњавају услове из става 1. Ако се захтјев одбије, надлежни јавни орган рјешењем о томе обавјештава подносиоца захтјева, а ово рјешење мора испуњавати услове утврђене у члану 14.3.б) овог закона; и/или

- б) коментар који се додаје на личне информације. Коментар мора потписати подносилац захтјева, те се мора односити на информације на које се додаје. Надлежни јавни орган што је могуће прије, али најкасније 15 дана од дана пријема коментара дописом обавјештава подносиоца захтјева да је такав коментар додат информацијама.

ОДЈЕЉАК V

ОДГОВОРНОСТИ ЈАВНИХ ОРГАНА

Члан 18.

Обавеза помагања

Јавни орган предузима све редовне мјере помоћи сваком физичком или правном лицу које тражи да оствари било које право у смислу овог закона.

Члан 19.

Службеник за информисање

Сваки јавни орган именује службеника за информисање који обрађује захтјеве сачињене у складу са овим законом. Након именовања службеника за информисање, његово име и подаци за контакт се достављају Омбудсмену.

Члан 20.

Обавеза достављања

1. Сваки јавни орган доставља:

- а) Водич којим се сваком лицу омогућава приступ информацијама под контролом јавног органа укључујући, али није ограничено на, информације потребне за обраћање јавном органу и његовом службенику за информисање, битне елементе поступка подношења захтјева, заједно са узорком захтјева у писаној форми, информације о категоријама изузетака, поступку приступа информацијама, трошковима умножавања, приступу правном лијеку, и свим битним роковима. Водич такође упућује на индекс регистра како је утврђено у тачки (б), као и на начин приступа регистру. Водич се доставља Омбудсмену, свакој јавној и свакој правној библиотеци у Босни и Херцеговини и, када је могуће путем интернета, а доступан је на захтјев. Овај Водич је бесплатан.
- б) Индекс регистар, врсту информација које су под контролом јавног органа, облик у којем су информације на располагању, као и податке о томе гдје се може приступити тим информацијама. Овај индекс регистар се ставља на располагање у смислу обавезе о достављању, како је утврђено у ставу (а).
- ц) Статистичке податке, по тромјесечном приказу, који се односе, али нису ограничене, на број примљених захтјева, врсту тражених информација, утврђене изузетке, као и одлуке које се донесу у току поступка, те коначне одлуке. Ови статистички подаци се достављају Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине и Омбудсмену, а доступне су на захтјев.
- д) Извјештај, најмање годишњи, у којем се детаљно наводе функције, политика, послови и организациона структура и финансијски послови јавног органа, што укључује, али није ограничено, на његов предложени буџет и годишњи финансијски извјештај који садржи детаље о оствареним приходима и расходима у претходној години. Овај извјештај се подноси Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине и доступан је на захтјев.

ОДЈЕЉАК VI - ОМБУДСМЕН

Члан 21.

Омбудсмен

Омбудсмен за Босну и Херцеговину обављаће своје функције у смислу овог Закона, а у складу са његовим мандатом и одговорностима, како је утврђено чланом II. параграф 1. Устава Босне и Херцеговине и Анексом 6. Општег оквирног споразума за мир, као и у складу са свим касније донесеним прописима који регулишу његову надлежност и одговорности.

Члан 22

Активности Омбудсмена

У обављању функција у смислу овог Закона, Омбудсмен за Босну и Херцеговину може *inter alia* да разматра:

- (а) сачињавање и достављање информација, као што су водичи и опште препоруке за олакшавање провођења и употребе овог Закона;
- (б) укључивање у годишњи извјештај посебног дијела који се односи на његове активности у смислу овог Закона; и
- (ц) предлагање инструкција о примјени овог Закона свим надлежним министарствима унутар Босне и Херцеговине, у сарадњи са институцијама омбудсмена у Федерацији Босне и Херцеговине и Републици Српској.

ОДЈЕЉАК VII

КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 22а.

Новчане казне за прекршаје

1. Новчаном казном у износу од 1.000 КМ до 15.000 КМ казниће се за прекршај надлежни јавни орган ако:

- а) не предузме све редовне мјере да прикупи захтијеване информације (члан 14. став 1);
- б) не донесе рјешење којим обавјештава подносиоца захтјева да је одобрен приступ информацији (члан 14. став 2. тач. а), б) и ц));
- ц) не донесе рјешење којим обавјештава подносиоца захтјева да је одбијен приступ информацији (члан 14. став 3. тач. а) и б));
- д) прекрши рок из члана 14. став 4. овог закона;
- е) наплаћује накнаду или таксу за подношење захтјева или за писана обавјештења (члан 16)
- ф) не именује службеника за информисање и ако не достави Омбудсмену име и податке за контактирање службеника за информисање (члан 19);
- г) не доставља Водич којим се сваком лицу омогућава приступ информацијама под контролом јавног органа, заједно са узорком захтјева у писаној форми (члан 20. тачка а));
- х) не доставља Индекс регистар врста информација које су под контролом јавног органа, облик у којем су информације на располагању, као и податке о томе гдје се може приступити тим информацијама (члан 20. тачка б));
- и) не доставља Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине и Омбудсмену, као и на захтјев, статистичке податке, по тромјесечном приказу, који се односе али нису ограничени на број примљених захтјева, врсту тражених информација, утврђене изузетке, као и одлуке које се донесу у току поступка, те коначне одлуке (члан 20. тачка ц));
- ј) једном годишње не доставља Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине извјештај (члан 20. тачка д));
- к) не пружи помоћ како је утврђено у члану 24. овог Закона.

2. За прекршаје из става 1. од тачке а) до к) овог члана казниће се одговорно лице у јавном органу новчаном казном у износу од 200 КМ до 5.000 КМ.

ОДЈЕЉАК VIII ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 23

Право на жалбу

(1) Сваки подносилац захтјева има право поднијети жалбу у управном поступку на сваку одлуку донесену у смислу овог Закона руководиоцу јавног органа који је донио одлуку. У разматрању такве жалбе, руководилац јавног органа примјењује опште заједничке принципе закона који регулишу област управе, а наведени су у члану 26.(1).

(2) Ниједном одредбом овог Закона се не онемогућује право физичког или правног лица да се жали у управном поступку или обезбиједи разматрање од стране суда.

Члан 24

Сарадња

(1) Сваки јавни орган у Босни и Херцеговини је дужан да пружа помоћ јавним органима у нтитетима када примјена одговарајућих закона о слободи информисања утврђује њихову арадњу.

(2) Јавни органи ентитета, кантона и општина дужни су да пруже помоћ јавним органима у Босни и Херцеговини када примјена

одговарајућих закона о приступу информацијама захтијева њихову сарадњу.

Члан 25

Одговорност за примјену Закона

(1) Савјет министара предузима све одговарајуће мјере, укључујући, али без ограничења на доношење одлука, ради обезбјеђења прописног и ефикасног провођења овог Закона.

(2) Савјет министара ће, у року од три мјесеца од дана ступања на снагу овог Закона, донијети Одлуку којом се регулишу трошкови умножавања у смислу члана 16., те потписати заједнички договор са владама ентитета у циљу примјене члана 24.

Члан 26

Овај Закон у односу на друге законе

(1) У циљу овог Закона општи заједнички принципи закона који регулишу област управе, као што су закони о управи и закони о управним потупцима Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске примјењују се све док иста питања нису регулисана овим Законом.

(2) Овим Законом се не умањују права и обавезе лица које се односе на приступ информацијама како је регулисано законима о судском поступку, укључујући доказни поступак, у складу са законима који се односе на професионалне повластице утврђене законом, или у складу са законима о административним таксама, укључујући таксе за прибављање оригиналне документације, а изузимајући таксе за подношење захтјева или доношења одлуке.

(3) Свако кршење овог Закона подлијеже санкцијама у складу са кривичним законима, законима о прекршајима и законима из области управе, и у складу са другим законима који су важећи на територији Босне и Херцеговине.

(4) Законски акти који се усвоје након овог Закона, а чија сврха није измјена овог Закона, неће ограничити права и обавезе које су утврђене овим Законом.

Члан 27

Прелазне одредбе

(1) У току прва три мјесеца након ступања на снагу овог Закона, јавни орган може захтијевати продужење рокова предвиђених у члановима 12. и 14.(4) за 15 дана. Ако је такво продужење захтијевано, јавни орган који тражи продужење о томе дописом обавјештава подносиоца захтјева и заинтересоване стране у оквиру првобитно одређених рокова.

(2) Сваки јавни орган у року од три мјесеца од дана ступања на снагу овог Закона дужан је да примени члан 20.(а) и (б).

Члан 28

Ступање на снагу

Овај Закон ступа на снагу осам дана након објављивања у Службеном гласнику Босне и Херцеговине.